

คนที่จะไม่ทำบาปเพราะขาดศีลห้า ไม่ทำบาปเพราะมีเจตนาปรามาสพระไตรสรณคมน์ แต่
อารมณ์จิตฟุ้งซ่าน นิยมส่วนที่เป็นส่วนเสีย หมายความว่า นิยมอารมณ์ที่ต่ำกว่า คือไปนิยมสัตว์
เดรัจฉานหรืออย่างใดอย่างหนึ่ง ตายแล้วก็ไปอยู่อบายภูมิและสัตว์เดรัจฉานได้ และส่วนที่กล่าว
มาแล้วนั้นบางตอนลงนรกไปเลย

จึงขอบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายจงระมัดระวังอย่าไว้ใจตนเอง ทุกวันทุกเวลานึกไว้ว่า
เราอาจจะตายวันนี้ และก็ทรงความดี คือยอมรับนับถือพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระอรหันตสัมมา
สัมมาสัมพุทธเจ้า ตั้งตรงอยู่ในศีลทั้ง 5 ประการ ไม่ละเมิดศีลทั้งกาย วาจา และใจ

ที่มีนักเทศน์หรือคนบางคนพูดว่า การบำเพ็ญบารมีต้องอาศัยชาติมนุษย์เป็นเทวดาหรือ
พรหมบำเพ็ญบารมีต่อไม่ได้ อันนั้นไม่จริง เทวดาหรือพรหมที่เป็นพระอนาคามี ไม่มีใครกลับมา
อีก บำเพ็ญตนให้เป็นพระอรหันต์ไปนิพพานเลยอย่าง ท่าน**มัญญกุณฑลเทพบุตร** เมื่อเป็นเทวดาแล้ว
ฟังเทศน์อีกครั้งเดียว เป็นพระโสดาบัน นี่เขาต่อกันแบบนี้ เรื่องนี้มีมาใน **พระไตรปิฎก**

พระพุทธเจ้ามีความดีเหลือหลาย เพียงแค่เรายอมรับนับถือความดีของท่านที่พระพุทธเจ้า
ทรงอุบัติขึ้นมาในโลก พระองค์ไม่ได้หวังประโยชน์ความสุขส่วนตัวเลย คือว่าไม่หวังเฉพาะ
ความสุขส่วนตัว ต้องการแจกจ่ายความสุขให้แก่บุคคลทั้งโลกตามที่พระองค์จะพึงทำได้ ทั้งนี้ต้อง
อาศัยความเชื่อความเลื่อมใสในพระองค์ ถ้าขาดความเลื่อมใสพระพุทธเจ้าช่วยไม่ได้เหมือนกัน
เพราะคนที่ไม่เชื่อถือนลเวณีพูดเท่าไรก็ไม่ยอมรับฟัง ฟังแล้วก็ไม่ยอมเชื่อและไม่ยอมปฏิบัติตาม
อย่างนี้ก็ไม่มีความจะช่วยได้ ที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า **อักษตาโร ตถาคตา** ตถาคตาเป็นแต่เพียงผู้บอก
เท่านั้น บอกแล้วจะทำตามหรือไม่ทำตามเป็นหน้าที่ของท่านถ้าทุกคนทำตามได้ บุคคลผู้นั้นก็พ้นจาก
อบายภูมิได้

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงยืนยันว่า บุคคลใดถ้าตกเป็นทาสของความชั่วคือ **บาป**
เวลาก่อนจะตาย ถ้ากำลังจิตเศร้าหมองมีกำลังใจกังวลอยู่กับบาปตายแล้วก็ต้องตกนรก ความจริงที่
บางท่านคิดว่า การตายแล้วไม่เกิด คือว่าตายแล้วมีสภาพสูญ อย่างไรก็ตามเถอะ พระพุทธเจ้าทรง
ยืนยันว่า คนเราตายแล้วต้องมีการเกิด แต่การเกิดนั้นจะเกิดเป็นมนุษย์ หรือเกิดเป็นสัตว์นรก เป็น
เปรตเป็นอสุรกาย เป็นสัตว์เดรัจฉาน ก็ถือว่าเกิดทั้งหมด ถ้าส่วนดีก็ไปเกิดเป็นเทวดาบ้าง เป็นพรหม
บ้าง ถ้าดีถึงที่สุดก็ไปเกิดเป็นพระอรหันต์เข้านิพพานไป

ถ้าหากว่าเราคิดว่าตายแล้วไม่เกิด จิตจะมีความประมาทพลาดจากความเป็นจริง ถ้าคิดอย่าง
นั้นบรรดาท่านพุทธบริษัทชายและหญิง ก็จะมีความประมาทในชีวิต คือว่าการเกิดมาแล้วตายก็สูญ
เมื่อมันจะสูญไปจากโลกนี้ไม่มีการเกิดต่อไป การกระทำความดีหรือการกระทำความชั่วใดๆ ย่อมมี
ผลเพราะในชาติปัจจุบันเท่านั้น เพราะชาติข้างหน้าไม่มี ถ้าคนที่กำลังใจที่ดีจะสั่งสมความดี เพื่อ
ความสุขของตน คนที่มีจิตหยาบบาปอกุศลครอบงำ ก็จะทำแต่ความชั่ว สร้างความเร่าร้อนให้แก่ตัว
บุคคลอื่น

ความจริงการเจริญกรรมฐานนี้ เป็นการเจริญเพื่อทรงสติสัมปชัญญะและก็เป็นการเจริญให้มี **หิริ** และ **โอตตปปะ** ก็มีความละเอียดต่อความชั่วเกรงกลัวผลของความชั่ว ถ้าเรายังขึ้นคบความชั่วอยู่ ก็แสดงว่าทำตัวไม่คู่ควรกับขอบเขตพระพุทธศาสนา จัดว่าเป็นอสังขี มีใจด้านเกินไป ถ้ามีอาการอย่างนี้อารมณ์ใจไม่แจ่มใส เราจะเข้ามาบวชในพระพุทธศาสนาเพื่อประโยชน์อะไร เสียเวลาประกอบกรรมความเลวของเราในสมัยเป็นฆราวาส

นี่จึงจำไว้ด้วยว่า สำนักพระพุทธศาสนาไม่ได้ตั้งใจดัดจริตประคับประคองคนเลวเขา ประคับประคองกันแต่คนดี แม้แต่องค์สมเด็จพระชินศรีก็เช่นเดียวกัน จึงขอบรรดาพระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกาทุกท่านจงรู้สำนึกตัว ที่ใครเขาไม่กล่าว ไม่ดีไม่เขียน จะพึงคิดว่าเขาต้องการเรา ความจริงนั้นเขานั่งดูจริยาของเราต่างหาก ว่าเราพอจะคลายความเลวลงบ้างหรือไม่ ถ้าไม่คลายความเลวลงเพียงใดไม่ช้าความเลว ที่เราทำไว้มันจะสะสมตัว แล้วก็ไม่มีทางเลี้ยว มันจะให้ผลต่อท่านเมื่อถึงเวลาสมควร ความจริงเราให้โอกาสกันมากเกินไปแล้ว ตอนนี้ไปจงพยายามกลับใจ ทรงไว้ซึ่งความดี

เป็นอันว่า นักเจริญพระกรรมฐาน จะก้าวเข้าไปสู่ความเป็นผู้ทรงฌานก็จะเป็นพระอริยเจ้า ก็ดี ทำจะบกพร่องในศีลไม่ได้ แต่ขณะใดขึ้นชื่อว่าท่านเป็นผู้บกพร่องในศีล ก็แสดงว่าท่านเอาดีไม่ได้เลย ทั้งนี้เพราะอะไร เพราะว่าถ้าศีลบกพร่องก็แสดงว่า เราตายแล้วต้องไปเกิดในอบายภูมิ แล้วก็ถ้าเป็นผู้ทรงฌานเกิดเป็นพรหม หรือว่าเป็นผู้อุปจารสมาธิ ขณิกสมาธิเกิดเป็นเทวดา หรือตัดกิเลสเป็นสมุจเฉตพหวนไปนิพพาน จะไปได้อย่างไรในเมื่อศีลของเราบกพร่องเราต้องเป็นสัตว์ในอบายภูมิ

ขอพูดย่อยๆ อารมณ์ที่ทำนี้ ไม่ใช่ต้องนั่งหลับตา ท่านเดินไปเดินมา นั่งทำอะไรอยู่ นอนอยู่ ยืนอยู่ แล้วก็เดินอยู่ ทำอะไรก็ตาม มองคุณภาพของความจริงเห็นต้นหญ้าที่มันร่วงโรยลงไป ก็คิดว่า โอหนอ.. ชีวิตของคนเราก็เป็นแบบนี้เหมือนกัน ก็คิดมันวนไปวนมา ถอนกำลังใจให้มันติด คือว่า เมื่ออาการอย่างนั้นเกิดขึ้น เราเห็นอะไรขึ้น ถ้าอาการของความทุกข์เกิดขึ้น ความขัดข้องเกิดขึ้นเราก็เฉย ที่เรียกว่า **สังขารูปกขญาณ** มันอะไรจะมาก็ช่างมัน มันจะแก่ก็เจริญแก่ใจสบายๆ ถือว่าหนีความแก่ไม่ได้ ถ้าความป่วยไข้ไม่สบายมันเกิดขึ้น ทุกขเวทนามันมีเราก็ต้องรักษา ใจเราก็เฉย รักษาหายก็หายไม่หายก็ช่างมัน อยากจะตายเมื่อไหร่ก็เจริญ เกิดมาเพื่อตาย ใครเขาค่าใครเขานินทาเราก็เฉย ใ้อัการชมการสรรเสริญก็ดี การด่าการนินทาก็ดี เราไม่ได้เป็นไปตามปากของเขา เราจะดีหรือจะชั่วตั้งอยู่ที่กำลังใจของเราเท่านั้น รวบรวมกำลังใจไว้แบบนี้จะขอรับ เราเฉยต่ออาการทั้งหมด หนุมก็เฉยไม่จิตใจในความเป็นหนุม แก่ก็เฉยไม่เสียใจในความเป็นคนแก่ มันจะตายก็เฉยเพราะว่าเราจะต้องตาย ตายแล้วไปไหน เราภูมิใจได้ว่าตายแล้วเราไปนิพพาน

ฉะนั้น ขอท่านทั้งหลายจงสวณเรื่องศีลให้มาก คำว่า สัจจว นี้แปลว่า ระวังอันดับแรกต้องมีศีลบริสุทธิ์ทุกลมหายใจเข้าออก ถ้าศีลของท่านบริสุทธิ์ทุกลมหายใจเข้าออก การเจริญสมาธิก็เป็นของง่าย เพราะศีลจะมีขึ้นได้เพราะอาศัย เมตตาความรักซึ่งกันและกัน กรุณาความสงสารซึ่งกันและ

กัน คนที่มีจิตเมตตาความรักกรุณาความสงสาร อารมณ์เย็น จิตมีความเยือกเย็น ความฟุ้งซ่านของจิต
ไม่มีความเร่าร้อนของจิตไม่มี อารมณ์ก็สบาย ในเมื่ออารมณ์สบายมีความเยือกเย็นจิตก็ทรงสมาธิได้
ดี ความอาฆาตพยาบาท หรือการจงล้างจงผลาญ คิดประหัตประหารซึ่งกันและกัน หรือความ
โลกโมโหสัน อยากได้ทรัพย์ของบุคคลอื่น การที่จะละเมิดความรักหรือการที่จะมุสาวาท การที่จะ
คึดมฺรุมรย์ไม่มี ในเมื่ออาการ 5 อย่างนี้ไม่มีแล้ว จิตก็มีความสบาย มีอารมณ์เป็นสุข

อันดับแรกปรับปรุงศีลให้ดี เมื่อปรับปรุงศีลดีแล้วสมาธิก็ทรงตัว เมื่อสมาธิทรงตัว ปัญญา
มันก็เกิด นี่เป็นพื้นฐานของการเจริญญาณและวิปัสสนาญาณ

ทีนี้การที่จะเจริญพระกรรมฐานให้ดีขึ้น เราจะไม่นอนให้เวลาว่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเวลา
นอนก่อนจะหลับ ให้จับ **อานาปานุสสติกรรมฐาน** ให้ทรงตัวท่านจะหลับง่าย และให้หลับไปกับ
อานาปานุสสติกรรมฐาน เวลาหลับจะมีความสุข ขณะที่หลับจะถือว่าเป็นผู้ทรงฌานอยู่ การกำหนด
รู้ลมหายใจเข้าออกจนหลับขณะที่หลับจิตจะต้องเข้าถึง **ปฐมฌาน** หรือ ฌานสูงกว่านั้นจึงจะหลับ
และเมื่อขณะที่หลับอยู่ก็ถือว่าเป็นหลับอยู่ในฌาน ถ้าตายระหว่างนั้นท่านเป็นพรหม

เวลาที่ตื่นมาใหม่ๆ ท่านจะถูกจากที่นอนก็ตาม หรือไม่ลุกก็ได้ จะนอนอยู่อย่างนั้นกำหนดรู้
ลมหายใจเข้าออก หรือว่าอยากจะนั่งก็ได้ แต่ระวังให้ดีการลุกขึ้นมานั่ง ต้องคุมสติสัมปชัญญะให้ดี
เมื่อตื่นนอนเข้ามาแล้วจึงจับลมหายใจเข้าออกทันที เพื่อทรงสมาธิจิตให้ทรงตัว ตอนตื่นเข้ามื่อ
พยายามทำให้สงบสงัดให้มากที่สุด เป็นการรวบรวมกำลังใจสูงสุด เพื่อประโยชน์แก่การบิณฑบาต

สำหรับการหากินต้องฆ่าสัตว์ตัดชีวิตนะ บรรดาญาติโยมพุทธบริษัทและเพื่อนภิกษุ
สามเณรอย่าตำหนิกัน เขามีความจำเป็น คนเขาต้องการดีเหมือนกัน แต่ว่าเขาจะดีจริงๆ และไม่ต้อง
ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตเขาก็ไม่มีจะกินเขาก็มีความจำเป็น อย่าลืมนะว่าพระพุทธเจ้าไม่ทรงดำหนินายจุนท์ ที่ฆ่า
หมูตั้งเยอะเลี้ยงพระสงฆ์ในวันปริณิพพาน และถวายพระพุทธเจ้าด้วยพระพุทธเจ้ากลับยกย่อง
สรรเสริญทานของนายจุนท์ ว่ามีผลเลิศ และก็มีคนมากมายที่เขาหาพระพุทธเจ้า มาเฝ้าพระพุทธเจ้า
เทศน์จบเดียวเป็นพระโสดาบันบ้าง เป็นอรหันต์บ้าง ซึ่งท่านทั้งหลายเหล่านี้ก็ทำบาปมาก่อน ไม่ใช่
คนไม่มีบาปอย่างท่าน **องคฺลิมาล** ท่านฆ่าคนเหย็งๆ อยู่ แต่องค์สมเด็จพระบรมครูก็ไม่ทรงรับเกลียด
สงเคราะห์ **องคฺลิมาล** จนเป็นพระอรหันต์ และก็เป็นได้ไม่ช้า

เพราะอย่างนั้นเรื่องอาชีพอ่าตำหนิกัน ทุกคนต้องการดี แต่ว่าการเลี้ยงตัวมันไม่ดี ไม่มีทาง
อื่น ต้องทำอย่างนั้น หากว่าเขามีทางอื่นทำเขาจะทำ เว้นไว้แต่ว่าคนที่แนะนำแล้วไม่เห็นด้วย เพราะ
กรรมที่เป็นอกุศลให้ผลหนัก อันนี้ก็ต้องเห็นใจเขาเหมือนกัน

กรรมฐานใน **มหาสติปัฏฐานสูตร** ยากอย่างเดียว คือ **อานาปานุสสติกรรมฐาน** เท่านั้น
นอกนั้นไม่มีอะไรยาก มันเป็นเรื่องง่ายๆ ของกสิกรรม ทำเป็นอันใดเดียว เดียวก็เข้าถึง **นิพพิทาญาณ**
เมื่อเข้าถึง **นิพพิทาญาณ** แล้วประเดี๋ยว **สังขารุเปกขาญาณ** มันก็มา **สังขารุเปกขาญาณ** มาแล้วก็
ทบทวนไปทบทวนมาประเดี๋ยว **โคตรภูญาณ** มาแล้วก็ทบทวนไปทบทวนมาประเดี๋ยว **โคตรภูญาณ**

มันก็มาเมื่อโคตรบุญญา มาแล้ว อารมณ์รักพระนิพพานอย่างยิ่ง ประเดี้ยว พระโสดาบัน ก็มา พระโสดาบัน มาแล้ว สกิทาคามี ก็มา สกิทาคามี มาแล้ว อนาคามี ก็มาถึง อนาคามี มาแล้ว อรหัตผล ก็มาไม่เห็นมีอะไรยาก ขอให้ทำถูกต้องจริง ตามพระพุทธเจ้าสอน อย่าฝืน ฝืนแล้วไม่มีผล

ไอ้คำว่า บารมี นี่นะตัวขยันตัวขี้เกียจนั่นเอง ก็มีกำลังใจเต็มหรือไม่เต็ม มีกำลังใจเข้มแข็งหรือไม่ ที่มีกำลังใจเข้มแข็งก็คือคนขยัน คนที่มีกำลังใจอ่อนไปหน่อยก็คือคนขี้เกียจ ว่าภาษาไทยกันมันฟังซัด ไม่อย่างนั้น แปลคำว่า บารมีๆ นี่ก็กว่าหาได้ยาก ไม่ใช่ มันเป็นความขยันความขี้เกียจ ตัดสินใจตรงหรือไม่ตรงทำถูกหรือไม่ถูก แล้วทำเฉพาะความดีหรือเปล่า ทำพอเหมาะพอดีหรือไม่ ถ้าทำเกินพอดีก็โง่ ถ้าหากว่าทำไม่ถึงดีก็โง่ ต้องเอากันแก่พอดี ไอ้ตัวโง่ก็คือตัว อวิชชา คำว่า อวิชชา นี่ไม่ใช่แปลว่าไม่รู้ รู้เหมือนกันแต่ไม่ค่อยจะตรง รู้ไม่ค่อยจะหมดรู้ไม่ครบไม่ถ้วน

พระเจ้านี้ถ้าไม่มัวเมาในลาภ ยศ สรรเสริญ สุข ผมไม่เคารพ แต่ว่าท่านที่มีลาภ มียศ มี สรรเสริญ มีสุข เพราะอาศัยความดีของท่านเป็นบรรทัดฐาน อย่างนี้ผมเคารพ แต่ท่านที่ เมาในลาภ ยศ สรรเสริญ สุข ผมไม่เคารพ เพราะพวกนี้จัดว่าเป็นพวกเดิรลึ้ย ไม่ใช่พระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา มุ่งเข้ามาทำลายคำสั่งสอนความดีของพระพุทธเจ้า นี่พระคุณเจ้าที่เคารพก็เหมือนกันนะขอรับอย่าเมา เรื่องลาภอย่าเมา ยศก็อย่าเมา สรรเสริญก็อย่าเมา สุขในกามสุขก็อย่าเมา เราหูหิ้วของเราเสียก่อน หัวของเราไม่เหมือนหัวชาวบ้าน ความเป็นอยู่ของเราไม่เหมือนชาวบ้าน การกินการอยู่ ความเป็นความตายอยู่กันชาวบ้าน ชาวบ้านเขาให้ จงอย่าทำตัวเหมือนชาวบ้านนะขอรับ จะกลายเป็นเปรตในเครื่องหุ้มห่อของผ้าเหลือง อันนี้ใช้ไม่ได้

เขาของการบุญนะ มันอยู่ตรงที่จิตเป็นสมาธินะ ตัวบุญนะอยู่ที่จิตเป็นสมาธิที่มีอารมณ์ตั้งมั่น ไม่ใช่ตัวบุญอยู่ที่องค์ภาวนาอย่างเดียว หากว่าเราภาวนาแบบชนิดนกแก้วนกขุนทอง ว่าไป พุทโธ ธัมโม สังโฆ ว่าไปโดยจิตไม่ตั้ง อารมณ์ไม่ทรงอยู่ พอว่าไปบ้าง พุทโธๆ หรือว่า ธัมโมสังโฆ ก็ตาม หรืออย่างอื่นก็ตาม แต่จิตอีกส่วนหนึ่งมันแลบไปสู่อารมณ์อย่างอื่น อย่างนี้ว่าเท่าไรก็ไม่เป็นบุญ การที่พระพุทธเจ้าทรงสอนให้มีการภาวนาด้วย ก็เพื่อจะใช้อารมณ์ยึดคือ สติ ให้รู้ยู่ยู่ว่านี่เรากำหนดลมหายใจเข้าออก หรือว่าเราภาวนาว่าอย่างไร แล้วก็ควบคุมอารมณ์อยู่เฉยๆอย่างนั้นอย่างเดียวให้เป็น **เอกัคคตารมณ์** อารมณ์ของเราเป็นหนึ่งไม่มีสอง อย่างนี้จัดว่าเป็น **สมาธิ**

คนที่ทรงศีลบริสุทธิ์จะไปรู้เรื่องของฌานสมบัติไม่ได้ ถ้าขึ้นไปสู่รู้สู่เห็นเข้าเมื่อไร ก็คิดเมื่อนั้นแหละ เมื่อทำถึงฌานสมบัติแล้วจึงจะเข้าใจว่า ความรู้สึกเดิมของเรานั้น ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง ต้องเป็นอารมณ์เข้าใจ เมื่อเป็นผู้ทรงสมาบัติจะคิดว่ามีความเข้าใจเรื่องพระโสดาบัน สกิทาคามีก็ไม่ได้สักทั้งนี้เพราะอะไร เพราะกำลังใจละเอียดไม่พอ

ขอบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายโดยถ้วนหน้า จงยับยั้งชั่งใจในตัวเองอย่ามีความประมาทในตัวเอง คิดว่าอะไรเราอ่านหนังสือแล้วเรารู้นะ นั่นนะชวนลงนรกดีมากที่สุด เพราะว่า การเข้าใจผิดที่เรียกว่า **มิจฉาทิฏฐิ** มีความเห็นผิด ถ้ามีความเห็นผิดมีความเข้าใจผิดมันก็ปฏิบัติผิด ถ้าคนที่ปฏิบัติผิดมีความเข้าใจผิด เขามีที่เก็บมีที่อยู่ คือ มี **สำนักพระยายม** ควบคุมอยู่

เรื่องเทวดา นี้ของไม่ยาก เวลาที่ขอยืนยันว่าชาวบ้านเมืองเขารู้จักเทวดากันมานานแล้ว และเวลานี้คนเห็นเทวดา คนพบเทวดา คนไปหาเทวดาได้ก็มีเยอะ แล้วทำไมท่านที่ประกาศตนเป็นนักพูดในพระพุทธศาสนายังจะกล้ามาอ้างยืนยัน ว่าพระพุทธศาสนาไม่ยอมรับเรื่องเทวดา มันมีที่ไหน ไปอ่านที่ไหนพระพุทธเจ้าก็เจอะเทวดาทั้งนั้น แล้วก็ท่านยังจะพูดด้วยว่าไม่กั้ววันท่าจะไปอบรมพระธาตุคงค์ นี่เรื่องมันก็จะไปกันใหญ่ ถ้าไปสอนพระธาตุคงค์ว่าเทวดาไม่มีพรหมไม่มี นิพพานไม่มี แต่ว่ากลับยอมรับนับถือว่าเปรตมี ก็แสดงว่าคนทั้งโลกที่ตายไปแล้วไปเกิดเป็นเทวดาไม่ม ไปเกิดเป็นเปรตอย่างเดียว เป็นอันว่าผิดเรื่องผิดราวไปหมด ความชั่วรับว่ามี ความดีว่าไม่มี เห็นว่าจะเป็นไปได้ เป็นอันว่าเรื่องเทวดานี้ขอยืนยันว่ามี

การสร้างวัด มีพระบ้าง มีฆราวาสบ้าง มาถามว่าสร้างไปทำไมใหญ่โตมาก และก็เมื่อไหร่จะเลิกสร้างก็ขอกราบเรียนบรรดาท่านพระคุณทั้งหลายโปรดทราบและเรียนให้บรรดาญาติโยมพุทธบริษัททั้งหลายทราบว่าการก่อสร้างนี้ เป็นไปตามเจตนารมณ์ของบรรดาญาติโยมพุทธบริษัทเมื่อท่านมีความปรารถนาจะสร้างก็สร้างตามใจท่าน และก็ผลประโยชน์ในการสร้างก็คือว่าเจ้าของส่วนใหญ่ ไม่ได้มาอยู่แต่ว่าคนอื่นได้อาศัย การอาศัยก็เป็นการเจริญพระกรรมฐานในพระพุทธศาสนาจัดว่าเป็นกุศลสูงสุดในพระพุทธศาสนา คือ พระพุทธศาสนามีการทำบุญ 3 อย่างหนึ่ง ทาน สอง ศีล สาม ภาวนา ทาน กำจัด โลภ ความโลภ ศีล กำจัด โทสะ ความโกรธ ภาวนา กำจัด โมหะ ความหลง ในเมื่อบรรดาญาติโยมพุทธบริษัทท่านมีเจตนาดี มีอารมณ์เป็นมหากุศล และมอบหมายปัจจัยเงินของท่านไว้ ถ้าไม่สร้างก็เป็นการผิดสัญญา ผิดสัญญากับบรรดาญาติโยมพุทธบริษัทพอทำเนา แต่ว่าถ้าผิดสัญญากับสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้จะไม่ยอม เพราะว่าจะพระพุทธเจ้าท่านให้สัญญาไว้ว่า พระจะเลวได้ถึงที่สุดก็แค่ 99 สตางค์ ถ้าเลย 99 สตางค์ ตั้งแต่ 1 บาทขึ้นไปไม่เลว ตายเลย คือเป็น **อานัติปาราชิก**

ถ้าบุคคลใดไม่สนใจในจริยาของบุคคลอื่น ไม่ฟังเสียงบุคคลอื่น ไม่ยกตนข่มท่าน ไม่มีความประมาท มีจริยาคดี มีความสงบ ใคร่ครวญเฉพาะความประพฤติของตัว อย่างนี้ชื่อว่าเข้าถึงสะเก็ดความดีที่ตกาคตสอน

แล้วบุคคลใดไม่ทำลายศีลในตนเอง ไม่ยุยงส่งเสริมให้บุคคลอื่นทำลายศีล ไม่ยินดีเมื่อบุคคลอื่นทำลายศีลแล้ว สามารถระงับ นิรณัน 5 ได้ตามต้องการ จิตตรงมาน มีอารมณ์ทรง **พรหมวิหาร 4** เป็นปกติ ชื่อว่าเป็นผู้ทรงมานโลกีย์ อย่างนี้ถือว่าเข้าถึงเปลือกความดีที่พระองค์ทรงสั่งสอน

ถ้าบุคคลใดทำความดีดังนี้ตามลำดับมาครบถ้วนทรงตัว สามารถทำจิตใจระลึกชาติได้โดยไม่จำกัด อย่างนี้เข้าถึงกระพี้ความดีที่พระองค์สอน

ถ้าบุคคลใดทำ **จตุปปาตญาณ** ให้เกิดขึ้น เห็นคนและสัตว์รู้ได้ทันทีว่าคนและสัตว์นี้ก่อนเกิดมาจากไหน คนตายแล้ว ไปอยู่ที่ไหน อย่างนี้ถือว่าเข้าถึงแก่นความดีของพระองค์สอน แต่เป็นแก่นนั้นฉาน โลกีย์

ต่อไปทบทวนความดีนี้ให้ทรงตัว ทำวิปัสสนาญาณ ถ้ามีบารมีแก่กล้าจะตัดกิเลส เป็นสมุจเฉตพหวนได้ภายใน 7 วัน ถ้ามีบารมีอย่างกลางจะตัดกิเลสได้หมดภายใน 7 เดือน ถ้ามีบารมีอย่างอ่อนจะตัดได้หมดภายใน 7 ปี

บรรดาเพื่อนภิกษุสามเณร จำให้คืนะ ถ้าแม่แต่ฉานก็ไม่มี มีหวังลงนรกแน่นอน ไอ้การที่จะเรียนรู้มากๆ ไม่ได้มีการคุ้มตัว ได้เลยถึงแม้ว่า มีฉาน โลกีย์ก็เหมือนกันมีฉาน โลกีย์อย่าง พระเทวทัตก็ยังลงนรกเลย นี่ไม่มีอะไรเลยก็ไปเบ่งกับเขาว่า ฉันเรียกจบชั้นนั้นชั้นนี้ ฉันเรียนจบ พระโศทรปิฎก ฉันเรียนจบ อรรถถาตา ไม่มีใครสามารถจะสู้ฉันได้ ตัวนี้เป็น **มานะกิเลส** ฉะนั้น บรรดาท่านทั้งหลายที่ได้้นักธรรมตรี นักธรรมโท ได้้นักธรรมเอก หรือว่าเปรียญหรือได้ปริญญาก็ดูตัวอย่าง **พระโปฐิตะ** พระพุทธเจ้าไม่ได้ทรงยกย่องสรรเสริญ กลับทรงดำหนิทำให้รู้สึกตัวว่า ไอ้การรู้แค่นหนังสือ ไม่ได้มีประโยชน์อะไรเลย นอกจากจะมี **มานะกิเลส** ถือตัวถือตน ทำตนให้เป็นคนเลว

ท่านทั้งหลายอย่าได้ประมาทในชีวิต จงอย่าคิดว่าเรารู้จากกระดาษ จากหนังสือมันดีแล้ว อันนี้ไม่มีประโยชน์นะครับ มันเป็นมานะถือตัวถือตน เป็นนักธรรมเอก เป็นเปรียญ 9 ประโยค หรือว่าเป็นปริญญาอะไรต่ออะไรก็ตาม อันนี้ถ้าหากขาดการปฏิบัติ ถ้าศีลไม่บริสุทธิ์เสียอย่างเดียว ลงนรก มีศีลบริสุทธิ์ยังไม่ได้ฉาน โลกีย์ก็ยังไม่พ้นนรก ได้ฉาน โลกีย์ก็ยังไม่พ้นนรก อย่างเร็วที่สุดก็ทำตนให้เป็นพระโศดาบัน เราจะไปเป็นพระโศดาบันได้หรือไม่ได้ไม่สำคัญ รักษาอารมณ์พระโศดาบันไว้ ประการที่ 1 คิดว่าชีวิตนี้มันต้องตาย ประการที่ 2 มีความเคารพพระพุทธเจ้า พระธรรม พระอริยสงฆ์ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ ประการที่ 3 ทรงศีลตามสภาวะของตนให้บริสุทธิ์ แล้วประการที่ 4 การกระทำทุกอย่างไม่หวังผลตอบแทนในปัจจุบัน ต้องการอย่างเดียวคือ พระนิพพาน อย่างนี้ถือว่าเป็นอารมณ์ของพระโศดาบัน ถ้ารักษาไว้ได้กำลังใจขั้นสุดท้าย คือพระอรหันต์เป็นของไม่ยาก

เมื่อความมั่นคงในศีลปรากฏชัดมั่นคงแน่นแล้ว การมั่นคงในสมาธิก็ดี การมีปัญญารู้เท่าทันกิเลสก็มากขึ้น มีความยึดมั่นในพระพุทธเจ้า ในพระธรรม ในพระอริยสงฆ์จริง อย่างนี้ถือว่าคนนั้นมีอารมณ์ใจดี จะเข้าเขตเป็นพระอริยเจ้าเบื้องต้น พระอริยเจ้าเบื้องต้นคือ พระโศดาบันกับพระสทิกาทคามิ มีความมั่นคงในการเคารพพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระอริยสงฆ์ด้วยความจริงใจ และก็สามารถทรงศีลบริสุทธิ์จริง มีปีติความอิมใจในการเจริญสมาธิ และวิปัสสนาญาณใจรักพระนิพพานเป็นที่สุด

คนที่มีความหยาบในจิตหมดไป เหลือแต่กองธรรมที่ละเอียด จะดูว่าเขามีความขยันขันแข็งในการงาน จิตใจเขาไม่ได้ฟุ้งซ่านไปในด้านโลกีย์ธรรม มีความมุ่งมั่นโดยเฉพาะว่างานที่ทำนี้มันเป็น **อามิสบูชา** และการตั้งใจปฏิบัติงานโดยไม่คิดสินจ้างรางวัล มันเป็น **ปฏิบัติบูชา** เป็น **จา**

คานุสสติกรรมฐาน หรือที่เรียกว่า พุทธัง ชีวิตัง ยาวะนิพพานัง เรียกว่า การถวายเป็นชีวิตแด่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตลอดจนกว่าจะเข้าพระนิพพานเป็นอย่างไร ที่พูดอย่างนี้จะถือว่าไปยกยกไปขึ้นหลอกใช้คน ก็ดูน้ำใจของเขาว่าเขาทำงานนั้น เขาทำเพื่อตัวเองหรือว่าเขาทำเพื่อพระพุทธศาสนา เขาไม่เคยได้รับฟังว่าจะจ้างเท่าไร ให้รางวัลเท่าไรเขาก็ทำกันด้วยความเต็มใจ การทำอย่างนี้เป็นพุทธบูชา คือเป็นปฏิบัติบูชาตรงในพระพุทธรูป เพราะเราทำในทรัพย์สินขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่เขาทำกันอย่างนี้ ไม่เห็นว่างานทำลายพระกรรมฐาน เวลาหิบบงานขึ้นมา จิตใจก็ตั้งหน้าโดยเฉพาะในการทำงานที่เราทำ

สำหรับพระที่รักษาสมบัติของพระพุทธศาสนามีการผลัดเวรเปลี่ยนกันนี้เป็น พุทธัง ชีวิตัง จริง ธรรมัง ชีวิตัง จริงเหมือนนัก เพราะว่ายอมพลีความสุขส่วนตัว เอมารักษาทรัพย์สินของพระศาสนา เวลาท่านเดินไปเดินมาละก็ใช้การเดินเป็นเขตของการจงกรม อย่าปล่อยให้ใจมันเสียเวลา เวลานั่งก็จับ อานาปานุสสติกรรมฐาน เป็นปกติ ความจริงงานประเภทนี้ได้กำไรมาก คือ

1. รักษาทรัพย์สินของพระพุทธศาสนา เป็นการแสดงความกตัญญูแด่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
2. ใช้โอกาส ใช้สมถภาวนาและวิปัสสนาภาวนาไปด้วย ช่วยกำลังใจให้มีความสุขเข้าถึงอารมณ์ฌาน

อันดับแรกขอให้ทุกท่าน ทำ อานาปานุสสติกรรมฐาน ให้เข้าถึง ฌาน 4 เอกันจริงกัน จังอย่าสักแต่ว่าทำ ความกตัญญูจะเกิดขึ้นนิดหน่อย ๆ เพราะว่าใหม่ๆ เราจะควบคุมกำลังใจให้มันทรงอยู่ ใจมันก็จะคงจะแยกไปโน่นแยกไปนี่ คิดโน่นคิดนี่ คิดป่วนเปี้ยว เรียกว่า นอกรีตนอกรอยอย่าง นี้อย่าเพิ่งตั้งใจว่าจะจะไม่ดี ถ้าบังเอิญเราทำกำหนดรู้ลมหายใจเข้าออก ควบ พุทธานุสสติกรรมฐาน ไปได้สักนาทีสองนาที จิตนี้มันเกิดอารมณ์พล่านแล้วต่อมามีความรู้สึกตัวว่าโอหนอ นี่ใจเราออกนอกกลุ่มนอกทางไปเสียแล้วหรือ เราก็ตึงอารมณ์เข้ามา ตึงอารมณ์เข้ามาจับ อานาปานุสสติกรรมฐาน ให้เป็นปกติ กับ พุทธานุสสติกรรมฐาน ควบคู่กัน ประเดี๋ยวหนึ่งมันก็ไป มันไปเรารู้ตัว เราก็จับมันมาใหม่ การทำอย่างนี้จึงอย่ามั่วแต่เฉพาะเวลาที่ได้นั่งคำสอนจงใช้เวลาของท่านตลอดวันที่ทำงานอยู่ พุดอยู่ กินอยู่ จี้อยู่ เยี่ยวอยู่ เดินอยู่ นอนอยู่ ยืนอยู่ ใช้เวลาเป็นปกติ

คำว่าใช้เวลาเป็นปกติ จะถมว่าเวลาพุดรู้ลมหายใจเข้าออกได้รู้ เวลาพุดนั้นจริงๆ เราจะขาดเฉพาะภาวนาเท่านั้น การกำหนดรู้ลมหายใจออกเป็นของไม่ยาก เพราะอะไรจึงว่าไม่ยาก ถ้าหากว่าเรารู้ไปด้วยมันเป็นของไม่ยาก มันไม่ได้ห้ามปากของเราพุด เวลาทำงานจะรู้ลมหายใจเข้าออกไปด้วย มันก็ไม่ได้ห้ามมือเราทำ เวลาเราจะเดินไปไหนเราจะรู้ ลมหายใจเข้าออกมันก็ไม่ได้ห้ามเดิน

ขอเตือนว่าท่านจะใช้กรรมฐานกองใดกองหนึ่งก็ตาม จงใช้กองนั้นให้ถึงอรหัตผล ในเมื่อเรเริ่มทำสมถะกองใด จงใช้สมถะกองนั้นให้ถึงอรหัตผล คือว่าไม่ต้องไปเที่ยววิ่งไปหาที่โน่นไปหาที่นี่ ใจความดีหรือไม่ดีมันอยู่ที่จิตของเราทราบไว้แต่เพียงเท่านั้น

การพลังพลาดที่ผ่านมาแล้วจึงถือว่าเป็นครู คำว่าพลังพลาดในที่นี้เพราะว่าเราใช้เวลามาก แต่ทว่าผลแห่งการปฏิบัติมีผลน้อย ที่เป็นอย่างนี้เพราะขาดความเข้มแข็งของจิต ถ้าพูดตามภาษาชาวบ้านเขาถือว่าไม่เอาจริงเอาจัง สักแต่ว่าทำสักแต่ว่าศึกษา มีความเมานในตน มีความเมานในจิต เมานในราคะ เมานในความโลภ เมานในความโกรธ เมานในความหลง ก็เพราะว่าเมานจึงไม่สามารถจะ ทำจิตใจให้เบาบางจากกิเลสได้ เหตุที่จะเมานอย่างเดียวกี้คือ ขาดความเอาจริงเอาจัง **จรณะ 15** ฟัง แล้วไม่ปฏิบัติ **บารมี 10** ฟังแล้วไม่สนใจ **อิทธิบาท 4** ฟังแล้วก็วางใจ **พรหมวิหาร 4** ฟังแล้วก็ทิ้งไป ที่เราไม่สามารถจะก้าวเข้าไปสู่ระดับของความดีได้เพราะว่าขาดคุณธรรมประเภทนี้สำหรับ **อานาปานุสสติกรรมฐาน** ผมขอแนะนำให้ทุกท่านใช้ทุกอิริยาบถที่ทรงอยู่ จำไว้ให้ดีด้วยนะ ถ้าว่า ท่านใช้ทุกอิริยาบถที่ทรงอยู่ละก็ อารมณ์จิตมันจะเลี้ยวเข้าไปหาความเลวไม่ได้ จะมีเวลาว่างเพื่อ สร้างความเลวตรงไหน จะกินอยู่ที่ดี จะเดินอยู่ที่ดี จะนั่งอยู่ จะนอนอยู่ ทำการงานอยู่ จะพูดจา ปราศรัยก็ดี ให้เอาใจของทุกท่าน กำหนดจับ **อานาปานุสสติกรรมฐาน** ไว้เป็นปกติ จำได้ไหม และก็ลองคิดดูทีเถอะว่า ถ้าเราเอาจิตไปจับ **อานาปานุสสติกรรมฐาน** ไว้เป็นปกติ จิตมันไม่มีเวลา ว่างจากการกำหนดรู้ลมหายใจเข้าหายใจออก แล้วก็จิตดวงนี้มันจะเอาอารมณ์เลวมาจากไหน อกุศลกรรมใดใดที่ไหนจะเข้ามาแทรกจิตได้

โปรดจำไว้ด้วยว่า การกำหนดรู้ลมหายใจเข้าหายใจออก จะทำเป็นปกติ นี้ผมไม่ได้บอกว่า ให้ท่านเลือกเวลาทำ ขณะใดที่ใจของท่านยังตื่นอยู่ แม้นตาจะหลับแต่ใจยังตื่นอยู่ ให้เอาจิตรู้ลมหายใจ เข้าหายใจออกไว้เสมอ เวลาหายใจเข้ารู้ว่าหายใจเข้า เวลาหายใจออก รู้ยู่ว่าหายใจออก ในด้านของ **มหาสติปัฏฐานสูตร** เท่านั้นที่พอ รู้ไว้เสมอแม้แต่เวลาที่เราจะพูดจะคุยกัน จิตใจก็ตั้งกำหนดรู้ลมหายใจเข้าออกไว้ด้วย

สักกายทิฐิ ที่มีความรู้สึก ว่าร่างกายนี้มันจะไม่ตาย ร่างกายสวสยสดงงามร่างกายเป็นเราเป็นของเรา เรามีในร่างกาย ร่างกายมีในเรา ทิ้งไปจากกำลังใจมาสร้างความรู้สึกเสียใหม่ ว่าร่างกายนี้มันต้องตายแน่ เมื่อความมั่นใจอย่างนี้อยู่จะได้ปฏิบัติความดี คือ ประกอบความดีให้ครบถ้วน อารมณ์ใจ อย่างนี้เป็นอารมณ์ใจของพระโศคาบันและพระสัทธาคามิ

ถ้ามีความรู้สึก ว่าร่างกายนี้ น่าเกลียดโสโครก มันเกลียดจริงๆ ไม่ใช่ที่น่าเกลียดเฉยๆ มันสกปรก เรา ไม่ต้องการทั้งร่างกายของเรา ร่างกายคนอื่น หรือวัตถุใดๆ อย่างนี้เป็นกำลังใจของพระอนาคามี ถ้ามีความรู้สึก ว่าร่างกายนี้ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา เราไม่มีในร่างกาย ร่างกายไม่มีในเรา อย่างนี้เป็น กำลังใจของพระอรหันต์กำลังใจ 3 ประการให้เลือกปฏิบัติเอาจะเอาขั้นไหนก็ได้ตามกำลังใจของท่าน แต่ขอได้โปรดอย่าบอกทั่วทั้ง 3 อย่างนี้ผมไม่ไหว ถ้าเป็นอย่างนี้ละก็เชิญกลับไปเถอะครับ อย่านั่งอยู่ที่นี้เลย มัรณที่ ที่นี้ไม่ต้องากรคนประเภทนี้

แล้วก็สังโยชน์ข้อที่ 2 **วิจิกิจฉา** ความสงสัยในคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จงอย่ามีในใจ ใช้ปัญญาพิจารณานิดเดียว เราจะเข้าใจว่าพระพุทธเจ้าพูดถูก พูดจริงทุกอย่าง ยอมรับ นับถือคำสอนของพระองค์

ข้อสาม **สีลัพพตปรามาส** คือ ลูบลำศีล รักษาศีลไม่จริงไม่จัง หลอกชาวบ้านในผ้ากาสา พัสตร์ ประเภทอย่างนี้เรามีในเรา จงเป็นผู้ทรงศีลพรตกำหนดให้แน่นอนชัด ปฏิบัติให้ครบถ้วน ถ้าปฏิบัติครบทั้ง 3 ประการคือ

1. มีความรู้สึกร่างกายนี้มันจะต้องตาย
2. ไม่สงสัยในคำสอน ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พร้อมยอมรับปฏิบัติตาม
3. รักษาศีลครบถ้วนทุกประการโดยเคร่งครัด

อย่างนี้องค์สมเด็จพระผู้ทรงสวัสดิโสภณย์ตรัสว่า ท่านผู้นั้นเป็น **พระโสดาบัน** และ **พระสกิทาคามี**

ต่อไปก็กำจัด **กามฉันทะ** คือมีความพอใจในกามคุณ คือ รูปสวย เสียงเพราะกลิ่นหอม รสอร่อย สัมผัสระหว่างเพศ รู้ตามความเป็นจริงว่า ร่างกายเต็มไปด้วยความสกปรก เรื่องอะไรที่จะต้องการในร่างกายของเรา ร่างกายของบุคคลอื่น สิ่งโสโครกทั้งหลายเหล่านี้เราไม่ต้องการ

และกำจัด **ปฏิฆะ** คือกระทบกระทั่งความไม่พอใจออกจากจิต มีความ **เมตตา กรุณา** เข้ามาแทน แม้จิตใจมีความเบื่อบ่อยในร่างกายเป็นที่สุดอย่างนี้พระพุทธเจ้าตรัสว่า เป็นอารมณ์ของ **พระอนาคามี**

หลังจากนั้น ทำปัญญาให้ดี พิจารณาให้เห็นว่า **รูปราคะ** **รูปฌานก็ดี** **อรุปราคะ** **อรุปรฌานก็ดี** ต้องทรงอารมณ์เอาไว้ แต่เราจะไม่ติดอยู่แค่รูปฌานและอรุปรฌานเราจะก้าวต่อไปเพื่อนิพพาน ในการตัดกิเลสให้เป็นสมุจเฉทปหาน ตัด **มานะ** ความถือตัวถือตนออกจากใจ ทำใจเสมอกัน ตัด **อุทธัจจะ** คือ อารมณ์ฟุ้งซ่านคิดว่านิพพานเราไม่ต้องการตัดทิ้งไป แต่ตอนนี้ไม่ต้องตัดก็ได้ นี้ ถึง **อนาคามี** แล้วเขาก็สบายมาก ตอนนี้ไม่ตัดแน่ ท่านพูดไว้ก็พูดตามท่าน ตั้งกำลังใจไว้เฉพาะพระนิพพานแน่

ตัด **อวิชชา** ความระยำของจิตที่คิดว่ามนุษย์โลก เทวโลก เป็นของดี ตัดออกไปจากใจ กำลังใจตั้งใจอย่างเดียวคือพระนิพพาน และทำใจของทุกท่านให้ตั้งอยู่ใน **สังขารูปกขาญาณ** คือไม่เมาในร่างกาย วางเฉย ร่างกายมันจะแก่เชิฐแก่ ตามสบายของมัน ใจไม่คืนรน ร่างกายมันจะป่วยเชิฐป่วยไปตามเรื่องของมันใจไม่คืนรน ไม่ทุกข์ ร่างกายมันจะตายก็เชิฐตาย ฉันทไม่ได้ตายด้วย ช่วยให้เรามีความสุข อย่างนี้เป็นอารมณ์ของ **พระอรหันต์**

อวิชชา นี้ พระพุทธเจ้าท่านตรัสไว้ 2 อย่าง คือ **ฉันทะ** กับ **ราคะ** คนที่มี **ฉันทะ** คือมีความพอใจในการเกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นเทวดา หรือการเกิดเป็นพรหม มีฉันทะกิเลส ว่าได้ยังมีการติดอยู่

แล้วเราจะเห็นว่า มนุษย์โลก เทวโลกพรหมโลกดี ยังเป็นกิเลสเบาๆ คือไม่สามารถจะพ้นทุกข์
จะนั้นถ้าจะตัด อวิชชา ให้ตัด ฉันทะ กับ ราคะ ในอารมณ์ใจ คิดว่ามนุษย์โลก พรหมโลก เทวโลก
ทั้ง 3 ภพนี้ ไม่เป็นที่หมายของเรา คือเป็นแดนของความทุกข์ เทวโลก พรหมโลก เป็นแดนของ
ความสุขชั่วคราว เราไม่ต้องการ ต้องการจุดเดียวคือ พระนิพพาน ถ้าในขณะใด เวลาใดของพุทธ
บริษัททั้งหลาย ในใจของท่านต้องการพระนิพพานเป็นอารมณ์เป็น เอกัคคตารมณ์ ใน อุปสมานุสสติ
กรรมฐาน ถ้าเป็น พระโสดาบัน แล้วใกล้จะตายเมื่อไร เป็น พระอรหันต์ เมื่อนั้น ไปนิพพานเมื่อนั้น

พระธรรมเทศนา เรื่อง อานิสงส์อุโบสถศีล

แสดงเมื่อ

วันพุธที่ 22 กุมภาพันธ์ 2521

นโม ตัสสะ ภควโต อรหโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (3 จบ)

สัพพปาปีสสะ อกรณัง กุสลัสสูปสัมปทา สจิตตปริโยทปนัง เอตัง พุทธานสาสนัง ตี

ณ โอกาสบัดนี้ อาตมภาพจะแสดงพระสัทธรรมเทศนา ในโอวาทกถา เพื่อเป็นเครื่องโสรจ
สรงองค์ศรัทธาบารมี ที่บรรดานริศทานบดีทั้งหลาย ได้พร้อมใจกันมาบำเพ็ญกุศลประจำปักษ์ คือ
วันพระขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 ที่จัดว่าเป็นวันที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงโอวาทปาฏิ
โมกข์ หรืออีกนัยหนึ่งที่เรียกกันว่า การแสดงนโยบายของพระพุทธศาสนา อีกตามบาลีที่เราเรียกกัน
ว่ามาฆะบูชา เพื่อเป็นเครื่องโสรจสรงองค์ศรัทธาบารมีของบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย

ในความเป็นเรื่องนี้มีอยู่ว่า เมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ทรงบรรลุอุกฤษฏ์สัมมา
สัมโพธิญาณแล้ว องค์สมเด็จพระประทีปแก้วได้แสดงพระธรรมเทศนาโปรดบรรดาท่านพุทธ
บริษัททั้งหลาย ล้นเวลาจากกลางเดือน 6 มาถึงเวลากลางเดือน 3 ปรากฏว่าเวลานั้นมีพระอรหันต์
ทั้งหลายปรากฏขึ้นในโลก เว้นจากพระพุทธเจ้าแล้วได้ 2,500 รูป เป็นพระที่บวชจากองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าโดยตรง คือ **เอหิภิกขุอุปสัมปทา**

การบวชในพระพุทธศาสนานี้มีอยู่ 3 แบบ เป็นลำดับกัน คือ เมื่อองค์สมเด็จพระภควันต์
บรมศาสดาตรัสพระธรรมเทศนาครั้งแรก ใครจะเข้าอุปสมบทบรรพชาพระพุทธเจ้าก็เป็นอุปัชฌาย์
เอง โดยเปล่งพระวาจาว่า **เอหิภิกขุ** เจ้าจงเป็นภิกษุมาเถิด เพียงเท่านี้ก็สำเร็จ เป็นการอุปสมบท
บรรพชา

ในต่อมาเมื่อพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนามีมากขึ้น ไปประกาศพระศาสนาในแดนไกล มี
บรรดาประชาชนทั้งหลายมีความเลื่อมใสอยากจะอุปสมบทบรรพชาพระสงฆ์ทั้งหลายเหล่านั้น
ต้องพบบรรดาท่านผู้มีศรัทธามาเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มาด้วยความลำบาก สมเด็จพระ
ผู้มีพระภาคเจ้าเห็นความลำบากในเรื่องนี้ จึงทรงอนุญาติให้บรรดาพระสงฆ์ทั้งหลายให้การ
อุปสมบทบรรพชาแก่ท่านผู้มีศรัทธา เรียกว่า **ติสธณคมนอุปสัมปทา** เป็นแต่เพียงว่า ให้บุคคล
ทั้งหลายนั้นประกาศตนว่ามีความเคารพในพระรัตนตรัย ก็กล่าววาจาว่า **พุทฺธัง สรณัง คัจฉามิ**
ข้าพเจ้าขอถึงซึ่งพระพุทธเจ้าเป็นที่พึ่ง **ธมฺมํ สรณัง คัจฉามิ** ข้าพเจ้าขอถึงพระธรรมเป็นที่พึ่ง **สังฆํ**
สรณัง คัจฉามิ ข้าพเจ้าขอถึงพระสงฆ์เป็นที่พึ่ง เพียงเท่านี้ก็อันว่า สำเร็จในการอุปสมบท
บรรพชา

ต่อมาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเห็นว่า ในกาลต่อไปเมื่อองค์สมเด็จพระจอม
ไตรบรมศาสดาเสด็จดับขันธ เข้าสู่พระนิพพานไปแล้ว สมเด็จพระประทีปแก้วเห็นว่า การให้การ
อุปสมบทบรรพชาแบบนี้ ถ้าบังเอิญพระอุปัชฌาย์ไม่ได้เป็นพระอรหันต์ หรือว่าไม่ได้เป็นพระอริย
เจ้าก็จะไม่ได้พิจารณาว่าผู้เข้ามาอุปสมบทบรรพชาจะดีหรือไม่ดีเพียงใด เหตุฉะนั้นองค์สมเด็จพระ
จอมไตรจึงได้ทรงบัญญัติใหม่ว่า

ต่อแต่นี้ไป ถ้าบุคคลทั้งหลายจะเข้ามาอุปสมบทบรรพชา ให้สงฆ์มีอำนาจที่เรียกว่า **ญัตติ**
จตุตถกรรม คือ ให้มีอุปัชฌาย์ท่านหนึ่ง มีคู่สวดสองท่านแล้วก็มีพระอย่างน้อยพระอันดับรวมกัน
แล้ว 10 รูปด้วยกัน อย่างนี้สำหรับใน **ปัจฉิมตชนบท** เป็นอันว่า องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าทรง

กำหนดการอุปสมบทบรรพชาไว้ในพุทธศาสนา ในตอนแรกและตอนสุดท้าย จัดเป็น 3 แบบด้วยกัน

ฉะนั้นในการบวชในตอนหลังนี้ปรากฏว่า องค์สมเด็จพระมหามุนีตรัสให้ พระสารีบุตร เป็นอุปัชฌายะ บวช **ราชพราหมณ์** เป็นองค์แรก นี้กล่าวถึงการอุปสมบทบรรพชาในพระพุทธศาสนามีอยู่ 3 แบบ แต่เวลานี้ใช้แบบสุดท้ายสุด

ต่อมาในเมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้แสดงพระธรรมเทศนาโปรดพุทธบริษัท สิ้นระยะเวลาตั้งแต่กลางเดือน 6 ถึงกลางเดือน 3 ภายในปีแรกปรากฏว่ามีพระสงฆ์ทั้งหลาย ที่บวชโดยตรงองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดามี 2,500 รูปด้วยกัน

แล้วก็ประการที่ 2 บรรดาพระสงฆ์ทั้งหลายเหล่านั้นไม่ได้มีการนัดหมายใดๆ กันขึ้น ต่างคนต่างมาเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดยตรง ก็ตามพระอรธกถาจารย์กล่าวว่า เป็นวิธีการของพราหมณ์ถึงกลางเดือน 3 เขาจะต้องมาประชุมกัน เวลานั้นพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาที่เป็นสาวกขององค์สมเด็จพระทรงธรรมถือศาสนาพราหมณ์มาก่อน ในวันกลางเดือน 3 จึงได้พากันมาเฝ้าองค์สมเด็จพระชินวรพร้อมเพรียงกัน โดยไม่มีการนัดหมาย องค์สมเด็จพระไตรบรมศาสดาจึงได้สั่งให้บรรดาพระสงฆ์ทั้งหลายประชุมพร้อมกัน แล้วเป็นเวลานั้นองค์สมเด็จพระภควันต์บรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าก็แสดง **โอวาทปาฏิโมกข์** เป็นนโยบายในการประกาศพระศาสนา

ฉะนั้นในวันกลางเดือน 3 นี้จึงให้นามอีกนามหนึ่งว่า เป็น **วันจาตุรงคสันนิบาต** คือว่าเหตุทั้ง 4 ประการเข้ามาพร้อมกัน คือ

ประการที่ 1 บรรดาพระสงฆ์ทั้งหลายเหล่านั้น บวชตรงเฉพาะพระพุทธเจ้า เรียกว่า **เอหิภิกขุอุปสัมปทา**

ประการที่ 2 เข้ามาเฝ้าพระพุทธเจ้าโดยไม่มีการนัดหมาย

ประการที่ 3 วันนั้นดวงจันทร์เสวยมาฆฤกษ์

ประการที่ 4 องค์สมเด็จพระภควันต์บรมศาสดา ทรงแสดง **โอวาทปาฏิโมกข์** ซึ่งเป็นหัวใจในการประกาศพระศาสนา

รวมเป็นสี่ประการด้วยกัน จึงเรียกว่า **จาตุรงคสันนิบาต** หัวใจพระศาสนาที่องค์สมเด็จพระบรมโลกนาถตรัสในวันนั้น กล่าวเป็นบาลีโดยย่อว่า **สัพพปาปัสสะ อกรรมัง กุสลัสตูปสัมปทา สจิตตปริโยทปนัง เอตัง พุทธานศาสนัง** ซึ่งแปลเป็นใจความว่า

สัพพปาปัสสะ อกรรมัง ขอท่านทั้งหลายเวลาที่ไปประกาศพระศาสนา จงแนะนำบุคคลทั้งหลายให้งดจากทำความชั่วทั้งหมด ขึ้นชื่อว่าความชั่วทุกประการจงอย่าปรากฏให้เขาทำด้วยกายกรรม วจีกรรม และมโนกรรม กายกรรม คืออย่าทำด้วยกาย วจีกรรม คือ อย่ากล่าวด้วยวาจา

มโนกรรม กายกรรม คืออย่าทำด้วยกาย วชิกรรม คือ อย่ากล่าวด้วยวาจา มโนกรรม จงอย่าเอาใจเข้าไปคิดเนื่องคัมเด็จพระธรรมสามิสรณะนำในการประกาศพระศาสนาไว้ในข้อที่หนึ่งอย่างนี้

ข้อที่สอง องค์สมเด็จพระชินศรีตรัสว่า **กุศลสถูปสัมปทา** ในเมื่อแนะนำให้เขาทั้งหลายไม่ทำความชั่วแล้ว ก็ให้ตั้งใจประพฤติอยู่แต่ในความดี

ประการที่สามองค์สมเด็จพระมหาโมหนิตรัสว่า **สัจจิตปริโยทปนัง** จงแนะนำบรรดาบุคคลทั้งหลายเหล่านั้น จงทำจิตใจให้ผ่องใสจากสรรพกิเลส มีโลภะความโลภ โทสะ ความโกรธ โมหะ ความหลง เป็นต้น

แล้วในขั้นสุดท้ายของคัมเด็จพระทศพลก็ทรงยืนยันว่า พระพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์ตรัสอย่างนี้เหมือนกันหมด นี่เป็นอันว่าองค์สมเด็จพระบรมสุคตได้วางแบบฉบับให้บรรดาบุคคลทั้งหลายประพฤติตนในพุทธศาสนา ถ้ากล่าวกันโดยพิศดารก็มีอยู่ อย่างเดียวกันคือ หนึ่ง ทุกท่านจงเว้นจากความชั่วทั้งหมด สองจงประพฤติแต่ความดี สาม จงทำจิตใจของเราให้ผ่องใสจากสรรพกิเลสให้เป็นสมุจเฉทปหาน

ถ้าจิตใจของบรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่านทุกคน ปฏิบัติตามคำแนะนำขององค์สมเด็จพระทศพล ทุกคนก็就会有ความพ้นทุกข์ คือ ถึงแม้ว่าเรายังไม่ตาย จิตใจก็จะมีแต่ความสุข คำว่าทุกข์ใจไม่มี จะมีทุกข์ก็เพียงมีขันธ 5 เมื่อขันธ 5 มีความเกิดขึ้นมาในเบื้องต้น มีความเปลี่ยนแปลงในท่ามกลาง มีการสลายในที่สุด

แต่ทว่าบรรดาท่านทั้งหลายมีจิตใจพร้อมแล้ว ในคำสั่งสอนขององค์พระประทีปแก้ว ใจมันก็ไม่เป็นทุกข์ ถือว่าเป็นเรื่องธรรมดา ว่าเวลาที่มีชีวิตอยู่จิตใจของเรามีความสุข เมื่อตายจากโรคนี้กายไม่ได้ไปด้วยไปแต่ใจ ใจที่พกความสุขไปตั้งแต่สมัยที่มีชีวิตอยู่ ตายจากความเป็นคน จิตก็มีความสุข ภพที่บรรดาท่านพุทธบริษัทจะพึงไปเขาเรียกกันว่า **สุคติ** อย่างต่ำที่สุดเราก็เกิดเป็นเทวดา อย่างกลางเราก็เกิดเป็นคนใหม่ ก็จะเป็นคนเต็มไปด้วยความอุดมสมบูรณ์ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ บริบูรณ์ไปด้วยทรัพย์ศฤงคารต่างๆ มีความสุขสบาย มีปัญญามาก สามารถจะรู้เหตุผลได้ดี

ในตอนนี้อาตมาขออธิบาย คำแนะนำขององค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดาพอสมควรแก่เวลา ตามที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแนะนำว่า **สัพพปาปัสสะ อกรรมัง** ซึ่งแปลเป็นใจความว่า ขอท่านทั้งหลายจงแนะนำให้บรรดาประชาชนทั้งหลายปฏิบัติ คือ ละความชั่วทั้งหมด คำว่า ความชั่วทั้งหมดที่บุคคลและสัตว์ในโลกที่ไม่ต้องการ ก็คือ

ในตอนนี้อาตมาขออธิบาย คำแนะนำขององค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดาพอสมควรแก่เวลา ตามที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแนะนำว่า **สัพพปาปัสสะ อกรรมัง** ซึ่งแปลเป็นใจความว่า ขอท่านทั้งหลายจงแนะนำให้บรรดาประชาชนทั้งหลายปฏิบัติ คือ ละความชั่วทั้งหมด คำว่า ความชั่วทั้งหมดที่บุคคลและสัตว์ในโลกที่ไม่ต้องการ ก็คือ

หนึ่ง มีการเบียดเบียนกันโดยทางกาย เช่น ประทุษร้ายร่างกายทำลายล้างร่างกายกันให้ถึงกับความตายบ้าง มีการทุกข์ทรมานด้วยความเจ็บปวดบ้าง อันนี้จัดเป็นความชั่วข้อที่หนึ่ง

แล้วก็ข้อที่ 2 ทรัพย์สินของเราทั้งหลายของบุคคลใดก็ตามที่ ไม่มีบุคคลใดในโลกนี้ที่หาทรัพย์สินมาได้แล้ว ต้องการให้คนอื่นมาซื้อแย่ง เป็นสมบัติของเขามีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงได้ทรงแนะนำว่าสิ่งนี้จึงอย่าทำมันเป็นความชั่ว

ประการที่ 3 ขึ้นชื่อว่า คนรัก จะเป็นสามีและภรรยา หรือบุคคลในปกครองก็ดี จงอย่าละเมิดสิทธิทำลายน้ำใจซึ่งกันและกัน ถ้าทำแบบนี้แล้วนั้นบุคคลผู้เป็นเจ้าของย่อมมีความไม่สบายใจ องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาทรงแนะนำว่าอย่างนี้เป็นความชั่ว จงอย่าทำ

ประการที่ 4 องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้ากล่าวว่ สำหรับวาจา จงเว้นจากวาจาที่พูดเป็นวาจาไม่จริงหนึ่ง เว้นจากวาจาที่เป็นคำหยาบ สะเทือนใจบุคคลผู้รับฟังประการหนึ่ง เว้นจากวาจาที่ขู่แหยงตะแคงแซะ ให้ชาวบ้านเขาแตกร้าวกันนี้ประการหนึ่ง เว้นจากวาจาไร้สาระที่ปราศจากประโยชน์ คือ สร้างความรำคาญใจของบุคคลที่รับฟังประการหนึ่ง วาจาทั้งสี่ประการนี้องค์สมเด็จพระมหามุณีกล่าวว่เป็นความชั่วจงอย่าพูด

ในที่สุดองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่ จงเว้นจากการดื่มสุราและเมรัย เพราะเป็นปัจจัยให้ตั้งอยู่ในความประมาท คือ คนถ้าเมาแล้วก็ขาดสติสัมปชัญญะ สามารถจะทำความชั่วได้ทุกประการ

นี่เป็นอันว่ คำว่ **สัพพปาปัสสะ อกรรมง** ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากล่าวว่ จงอย่าทำความชั่วทั้งหมด หมายความว่า องค์สมเด็จพระบรมสุคตทรงถือเอาคำลึงใจ คือ ความต้องการของบุคคลและสัตว์เป็นสำคัญถ้าบุคคลใดเว้นเหตุทั้ง 5 ประการนี้ได้แล้ว องค์สมเด็จพระประทีปแก้วทรงกล่าวว่ คนทั้งหลายเหล่านั้นเป็นผู้ไม่มีความชั่ว แต่คนที่ไม่มีความชั่วแล้วไม่ทำความดีก็ยังไม่ถือว่าเป็นคนดีไม่ได้ ดูตัวอย่าง **อานันทเศรษฐี** เกิดมาเป็นมหาเศรษฐีแล้วพบศาสนาขององค์สมเด็จพระประทีปแก้ว เธอก็ไม่ทำความดี ก็ขึ้นชื่อว่า ความชั่วไม่มี ความดีไม่ปรากฏ ต่อไปตายจากความเป็นคน ก็ต้องไปเกิดเป็นลูกของคนขอทาน

ฉะนั้นองค์สมเด็จพระพิชิตมารจึงได้ตรัสว่ เมื่อละความชั่วแล้ว จงพากันทำความดี ความดีในพระพุทธศาสนานี้ องค์สมเด็จพระมหามุณีตรัสไว้เป็น 3 ประการด้วยกัน กล่าวคือ

หนึ่ง **ทานมัย** ความดีสำเร็จได้ด้วยการบริจาคทาน

สอง **ศีลมัย** ความดีปรากฏขึ้นได้ด้วยการรักษาศีล

สาม **ภาวนามัย** ความดีเกิดขึ้นได้จากการภาวนา คำว่ ภาวนา ก็ใช้อารมณ์ กิระวังอารมณ์ใจของจิตว่ จงอย่าคิดถึงความชั่ว

ความดีทั้งสามประการนี้ ขออธิบายโดยย่อ พอสมควรแก่เวลาที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แนะนำให้บรรดาท่านพุทธบริษัทสร้างความดีด้วยการบริจาคทาน เราจะเห็นกันว่ ผลของทานนี้เป็นปัจจัยของความรัก หรือว่าบุคคลใดผู้ใด เป็นผู้ให้ยอมเป็นที่รักของบุคคลผู้รับทาน

แล้วอีกประการหนึ่ง ทานเป็นปัจจัยให้สร้างกรรมดีมีคนรัก แล้วก็มีมิตรมากมีคนรักมาก ในเมื่อเรามีคนรักมากเราก็มีความสุขมาก ถ้าเรามีคนรักน้อย เราก็มีความสุขน้อย ถ้าเราไม่มีคนรักเลยเราก็ลำบากใจทุกประการ ต้องระวังเหตุร้าย

ฉะนั้นองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาจึงได้ทรงแนะนำ ให้บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายโดยถ้วนหน้า ถ้าสามารถจะฟังมีของ จะฟังแบ่งปันกันได้สำหรับคนบ้านใกล้เรือนเคียง หรือคนไกลก็ตามที่ เห็นว่าเขามีทุกข์ เรามีความสุขมากกว่าเขา ถ้าไม่กินวิสัยของเราที่จะฟังสงเคราะห์กันได้ ต่างคนสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน อย่างนี้โลกทั้งโลกจะเต็มไปด้วยความสุข เพราะคนมีความรัก มีความสามัคคี มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน นี้กล่าวถึงผลโดยย่อ ถึงการให้ทานเป็นการสงเคราะห์ในปัจจุบัน ถ้าจะกล่าวถึงอนิสงส์ ให้สูงขึ้น ไปนิดหนึ่งพระพุทธเจ้ากล่าวว่

ทานัง ลัคค โส ทานัง ซึ่งแปลเป็นปัจจัยเป็นภาษาไทยว่า การให้ทานเป็นบันไดให้ไปเกิดบนสวรรค์ กล่าวถึงบุคคลใดให้ทานแล้ว ตายจากความเป็นคนก็ไปเกิดเป็นเทวดาบ้าง ไปเกิดเป็นนางฟ้าบ้าง

ดูตัวอย่าง **ลาชเทวธิดา** สมัยเมื่อเธอเป็นมนุษย์เป็นคนยากจนเจ็บใจ ไม่มีโอกาสจะทำบุญใดๆ กับเขา ข้าวตอกเพียงขันเดียว ได้ถวายกับ **พระมหากัสสป** เมื่อใส่บาตร **พระมหากัสสป** เดินกลับถูกงูกัดตาย ตายจากความเป็นคนไปเกิดเป็นเทวดาบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์เทวโลกมีวิมานทองคำเป็นที่อยู่มีนางฟ้าเป็นบริวาร

นี่เป็นอันว่า การให้ทานเป็นปัจจัยให้เกิดบนสวรรค์ หลังจากนั้น ถ้าหมคนบุญวาสนาบารมีจากเคยเป็นเทวดา กลับลงมาเป็นคน อานาจทานการกุศลที่คนทำแล้ว ก็จะบันดาลให้ท่านทั้งหลายมีความสุข มีโภคสมบัติ เช่น **อานันทเศรษฐี** เป็นต้น นี่เป็นอันว่าการให้ทานที่องค์สมเด็จพระทศพลทรงแนะนำ ย่อมเป็นผลเป็นการที่สอง

ประการที่สาม ถ้าบรรดาพุทธบริษัททุกท่านให้ทานจนกระทั่งจิตใจของท่านมีความพอใจในการให้ สิ้นความพอใจในการที่จะยึดต้องทรัพย์สมบัติของบุคคลอื่นมาเป็นทรัพย์สมบัติของตน อย่างนี้องค์สมเด็จพระทศพลกล่าวว่า มีบารมีทานหรือ ทานบารมีเพิ่มขึ้น เป็นปัจจัยให้ท่านก้าวอีกก้าวหนึ่ง จะเข้าถึงอมตมหาปรินิพพาน นี่ขึ้นชื่อว่าผลของท่านย่อมเป็นปัจจัยให้เกิดความสุขแก่บรรดาท่านพุทธบริษัทมาก

ประการที่สอง **ศีลมัย** ที่องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาแนะนำให้ทรงรักษาศีล ศีลแปลว่า ปกติ อธิบายมาแล้วเมื่อกี้ี้ ถึงศีลห้าประการว่าถ้าเราละเมิดองค์สมเด็จพระพิชิตมารกล่าวว่า เป็นคนชั่ว ไม่ใช่คนดี หากว่าเราเชื่อคำแนะนำในองค์สมเด็จพระชินศรี เรามีจิตเมตตา คือ ความรัก กรุณาเป็นที่ตั้ง

จิตตัวนี้ทั้งสองประการนี้ จะควบคุมกำลังใจท่านบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายให้เว้นจากพินาศเช่นฆ่าทำร้ายซึ่งกันและกัน นอกจากจะไม่ทำร้ายแล้วจิตใจก็มีความรัก มีความสงสารซึ่ง

กันและกัน เป็นอันว่า ศิลเป็นปัจจัยให้มีความสุขในชาติปัจจุบัน เราเว้นข้อนี้ได้เราก็เป็นคนรักของคน เราก็เป็นคนที่ชาวโลกรักทั้งโลก

ประการที่สอง องค์สมเด็จพระมหาภูมิ กล่าวไว้ว่า ให้เว้นจากการขี้อแย่งทรัพย์สินของบุคคลอื่นมาเป็นสมบัติของตนอย่างนี้เราก็จะเป็นคนที่ชาวโลกไว้วางใจจะไปที่ไหนก็มีแต่ความสุข มีความสบาย มีแต่ความเยือกเย็น เป็นที่รักซึ่งกันและกัน

ประการที่ 3 องค์สมเด็จพระภควันต์ทรงแนะนำให้เว้นจากการขี้อแย่งความรักคนรักของบุคคลอื่น อย่างนี้สามารถจะทำจิตใจของบุคคลที่คนหาสมาคมเราให้มีแต่ความชุ่มชื่น เว้นจากการระแวงซึ่งกันและกัน

ประการที่ 4 องค์สมเด็จพระทรงธรรม ให้งดวาทจั่วทั้ง 4 ประการ ตามที่กล่าวแล้ว ถ้าเราปฏิบัติตามคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระประทีปแก้ว ไปที่ไหนพูดที่ไหน วาจาของเรามันก็ศักดิ์สิทธิ์ เพราะวาจาของเราเป็นมิตรสร้างความสุขให้แก่บุคคลผู้สดับ

ประการที่ 5 องค์สมเด็จพระมหาภูมิทรงแนะนำให้เว้นจากการดื่มสุราและเมรัย เพราะว่าสุราและเมรัยเป็นปัจจัยให้เกิดความทุกข์ เกิดความชั่ว ทำความชั่วได้ทุกประการ

ถ้าปฏิบัติตามคำแนะนำขององค์สมเด็จพระพิชิตมาร ก็ชื่อว่าท่านทั้งหลายปราศจากความชั่ว ด้วยประการความชั่ว ด้วยประการทั้งปวง สติสัมปชัญญะก็สมบูรณ์ นี้พูดกันถึงความสุขในชาติปัจจุบัน แต่คนใคร่กษาศิลบริบูรณ์แล้วนั้นไซ้ องค์สมเด็จพระจอมไตรกล่าวว่า สีเลนะ สุขติง ยันติ ซึ่งแปลเป็นใจความว่า บุคคลผู้มีศีลเป็นปัจจัยให้เกิดบนสวรรค์ มีโภคสมบัติ

หนึ่ง ศีลจะเป็นปัจจัยให้คนอายุยืน ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีรูปร่างหน้าตาสะสวย

สอง มีโภคสมบัติมาก มีทรัพย์สมบัติก็ไม่ถูกไฟไหม้ ไม่ถูกน้ำพัด ไม่ถูกลมทำลาย ไม่ถูกโจรผู้ร้ายเบียดเบียน

ประการที่สาม ศีลจะเป็นปัจจัยให้เราปกครองคนง่าย คนที่อยู่ในบังคับบัญชาของเราทุกคนจะปฏิบัติตามคำสั่งสอนได้ดี

ประการที่สี่ ศีลจะทำให้วาจาของเราเป็นที่รักของบุคคลผู้สดับ

ประการที่ห้า ศีลจะเป็นปัจจัยให้บรรดาพวกเราทั้งหลายปราศจากความไร้สติสัมปชัญญะ คือเป็นโรคเส้นประสาท

ที่องค์สมเด็จพระบรมโลกนาถทรงแนะนำ ให้แก่บรรดาท่านพุทธบริษัทปฏิบัติในเรื่องศีล จักว่าเป็นความดี นี้ส่วนย่อยของอานิสงส์ของศีลเป็นดังนี้

ในที่สุดองค์สมเด็จพระมหาภูมิกล่าวว่า สีเลนะ นิพพุติง ยันติ ท่านกล่าวว่าศีลเป็นปัจจัยให้ท่านทั้งหลายเกิดบนสวรรค์ เข้าสู่พระนิพพาน คำว่า สีเลนะ นิพพุติง ยันติ ท่านกล่าวว่า ศีลเป็นปัจจัยให้ท่านทั้งหลายเข้าสู่พระนิพพาน ตามที่บรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่าน เวลานี้วันนี้อย่างนี้สมาทานศีลอุโบสถ อุโบสถศีลนี้เป็นทั้งศีลและเป็นทั้งธรรม จักว่าเป็นศีลของพรหมจรรย์ เป็น

ปัจจัยให้บรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่านเข้าถึงซึ่งพระนิพพานโดยง่าย จะเห็นว่าอุโบสถศีลนี้แปลก จากศีล 5 อยู่ 4 ข้อด้วยกัน

หนึ่ง ชื่อว่า **อพรหมจริยา เวรมณี** แปลว่า เราจะงดเว้นจากการประพฤตินั้นเป็นบุคคลคู่ นี้ องค์สมเด็จพระบรมครู ให้พิจารณาว่า ใ้ห้งดเว้นจากการอยู่กันในฐานะสามีภรรยา ทั้งนี้เพราะอะไร เพราะว่าเป็นการตัดความรู้สึกที่มีความปรารถนาในกามารมณ์ ถ้าหากว่าเราตัดจากความรู้สึกจาก ความปรารถนาในกามารมณ์แล้ว องค์สมเด็จพระประทีปแก้วกล่าวว่า จะทำจิตใจของบุคคลผู้สดับผู้ ประพฤติปฏิบัติให้มีความสุข เมื่อจิตเราตัดในอารมณ์จากการมารมณแล้ว เราก็จะมีอารมณ์อันหนึ่ง ซึ่งเกิดขึ้นมาแทนอารมณ์เดิมนั้นก็คือ อารมณ์ **สังขารุเปกขารมณ** ได้แก่ อารมณ์ที่เห็นความเป็นโทษ ในขั้น 5 ว่าปัจจัยที่อยู่ในการเคียงคู่กันอยู่ ในฐานะสามีภรรยาเป็นปัจจัยของความทุกข์ ไม่ได้เป็น ปัจจัยของความสุข ทั้งนี้เพราะอะไร เพราะว่าเพียงแต่เราคนเดียวเท่านั้น ความทุกข์กายทุกข์ใจมันก็มีมาก ถ้าเราอยู่สองครองคู่ เราก็ต้องใช้กำลังใจ เข้าไปดูแลเอาใจบุคคลอีกคนหนึ่ง ซึ่งตัวนี้จะเข้าถึง ใจ ที่ละน้อยๆ จนกระทั่งถึงที่สุด มีกำลังใจสูงขึ้นก็จะมีความต้องการในความสันโดษ กล่าวคือ มีการอยู่เฉพาะตน องค์สมเด็จพระทศพลกล่าวว่า ถ้าอยู่ปราศจากเป็นคนคู่ ท่านถือว่าจัดว่าเป็น **กายวิเวก** มีความสังคกาย เมื่อเป็น **กายวิเวก** เกิดขึ้นประการใด **จิตวิเวก** ก็ย่อมปรากฏ คือ ความวุ่นวาย ของจิตไม่มี องค์สมเด็จพระมหามุณีกล่าวว่า เป็นฉานสมบัติ เมื่อฉานสมบัติเกิดขึ้น ปัญญาย่อม เกิดขึ้นแก่บรรดาท่านพุทธบริษัท จะเห็นว่าความเกิดขึ้นนี้เป็นทุกข์ เพราะว่าเราจะต้องบริหาร ร่างกายด้วยประการทั้งปวง

ต่อไปท่านทั้งหลายจะเห็นว่า ร่างกายเมื่อเกิดมันเป็นทุกข์ เราจะบริหารเพียงใดก็ตามที่ มัน จะหาความสุขไม่ได้ เพราะว่าร่างกายนี้ มีความแก่ ความเสื่อมเป็นปกติธรรมดาอยู่เป็นนิจ ในที่สุด ชีวิตที่เรารักที่สุดมันก็ต้องตาย ฉะนั้นองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดากล่าวว่า เมื่อท่าน ทั้งหลายทำกายจะเป็น **กายวิเวก** คือ สังคกายแล้ว ต่อไปจิตใจก็จะมีอารมณ์ผ่องแผ้วด้วย กำลังจิต ของฉานเห็นว่าร่างกาย เราอยู่คนเดียวนี้มีความสุขกว่าอยู่ครองคู่

ต่อไปองค์สมเด็จพระบรมครูกล่าวว่า เมื่อ **จิตวิเวก** คือ กำลังฉานเกิดขึ้นก็มีกำลังใจเป็น ปัญญา เมื่อปัญญาพิจารณาแจ้งเห็นจริงว่าทุกสิ่งทุกอย่างในโลกจะเป็นร่างกายของเราก็ดี ร่างกาย ของบุคคลอื่นก็ดี ร่างกายสัตว์ก็ดี หรือว่าทุกสิ่งทุกอย่างในโลกก็ดี ที่เกิดขึ้นมาแล้วนี้ มันเกิดขึ้นมา ในเบื้องต้น แล้วก็มีความเปลี่ยนแปลงในท่ามกลางมีการสลายตัวไปในที่สุดถ้าเรายังจะยึดถือ ต้องการอยู่เราเกิดมาใหม่แต่ก็ไม่มีมีความสุขกายสุขใจแบบนี้ ในที่สุดจิตใจของเราครอบงำอยู่ใน ความดี คือ เป็น **จิตวิเวก** นั่นก็คือ เห็นว่า การเกิดไม่มีความสุข ปรารถนาความสุข คือ พระนิพพาน

การทำใจไปที่ละน้อยๆ อย่างนี้ จิตก็เข้าถึงหยั่งเข้าถึง **สังขารุเปกขารมณ** มีความวางเฉยใน การต้องการจะเกิดเป็นมนุษย์ เพียงจิตเท่านั้น จิตใจของท่านก็ชื่อว่าเป็นอารมณ์ที่มีความบริสุทธิ์

ตายจากความเป็นมนุษย์ก็เข้าสู่พระนิพพานได้นี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งศีลข้อที่ 4 ข้อเดียว ก็เป็นปัจจัยให้ท่านทั้งหลายเข้าถึงพระนิพพาน

ข้อต่อไปองค์สมเด็จพระพิชิตมารทรงแนะนำให้เว้นจากการดื่มสุราและเมรัยทั้งนี้องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาต้องการให้ท่านทั้งหลาย มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ เมื่อสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ ศีลก็บริสุทธิ์ สมาธิก็ทรงตัว ปัญญาที่ส่องใสอันนี้ก็เป็นปัจจัยให้ท่านทั้งหลายเข้าสู่พระนิพพานเหมือนกัน

ศีลข้อที่ 6 องค์สมเด็จพระภควันต์ ให้ลองฝึกจิต ลองฝึกกายว่า วันพระหนึ่งรักษาอุโบสถครั้งหนึ่ง ลองอดข้าวตอนเย็นดู ตอนนี้อีกสมเด็จพระบรมครูจะแสดงให้เห็นว่า ใจความวุ่นวายของเรื่องการบริโภคอาหารมันสร้างปัจจัยให้เกิดความทุกข์ เราอดอาหารเสียสักมื้อๆ หนึ่ง จิตใจก็จะมีความสุข แต่เรื่องนี้เป็นของแปลก บรรดาท่านพุทธบริษัท ถ้าเราไม่สมทานศีล อุโบสถศีล หรือศีล 8 เวลาเย็นมันหิว แต่ว่าเราสมทาน อุโบสถศีล หรือศีล 8 ถ้าศีลบริสุทธิ์บริบูรณ์ตอนเย็นไม่หิว ดูพระเป็นตัวอย่าง เมื่ออาตมาบวชมาใหม่ๆ ก็เกรงว่าจะเกิดความหิวในตอนเย็น เตรียมเก๊สทุกอย่างที่พอจะกระตุ่นร่างกายให้เว้นไว้จากความหิวเสียได้ แต่ก็เป็นที่น่าแปลกใจว่า นับตั้งแต่วันบวชมาถึงวันนี้ ไม่เคยหิวอาหารเย็นเลย

ก็มีบางท่าน ถ้าวันใดศีลของบรรดาภิกษุ สามเณร องค์ใดบกพร่อง วันนั้นจะเกิดความหิวข้อนี้เป็นของอัศจรรย์ และการอดข้าวเย็นนี้นั้น องค์สมเด็จพระภควันต์กล่าวว่า เป็นปัจจัยให้มีความแนบสนิท มีลมละเอียดได้เร็ว นี่ฟังเวลาล่วงไปสักสองสามทุ่ม ยี่สิบหรือยี่สิบเอ็ดนาฬิกา จิตใจของบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายโดยทั่วหน้า เวลาที่จะเจริญสมาธิจิตใจสงบสงัดดี นี้องค์สมเด็จพระชินศรีเห็นประโยชน์เช่นนี้ จึงแนะนำให้บรรดาพุทธบริษัททั้งหลายพากันระงับอาหารตอนเย็นสักวันพระหนึ่งครั้ง เป็นการฝึกกายฝึกใจ ได้เป็นปัจจัยให้ทรงสมาธิได้ดี

ศีลข้อที่ 7 องค์สมเด็จพระมหามุนีให้เว้นจากการแต่งตัวด้วยของหอมและนอนในที่นอนสูง และดูการฟ้อนรำ ทั้งนี้จะเห็นว่า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเห็นหน้า การประดับประการร่างกายสวยสดงดงามมันไม่ได้มีประโยชน์ไม่ได้ทำจิตใจให้มีความสุข ความหลงใหลใฝ่ฝันในการดูมหรสพหรือการฟ้อนรำมันก็ไม่ได้เป็นปัจจัยให้มีความสุข ไม่สามารถจะทำให้ชีวิตของเราให้ยืนยาวไปได้

ทั้งนี้ตัวอย่างอัครสาวกขององค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดา ซึ่งมีนามว่า พระโมคคัลลาน์ และ พระสารีบุตร ท่านเป็นลูกมหาเศรษฐี แต่งตัวดี เพราะมีทรัพย์มากมีบริวารมาก แล้วก็นอกจากนั้นดูมหรสพทุกวัน ในวันหนึ่งได้มาพิจารณากันว่า คนแต่งตัวสวยก็ดี คนที่ดูมหรสพก็ดี ในที่สุดคนทั้งหลายเหล่านี้ก็ตายหมด จึงพากันไปเฝ้าองค์สมเด็จพระบรมสุคต ก็เห็นว่ามหรสพไม่เป็นเรื่องในที่สุดศึกษาจริยธรรมจากองค์สมเด็จพระบรมสุคต ก็เห็นว่ามหรสพไม่เป็นเรื่องในที่สุดศึกษาจริยธรรมจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว ก็บรรลุอรหัตผล

นี่แหละ บรรดาท่านพุทธศาสนิกชน การแต่งตัวก็ดี การคุมหระสพก็ดี ไม่ใช่จะเป็นปัจจัยให้เราหนุ่ม เราสาว ตลอดกาลตลอดสมัย หรือว่าไม่เป็นปัจจัยให้เราชีวิตยืนยาว มันจะกลับกลายทำลายจิตใจของเรา ให้มีความทุกข์ปราศจากความสุข เหตุอย่างนั้นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงได้ทรงแนะนำให้กายงดใจที่ปราศจากในเรื่องที่ต้องการความสวยสดงดงาม ต้องการคุมหระสพ เพราะมันเป็นปัจจัยแห่งความประมาทในชีวิต เราจะลืมคิดถึงความเป็นจริง

ต่อมาก็คงสมเด็จพระมหาภูมิเนาะนำบรรดาท่านพุทธบริษัทชายหญิง ภิกษุและสามเณร ว่าจงอย่านอนที่นอนสูงเกินไป ใหญ่เกินไป ที่ยึดไปด้วยนุ่นและสำลีทั้งนี้องค์สมเด็จพระมหาภูมิเนาะว่า อารมณ์จิตที่สัมผัสไอ้ของที่มีความนิ่มนวลใจจะคิดถึงอารมณ์ของกามารมณ์

ความจริงข้อคิดทั้ง 4 ข้อนี้จัดว่าเป็นธรรม ข้อที่ว่า อพรหมจริยา อย่างหนึ่ง แล้ว วิกาลโภชนา อย่างหนึ่ง มัจฉิตวา หรือ อุจจาसनะ พุตกันง่าย ๆ ว่าหนึ่งเว้นจากการนอนกะคนคู่ สอง เว้นจากการบริโภคอาหารในเวลาวิกาล สาม เว้นจากการทัดทรงตัวของหอม ดอกไม้และของหอมหรือคุมหระสพ แล้วก็สี่เว้นจากนอนที่นอนสูงที่นอนใหญ่ยึดไปด้วยนุ่นและสำลี

ถ้าเผื่อบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายเหล่านี้ สมาทานอุโบสถ แต่รักษาไม่ครบตลอดวัน ตอนเย็นเกิดความหิว บริโภคอาหาร แล้วกลางคืนสามมีและภรรยามีความต้องการในกามารมณ์ เว้นไม่ได้ หรือบางครั้งเผลอไปทัดทรงของหอมหรือดอกไม้ หรือลูบไล้ตัวของหอม คุมหระสพ ไปนอนในที่นอนสูงที่นอนใหญ่ ขึ้นชื่อว่าขาดจากอุโบสถศีล แล้วก็ขาดจากศีล 8 แต่ว่าศีลทั้ง 4 ประการนี้เป็นธรรมะ ไม่เป็นปัจจัยให้บรรดาท่านพุทธบริษัทเป็นกรรม คือ ตกอบายภูมิเป็นแต่เพียงว่า ทำจิตใจให้เศร้าหมองนิดหน่อยเท่านั้น ไม่เหมือนศีล 5 ประการศีล 5 ประการขาดข้อไหนข้อนั้นพาลลงนรกทั้งหมด

นี่เป็นอันว่า บรรดาท่านพุทธบริษัท สมาทานอุโบสถศีล ก็ชื่อว่าเป็นการปฏิบัติครบตามที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแนะนำ ว่าศีล 4 ข้อ คือ ปาณา อทินนา มุสา สุรา ทั้งว่าเป็นกุศลสอุปสัมปทา คือเป็นการทำความดีแต่สำหรับศีลอีก 4 ข้อ อพรหมจริยา เวรมณี วิกาลโภชนา เวรมณี มัจฉิตวา หรือ อุจจาसनมหาसनา เวรมณี ทั้ง 4 ข้อ นี่เป็นธรรมะจัดให้บรรดาท่านพุทธบริษัทปฏิบัติเข้าถึงที่สุดได้คือ พระนิพพาน

เป็นอันว่าสำหรับวันนี้ การแสดงพระธรรมเทศนาเลยเวลามานาน แต่ว่าถ้าจะพูดกันไปให้มากกว่านี้อีกสิบชั่วโมงมันก็ไม่จบ ขอแนะนำกันแต่เพียงว่าบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายโดยถ้วนหน้า วันนี้มาทำบุญในวันสำคัญวันหนึ่งหรือจัดว่าเป็นสำคัญที่สุดในพระพุทธศาสนา คือเป็นวันที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงวางแบบฉบับในการประกาศพระพุทธศาสนา ให้บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายโดยถ้วนหน้าปฏิบัติได้ครบถ้วน จะได้ปราศจากความทุกข์ มีความสุข ถ้าเรายังไม่หมกมิดเป็นสมุจเฉตพหวน เวลาที่มีชีวิตอยู่ จิตใจของบรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่านก็จะมีความสุข ตายจากความเป็นคนไปเกิดเป็นเทวดาหรือพรหม ก็มีความสุข พ้นจากเทวดาหรือคน มา

เกิดเป็นมนุษย์ใหม่ ก็มีความสุขคือมีร่างกายดี มีอายุยืน ปราศจากโรคร้าย มีทรัพย์ทั้งหลาย ก็มีความสุข เป็นอยู่ด้วยดีไม่มีอันตราย บุคคลที่อยู่ในปกครองของเรานี้ คล้ายจะว่านอนสอนง่ายอยู่ในโอวาท วาจาของเราก็มีความศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่รักของบุคคลอื่น เราก็จะไม่เป็นคนเป็นโรคเส้นประสาท จะไม่คลั่ง จะไม่บ้า มีสติสัมปชัญญะดี มีปัญญาดี

หากว่าจิตใจของบรรดาท่านพุทธบริษัทนี้ มีอารมณ์สูงสุดเห็นว่า การเกิดเป็นมนุษย์ก็ดี เป็นเทวดาก็ดี เป็นพรหมก็ดี ไม่เป็นปัจจัยแห่งความพินทุทุกข์ ถ้าหมดบุญวาสนาบารมี ก็ยังมีความสุขอยู่ ยังมีความสุขไม่แท้จริง หากว่าบรรดาท่านพุทธบริษัทชายหญิง ภิกษุ และสามเณรทั้งหลาย ทำจิตใจของท่านให้ปล่อยไปตามคำแนะนำขององค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดา คือ พิจารณาเห็นว่าสภาพร่างกายของเรานี้ ของเราก็คือ ของบุคคลอื่นก็ดี ของสัตว์อื่นก็ดี วัตถุธาตุก็ดี ไม่มีความหมาย เพราะขึ้นชื่อว่าสมบัติของโลก จะเป็นสิ่งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิต ก็ตามที่ไม่มียะไรทรงตัวมีความเกิดขึ้นในเบื้องต้นแล้วก็มีความเปลี่ยนแปลงไปในท่ามกลางมีการสลายตัวไปในที่สุด จะเกิดเป็นมนุษย์ จะเกิดเป็นสัตว์ ก็ไม่มีความหมายเราไม่ต้องการ สิ่งที่เราต้องการมีอย่างเดียว คือพระนิพพาน แล้วก็จะควบคุมกำลังใจของบรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่านไว้ว่า

หนึ่ง เรามีความต้องการในการให้ทาน ที่ไม่เกินความสามารถของเรา

ประการที่สอง ระวังจิตใจของเราไว้ให้บริบูรณ์ในศีล

ประการที่สาม ยอมรับนับถือกฎของธรรมดาว่า สิ่งทั้งหลายในโลกมีความเกิดขึ้นมาในเบื้องต้น เป็นของธรรมดา ต่อไปมันมีความเปลี่ยนแปลงก็เป็นของธรรมดา เวลาที่มันจะสลายตัวไปก็ถือว่าเป็นของธรรมดา จิตใจของเราไม่มีความหวั่นไหว อย่างนี้ชื่อว่าบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย มีอารมณ์ใจเข้าถึง **สังขารูปกขาญาณ** คือวางเฉยในขั้น 5 เสียได้ ถ้าบุคคลใดวางเฉยในขั้น 4 ได้ องค์สมเด็จพระจอมไตรกล่าวว่า ท่านผู้นั้นเข้าถึง **อมตะมหาปรินิพพาน** ตามที่องค์สมเด็จพระพิชิตมารบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้ากล่าวในบทพิจารณาไว้ ในขั้นสุดท้ายว่า **เตสัง วุปลโม สุขโโข** การเข้าไปสงบภายในนั้น ชื่อว่ามีความสุขหมายความว่า จิตใจของเราไม่พอใจ คือไม่ยึดมั่น ถือมั่นในร่างกาย เราก้ถึงซึ่งพระนิพพาน

เอาละ บรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่านตั้งใจว่าจะเทศน์แต่ 30 นาที เวลานี้ก็เกือบจะ 50 นาที อยู่แล้ว ขอยุติพระธรรมเทศนาไว้แต่เพียงเท่านี้

ในที่สุดแห่งพระธรรมเทศนานี้ อาตมภาพขอตั้งสัตยาธิษฐานอังกุณพระศรีรัตนตรัย มีพระพุทธรัตตะ ธรรมรัตตะ และสังฆรัตตะ ทั้งสามประการ ขอจงได้อภิบาลบรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่านให้มีแต่ความสุขสวัสดิ์พิพัฒนามงคลสมบุญพูนผล และจงเจริญไปด้วยจตุรพิธพรชัยทั้งสี่ประการ มี อายุ วรรณะ สุขุ พละ และปฏิภาณ หากทุกท่านมีความประสงค์สิ่งใดก็ขอให้ได้สิ่งนั้น สมความปรารถนาจงทุกประการ อาตมภาพรับประทานวิสาขนามาในโอวาทกถา ก็ขอยุติพระสังฆธรรมเทศนาลงคงไว้แต่เพียงเท่านี้ เอวังก็มีด้วยประการฉะนี้

พระธรรมเทศนา เรื่อง อานาปานบรรพ

แสดงเมื่อ

วันเสาร์ที่ 29 สิงหาคม 2524

นโม จัสสะ ภควโต อรหโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (3จบ)

เอวัมเม สุกตัง เอกัง สมยัภควา กुरुสุ วิหริติ กัมมาสรัมมัง มามะ กुरुณัง นิคโม ตีติ

ณ โอกาสบัดนี้ อาตมภาพจะแสดงพระธรรมเทศนา ใน มหาสติปัฏฐานสูตร เพื่อเป็นเครื่อง
โสจรจงองคร์ทธาบารมี ที่บรรดาท่านนริศราทานบดีทั้งหลายได้พร้อมใจกันมรบำเพ็ญกุศล
ประจำปีกษ คือ ในวันพระขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 วันนี้ บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย ต่างคนก็ต่างมี
ความเลื่อมใส ในองค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้มากระทำแล้ว ตาม
คำแนะนำขององค์สมเด็จพระประทีปแก้วคือ

1. ทานมัย บุญสำเร็จด้วยการบริจาคทาน วันนี้บรรดาท่านพุทธบริษัทก็ได้ทำแล้ว

2. ศีลมัย บุญสำเร็จด้วยการรักษาศีล ท่านก็ทำแล้ว

3. ประการที่ 3 องค์สมเด็จพระประทีปแก้ว ทรงแนะนำว่า **ภวานามัย** บุญสำเร็จด้วยเจริญ

ภวานา คือ ใช้อารมณ์คิดตามพระธรรมเทศนาที่องค์สมเด็จพระธรรมสามิสรทรงโปรด
วันนี้จะนำเอาพระธรรมเทศนาขององค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ที่ให้นามว่า **มหาสติปัฏฐานสูตร** มาแสดงแก่บรรดาท่านพุทธบริษัท เพื่อเป็นการสนับสนุน **ภวานามัย** ความดีว่าพระองค์
สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงเสด็จประทับยับยั้งสำราญอิริยาบถ
ปรากฏอยู่ที่ เมือง **กุรุรัฐ** ใน **กัมมาสัสมนคร** เขาเรียกว่า **ชนบท** เวลานั้นสมเด็จพระบรมสุคตทรง
เรียกบรรดาภิกษุสงฆ์ทั้งหลายท่านมา เข้ามาประชุมกันแล้ว องค์สมเด็จพระประทีปแก้ว ทรงตรัส
เป็นบาทเป็นคาถาบาลีว่า **เอกายโน อยัง ภิกขเว มัคโค สัตตางัง วิสุทธียา** เป็นต้น ตามใจความที่องค์
สมเด็จพระทศพลตรัสว่า ดูกรภิกษุเว ภิกษุทั้งหลาย ทางของบุคคลผู้เดียวเป็นทางเอก เป็นทางความ
บริสุทธิ์หมดจด ปราศจากความเศร้าโศกเสียใจ

ในความเรื่องนี้มีว่า องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดากล่าวว่า ทางแห่งความบริสุทธิ์เป็นที่
ที่ตั้งไว้ซึ่งสติ 4 สถานที่เรียกว่า **มหาสติปัฏฐานสูตร** ซึ่งตามพระบาลีกล่าวว่า **กถัญจะ ภิกขเว กาย
กายนุปัสสี วิหริติ** เป็นต้น ซึ่งแปลใจความว่า เธอทั้งหลายจงเอาจิตเข้าไปตั้งไว้ในกายเนืองๆ เป็น
ต้น 1 เอาจิตไปตั้งไว้ในเวทนา 1 เอาจิตตั้งไว้ในจิต 1 เอาจิตเข้าไปตั้งไว้ในธรรม 1 จงพิจารณา
เนืองๆ ถึงกายในกาย จงพิจารณาเนืองๆ ถึงเวทนาในเวทนา พิจารณาเนืองๆ ถึงจิตในจิต จงพิจารณา
เนืองๆ ถึงธรรมในธรรม นี่เป็นหัวข้อใหญ่ เรียกว่า **กายนุปัสสนามหาสติปัฏฐาน 1 เวทนานุปัส
สนามหาสติปัฏฐาน 1 จิตตานุปัสสนามหาสติปัฏฐาน 1 ธรรมานุปัสสนามหาสติปัฏฐาน 1** เอาจิตเข้า
ไปตั้งไว้ในกาย 1 เอาจิตเข้าไปตั้งไว้ในเวทนา 1 เอาเข้าไปตั้งไว้ในธรรม 1 เอาจิตเข้าไปตั้งไว้ในจิต
1 ถ้าแค่นี้ก็บรรดาท่านพุทธบริษัทปวดหัวแน่

กล่าวความโดยย่อ สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้ากล่าวโดยย่อว่า เธอทั้งหลายเมื่อเธอทั้งหลาย
เข้าไปอยู่ในป่าช้าก็ดี เข้าไปอยู่ในป่าชฎีก็ดี ในบ้านบ้างก็ดี **อุชุงกายัง ปณิชาเย** ตั้งกายให้ตรงดำรง
สติให้มั่น แล้วก็น้อมนำเอา **มหาสติปัฏฐานสูตร** ข้อใดข้อหนึ่งมาปฏิบัติ ความจริง **มหาสติปัฏฐาน
สูตร** นี้องค์สมเด็จพระทศพลตรัสไว้หลายสิบข้อด้วยกัน แต่ในตอนต้นองค์สมเด็จพระ
ภควันต์ตรัสว่า ให้พิจารณาลมหายใจออก ที่เรียกกว่า **อานาปานุสสติกรรมฐาน มหาสติปัฏฐานสูตร**
เรียก **อานาปานบรรพ**

บรรพว่าด้วยลมหายใจเข้าออก ขอบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายโปรดทราบ ว่า ใน **มหา
สติปัฏฐานสูจนสูตร** ทั้งหมดเป็นแนวทางที่จะปฏิบัติเพื่อให้เข้าถึง พระโสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี
และอรหันต์ แต่ว่าตามความมุ่งหมายขององค์สมเด็จพระภควันต์แต่ละข้อมุ่งให้ทุกคนปฏิบัติข้อใดข้อ
หนึ่งถึงอรหันต์

ฉะนั้นในตอนท้ายของ **มหาสติปัญญา** ทุกข้อขององค์สมเด็จพระภควันต์ไม่ได้จัดเรียงลำดับมรรคผลเอาไว้ องค์สมเด็จพระทศพลัคไว้สำหรับอรหันต์อย่างเดียว ฉะนั้นผู้ที่ปฏิบัติได้ **มโนมยิทธิ** ก็ดี **วิชาสาม** ก็ดี ที่ท่องเที่ยวไปตามภพต่างๆ ได้ ไปสวรรค์ได้ ไปพรหมโลกได้ ไปเห็นนิพพานได้ ไปเห็นนรก เปรตอสุรกาย สัตว์เดรัจฉานได้ สามารถระลึกชาติได้ นั่นคือแค่พยานแห่งความเป็นจริงถ้าบรรดาท่านพุทธบริษัทชายหญิง ต้องการจะบรรลุมรรคผลก็เดินสาย **สุขขวิปัสสโก** ควบกันไป คือใช้ฉันทพิเศษ รู้สวรรค์ รู้กฎของกรรม ว่าบุคคลทำบุญอย่างไรถึงไปสวรรค์ รู้พรหมโลกเห็นพรหมโลก ไปพรหมโลกได้ รู้กฎของกรรมว่า ทำอย่างไรไปพรหมโลกได้ รู้พระนิพพานเห็นพระนิพพาน ไปถึงพระนิพพานได้ ก็รู้กฎของกรรม ของบุคคลว่าทำอย่างไรไปนิพพานได้ เมื่อรู้อย่างนี้แล้ว ก็หันมาจับปฏิบัติ ตามคำแนะนำขององค์สมเด็จพระประทีปแก้ว ให้จิตใจเข้าถึงอารมณ์พระนิพพานโดยแท้จริง ตามที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า ภิกขเว ดูกร ภิกษุทั้งหลาย เธอหายใจเข้า (ท่านว่า ใจของท่าน) โส สโต วะ **อัสสติ** อย่างนี้เป็นต้น ท่านบอกว่าเวลาหายใจเข้ารู้ที่อยู่หายใจเข้ารู้ที่อยู่หายใจเข้า หายใจออกรู้ที่อยู่หายใจออก หายใจเข้ายาว รู้ที่อยู่หายใจเข้ายาว หายใจออกยาว รู้ที่อยู่หายใจยาว หายใจเข้าสั้น ก็รู้ที่อยู่หายใจเข้าสั้น หายใจออกสั้นก็รู้ที่อยู่ หายใจออกสั้นเพียงแค่นี้ อย่างนี้ใน **มหาสติปัญญาสูตร** สมเด็จพระมหารามิไม่ตรัสอารมณ์ของฉันทเข้าไว้แต่ถือว่าใน **มหาสติปัญญาสูตร** นี้อารมณ์ทรงสมาธิมีอารมณ์เดียว คือ **อานาปานุสสติกรรมฐาน** นอกจากนั้นเป็นอารมณ์คิดทั้งหมด ฉะนั้นใน **มหาสติปัญญาสูตร** องค์สมเด็จพระบรมสุคต จึงไม่ตรัสเรื่องฉันทสมาบัติ ต้องการให้เอาสติเข้าไปรู้ลมหายใจเข้าหายใจออกเท่านั้น การรู้ลมหายใจเข้าหายใจออกทำให้จิตเป็นสมาธิอย่างหนึ่ง เพราะว่าสมาธิจิตนี้ ถ้าที่รู้ลมหายใจเข้าหายใจออกแล้ว ไม่สามารถทรงตัวได้เลย

แล้วก็ประการที่สอง การรู้ลมหายใจเข้าออกเป็นกรรมฐาน **ระงับกายสังขาร** คำว่า ระงับกายสังขาร ก็หมายความว่า การระงับทุกขเวทนาที่จะเกิดแก่ร่างกาย ถ้าร่างกายเรามีทุกขเวทนาป่วยไข้ไม่สบาย สามารถทรงอารมณ์ **อานาปานุสสติกรรมฐาน** แค่อุปจารสมาธิ ทุกขเวทนาที่ปรากฏมันจะเบาบางไปมาก ถ้าจิตของบรรดาท่านพุทธบริษัทเข้าฉันทสมาบัติ **อานาปานุสสติกรรมฐาน** ความเจ็บปวดปวดเมื่อยในร่างกายจะไม่ปรากฏแก่ตน องค์สมเด็จพระทศพลัคมีความประสงค์อย่างนี้ เป็นส่วนแรก ท่านกล่าวว่า เธอทั้งหลายหายใจเข้า หายใจออก รู้ที่อยู่หายใจออก หายใจเข้าสั้นหรือหายใจออกสั้น ก็รู้ที่อยู่เราหายใจเข้าสั้นหายใจออกสั้น หายใจเข้ายาว หายใจออกยาว ก็รู้ที่อยู่เราหายใจเข้ายาว หายใจออกยาว ก็รู้ที่อยู่แค่นี้

ท่านบอกว่า ให้ทำสติเข้าไปปรับทราบ คำว่าสติก็คือจิต เอาสติเข้าไปปรับทราบสติแปลว่า การระลึก นึกอยู่ว่าเราจะรู้ลมหายใจเข้า หายใจออก ท่านเปรียบเทียบว่าเป็นนายช่างกลึง ที่เขาตั้งเชือกจะกลึงของให้กลม เวลาที่เขาตั้งเชือกยาวก็รู้ว่าตั้งเชือกยาว เวลาตั้งเชือกสั้นก็รู้ว่าตั้งเชือกสั้น เอาละแค่นี้ละ แล้วขอบรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่าน จงอย่าลืมข้อหนึ่งที่ต้องจะคิด ที่บรรดาสาวกของ

องค์สมเด็จพระธรรมสามิรสงสัยกันอยู่เรื่อย ก็เวลาทำสมาธิจิตไป บางครั้งเห็นสีเขียวบ้างสีขาว บ้าง สีแดงมั่ง สีเหลืองมั่ง มีอารมณ์ไม่เกาะอะไรบ้าง บางทีก็เห็นภาพโน่นเห็นภาพนี่บ้าง มีกายโยก โคลงบ้าง มีกายส่ายบ้าง ลั่นบ้าง ส่วนทั้งหมดนี้ องค์สมเด็จพระมหารามุณี ทรงแนะนำว่า อย่าไปสนใจ จำให้ตึ้นนะ ว่าจงอย่าสนใจกับแสดงสีหรือภาพต่างๆ อันนี้ไม่ได้ตรัสให้จับได้เลย เว้นไว้แต่เจริญ กสิณ การระลึกต่างๆ ที่ปรากฏเป็นเรื่องจิตที่มีความสะอาด ถ้าจิตเริ่มมีความสะอาดขึ้น อารมณ์ขอ จิตก็เริ่มเป็นทิพย์ เมื่ออารมณ์ของจิตเริ่มเป็นทิพย์ ก็ย่อมจะมีภาพและแสงสีปรากฏ แต่ว่าเราเอาใจ ไปกำหนดจับภาพสมาธิที่พึงเสียใช้ไม่ได้ แล้วอาการทางกายที่จะพึงบังเกิดขึ้นคือ 1. ขนพองสยองเกล้า 2. น้ำตาไหล 3. ร่างกายโยกโคลง 4. เต้น เหมือนกับปลุกพระหรือลอยขึ้นไปบนอากาศ 5. มีอาการชาบชาน อันนี้เป็นอาการของปีติ

อาการของปีติทางร่างกาย เราต้องการ คือ ความอึดใจเท่านั้น ทางร่างกายจะเป็นอย่างไรก็เป็นเรื่องขอทางร่างกายอย่าสนใจ ถ้าขึ้นไปสนใจ สมาธิของท่านก็พังเพราะจิตไม่เป็นสมาธิ คำว่าสมาธินี้แปลว่า การตั้งใจ หรือว่า ถึง **อานาปานุสสติกรรมฐาน** ก็มีเท่านี้ คือว่ารู้ลมหายใจเข้า รู้ลมหายใจออก ต้องรู้ที่อยู่เป็นปกติ สติถึงจะได้ทรงตัว สมาธิก็คือสตินั่นเอง คือเราหายใจเข้าสั้น หายใจเข้ายาวก็รู้ที่อยู่เอาแค่นี้ไม่ต้องกรอย่างอื่น หายใจเข้ายาว ออกยาว หายใจเข้าสั้น ออกสั้นก็รู้ที่อยู่แต่นี้ บอกว่าเหมือนกับนายช่างกลึง ที่ดึงเชือกยาวก็รู้ว่าดึงเชือกยาว ดึงเชือกสั้นก็รู้ว่าดึงเชือกสั้น ตอนนี้อองค์สมเด็จพระภควันต์ต้องการให้บรรดาท่านพุทธบริษัท รู้ลมหายใจเข้าออกไปตามลำดับ เวลาหายใจเข้าลมไปถึงไหน ให้เอาใจไปรับทราบเวลาหายใจออก ลมออกมาถึงไหนให้เอาใจไปรับทราบ

เมื่อใจมันอยู่กับลมหายใจเข้าออก มันจะนึกอย่างอื่นไม่ได้ จิตก็เป็นสมาธิแต่เวลาทำสมาธิใน **มหาสติปัฏฐานสูตร** อย่าลืมนะ ท่านไม่ได้กำหนดคณานไว้ คือไม่จำเป็นต้องกำหนดคณาน ผู้ปฏิบัติหวังอย่างเดียว คือ ความสบายใจเพื่อความสงบของจิต

คำว่าสมถภาวนา เป็นอุบาย เป็นเครื่องสงบใจ เราต้องการแค่นี้ อย่าลืมนะแสงสีประการต่างๆ ที่เกิดปรากฏขึ้นทางกายก็ดี อย่าสนใจเป็นอันขาด อันนี้ใน **มหาสติปัฏฐานสูตร** นี้แต่ละข้อท่านแยกไว้เป็น 2 นัย ทั้งสมถะและวิปัสสนาการรู้ลมหายใจเข้าออก จัดเป็นสมถภาวนา สำหรับสมถภาวนานี้ ถ้าหากว่าท่านไม่ทรงตัวนะ ไปเจริญวิปัสสนาภาวนาไม่มีอะไรเป็นผล เพราะว่าสมถะเป็นตัวกำลังวิปัสสนาเป็นตัวอาวุธ

การเจริญวิปัสสนาก็เหมือนกัน ต้องมีศีลด้วย ถ้าศีลของท่านไม่บริสุทธิ์การเจริญสมถภาวนาก็ไม่มีผลอีก ดังนั้นของทั้ง 3 ประการ มีความเนื่องถึงกัน คือศีล สมาธิ ปัญญา คนที่ไม่มีปัญญา ก็ไม่สามารถจะรักษาศีลได้ หรือไม่พอใจในศีลไม่เห็นคุณงามความดีของศีล ถ้าศีลของท่านไม่มี จิตมโสบ ทรงสมาธิไม่ได้ ถ้าหากว่าทรงสมาธิจิตใจไม่สามารถว่างจากนิวรณ์ ปัญญาก็ไม่เกิด ฉะนั้นจะต้องเนื่องถึงกัน ปัญญาอย่างอ่อนทำให้เข้าใจว่า ศีลดี รักษาศีล เมื่อรักษาศีลจิตประกอบไป

ด้วยเมตตา กรุณา ทั้ง 2 ประการ ความวุ่นวายของจิตไม่มีก็เป็นเหตุให้เกิดสมาธิ เมื่อเกิดสมาธิ นิเวศน์คือ ความเลวของจิต ว่าง จิตก็เกิดปัญญา คือตัดกิเลส

อันนี้เมื่อกำหนดรู้ลมหายใจเข้าออกดีแล้วใจสบาย ตอนท้ายของ มหาสติปัฏฐานสูตร กล่าว ว่า เธอทั้งหลายจงอย่าสนใจภายในด้วย และก็จงอย่าสนใจภายนอกด้วย และก็จงอย่าสนใจ วัตถุประสงค์ใดๆ ทั้งหมดในโลก เมื่อเห็นภายในภายในอยู่ ก็สักแต่ว่าเห็น เห็นภายนอกอยู่ก็ทำจิต สักแต่ว่าเห็น เห็นวัตถุทั้งหลายในโลกด้วย ก็สักแต่ว่า มีความสักแต่ว่าเห็น วัตถุประสงค์ทั้งหลาย เหล่านั้นตัวนี้เป็นวิปัสสนาญาณ แล้วที่วิปัสสนาญาณตัวนี้ เป็นอารมณ์ของพระอรหันต์โดยตรง ไม่ใช่พระ โสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี จำให้ดีนะ ว่าพระอรหันต์มีอารมณ์เท่านี้

วันนี้เทศน์บรรพเดี่ยวก็พอ ที่จะเทศน์ 2 บรรพ จะไปไม่รอด ถ้าไปได้ก็ไปเวลานี้อีก 20 นาที อ้อ เหลือเวลาอีก 20 ก็รวมความว่า เวลา 20 นาที ตอนที่ เป็นวิปัสสนาญาณนะ อย่าลืมนะ อันดับแรกอย่าลืมถึงศีลไม่ได้นะ นึกๆ อยากจะทำกรรมฐานขึ้นมาก็ทำไปส่งเดช ตอนนี้แหละ พระ ยายม เอาไปหมด อันดับแรกต้องมีศีล 5 บริสุทธ์ก่อน แต่ว่าถ้าศีลห้าไม่บริสุทธ์ ข้อนไหนบกพร่องละ ก้อเปิดทางลงนรก ทางลงนรกฆราวาสมีอยู่ 5 ช่อง ช่อง ปาณาติบาต ช่อง อทินนาทาน ช่อง กามสุมิจฉาจาร ช่อง มุสาวาท และช่อง สุราเมรัย สำหรับพระ ช่องตกนรกใหญ่มี 227 ช่อง บุญ มากนรกมีมากตกหลายจุด สำหรับเนรช่องตกนรกมีอยู่ 10 ช่อง (อาจารย์สง่า ช่องนรกมี 300 ช่อง คือ หัวหน้าทายกใหม่)

ก็รวมความว่า ศีลทุกสิกขาบท ถ้าเราละเมิด เราก็เปิดทางลงนรก ฉะนั้นถ้าเรายังเปิดทางลง นรกอยู่ จะเจริญกรรมฐานได้อย่างไร กรรมฐานนี้ เขาไม่เจริญเพื่อความเป็นมนุษย์ เขาเจริญ เพื่ ความไปพระนิพพาน แต่ความเด็ดเดี่ยวในเวลานั้นไม่มี วันหนึ่งมันเอาดีไม่ได้มาก เอาดีวันละ ชั่วโมงก็พอ ชั่วโมงเป็นผู้มีศีลบริสุทธ์ เวลานี้ใครจะอย่างไรก็ช่าง ถ้าใครมาทำค่า ทำดี ทำมา ก็ทำ เฉยในใจไว้ว่ารอเวลานี้ครึ่งชั่วโมง มึงอยากจะค่าก็ค่าไป ชั่งโมงนี้กูเจียบ พอเลขชั่วโมงแล้วยังใช้หนี้ 2-3 เท่า (เอ๊ย หง่า เอ๊ย) เป็นอันว่า ถ้าทำอย่างนี้เราก็เชื่อว่าเป็นผู้ทรงศีลใน สีลानุสสติกรรมฐาน ได้ วันละ 1 ชั่วโมง ในชั่วโมงนั้น เราไม่ยอมละเมิดศีลเด็ดขาด ระวังนะ ช่วงหลังนี้ มันมีถึง 23 ชั่วโมง นี้ขาดทุน แล้วก็ทำให้ได้ไม่ซ้ำ อารมณ์มันก็ชินในเมื่อจิตใจของเราทรงศีลดี แล้วมันใจในศีล เริ่มจับ อารมณ์ภาวนาพิจารณาตรงนี้ ไม่ต้องมีคำ ไม่ต้องมีท่องภาณนะ เอาเพียงภาวนาจบลมหายใจเข้า ออกไปได้ เขาไม่ห้าม เขาเรียกว่า มหาสติปัฏฐานสูตร ถ้าจิตใจมันฟุ้งซ่าน เอา อานาปานุสสติ กรรมฐาน นี้แก้ตัวฟุ้งซ่านของจิต อารมณ์ฟุ้งซ่านทรงไม่อยู่ไม่ต้องภาวนา รู้แต่ลมหายใจเข้าออก เมื่อรู้ลมหายใจเข้าออกจิตเป็นสุขมีอารมณ์สบาย การทรงตัวก็เข้ามาจับวิปัสสนาญาณที่พระพุทธเจ้า ท่านกล่าวเธอทั้งหลาย ภิกขเว ดูกร ภิกษุทั้งหลาย เมื่อเห็นภายในในใจทำใจสักแต่ว่าเห็นไม่สนใจ กับภายในภายใน คือกายของเรา คำว่าไม่สนใจก็หมายความว่ากายของเรามันสวย ตรงนี้เขียว ตรงนี้ขาว ตรงนี้ดำ ตรงนี้คิ้วโก่ง ตรงนี้ผมตีปากแดง หรือฟันดี อย่าไปสนใจตามนั้น ถ้าสนใจ

ตามนั้นมันโกหกตัวเอง ส่วนทุกส่วนของร่างกายนี้ เต็มไปด้วยความปกปรก หนักก็มีเหลือมีโคลจับ หนักมีการเสื่อม หนักก็เต็มไปด้วยปกปรก ถ้าร่างกายของเราไม่สกปรก ก็ไม่ต้องอาบน้ำ ไม่ต้องชำระร่างกาย นี่ปล่อยไว้แค่วันเดียวไม่อาบน้ำ อากาศร้อนแบบนี้ไม่อาบน้ำก็เหนอะหนะ หนักไม่ไหว ถ้าไม่อาบน้ำชำระร่างกายนี้ แสดงว่าหนักมันคงสกปรกเมื่อหนักสกปรกในหนักเข้าไป คือเนื้อก็เต็มไปด้วยความสกปรก คนที่เห็นว่าสวยสดงดงาม แค่หนักกำพริบขิงนิดเดียว ที่เห็นว่าสวยงามก็หลุดตัวเองแล้ว ความจริงมันไม่สวย เพราะอาศัยตาโง่ มองของเลวว่าของดี ถ้าลอกหนักเข้าไปอีกที่ไม่มีใครอยากมอง เหมือนกับผีตายซาก เหมือนกับผีดิบเดินมา ลอกเนื้อเข้าไปไม่มีหนังไม่มีเนื้อเหลือแต่ตับไตไส้ปอด ซึ่งโศรก ดูไม่ได้ รวมความภายในกายทั้งกายนี้ ที่เราหลงว่ามันดี ความจริงมันไม่ดี มันสกปรก เพราะเรื่องนี้มันบรรพหลังนะ ไม่ใช่บรรพนี้สำหรับบรรพนี้ บอกว่ากายเราก็ดี คือกายภายใน กายภายนอกคือกายคนอื่น สัตว์อื่นก็ดี วัตถุธาตุก็ดี ถ้าเราไปสนใจยึดมั่นถือมั่นว่าเป็นเราเป็นของเราจะเสียใจภายหลังว่า กายของเราดี เลี้ยงเท่าไรไม่มีทรงตัวมันเสื่อมลงไปทุกวันในที่สุดมันก็พัง เขาตายให้เราดูนี้ กายของคนอื่นก็เหมือนกัน จะยึดเป็นที่พึ่งที่อาศัยมันเป็นไปได้ มันทรุดโทรมลงไปทุกวัน ผลที่สุดมันก็พัง ตาย

วัตถุธาตุทั้งหลายในโลกก็เหมือนกัน มันมีความตั้งตัวขึ้นมาได้มันแก่ลงไปทุกวัน แล้วมันพัง รวมความว่า เราก็กังขาที่พัง วัตถุธาตุก็พัง คำว่าภายในกายหมายความว่า พังในภายในนะ ไม่ใช่จิตใจ กายภายในคือกายของเราก็ดี กายภายนอกร่างกายของบุคคลอื่นก็ดี วัตถุธาตุทั้งหลายก็ดี ไม่มีการทรงตัว เมื่อการเกิดขึ้นในเบื้องต้นแล้ว ก็เสื่อมไปในท่ามกลาง สลายตัวในที่สุด ถ้ายึดถือว่าเป็นเราเป็นของเราจริง เพราะอาศัยความโง่เท่านั้น

ฉะนั้นองค์สมเด็จพระภควันต์ให้ใคร่ครวญไว้เสมอว่า ร่างกายของเราที่ทรงอยู่นี้ มันทรุดโทรมลงไปทุกวัน มันเต็มไปด้วยความทุกข์ ทุกข์เพราะความหิวความกระหาย มันทรุดโทรมลงไปทุกวัน มันเต็มไปด้วยความทุกข์ ทุกข์เพราะความหิวความกระหาย ความหนาว ความร้อนเหน็ดเหนื่อยในการงาน ความทรุดโทรมของร่างกายที่เดินเข้าหาความแก่ ความป่วยไข้ไม่สบาย การพลัดพรากจากของรักของชอบใจ และความตายไปในที่สุด อาการทั้งหมดนี้ ไม่ใช่อาการของความสุข เป็นอาการของความทุกข์ เมื่อเรามีอาการอย่างนี้ได้ คนอื่นเขาก็มีอาการเช่นเดียวกันถ้าเรารักกาย ขึ้นชื่อว่าเรารักทุกข์ รักของเสื่อม รักของไม่ดี ในเมื่อเราเห็นว่าร่างกายนี้มันไม่ดี เราก็กังขา คำว่าไม่สนใจนี้ หมายความว่า เมื่อหิวก็ต้องกินหนาวก็ต้องเอาผ้ามาห่ม ร้อนก็ต้องอาบน้ำ หรืออยู่กับพัดลมเพื่อไม่มีการทรมานคำว่าไม่สนใจ หมายความว่า มันจะแก่ก็เชยแก่ เพราะมันเกิดมาเพื่อแก่ ทำความรู้สึกรู้ว่าเราเกิดนี้เพื่อแก่ เกิดเพื่อป่วย เกิดเพื่อพลัดพรากจากของรักของชอบใจ เกิดเพื่อตาย ถ้าอาการอย่างนี้มันปรากฏเราก็กังขากังขา เมื่อความแก่เข้ามาถึงบอกเชยแก่ได้สบาย เพราะฉันทราบอยู่แล้วว่ามันจะแก่ เมื่อป่วยไข้ไม่สบายเกิดขึ้น ก็ไม่เดือดร้อนจนเกินไป หากมอเราก็ต้องหา กินยา ก็กิน มันจะตายก็เชยตาย มันจะป่วยก็เชยป่วย เมื่อความตายเกิดขึ้น เราก็กังขากังขาที่สุดของ

ความปรารถนาของเราก็เข้ามาถึงแล้ว คือร่างกายเกิดขึ้น เป็นกำลังของตัณหาสร้างขึ้นมามากอยู่ในร่างกาย เราก็เป็นทาสของตัณหา เมื่อร่างกายพังเมื่อไรเราพ้นจากทาสตัณหา เราจะไปนิพพาน

เมื่อองค์สมเด็จพระพิชิตมารตรัสเพียงข้อนี้ข้อเดียว วันนี้ว่าจะเทศน์ **สัมปชัญญะบรรพ** ว่าจะไม่ถึงแล้วเอาแค่นี้ เอาแค่ **อานาปานบรรพ** แค่ **อานาปานบรรพ** คือ ลมหายใจเข้าออกข้อเดียว ก็เป็นอรหันต์แล้ว ทั้งนี้เพราะอะไร เพราะว่าท่านบรรดาพุทธบริษัทไม่เมากาย ไม่เมากายภายใน คือ กายของเรานี้ก็เสียว มันจะพัง มันสกปรก เห็นกายคนอื่นก็คิดว่าไอ้กายนี้พังทุกวัน มันสกปรกอยู่เป็นปรกติ เห็นวัตถุต่างๆ เห็นว่า มันไม่มีประโยชน์ สำหรับคนที่ตายไปแล้ว มันไม่มีอาการทรงตัว ก็มีการตัดสินใจคิดว่าขึ้นชื่อว่าความเป็นทาสของตัณหา คือความทะยานอยาก ความหลงผิด ที่องค์สมเด็จพระธรรมสมาธิทรงแนะนำเราถือว่า ยอมเป็นทาสตัณหาชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย ชาติต่อไปขึ้นชื่อว่ากายแล้วๆ อย่างนี้ จะไม่มีสำหรับเราอีก จุดที่เราต้องการก็คือ พระนิพพาน ใจเราไม่มีความปรารถนาในมนุษยโลก เทวโลก และพรหมโลก สำหรับท่านที่ได้มโนมยิทธิ จงคิดเปรียบเทียบร่างกายปัจจุบัน คือ ร่างกายเนื้อ ดัดสภาวะร่าง คือร่างกายนิพพานที่เราได้ เวลาที่เราขึ้นไปว่าอย่างไร มันสบายกว่ากัน พวกที่ได้มโนมยิทธินี้มีกำไรกว่ามาก องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า คนที่ได้ 2 ในวิชา 3 หรือได้มโนมยิทธิ ถ้าเข้าใจในการพิจารณา ในด้าน **มหาสติปัฏฐานสูตร** ถ้ามีกำลังใจเข้มข้น จะเป็นอรหันต์ภายใน 7 วัน ถ้ามีกำลังใจอย่างกลางจะเป็นอรหันต์ภายใน 7 เดือน ถ้ามีกำลังใจอ่อนห่อนจะเป็นอรหันต์ภายใน 7 ปี

ฉะนั้นบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย ที่เป็นสาวกของสมเด็จพระมหามุนีเมื่อได้มโนมยิทธิแล้ว จงอย่าทิ้งให้สลายตัว หันเข้ามาจับ **มหาสติปัฏฐานสูตร** โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โดยเฉพาะข้อต่อท้าย คือ ไม่สนใจกายในกายของเรา คือไม่สนใจในกายภายนอก คือ กายคนอื่น ไม่สนใจวัตถุใดๆ ดังนั้นก็เทียบเปรียบเทียบกำลังใจให้ถึงพระนิพพาน ในไม่ช้าก็บรรลุมรรคผล

เอาละ บรรดาท่านพุทธศาสนิกชน วันนี้ป่วยไม่ค่อยจะมีแรง อีหลอกคลอกแคลก เมื่อเวลาหมดแล้ว ขอยุติพระธรรมเทศนาด้วยเวลาลงคงไว้เท่านี้ ในที่สุดแห่งพระธรรมเทศนานี้ อาตมาภาพขอตั้งสัตยาธิษฐาน อ่างคุณพระศรีรัตนตรัยมีพระพุทธรัตนะ พระธรรมรัตนะ พระสังฆรัตนะ ทั้ง 3 ประการ ขอจงคลบบันดาลให้ท่านพุทธบริษัททุกท่านมีแต่ความสุขสวัสดิ์พิพัฒนามงคล สมบูรณ์พูนผลและจงเจริญไปด้วยจตุรพิธพรชัยทั้ง 4 ประการ มีอายุ วรรณะ สุขะ พละ และปฏิภาณ ธรรมใดที่องค์สมเด็จพระพิชิตมารพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรมเทศนาแล้ว ขอบรรดาสาวกขององค์พระประทีปแก้วทุกท่านจงบรรลุธรรมนั้นในชาติคินี้โดยจับพลันเถิด เอวัง ก็มีด้วยประการฉะนี้

พระธรรมเทศนา เรื่อง พระนิพพาน

แสดงเมื่อ

วันพุธที่ 4 พฤศจิกายน 2524

นโม ตัสสะ ภควโต อรหโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (3 จบ)

นิพพานัง ปรมัง สุขังตีติ

ณ โอกาสบัดนี้ อาตมภาพจะแสดงพระสัทธรรมเทศนาในนิพพานคาถาเพื่อเป็นเครื่อง
โสรจสรองอภิศรัทธาธรรม ที่บรรดาท่านนริศราทานบดีทั้งหลาย ได้พร้อมใจกันมาบำเพ็ญกุศล
ประจำปี คือ วันพระขึ้น 8 ค่ำ เดือน 12 ทั้งนี้เพราะว่า บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายทุกคนมีค
วาล้อมโอบในองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเหตุ จึงได้พากันปฏิบัติธรรม
ตามคำแนะนำขององค์สมเด็จพระบรมเชษฐ

สำหรับวันนี้ตั้งใจจะเทศน์เรื่องนิพพาน คำว่านิพพานนี้ก็แปลว่าดับ ท่านจัดได้เป็นหลาย
ประเภทด้วยกัน คือว่า นิพพานนี้ ดับกิเลส มีปัญจขันธ์เหลือบ้างหรือมีความดับชั่วคราวบ้าง แต่ทว่า
ในวันนี้จะขอพูดเรื่องนิพพานมาตรฐาน ที่องค์สมเด็จพระพิชิตมารสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงไว้ องค์
สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาตรัสว่า นิพพานัง ปรมัง สุขัง ซึ่งแปลเป็นใจความว่า พระนิพพาน
เป็นสุขอย่างยิ่ง แต่ทว่าเรื่องนิพพานนี้ ความเข้าใจผิดของท่านบรรดาพุทธบริษัทมีอยู่มาก ที่องค์

สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้จุดหนึ่งว่า นิพพัง ปรมมัง สุญญัง ซึ่งแปลเป็นใจความว่า นิพพาน เป็นความว่างอย่างยิ่ง คำว่าสุญญในที่นี้โดยมากส่วนที่แปลศัพท์มักจะทับศัพท์ใช้คำว่าสุญญ

แต่ความจริงคำว่าสุญญนั้นก็แปลว่า ว่าง นั่นก็หมายความว่า บุคคลใดที่จะเข้าถึงนิพพานได้ ต้องว่างด้วยเหตุ 3 ประการ คือ 1. ว่างจาก โลภะ 2. ว่างจาก โทสะ 3. ว่างจาก โมหะ เพราะว่าโลภะก็ คือ โทสะก็ คือ โมหะก็ คือ ทั้ง 3 ประการนี้เป็นรากเหง้าของกิเลส เพราะว่ากิเลส คือ ความชั่วความชั่ว มอมองของจิตที่เรียกว่า จิตคิดชั่ว กิเลสทั้งหมดที่องค์สมเด็จพระบรมสुकตตรัสว่า ชั่วแล้วนับปริมาณ ไม่ได้ แต่องค์สมเด็จพระจอมไตรก็ตรัสว่า กิเลสเป็นตัวย่อยทั้งหมด คำกล่าวโดยรวมแล้วก็ได้ 3 ประการคือ ความโลภ ความโกรธ ความหลง

ฉะนั้นองค์สมเด็จพระพุทธองค์ตรัสว่า ถ้าจิตของบุคคลใดว่างจากกิเลสทั้ง 3 ประการ คือ โลภะ ความโลภไม่มีในจิต โทสะ ความโกรธไม่มีในจิต โมหะ ความหลงไม่มีในจิต อย่างนี้องค์ สมเด็จพระธรรมสมาธิตรัสว่า เป็นผู้มีความว่างจากกิเลส นั่นคือ นิพพานัง ปรมมัง สุญญัง คือ นิพพานเป็นความว่างอย่างยิ่ง

เมื่อเหตุทั้ง 3 ประการนี้ว่างไปจากใจ ความสบายใจก็ปรากฏ ความผ่อนคลายของจิตก็ปรากฏ เมื่อความสบายใจ ความผ่อนคลายปรากฏ องค์สมเด็จพระบรมสुकตจึงตรัสว่า นิพพานัง ปรมมัง สุขัง การเข้าถึงพระนิพพานเป็นความสุขอย่างยิ่ง

คราวนี้ถ้าจะถามกันว่า นิพพานมีสภาวะหรือไม่มีสภาวะ ตอนนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้า เคยตรัสกับบรรดาพระที่เข้าไปถามองค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า อย่าง พระโมคคัลลาน์ เจ้า เป็นต้น พระโมคคัลลาน์ เคยถามพระพุทธเจ้าว่า ภัณฑะ ภควา ข้าแต่องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาค เจ้าผู้เจริญพระพุทเจ้าข้า คนที่ถึงนิพพานแล้ว ชื่อว่ามีสภาพสุญญแล้วใช่ไหม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ คำว่านิพพานนี้ ไม่มีนิमित ไม่มีเครื่องหมาย ไม่มีที่อยู่ใช่ไหม พระเจ้าข้า

สมเด็จพระบรมศาสดาจึงได้มีพระพุทธฎีกาตรัสว่า โมคคัลลานะ ดูกร โมคคัลลาน์ คำว่า นิพพานนั้นเป็นสถานที่พิเศษ คือไม่มีการเกิดอีก ไม่มีการแก่อีกไม่มีการตายอีก ไม่ใช่สภาพสุญญ เดิม ที่เดียว ท่านโมคคัลลาน์ มีความเปรียบเทียบว่า นิพพานเหมือนกับควันไฟลอยไปในอากาศใช่ไหม สมเด็จพระจอมไตรก็ตอบว่าไม่ใช่

แล้วต่อมาพระอื่นก็ถามว่า พระนิพพานมีความเกิดไหม พระพุทธเจ้าก็ตรัสว่า นิพพานนี้ชื่อว่าเกิดก็ไม่ใช่ จะว่าไม่เกิดก็ไม่ใช่ ถ้าใช้คำว่าเกิดก็ต้องมีคำว่าตายเป็นของคู่กัน ถ้าหากไม่ใช่คำว่าเกิด สภาวะก็มีอยู่ ฉะนั้นองค์สมเด็จพระบรมครูจึงตรัสว่า นิพพานจัดเป็นทิพย์พิเศษ คือ ทิพย์จริงๆ ที่มี 2 อย่าง คือ โลกทิพย์ได้แก่ เทวโลก และอีกโลกหนึ่ง คือ พรหมโลก ก็เป็นโลกทิพย์เหมือนกัน ทั้ง 2 อย่างนี้เกิดขึ้นเนื่องจากสภาวะเป็นทิพย์ คือ เกิดขึ้นด้วยกำลังของบุญ สำหรับเทวโลกเกิดขึ้นได้ด้วย กำลังของท่านบ้าง ของศีลบ้าง ของอุปัชฌาจารย์บ้างสำหรับโลกพรหมที่จะไปเกิดได้นั้น ต้องอาศัย

ฉานสมาบัติ แต่ว่าโลกทิพย์ทั้ง 2 ประการนี้ มีการเคลื่อน หมายความว่า ถ้าหมคนบุญวาสนาบารมีก็ต้อง
จากไป ไปเกิดจุดี ไปเกิดเป็นคนบ้าง เป็นสัตว์บ้าง เป็นสัตว์นรกบ้าง ตามแต่กฎของกรรม

สำหรับพระนิพพานนี้ถือเป็นที่พิเศษ คือ ไปแล้วไม่มีการเคลื่อน มีความเกิดเป็นปกติ มี
ความอยู่เป็นปกติ อารมณ์หนึ่งที่เป็นความหนักของพระนิพพานย่อมไม่มี เหตุฉะนั้นองค์สมเด็จพระ
ชินศรีได้ตรัสว่า นิพพานัง ปรมัง สุขัง นิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง

ที่นี้ทำอย่างไรเราจึงจะเข้าถึงพระนิพพานได้ ที่องค์สมเด็จพระจอมไตรกล่าวไว้ว่า คนทุกคนมี
ความดีพอที่จะเข้าถึงพระนิพพานได้ทุกคน ความที่องค์สมเด็จพระพุทธตรัสในสมัยเมื่อเสด็จลงสู่
ประตู่ เมืองสังกัสสนคร วันนั้นองค์สมเด็จพระชินวรทรงแสดงยมกปาฏิหาริย์พิเศษ บันดาลให้พรหม
ก็ดี เทวดาก็ดี มนุษย์ก็ดี สัตว์ก็ดี เปเรตอสุรกาย สัตว์นรกกัตาม ต่างคนต่างเห็นกันหมด บรรดานรก
ทั้งหลายก็เว้นจากการลงโทษชั่วคราว สัตว์นรกกัมีความสุข และที่วันนั้นนั่งเองใครพูดกันที่ไหน
ต่างคนก็ต่างได้ยิน ต่างคนก็ต่างได้รู้เรื่อง ต่างคนต่างรู้ภาษา กัน เป็นเหตุให้องค์สมเด็จพระภควันต์
เป็นที่เป็นจุดมุ่งหมาย คือ ผูกใจของบรรดาประชาชนทั้งหลาย

ในตอนนั้นมีท่านผู้หนึ่งถามว่า ท่านที่จะได้นิพพานได้ เฉพาะเทวดาหรือพรหมหรือมนุษย์
เท่านั้นใช่ไหม สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาก็ตรัสว่า การที่ไปนิพพานได้ไปได้หมด คือ พรหมก็
ไปนิพพานได้ เทวดาก็ไปนิพพานได้ มนุษย์ก็ไปนิพพานได้ สัตว์ก็ไปนิพพานได้ คำว่าสัตว์ไป
นิพพานได้ ในที่นี้องค์สมเด็จพระชินศรีทรงหมายความว่า สัตว์ทุกคนที่เกิดเป็นสัตว์ ตั้งแต่สัตว์
ใหญ่และสัตว์เล็กก็ตาม นั่นคือ คน คนที่สร้างกรรมที่เป็นอกุศล สร้างความชั่ว ถ้าถึงของกรรม
หนักจริงๆ พกคนลงนรกไปก่อนเป็นสัตว์นรก เมื่อกรรมเบาขึ้นมาหน่อยหนึ่งผ่านจากรกก็มาเป็น
เปรต จิตใจก็ยังมีความรู้สึกอย่างคน เมื่อกรรมเบาไปอีกนิดหนึ่ง พ้นจากความเป็นเปรตมาเป็น
อสุรกายความรู้สึกก็เท่าคน เพราะใจมันเป็นคน จากอสุรกายมาเป็นสัตว์เดรัจฉาน จากสัตว์เล็กถึง
สัตว์ใหญ่ แต่ความรู้สึกความต้องการของใจก็เท่ากับใจคน คือ จิตเป็นจิตคน ที่องค์สมเด็จพระพุทธ
ตรัสว่า แม้แต่เทวดา พรหม คน หรือสัตว์ สามารถไปนิพพานได้ องค์สมเด็จพระจอมไตรตรัส
ตามความเป็นจริง ดังจะเห็นได้ว่าตามที่บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งชายและหญิง อาจจะเคยได้ยิน
อยู่เสมอว่า

ในสมัยครั้งหนึ่ง สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงเกิดเป็นพญาเหี้ย แต่ความจริงจะเรียกว่าเหี้ย
เฉยๆ ก็ได้ แต่ว่าเหี้ยพระโพธิสัตว์เขาเรียกว่า พญาเหี้ย ที่เรียกว่า พญาเหี้ย ก็เพราะมีความฉลาดกว่า
เหี้ยธรรมดา ถึงแม้จะเป็นสัตว์ก็มีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ในวันหนึ่ง เทพทัต ในสมัยนั้น
บวชเป็นดาบสพระพุทเจ้าเป็นเหี้ยก็ไปจำพรรษาเจริญสมณะธรรมอยู่ใกล้กับโพรงไม้ที่พญาเหี้ยอยู่
สมเด็จพระบรมครูในเวลานั้นเป็นเหี้ยก็จริงแล แต่ว่าใจเป็นคน ถึงแม้สัตว์ทุกคนก็มีสภาพ
เช่นเดียวกัน จะคิดว่ามีใจเหมือนคนแต่เฉพาะพระโพธิสัตว์สัตว์นั้นไม่ได้สัตว์ทุกประเภทอย่าลืมนึกว่า
จิตใจก็คือจิตใจคน จะถือว่าอยู่ในอบายภูมิ เพราะกรรมชั่วบังคับให้อยู่ในสภาพของสัตว์ย่อมมีความ
ปรารถนาไม่สมหวัง เป็นทุกข์ เขาลงโทษ และสำหรับพญาเหี้ย พอออกจากโพรงออกมาเห็นดาบส

หม่อมจิ๋วสีกักนั่งหลับตาก็มีความเลื่อมใส ว่าท่านผู้นี้มีกำลังใจสูง ทำบำเพ็ญพรตปรากฏ เพื่อความบริสุทธิ์ของจิต

ฉะนั้นหießสมเด็จพระธรรมสามิศรา เวลาจะไปหาภิกษุก็เดินย้อนมาที่คาบสก่อนมาถึงข้างหน้าก็ก้มศีรษะลงกับพื้น 3 ครั้ง เป็นการแสดงความเคารพในผ้ากาสาวพัศตร์ หลังจากนั้นหน่อพระบรมโพธิสัตว์จึงได้ไป เวลาจะกลับมาเข้าที่อยู่ไซร์ ก็ทำเช่นนี้เหมือนกัน ทำอย่างนี้อยู่หลายวัน

ปรากฏว่าในกาลนั้น ในวันต่อมาคาบสผู้ที่ทรงผ้ากาสาวพัศตร์ แต่ว่ามีใจเลวว่าสัตว์ คือพระเทวทัต เกิดมีความรู้สึก ว่าเราอยู่ในป่านี้ กินแต่หัวเผือกหัวมัน กินแต่ลูกไม้ใบไม้ หรือรากไม้อาหารที่มีรสอร่อยไม่เลยปรากฏกับตัวเองเลยแต่เจ้าหießตัวนี้มันอ้วนดี ถ้าเราได้กินจะมีรสอร่อยมาก

ฉะนั้นเวลาตอนกลางวันก็หießยังไม่กลับมาจากการหาภิกษุ คาบสทรชนคนนั้นก็ไปเก็บเอาเครื่องเทศ เครื่องแกง เอาเครื่องแกงมาเก็บห่อเข้าไว้ไว้ใกล้ๆ

วันรุ่งขึ้นเช้าก่อนที่พญาหießจะออกมา นั่งหลับตาเข้าสมาธิ แต่ว่าเอากระบองไว้ในจิ๋ว เอามือกุมไว้ใกล้ๆ ตั้งใจว่าวันนี้ถ้าหießตัวนี้มาหมอบก้มหัวต่อหน้าเราเมื่อไหร่ เราจะตีให้ตาย แล้วก็นำมาแกงกิน ก็เป็นการข่มขึงเอิญอย่างยิ่ง ขึ้นชื่อว่าพระโพธิสัตว์จะเกิดเป็นอะไรก็มีความฉลาด ฉะนั้นในเวลาตอนเช้า องค์สมเด็จพระบรมโลกนาถซึ่งเป็นพญาหießโผล่ศีรษะออกมาจากโพรง ตั้งใจจะเข้าไปนมัสการคาบสทรชนคนนั้น แต่ทว่าสมเด็จพระทรงธรรม ซึ่งเป็นพญาหießมองไปแล้วเห็นตาของคาบสหลับไม่สนิทดังก่อน สมเด็จพระชินวรจึงได้มาคิดว่า คาบสคนนี้น่าจะมีการทูลจรรตคิดไม่ชอบ มองแล้วไม่น่าไว้ใจ ก็ผลุบหัวเข้าไปในโพรงใหม่ สำหรับ เทวทัต กำลังหรีตาจ้องมองดูอยู่ เห็นสมเด็จพระบรมครู ไม่โผล่หัวออกมา ก็นึกในใจ ไอ้เจ้าหießตัวนี้ระยำ ไม่ออกมาตามเคยแต่ไม่เป็นไร ประเดี้ยวมันก็ออกมา ทำท่าหลับตาไม่สนิทแบบนั้น

พอวาระที่ 2 สมเด็จพระทรงธรรมก็โผล่ออกมาจากโพรงอีก ก็เห็นตา เทวทัต หลับไม่สนิทอีก ก็หลบเข้าไปใหม่ ที่นี้ตาคาบส เทวทัต เจ็บใจ เพราะคิดว่าไอ้หießตัวนี้น่ากลัวจะรู้ว่าจะข่มขึง ถ้าออกมาคราวนี้ ไม่ทันที่มันจะผลุบเข้าไปจะคว้าไม้มาขว้างหัวกบาลให้มันตาย เราจะกินเนื้อมัน

ก็เป็นการพอดี ที่องค์สมเด็จพระทรงธรรมหรือพญาหieß โผล่ศีรษะมาเป็นวาระที่ 3 จ้องมอง เทวทัต เห็นหลับตาไม่สนิท พอสมเด็จพระธรรมสามิศราจะตั้งศีรษะเข้า พระเทวทัต ก็คว้าไม้ขว้างไปทันที แต่ด้วยความไวขององค์สมเด็จพระชินศรี พระเทวทัต ขว้างไม่ถูก เผอิญไอ้โพรงไม้ นั้นก็อยู่ใกล้แม่น้ำ เมื่อเอาไม้ขว้างไป องค์สมเด็จพระจอมไตรหลบมันก็ไม่ถูก ท่านจึงได้โฉบหัวออกมา กล่าวว่าสมณะ ท่านทรงผ้ากาสาวพัศตร์ คือ ผ้ากาสาวพัศตร์ คือผ้าข้อมน้ำฝาดเป็นธงชัยพระอรหันต์ แต่ว่าจิตใจของท่านมันเลวกว่าเราซึ่งเป็นหießเสียอีก ระวังนะจะกินหieß ระวังหießมันจะคาเอานะ

นี่แหละบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายโดยถ้วนหน้า ขึ้นชื่อว่าสัตว์ เราจะไปคิดว่าสัตว์เป็น สัตว์ต่ำทรามเสมอไปนั้นไม่ได้ คือจิตใจเป็นคน องค์สมเด็จพระทศพลตรัสว่า แม้แต่สัตว์ก็สามารถ ไปพระนิพพานได้ เป็นความจริง เพราะว่าถ้าสัตว์ทั้งหมดเขาชำระกฎของกรรมเดิมทั้งหมด หมดสิ้น แล้ว สัตว์ทั้งหลายเหล่านี้ก็มาเกิดเป็นคน สามารถบำเพ็ญกุศลเข้าถึงนิพพานได้

ที่นี้การจะเข้าถึงนิพพานได้ องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาตรัสไว้เป็น 4 แบบด้วยกัน คือ แบบที่ 1 คือ สุขวิปัสสโก แบบที่ 2 เติวิโซ แบบที่ 3 ฉพัญญูโย แบบที่ 4 ปฏิสัมภิทัปปัตโต

สำหรับแบบที่ 1 ขึ้นชื่อว่าง่ายแต่ทำยาก คือ ปฏิบัติแล้วไม่เห็นอะไรเหมือนคนเอาผ้าดำปิด ตาเดิน แบบที่ 1 จะกล่าวกันไปก็เหมือนกับบรรดาพุทธบริษัททั้งหลายทำกันอยู่เวลานี้ ถ้าไม่เลิกก็ ถึงพระนิพพานเหมือนกัน

แบบที่ 1 ก็ได้แก่ 1. ทาน 2. ศีล 3. ภาวนา ทำใจแบบสบายๆ ตัดกิเลส 3 ประการ ถ้าตัดได้ เมื่อไหร่ก็ไปถึงพระนิพพานเมื่อนั้น

1. ทานมัย การให้ ที่บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายถวายกับพระก็ดี ให้แก่คนยากจนก็ดี ให้แก่คนที่มีความลำบากก็ดี ให้แก่สัตว์เดรัจฉานก็ดี ก็จัดชื่อว่าเป็นทาน และการให้ทานถ้าเรามี ความมุ่งหมายอย่างอื่น พาดจากนิพพานไปนิดหนึ่ง แต่ก็ไม่มากนัก ถ้าจิตใจของบรรดาท่านพุทธ บริษัทตั้งใจโดยเฉพาะเพื่อตัดกิเลส เป็นสมุจเฉทปทาน คิดว่าการให้ทานตัวนี้ ให้เพื่อตัด โลภะ ความ โลกที่มีอยู่ในจิตของเรามันเป็นสิ่งสกปรก เราให้ไปไม่หลังผลตอบแทนใดๆ ในชาติปัจจุบันสำหรับ ท่านผู้รับ เขาจะนำไปใช้หรือเขาจะนำไปทิ้งมันเป็นเรื่องของเขา แต่กำลังใจของเราตัดเชื้อโง่ใน ความผูกมัดในทรัพย์สมบัติเกินไป ไม่มีในจิต อย่างนี้พระธรรมสามิสรชื่อว่าชนะความโลภ เป็นการ ตัดกิเลสตัวสำคัญ รากเหง้าในรากเหง้าหนึ่ง

2. สิลมัย บุญสำเร็จด้วยการรักษาศีล การรักษาศีลถ้าจะว่ากันตามประเพณีประโยชน์น้อย เต็มที ถ้าพระเสมอว่า ปาณาติปาตา เวรมณี ปาพระปามาและก็ปาไป (หัวเราะ) ต่างคนต่างปาต่างก็ ไม่ได้อะไร ถ้าจะรักษากันได้จริงๆ แล้วก็ต้องรู้พื้นฐานของศีล พื้นฐานที่เราจะมีศีลอยู่ได้ มันมี อะไรอยู่บ้าง จับตัวนี้ให้มันอยู่ เพราะว่าศีลคือตัวตัวความโกรธ คือตัดกิเลสตัวที่ 2 ถ้าสักแต่ว่า สมาทาน มันก็ไม่ต่างกับนกแก้วนกขุนทองที่เขาสอนพูด ประโยชน์มันมีเหมือนกัน แต่ว่าไม่ได้ หนึ่งในเรื่อง ถ้ารักษากันให้ดี ก็ไปนิพพานได้ จงจำไว้ว่า ศีลที่จะมีขึ้นกับใจได้ต้องมีเหตุ 3 ประการ คือ 1. เมตตา ความรัก 2. กรุณา ความสงสาร 3. สันโดษ ยินดีเฉพาะของที่เรามีอยู่ในเฉพาะ หมายความของที่เราหามาได้เองโดยชอบธรรม เรายินดี เราไม่ยินดีในทรัพย์สินบุคคลอื่นที่เราจะลัก เล็กขโมยน้อย

รวมความว่า การรักษาศีล ศีลจะทรงอยู่ได้จริงๆ ไม่ใช่สักแต่ว่ารักษาศีล คือ 1. มีเมตตา ความรัก จิตคิดเสมอว่า เราเป็นมิตรที่ดีของคนและสัตว์ทั่วโลก จะไม่เบียดเบียนไม่เป็นภัยกับใคร

ไม่เป็นศัตรูกับใคร จะคบหาสมาคมบุคคลอื่นเหมือนคบหาตัวเอง เราจะรักคนอื่นเหมือนเรารักตัวเอง เหวี่ยงมันก็ไม่มีแล้ว

ประการที่ 2 จิตคิดสงสารหวังเกื้อกูลให้มีความสุข คิดว่าถ้าเราสงสารตัวเราเท่าไร เราก็สงสารเขาเท่านั้น เว้นไว้แต่เรื่องผิระเบียบวินัยประเพณี ต้องลงโทษกันตามประเพณี อย่างพระพุทธเจ้าลงโทษพระ ลงโทษพระเพราะความเมตตาปรานี เกรงว่าจะเลิกกันเลยไปกว่านั้น อย่างนี้เขาไม่ถือเป็นการโกรธ

ข้อที่ 3 สันโดษ ยินดีเฉพาะทรัพย์สินที่มีอยู่โดยชอบธรรม และยินดีเฉพาะบุคคลรัก คือ คนรักที่เราได้อยู่โดยชอบธรรม ไม่ล่วงคนรักของบุคคลอื่นการรักษาศีลท่านบรรดาพุทธศาสนิกชนรักษาศีลด้วยเหตุ 3 ประการ อย่างนี้ โทสะ ความโกรธมันก็ลดลง ทว่าทุกวันเมื่อเราตื่นขึ้นมาเราก็ตั้งใจวันความโกรธอยู่แล้วความรักเป็นการตัดความโกรธของบุคคลอื่น เหตุการรักษาศีลก็ดี องค์สมเด็จพระชินศรีทรงกล่าวว่า ค่อยๆ รักษาไปเรื่อยๆ ถ้าใจสบายๆ ก็เลสคือ โทสะ ก็ค่อยๆ ลดๆ ไป ในที่สุดมันก็จะหมดไปเอง อันนี้ในด้านสุขขวิปัสสโก

3.ภาวนามัย ท้องค์สมเด็จพระจอมไตรกล่าวว่า เรื่องของภาวนามัยด้านสุขขวิปัสสโกนี้มีฉานสมาบัติ เริ่มต้นไม่สูง เริ่มใช้อารมณ์พิจารณา ตั้งแต่องค์สมาธิ ในยามปกติเราให้ทาน ดูสิว่าการที่เราให้ทานทุกคน เมื่อเขารับทานมาแล้วเขาก็มีความสุข ในการบริโภคทาน แต่ว่าเราผู้ให้ทานก็ดี เขาผู้รับทานก็ดี คนทั้งหลายทั้งหมดนี้ ไม่อยู่ตลอดกาลตลอดสมัย เกิดขึ้นเมื่อไหร่ แล้วก็ค่อยๆ เสื่อมไป ๆ ทุกวัน ในที่สุดก็ตายไปเหมือนกัน ผู้ให้ทานก็ตาย ผู้รับทานก็ตาย แต่ว่าเกิดขึ้นมาชีวิตอย่างนี้ พระพุทธเจ้ากล่าวว่า **ชาติปี ทุกขา** ความเกิดเป็นทุกข์เราเกิดมาเราต้องทำมาหากิน เราต้องบริหารร่างกายเราต้องมีความหิวความกระหายปวดอุจจาระ ปวดปัสสาวะ มีความหนาวความเย็นกินไป อากาศทั้งหมดนี้มันเป็นทุกข์เราผู้ให้ทานก็ทุกข์ ผู้รับทานก็มีทุกข์ ไม่มีใครที่มีความสุขจริง เมื่อความแก่เข้ามาถึง เราก็ทุกข์ ความป่วยไข้ไม่สบายเข้ามาถึงเราก็ทุกข์ มีความปรารถนาไม่สมหวังเข้ามาถึงเราก็ทุกข์ ความตายจะเข้ามาถึงมันก็ทุกข์

รวมความว่าเรากับเขาต่างคนต่างมีทุกข์ เรากับเขาต่างคนต่างไม่มีความจริงยั่งยืน เรากับเขาต่างคนต่างตาย จะเป็นคนก็ดี จะเป็นสัตว์ก็ดี วัตถุธาตุก็ดีในโลกนี้ไม่มีอะไรเหลือ นี่เป็นด้านวิปัสสนาญาณควบคุมสมณะของ **สุขขวิปัสสโก** และต่อไปจิตคิดถ้าเรายังหวังความเกิดเป็นมนุษย์ก็ดี เป็นเทวดาก็ดี เป็นพรหมก็ดีเราต้องเวียนว่ายตายเกิดอย่างนี้หาที่สุดไม่ได้ ในเมื่อองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาตรัสว่า นิพพาน เป็นสถานที่มั่งคั่งแดนอมตะ เรายอมเชื่อพระ ทำจิตให้หลุดพ้นจากกิเลส เป็นสมุจเฉตพหุทาน คือ ทำลายความโลภด้วยการให้ ทาน ทำลายความโกรธด้วยศีล คือ เมตตา มีเมตตาบารมีเป็นที่ตั้ง ทำลายความหลงด้วย ปัญญา เห็นจริงว่าโลกนี้ไม่เที่ยง เท่าที่เกิดมาแล้วไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เอนอนตตา ในที่สุดจิตใจของเรานี้ปลดปล่อยจากกิเลสทั้ง 3 ประการ คือ โลภะ ความโลภไม่มี โทสะ ความโกรธไม่มี โมหะ ความหลงไม่มี อย่างนี้ที่ว่า นิพพานัง ปรมัง สุขุญญัง นิพพาน

เป็นความว่างอย่างยิ่ง คือ ว่างจากความเคียดแค้น ว่างจากความโลภ ว่างจากความโกรธ ว่างจากความหลง จิตจะถึงจิตตรง คือ นิพพานัง ปรมัง สุขัง คือ นิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง ในเมื่อเชื้อสายความเร่าร้อนไม่มี จิตก็เป็นสุข อย่างนี้ท่านเรียกว่า นิพพาน คัมภีร์เลสมิปัญจันท์เหลือ

มีเวลาอีก 3 นาที พุคมากไม่ได้ ต่อจากนั้นไป องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาคริสต์ เทวิชโซ คือ วิชชา 3 อภิญญา 6 ปฏิสัมภิทาญาณ ถ้าจะปฏิบัติให้เข้าถึงนิพพานได้รวดเร็วและได้กำไรมากกว่า กำลังคิดว่า ก็อย่างที่บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายโดยถ้วนหน้า ได้ มโนมยิทธิ ต่างคนต่างไปถึงนิพพานแล้ว ไม่มีความสงสัยในคำสอนขององค์สมเด็จพระประทีปแก้วแล้ว อันนี้ไม่สงสัยในคำสอนของพระพุทธเจ้านี้ แล้วก็มีศีลบริสุทธิ์ เขาเรียกว่าพระโสดาบันหรือ สกิทาคามี แต่ต้องระวังให้ดีให้ศีลบริสุทธิ์จริงๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ศีล 5 แต่ศีล 5 บริสุทธิ์ เรียกว่า เข้าถึง สัตถัพพตปรามาส ตัวนี้ได้ ถ้าไม่มีความสงสัยในพระพุทธเจ้า คือ พระพุทธเจ้าบอสุวรรณครั้นนั้นมิจริง เราเจอสุวรรณครแล้ว เราพบแล้วทั้งหมด เอาว่าทุกคนไม่สงสัยในคำสอนขององค์สมเด็จพระบรมสุคต ถ้าไม่สงสัยในคำสอนอย่างหนึ่ง ศีล 5 บริสุทธิ์อย่างหนึ่ง อย่างนี้ท่านเรียกว่าพระโสดาบันหรือ สกิทาคามี

นี่การปฏิบัติที่ มโนมยิทธิ กำไรกว่า สุขขวิปัสสโก มาก หลังจากนั้นท่านบรรดาพุทธบริษัทมีความมั่นใจในองค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ทุกวันตามเวลาสมควรต่างคนต่างเอาจิตไปตั้งไว้ที่พระนิพพานตามปกติ ตามเวลาจิตจะว่างจากกิเลสถ้าเราไปอยู่ที่นั่น 1 ชั่วโมง จิตก็ว่างจากกิเลสบริสุทธิ์จริงๆ 1 ชั่วโมง ถ้าอยู่ครึ่งชั่วโมง ก็ว่างครึ่งชั่วโมง แต่ดูคร่าว อย่าลืมว่า วันหนึ่งทำได้ 1 ครั้ง วันละ 1 ชั่วโมง 10 วัน 10 ชั่วโมง 100 วัน 100 ชั่วโมง 1,000 วัน 1,000 ชั่วโมง ไม่ช้าจิตใจก็มีความชุ่มชื่น มีความว่างจากกิเลสเป็นสมุจเฉตปหาน ตายเมื่อไหร่ก็ถึงพระนิพพานเมื่อนั้น

บรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่าน อาตมภาพเทศนามาใน นิพพานภาดา ก็ขอยุติพระธรรมเทศนาลงคงไว้แต่เพียงเท่านี้ ในที่สุดแห่งพระธรรมเทศนานี้อาตมภาพขอตั้งสัตยาธิษฐาน อังคุณพระศรีรัตนตรัย มีพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ และสังฆรัตนะ ทั้ง 3 ประการ ของจกลบันดาลให้บรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่านมีแต่ความสุขสวัสดิ์พิพัฒนามงคล สมบูรณ์พูนผลและจงเจริญไปด้วยจตุรพิธพรชัย 4 ประการ มีอายุ วรรณะ สุขะ พละ และปฏิภาณ หากทุกท่านพึงปรารถนาสิ่งใดก็ขอให้ได้สิ่งนั้นสมความปรารถนาทุกประการ อาตมภาพรับประทานวิสาขนาในนิพพานภาดา ก็ขอยุติพระธรรมเทศนาลงคงไว้แต่เพียงเท่านี้ เอวัง ก็มีด้วยประการฉะนี้

พระธรรมเทศนา 2 ธรรมาสน์ เรื่อง โยมห้อย บุญญาน้อย
แสดงเมื่อ

วันพุธที่ 11 พฤศจิกายน 2524

นโม ตัสสะ ภควโต อรหโต สัมมาสัมพุทฺธสสะ (3จบ)

ธัมมจักกัปปวัตตนัม หิ อาทิง กตวา ติ

ณ โอกาสบัดนี้ อาตมาทั้ง 2 รูป จะแสดงพระสัทธรรมเทศนาใน ปฐมสังคีติภาตา เป็น
ปฐกาและวิสัชา เพื่อเป็นเครื่องโสรจสรองคสรัทธาบารมี ที่บรรดาท่านนริสราทานบดีทั้งหลาย
ได้มี คุณโยมโต้ว และ เจ็กิมกี เป็นประธานพร้อมด้วยบรรดาบุตรหลานญาติโยมพุทธบริษัททุกท่าน
ที่มีความเลื่อมใสใน คุณโยมห้อย บุญญาน้อย ที่มรณภาพไปแล้วนั้น บัดนี้ ท่านทั้งหลายได้นำสรีระ
คือว่าศพของท่านขึ้นตั้งไว้สักการบูชา แสดงถึงความเคารพนับถือในความดีของท่านเป็นอันว่า
สมเด็จพระภควันต์บรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงกล่าวว่า บุคคลที่มีความกตัญญูรู้คุณบุคคลใด
ถ้าทำความดีไว้กับตนแล้ว สมองครุท่านด้วยความดีอย่างนี้สมเด็จพระชินสรีรกล่าวว่าบุคคลนั้นเป็น
ยอดของคนดี ตามพระบาลีว่า นิमित ตัง สาธุ รูปานัง กตัญญูกตเวทิตา เป็นต้น

รวมความว่าเวลานั้นบรรดาท่านศาสนิกชน มีท่านเจ้าภาพเป็นประธานพร้อมทั้งบุตร
ทั้งหลายญาติมิตรประกอบกิจการกุศล ในพระพุทธศาสนา เริ่มต้นด้วยกันในตอนแรก ได้
อาราธนาพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนามาสวดอภิธรรมทั้ง 7 คัมภีร์ สำหรับพระอภิธรรมทั้ง 7 คัมภีร์
นี้ มีอานิสงส์มากเป็นกรณีพิเศษอันนิสงส์จะมีมากเพียงใด ก็ขอยกไว้กล่าวในเวลา ปฐกา และวิสัช
นา ต่อนี้มาบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายอดย่นหน้ามีท่านเจ้าภาพเป็นประธาน ได้นิมนต์
พระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาฉันภัตตาหาร จัดเป็นสังฆทานทั้ง 2 เวลา คือ ทั้งเช้าและเพล หลังจาก
นั้นไปแล้ว ในตอนนี้บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายมีท่านเจ้าภาพเป็นหัวหน้าให้มีพระธรรม

เทศนา 2 ธรรมาสน์ คือ เรื่อง **เทศน์แจง** และ **ปฐมสังคายนา** เป็นการประกาศพระศาสนาเพื่อข้อวัตรปฏิบัติของบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย ก็จัดเป็นอันยิ่งใหญ่ เพราะว่าการให้ธรรมเป็นทานนี้ ไชยวงศ์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาตรัสว่า **สัตพทานัง ธรรมทานัง จินาคิ** ซึ่งแปลเป็นใจความว่า **การให้ธรรมเป็นทานย่อมชนะทานทั้งปวง**

รวมความว่าวันนี้บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย ทำล้นแล้วแต่ความดีว่าการเทศน์ **ปฐมสังคายนา** วันนี้จะเลือกมาเฉพาะสูตร จะขอกล่าวใจความโดยย่อเรื่อง **ปฐมสังคายนา** เสียก่อน สำหรับการสวดพระวินัยก็ดี พระสูตรก็ดีพระอภิธรรมปิฎกก็ดี การสวดนี้ จะยกไว้ในตอนท้ายเมื่อเทศน์จบ

ความเป็นมาใน **ปฐมสังคายนา** ก็มีว่า เมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงบรรลุกุ อภิเษกสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว สมเด็จพระประทีปแก้วได้ทรงประกาศ พระศาสนา ทั้งพระธรรมวินัย สิ้นเวลา 45 ปี และมาตอนท้ายอายุ 80 ปี องค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เสด็จเข้าสู่ชั้นปรินิพพาน

ก่อนที่จะนิพพานนั้นองค์สมเด็จพระภควันต์ตรัสว่า หลังจากที่เรานิพพานไปแล้วไม่นานนัก **พระมหากัสสป** จะเป็นผู้นำในการทำ **ปฐมสังคายนา** คือ ร้อยกรอง พระธรรมวินัยไว้เป็นแบบฉบับ ครั้งเมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงนิพพานไปแล้วนั้น ไม่ช้านานเท่าใดนัก ปรากฏว่าหลังจากออกพรรษาแล้ว สาวกผู้ใหญ่ขององค์สมเด็จพระประทีปแก้ว คือ **พระมหากัสสป** ก็ทำ **ปฐมสังคายนา** ใน **กรุงราชคฤห์มหานคร** เวลานั้นปรากฏว่า **พระมหากัสสป** เป็นผู้มีหน้าที่ในการถามเป็นประธาน พร้อมไปด้วยพระสงฆ์ 500 รูป และพระอรหันต์ทั้งหมด และก็มีสาวกองค์สำคัญของสมเด็จพระบรมสุคต คือ **พระอุบาลี** เป็นผู้วิสันาด้านพระวินัยปิฎก และ **พระอานนท์** ได้อรหันต์แล้วในกาลนั้น เป็นผู้วิสันาในด้านพระสุตตันตปิฎก เมื่อจบลงแล้วก็ปรากฏว่า **รวมพระธรรมวินัยได้ 84,000 พระธรรมขันธ์ เป็นพระอภิธรรม เสีย 42,000 พระธรรมขันธ์ เป็นพระสูตร เสีย 21,000 พระธรรมขันธ์ เป็น พระธรรมวินัย เสีย 21,000 พระธรรมขันธ์**

ก็รวมความว่า การเทศน์ในการสังคายนาในคราวนั้นใช้เวลา 7 ปี 7 เดือน 7 วัน จึงได้หมด **ปฐมสังคายนา** เรื่องราว **ปฐมสังคายนา** ก็จบลงเท่านี้ ต่อแต่นี้ไปอาตมาภาพกับท่าน **พระครูวิชาญชัยคุณ** วัดปากคลองมะขามเฒ่า ท่านมีตำแหน่งมากพระองค์นี้เป็นอาวาสด้วย เป็นเจ้าอาวาสด้วย เป็นเจ้าวัดด้วยเป็น 3 ตำแหน่ง แล้วก็เจ้าคณะอำเภอด้วย เป็นที่ตำแหน่งนี้ หลับหรืออย่างไร

พระครู 5

หลวงพ่อ 5 ตำแหน่ง อะไรบ้างละ ขดอีกตำแหน่งหนึ่ง

พระครู อุปัชฌาย์

หลวงพ่อ อ้อ เป็นพรกัณฐาอีกหนึ่งตำแหน่ง เป็นนักกัณฐานะ เป็นเจ้าอาวาส ท่านดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าอาวาส เพราะดูงานวัดทุกอย่างเรียบร้อยรับผิดชอบ แต่ไม่มีการรับขอบนี้เจ้าอาวาส และ

เป็นเจ้าของ ค่าตะไมว่าหว่าหมา ค่าตะพืด อย่างนี้เรียกว่าเจ้าจัด คนก็ค่า หมาที่ค่าดีไม่ดีตัวเองยังค่า เดินไปเอาเท้าตะตะปู ค่าตัวเอง หว่าเช่าเช่าใช้ใหม่ อีตอนเป็นเจ้าวัด ตอนหลังใครทำอะไรไม่รู้ เรื่อง ตำแหน่งที่ 3 แล้วก็อีกตำแหน่งหนึ่ง ท่านก็เป็น **เจ้าคณะอำเภอวัดสิงห์** และเป็นพระกัณฐ์ อ้อ ขอ โทษเป็นพระอุปัชฌาย์นะ

รวมความว่าตำแหน่งหน้าที่ทั้ง 3 ตำแหน่ง ต้องครั้งนี้เคยกัค เอ๊ะ ไม่ใช่ เคยเทศน์กับอาตมา มานาน เผลอไป แต่ตอนนี้อาตมาเลิกเทศน์มา 10 ปีแล้ว วันนี้ไม่แน่ว่าจะสู้ท่านได้หรือไม่ได้ ในเมื่อ บุกมาถึงรังของเราเนี่ย บรรดาญาติโยมทั้งหลายผู้ได้หรือไม่ได้ก็ต้องสู้ ใช้ใหม่ ขึ้นชื่อว่าราชสีห์ต้อง รักษาแหล่ง ไม่ใช่หมารักษาลำน้ำ แะะ เดี่ยวจะหันมาตลบเราหาว่าหมารักษาลำน้ำ หึ ๆ ๆ

ก็รวมความว่า วันนี้มีการเทศน์ปุจฉาวิสัชนา คำว่า ปุจฉาเนี่ยเขาแปลว่า ถาม วิสัชนาเนี่ย แปลว่า ตอบ ก็เป็นหน้าที่ของอาตมากับท่าน **พระครูวิชาญชัยครู** สำหรับเรื่องราวใน **ปฐมสังคายนา** นี้ ความจริงจะเทศน์กันตรงไหนก็ได้ เพราะมีเรื่องราวที่จะเทศน์กันทั้งหมดได้ 54,000 พระธรรมชั้น หรือ 84,000 เรื่อง แต่วันนี้ถ้าเทศน์ถึง 84,000 เรื่อง ก็คงไม่มีเฉพาะศพ คุณโยมห้อย ก็จะมีศพพระเทศน์อีก 2 ศพ พระนั่งฟังอีกหลายสิบศพ และคนนั่งฟังอีกหลายสิบศพ เป็นอันว่าไม่มีใครเผาใครใช้ใหม่ ก็จึงจะขอนำเอาสูตรพิเศษมาเทศน์กันโดยเฉพาะ

สำหรับ **พระสวดตันตปิฎก** นี้ พระพุทธเจ้าทรงเทศน์ไว้ 21,000 หัวข้อ หรือ 21,000 เรื่อง แต่วันนี้จะเทศน์เรื่องที่ 21,000 ฮี ดีไหมท่านครู เป็นสูตรพิเศษ เรียกว่า **สูตรโยมห้อย** หรือว่า ถ้าจะกล่าวเป็นภาษาดลาด เรียกว่า **สูตรห้อย** หรือ **ห้อยสูตร** สูตรนี้เขาแปลว่าเรื่อง เป็นเรื่องของ **คุณโยมห้อย** เพราะว่า **คุณโยมห้อย** มีปฏิปทาเป็นกรณีพิเศษมาก บรรดาท่านพุทธบริษัทที่อยู่ไกลอาจจะไม่ทราบเหตุ ปรากฏว่าตั้งแต่ต้นมา

ในสมัยที่อาตมาอยู่ **วัดปากคลองมะขามเฒ่า** อยู่กับพระองค์นั้นนะ ที่นั่งอยู่ข้างหน้า เดี่ยวจะทะเลาะนี้ อยู่นั้นมา ท่านก็ทำบุญกุศล จิตใจเป็นมหากุศลตลอดมา เป็นอันว่า คำวาจาใดที่กล่าวไว้ว่าจะช่วย ก็ไม่เคยขาด มาถึงวาระแห่งการบำเพ็ญกุศลตามกำหนดต้องทำครบถ้วนทุกอย่าง ถือว่าเป็นผู้มีศีลธรรม เป็นพิเศษครั้งมาอยู่ที่ **วัดท่าซุง** นี้ท่านก็ตามมาตลอดเวลา แต่เรื่องอย่างนั้นก็ ถือว่าเป็นนักบุญธรรมดา แต่ว่ามีสติเป็นพิเศษ เพราะมีศีลธรรม มีสติจะตรงไปตรงมาตลอดกาล ตามเวลาจริงๆ อันนี้ควรสรรเสริญ พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญมาก

และข้อสำคัญที่บรรดาท่านพุทธบริษัทชายหญิง บางท่านยังไม่ทราบ ก็คือเวลาป่วย ป่วย มากก็ดี ป่วยน้อยก็ดี สติสัมปชัญญะของ **คุณโยมห้อย** ไม่เคยขาด ในบางครั้งลมหายใจเกือบจะขาด เกือบจะไม่รู้สึกรู้ตัวเท่าคนธรรมดา ถ้าไปถามเขาว่า เวลานี้จิตมีความต้องการอะไร ท่านจะตอบอยู่ 2 ประการ คือ 1. เห็นพระกำลังไหว้พระแล้วประการที่ 2 จิตต้องการพระนิพพาน มีพระนิพพานเป็น อารมณ์เดียว คือ เห็นพระ เห็นพระพุทธเจ้านี้ก็หมายถึงนิพพาน และจิตใจเวลานั้นถ้าลืมหามาท่าน

จะตอบได้ทันที ว่าเวลานี้ต้องการพระนิพพานถามว่าโยมมีความอาลัยในชั้น 5 ไหม ท่านบอกว่าไม่เคยมีความสนใจเลย ชั้น 5 นี้ไม่ดี ชั้น 5 นี้เป็นภัย

นี่ละ บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย อารมณ์ใจแบบนี้ องค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าถือเป็นผู้มีสติสมบูรณ์แต่เวลาที่กำลังป่วยไข้ไม่สบายนอนเจ็บปวดคล้ายๆ อาการใกล้ๆ จะตายแต่ปรากฏว่า **เจ็กิมก็** ก็ดี คนหลายคนก็ดี โห้หลายครั้ง เป็นอันว่าเวลาที่ท่านทำท่าเหมือนจะหมดลมลงไปทุกคนร้องไห้กัน แต่เอาตมภาพมองเห็นอาการ ก็ดีใจทุกที คำว่าดีใจในที่นี้ เพราะว่าทราบจริยาของจิตดี ว่าจิตของ **โยมห้อย** สว่างไสวมาก และเมื่อจิตทรงธรรมอยู่อย่างนี้ และตัวอย่างในสมัยขององค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าก็มีอยู่คือว่าในสมัยขององค์สมเด็จพระบรมครูยังทรงมีชีวิตและก็ปรากฏว่ามีท่าน **ธัมมิกอุบาสก** เป็นผู้มีสติสมบูรณ์แบบนี้ท่านหนึ่งและก็ดีด้วยเจตนาของ **สาตกิเทพธิดา** ท่านมีจิตจับในกุศลอย่างหนึ่งแล้วก็ **ท่านโคธิกะ** ผู้มีความเกลียดในร่างกายอีกท่านหนึ่ง ทั้ง 3 ท่านนี้มีอานิสงส์โดยรวมก็เหมือนกัน คือ สுகติ โลก สวรรค์ สுகติ แต่ว่าการไปไม่เสมอกัน **ท่านโคธิกะ** ไปนิพพาน และก็ **ท่านธัมมิกอุบาสก** ไปสวรรค์ชั้นดุสิต **สาตกิเทพธิดา** ไปสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ แต่เรื่องนี้ข้อความละเอียดเป็นประการใด ขอบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายฟังตอนปัจฉาวิสาขนา ต่อนี้ไปพระผมก็ขออาราธนาพระคุณเจ้า **ท่านพระครูวิฑูรย์คุณ** ได้โปรดดำเนินเรื่องสักรวาทต่อไป พระคุณเจ้าคะ

พระครู นโม ตัสสะ ภควโต อรหตฺต สัมมาสัมพุทธัสสะ (3จบ)

อัครโฆ พรวาทาติโย ปัญหัง กิญฺย เตนโต ตัสสะ วจันัง พุทธตฺติ

วาระนี้อาตมภาพได้รับอาราธนา ต่างจากพระคุณเจ้าผู้เป็นพระสังฆราชอาจารย์ มีพนักงานในการที่จะซักไซ้ไต่ถามข้อความในเรื่อง **ธัมมิกอุบาสก** และหลายอุบาสกด้วยกัน ว่า จะมีเนื้อความเป็นประการใดเรื่องสั้นๆ แต่ว่าเมื่ออธิบายเข้าแล้ว ถ้าท่านทั้งหลายจับความให้ดีๆ ท่านจะได้กำไรไม่ใช่น้อย อันนี้อาตมาก็รับหน้าที่เป็นพระปรวาทอาจารย์ มีพนักงานในการที่จะชี้แจงแสดงไขไปตามเนื้อความตามคัมภีร์ที่จำได้ และเข้าใจตามนั้นมา และ 2 องค์จะช่วยกันประคับประคองสนองศรัทธา ท่านพุทธบริษัททั้งหลายตามสมควรแก่เวลา ฉะนั้นเมื่อพระปรวาทอาจารย์รับหน้าที่แล้ว จึงได้เปิดโอกาสให้พระสังฆราชอาจารย์ ผู้เป็นพนักงานในการที่จะซักไซ้ไต่ถาม ตามโอกาสและเวลาที่พระคุณเจ้าจะถามมาด้วยนั้น เถิด พระคุณเจ้าคะ

หลวงพ่อ อ้อ อย่างนี้เขาเรียกเทศน์ดีไม่สั้นนะ วันนี้หากินในทางดีไม่สั้น

พระครู อ้าว ไม่ได้หรอก

หลวงพ่อ ยาวไม่ได้หรอก มันแก่เฒ่าด้วยกัน 2 ตัวแล้ว อ้อ 2 องค์แล้ว (หัวเราะ)

พระครู จริงแล้ว พระคุณเจ้า

หลวงพ่อกับความจริงถ้าเทศน์กันก็ต้องใช้อารัมภกถาสัก 30 นาที และองค์ที่ 2 ก็ดำเนินเรื่องอีกสัก 30 นาที แล้วองค์ที่ 1 กลับมาว่าอีก 15 นาที มันเสียเวลาเปล่า วันนี้ก็เทศน์กันตามใจพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าเทศน์ที่ไหนไม่ช้า เอาละ พระคุณเจ้าคะ ที่มาพบกันวันนี้ เพราะว่า เจ้าก็มกกับ โยมโต้ว อาราธนามาเทศน์เรื่อง โยมห้อย ตาย ผมอยากจะทราบว่าได้คนที่ตาย มันตายเพราะเหตุอะไรครับ

พระครู ถามได้ชี้ เอ้า

หลวงพ่อกับ ด้าว ก็ถามได้ชี้ครับ เขาห้ามด้วยเหร

พระครู ถามได้ว่าคนที่ตาย จะตายนั้นมันมาจากเรื่องอะไร

หลวงพ่อกับ เอ่อ นั่นซิ

พระครู ก็ไอ้เรื่องอะไร มันก็เรื่องของคนเลิกหายใจ มันก็เรื่องเท่านั้นล่ะ

หลวงพ่อกับ อ้อ งั้นเรอะ

พระครู ไม่เห็นมันมีเรื่องอะไร

หลวงพ่อกับ เออ นี่เทศน์หาकिनรอยเดียวกัน ผมเคยไปเทศน์ที่ จังหวัดสุพรรณบุรี เขาบอกว่า ถามว่า คนทำไมจึงตาย เป็นกรรมเพราะเหตุ 4 ข้อไซ้ใหม่ ผมก็ตอบอย่างท่านพระครู บอกมันไม่หายใจ

พระครู ไช้

หลวงพ่อกับ เขาบอกว่าผิด ถามว่าผิดของแกว่อย่างไร แกว่มา บอกว่าแกไม่ถูกหรือก ถ้าอย่างอื่นมันหมดไป ถ้ามหายใจยังอยู่ มันไม่ตายไซ้ใหม่

พระครู ไช้

หลวงพ่อกับ ถ้ามหายใจหมดไปมันก็ตาย นี่ท่านพูด ท่านตอบลูกนะ โยมนะ เป็นอันว่าที่ คุณโยมห้อย ตายนี้ ท่านพระครูบอกว่า หมดลมหายใจตายเอ ขอปกกลเหมือนกันสะ อยากจะทราบว่ามีกฎที่ทำให้คนตาย คนที่เกิดมาเพื่อตายนี้มันอาศัยอะไรเป็นเหตุจึงเกิดครับ

พระครู อ้อ เหมือนข้อนี้เข้าใจถาม

หลวงพ่อกับ จำได้ใหม่ ก่อนจะเกิดนะ

พระครู นี่เขาเรียกว่า พระผู้ก่คิดนึก และก่วิจารณ์อยู่ในเรื่องนี้ จึงได้ถามว่าคนที่ตาย จะตายมันมีกฎอะไรที่ไ้ให้จะต้องตาย อย่างนั้นเหร

หลวงพ่อกับ ครับ

พระครู อ้าว ก็กฎของมันก็พระคุณเจ้าก็เห็น เทียวได้อัดเทบว่าไว้ทั่วไปหมดประเดี้ยวเทศน์ไปก็อนิจจัง คือ ไม่แน่มันไม่เที่ยง มันเป็นทุกข์ มันเคลื่อนของมันไป มันเกิดขึ้นมาแล้วมันก็ตั้งอยู่ แล้วมันก็ดับไป มันก็แก่ มันก็แตกสลายไป เพราะว่าตัวนี้ กฎอันนี้แหละ พระคุณเจ้าไม่แต่พวกเราหรือก พวกสัตว์เดรัจฉาน และก่พวกวัตถุเท่านี้หรือกพวกพรหม พวก

เทวดายังเสด็จเลยไปไม่รอดหรือ จะบอกเสียก่อน

หลวงพ่ อ้อ ตายเหมือนกัน

พระครู ตายเท่าเรานี้แหละ

หลวงพ่ หมายความว่าเกิดทำให้แก่

พระครู ไซ้

หลวงพ่ ไซ้ตัวเกิดทำให้ป่วย ไซ้ตัวเกิดทำให้ตาย

พระครู ไซ้ อย่างนั้น

หลวงพ่ แล้วไซ้ตัวอะไรมันทำให้เกิดล่ะ

พระครู ไซ้ตัวกรรมนะซิพระคุณเจ้า

หลวงพ่ กรรมอะไร กำช้าย หรือ กำขวา

พระครู อ้อ กำนะหรือ มันก็ ถ้าหากว่าถ้าเย็บละก็เอามัดช้าย

หลวงพ่ (หัวเราะ) มัดช้าย ถ้าจะน็อกล่ะๆ

พระครู ถ้าจะน็อกคะ ก็ไซ้มัดขวา

หลวงพ่ (หัวเราะ) นี่นักมวย วันนี่เทศน์กับพระนักมวย เออเดี๋ยวลวิธีเย็บอย่างไร น็อก น็อกอย่างไร

พระครู อ้าว วิธีนะระอะ พระคุณเจ้า เราก็ล่อให้หลงเสียก่อน พอหลงทางเราก็ดักด้อนเอาเถอะ จะด้อนแบบไหนก็เอาได้

หลวงพ่ อ้อ ลองบอกวิธีคร่าวๆซิ

พระครู อ้อ อย่างทางนี้นะ ที่พระคุณเจ้าต้องการถาม อะไรนะ ถามใหม่อีกที่ซิถามใหม่ให้ชัดเจน หลวงพ่ ถามว่าไซ้ตัวที่มันเกิด แก่ เจ็บ ตาย นะ ไซ้ตัวที่จะทำให้เกิด อะไรมันทำให้เกิด ตอบให้ดินะ

พระครู อ้อ ดิสิ นี่ๆ มันมีไซ้ตัวที่ทำให้เกิดนะ ชาติปี ทุกขา ฆราปี ทุกขามรณัมปี ทุกขัง

หลวงพ่ ไซ้มันเกิดมาแล้ว แก่แล้ว ตายแล้ว

พระครู ไซ้มันเกิดมาแล้วไซ้ใหม่

หลวงพ่ ไซ้ก่อนที่จะเกิด

พระครู ไซ้ก่อนที่จะเกิดนา มันก็คือไซ้ตัวที่เราทำด้วยกาย ด้วยวาจา และก็ด้วยใจ

หลวงพ่ ทำอย่างไร

พระครู กุสลาชัมมา อกุสลาชัมมา อัพยาชัมมา

หลวงพ่ เดี่ยวก่อนๆ เดี่ยวอธิบาย 3 คำก่อน ไซ้ทำด้วยกาย ทำด้วยวาจา ไซ้ทำด้วยกาย ทำอย่างไร

พระครู อ้อ ทำด้วยกายหรือ พุทไซ้ จะไปยากอะไรเล่า เมื่อกี้ก็บอก

หลวงพ่อบุคให้คืนนะ อย่าให้หายบนะ พระนะ

พระครู บุคไปแล้ว ก็ทำด้วยกาย ก็เรียกว่า เรามาสัตว์ตัดชีวิต ตัวเป็นให้ตายและก็หลบหนีจับ ขยับขยของคนอื่น เคลื่อนที่เป็นของตัว

หลวงพ่อบ้อ

พระครู อย่างนี้ทำด้วยกายนะ ไอ้ทำด้วยวาจาจะมันจะไปยากอะไรก็ดำโคตรพ่อโคตรแม่ มันให้ฟังไปเลย มันจะไปยากอะไรละ

หลวงพ่อบอย่าง เจ้าอวาสวัดปากคลองมะขามเฒ่า ไซ้ไหม

พระครู ฮ่า ถนัดนัก ไอ้เรื่องถนัด แล้วไอ้ทำด้วยใจ เราก็คิดอาฆาต พยาบาทของเวรจองกรรมให้บุคคลอื่น และสัตว์อื่นเขา นี่ไง อะไรอีกเล่าถามมาอีกซิ

หลวงพ่อนี่หมายความว่า การทำด้วยกาย คือ กายทุจริตนะ การฆ่าสัตว์ การลักทรัพย์ การประพฤติดินกาม

พระครู ไซ้ นี่แหละๆ

หลวงพ่อนำในด้านของความไม่ดี อันนี้เป็นเหตุทำให้เกิดนะ ถ้าทำด้วยวาจาจากล่าวาจาชั่ว เป็นเหตุให้เกิดอีก

พระครู ไซ้

หลวงพ่อนำด้วยใจ คือ นึกชั่ว เป็นเหตุให้เกิด และรวมความว่า ถ้านึกชั่วตัวเดียว กายก็ชั่ว วาจาก็ชั่ว ไซ้ไหม

พระครู ชั่วหมดเลย มันอยู่ที่ใจนี้พระคุณเจ้า

หลวงพ่อนี่รวมความว่า คนที่จะต้องมาเกิดกันอยู่นี้ เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะก็เพราะอาศัยอกุศลกรรม

พระครู นั้นๆ นั้นแหละ พระคุณเจ้า

หลวงพ่อนเออ อกุศลกรรม กรรมชั่วเป็นเหตุให้ตั้งตัวเรามาเกิด

พระครู นี่แหละ ที่ผมเช็ดไปเมื่อตะกี้ที่พระคุณเจ้าทัก ไซ้ไหมเล่า เขาบอกว่าพวกไอ้ 2 กรรมกรรมครึ่งใจ ไอ้พวกนี้ทำให้เกิดทุกคนแหละ

หลวงพ่อบ้อ ทำให้เกิดหมด

พระครู ไซ้ นี่นั่งอยู่นี่

หลวงพ่อนโยม วันนี้ไม่ได้ฟังแต่เทศน์นะ ดูโขนด้วยนะ

พระครู ทำไหมละ ว่าแล้ว (หัวเราะ)

หลวงพ่อน(หัวเราะ) วันนี้ได้กำไรนะ

พระครู ไซ้ ไซ้

หลวงพ่อนเออ เป็นอันว่า กิเลส ตัณหา อุปาทาน อกุศลกรรมทำให้เกิด

พระครู นั้น เพราะอันนี้มันเป็นอย่างนี้อีกอันหนึ่ง ผมขอเติมครับ

หลวงพ่อบ เป็นไงครับ

พระครู อวิชา มันทำให้เราไม่รู้จักของจริง แล้วก็กิเลส จิตมันปั่นชะเรื้อยและตันหามัน ทะยานอยากไม่รู้จักพอ ไม่รู้จักเต็ม ไม่รู้จักอิม และอุปาทานก็เที่ยวได้หลงมหลง งาม เที่ยวได้ไปยึดว่าไอ้โน้นก็กูก็จะเอา ไอ้นี้ก็เอา เลยไม่ปล่อยไม่ละไม่วางเสีย ที ไอ้ 4 ตัว 4 ตระกูลนี้พระคุณเจ้าไอ้ย มันทำหมู่สัตว์ให้ต้องระหกระเหินเดิน

ในวิญญะ

หลวงพ่อบ ครับ ก็รวมความว่า 4 ตัว สรุปลงแล้วทำให้ใจชั่ว วาจาชั่ว ให้กายชั่ว

พระครู ใช้นั้นแหละ พระคุณเจ้า

หลวงพ่อบ อย่างที่ท่านพระครูตอบ เมื่อหนก่อนเข้าใจง่ายกว่านะ แต่ว่าถ้าเราจะไม่พูดถึง เหตุ บางทีคนที่ฟังนี่เป็นนักปราชญ์ก็มีอยู่

พระครู ไซ้

หลวงพ่อบ เดี่ยวจะหาว่าไม่เอาธรรมะขององค์สมเด็จพระบรมครูมาเทศน์กัน

พระครู ไซ้

หลวงพ่อบ ตอนนี่ในเมื่อคนเราจะต้องอาศัย กิเลส ตัณหา อุปาทาน และอกุศลกรรม หรืออวิชา เขาครอบงำจิต จึงเป็นเหตุให้ทำชั่ว พุคชั่ว และคิดชั่วนะ นี่ถ้าอยากจะทำดีอย่าง อย่าง คุณโยมน้อย นี้ เป็นคนมีศีลธรรมไซ้ไหม

พระครู ไซ้

หลวงพ่อบ ท่านพระครูก็รู้นะ ในสมัยผมอยู่ วัดปากคลองมะขามเต่า ด้วย ทั้งที่พระครู ทั้งที่ ผม ถ้าวาระใด คุณโยมน้อย บอกว่าจะต้องไปหาจะต้องไปทำบุญถวาย เวลานั้น ต้องตรงเวลาเป็งเลยไซ้ไหม

พระครู ไซ้

หลวงพ่อบ อันนี้เป็นศีลธรรม และก็มาตอนหลังนี้ เมื่อ คุณโยมน้อย แก่ไปใกล้จะตาย จิตใจสนใจในธรรมมาก เงินเดือนได้จากลูกที่ให้ไปเท่าไร ทำบุญหมด ไม่เหลือ ก็ได้เป็นเงิน เดือนมาเท่าไร ทำบุญหมดไม่เหลือแม้แต่สตางค์ นอกจากนั้นถ้าลูกหญิงลูกชาย ลูกสะใภ้ลูกเขย ให้มาเท่าไร ไม่เคยปรารถถึงเรื่องตัว เลยตั้งใจทำบุญอย่างเดียว ไอ้ เจตนาของท่านที่ทำบุญนะ มีแต่จริยา คล้ายๆ สาคทิเทพธิดา อยากจะทราบ ไอ้เจตนา ที่ทำบุญตัวนี้ เป็นปัจจัยทำให้เกิดบนสวรรค์หรือในนรกครับ

พระครู อันนี้น่ะเธอ

หลวงพ่อบ ครับ

พระครู อันนี้ มันเป็นเจตนาทำบุญนะพระคุณเจ้า แล้วมันมีศีลกับชั่วไซ้ไหมเล่า

หลวงพ่อบ เออ เดี่ยว บุญมีทั้งดีและชั่วเธอ

พระครู อ้าว มีชิ

หลวงพ่ อ เอ แล้วบุญชั่วเป็นอย่างไร
พระครู อ้าว บุญชั่วเรอะ พุทโธ่ พระคุณเจ้ารู้จักน้อยไปเสียซี
หลวงพ่ อ ยังไม่รู้จักเลย ไม่ใช่บ่อย
พระครู อ้าว ยังไม่รู้จักเลย
หลวงพ่ อ ก็ไช่นะสิ
พระครู นี้จะบอกให้
หลวงพ่ อ เอ มีบุญชั่วด้วยแฮะ
พระครู อะไรก็บอกว่า ข้าพเจ้าจะไปสร้างโบสถ์ ข้าพเจ้าจะไปสร้างศาลาข้าพเจ้าจะไปสร้าง
เจดีย์ ไช้ไหม
หลวงพ่ อ ครับ
พระครู แต่เปล่า แต่เรียไรมาคารมมั่ง แล้วก็ค่าเหล่าที่กินมั่ง ค่าอาหารในระหว่างทางมั่ง เอ
บุญบังหน้าเข้าไว้ เข้าใจไหมละ
หลวงพ่ อ อ้อ ครับ
พระครู อย่างนี้แหละที่เขาเรียกบุญชั่ว
หลวงพ่ อ บุญชั่วเรอะ เออ เดี่ยวก่อน ใ้ปฏิบัติทาทอย่างนี้มีที่ วัดปากคลองมะขามเฒ่า ไหม
พระครู อันนี้เรอะ ใ้สมัยผมนะไม่มี แต่ว่าสมัยก่อนเป็นไงไม่รู้
หลวงพ่ อ แหม รีบ รีบหลบเลย
พระครู ไม่รู้เรื่องเป็นอย่างไร
หลวงพ่ อ ไม่รู้เรอะ
พระครู ไช้
หลวงพ่ อ แต่เคยเห็นเขา
พระครู เคยเห็นเขาทำ
หลวงพ่ อ ครับๆ
พระครู นี้ ที่นี้้อย่าง โยมห้อย นี้ไม่ใช่อย่างนั้น แกมีตัวจาจะเป็นนักเสียดสะในทางด้านกาย และ
ก็ทางด้านวัตถุของแก่นะ ด้านกายจะเหน็ดเหนื่อยแก่ไหน แกไปนิมนต์ผมเลย กัน
ท่านมหานี้เป็นประจำทุกปีเลย เห็นไหมเล่า ถึงปีก็ต้องมาให้แก อีปีไหนไม่รู้ ผมก็ดัน
ลืมซะแล้ว ไปเทศน์เสียดที่ไหนก็ไม่รู้ อีปีนั้น เปม อุตุส่ำหัด่อกายไปต่อว่าถึงวัด
หลวงพ่ อ ความจริงน่าจะดีใจนะ
พระครู ว่าท่าน ทำไมไม่ไปให้ฉันละนั้น ทำไมให้พระไปแทนเสียดได้นี้้อบอก ว่า โยม ฉันเอง
ก็ไม่ได้ดูบัญชีซะ และก็ลืมเสียดด้วย ใ้ตัวลืมนี่ โยมก็ต้องให้อภัยฉันนะ ไม่ให้อภัย
ไม่ได้หรอก แกบอกแกจะไม่ให้จะไม่ให้อภัย ฉันก็เลยพูดไปพูดมาว่า โยมไม่ใช่ว่า
ฉันจะลืมเสียดคนเดียวนะ โยมก็ลืมนะ โยมผูกมัดฉันไม่ได้หรอก เพราะฉันเกิดมา ใ้

ที่ฉันเสียทุกวันนี้ก็เพราะตัวลืมนี่แหละถ้าหากฉันไม่ลืมนสติฉันไม่พร่องละ ฉันก็เป็นพระอรหันต์นะชิโยม ก็นี่ฉันยังเป็นพระปุลุชน มันก็ต้องลืมนั่งนะชิ ว่าฉัน ว่าโยม เป็นพระอรหันต์หรือไงเล่า ถึงได้ไม่ลืมนี่แหละแกก็ยอม

หลวงพ่

อ้อ

พระครู

อ้อ แกยอม อันนี้ละ เออ ท่านมหาถามอย่างนี้รู้สึกว่ประชาชนทุกคนขอให้ท่านเข้าใจในที่นี้ละ เรื่องใจจืดใจจ่อ เรียกว่า จิตไปผูกมัดอยู่ในสิ่งที่เป็นกุศล กุศลตัวนี้ที่เรียกว่า กุศลลาภมา ธรรมที่เป็นกุศลกุศลตัวนี้เขาแปลว่า คนผู้ฉลาด คนผู้ไม่หลงโลกตาย ไม่หลงเกาะวัตถุตาย คนที่หลงกอดวัตถุ ถึงจะมีเงินสักร้อยล้าน หรือพันล้าน ก็ไม่มีประโยชน์สำหรับเขา เพราะเขาเข้าใจว่าเป็นของเขา แต่ความจริงมันไม่ใช่ของเขา มันเป็นของกลางๆ แม้แต่ตัวเราเองนี่ท่านมหาเราอาศัยนี้ เราอาศัยปุ๋ยาตายาย และโยมเราถ่ายทอดมาให้ อันนี้มันก็ไม่ตกอยู่ได้บังคับของเราเราก็บังคับมันไม่ได้มันก็ต้องแกไปตามธรรมดาผมไม่เท่าไรหรอก ท่านมหา 70 แล้วจะไปแล้วเตรียมแล้ว

หลวงพ่

นร่าด้วย นี่เขาถ่ายภาพยนต์ให้ดู

พระครู

พูดให้ดู เรื่องมันเป็นอย่างนี้ คราวนี้ถ้าหากว่า จิตของคนเรารู้จัก อย่าง โยมห้อย เคยถามผมเรื่อยเลย คุณ ไอ้ทรัพย์สมบัตินี้ ของฉันมีนี่ ฉันจะขายมันซะให้หมด ไม่ให้ลูกให้เต่าละ จะไปทำบุญ บอกเราทำได้โยมเราขายได้ แต่ลูกเขาจะดิเอานะ ในฐานะเราเป็นพ่อเป็นแม่เขา เราให้เลือดให้เนื้อเขาแล้ว ให้กำเนิดเขาแล้วให้การเลี้ยงดูเขาแล้ว ให้การศึกษาเล่าเรียนเขาแล้ว แต่เรามีอะไรบ้าง เงินทองควรจะให้เขาบ้างบ้านเรือนเราควรจะให้ สิ่งที่เราเอาไปไม่ได้ เราให้เขาชิ ไอ้สิ่งที่เราเอาไปได้เราเอาไป นี่แกก็เชื่อว่าอ้าว เชื่อผมท่านมหา แกก็ดำเนินของแกเรื่อยมา นี่แกมีอารมณ์คือ แกยึด แต่ว่าท่านมหาตรงนี้นะ ถ้ายึดบุญบุญก็แต่งให้ โยมห้อย ไปเกิด ถ้าไม่เป็นเทพบุตร ก็เป็นเทพธิดา

หลวงพ่

ครับ ครับ

พระครู

ถ้ายึดบาป ถ้าเคยทำบาป เคยฆ่าสัตว์ตัดชีวิตมาอย่างที่ผมเคยเมื่อก่อนผมอยู่อุทัย ท่านมหา ผมกำลังเป็นมหาอยู่

หลวงพ่

เป็นอะไรนะ พูดไว้ๆ หน่อยชิ (หัวเราะ)

พระครู

นี่ๆ ที่ คลองอีเต็ง นะ เขามีการผูกคลองกัน หน้าโยมคนนั้น ผมยังจำชื่อไม่ลืมนะ
ท่านมหา ผมลืมนะเมื่อไรเล่า

หลวงพ่

เป็นไง แกชื่ออะไร

พระครู

แกชื่อ ตาหอม

หลวงพ่

อ้อ ไม่ใช่ชื่อ ตาหงา เรอะ

พระครู ไม่ใช่หรืออก ไม่ใช่ชื่อ ตาหง่า แกชื่อ ตาหอม เรื่องเป็นอย่างนี้ ไอ้ คลองอีเต็ง นี้ปลา มันหุ้ม พอถึงปีเขาก็ผูก คลองอีเต็ง กัน และเขาก็ได้ปลาไซ้ใหม่ แล้วพอเหมาะ อีปีนั้น ลูกชายแกก็บวช แต่แล้วเมื่อลูกชายแกบวชแล้ว คราวนี้ก็เนื่องจากว่าแกก็ไม่สบายชิ อายุสูงแล้วนี้ก็หกลีบแล้วนี้ แกก็นิมนต์พระลูกชายแก ให้ไปบ้านว่าโยมไม่สบายผม ก็พลอยไปกับเขาด้วยนะซิ

หลวงพ่อกับเขาด้วย

พระครู ไซ้เรื่องมันเป็นอย่างนั้น คราวนี้เขาก็บอกกรรมดานะ เขาบอกว่าพุทโธ ตามหลักแก จะต้องว่าพุทโธตามเขา

หลวงพ่อกับ

พระครู เพราะว่าแกก็ยังดี โดยเฉพาะความที่แกเคยชิน แกไปยึดไอ้สิ่งที่แกเคยทำของแกเป็น นิใจอยู่ชะ พอเขาบอกพุทโธ แกว่าไอ้ช่อน แกว่าอย่างนี้

หลวงพ่อกับ

พระครู แกมีไอ้ช่อนเป็นอนุสติใจ

หลวงพ่อกับ

พระครู นั้นนะสิ

หลวงพ่อกับ

พระครู พุทโธ เป็นพุทธานุสติ

หลวงพ่อกับ

พระครู ไซ้ เพราะคราวนี้พอเขาบอกว่า อรหัง แกบอกไอ้โต แกว่าของแกอย่างนั้น

หลวงพ่อกับ

พระครู แหมจิต เป็นฉานเลยนะ

หลวงพ่อกับ

พระครู นี่แหละท่าน ท่านมหาเอ๊ย อุปาทานมันไปยึดเสีย มันจึงทำให้แกไปเกิดเป็นสัตว์ เจริจจาน นี่แหละเหมือน โยมห้อย ตรงกะ โยมห้อย โยมห้อย แกไม่ได้ยึดของแก อย่างนี้

หลวงพ่อกับ

พระครู ตรงกันข้าม

หลวงพ่อกับ

พระครู ตรงกันข้ามชิ

หลวงพ่อกับ

พระครู เมื่อก็บอกตรงกันไปด้วยกันนะซิ

หลวงพ่อกับ

พระครู อ้าว มันตรงข้ามกันไม่ใช่เหมือนกัน แต่เนี่ย โยมห้อย แกคิดกันจึงไม่ต้องห่วงนะ เว้น แต่ที่ว่าพวกเราที่ยังไม่ตาย ที่ยังมีลมหายใจเข้าออก ที่ยังเขี่ยขี้ที่ยังกินได้อยู่นี่ ระวังให้ดีนะ

หลวงพ่อกับ

พระครู ทำไมละ

หลวงพ่อกับ

พระครู อ้าว ถ้าจิตไปมากไปด้วยโลก ด้วยโกรธ ด้วยหลงละ อ้าว แล้วก็พวกเปรตพวก อสุรกาย พวกสัตว์เจริญจาน ไปจากไหนก็ไปจากพวกนี้

หลวงพ่อกับ

พระครู อย่างนั้นระอะ

หลวงพ่อกับ

พระครู ยังงั้นชิ

หลวงพ่อกับ

พระครู อ้อ ก็เป็นอันว่า ถ้าคนไหนยังห่วงลาภยศสรรเสริญสุข จะต้องมิทุกข์และใครมีลาภยศ สรรเสริญสุข ก็มาถวาย พระครูวิชาญๆ ไว้

พระครู พระครูวิชาญฯ รับเหมือนกัน แต่ไม่เอาเข้าตัว
หลวงพ่ อ่า ฮ่า ฉลาด ฉลาด
พระครู รับ รับให้วัด
หลวงพ่ รับเป็นของสงฆ์ไป
พระครู ไซ้ของท่านมหานี้ไงละ รวมไปถึง 30 กันนี้ ถ้ารับเป็นของตัวเองจะไปนิพพานไม่มีได้
ละ ไม่มีทางเลยแหละ
หลวงพ่ เออ ถ้าเป็นของตัวเองไม่มีหรอก
พระครู มันไม่ได้ละ
หลวงพ่ เปล่า ไม่มีใครเขาให้
พระครู ไซ้ๆๆ
หลวงพ่ ก็รวมความว่า เจตนาของ โยมห้อย นี้อย่างที่พระพุทธเจ้าบอกว่า เจตนาหัง ภิกขเว
บุญญัง วทานิ ดูกร ภิกษุทั้งหลาย เจตนาเป็นตัวบุญไซ้ใหม่
พระครู ไซ้
หลวงพ่ แต่นี้เจตนาเป็นตัวบุญของ โยมห้อย นี้นา เอาเจตนาต้นก่อนนะ เอาแบบบุญเบาของ
โยมห้อย โยมห้อย นี้นี้บุญเบา บุญกลาง และบุญหนัก มันมี 3 บุญนะ
พระครู ไซ้
หลวงพ่ บุญเบาที่มีเจตนาเป็นมหากุศล หมายถึงว่าตั้งใจจะทำบุญ ต้องทำให้ได้ตามกำหนดเวลา
มีสังฆกรรม มันก็ไปตรงกับ สาทิกิเทพธิดา ที่ไม่เคยสร้างบุญสร้างกุศลมาก่อน แต่ว่านี่ก็
ถึงศาสนาขององค์สมเด็จพระชินวร ในเมื่อเห็นตอกบวบชมมันมีสีเหลืองไซ้ใหม่
พระครู ไซ้
หลวงพ่ คล้ายจิ๋วพระในพระพุทธศาสนา อยากจะเอาไปบูชาพระ ไซ้เรื่องราว สาทิกิเทพธิดา
มันเป็นมาอย่างไรครับลองเล่าซิ
พระครู ด้านนี้มันก็เมื่อแก่นึกถึงขึ้นมาอย่างนี้ แก่ก็เค็ดตอกบวบชมจะไปบูชาพระของแก สีมัน
เหมือนจิ๋วพระ แล้วก็เมื่อไปแล้วก็ไ้งูเจ้ากรรมมันก็ไปกัดแกตายเสีย อ้าว เมื่อกัดแก
ตายนี้ แกจะไปนรกสยเมื่อไรเล่าแกดันเป็นนางเทพธิดาเสีย
หลวงพ่ ก็รวมความว่า ตั้งใจจะทำบุญ
พระครู ทั้งนี้แหละ ตั้งใจตัวสำคัญ
หลวงพ่ แต่ถ้าว่ายังไม่ถึงเขตของบุญ ยังไม่ทันไหว้พระ
พระครู ไซ้ ยังไม่ทันได้บูชาพระครูเจ้า
หลวงพ่ แล้วมันจะไปสวรรค์ได้ยังไงละ บุญยังไม่ได้ทำ
พระครู ทำไม่จะไม่ได ก็จิตมันเกาะนะ
หลวงพ่ เกาะอะไร

พระครู ก็มันเกาะบุญของมันนะซี
หลวงพ่ อ้อ ก็หมายความว่าตั้ง
พระครู ด้วยเจตนา เจตนา
หลวงพ่ อ้อ เจตนาหัง ภิกขเว
พระครู ไซ้ได้นา พระคุณเจ้า
หลวงพ่ อ้อ เออ เข้าใจ เข้าใจ
พระครู อ้าว เข้าใจเรอะ นี้ก็จะแก้งไม่เข้าใจ (หัวเราะ)
หลวงพ่ เดี่ยวต้องพยายาม ไม่เข้าใจอีกนิดหนึ่ง
พระครู อ้อ เดี่ยวถามมา
หลวงพ่ ก็รวมความว่า อย่างญาติโยมพุทธบริษัททุกคนนี่นะ ผมจะถามความข้องใจนะ
พระครู เอาละ เอาละ ถามมาเถอะ พระคุณเจ้า
หลวงพ่ เข้าขึ้นมา เขามาปลา ไ้ช้อนบ้าง ไ้โตบ้าง ตกเข็นก็ปลาแหบางปลาเค้าบ้าง ตอน
กลางวันก็ดำกันบ้าง ตอนกลางคืนจะขโมยเขาบ้าง แต่ว่าบางเวลาคิดจะตั้งใจทำบุญ
จวนจะตายจะไปสวรรค์ใหม่
พระครู อันนี้นา พระคุณเจ้านา เขาเทียบไว้เป็นคู่
หลวงพ่ ครับ เออ เป็นไงๆ ว่าไป
พระครู เขาเทียบไว้ว่า เขาบอกว่า กระจ่างตัวหนึ่งนา เขาเปรียบเหมือนคนครานี้หมา 2 ตัว ไ้
ตัวหนึ่งดำ เปรียบเหมือนบาป ไ้ตัวหนึ่งขาวเปรียบเหมือนบุญ ถ้าหากว่าท่านผู้ใดทำ
บาปมาก ไ้หมาตัวดำมันก็โตอ้วนใหญ่ กำลึงดี ถ้าทำบุญน้อย ไ้ตัวขาวมันก็เล็ก
ครานี้เมื่อแย่งกระจ่าง ไ้ตัวดำมันก็จำเป็นจะดึงเอาไปกิน เพราะกำลึงมันดีกว่า
หลวงพ่ ครับ
พระครู ตานี้ ถ้าหากเราทำบุญไว้เสียมั่ง เรารู้อันนี้ ว่าเมื่อตอนหนุ่มๆ เราทำบาปไว้เยอะไซ้ใหม่
มาถึงตอนแก่ เรารีบแก้ไข เพราะของมันแก่กันได้
หลวงพ่ ครับ ปรับปรุงได้
พระครู ก็โคชิ เราทำให้เยอะ เช่นเป็นต้นว่า 1. รักษาศีล 5 ให้มันจกจีวรจีหระเราก็เกิดมาเป็น
คนได้แน่ รักษาศีล 8 เรามิเทวธรรม หิริ โอตตปปะอีกคู่หนึ่งไซ้ใหม่ ฉนั้นเป็นเทวดา
นี่ก็รอดตัวไปได้ พระคุณเจ้า
หลวงพ่ ไปได้นะ
พระครู ไปได้ ถ้าหากว่ามัวแต่คว่ำแห คว่ำลุ่ม คว่ำล้อม เสร็จแหละท่าน
หลวงพ่ พุทโธ ไ้ช้อน อรหังไ้โต
พระครู นั้นแหละ
หลวงพ่ ต้องว่าใหม่ อรหังไ้โต พุทโธไ้ช้อน

พระครู   นั่งแหละ ไปไม่ได้แล้ว

หลวงพ่อก   ไปได้เหมือนกัน ไปสู่ สำนักพระยายม

พระครู   ใช่

หลวงพ่อก   อ้าว ญาติโยมพุทธบริษัทที่ท่าน พระครู วิชาญชัยคุณ ท่านได้แก่มานี้เข้าไป
เปรียบเทียบกับ สาทกัเทพธิดา เพราะเรื่องราว สาทกัเทพธิดา มีอยู่ว่าเธอจะเป็น
คนจน ตอนเช้าก็ไปหาฟืนมาขาย ตอนเย็นก็เข้านอน ตอนเช้าก็ไป โอกาสที่จะ
ทำบุญทำกุศลไม่มี แต่ว่าเวลานั้นมีพระพุทธรูปอยู่ แต่ว่าโอกาสที่เธอจะใส่
บาตรกับพระสงฆ์สาวกขององค์สมเด็จพระบรมครูก็หายาก ไม่มีเวลา เพราะจน
มากแต่ตอนที่เธอเข้าไปในป่าวันนั้น เธอเห็นดอกบวบชม มีสีเหลืองคล้ายจีวรพระ
อาศัที่จิตศรัทธามีอยู่ จึงตั้งใจว่าจะเก็บดอกบวบชมไปบูชาสกลุสาวกขององค์
สมเด็จพระบรมครู แต่ก็เป็นการบังเอิญอย่างยิ่งกลับมาอาบน้ำกินข้าวเสร็จ คว้า
ดอกบวบชมไป ถูควัววิดตาย อาศัที่เจตนาเธอเป็นมหากุศล ตั้งใจอยู่แล้ว สมเด็จ
พระประทับแก้วทรงยืนยันว่า สาทกัเทพธิดา คนนี้นั้น คือคนตัดฟืน ไปเกิดเป็น
นางเทพธิดา ชื่อ สาทกัเทพธิดา มีวิมานเป็นที่อยู่ มีนางฟ้า 1,000 เป็นบริวาร แล้วก็
พระโมคคัลลาน์ ไปพบ จึงถามความเป็นมาของเธอเธอก็เล่าให้ฟัง ตามที่ท่านพระ
ครูพูดเมื่อก็นี้ถูกต้องทุกประการ ดานี้เจตนาในตอนต้นของ โยมห้อย ก็มีสังกรรม
คือตั้งใจคล้ายคลึงกับ สาทกัเทพธิดา แต่ว่า คุณโยมห้อย ได้เปรียบกว่าเยอะ ท่าน
ตั้งใจและท่านก็ทำได้ด้วย แต่ สาทกัเทพธิดา นั้น ในชีวิตนี้มีครั้งเดียวในชีวิตที่คิด
จะทำบุญ แต่ก็ทำยังไม่ทันเสร็จ ท่านยังไปสวรรค์ได้ ฉันทใดในเมื่อ คุณโยมห้อย
ตั้งใจและทำได้ด้วย อย่างนี้ถ้าบุญแก่นี้ ท่านพระครู ครับ บุญแก่นี้ถ้าตั้งใจและก็ทำ
ให้ด้วย จัดเป็นทานก็ดี ศีลก็ดีจะไปไหนครับ

พระครู   แก่นี่เรอะ จี๊ววีจี๊หฺร่นะพระคุณเจ้านะ เพราะ คุณโยมห้อย นะ ตามที่ผมเคย
สอบถามดู แก่ได้ฉานเสียด้วย

หลวงพ่อก   เอาแค่อี๊ววีนะ จี๊หฺร่

พระครู   จี๊ววี จี๊หฺร่ ฝ้าคาคจี๊ววี เช็ดดินนี้แหละ

หลวงพ่อก   เอาละ ไฉฉาน หรือไม่ได้ฉาน มันต้องเป็นฉานแน่ ฉานในอนุสสคติ คือพุทธา
นุสสคติ นึกถึงพระพุทธเจ้าเป็นอารมณ์ เป็นฉาน

พระครู   เป็นฉานก็เกิดเป็นพรหมได้

หลวงพ่อก   เกิดเป็นพรหมได้นะ

พระครู   ได้

หลวงพ่อก   อย่างกับตั้งใจทำบุญทำกุศล เป็นจาคานุสสคติไซ้ใหม่

พระครู ไซ้
หลวงพ่ อารมณ์ของอนุสติไม่ต้องหลับตานะ

พระครู ไซ้
หลวงพ่ คือมันชินอยู่ในใจ ตั้งใจคิดจะทำอยู่เสมอเป็นอนุสติ อย่างเลวก็ไปสวรรค์ อย่าง
กำลังมากก็ไปเป็นพรหมไซ้ไห

พระครู ไซ้
หลวงพ่ นี้เรียกว่าเป็นอารมณ์ของกุศลต้นของ คุณโยมห้อย นี่แหละบรรดาญาติโยมพุทธ
บริษัท อันนี้ผมจะถามอีกที ถามคนอื่นบ้าง สมมติว่าคนที่เกิดมาตั้งแต่เกิดนี้ไม่
เคยทำความดีเลย สัต 5 ขาดครบถ้วนทุกประการ แต่ว่าตอนใกล้จะตายนึกถึง
ความดีขององค์สมเด็จพระพิชิตมาร คือนึกถึงพระพุทธเจ้า สัก 2-3 นาทีจะไป
สวรรค์หรือนรก

พระครู ได้ไปสวรรค์ พระคุณเจ้า
หลวงพ่ ไปเหมือนกัน

พระครู อ้าว หัวเลี้ยวหัวต่อไงล่ะ

หลวงพ่ เป็นไง ไหนลองเล่าให้ฟังซิ

พระครู อ้าว เหมือนหัวเลี้ยวหัวต่ออิตรงมูมที่เราจะไปนี้ ทางมันเป็นทางแยกไซ้ใหม่เล่า คือ
คนเรานะมันมี 2 อันนะ พระคุณเจ้านะ

หลวงพ่ อะไร เดี่ยวๆ ใครมี 2 อัน

พระครู ใ้อั้ค่าว่ามี 2 อันนี้ละ (หัวเราะ) ใ้อั้ 2 อันนี้ก็หมายความว่า ในชาติที่แล้ว บุญเก่าแต่
ชาติก่อนแกก็มีของแกอยู่บ้าง ไม่ใช่ว่าแกจะไม่มีเสียเลยนะ อันนี้อันหนึ่งล่ะ และ
อีกอันหนึ่ง มาในชาตินี้คอนต้นๆแกเกิด แก่ก็เรียกว่ามัวแต่ก่อกรรมทำเข็ญ ทำมา
หากินของแกไปตามเรื่องตามราว บาบบ้าง บุญบ้าง ไซ้ใหม่ แต่นี่วันใกล้ตาย แก่ก็
รู้สึกตัวแก่ก็ตั้งใจว่า ภาวนาเช่น พุทโธ พุทโธ ยึดพุทโธเป็นที่พึ่งนี่นะพระคุณเจ้า
เป็นเทวดาได้สบายเลย

หลวงพ่ ใครๆ ตัวอย่าง

พระครู อันนี้ ท่านสุปติภูจฺฐิตะ ไงเล่า

หลวงพ่ สุปติภูจฺฐิตะ เหรอ ไหนๆ ลองเล่าย่อๆ ซิ

พระครู สุปติภูจฺฐิตะ นี่เรื่องผมก็จำมานาน ก็เป็นมหาเก่าแก่ลึ้ม

หลวงพ่ อ้อ เรื่องก็มีอยู่ว่า สุปติภูจฺฐิตะ นี่ตั้งแต่เกิดมา ท่านไม่เคยสร้างความดีมีอย่างเดียวคือ
มีความชั่วเป็นฉานสมาบัติไซ้ใหม่ สัต 5 ขาดครบใครจะทำบุญให้ท่านกลั่นแกล้ง
อยู่เสมอ แต่ว่าก่อนจะตายอาศัยที่ทุกขเวทนาหนัก ก็คิดว่า ลูกก็ดี เมียก็ดี ทรัพย์

สมบัติที่ดี ไม่สามารถจะช่วยให้เราได้ เห็นจะมีพระพุทธเจ้าเท่านั้นที่ท่านใจดี ใจใหม่ ก็รวมความว่า จิตตอนั้นนี้ถึงพระพุทธเจ้า พอตายความความเป็นคนก็ไปเกิดบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ก็อาศัยที่ตายเพราะอาศัยพระพุทธเจ้าตัวนี้บรรดาญาติโยมพุทธบริษัทพอจะหมดบุญก็พบพระพุทธเจ้าอีกครั้งหนึ่งฟังเทศน์ อุนหิวิชัยสูตร จบเป็นพระโศคาลัย นี่เป็นอันว่า คนถ้ามันจะเลวมาตลอดกาลที่พระพุทธเจ้ากล่าวว่าเป็นคนคบปลายตรงมันก็ใช้ได้

พระครู

ใช้ได้พระคุณเจ้า

หลวงพ่

อ้อ ใช้ได้ เป็นพระอรียะได้เลย นรกเอาไปไม่ได้เลย อันนี้มาความคิดตอนสุดท้าย เมื่อก่อนท่านพระครูตีรวบไปชะ 2 ดีแล้ว คือ โยมห้อย นะ ดิฉัน ดิกลาง ดีไปถึงฉนวนนะ ถือว่าดิกลางนะ

พระครู

ใช่

หลวงพ่

อันนี้มีถึงความดีตอนสุดท้าย ครับ ดิฉันที่ท่านจะตายนะ อีตอนนี่สำคัญมาก

พระครู

อีตรงนี้ ผมจับความได้อันหนึ่ง ผมก็ไม่ได้มา มีแต่ท่านมหาพูดให้ฟังแล้วก็ดี แต่อีหนุ่มพูดให้ฟังว่า แม่จะมาหวังอะไรบ้างหรือเปล่า แม่ไม่หวังอะไรแล้ว แม่หวังสังฆารบ้างหรือเปล่า แม่ไม่หวัง แม่ตัดทิ้งแล้วคราวนี้คนเรานาพระคุณเจ้า เมื่อเป็นนักเสียดละ ละสังฆารได้โดยไม่หวังใย นี่อันหนึ่งนะ แล้วก็ละไอ้ตัวบุญ คือตัวทำดีได้ โดยไม่หวังใยละไอ้ความชั่วที่เคยผิดทำมาบ้างเล็กน้อยโดยไม่หวังใย 3 ละนี้ได้ละก็เขาเรียกว่า มีอารมณ์เป็นพระนิพพาน พระคุณเจ้าคะ

หลวงพ่

ยังงั้นเรอะ

พระครู

เจ้าคะ

หลวงพ่

เอะวังนะ เขาจะห้องอวดอุตริมนุสสรธรรมนะ

พระครู

ว่าผมเรอะ ให้เขาว่าเถอะ ผมไม่ว่าอะไรหรอก

หลวงพ่

เป็นหน้าที่เขาว่า นี่เราไม่ได้ว่า เราไม่ได้พยากรณ์นะ

พระครู

ใช่

หลวงพ่

มันเป็นอารมณ์ เออ ตัวอย่างเห็นจะคล้ายคลึงใครสักคนหนึ่งอย่าง ท่านพระโคธิกะนะ

พระครู

ใช่

หลวงพ่

คือว่าอย่าง คุณโยมห้อย นี้ ได้เปรียบมากกว่า พระโคธิกา พระโคธิกะ เข้ามาบวชในพระพุทธศาสนา ญาติโยมพุทธบริษัทที่ท่านพระครูพูดเมื่อกี้ นี้ เราไม่ใช่พระพุทธเจ้า คือพระสาวกไม่มีอำนาจพยากรณ์ มรรคผลใดๆ ของบุคคลผู้ปฏิบัติ แต่ว่าผู้มีอำนาจพยากรณ์มีองค์เดียวคือ พระพุทธเจ้า

ก็จะขอนำเรื่องราวของ **พระโคธิกะ** มาเล่าสู่กันฟังนิดหนึ่งคือว่า **พระโคธิกะ** นี้เขามาบวชพร้อมกับเพื่อนหลายองค์ด้วยกันเมื่อเข้ามาบวชในพระพุทธศาสนาแล้ว ท่านก็ได้ฌานโลกีย์ เมื่อไฉนฌานโลกีย์ ก็ปรากฏว่า **พระโคธิกะ** นี้ป่วยมาก ร่างกายบวมไม่สามารถจะลุกขึ้นไปบิณฑบาตก็ไปไม่ได้ ขณะที่อยู่ ทุกขเวทนามันมีมาก ฌานก็ลดลงเกือบจะสิ้นไปขณะที่ทุกขเวทนาคลายตัว ฌานก็ปรากฏขึ้น เพราะฌานสมาบัติขึ้นอยู่กันกำลังกายและตัวนี้ยังไม่สูงมาก แต่ว่าสำหรับพระเพื่อน ๆ กัน เป็นพระโศดาบันบ้าง เป็นพระสภิกาคามีบ้าง เป็นอนาคามีบ้าง เป็นพระอรหันต์บ้าง เป็นพระอริยเจ้ากันหมด ก็ปรากฏว่าท่าน **พระโคธิกะ** ท่านก็ตรวจตัวเองว่าไอ้ร่างกายนี้มันระยำมาก ถ้าหากว่าเรายังดี ๆ อยู่ เราอาจจะไปเป็นพระอริยเจ้าไปแล้ว แต่ไอ้เจ้าศัตรูตัวใจแล้ว คือ ร่างกายมัน

แกล้งเราป่วยอยู่เสมอ คิดว่าถ้ากำลังดีเมื่อไร จะเชือดคอให้มันตายไป เลิกคบกัน รวมความว่าในขั้นสุดท้าย ในเมื่อคนเผลอ เมื่อกำลังกายดีขึ้นมาก็รวบรวมกำลังใจว่า ร่างกายนี้เป็นศัตรูใหญ่ เอ็งกับข้า เลิกกัน ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป ก็เชือดคอตาย ไอ้การเชือดคอตายแบบนี้ เรียกว่าไม่หว่านร่างกายไซ้ใหม่

พระครู ไซ้ๆ เป็นนักเสียดสละ

หลวงพ่อกัน โยมห้อย ที่ไม่หว่านอะไรทั้งหมดไซ้ใหม่ แล้วก็อยากจะทราบ ว่าท่าน **พระโคธิกะ** ตายแล้วไปไหน

พระครู ไปนิพพาน

หลวงพ่อกัน ใครบอกล่ะ

พระครู อ้าว ผมพูดอยู่นี่ไงเล่า

หลวงพ่อกัน ระวังนะ เขาจะว่าพยากรณ์

พระครู นี่ ใครว่าผมพยากรณ์นิพพานได้ มาถามมาคุยกับผมได้ ไปวัดปากคลอง โนน

หลวงพ่อกัน อ้อ ไปตีกันที่โน่นระวะ ก็รวมความว่าที่พระพุทธเจ้าทรงพยากรณ์ ที่**พระครูวิชาญ** พูดเมื่อก็อย่าเข้าใจว่าท่านพยากรณ์เองนะ ท่านบอกตามที่พระพุทธเจ้าพยากรณ์กับ**พระยามาร** ไซ้ใหม่

พระครู ไซ้

หลวงพ่อกัน ว่า **ปาปิมะ** คูกร มารผู้มีบาป **โคธิกะ** ลูกชายเราพ้นวิสัยของเธอเสียแล้ว คือไปนิพพาน นี่เป็นอันว่าเวลานี้ **คุณโยมห้อย** ก็เช่นเดียวกันอาตมาคุยกับพระครูไม่พยากรณ์หรอก เพราะพระสาวกไม่มีอำนาจ ในเมื่อท่านเบือนหน้าร่างกาย มาตั้งแต่ร่างกายยังดี ยังไม่ป่วยไซ้ไม่สบายท่านก็ปรารถนารวม การเจริญสมถกรรมฐานและวิปัสณากรรมฐานท่านไม่ขาด การรักษาศีลไม่ขาด การให้ท่านไม่ขาด ก็รวมความว่าบุญกิริยาวัตถุทั้ง 3 ประการได้ครบ ท่านพระครู **ท่านมัย สีสัมย์ ภาวนามัย 3 ประการ**

พระครู ไซ้ ไม่ขาด

หลวงพ่อกับ พระครู และ ทานมัย ตัดตัวโลภะ ทานมัย ตัดโลก สีสมัย ตัดโกรธ ไซ้ใหม่

หลวงพ่อกับ พระครู ไซ้

หลวงพ่อกับ พระครู กวานามัย ตัดหลง ก็แล้วมันต้องทั้ง 3 ตัด ถ้าหากไม่ไปนิพพานจะไปไหน ก็ตามใจ

หลวงพ่อกับ พระครู นี่หรือ อ้าว ก็ใครมันจะว่าเป็นกึ่งก็อไซ้เดือน ก็ช่างโคตรแมนเป็นไร

หลวงพ่อกับ พระครู ไซ้ได้

หลวงพ่อกับ พระครู ก็เราไม่เกี่ยวกับมันนิ

หลวงพ่อกับ พระครู ก็รวมความว่า จริยาของ โยมห้อย นี้เป็นจริยาศิไซ้ใหม่

หลวงพ่อกับ พระครู ไซ้

หลวงพ่อกับ พระครู การเทศน์กันนี้ ไม่ใช่ว่าจะต้องเอาเรื่องนั้นมาเทศน์ เอาเรื่องนี้มาเทศน์ เทศน์

หลวงพ่อกับ พระครู ต้องการให้รู้ วันนี้เขาทำความดีกัน เขาบูชาความดีของ โยมห้อย ที่เอาความดีมา

หลวงพ่อกับ พระครู พุคให้ฟังอย่างนี้ก็ยังไม่เท่า 1 ใน 10 ที่มีอยู่นะ แต่ถึงกระไรก็ดีญาติโยมทั้งหมด

หลวงพ่อกับ พระครู ที่มาที่นี้จะได้ว่ารู้ว่า เวลานี้สาวกขององค์สมเด็จพระบรมครูที่เป็นฆราวาส ก็มีท่าน

หลวงพ่อกับ พระครู หนึ่ง ที่เรามีความเข้าใจว่าท่านละชั้น 5 ได้เด็ดขาดที่เรียกว่า สักกายทิฏฐิไซ้ใหม่

หลวงพ่อกับ พระครู ไซ้ พระคุณเจ้า

หลวงพ่อกับ พระครู ถ้าตัดสักกายทิฏฐิได้แน่นอน ท่านที่เจริญสมถวิปัสสนาที่นั่งที่นี้มากโดยเฉพาะ

หลวงพ่อกับ พระครู อย่างยิ่ง คนที่ฟังอยู่ที่นี้ก็ได้ มโนยิทธิ กันมาก ก็ฟังเข้าใจว่าการปฏิบัติตนให้ได้

หลวงพ่อกับ พระครู ชั้นฌานสมาบัติก็ดี ได้ทิพจักขุญาณก็ดี ได้ มโนมยิทธิ ก็ดี ถ้าหากว่ายังเป็นฌาน

หลวงพ่อกับ พระครู โลกียอยู่ ก็ยังเป็นเหยื่อของนรก

หลวงพ่อกับ พระครู ไซ้

หลวงพ่อกับ พระครู ถ้าจะตัดให้ได้จริงๆ ในเมื่อเห็นสวรรค์ได้ เห็นพรหมโลกได้ เห็นพระนิพพานได้

หลวงพ่อกับ พระครู ไปเที่ยวสวรรค์ ไปเที่ยวพรหมโลกได้ ไปเที่ยวพระนิพพานได้ ก็จงเอาใจเกาะ

หลวงพ่อกับ พระครู นิพพาน เมื่อเกาะนิพพานแล้วก็มองมาดูที่กายว่า ไอ้กายระย้าอย่างนี้จะไม่มีสำหรับ

หลวงพ่อกับ พระครู เราต่อไปไซ้ใหม่ ถ้าร่างกายนี้ฟังเมื่อไร ไปนิพพานเมื่อนั้น อย่างนี้ตายเมื่อไรไป

หลวงพ่อกับ พระครู นิพพานเมื่อนั้นนะ

หลวงพ่อกับ พระครู ไซ้

หลวงพ่อกับ พระครู แต่ว่าอีกตอนก่อนจะตาย ต้องภาวนาให้ถูกนะ อย่าล่อ อรหังไอ้โตพุทธโธไอ้ช้อน

หลวงพ่อกับ พระครู ไม่ได้นะ

หลวงพ่อกับ พระครู ไซ้ เออ พระคุณเจ้าไอ้เรื่องนี้นะเมื่อก่อน พระคุณเจ้าอยู่กับผมที่โน้นนะ

หลวงพ่อกับ พระครู ครับ

หลวงพ่อกับ พระครู พระคุณเจ้าก็แยกกันมา ผมก็บำเพ็ญเพียรให้มันหนักไปเวลานั้น ก็พระคุณเจ้าก็รู้นี้

หลวงพ่อกับ พระครู ว่าผมเองนะ กำลังมีเรื่องทุกข์ใจ กำลังเป็นความเขาอยู่ไซ้ใหม่เล่า

หลวงพ่อบรรณพิกมาก
พระครู คราวนี้ผมก็เกลียดไอ้ตัวทุกข์นี้ เกลียดมันมาก อยากจะหนีแต่ว่าเมื่อก่อนจะตาย ก็
ขอให้ได้พบสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผมตั้งใจอย่างนั้นนะ

หลวงพ่อบรรณพิก
เออๆ ตัวนี้ดี
พระครู แล้ววันหนึ่ง นี่ผมเล่าเรื่องจริงให้พระคุณเจ้าฟังนะ

หลวงพ่อบรรณพิก
ครับ
พระครู วันหนึ่งผมก็นั่งทำกรรมฐานมันจะเวลานานสักเท่าไร ผมก็ไม่รู้ ไม่ได้กำหนดเมื่อ
ทำเสร็จแล้ว ผมก็ลงไปนอน พอลงนอนเนี่ยะ อารมณ์กรรมฐานมันก็ติดผมก็
อยากจะให้มันหลับไวๆ มันหาหลับไม่พระคุณเจ้า

หลวงพ่อบรรณพิก
ทำไมล่ะ
พระครู จิตมันดันเดินออกไปจากนี้เลยพระคุณเจ้า

หลวงพ่อบรรณพิก
อ้อ เดียวๆ จิตท่านพระครูมีเท่าไรอะ
พระครู มี พระคุณเจ้าถามได้
หลวงพ่อบรรณพิก
มันมี 4 เท่า หรือ 8 เท่า
พระครู มี ก็กายทิพย์มันก็เท่านี้แหละ

หลวงพ่อบรรณพิก
ไม่ใช่ ผมเห็นคนมี 2 เท่า หมามี 4 เท่า เวลาออกจิตหมาจิตคนผมไม่รู้ใช้
พระครู คราวนี้ผมเดินออกไป ผมก็มานึกขึ้นในใจว่า เอ๊ะ คนเรานี้มันถอดจิตได้เฮะ เพราะ
จะว่ามันหลับก็ไม่ใช้ จะว่ามันตื่นนาก็ไม่ใช่

หลวงพ่อบรรณพิก
อันนี้ดีมากๆ
พระครู ใช่ แล้วผมก็ พอมันตั้งใจว่าจะไหว้พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผมก็ไปพระคุณเจ้า ผมก็
ไปเลย

หลวงพ่อบรรณพิก
ครับ อ้อ เดียวขอขุดอีกนิด เวลาที่จิตออกจากร่างไปแล้วรูปร่างมันเป็นอย่างไร หรือ
เป็นเทวดา

พระครู เป็นพระ
หลวงพ่อบรรณพิก
สมบูรณ์แบบเลย แล้วคราวนี้ผมก็ไป พระคุณเจ้าทำไมมันไวอย่างตามตำรา ที่เขา
บอกว่า ลัดนิ้วมือเดียว

หลวงพ่อบรรณพิก
ลัดนิ้วมือเดียวช้ากว่า
พระครู ใช่ นะซิ มันถึงเลย คราวนี้ถึง เขาบอกไม่มีใครบอกผมหรอก เพราะผมไม่เจอคน
ผมไปเห็นกำแพงมันแว็บวาว เป็นแก้วทั้งนั้นเลย พรีบไปหมดเหมือนแก้วสารพัดสี
เอ ผมไปเห็น ผมก็เอ นี่จะเข้าช่องไหนรู้ว่าพระพุทธรเจ้าอยู่ในนี้ เพราะจิตมันรู้
คราวนี้ผมก็เอามือขวาผมนี้ไปจับประตู

หลวงพ่อบรรณพิก
อ้อนี้นักจิ้งนี่

พระครู ไซ้ พอจ้ไปพระคุณเจ้าประตูเปิดเลย พอเปิดผมก็เข้าไป เขาก็เป็นเขาเองอีก
พระคุณเจ้า เขาเป็นอัตโนมัติ เขาปิดเขาเอง พอเขาปิดเองผมเข้าไปผมก็ไปเห็นพระ
เณร ก็โอโฮ้ เยอะแยะไปหมด

หลวงพ่อ ทั้งพระทั้งเณร

พระครู ทั้งพระทั้งเณร

หลวงพ่อ อีต่อนั้นนี่ก็อายุเณรบ้างไหม

พระครู ทำไมจะไม่อายล่ะ เขาแสดงฤทธิ์ แสดงอะไรกันสนุกสนานไซ้ไหมแล้วไปเจอ
หลวงพ่อก็คหนึ่ง แกมีต้นไม้อยู่ ต้นไม้สวย แกตั้งตัวแก่นั่งอยู่ใต้ต้นไม้ ผมก็นึก
อยากจะถามว่า พระพุทธเจ้านะ ท่านอยู่ในปราสาทหลังไหน ผมก็เลยค่อยๆ สะกิด
เอามือสะกิดท่าน ท่านก็ถามว่า อ้าว คุณจะมาหาพระพุทธเจ้าหรือ แน่ท่านว่าอย่าง
นั้นเลยเราก็บอกว่า ครับ ผมอยากจะกราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสักครั้ง
เมื่อก่อนผมจะตาย เออ แกลุกพาไปเลย พระคุณเจ้า เดินนำหน้าลูบๆไป คราวนี้
ไปถึง เขามีเครื่องพิสูจน์ว่าผมจะเป็นเพราะอรหันต์หรือไม่ไซ้พระอรหันต์

หลวงพ่อ เขามีเครื่องจับเท็จว่าจันเอะ

พระครู เขามีเครื่องจับเท็จ เขามีๆ

หลวงพ่อ เออ คีๆ

พระครู คราวนี้มันเป็นหิน 2 แ่ง พระคุณเจ้า ทางนี้แ่ง ทางนี้แ่ง หินนี้เป็นเงาแว็บเขียว
คราวนี้พอหลวงพ่อก็นั้นเดินเลยไป ไซ้แจ๊กบ้า 2 คนมันมา มันโดดข้ามไปทาง
โน้น ข้ามไปทางนี้ ไม่ให้ผมไป

หลวงพ่อ อ้อ

พระครู หลวงพ่อกแกเหลียวมาดู อ้าว นี่ว่าคุณเป็นพระอรหันต์ คุณยังไม่ได้เป็น นี้รู้ได้ตรง
นี้เองพระคุณเจ้า ที่คุณมานี้ได้ คุณได้กำลังฉานเพราะความปรารถนาอันแรงกล้า
ของคุณ คุณจึงมาได้ และแกก็พาผมกลับ เข้าไปไม่ได้ เอ๊ะ เขาว่าเมืองนิพพานไม่มี
ทำไม่มีล่ะ ผมไปเจอล่ะ พระคุณเจ้า

หลวงพ่อ อ้อ ก็มีพระครูโง่ อยู่คนเดียว เขาว่าว่ามีมานานแล้ว

พระครู เหรอ

หลวงพ่อ เวลานี้เด็ก ๆ เล็กๆ เขาไปกันได้ทั้งนั้น โง่อยู่คนเดียว

พระครู นั้นนะซิ ผมเห็นเขาพูดว่าเมืองนิพพานไม่มี ผมไม่เชื่อใคร เขาบอกว่าสูญว่าสูญ ผม
ไม่เชื่อใครหรอก

หลวงพ่อ ไปเจอเข้าเองแล้วนี่นะ

พระครู ก็ไปมาแล้ว

หลวงพ่อ นั้นนะซิ ถ้าไปมาแล้ว ก็กล้ายืนยัน

พระครู แล้วคราวนี้ ผลที่สุดกลับมา แก่ก็ควักผ้าเช็ดหน้าของแกในถุงย่ามของแกขวาวอก
เขียว ส่งให้ผมผืนหนึ่ง และแกให้ผมลองเอามือขยี้พอมขยี้ฝ่ามันกลายเป็นสีดำ

หลวงพ่อก เหมือน จุลบัณฑก

พระครู แล้วแกก็บอกว่า จิตของคุณมันกระเดี้ยวขาว กระเดี้ยวดำ ว่าอย่างนี้ถ้าจิ้งก็ แกมา
ส่งถึงหน้าประตู แกบอกว่าคุณทำให้ดีเถอะ คุณจะใดกลับมาพบผมอีก ผมจะนั่ง
รอที่นี่ คุณทำให้ดี

หลวงพ่อก ครับ

พระครู อันนี้ก็เป็นการกำลังใจ

หลวงพ่อก อ้าว ทีนี้เมื่อกลับมาแล้ว มีความรู้สึกเหมือนกับว่าพระองค์นั้นนะคือใคร

พระครู ผมไม่รู้เลยว่าพระอะไร

หลวงพ่อก เวลานี้ยังนึกออกไหมว่าพระองค์นั้นคือใคร นึกชื่อได้ไหม

พระครู นึกชื่อไม่ออก ท่านไม่ได้บอกชื่อ

หลวงพ่อก อ้อ ผมสงสัยว่าจะเป็น พระอุบาลี

พระครู นี่ท่านมีสักเสียด้วย

หลวงพ่อก ผิดคำ คล้ายๆ ด้วยไซ้ไหม

พระครู ไซ้ คำๆ เป็นพระไม่สูงนักหรือ

หลวงพ่อก เตี้ยๆ สั้นแสดงออกไซ้ไหม

พระครู ไซ้

หลวงพ่อก ไอ้ตอนที่พระครูเล่าฟังนี้มีประโยชน์มากนะ ถ้าเล่ากันฟังแต่เรื่องก็รู้สึกว่าจะมี
ประโยชน์น้อย ถ้าที่พระองค์นั้นบอกว่า จิตของคุณนะบางครั้งมันก็ขาว บางครั้ง
มันก็ดำ เวลาที่พระครูจะไปนิพพานได้ จิตเวลานั้นต้องขาวสะอาดจริงๆ ครับ
อยากจะทราบว่าอารมณ์ตอนก่อนที่พระครูจะตัดสินใจไป อารมณ์มันตัดอะไรได้
บ้าง

พระครู โอ ผมตัดทั้งหมดเลย

หลวงพ่อก ตัดหมดเลยนะ

พระครู หมดเลยไม่เอาอะไรทั้งนั้น

หลวงพ่อก อีตอนนั้นไม่มีอะไรเหลือเลย

พระครู ไม่มีเหลือเลยจึงไปได้

หลวงพ่อก ความขึงใจสักนิดก็ไม่มี

พระครู ไม่มี ไม่ว่าลาก ไม่ว่ายศ ไม่เหลืออะไรทั้งนั้นเลิก ตั้งใจจะไป

หลวงพ่ อันนี้ญาติโยมที่ปฏิบัติธรรมต้องจำนะ โยมนะ มาฟังเทศน์กันก็ไม่ใช่ฟังกันแต่เรื่อง หรือฟังกันสนุกสนาน ในการที่จะมาเทศน์ ก็คิดว่าในวันนี้จะมาเทศน์เฉพาะ โยม ห้อย มันต้องนึกว่าไม่ช้าสเพราะเขาก็จะเทศน์เหมือนกันใช่ไหม

พระครู ไซ้

หลวงพ่ แล้ว โยมห้อย นี้มีทั้งทรัพย์สิน มีทั้งลูกหญิง มีทั้งลูกชาย มีทั้งลูกเขย ลูกสะใภ้ ทุก อย่าง แต่เวลานี้ คุณโยมห้อย ตายแล้ว แบกใครไปได้ด้วยไหม มีไหม

พระครู เปล่า เปล่าทั้งเรื่อง ไอ้เรื่องของกู ๆ นะ มันตัวมารต่างหากละ

หลวงพ่ อ้อ งั้นเรอะ

พระครู เออ มันตัวมาร ตัวค้นหา

หลวงพ่ เออ เดี่ยวๆ มารรูปร่างหน้าตาเป็นอย่างไร

พระครู มารนี่เรอะ มันก็เหมือนคนนี่แหละ

หลวงพ่ เหมือนหน้า พระครูวิชาญ ไหม

พระครู ไซ้

หลวงพ่ โอ โยมวันนี้เอามารมาเทศน์แล้ว ทีหลังอย่าคมนะ เอ้า เดี่ยวเล่าให้ฟังลักษณะมาร เป็นอย่างไร

พระครู ลักษณะของมารนะเยอะ ลักษณะของมารของมันนะ พระคุณเจ้า มันมีตัวอยาก ตระกูลใหญ่ๆ ของมันนะ มี 4 ตระกูล

หลวงพ่ ครับ มีอะไรบ้างครับ

พระครู 1. ตระกูลเจ้าวิชา คอยปกปิดไม่ให้รู้ของจริง

หลวงพ่ อันนี้จอมมารเลย

พระครู ไซ้ไซ้จอมมารเลย 2. ตระกูลกิเลส คอยมีโลก โกรธ หลง ทำจิตให้ขุ่นอยู่เรื่อย 3 เจ้า ตัวค้นหา ไม่รู้จักพอ ไม่รู้จักอิ่ม ไม่รู้จักมีพร่องอยู่เป็นนิจ นั่นแหละ จะเอาโน้น จะเอา นี้ กูจะเป็นอย่างนั้น กูจะเป็นอย่างนี้ ไอ้โน้นวากู ไอ้โน้นว่ากู กูเคืองมัน กูอยากจะทำมัน กูอยากจะทำมัน ให้ยุ่งอยู่อย่างนี้แหละ

หลวงพ่ อ้อ ค้นหาเรอะ

พระครู ค้นหา และ 4 อุปาทาน เทียวได้ยึดไอ้โน้นก็ตัวกู ไอ้โน้นก็ผิวกู ไอ้โน้นก็ลูกกู ไอ้โน้นก็เมียกู ไอ้โน้นก็นาของกู ไอ้โน้นก็ไร่ของกู ไอ้โน้นวัวควายของกู ไอ้โน้นก็บ้านเรือนของ กู ไอ้โน้นก็เงินทองของกู ไอ้โน้นก็แก้วแหวนก็ของกู หม้อข้าวหม้อแกงก็ของกู ผ้าถุงผ้า ห่มก็ของกู กะโหลกกะลาก็ของ (หัวเราะ) มันก็ไอ้หอบฟางนะ พระคุณเจ้าเยอะ ไรของมันเล่า

หลวงพ่ หอบฟางยังได้ฟางนะ นี้ของกูไม่ได้เลย

พระครู ไม่ได้อะไร นี่แหละเขาเรียก ตัวหลง ตัวอุปาทานตัวนี้แหละ
หลวงพ่อบรรณ นี้รวมความว่า อาศัยไอ้ตัวหลงเป็นปัจจัยให้เป็นเหตุให้เราต้องเกิดนะตานี้ผม
อยากจะทราบว่ามี อีต่อนี่อาจจะนอกเรื่องไปนิดก็ได้ แต่นี่เป็นเรื่องของพระสูตร
ว่าอย่างสมมติว่า วันนี้เราทราบคืออยู่แล้วว่าเจตนาเดิมของ โยมห้อย อย่างเคร่งครัด
ในทาน เคร่งครัดในศีลใช่ไหม

พระครู ใช่
หลวงพ่อบรรณ เรียกว่าเป็นคนที่มือนุสสติ อนุสสติเขาแปลว่า ตามนึกถึงเป็นฉาน คือเคารพใน
พระพุทธเจ้าเป็นปกติ เป็นพุทธานุสสติ เคารพในพระธรรมเป็นฉมมานุสสติ
เคารพในพระสงฆ์ เป็นสังฆานุสสติ ตั้งใจมั่นในศีลเป็นศีลानุสสติ ตั้งใจมั่นในการ
ให้ทานเป็นจาคานุสสติ ใช่ไหม

พระครู ใช่
หลวงพ่อบรรณ ในเมื่อคุณโยมห้อยมือนุสสติทั้งหมดครบ 5 อย่าง อย่างนี้ถ้าจะพูดกันไปอีกที คน
ประเภทนี้ถ้าไม่ไปนิพพานก็ชวณะ เอาละ ท่านจะไปหรือไม่ไปเราไม่พยากรณ์
กัน ถ้าสมมติว่าญาติโยมพุทธบริษัททุกท่านที่มานั่งอยู่ที่นี้ไม่มีโอกาสจะทำความดี
อย่าง คุณโยมห้อย แต่ยินดีด้วยจะเป็นบุญใหม่ครับ เป็นปัตตบุญโมทนาด้วย

พระครู เป็น
หลวงพ่อบรรณ เป็นอะไร
พระครู ใช่
หลวงพ่อบรรณ ได้เหมือนกัน
พระครู ได้ซิ อนุโมทนากับเขานี้
หลวงพ่อบรรณ ใช่ได้
พระครู ใช่ได้
หลวงพ่อบรรณ หมายความว่า ถ้ามีอนุสสติทั้ง 5 ประการครบถ้วน
พระครู เหมือน โยมห้อย นี้
หลวงพ่อบรรณ เหมือน โยมห้อย เราดีใจกับท่านด้วย
พระครู ใช่
หลวงพ่อบรรณ แหม ไม่ทราบเลยว่า ยายห้อย ต้องแต่ง จะดีขนาดนี้
พระครู อ้าวนี้แน่ ไม่ใช่ไหนจะได้ห้อยได้ต้นมะขามนะ
หลวงพ่อบรรณ แหม อยู่เป็นคนไม่เห็นจะได้เรื่องได้ราวเลยนี่ยุ่ไหม นึกไม่ถึงว่าความดีจะมี
ขนาดนี้
พระครู เมื่อใกล้จะตายแกมารวบรวมทรัพย์ของแก

หลวงพ่อกับ มาดีเอาตอนนี้ เมื่อรู้ว่าก็ตั้งใจด้วย โมทนาในความดีก็เป็นปัตตานุโมทนาด้วย
ใจใหม่

พระครู ใจ

หลวงพ่อกับ ในเมื่อเป็นปัตตานุโมทนาด้วย สมมติเอานะ เราไม่ทราบความจริงสมมติว่า คุณโยม
ห้อย ไปนิพพานได้ และคนทุกๆ คนที่นั่งอยู่ที่นี้ตั้งใจจะทำอย่างนั้นได้พุ่งไป
นิพพาน เกาะอารมณ์เลยว่าพุทธานุสสติธัมมานุสสติ สังฆานุสสติ สีถานุสสติ จา
คานุสสติ ว่าฉันจะทำอย่าง ยายห้อย บ้างละ ฉันจะไปนิพพานอย่าง ยายห้อย บ้าง
ละ จะไม่ได้ใหม่

พระครู ได้ซึ่งพระคุณเจ้า

หลวงพ่อกับ ได้นะ

พระครู แต่อย่าหลอกตัวเองนะ

หลวงพ่อกับ ไม่หลอกซิ เอากันจริงๆ ซิ

พระครู ได้

หลวงพ่อกับ ได้นะ

พระครู ได้

หลวงพ่อกับ เออ เรื่องนี้เป็นความจริง ญาติโยมพุทธบริษัทมีคนหนึ่งไม่เคยทำบุญด้วย
ตนเองเลย แต่ว่า สามิทำบุญทุกชาติทุกครั้งจะเป็นแสนๆ ชาติอสงไขยกัป โมทนา
กับสามิตลอดเวลา แต่การตั้งใจทำบุญเองไม่มีเมื่อสามิเป็นอรหันต์ตนเองก็เป็นด้วย
อย่าง พระนางพิมพา ไงละ

พระครู ใจ

หลวงพ่อกับ จำได้ใหม่ลองเล่าให้ฟังซิ

พระครู ใจ ใจ พระนางพิมพา เมียองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

หลวงพ่อกับ ลองเล่าให้ฟังหน่อยสิ

พระครู คือ พระนางพิมพา นี้ ความจริงแล้วไม่น่าจะได้เป็นพระ อ้า นางภิกษุณี แต่ด้วย
เห็นสามิทำดีแล้วก็พลอยยินดีกับสามิด้วย โดยที่พยายามเมื่อสละลูก ลูกออกก็ พระ
ราहुล ก็ไปเป็นพระอรหันต์ พระนางพิมพา ก็ออกบรรพชาเป็นนางภิกษุณี เมื่อเป็น
นางภิกษุณีก็ตั้งใจดำเนินรอยตามอย่างพระสามิทุกกระเบียดนิ้ว ผลานิสงส์ที่ได้
เคยสั่งสมอบรมมา ตั้งแต่หนึ่งปีถึงร้อยปี พันปี หมื่นปี แสนปี ล้านปีก็ดี ของ พระ
นางพิมพา ที่ได้คิดได้สร้างสมอบรมมา ก็พาให้ พระนางพิมพา พระคุณเจ้า ได้เป็น
พระอรหันต์ เรียกว่าได้เป็นนางภิกษุณี ในสมัย เมื่อสามิเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
พระคุณเจ้าข้า

หลวงพ่อกับ อันนี้ เรียกว่า อุตตานุโมทนาด้วย

พระครู ไซ้
หลวงพ่อก็ควรจะเป็นคติสอนใจ สำหรับบรรดาท่านพุทธบริษัทที่มาฟังเทศน์ว่า คุณโยม
ห้อย นี้ คือเป็นคนธรรมดาไม่มีอะไรพิเศษกว่าเราไซ้ไหม ไซ้ไหมพระครู
พระครู ไซ้ ไซ้
หลวงพ่อก็เรามีหนัง โยมห้อย ก็มีหนัง
พระครู ไซ้
หลวงพ่อก็เรามีเนื้อ โยมห้อย ก็มีเนื้อ โยมห้อย มีผมเราก็มียผม มีฟันก็มีเหมือนกันทุกอย่าง
พระครู ก็เรียกว่ามีชั้น 5 เท่ากัน
พระครู ไซ้
หลวงพ่อก็แต่ว่า คุณโยมห้อย ทำความได้อย่างนี้ได้ ถ้าบรรดาญาติโยมทั้งหลายทำมั่งมีใคร
ห้ามไหม
พระครู ไม่มีใครเขามาห้าม แต่ว่าตัวจะห้ามตัวเองเท่านั้นแหละ
หลวงพ่อก็สำคัญ อรหันต์สองทางไหม
พระครู ไซ้
หลวงพ่อก็อรหันต์ ไอ้โต พุทโธ ไอ้ช่อน
พระครู นั่นแหละ (หัวเราะ)
หลวงพ่อก็ (หัวเราะ)
พระครู ก็กลัวจะห้ามตัวนี้เท่านั้นแหละ (หัวเราะ)
หลวงพ่อก็สำคัญแต่ อาจารย์หง่า
พระครู สำคัญจิตคนพระคุณเจ้า
หลวงพ่อก็ ไซ้ ไซ้ครับ
พระครู คนทุกคนผมมาสั่งพิจารณาแล้วที่ นั่งอยู่ในศาลานี้แหละ
หลวงพ่อก็ ครับ ครับ
พระครู ขึ้นชื่อว่าบาป ไม่มีใครต้องการพระคุณเจ้า
หลวงพ่อก็ บาปนี่เขาแปลว่า ชั่ว
พระครู ไซ้ มันเป็นฝ่ายชั่ว ขึ้นชื่อว่าบุญต้องการทั้งนั้น
หลวงพ่อก็ ต้องการหมด
พระครู และขึ้นชื่อว่าจนก็ไม่มีใครต้องการ
หลวงพ่อก็ ครับ ครับ คาบ
พระครู ต้องการเป็นคนรวยทั้งนั้น
หลวงพ่อก็ ครับ ครับ ครับ

พระครู และขึ้นชื่อว่าความโง่ ก็ไม่ต้องการ
หลวงพ่อ ต้องการฉลาด
พระครู ต้องการเป็นคนฉลาด แต่ทั้งสามประการนี้พระคุณเจ้า นำสาธิตามหุ้ตัตว์
หลวงพ่อ ทำไมหรือ
พระครู เพราะเขานั่ง เขานอน เขายืน เขาเดินอยู่กันตัวตัมหา โลก โกรระ หลง เขาเกลี้ย
กล่อมกันชะะอย่างไรก็ไมรู้ ก็เลยเชื่อแม่ตัมหา ก็เสียผู้เสียหมด (หัวเราะ) ก็คือ
อาจารย์สง่า ก็ได้
หลวงพ่อ อาจารย์สง่า เป็นไง เป็นไง
พระครู ก็เสียคนหัวร่อ แก๊กๆ อยู่โน้นนะ
หลวงพ่อ เวลานี้แกเป็นเทวดาแล้วนะ
พระครู อาจารย์หง่า นะ
หลวงพ่อ ครับ
พระครู เทวดาขวดละมั้ง (หัวเราะ)
หลวงพ่อ ไม่ใช่ ไม่ใช่เทวดาขวด เทวดาเสียงครับ
พระครู หรือ
หลวงพ่อ ฮะ ครับ
พระครู เออ
หลวงพ่อ อมานิ มยังกันเต นี่เป็นหัวหน้าตลอดเวลา
พระครู นี่ อย่างนี้ พวกเดียวกันนี้จะบอกให้
หลวงพ่อ เป็นไง เป็นไง
พระครู นี่ (หัวเราะ) ทายกวัด ผมไม่นึกเลยว่า ทายกวัดเขาจะดันไปนรก
หลวงพ่อ เป็นไง เป็นไง ลองเล่าให้ฟัง
พระครู ผมไม่นึก ผมนึกว่าเป็นผู้นำของวัด ทายกา ทายกา เขาแปลว่าผู้ให้โช้ไหม
หลวงพ่อ ครับ ครับ ครับ
พระครู โช้ไหม ผมไม่นึกแต่ว่า อิตาจันทร์ แก่ไหม ดันไปเป็น ไปเป็นเปรต ไปได้
หลวงพ่อ ไหนลองเล่าให้ฟัง
พระครู จะเล่าให้ฟังว่าท่านทั้งหลายจำไว้ด้วยนะ จำไว้ให้ดี แต่อย่าไมบอกวัดนะ วัดไหนนะ
หลวงพ่อ ครับ ไม่ต้อบอกชื
พระครู บอกไมได้เดี๋ยวเขาจะค่าแม่เอา
หลวงพ่อ โช้โช้
พระครู เรากล้งกับเขาเหมือนกัน (หัวเราะ) นี่วัดนั้นนะ มีรายได้ดี

หลวงพ่อกับ ครับ ครับ

พระครู ไซ้ใหม่เล่า แล้วก็คราวนี้ ก็หลวงพ่อดั้นนั้นนะ แกก็อยากจะซ่อมแซมวัด อุโบสถที่
มันเก่า วิหารที่มันเก่า ก็อยากจะทำให้มันดีขึ้นมา แล้วก็มาบอกกับ **ตาจันทร์ ไซ้
จันทร์** เอ๊ย นาวัดเราก็มีหลายทุ่ง มึงไปให้เขาเช่า สามส่วนซักส่วนนะ เราเอาส่วน
เดียว อีกสองส่วนให้คนทำมันนาของเราดีๆ ทั้งนั้นแหละ ใหม่

หลวงพ่อกับ ครับ ครับ ครับ

พระครู แล้วก็เงินไอ้ที่กูบอกเขา ที่เขามาทำบุญกับกูจะซ่อมอุโบสถบ้าง ซ่อมวิหารบ้างนี่
มึงเอาไปเก็บไว้นะ จะให้ไปหายสูญไม่ได้นะ กูเอากะมึงกรรมการวัดก็ลงเอยหมด
เลย คราวนี้ **ตาจันทร์** อีจันแรกก็แค่หมื่นสองหมื่น มันก็น้อยนะ

หลวงพ่อกับ ครับ ครับ ครับ

พระครู คราวนี้พอเงินมันได้เป็นสามหมื่นสี่หมื่น **ตาจันทร์** แกก็เลยเอาเงินของวัดนั้นไป
ออกดอกแล้วพระคุณเจ้า

หลวงพ่อกับ อ้อ อ้อ (หัวเราะ) ออกแล้ว ออกแล้ว เพิ่มกุศล

พระครู จันจิ แป็บเดียวก็ไปให้คนเขากู๊ แล้วก็ปิดปากไอ้คนกู๊ มึงอย่าบอกให้หลวงพ่อรู
นะ ถ้าบอกให้รู้ไม่ได้นะ มึงกับกูเลิกกัน

หลวงพ่อกับ เดี่ยว เดี่ยว ไม่เอาดอกเบี้ยวให้วัดหรือหรือ

พระครู ไม่ละ ดอกเบี้ยวเข้ากระเป๋

หลวงพ่อกับ อ้อ อ้อ เข้ากระเป๋

พระครู แล้วผลที่สุดนาก็ เอ๊ย มึงต้องแบ่งครึ่งนะ นานี้ หลวงพ่อบอกเอาสามส่วนซัก
ส่วน มึงต้องให้กูส่วนหนึ่ง ให้วัดส่วน มึงเอาสองส่วนแบ่งเป็นส่วนไปเลย

หลวงพ่อกับ ครับ ครับ ครับ

พระครู ไซ้ใหม่ แล้วอีคราวนี้ก็ แกมีลูกสาวสองคนสวยชะด้วยสินะ ผมเห็นรูปร่างสวย ลูก
สาวสองคน เออ แล้วก็ลูกชายคนหนึ่งนะ อยู่มาได้ก็ปีลูกชายก็บวช เมื่อลูกชายบวช
แกเป็นอุปชฌาย์นี่แกก็บวชให้ไซ้ใหม่

หลวงพ่อกับ ครับ ครับ ครับ

พระครู **อีตาจันทร์** เขาก็บวชลูกเขาปีนั้น เขามีเรียกว่า มีหนัง มีลิเก ละคร ก้นลุ่มลุ่ม ทายก
นี้รวย คนรวย ผลที่สุดเมื่อก่อนนี้เป็นคนเช่า ตานี้เขาู้กันเดือน 11 เดือน 12

หลวงพ่อกับ ครับ ครับ ครับ

พระครู เขาทอดกฐิน แล้วก็ทอดผ้าป่า แล้วเขามีการแข่งเรือกัน

หลวงพ่อกับ ครับ ครับ ครับ

พระครู ไซ้ใหม่เล่า แล้วคราวนี้ก็ ข้าวพอเหมาะ มันข้าวเหลืองฝนมันก็ตกพริ้วๆ เดือน 11
แรมๆ ข้าวมันออก ข้าวเบา แล้วก็ไอ้ลูกชายพอออกพรรษาแล้วลูกชายก็สึก สึกก็
บอกให้ลูกชายนะไปโหนดช ไปโหนด นกมันกินข้าวแต่เช้าลูกชายก็ไปโหนด ฟ้า
ฝาลูกชายตาย พระคุณเจ้า

หลวงพ่ อ้าว แล้ว

พระครู อ้าว ลูกชายตายขึ้นนี่ มา ยายหอม เมียแกชื้อ ยายหอม แกก็เสียดเสียดใจชิตคราวนี้

หลวงพ่ จันท์ หอม ผัวชื้อ ตาจันท์ เมียชื้อ ยายหอม

พระครู จันช ผัวชื้อ ตาจันท์ เมียชื้อ ยายหอม

หลวงพ่ อ้อ เรียกบ้าน จันท์หอม

พระครู นั่น จันท์หอม แล้วผลที่สุด ยายหอม ก็ลมไม่ดี

หลวงพ่ ครับ ครับ ครับ

พระครู เสียดใจลูกตาย ลูกสึกใหม่ๆว่าจะขอลูกสาวบ้านใต้ให้ชะหน่อย เลยไม่ได้ แล้วผล
ที่สุดคราวนี้ เหลื่อมไ้วันก็เผาลูกชายไปแล้วได้ไม่กี่วันเขาก็ไปแข่งเรือทอดจัน
กัน ทอดฟ้าปากันด้วย ลูกสาวก็บอกกับแม่ทั้งคู่ว่า แม่ฉันจะไปแข่งเรือกับเขา แม่ก็
เลยให้ไป แต่งตัวชะโก้ ไอ้เรือลำอื่นก็ไม่ล่ม ไปล่มอีลำนั่นแหละ พระคุณเจ้า

หลวงพ่ เอ้อ อัจฉริยะ

พระครู ลูกสาวทั้งคู่ตายหมดเลย ตายหมดทั้งคู่เลย

หลวงพ่ เอ

พระครู ตายหมดทั้งคู่ทำไ้ ที่นี้กลับมา ยายหอม ไม่กินข้าวเสียแล้ว อีตอนเผาลูกสาวทั้งคู่
ยายหอม ชักไม่อยากกินข้าว ชัดเพื่อชัดคลั่งเสียแล้วชิต ตาจันท์ ก็พยายามพูดให้
เมียเข้าใจว่าการเกิดแก่เจ็บตาย เป็นของธรรมดา เมียแกก็ไม่ยอมเชื่อ แล้วผลที่สุด
อ้อ ตาจันท์ ก็มัวมาคุยกับหลวงพ่ชะมั่ง เพื่อให้อารมณ์มันดีๆ ขอคำแนะนำจาก
หลวงพ่หลวงพ่ก็แนะนำให้ดี แล้วผลที่สุด ตาจันท์ เผลอไปหน่อย

หลวงพ่ ทำไมละครับ

พระครู ยายหอม ผูกคอตายชะอีกแล้ว

หลวงพ่ เอาอีแล้ว ที่ไหนละ

พระครู ที่นี้หมดแล้ว สิ้นคน

หลวงพ่ นี่เล่นปลายเถากันก่อน

พระครู ที่นี้เหลือ ตาจันท์ คนเดียว

หลวงพ่ ครับ ครับ ครับ

พระครู เหลือ ตาจันท์ คนเดียว ทำไ้พระคุณเจ้า ทำไ้รู้ใหม่พระคุณเจ้า

หลวงพ่อบໍไม่รุ้ชึ

พระครู ตาจันทรฺ กั ความกัแดงนะชึ ใ้อัที่แกทำอะไรไว้ต่างๆ นาของวัดเรื่องเงินของวัดกัเอาไปให้คนนั้คนนั้กู ใ้อัพวกนั้มันกัมาบอกนะชึว่าหลวงพ่อกัเงินที่ให้ ตาจันทรฺ ไปเก็บไว้นั้ นะ คนนั้กูไปเท่านี้คนนั้กูไปเท่านี้ เรื่องมันกัแดง นาหลวงพ่อกัให้สามส่วน ตาจันทรฺ แกกัเอาเสียส่วน แแดงแล้ว

หลวงพ่อบໍรับ ครับ ครับ

พระครู แแดงแล้ว แแดงแล้วเรื่องจริงแดงแล้ว

หลวงพ่อบໍนั้ตลึ โลเก

พระครู ความลั้บไม่มีในโลเก แล้วผลที่สุคฺ พระคุณเจ้า ตาจันทรฺ อยู่บ้านไม่ได้

หลวงพ่อบໍทำไมเล่าครั้บ

ป.ค. กิดถึงลูก กิดถึงเมีย พุดเพื่อกลั้ง กัมาอยู่อาศัยอยู่หน้าวัด เพราะวัดของหลวงพ่อกัเกอยู่ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา

หลวงพ่อบໍครั้บ ครับ ครับ เฮ้อ

พระครู ดิดอยู่กับแม่น้ำเจ้าพระยานั้ใ้ชั้ใหม่เล่า คราวนั้กัมาอยู่ที่ศาลาอกแตกอยู่นั้ ทินั้กัพวกหลานๆ ใ้อัพวกพี่ๆ น้องๆ ลูกของพี่ชาย น้องชายกัเอาข้าวมาให้กิน เดิมทีเดี๋ยวกัก็กิน หนักเข้าแกบอกว้า ต่อไปนั้มีงัไม่ต้องมาให้กูแล้ว แล้วข้าวัดที่หลวงพ่อกัให้กู กูกัไม่กิน เขาถามว้าเป็นงั ลุงไม่กินนะ เพราะอะไรกัเศรษฐกัจ เราต้องบัญญัติเศรษฐกัจเกว้า กัชึ้ในตัวเรามันมีถมไป ไม่ต้องไปกินมันใหม่ พอแล้ว

หลวงพ่อบໍนั้ทำถุกณะนั้

พระครู เอ้าทำถุกชึ ตาจันทรฺ แกทำของแกถุก เอ้า ตานั้ แกชึ้ของแกชึ้นมาแกกักินชึ้ของแกนั้แหละ พรุ่งนั้ชึ้อีก แกกักินของแกอีก

หลวงพ่อบໍไม่ต้องหาใหม่

พระครู ใ้ชั้ แกกับอกปัญหานั้ บัญญัติเศรษฐกัจได้ดี

หลวงพ่อบໍเฮ้อ

พระครู แล้วผลที่สุคฺ ตาจันทรฺ แกกินชึ้หนักเข้า คราวนั้เวลาราวๆ ดึสอง

หลวงพ่อบໍครั้บ ครับ ครับ

พระครู ดึสาม ดึสี่ สามชั้วโมงนะ จะร้อง ใ้อั มีงัอย่าตึกู มีงัอย่ามาแทงกู มีงัจะตีหัวกูทำไม มีงัจะแทงหัวใจกูทำไม ร้องได้ชาวบ้านเขาช่วยชาวบ้านเขากัมาดู แห่กันมาดู ไม่มีอะไร เห็นแต่ตัวจันทรฺแกร้องคนเดียว เขากัเอ เขากัแปลกใจกัน มันยังงั ทินั้เขากักลับบ้าน แกกัร้องอยู่อย่างนั้ ร้องอยู่อย่างนั้ไม่ถึงเจ็ดวันหอรอก พระคุณเจ้า ขาดใจตาย

หลวงพ่อบໍอ้อ เออ

พระครู คราวนี้ ก็ความอันนี้ ก็ความชั่วของแกที่ทำเอาไว้ละ ไอ้โฮ ไม่ต้องประกาศ หนังสือพิมพ์เลย ไทยรัฐ เดลินิวส์ ไม่ต้องพูดถึงเลย (หัวเราะ) ให้เช่ารอบบ้านหมด มันจึงตรงหลัก โบราณเขาบอกว่า ความจริงหนีจริงสิ่งนี้ยาก

หลวงพ่ อ้อ

พระครู กินปุ้นร้อนท้องไม่ต้องแหง สีเดิมดำหรือจะให้เป็นสีแดงพระอินทร์แปลงเขาก็รู้ ว่าอินทร์ปลอม

หลวงพ่ อ้า เก่งนี้

พระครู เก่งซิ ไม่เก่งจะเป็น จะเทศน์ได้หรือ

หลวงพ่ สุนทรฟัง สุนทรฟัง นี่ฟังใครเขามาพูดนี้

พระครู ไซ้ หัวเราะ นี่แหละพระคุณเจ้า เอาละ เทศน์กันแค่นี้แหละพอแล้วเดี๋ยวเขาจะว่าเอา

หลวงพ่ เอาสรูป เดี่ยวให้พระเจ้าสวดสรูปเอา นานๆ มาที

พระครู พุทโธนี่กว่าจะสรูปให้ โยมให้สรูปเสียอีก เอ้า เอา

หลวงพ่ นานๆ มาที (หัวเราะ)

พระครู เทศนา ในกาลเป็นที่สุด อวสานของการเทศนา ณ โอกาสนี้เป็นการเทศน์แจ้ง อันนี้ เรียกว่าฉลองศพของ โยมห้อย บุญญาน้อย นะ อ้า ท่านทั้งหลาย ขอเตือนจิตสะกิดใจของท่านไว้ชนิดหนึ่ง ท่านทำอะไรกันก็ทำได้ ท่านฟังเทศน์ท่านก็รู้เรื่องด้วยกันทุกท่าน ขอให้ท่านทำแต่ดีเข้าไว้อย่างเดียว ส่วนชั่วเมื่อท่านทำมาแล้ว ขอให้ท่านหยุดไว้แต่เพียงเท่านั้น แล้วก็มุ่งหน้าทำดีกันต่อไป เพราะเรารู้กันอยู่แล้วว่า เราจะหนีไอ้ตัวตายไปไม่พ้น ทำไมหนีไม่พ้น เพราะมันเป็นกฎธรรมดา ธรรมชาติของมันอยู่อย่างนั้น เราจำเป็นจะต้องตาย ไม่ใช่ที่เราอยากตายนะ เราจำเป็นจะต้องตาย แค่ว่าตายว่านั้นเถอะ พูดกันง่ายๆ ว่าอย่างนั้น เอาละท่านทั้งหลาย บุญผลาอันสงฆ์ใดๆ ที่เรียกว่านิมนต์พระไปที่ไหน พระท่านก็ว่าของท่านว่า อภิวัตน์ดี ลิสสนิจัง วุฑฒาปจายิโน จัตตาริ ชัมมา วัฑฒันติ อายุ วัณโณ สุขัง พลัง ถ้าแปลเป็นภาษาไทยก็ท่านพุทธบริษัททั้งหลาย คนที่มีจิตอ่อนน้อม กราบไหว้บูชาสักการะเคารพต่อพ่อแม่ปู่ย่าตายาย ผู้หลักผู้ใหญ่ที่มีพระคุณต่อเรา แล้วต่อพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ทั้งสามประการนี้ บุคคลเช่นนี้จะได้รับพรสี่ประการ คือ อายุ เป็นผู้มีอายุยืน เช่น 75 ปี ก็อายุชยอย่าง โยมห้อย นี้กว่ากินได้กำไรนะแล้วก็วรรณะ ผิวพรรณก็ผ่องใสไม่เศร้าหมอง สุขะ สุขกายและความสุขใจ ก็มีแก่เราผู้มีชีวิตอยู่ แล้วพละกำลังกายก็สามารถประกอบกิจการงานเลี้ยงตัวเองได้สมบูรณ์ กำลังปัญญาสามารถเฉลียวฉลาดรู้แจ้งแทงตลอด ธรรมะคำสอนของพระพุทธเจ้า

ได้ และกำลังทรัพย์ เมื่อเขาจะบอกบุญอะไร เรามีทรัพย์ทำบุญกับเขาได้ทุกคนๆ
ตลอดไป ด้วยกันทุกท่าน ทั้งชายและหญิงเทอญ
เอวังก็มีด้วยประการฉะนี้

คำสอนอบรมพระกรรมฐาน 50

นิวรรณ์ 5

บรรดาญาติโยมพุทธบริษัท ได้พากันสมาทานศีล สมาทานพระกรรมฐานแล้ว ต่อนี้ไปก็ขอทุกท่านตั้งใจสงบจิต ระวังนิวรรณ์ห้าประการ เพราะว่านิวรรณ์ห้าประการนี้ เป็นตัวกั้นความดีของจิต คือทำจิตให้วุ่นวายอยู่ในโลกีย์วิสัย เป็นปัจจัยของความทุกข์ นิวรรณ์ห้าประการ คือ หนึ่ง กามฉันทะ ที่มีความหลงใหลใฝ่ฝันในรูปสวย เสียงเพราะ กลิ่นหอม รสอร่อย และสัมผัสระหว่างเพศ และมีอารมณ์เกื้ออกกลัวไปในกามารมณ์ สอง ได้แก่ ความโกรธ ความพยายาม สาม ง่วงเหงาหาวนอน สี่ มีอารมณ์ฟุ้งซ่าน ตั้งอารมณ์ไม่ตรงไว้ได้ตามปกติ ห้า สงสัยในคำสั่งสอน ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เป็นอันว่า อารมณ์ทั้งห้าประการนี้ เป็นอารมณ์ชั่ว ถ้าจิตเราไปคบกับอารมณ์ทั้งห้าประการนี้ จิตก็ชั่ว ถ้าจิตชั่ว วาจาก็ชั่ว กายก็ชั่ว แต่ว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การระวังนิวรรณ์ห้าประการ ก็ควรจะอยู่ในขอบเขตของเวลาที่เราจะรวบรวมกำลังจิตเป็นสมาธิ แต่สำหรับนักปฏิบัติเบื้องต้น เวลาเลิกการควบคุมจิตเป็นสมาธิ หรือเจริญภาวนาจิตก็คงจะเป็นไปตามสภาพเดิมอันนี้เป็นของธรรมดา แต่ถ้าหากว่าเราฝึกจิตอยู่จนเป็นปกติ จิตก็จะมีอารมณ์ชิน จะเห็นว่า รูป เสียง กลิ่น รส และสัมผัส ไม่มีความหมาย ไม่มีสภาพการทรงตัว ความสวยของรูปร่างสักประเดี๋ยวหนึ่งก็จางหายไป เสียงที่เราเข้าใจว่าเสนาะเพราะพริ้ง ผ่านโสตประสาทมันก็หายไป ไม่คงที่อย่างนี้เป็นต้น

เป็นอันว่า กระแสพระสัทธรรมเทศนาขององค์สมเด็จพระทศพล มีความประสงค์ให้บรรดาท่านพุทธบริษัทระวังอารมณ์ชั่วของจิตห้าประการ อันดับแรกก็ใช้เวลาระวังสั้นๆ วันหนึ่ง เราสามารถจะระวังได้สักห้านาที โดยทำจิตให้ปลอดโปร่งจากนิวรรณ์ห้าประการ ที่จะพิจารณารูป โณมนมพรรณที่เกี่ยวไปด้วยรูป สวย เสียงเพราะ เป็นต้น มีความรู้สึกตามความจริงว่า สิ่งทั้งหลายเหล่านี้มีสภาพไม่เที่ยง รูปเมื่อทรงตัวเต็มที่มีมันก็สวย วันเวลาล่วงเลยไปนิดหน่อยความทรวดทโรมของรูปแล้ว ในที่สุดก็ตาย เป็นอันว่าความสวยสดงดงามของรูปไม่มีความหมาย ไม่มีอะไรจริงยั่งยืน ถ้าคิดอย่างนี้บ่อยๆ อารมณ์จิตมันก็ขึ้น จนกระทั่งไม่คิดในรูป หรือไม่คิดในเสียง ไม่คิดในรส

แล้วต่อไปข้อที่สอง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงกำหนดเพื่อหาความสุขของจิตอีกด้านหนึ่ง นั่นก็คือให้หาทางระวังโทสะและพยายาม ความโกรธและกัมมกโรธเข้าไว้ คิดจะทำลายล้างบุคคลอื่น ให้มีความทุกข์ ตอนนี้อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากล่าวไว้ว่า อาการอย่างนี้ไม่ใช่ปัจจัยของความทุกข์ มันเป็นตัวสร้างความทุกข์ สร้างความเดือดร้อนให้เกิดขึ้นแก่จิต องค์สมเด็จพระธรรมสามีสรจึงทรงแนะนำว่า ถ้าเราระวังความโกรธกับความพยายาม องค์สมเด็จพระบรมโลกนาถทรงแนะนำบอกว่า ให้ใช้พรหมวิหารสี่ คือทรงจิตไว้ตามปกติว่า เราจะไม่เป็นศัตรูกับใคร เราจะเป็นผู้ที่ดีของคนและสัตว์ทั้งหมดเราจะไม่ทำการหักล้างบุคคลอื่นให้มีความทุกข์ เราจะมีจิตตรงกันข้ามคือ คิดสงสารบุคคลทั้งหลายและสัตว์ให้ทั้งหลาย ว่าคนและสัตว์ทั้งหมดมีความรัก

สุขเกลียดทุกข์ฉันใด เราเองรักสุขเกลียดทุกข์ฉันใด เขาทั้งหลายก็มีความรักสุขเกลียดทุกข์ฉันนั้น
ฉะนั้นแทนที่เราจะคิดประหัดประหารท่านเราจะคิดเกลียดคิด โกรธ เราก็มีความรักเสีย ถือว่าเขาเป็น
เพื่อนเกิดแก่ เจ็บตาย เหมือนกัน ต้องมาทนทุกข์ทรมานเพราะขันธุ์ห้าเป็นปัจจัย และเพราะอาศัย
ความอยากเป็นเหตุ

ฉะนั้นจะขอนำเอาพระธรรมสั่งสอนของสมเด็จพระบรมโลกเชษฐ์ มาใช้ประจำใจว่า เราจะ
รักคนอื่นนอกจากตัวเรา เสมือนด้วยตัวเรา เราเมตตาสงสารตัวเราฉันใด เราก็จะมีความกรุณาสงสาร
ปรารถนาให้เขามีความสุข เกื้อกูลให้มีความสุขแก่บุคคลทั้งหลาย เช่นเดียวกันสงสารตัวเรา เกื้อกูล
แก่ตัวเรา ถ้าจิตใจของบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย คิดอยู่อย่างนี้ปกติ ดีไม่ได้วันละเล็กน้อย
ก็ยังมี วันหนึ่งถ้ามีอารมณ์อย่างนี้เพียงสองสามนาทีก่อน สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดา ก็กล่าวว่า
ท่านทั้งหลายเป็นผู้ไม่ว่างจากฉันทน์ นี้ถ้าเราสร้างอารมณ์แบบนี้ไปนานๆ อารมณ์จิตก็จะเกิดอาการ
เคยชิน เมื่อความเคยชินเกิดขึ้นจิตก็จะมีแต่ความเชือกเย็น ความเร่าร้อนที่คิดว่าอยากจะไม่ฆ่าเขา
อยากจะทำเขา อยากจะไปประทุษร้ายเขา อยากจะกลั่นแกล้งเขามันก็ไม่มี อารมณ์อย่างนี้เกิดขึ้นจิต
มันก็มีมีความสุข หน้าตาผิพรรณก็มีสีผ่องใส จิตใจมีความชื่นบาน

คนประเภทนี้องค์สมเด็จพระวิฆิตมารกล่าวว่า เป็นคนแก่ยาก เพราะว่าความโกรธเป็นภัย
ทำลายเผาผลาญร่างกายให้ทรุดโทรม แต่ความเมตตาปราณีสุขเมตตา มีความชุ่มฉ่ำอยู่เสมอ
เหมือนกับต้นไม้อยู่ในเงาไม้แห่งแสงมันก็มีแต่ความเศร้า หากความสดชื่นไม่ได้ฉันใด ถ้าความโกรธ
ความพยาบาทที่มีอยู่ในจิตใจของบุคคลผู้ใด บุคคลนั้นก็จะมีแต่ความเครียด ร่างกายทรุดโทรมเร็ว
ซึ่งตรงกันข้ามบุคคลที่มีจิตเมตตา กรุณาทั้งสองประการ มีจิตใจชื่นบาน เห็นหน้าใครก็ยิ้มแย้ม
แจ่มใสใจเป็นสุข อย่างนี้ร่างกายทรุดโทรมช้า เหมือนกับต้นไม้ที่กำลังแช่น้ำอยู่ มีอาหารอยู่เป็นปกติ
มีความเชือกเย็น ต้นไม้ก็มีความผ่องใส ข้อนี้อุปมาฉันใด ใจเราก็เหมือนกัน เพราะว่าพรหมวิหารสี่
เหมือนกับน้ำ ทำจิตใจให้ชุ่มชื้น ถ้าจิตใจเราชุ่มชื้น หน้าตาเราก็ชุ่มชื้นไปตาม เพราะคนเรากิริยา
ภายนอกมีกิริยากรรม คือทำด้วยการที่ดี วาจาที่ดี ทั้งสองประการนี้จะทำออกไปก็เพราะอาศัยใจสั่ง
ที่นี้ถ้าเรามีความเมตตากรุณาทั้งสองประการนี้ ความทุกข์จะไม่มี ความวุ่นวายจะไม่มีใจจะเป็นสุข
อันนี้มีความดี

ที่นี้ข้อที่สามองค์สมเด็จพระชินศรี แนะนำว่าจงระงับความง่วง ในขณะที่ปฏิบัติความดี อัน
นี้ก็ขอให้ทรงอยู่ตามสภาวะที่ร่างกายจะทรงได้

ข้อที่สี่องค์สมเด็จพระจอมไตร ทรงให้ระงับความฟุ้งซ่านรำคาญใจของจิตเพราะจิตนี้มันมี
ความกระวนกระวาย ถ้าเราปล่อยให้มันคิดมากเกินไปใจมันก็มีความงัว เพราะจิตมันไม่ได้พัก
โดยมากเวลาตั้งแต่ตื่นจนกระทั่งหลับก็จะใช้จิตคิดงานต่างๆ ร้อยแปดพันเก้า มันก็ไม่มีมีความได้หยุด
ความเหน็ดเหนื่อยมันเกิดขึ้นก็จริงแท้ แต่ทว่าเพราะอาศัยความชินเรารู้สึกไม่เหน็ดเหนื่อย ที่นี้ถ้าหากว่า
เราจะใช้อารมณ์ตัดเฉพาะอารมณ์ใดอารมณ์หนึ่งโดยเฉพาะ โดยไม่ให้มันคิดเป็นอย่างอื่นให้คิด

เฉพาะกิจที่เราตั้งไว้ ถ้าทำได้แบบนี้วาระสองสามนาทิจึงหรือห้านาที ก็ชื่อว่าจิตเป็นฌานองค์สมเด็จพระพิชิตมารกล่าวว่ามือนิสงส์มาก

ท่านตรัสไว้ว่าการฝึกจิตระงับจากกิเลส คือขณะใดที่จิตเป็นสมาธิ อย่างที่บรรดาท่านพุทธบริษัท ครัสฟังอาตมาอยู่ ถ้าหูฟังแล้วก็ใจนึกไปตามอย่างนี้ชื่อว่าจิตว่างจากกิเลสเพราะเราฟังธรรมะ จะมีความสุข ถ้าปล่อยให้จิตมีความสุขตามกระแสธรรมอย่างนี้ เพียงแค่วันหนึ่งชั่วขณะนิดเดียว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากล่าวว่ามือนิสงส์มาก มือนิสงส์มากกว่าพระสงฆ์ ที่บวชเข้ามา ในพระพุทธศาสนา มีศีลบริสุทธิถึงร้อยปี แต่ไม่เคยเจริญสมาธิจิตเลย เราเจริญสมาธิจิตวันละสองสามนาที ได้ทุกวันนี้มือนิสงส์มากกว่า ทั้งนี้เพราะอะไร ก็เพราะว่าการทรงศีลบริสุทธิไม่สามารถจะ เกิดเป็นพรหมได้ จะรักษาศีลสักก็แสนปีก็ตามใจ ศีลบริสุทธิเพียงใดอย่างง่ก่เกิดเป็นเทวดาชั้น กามาวจรสวรรค์ แต่ว่าบุคคลใดสามารถระงับจิตให้พ้นจากนิเวศทั้งห้าประการ วันหนึ่งชั่วเวลาสัก หนึ่งนาที สองนาทีก็ตาม เมื่อฝึกนานๆ เข้า อารมณ์จิตมันก็ชิน จิตมีความสุขจิตมีการทรงตัวไม่ ฟุ้งซ่าน อย่างนี้ตายเป็นพรหม สูงกว่ากันมาก มีความสุขดีกว่ากัน เมื่อจิตเรามีสติตั้งมั่น ปัญญามันก็ เกิดเป็นปัจฉัยเข้าถึงพระนิพพานได้โดยง่าย นี่มือนิสงส์ของการอบรมใจในด้านของกุศลตามสมควร ตามเวลาอันสมควรมากก็ได้บ่อยก็ได้แบบนี้มือนิสงส์มาก

ข้อต่อไปองค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้ากล่าวว่า การสงฆ์คำสอนของพระพุทธเจ้าเป็น นิเวศน์ ตัดความดี อันนี้เราจะเชื่อเฉยๆ ไม่ควรเพราะว่าพระพุทธเจ้าตรัสไว้เสมอว่า การที่ฟังพระ ธรรมเทศนา คำสอนของพระองค์แล้วต้องนำเอาคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระประทีปแก้ว ไปคิด ตามพิจารณาใคร่ครวญดูแล้ว เมื่อเห็นสมเหตุสมควร เห็นว่าจริงตามนั้นก็ไปปฏิบัติตาม

ในเรื่องนี้มีปรากฏมาใน พระธรรมบท ขุททกนิกาย สมัยหนึ่งองค์สมเด็จพระจอมไตรบรม ศาสดาทรงแสดงพระธรรมเทศนาจบ เวลานั้นพระใหม่ก็มีอยู่ก็มี พระสารีบุตร อยู่ด้วย เมื่อ พระพุทธเจ้าเทศน์จบ ก็ถาม พระสารีบุตร ว่า สารีบุตระ ดูกร สารีบุตร เธอเชื่อตถาคตใหม่ ที่ตถาคต พุคไปนี้เธอเชื่อไหม พระสารีบุตร บอกยังไม่เชื่อ พระพุทธเจ้า เป็นเหตุให้พระบวชใหม่ที่ยังมีกิเลส หนา ประณาม พระสารีบุตร ว่าเป็นพระอวดดี ที่องค์สมเด็จพระชินศรีทรงยกย่องว่าเป็นผู้เลิศไป ด้วยปัญญา เป็นอัครสาวกเบื้องขวา มาฟังคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่เชื่อ

พระพุทธเจ้าจึงได้ทรงห้าม ความเอะอะโวยวายและองค์สมเด็จพระจอมไตรจึงได้ตรัสถาม พระสารีบุตร ว่า สารีบุตระ ดูกร สารีบุตร ทำไมเธอจึงตอบอย่างนั้น พระสารีบุตร จึงได้ถวาย นมัสการองค์สมเด็จพระทรงธรรม แล้วก็ตอบสนองว่า การที่ข้าพระพุทธเจ้าบอกว่า ยังไม่เชื่อนั้น ความจริงไม่ใช่ไม่เชื่อเลยรับฟังไว้แล้วก็จะต้องนำไปประพฤติปฏิบัติก่อน ถ้ามีผลจริงตามนั้นก็จะ เชื่อพระเจ้าข้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ทรงสดับก็ยกมือขึ้นสาธุการ ว่าดีแล้ว สารีบุตร พุคถูก จึงได้แนะนำให้บรรดาพระสงฆ์สาวกทั้งหลายเหล่านั้นทั้งหมดว่าจงจำคำของ สารีบุตร ไว้ ว่าถ้อยคำก็ตามที่ที่ตถาคตพูดไปแล้วนี้ รับฟังอย่าเพิ่งปฏิเสธหรืออย่าเพิ่งเชื่อให้นำไปประพฤติ

ปฏิบัติก่อน ถ้าพระธรรมคำสั่งสอนของเราไม่มีเหตุไม่มีผลตามนั้นก็จงอย่าเชื่อ ถ้ามีเหตุมีผลสมควร มีผลตามที่กล่าวไปจึงเชื่อ

อันนี้ การที่จะตัดความสงสัยขององค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาที่สอน ก็ต้องใช้ ปัญญาเป็นเครื่องพิจารณา อย่าอยู่ๆ ก็เชื่อเฉยๆ ที่อาตมาพูดนี้ก็อย่าเพิ่งเชื่อ พูดแล้วฟังไป ก็ลองไป ประพฤติปฏิบัติตาม ถ้ามีผลดีจึงเชื่อ ถ้าไม่มีผลดีก็จงอย่าเชื่อ นี่เป็นอันว่าการจะเชื่อคำสั่งสอนของ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ต้องใช้ปัญญาเป็นเครื่องพิจารณา

เป็นอันว่าสำหรับวันนี้ เรามาทวนของเก่ากันว่าของเก่า การเจริญพระกรรมฐาน อันดับแรก ที่เราจะก้าวเข้าไปสู่ระดับความดี ก็ต้องพยายามกำจัดความชั่วห้าประการที่จิตคบเข้าไว้ คือนิวัณห้า คือ

หนึ่ง ความหลงใหลใฝ่ฝันในรูป เสียง กลิ่น รส และสัมผัส เป็นต้น

ประการที่สอง จิตหมกมุ่น ไปในบาปอกุศล คือ จิตชั่ว อยากจะฆ่าเขาอยากจะทำเขา อยากจะ ทำร้ายเขา อยากจะแกล้งเขา ด้วยความโกรธ หรือความพยาบาท

ข้อที่สาม สิ่งที้องค์สมเด็จพระบรมโลกนาถทรงแนะนำให้ระงับความง่วงเหงาหาวนอน

ข้อที่สี่ องค์สมเด็จพระชินวร ให้ทรงอารมณไว้โดยเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นกุศล ตาม โอกาสที่จะพึงทำได้

ข้อที่ห้า องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดา แนะนำว่า จงใช้ปัญญาพิจารณาคำสอนของ พระองค์เมื่อเห็นว่า มีเหตุมีผลตามนั้นจึงจะเชื่อ

นี่แหละบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย การที่นำของเก่ามาทวนใหม่ ก็เป็นการชักซ้อม คำลึงใจ ของบรรดาท่านพุทธบริษัทว่า นิวัณห้าประการที่องค์สมเด็จพระทวงสวัสดิโสภาคย์กล่าว ว่า เป็นความชั่วที่จิตคบบ้าสมาคม เวลานี้จิตใจเรายังนิยมข้อใดข้อหนึ่งอยู่หรือไม่ ถ้าจิตใจยังพอใจ ข้อใดข้อหนึ่งก็จงถือว่าจิตของเราทรมเสียแล้วยังไม่ดีพอ ต้องพยายามขัดเกลาคิดของเราให้บริสุทธิ์ จากนิวัณทั้งห้าประการ ถึงแม้ว่าวันหนึ่งจะไม่ได้นาน วันหนึ่งสักสิบนาทีก็ยังดี

เอาละเวลานี้กาลเวลาที่จะแนะนำท่านพุทธบริษัท เพื่อชักซ้อมความเข้าใจหมดแล้ว ต่อนี้ไป ขอบรรดาสาวกขององค์สมเด็จพระประทีปแก้วพยายามตั้งกายให้ตรงดำรงจิตให้มั่น กำหนดรู้ลม หายใจเข้าออกก็จงทราบว่ขณะนั้นจิตมีสมาธิ หรือว่าจะใช้คำภาวนาด้วยก็ใช้คำภาวนาคบไปกับ ลมหายใจเข้าออก ขณะใดที่จิตใจของท่านทั้งหลายรู้คำภาวนาอยู่ ขณะนั้นชื่อว่าจิตของท่านทรง สมาธิเหมือนกัน สำหรับท่านที่ปฏิบัติมานานก็พิจารณาขั้นห้า ตามคติที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้าทรงสอน ในด้านของวิปัสสนาญาณ ต่อแต่ขึ้นไปขอทุกท่านตั้งกายให้ตรงดำรงจิตให้มั่น กำหนดรู้ลมหายใจเข้าออก ใช้คำภาวนาและพิจารณาอรรถาชัยจนกว่าจะได้ยินสัญญาณบอกหมด เวลา

คำสอนอบรมพระกรรมฐาน 41

วิตกจริต และ โมหะจริต

วิตก แปลว่าตรึก นึกคิด ไม่ตัดสติใจ ไม่ตกลง โมหะจริตแปลว่า จอมโง่ความจริงโหมะก็ แปลว่าหลง ที่นี้คนที่ลาถมันจะหลงได้อย่างไร คนที่หลงก็เพราะความโง่เป็นสำคัญ ถ้าไม่โง่ มันก็ไม่หลง หรือถ้าใครๆ ไม่หลง คนนั้นก็ไม่ใช่คนโง่ ฉะนั้น โมหะจริต อาตมาจึงได้แปลเสียอีกอย่างหนึ่ง แปลว่า จอมโง่ ตัวอย่างที่บรรดาท่านพุทธบริษัทจะเห็นได้ง่ายๆ ความจอมโง่ของคน แล้วก็ ความจอมโง่ของสัตว์ ความจอมโง่ของนักบวชในพระพุทธศาสนามีอยู่เยอะ โง่กันตรงไหนล่ะ โง่กันตรงนี้ ที่อดีตมันเกิดขึ้นมาแล้ว มันโตขึ้นมาทีละน้อย ทีละน้อย เขาเรียกกันว่าความเสื่อม แต่นี่โตขึ้นตอนนี้ดีใจ ว่าแหมนี่เรากำลังจะเป็นคนหนุ่มคนสาว พอถึงเวลาเป็นหนุ่มเป็นสาวแล้วก็ดีใจ ว่าเราเป็นหนุ่มเป็นสาวครบถ้วนบริบูรณ์ ไม่ได้คิดว่ามันจะแก่ ไม่เคยคิดว่าจะป่วย ไม่เคยคิดมันจะตาย แต่ความจริงแล้วคนที่เกิดมาต้องมีความแก่ ความป่วย ความตาย ความเสื่อมโทรมของร่างกายเป็นปกติในที่สุดตายแน่ แล้วชาวบ้านเขาตายให้ดู ก็ร้อยก็พันก็หมื่นก็แสนคนไม่เห็น เห็นเหมือนกันแต่ว่าเฉยๆ ไม่ได้สนใจ ไม่ได้คิดเลยว่าตัวเองจะต้องตายอย่างเขา นี่ถ้าไม่โง่จะเรียกกันว่าอะไร

และยิ่งไปกว่านั้น ความโง่มันจะเพิ่มมาอีก อยู่คนเดียวสบายๆ ไม่พอใจอยากมีคู่ครองแล้ว ไม่ได้คิดหรือว่าการที่มีคู่ครองนะมันเพิ่มความลำบากมาเพียงใดนึกเอาเองก็แล้วกัน จะทำอะไรมันก็ไม่ใช่อิสระสักอย่าง หากความเป็นอิสระไม่ได้จะไปไหนสักที่ก็ต้องเกรงใจ เมียเกรงใจพ่อ เกรงใจแม่ พ่อแม่ยัย ยู่ไปหมด เวลาผีลูกเข้ามาอีก ทำอย่างไร เพิ่มภาระแห่ง ความหนักนี้ถ้าคนฉลาดจริงๆ นะ ใครเขาจะไปยุ่งแบบนี้ ใครเขาจะเห็นว่าดี

หรือบางทีพอมีฐานะ พอมีพอกินบ้าง ก็เลยลืมนึกว่า ความจนมันจะเข้ามาถึงแล้วก็ผลอดคิด ว่า ความร่ำรวยจะช่วยให้คนมีความสุข แต่คนที่จอมรวยมีความสุขทุกข์เยอะเยอะ แล้วก็ เป็นจอมทุกข์ เสียด้วย ทั้งมีอำนาจวาสนามันก็คิดว่าอำนาจวาสนามันจะคงตัว แล้วคนที่มีอำนาจวาสนามากๆ ต้อง กลายเป็นบุคคลที่ไม่มีแผ่นดินจะอยู่ถมเถไป อันนี้เราไม่ได้มองกัน ลืมมอง แต่มองเหมือนกัน แต่ว่า ลืมคิดว่ามันจะเป็น มันจะมาถึงตัวได้บ้าง นี่ คือเรื่องของความโง่

แต่ความจริงความโง่ ของบรรดาประชาชน ชาวบ้าน เป็นของธรรมดาเพราะอะไร เพราะว่า ชาวบ้านชื่อว่าเป็นผู้เสพกาย คำว่าเสพ แปลว่ากิน กามแปลว่าความใคร่ คำว่า เสพกาม ไม่ได้ หมายถึงว่าเสพเมถุนธรรม คือร่วมกันในฐานะสามีภรรยา หรือว่าผู้ชายกับผู้หญิงเสมอไป กาม แปลว่า ความใคร่ ชาวบ้านมีความจำเป็น ใคร่อยากจะมีบ้าน ใคร่อยากจะมีรถยนต์ ใคร่อยากจะมีเงิน ใช้ ใคร่อยากจะมีอาหารกิน ใคร่อยากจะมีเครื่องแต่งตัว เพราะชาวบ้านเขาต้องเลี้ยงตัวเอง ถ้าอาการ อย่างนี้จะปรากฏกับชาวบ้านถือว่า เป็นเรื่องธรรมดา แต่อาการ อย่างนี้ถ้าปรากฏกับคนอื่นพวกหนึ่ง ไม่ใช่ธรรมดา แล้ว คือพวกนักบวช คือว่านักบวชปรารถนาพระนิพพานนี่ เป็นของธรรมดา นักบวช ที่บวชเข้ามาในพระพุทธศาสนากิจที่จะพึงทำ มีอยู่ 3 ประการ คือ หนึ่ง อธิศีลสิกขา รักษาศีลให้

บริสุทธิสองอริจิตศึกษา เจริญสมถภาวนาให้จิตเป็นฌาน ตามความเป็นจริง จะปลดพันธห้า ปลดความรักปลดความโลภ ปลดความโกรธ ปลดความหลง นี่การที่บวชเข้ามาในพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าสอนให้ปฏิบัติอย่างนี้

แต่ว่าพอบวชเข้ามาแล้วซี พ่อเทวดาบางเหล่า แก่ไม่ได้คิดตามนั้น คิดเสียใหม่เมื่อเข้ามาแล้ว มันต้องรวย บวชมาแล้วต้องมีสถาบรรดาศักดิ์ มีตำแหน่งหน้าที่ พอมีสถาบรรดาศักดิ์ มีตำแหน่งหน้าที่ ปกครองวัด ปกครองเขตของสงฆ์ก็เลยคิดว่าวัดเป็นวัดของตัวเองเสีย เขตของสงฆ์เป็นเขตของตัวเอง ไม่ใช่เป็นของสงฆ์ นี่ความโง่ระยำแบบนี้มันมี พวกประเภทนี้เราเรียกกันว่า กระสือ หรือว่าผีที่ชอบหลอกชาวบ้าน เวลาชาวบ้านที่เข้าไปหา ทำตัวเหมือนพระอรหันต์ ทำท่าทางวิเศษวิโสทุกอย่าง แต่พอกลับหลังชาวบ้านสกปรก ก็ด้วยกิเลส ตัณหาทุปาทาน และอกุศลกรรม คนพวกนี้ไม่ควรสักการะ ไม่ควรเอื้อเฟื้อ ไม่ควรเลี้ยงดูถ้าเราเลี้ยงคนพวกนี้ไว้ มันก็เหมือนกับเลี้ยงโจรไว้ปล้นความดี ปล้นทรัพย์สินของบรรดาประชาชน

ด้วยบรรดาประชาชนทั้งหลายเข้ามาแล้ว ตั้งใจคิดว่าจะทำบุญ แต่ว่าแดนที่รับไม่ใช่เป็นแดนบุญเป็นแดนบาป แล้วเราทำแล้วเราจะได้อะไร พระที่บวชเข้ามาในพระพุทธศาสนา ถ้ามีความโลภ หรือมีความรักในเพศตรงกันข้าม มีความโกรธ มีความหลง เหตุทั้งสามอย่างหรือแถมสี่อย่าง ที่เรียกกันว่าความรัก ความรักกับความโลภมันตัวเดียวกัน ทั้งสามประการนี้พระพุทธเจ้าท่านกล่าวว่า เป็นรากเหง้า ของความชั่ว ไม่ใช่กิ่งไม้ไช่ก้านของความชั่ว มันเป็นรากเหง้าของความชั่ว ที่นี้เราไปส่งเสริมรากเหง้าของความชั่วให้มันเจริญงอกงาม แล้วเราจะได้ความบริสุทธิ์ผุดผ่อง ได้ความดีมาจากไหน

นี่ละบรรดาท่านพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย ถ้าตั้งใจจะไปพระนิพพานละก็หาแดนของพระนิพพานเป็นที่ไป ตั้งใจจะไปสวรรค์ หาแดนของสวรรค์เป็นที่ไปตั้งใจจะไปพรหมหาแดนของพรหมเป็นที่ไป ตั้งใจจะไปจะเป็นมนุษย์หาแดนของมนุษย์เป็นที่ไป แดนของมนุษย์ก็คือบุคคลที่ปฏิบัติครบถ้วน ใน **กรรมบทสิน** หรือว่า **ศีลห้า** ประการ ถ้ารักเรา คบคน เราสงเคราะห์ท่านประเภทนี้ เราเกิดเป็นมนุษย์ได้ท่านจะสอนให้เรา แนะนำเราให้ปฏิบัติตามท่าน เราก็เกิดเป็นมนุษย์ได้

ถ้าเราต้องการเป็นเทวดา ไปหาแดนของเทวดา ท่านที่อยู่แดนของเทวดามีลักษณะ ประกอบไปด้วยคุณธรรม 2 ประการ คือ **hiri** และ **โอตตปปะ** **hiri** แปลว่า ขยความชั่ว **โอตตปปะ** เกรงกลัวผลของความชั่วจะให้ผล เรียกว่าไม่ทำความชั่วกันเลย ไม่เมาในลาภ ไม่เมาในรัก ไม่เมาในยศ ไม่เมาในสรรเสริญ ไม่เมาในสุขไม่เมาในโทสะ ความโกรธอิจฉาริษยาชาวบ้าน ไม่หลงตัวว่าเป็นผู้วิเศษ

แล้วถ้าหากว่าเราจะไปแดนพรหม เราก็ไปหาท่านที่ทรงฌานสมบัติ ถ้าเราจะไปพระนิพพานก็ไปหาท่านที่ทรงความเป็นพระอริยเจ้า แล้วสมัยนี้มีพระอริยเจ้าไหม หากว่าท่านมีกล้องส่องทางไกล หรือว่าแว่นขยาย ลองๆ ขยดูทีละอะว่า เวลานี้มีพระอริยเจ้าในประเทศไทย บ้างหรือเปล่า ถ้าจะถามคนพูด คนพูดขอตอบตรงว่ามี มีตั้งแต่พระโสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี อรหันต์ หากว่าท่านอยากจะรู้ว่า ใครเป็นพระอริยเจ้าคือ พระโสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี อรหันต์ท่านทำ

ตัวของท่านให้เป็นพระโศดาบัน ท่านจะรู้จักพระโศดาบัน ทำตัวของท่านให้เป็นสภิกาคามีท่านจะรู้ พระสภิกาคามี หากว่าท่านเป็นพระอนาคามี ท่านก็รู้ว่าใครเป็นอนาคามีบ้าง หากว่าท่านเป็นอรหันต์ ท่านก็จะได้ว่า ใครเป็นอรหันต์กันบ้าง อันนี้พูดละไปแล้วละมัง

เป็นอันว่าเราจะรู้ได้เพราะอาศัยเราเข้าถึง เรื่องของพระนิพพานนี้ แปรคฤกษณ์ฟัง คุยไปคุย มาศีลห้าไม่ครบ พิโซเอัย ในเมื่อศีลห้าไม่ครบ ไปเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉานยังไม่ได้ จะมาคุยถึงเรื่อง พระนิพพานกันได้อย่างไร เพราะอะไรศีลห้าถ้าไม่ครบ โนนไปเกิดในนรกและจะมานั่งคุยกัน เรื่อง พระนิพพาน

บรรดาท่านที่ผมสั่งทั้งหลาย โจนควี่ โจนหวด ห่มผ้ารุงรัง เมากาย เมากีรติ เมาศลตาม บรรดาคักคักกันบ้างหรือเปล่า ถ้าเมาระก็สบาย โนน นรก นี้ไม่ได้ค่าใครนะ เพราะเจอะหน้ามาแล้ว ใครอยากจะถามก็เชิญ จะชี้ตัวให้ บรรดาท่านพวกนี้สร้างความจริงไว้เยอะ ทำให้หนักบวชที่ดึๆ มัน หมองไปด้วย นี่พวกเราช่วยกันคัด ท่านพวกนี้ให้ออกไปในขอบเขตของ พระพุทธศาสนาจะดีไหม ที่เป็นอย่างนี้ได้เพราะอะไร เพราะว่าท่านมีวิตกจริต และโมหจริตประจำใจ หลงคิดว่าขอบที่มันไม่จิง ยั้งยั้ง เข้าใจว่าเป็นของจิงยังยั้ง ของที่ไม่เที่ยงเห็นว่ายั่งยืนของที่เป็นทุกข์ หาว่าเป็นสุข ของที่เป็นอนัตตาจะต้อง สลายตัว คิดว่าทรงตัวอยู่นี้หลงไป แล้วอารมณ์ใจของท่านเองก็เหมือนกัน ไม่กล้าจะตัดสินใจ ตามคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระบรมครู ว่าเรื่องพระนิพพาน เป็นบันไดที่เราขึ้น กันไปยากนัก แต่ทว่าท่านผู้ที่ไม่ยอมเชื่อองค์สมเด็จพระผู้มีพระภาค แต่ว่ากล้าแต่งเครื่องแบบของ พระพุทธศาสนา เพราะอะไร เพราะว่าท่านในกระเป๋าคนสหายนี้ท่านพวกนี้ ถ้าเป็นคนก็เปลืองที่ ท่านเป็นสมณชีพราหมณ์ก็เปลืองผ้าเหลือง นี้

เมื่อเร็วๆนี้ มีพระแก่องค์หนึ่งมาบอกให้ฟัง ว่าวัดที่ท่านอยู่มีพวกสูบเฮโรอินไอ้ผิงขาวๆ แล้วก็ทำพระขาย เวลาออกหน้าแจก ทำจริยาเรียบร้อยดีเหลือเกินแต่ทว่าลับหลังแจกล่อเฮโรอินเข้า ให้ นัวันที่พูดนี้เป็นวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2518 ข่าวนี้อ่านเมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2518 แล้วก็ไม่มี ใครเขาทำอะไรปล่อยกันไปตามสบาย นี่นักปกครองไปทางไหนหมด เห็นไหม การที่ประเทศคน เป็นสาวขององค์สมเด็จพระสุคตนะ นั่งคคกันเสียหมด ไม่ได้เงยหน้าขึ้นมาดูอย่างนี้แล้วจะไม่ชื่อว่า หลอกหลวง เอาเครื่องแบบขององค์สมเด็จพระบรมครูมาสวมหลอกชาวบ้าน จะว่าอย่างไรกัน ไอ้ ตำแหน่งแห่งการปกครองนะ มีไว้ทำไมรับไว้ทำไมถ้าทำไม่ได้ ให้คนอื่นเขาเป็น ใครที่มีความสามารถให้เขาเป็น ให้เขารับตำแหน่งนั้น ถ้าเราไม่มีโอกาส จะปฏิบัติงานของพระพุทธศาสนา ได้ มานั่งเป็นให้เปลืองที่ทำไม เป็นการช่วยกันทำลายพระพุทธศาสนา พวกนี้มีจริยา คือ จริตเรียกว่า วิตกจริต ตัดสินใจไม่ตรง ไม่แน่นอน จะไปถอดถอน จะไปจับสีก ก็เกรงว่าเขตปกครองของตัวจะมีความเสียหาย หาว่าปกครองไม่ดี เลยหมกจี หมกสิ่งโสโครกเข้าไว้ นี้ความจริงไร มันกินกระทั่ง ผู้ใหญ่อันดับปกครอง

ถ้าอยากจะรู้มาถามสิ ว่าที่ไหนจะบอกให้ ที่พูดอย่างนี้ไม่ได้เกรงใจใครเพราะเลิกคบแล้วไอ้ งานประเภทนี้ เคยทำมานะ เคยกวาดนักบวชประเภทนี้ออกเยอะเยอะ เวลานี้ว่างมือแล้ว แล้วก็สาวก

ขององค์สมเด็จพระประทีปแก้วท่านใดก็ตาม ถ้าไม่บริสุทธิ์ผุดผ่อง อย่ายื่นมือเข้ามาเกี่ยวข้องกับ จะไม่รับรองฐานะของท่าน ถ้าภูธรานจะปล่อยลูกศิษย์ อาละวาดจะบอกให้ ว่าท่านทั้งหลาย ช่วยกัน ทำลายศาสนาขององค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดา

นี่แหละบรรดาท่านพุทธบริษัท โมหจริต และวิตกจริต มันระยำแบบนี้ นี่ไอ้เจ้าโรคแบบนี้ แต่ความจริงมันกินใจคนทุกคนมันเข้ามาสิงใจมันเป็นโรคร้ายคล้ายๆกับโรคเรื้อนมันเข้ามากินใจเรา อีกอย่างหนึ่งนี่องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าบอกว่าอารมณ์ที่มันไม่ทรงตัว อารมณ์มันหงุดหงิด มันฟุ้งซ่านไม่ทรงตัว ที่เราเรียกกันว่าเป็นฉวาน สมาบัติไม่ได้ ก็เพราะว่าใจเข้าไปคุยกัน วิตกจริต กิดไม่ตกลง โมหจริต ซึ่งมีความหลง ไม่ยอมรับนับถือกฎของความเป็นจริง นี่แหละบรรดาท่านพุทธบริษัทชายหญิง อารมณ์อย่างนี้เขาเรียกว่าวิตกจริต และโมหจริต มันเป็นโรคร้ายทำลายความดีของคน

ทีนี้ถ้าเราจะแก้ เราจะทำอะไร ต้องไปหาหมอใหญ่ หมอใหญ่ หมอใหญ่คือใคร คือพระพุทธรูปเจ้าไปหากันที่ไหนเล่า ก็ที่เรานี้แหละมีอยู่แล้ว เพราะว่าองค์สมเด็จพระประทีปแก้วตรัสกับ พระอานนท์ ว่า อานันตะ ดูกร อานนท์ เมื่อเรานิพพานไปแล้ว พระธรรมวินัยที่เราสอนไว้จะเป็นศาสดาสอนเธอ คำว่า พระพุทธรูปเจ้าก็ได้แก่คำสอนของพระองค์นั่นเอง พระพุทธรูปเจ้าไม่ใช่ขันธุ์ ห้า ไม่ใช่เนื้อไม้ใช่หนัง พระพุทธรูปเจ้าคือคุณธรรมพิเศษ ที่องค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐเจ้าค้นคว้าและปฏิบัติได้เวลานี้พระธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระจอมไตร ยังมีอยู่ครบถ้วน แต่ทว่าเจ้าคน จัญไรเท่านั้นแหละ นี่ก็มาควบคุมศาสนาขององค์สมเด็จพระจอมไตร พวกท่านทำลายพระพุทธศาสนา นี้ว่ากันแต่เฉพาะคนจัญไร คนดีไม่เกี่ยว คนดีอย่าเดือดร้อนนะ ถ้าเดือดร้อนเมื่อไหร่จะหาว่าเป็นคน เลวเมื่อนั้นถ้าท่านไม่เลวกันท่านไม่เดือดร้อน นอนยิ้ม แล้วคนที่เขาดี ไม่มีอะไรเดือดร้อน จะว่ากันอย่างไร จะพูดกันอย่างไรมันไม่ถูกเขา ถ้าไปชนใครเข้าให้รู้เถอะว่า คนนั้นนะเลวเต็มทีแล้ว

ท่านทั้งหลายได้รับบันทึกเสียงไว้ เอาคาสเซทไปเปิดให้ฟัง ถ้าเขานั่งฟังแล้วก็เขาไม่สบายใจ เราจะทราบได้เลยว่า ท่านผู้นั้นพกเอาความจัญไรไว้พอใจแล้วไม่ใช่สาวกขององค์สมเด็จพระประทีปแก้วบรมศาสดา แต่เนื้อมันก็ใกล้จะหมดนี้ ตามสิบนาทีที่จะผ่านไป เต่าหัวล้านจัญไร นึกพูดกะกระระรานมาเรื่อย แต่ที่พูดเรื่อยมาอย่างนี้ พูดตามความเป็นจริง

ถ้าบรรดาท่านพุทธบริษัทชายหญิงปฏิบัติ เพื่อหวังพระนิพพานจะได้รู้ ไม่ใช่ใครแต่งเครื่องแบบ ขององค์สมเด็จพระบรมครูแล้ว ดีไปเสียทั้งหมด คือศาสนาขององค์สมเด็จพระสุคต ย่ำแย่อยู่เวลานี้ไม่ใช่ใคร พวกจัญไรที่ไม่มีมีความเคารพในพระธรรม คำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระจอมไตรนั่นเอง ปล่อยไว้ให้วิตกจริต โมหจริตเข้าครอบงำแล้วเวลาสอนแหม สอนดีเหลือเกิน ตั้งทำตั่งทางพอมียศบรรดาศักดิ์เข้าหน่อย วางท่าฝั่ง ความจริงแล้ว จี๋หมา เข้าไปโปะๆ หัวเข้าไว้ ไม่ได้รู้ตัว ถ้าเมาในยศ ถ้าไม่เมาในยศ ก็จงคิดว่าท่านเอาทองคำไปครอบหัวเข้าไป มีราคา ถ้าเมาในยศก็จี๋หมาเราดีๆ นั่นเอง จะไปเกรงใจอะไรกัน ไม่เกรงใครแล้ว โคนพวกนี้เล่นงานมาขนาดหนักๆ เวลานี้ก็กำลังได้กัน ขอบอกกล่าวให้ทั่วถึงกันว่า ใครก็ตามถ้าภูธรานศาสนาขององค์สมเด็จพระ

พิชิตมารบรมศาสดาแล้ว ไม่ยอมก้มหัวให้เด็ดขาด ถึงแม้ว่าตัวจะตายก็ตาม แต่จะยอมให้ศาสนาของ
องค์สมเด็จพระชินวรตกเป็นทาสของคนเลวนี้ยอมไม่ได้

สมมุติว่า ถ้าใจของท่านไปโดนโรคภัยนี้กินเข้า จะรักษาอย่างไร เข้าไปหาหมอใหญ่พระพุ
ทธเจ้า ท่านให้ยาอะไรบ้างหนอ ที่มารักษาใจที่เกิดฟุ้งซ่านคนกับอารมณ์ของความชั่ว ไม่รู้ตัวว่าดี
หรือเลว ยานานานี่มีนามว่าอะไร ขอพลิกตำรานิดความจริงไม่มีตำรา จะพูดเมื่อไหร่ก็พูดได้ ก็พูด
มันส่งเดชไป อย่างนั้นล่ะว่าพลิกตำรา พลิกใจกลับมาพูดตามตำรา คือคำสอนขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า โรคประเภทนี้เกิดขึ้นกับใคร องค์สมเด็จพระจอมไตรให้ใช้ **อานาปานโอสถ** เห็น
ไหมล่ะ นี่หมอใหญ่ท่านบอกว่าต้องใช้ **อานาปานโอสถ** เอ๊ะ โอสถ นี่แปลว่า ยา **อานาปานะ** แปลว่า ลม
หายใจเข้าออก แมหาไม่ยาก พิธอยู่ตรงนี้เองนะรี ไม่ยากเลย ยานานานี่อยู่ในกายเราเอง เออ
อยากจะทำท่านที่นั่งฟังอยู่นี้ ใครไม่มีลมหายใจบ้าง มีไหม ถ้าไม่มีก็ตี ริมแข็งเข้ามาให้ทราบ
ด้วย จะช่วยขังสกุลให้ ถ้ามีก็ไม่กล้าไป เดียวจะตื่นหน้าเข้าลำบาก

นี่องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาค บอกให้ใช้ **อานาปานุสสติโอสถ** เป็นเครื่องกำหนดรู้เข้าไว้ จะ
ปราบปรามวิตกจริตกับโมหจริตได้อย่างราบคาบ แน่เป็นยาที่แก้ชังชะด้วย แต่ว่าเวลาใช้ยานาน
นี้ต้องฉลาดในการใช้ ถ้าเป็นคนโง่ใช้ยาไม่ได้ผลอีก นี่มีคนชอบมาถามกันนักกว่า "ไอ้ใจฟุ้งซ่านนะทำ
อย่างไรถึงจะสงบ แหมก็เขียน ไปให้ทั้ง **มหาสติปัฏฐานสูตร** และ **กรรมฐานสี่สิบ** ถามว่ามีไหม บอก
ว่ามีแล้วกลับมาถามอีกว่า ทำอย่างไรถึงจะจิตสงบ แบบนี้ตายหลายแสนชาติ เอาดีอะไรไม่ได้

ความจริงนักปฏิบัติที่เขาจะดีกันได้ นี่ถ้าอ่านพบเขาทำเลย แล้วสำหรับใน **มหาสติปัฏฐาน**
สูตร ก็ดี ใน **คู่มือปฏิบัติพระกรรมฐาน** ที่เรียกกันว่า **กรรมฐานสี่สิบ** ก็ดี เขียนไว้ละเอียดลอมมาก
แต่ว่าท่านผู้รับไม่อ่าน อ่านแล้วไม่จำ ถ้าอย่างนี้เมื่อไหร่ล่ะ ถึงจะแก้โรคภัยได้ คนที่เขาทำกันได้ดี
นะ เขารับฟังกันคราวเดียวหรือว่าอ่านหนังสือพบจุดใดก็ตาม เป็นจุดที่ตัดอารมณ์แบบนี้ เขาจำกัน
ไปเลยแล้วเขาก็นำไปประพฤติปฏิบัติ มันไม่ยากไม่ลำบากอะไร ทำแบบง่ายๆ เอากันอย่างนี้ดีกว่า
ถ้าเลวเต็มที่ละก็เอากันอย่างเลวเต็มที่ สามเดือนทรงฌานสี่สหายเอาอย่างเลวน้อยไปหน่อย อย่าง
กลางๆ เดือนหนึ่งทรงฌานสี่สหาย เอาอย่างดีเต็มที่ ใช้เวลามากที่สุดไม่เกินหนึ่งอาทิตย์ทรงฌานสี่
สหาย ทั้งนี้เพราะอะไรเพราะคนที่เขาปฏิบัติใน **อานาปานุสสติ** สองสามวันได้ฌานสี่มถไป

นี่เขาทำกันอย่างไรระ เป็นอันว่าเขาฉลาดในการใช้ยา การใช้ยานี้ต้องฉลาดฟังมากท่านสั่ง
อย่าไปขัดคำสั่งของนายแพทย์ แน่ะ ว่าเข้านั้น ไอ้ที่ว่าอย่างนี้ไม่เคยเป็นนายแพทย์ ประจำ
โรงพยาบาล แต่ว่าเป็นคนไข้ของโรงพยาบาลเป็นประจำ ถึงแม้ว่าไม่ได้นอนในโรงพยาบาล เวลานี้
เดินไปเดินมา ก็ยังเป็นคนไข้ของหมออยู่ หมอ ห้อยติดตามดูอยู่หลายหมอดูด้วยกัน ต้องปฏิบัติตาม
คำสั่งของแพทย์โดยเคร่งครัด ไม่อย่างนั้นร่างกายมันก็ไปไม่ไหว แม้แต่ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระ
จอมไตร ที่เราจะปฏิบัติก็เหมือนกัน ก็ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของพระพุทธเจ้า อย่าออกนอกกลุ่มนอกรทาง
ไป มันจะไม่ได้อะไร ถ้าทำตามท้ององค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาทรงสอนแล้ว ขอรับรองว่า

พระธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระปรมหาวชิราลงกรณ บรมครู บรมอัครราชูปถัมภ์ บรมอัครราชูปถัมภ์ บรมอัครราชูปถัมภ์ อานาปานุสสติโอสถ จะสามารถปลดปล่อย
วิตกจริตกับโมหจริตได้ ภายในระยะเวลาไม่เกิน 7 วัน

คำสอนอบรมพระกรรมฐาน 42

ศรัทธาจริต

ที่ให้ได้ต้องรออีกสองวัน ก็เลยบอกว่า ถ้าอย่างนั้นนิมนต์พระคุณเจ้าไปหมู่บ้านเถอะ พระปัจเจกพุทธเจ้าบอกคณะอาตมามีพี่น้องก็ไม่ใช่สององค์ไปจะเลี้ยงไหวรี เธอก็บอกว่า ไหว เพราะหมู่บ้านฉันมีพันธุ์หลังคาเรือนพอดี พระปัจเจกพุทธเจ้าท่านก็ตามไป บ้านนั้นก็จัด ในอันดับแรกก็จัดอยู่บ้านละองค์ ต่อมาก็ทำกุฏิเป็นที่พัก และทุกคนก็ถวายจีวรแก่พระปัจเจกพุทธเจ้าองค์ละชุดๆ เลี้ยงอยู่อย่างนั้น ตลอดจนกระทั่งเข้าฤดูฝน หลังจากนั้น พวกนี้ตายหมด พระปัจเจกพุทธเจ้าตายไม่ได้ณะคนที่เลี้ยงคณะเทวดา แยกไปเป็นเทวดารวมเป็นกลุ่มมีวิมานอยู่ในกลุ่มเดียวกัน ลงมาอีกทีหนึ่งก็มาเจอพระพุทธรูปอีกองค์ จำไม่ได้ไม่รู้ว่าชื่ออะไรอยากรู้ชื่อใหม่ สิบบาท (หัวเราะ) นี่จำไม่ได้ ไม่รู้พระอะไรแน่

ทีนี้ในกาลนั้น เธอก็มาอยู่เป็นคณะกันเหมือนกัน ลงมาเป็นคนก็มาเกิดเป็นคหบดี คราวนี้มีฐานะดีมาก ไปอยู่กันเป็นกลุ่ม ตอนหนึ่งเขาก็นิมนต์พระพุทธรูปเจ้าเสด็จไปในเมืองนั้น เขาประกาศว่าเวลานี้พระพุทธรูปเจ้าเสด็จมา จึงพากันไปฟังเทศน์ ทีนี้เมื่อท่านเสด็จไปใหม่ๆ สถานที่มันก็ไม่กว้าง กุฏิพระก็เล็กๆ พอเข้าไปหวังจะไปฟังเทศน์ ก็กลุ่มนั้นทั้งหมด เขาบอกกันเข้า ความเลื่อมใสก็เกิดขึ้นที ไปเป็นกลุ่ม พอดีไม่ทันพระพุทธรูปเจ้าจะเทศน์ ฝนตกใหญ่ นี่ชาวบ้านที่เขารู้จักกับพระบ้าง รู้จักกับฌรบ้าง ก็เข้าไปอยู่ในห้องพระ ห้องฌรจนเต็มพวกคนพันครอบครัวนี้ ก็เข้าไม่ได้ยื่นตากฝน

หัวหน้ากลุ่มจึงถามว่านี่พวกเรานี้จะทำตนเป็นคนที่น่าละอายแบบนี้ต่อไปริความจริงสถานที่นี้ไม่พอเราควรสร้างอาสนะขึ้น คือว่า สร้างอาคารขึ้น หัวหน้ากลุ่มก็ออกหาร้อย เอ้อ หัวหน้ากลุ่มออกพันหนึ่ง ลูกน้องกลุ่มก็ออกคนละห้าร้อยสำหรับผู้หญิง ออกคนละสองร้อยห้าสิบ นักเข้ามันก็ไม่พอ ไม่พอก็เพิ่มตามจำนวนก็สร้างอาคาร อาคารใหญ่ก็แบบศาลาพระพุทธรูปเจ้าพัก และเป็นที่พักเทศน์แล้วก็สร้างเรือนยอด คำว่า เรือนยอดคือ เรือนมีหลังคายอด มีบันลสำหรับพระอีกพันหลัง และก็ถวายผ้าไตรจีวร เสร็จจากชาตินั้นตายไปเป็นเทวดาอีก ไม่เป็นเทวดากลุ่มอีก เห็นไหม นี่พูดถึงว่าคนทำบุญตามกันขึ้นไปเป็นเทวดาเป็นกลุ่ม

พอสมัยพระพุทธรูปเจ้าองค์ปัจจุบันนี้ ทรงตรัสรู้ พวกนี้ลงมาเกิดใหม่หัวหน้าใหญ่เป็นพระราชามีนามว่า พระมหากบิล บรรดาบริวารทั้งหมดก็มาเป็นอำมาตย์ ตอนนีพระราชามีอะไร บรรดาอำมาตย์ทั้งหมด ตระกูลทั้งหมด พันครอบครัวก็มีเหมือนกัน เพราะทำบุญร่วมกัน ไซ้ใหม่เมื่อหลังจากนั้นแล้วปรากฏว่า ทั้งหมด พันครอบครัว ทั้งพระราชาและอำมาตย์ มีความสนใจอย่างเดียวกัน ที่ไม่ปรากฏข่าวดาในโลก จิตก็คิดเสมอว่า เราอยากจะพบพระพุทธรูปเราอยากจะพบพระธรรม เราอยากจะพบพระสงฆ์ นี้บุญมันนานะ เขาเรียกบุญเก่า

ต่อมาวันหนึ่ง พระราชาเสด็จไปสู่พระราชอุทยาน ล้อมไปด้วยอำมาตย์คู่ใจพันคน จิ๋มำไปก่อนจะเข้าพระราชอุทยานก็พบพ่อค้าเกวียน แกมาพักอยู่กำลังเหนื่อยก็เลยทรงเข้าไปถามว่า พ่อค้า

เกวียนนี้ มาจากที่ไกล ได้ข่าวพิเศษอะไรมาบ้าง พ่อค้าเกวียนก็ยังเหนื่อยๆ อยู่ ก็บอก ไม่มีข่าวอะไร ก็
จะขายของสักหน่อย ก็ยังขายไม่ได้ หาข่าวไม่ได้ ท่านก็กระเช้าถามถามเข้าชี้บอก ไม่มีข่าวอะไรเลย
พวกนั้น ก็นึกได้บอกข่าวมีอยู่ข่าวหนึ่ง แต่ว่าเป็นข่าวใหม่ ท่านถามว่าข่าวอะไร พวกพ่อค้าเกวียน
บอก เวลานี้พระพุทธเจ้าทรงอุบัติขึ้นแล้วในโลก

พ่อได้ฟังข่าวพระพุทธเจ้าอุบัติขึ้นแล้วในโลก ธรรมปีติก็ขลุ่ยชူးเข้าเกิดปีติความปลื้มใจ
ท่านถามใหม่ ย้ายลงไปว่าเมื่อไหร่ เธอว่าอะไรนะ พวกพ่อค้าบอกว่า พระพุทธเจ้าทรงอุบัติขึ้นแล้วใน
โลก ก็อาศัยบุญเก่านะ ท่านดีใจปลื้มใจมาก บอก เอ้าข่าวนี้ ฉันให้แถมค่าสิ่ง แหม เราเป็นพ่อค้าก็
ดีสิ เกิดไม่ทันนะ อีต่อนั้นนะ แสมค่าสิ่งสมัยนั้นก็ไม่ใช่ก่อนจะควายตัวละค่าสิ่งเดียว ไข่มุขและ
ก็ถามว่ามีข่าวอะไรอีกไหม พ่อค้าก็บอกว่าเวลานี้พระธรรมเกิดขึ้นแล้ว เพราะว่าพระพุทธเจ้าทรง
ตรัส ก็แสดงธรรม เป็นอันว่าพระธรรมเกิดขึ้นแล้วในโลก

ท่านก็ดีใจดีใจ เอ้าข่าวนี้ฉันให้แถมอีกแสมค่าสิ่ง พ่อค้าความจริง ใจของในเกวียนทั้งหลาย
ดีกว่านะ ไม่ต้องขายกันเลยถ้าเป็นรณะ ถามว่า ข่าวหมดเท่านี้รู้ท่านพ่อค้าก็บอกว่า เวลานี้พระสงฆ์
เกิดขึ้นแล้ว อุบัติขึ้นแล้ว ท่านก็ให้รางวัลอีกแสมค่าสิ่ง

ต่อจากนั้น ก็ทรงเรียกอาลักษณ์มา ให้จารึกลงไปแผ่นทอง แจกความไปยังพระมหากษัตริย์
บอกว่าเวลานี้ เราได้ข่าวพิเศษ เราขออุทิศเฉพาะพระพุทธเจ้าพระองค์นั้น เพราะฉะนั้นพระราช
สมบัติทั้งหมดขอมอบให้แก่เธอแต่ผู้เดียว ขอให้ปกครองราชสมบัติต่อไป จงมอบเงิน ให้พ่อค้าคน
นี้สามแสนค่าสิ่ง พ่อเขาเขียนเสร็จ มอบแผ่นทองคำจารึกให้แก่พ่อค้า ทั้งหนึ่งพันคนก็ออกพริด พริด
พริด ไม่กล้ากลับบ้าน เปิดเลขนะ

ทีนี้ในช่วงนั้น พ่อเดินเข้าไปที่ผ่าน แม่น้ำสามสาย ท่านก็อธิษฐานว่า ถ้าพระพุทธเจ้า พระ
ธรรม พระสงฆ์มีจริง และเวลาเราอุทิศเฉพาะพระพุทธเจ้า พระองค์นั้น เฉพาะพระธรรมและ
พระสงฆ์ ขอให้เวลานี้เรามาข้ามไปน้ำนี้จึงแข็งเหมือนดิน ให้ม้าวังไปได้ก็วังไปได้บนม้าสบาย ข้าม
แม่น้ำสามสายขอเล่าลัดๆเพราะเรื่องนี้อยาวมาก

พอดีในขณะที่ พระมหากษัตริย์ เสด็จไปพระพุทธเจ้าทรงอยู่ในพระมหาวิหารทรงทราบ
อุปนิสัยของ พระมหากษัตริย์ และคณะพร้อมด้วยชายาทั้งหมดว่า ชายาของท่าน ภรรยาของท่าน
ทั้งหมดจะเป็นพระอรหันต์ พระองค์ก็เสด็จมาเป็นระยะทางสิบสองโยชน์ มานั่งคักทางอยู่ ในพระ
บาลีท่านบอกว่า มีอุปมาเหมือนพระจักรพรรดิมาคอย ต้อนรับก้านัน (หัวเราะ) พระมหากษัตริย์ มี
สถานะเหมือนก้านันไข่มุขใหม่ พระราชา พระพุทธเจ้ามีฐานะคล้ายพระเจ้าจักรพรรดิก็เสด็จมานั่งอยู่
โคนต้นไม้ เมื่อ พระมหากษัตริย์ กับพวกข้ามแม่น้ำสายที่สามไปแล้วเห็นฉัพพรรณรังสีรัศมีหก
ประการ พวยพุ่งเข้ามาบนอากาศ อยู่ใต้โคนต้นไม้พุ่งมาเหนือยอดไม้ เหมือนกับสีทองคำ ท่านก็คิด
ว่า แสงนี้คงไม่ใช่แสงพระอาทิตย์ คงไม่ใช่แสงพระจันทร์ ไม่ใช่แสงประทีป ต้องเป็นแสงพระรัศมี
ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็ขับม้าตรงเลย เข้าไปที่นั่น

พอเข้าไปถึงก็ถวายนมัสการเสร็จพระพุทธเจ้าก็ทรงเทศน์ พอเทศน์จบปรากฏว่า ทั้งหมด เป็นพระโสดาบัน ดีไหม นี่เขาเรียกคนทำบุญเป็นหมู่ อย่างพวกเรานี้ละ นี่ยังไม่จบนะ ใครอยากจะ ฟังต่อไหม สิบบาท (หัวเราะ) คัดคอนะ เอาคนเดียววะ คนอื่นไม่เกี่ยว

แต่ว่าทีนี้ท่านก็กลับมาย้อนถึงเรื่องพระมเหสี เมื่อ พระมหากบิล กับอำมาตย์ทั้งหมด เสด็จ ไปแล้ว บรรดาพ่อค้าก็นำข่าวสาร เขาเรียก นาฎีกานะ มาถวาย พระมเหสี เพราะว่าพระราชาท่านมา เบิกเงินสามแสนตำลึง พระมเหสีก็ถามว่าเธอให้อะไรแก่พระราช หรือบอกข่าวอะไรแก่พระราช พระราชาจึง ได้ให้เงินเธอมากมายนัก บรรดาพ่อค้าทั้งหลายก็กราบทูลว่า ข้าพระพุทธเจ้า แจ้งข่าวแต่ เพียงว่า เวลานี้ พระพุทธเจ้าทรงอุบัติขึ้นแล้วในโลก พระมเหสีนั่งอึ้งไปตั้งนานธรรมปีติมันเกิด พุด ไม่ออก ถามว่า ไหน ว่ายังงั้นนะ ว่าไหมซิ ชักหูไม่ติแล้วนะดีใจว่า เวลานี้พระพุทธเจ้าทรงอุบัติขึ้น แล้วในโลก ท่านก็เลยถามว่า ไซ้ บอก แหม พระราชานี้ พระราชาทานน้อยเกินไป ไม่คู่ควรแก่ข้านี้ เลย เอาละ จันมันเป็นคนจน เป็นเมียเขา ไม่มีอำนาจในพระราชทรัพย์ทั้งหมด จันให้เฉพาะข้านี้ สามแสนตำลึง

แหม เราอ่านไปอยากเป็นพ่อค้าจริงๆ (หัวเราะ) แล้วถามว่ามีข่าวอะไรอีกเธอก็บอกว่า เวลา นี้พระธรรมเกิดขึ้นแล้วในโลก เอ้า ก็นั่งอึ้งไปอีก ถามซ้าก็ให้อีกสามแสนตำลึง และพ่อค้าก็บอก เวลานี้ พระสงฆ์เกิดขึ้นแล้วในโลก อิทำนั่นนะล่อชะเก้แสนพระราชอีกสามแสน เป็นเท่าไรป่า เก้าแสนตำลึง เป็นสิบบองแสนตำลึง โอ้โฮ ป้าเอ๊ย เวลานี้ เรามิทำนั่นนะ ฝากธนาคารอนกินเอก เบี้ยสบายไม่มีการขาดทุนนะ หากินดอก จะไปบาปอะไรละ กินดอกนะไม่บาป กินรากบาปทำลาย ตัน (หัวเราะ) ไซ้ไหม ป้าตัดสินใจผิด

เป็นอันว่า เมื่อพระมเหสีทรงทราบข่าวนี้อันแล้วที่พระราชทานทรัพย์กับบรรดาพ่อค้าแล้ว จึง ได้แจ้งข่าวหมู่เทวฤทธิ์ เรียกบรรดาบริวารทั้งหมดพันครอบครัวมาแจ้งให้ทราบ ว่า เวลานี้พระราช กับสามีของพวกเธอ ไปบวชหมดแล้วหนีไปหมด เธอกับจันเป็นม่ายหมดแล้ว เมื่อนี้ตั้งชื่อใหม่ดี ไหม ชื่อว่า เมืองแม่ม่าย พระบาลีไม่มีหรือก จันพูดเอง (หัวเราะ) ไซ้ไหม บาลีเขาไม่ได้เขียนอย่างนี้ แล้วผู้หญิงเหล่านั้นก็ถามว่า ที่ไปกันนะ ไปกันเพื่ออะไร เพราะอะไรท่านก็บอกข่าวให้ทราบ พอ แจ้งข่าวให้ทราบพวกนั้นเคยทำบุญร่วมกันมาก็มีบารมีเสมอกันก็เกิดธรรมปีติเต็มที จะมาหรือ

พระราชินีก็ตรัสว่า เวลานี้พระราชาทรงมอบพระราชสมบัติให้แก่จัน ให้ปกครองประเทศ ไร่ราชสมบัติที่สั่งให้จันปกครองประเทศสืบต่อนี้ จันคิดว่าราชสมบัตินี้มันเป็นเฉพาะ ที่พระราช บ้วนลงมาแล้ว จันไม่ยอมมกลืนกินหรือของสกปรกแบบนี้ แหม โง่จัง ถ้าเรายู่สมัยนั้น ครองแทน เลยนะ (หัวเราะ) นะ เอาไว้อีก ไร่สิบบองแสนมันเรื่องเล็กน้อย ล่อกันทั้งประเทศ เพราะจันไม่ ต้องการจันก็จะไปบวชที่เฉพาะพระพุทธเจ้าพระองค์นั้นเหมือนกัน พวกเธอจะว่าอย่างไรบรรดา ภรรยาของอำมาตย์ข้าราชการ บอกร หม่อมจันก็มีความเห็นเป็นเช่นนั้น ไร่ทรัพย์สมบัติที่มีอยู่นี้ ไม่มีความหมาย มันช่วยให้พวกเราพ้นทุกข์กันไม่ได้ ถึงจะปกครองสมบัติมากมายเพียงใด ก็มีแต่ ความทุกข์ ไม่เอาต่างคนต่างสละราชสมบัติกันหมด สมบัติพระราชฐานใครมันจะเอาไปยังงั้น ก็ช่าง

หัวมันแล้วก็จัดรถ นี่ สามิไปม้า ภรรยาไปรถนะ (เอ่อ พระใหญ่เท่าตัวมาแล้ว ระวังๆ เดี่ยวก็จะล้มทับเอานะ หนูขยับนิดซิจ๊ะ เอ่อ)

พวกคณะภรรยาไปรถเขาก็ไปถึงแม่น้ำสามสายเหมือนกัน ขอเล่าย่อ ถึงแม่น้ำสามสายต่างคนก็ต่างอธิษฐาน เหมือนกัน ถ้าหากมีบารมี เราอุทิศเฉพาะพระพุทธเจ้าพระองค์นั้น ถ้าบุญบารมีเรากลุ่มกว่าจะบรรลุธรรมได้ ขอให้แม่น้ำนี้แข็งให้รถข้ามไปได้ รถเทียมม้า รถก็วิ่งปรือไป ก็ขอลัดไปเลย

ที่นี้พอข้ามไปได้แม่น้ำสามสายก็เห็นรัศมีเหมือนกัน ก็มีจิตคิดอย่างเดียวกับพระราชาวาแสงนี้ ไม่ใช่แสงอาทิตย์ ไม่ใช่แสงจันทร์ ไม่ใช่แสงประทีป ต้องเป็นรัศมีขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็มุ่งไปเวลานั้น พระพุทธเจ้าทรงอธิษฐานให้ฝ่ายสามกับภรรยาไม่เห็นกัน เพราะตามคติของพระองค์มีอยู่ว่าถ้าคนทั้งสองฝ่ายเห็นกัน โดยเฉพาะยิ่งฝ่ายสามเป็นพระโสดาบันแล้ว ขอบวชแล้ว แต่ฝ่ายภรรยาได้เห็นสามิ ไอ้ปีติระหว่างสามิภรรยาเห็นกันจะเกิดขึ้น จิตก็จะกระวนกระวายพึงธรรมจะไม่มีผล

ครั้งเมื่อเธอเข้าไปพบพระพุทธเจ้าจึงกราบทูลถามว่า เห็นคณะสามิของพวกหม่อมฉันมาบ้างไหม พระพุทธเจ้าท่านพูดไ้เรื่องศัวย่าเพิ่งพูดเลย ฟังเทศน์ก่อน สมัยนั้นเทศน์ง่ายๆ บอกเรื่องศัวยังไม่ต้องพูดที่นี้ มีหน้าที่เทศน์ ฟังเทศน์ก่อน พวกเธอก็ตั้งใจฟังเทศน์ แต่ความจริงเทศน์นี้มันก็เทศน์ไม่ยาก เทศน์กัณฑ์เดียว **อนุပ္พพิกขา** เทศน์ผลของการให้ ทาน ผลของการรักษา **ศีล** แล้วก็จะอะไร **สักคคาถา** อานิสงส์ ของความสุขบนสวรรค์ เทศน์โทษของกาม (กามาทีนพ) อานิสงส์ของการออกจากกาม (เนกขัมมะ) เขาเรียก **อนุပ္พพิกขา** หัวอย่าง พอเทศน์จบก็ปรากฏว่า ท่านภรรยาทั้งหมดเป็นพระโสดาบัน แต่คณะสามิทั้งหมดเป็นพระอรหันต์

ความจริงคณะก่อนท่านก็เทศน์ **อนุပ္พพิกขา** เหมือนกันคือ เทศน์อย่างเดียวกัน ข้างฝ่ายสามิฟังทีแรกเป็นพระโสดาบัน ตอนที่ภรรยา คณะภรรยาไปก็ไม่เห็นกันเพราะพระพุทธเจ้าทรงเทศน์ฟังซ้ำอีกครั้งหนึ่ง เป็นพระอรหันต์ไปเลยบรรดาคณะภรรยาทั้งหมดก็พากันขอบวช พระพุทธเจ้าก็ทรงแนะนำให้ไปบวชในสำนักของนางภิกษุณี

แต่ว่าอรรถกถาแก้ว่าเวลานั้นพระพุทธเจ้าทรงอธิษฐานจิต ใช้ฤทธิ์เรียก **พระนางอุบลวรรณาเถรี** มารับไปสู่นักของนางภิกษุณี แล้วก็บวชในที่สุดก็เป็นพระอรหันต์หมด นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า ไก่งามเพราะขน คนงามเพราะแต่ง (หัวเราะ) ลูกใหม่ป่า หา (หัวเราะ)

เรื่องนี้ ความจริงมีมากเรื่องด้วยกันก็มาพูดให้กันฟังว่า บางคนไปหาพระองค์โน้นก็พูดไม่รู้เรื่อง ฟังของท่านไม่รู้ ไปหาองค์นั้นฟังรู้เรื่องดี อันนี้ก็ต้องหมายถึง หมายความว่า นิทานเรื่องนี้ พระสูตรเรื่องนี้ ไม่ใช่ของท่านนะ เป็นพระสูตรที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า การที่จะไปหาพระองค์ไหน ฟังเข้าใจก็แสดงว่า เราเคยบำเพ็ญบารมีร่วมกันมา แล้วคนแต่ละคน แต่ละพวกเราจะเห็นว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรุงเทพฯ เรายัง มีคนอยู่หลายคณะ บางคณะก็ไปพอใจพระองค์โน้น บางคณะพอใจพระองค์นี้ บางคณะพอใจพระองค์นั้น แต่ทว่าแต่ละคณะถ้าสืบคนละพูดไม่รู้เรื่อง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งจริยาของแต่ละคณะ บางทีพอเข้ากันแล้วก็สะดุดกัน มีอารมณ์ไม่เสมอกัน มีจริยาไม่เสมอกัน อย่างนี้ก็

อย่าไปถือทาโกรธกัน หรือว่าอย่าไปตำหนิกัน ก็ต้องถือว่าในอดีตชาติเราเคยบำเพ็ญบารมีร่วมกันมา กับคนกลุ่มไหน เราก็ไปกันได้แต่กับเฉพาะคนกลุ่มนั้น แต่ปลายทางจริงๆ ก็ไปจุดเดียวกันคือ สวรรค์ และนิพพาน ไซ้ใหม่ ไปเหมือนกัน นี้อย่างคณะของเราเนี่ย แหม อาตมาก็คาดไม่ถึงอย่างคราว ที่แล้วมา มาเป็นกรณีพิเศษ เข้าใจว่า ญาติโยมพุทธบริษัทไม่ใช่น้อยแต่ก็แน่นเอี้ยดทุกคราว นี่แสดง ว่าคณะของเราเนี่ย คงจะติดตามกันมาหลายแสนชาติหลายแสนกัปนะ คืออาตมาก็ตามมาเรื่อย ไรญาติ โยม โยมก็ตามมา ให้เอาสตางค์เรื่อยๆ หรือไว ไม่แน่หรือ ก็ว่าส่งไปงั้นแหละ ไม่ได้บอก แต่ว่าที่ พุคนี้พูดตามเหตุตามผล ว่าเราต้องเคยบำเพ็ญกุศลร่วมกันมา นี้เวลาเหลือนิดเดียว จะเล่าเรื่องบรรดา พระชฎิล ทั้งสามต่อก็เวลายันหมด นะ ไว้พรุ่งนี้ดีไหม เวลายันเหลืออีกสองนาทิจ้า งั้นก็เอวังสินะ ขึ้นธรรมาสันนี้

คำสอนอบรมพระกรรมฐาน 43

พุทฺธจริต

การหายใจเข้าหายใจออกนี้ ขอได้โปรดทราบว่าจะอย่าบังคับให้แรงหรือให้เบา ให้ยาวหรือสั้น ปล่อยลมหายใจให้เป็นไปตามปกติ เป็นแต่เพียงว่าให้จิตเข้าไปรับรู้ว่าหายใจเข้าหรือหายใจออก ถ้าจะใช้คำภาวนา หรือพิจารณา ถ้าใช้คำภาวนา นี้ ก็ภาวนาตามอัธยาศัย คำภาวนาย่อมมีผลเสมอกัน เป็นแต่เพียงเครื่องโยยจิตให้เป็นสมาธิ นี้หากว่า ใครเลยภาวนาอย่างใดอย่างหนึ่ง มาจนคล่องแล้วก็จะอย่าเปลี่ยน เป็นแต่เพียงว่าพยายามรู้ลมหายใจเข้าหายใจออก แล้วก็ภาวนาไปด้วย ถ้าหากว่าไม่เคยใช้คำภาวนาอย่างอื่นมา ก็ใช้แบบง่าย ๆ เวลาหายใจเข้าสีกว่า พุท หายใจออกนึกว่า โธ

ทั้งนี้หลังจากเสร็จคำอธิบายแล้ว ในขณะที่ให้คำแนะนำอยู่นี้ก็ขอบรรดาท่านพุทธบริษัท พยายามตั้งใจฟังคำพูด ถ้าหากว่าท่านฟังรู้เรื่องทุกอย่างคำ เวลานั้นชื่อว่า จิตทรงสมาธิ ก็จิตจับเฉพาะในเรื่องที่พูด ถ้าคิดตามไปด้วย ก็เป็นอารมณ์ของวิปัสสนาญาณ

วันนี้ก็จะขออธิบายถึงเรื่อง **พุทฺธจริต** เพราะว่าในเวลาก่อนๆ ที่ผ่านมาได้พูดถึง **ศรัทธาจริต** ผ่านไป สำหรับ **พุทฺธจริต** นี้ เป็นจริงที่มีความสำคัญมากกว่าจริตทั้งหมด มีจริตเดียวที่พระพุทธเจ้าให้ถือพระนิพพานเป็นอารมณ์ คำว่าจริตแปลว่า เป็นที่เกี่ยวไปของจิต จิตเกี่ยวไปสู่อารมณ์ของความรู้ หมายความว่า เป็นอารมณ์ของบุคคลที่มีความฉลาด **พุทฺธจริต** คือ จิตฉลาดนั่นเอง ในเมื่อจิตฉลาด พระพุทธเจ้าจึงให้กรรมฐานอยู่กับจริตนี้ เหมาะสำหรับคนฉลาด **กรรมฐานที่เป็นคู่ปรับของพุทฺธจริต มีสี่อย่าง คือ**

1. **มรณานุสสติกรรมฐาน** นึกถึงความตายเป็นอารมณ์
2. **อาหารปฏิกูลสัจจะ** พิจารณาเห็นว่าอาหารสกปรก
3. **จตตวัตถฐาน** สี่ พิจารณาร่างกายว่ามีแต่เพียงธาตุสี่เข้ามาประชุมกัน ไม่มีอะไรเป็นสาระแก่นสาร
4. **อุปสมานุสสติ** นึกถึงพระนิพพานเป็นอารมณ์

นี้ถ้าบรรดาท่านพุทธบริษัทฟังมาตั้งแต่ต้น ตามตำรา จะเห็นว่าจริตทั้งห้าคือ **จาคจริต โทสจริต โมหจริต วิตกจริต ศรัทธาจริต** พระพุทธเจ้าไม่เคยพูดถึงพระนิพพานเลย ยังไม่แนะนำให้จับพระนิพพานเป็นอารมณ์ แต่พอมาถึง **พุทฺธจริต** เข้าพระพุทธเจ้าทรงแนะนำ ให้ถือพระนิพพานเป็นอารมณ์เป็นอันดับสุดท้าย ก็เป็นอันว่า ถือกันได้ว่าจริตนี้ เป็นจริตที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ถ้าจิตใจของบรรดาท่านพุทธบริษัทชายหญิงทั้งหมด สามารถปรับปรุงอารมณ์ของเราให้เข้าถึงพุทฺธจริตได้ ก็ถึงพระนิพพานได้

นี้หากว่าจะตั้งปัญหาถามขึ้นมาบอกว่า ถ้าอารมณ์จิตมันหนักอยู่ในจริตอื่นอยู่ก่อน ทำอย่างไรจึงจะเข้าถึงพุทฺธจริตได้ อันนี้ก็เป็นของไม่ยาก ถ้าหากจริตใดแข็งก็เอากรรมฐานที่

ปราบปรามหรือสนับสนุนกรรมฐาน สำหรับจิตนี้ๆ เข้าหักหาญประหัดประหารภายในไม่ช้า กำลังก็จะตกไป ใจก็จะเดินเข้ามาสู่พุทธจิตนี้เวลานั้นตอนนี้ไม่ขออธิบาย ขอพูดลัด

สำหรับวันนี้ จะเอาพระกรรมฐานกองแรกมาแนะนำบรรดาท่านพุทธบริษัทตามลำดับที่ พระพุทธเจ้าทรงสอน ถ้าหากว่าแนะนำสัตว์ลำดับไป มีความลำบาก อันดับแรก องค์สมเด็จพระชินวร ทรงแนะนำให้นึกถึงความตายเป็นอารมณ์ที่เรียกว่า **มรณานุสสติกรรมฐาน** แต่ความจริงถ้าเราจะคิดกันตามปกติคนที่เกิดมาแล้วตาย สัตว์ที่เกิดมาแล้วตาย เราเห็นเป็นปกติ แต่ทว่าที่ พระพุทธเจ้าทรงแนะนำ ให้นึกถึงความตายเป็นอารมณ์ ก็เพราะว่าส่วนใหญ่คนส่วนมากเห็นว่าคนอื่น เขาตายได้ แต่มันลืมไปว่าตัวเองจะตาย ฉะนั้นองค์สมเด็จพระจอมไตรจึงได้ทรงแสดงพระธรรมเทศนาข้อนี้ เป็นวาระแรกกับ **เปสการิธคา** และชาว **เมืองอาฬวี** ว่า ท่านทั้งหลายชีวิตเป็นของไม่เที่ยง แต่ความตายเป็นของเที่ยง ท่านทั้งหลายจงนึกถึงความตายเป็นปกติ และจงอย่าประมาทใน **การปฏิบัติความดี** คือหมายความว่าถ้ารู้ตัวของเราจะต้องตายแน่ ยิ่งไงๆ มันก็ต้องตายแน่ อย่ามาในชีวิต จะตายเช้าตายสายตายบ่ายตายเที่ยง ตายกลางวันตายกลางคืน นอนในบ้านตายออกไปข้างนอกรถชนตาย หรือดีไม่ตีเดินไปมดเห็นหน้าเข้า หัวเราะ ตกใจมดหัวเราะตาย อะไรก็ตาม มันก็ต้องตายกันแน่ เราก็ให้ถือว่า ความตายเป็นธรรมดา อย่าไปคิดเป็นอย่างอื่น ในเมื่อเรารู้ตัวแล้วว่า จะตาย เราก็เตรียมตัวว่าถ้าตายคราวนี้แล้วเราจะไปไหน ถ้าตั้งใจจะเกิดเป็นมนุษย์ใหม่ อย่ามาเกิดมันเลย มันเหนื่อยเหลือเกิน

ถ้าสมมติว่า เราอยากจะมาเกิดเป็นมนุษย์ใหม่ เราก็พยายามทรง **มนุสสธรรม** ได้แก่ **ศีลห้า** และ **กรรมบถสิบ** เป็นปกติ เราก็มีโอกาสจะเกิดเป็นมนุษย์

ถ้าต้องการจะเป็นเทวดา ก็เจริญธรรมที่ทำบุคคลให้เป็นเทวดา เรียกว่า **เทวธรรม** ได้แก่ ประกอบกิจให้เข้าสู่ **หิริ** และ **โอตตปปะ** อยุ่ความชั่วทั้งทางโลกและทางธรรม และที่ทรงกลัวผลของความชั่ว จะให้ผลเป็นทุกข์ รวมความแล้วเราก็ไม่ทำความชั่วทั้งหมด อย่างนี้ก็เป็นเทวดาได้ เพราะเทวดาก็แปลว่าผู้ประเสริฐ ถ้าอารมณ์จิตยังอยู่ ก็ไม่ประเสริฐ

ทีนี้ถ้าเราต้องการจะเป็นพรหม ก็ปฏิบัติอย่างบรรดาท่านพุทธบริษัท ตั้งใจเจริญสมถกรรมฐาน ให้อารมณ์จิตเป็นฌาน คำว่าอารมณ์จิตเป็นฌาน คืออารมณ์จิตที่ไม่ลืมความดีที่เราปฏิบัติ ได้แก่ องค์ภาวนาและการพิจารณา เป็นต้นก็ไม่ใช่ว่าจะทำตลอด 24 ชั่วโมง ทำทุกๆ ระยะเวลาหายใจเข้าออก ไม่ใช่อย่างนั้นถ้าว่างจากการงาน ว่างจากอุยจิตก็นึกถึงอารมณ์ที่เราเคยทรงไว้ ไปตามที่เราพอใจเมื่อจิตมีความรักอย่างนี้ ถือว่าจิตเป็นฌานตายแล้วก็ เป็นพรหม

ถ้าเห็นว่าการเกิดเป็นมนุษย์ไม่ดี เป็นเทวดาไม่ดี เป็นพรหมไม่ดี เป็นมนุษย์มีทุกข์ เป็นเทวดามีสุข เป็นพรหมมีสุขไม่นาน เราต้องกลับมาเกิดมีทุกข์ใหม่ เราต้องการพระนิพพาน อันนี้ พระพุทธเจ้าทรงแนะนำให้ตัดฉันทะกับราคะ ที่มีอยู่ในมนุษย์โลก เทวโลก และพรหมให้หมดไป หมายความว่า ฉันทะหมายถึง ความพอใจในการเกิดเป็นมนุษย์ ในการเกิดเป็นเทวดา ในการเกิดเป็นพรหม ราคะ หมายความว่า เห็นโลกมนุษย์สวย เทวโลกสวย พรหมโลกสวย อันนี้ไม่มีจิตของ

เรา จิตเรามีความคิดอยู่อย่างเดียวกันว่า ต้องการพระนิพพานเพราะเป็นแดนเอกนัตบรมสุข เป็นสุขที่หาความทุกข์ไม่ได้ ไม่มีการเคลื่อนพระนิพพาน เขาเรียกว่า แดนอมตะ อมตะหมายความว่า ไม่มีการตาย ไม่มีการไปทางไหนอีก

ที่นี้การคิดถึงความตายเป็นอารมณ์ ก่อฆ่าทำอารมณ์จิตให้เศร้า เพราะว่าคนที่มึนจิตไม่เข้าถึงพุทธจิตนี้เศร้า ถ้าพูดถึงความตายก็สิ้นกำลังใจ คิดถึงความตายก็หมดกำลังใจ แต่ว่ากำลังใจของบุคคลที่มีกำลังใจเข้าถึงพุทธจิต ถ้านึกถึงความตายจะมีความรื่นเริงเป็นปกติ และก็เห็นชีวิตและความตายเป็นของธรรมดาและก็พร้อมที่จะสร้างความคิด โดยตั้งใจโดยเฉพาะ มีกำลังใจโดยเฉพาะว่า ถ้าเราตายคราวนี้ เราจะอยู่ที่ไหน ถ้าเราเป็นเทวดา เราก็เหยียดมนุษย์ได้ เพราะเทวดามีความสุขทุกสิ่งทุกอย่างเป็นทิพย์ โรคภัยไข้เจ็บ ความป่วยไข้ไม่สบาย ไม่มีแก่เทวดาถึงที่ต้องทำมาหากิน ไม่มีสำหรับเมืองเทวดา เทวดามีความสุขเพราะบุญกุศล

อันนี้ กรรมอันนี้ บรรดาท่านพุทธศาสนิกชน ที่นั่งอยู่นี้ ทั้งหมดทำแล้วทุกคน สมบัติอันนี้เป็นของพวกเรา แน่ เป็นอย่างต่ำ ถ้าหากว่าเราไม่พอใจในความเป็นเทวดา มันยุ่ง เราก็เป็นพรหม เพราะพรหมไม่มีเพศ ไม่มีความรักระหว่างคู่ตัวเมียไม่มีผู้หญิงไม่มีผู้ชายหญิง และก็พรหมอยู่ด้วยกันโดยเฉพาะเรียกว่าไม่อยู่เป็นคู่สอง วิมานหนึ่งมีพรหมองค์เดียว ที่กล่าวว่ามีพรหมองค์อื่นเป็นบริวารคือต่างคนต่างอยู่ คนละวิมาน และขณะอยู่พรหมก็ทรงอยู่ด้วยกำลังฉานหรือธรรมปีติ มีความสงบสงัดมีจิตเป็นสุข

นี่ถ้าเราตั้งใจเป็นพรหมก็รักษาอารมณ์จิตให้เป็นฉาน นี่คนที่เขามีจริยาเป็นพุทธจิต มีจิตเป็นพุทธจิต เขาคิดอย่างนี้ เห็นความตายเป็นที่พาของชีวิตแต่ทำไมไม่ไปนั่งมาตัวตาย คิดไปว่าจะตายเมื่อไร ก็เชิญ ก็เกิดมาเพื่อตาย ไอ้การที่จะเชิญให้ตายด้วยจิตสบาย เพราะจิตเราพร้อมแล้วที่ทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อความสุขเบื้องต้น เห็นว่าดีกว่าความเป็นมนุษย์ นี่สำหรับท่านที่มีอารมณ์จิตเป็นพุทธจิต มีอารมณ์จิตอย่างนี้

ตอนนี้เราก็ชวนเข้าไปดูอีกที เวลานี้ หลวงพ่อเงิน (วัดบางกลาน จังหวัดพิจิตร) ก็มีรณภาพแล้ว พระที่มีชื่อเสียง หลวงปู่ฝั้น (วัดป่าอุดมสมพร จังหวัดสกลนคร) พระที่มีชื่อเสียงสำคัญที่สุดภาคอีสาน เป็นพระมีความสำคัญ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีความเคารพมาก ท่านก็มีรณภาพไปแล้ว แล้วก็มี หลวงปู่คำแสนใหญ่ (วัดสวนดอก จังหวัดเชียงใหม่) หลวงปู่ทิม (วัดจามเทวี จังหวัดลำพูน) หลวงปู่หมื่น (วัดวังมุย จังหวัดลำพูน) ถือว่าเป็นพระที่เรายอมรับนับถือ ก็อย่างน้อยที่สุดก็เป็นพระสุปฏิปันโน คำว่า สุปฏิปันโน ก็หมายความว่าถึงปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ตามระบอบที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัส แต่ว่าท่านจะเป็นพระอรหันต์หรือไม่เป็น เป็นเรื่องของท่าน เอาเป็นว่าท่านปฏิบัติดีปฏิบัติชอบก็แล้วกัน จะไปทักท้วงว่าเป็นพระผู้ทรงฉาน เป็นพระโสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี อรหันต์ อันนี้ก็ไม่น่าจะคิด คิดเอากันตรงดีก็พอ ถ้าหากว่าท่านเป็นพระดี ท่านก็ไม่กลับมาสู่ความเป็นทุกข์ ที่นี้จริยาของท่านพวกนี้เป็นพระดีควรแก่การบูชา เป็นที่นับถือ คนส่วนใหญ่ มักจะขอท่านเป็นที่พึ่ง ในเวลานี้ชั้นห้าของท่านก็พึ่งไปแล้ว

ก็มานั่งคิดถึงชีวิตของเราว่า เราจะทรงอยู่ได้ไหม นี่คิดกันต่อไปอีกที ว่าองค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงเป็นอัจฉริยมนุษย์ประเสริฐกว่าเทวดาและมนุษย์ทั้งหมด แต่ว่าสรีรร่างกายของสมเด็จพระบรมสุคตก็พังไปแล้วเหมือนกัน พังไปตั้งสองพันห้าร้อยปีเศษ แต่เพราะอาศัยพระธรรมคำสั่งสอนของสมเด็จพระบรมโลกเชษฐ์ สอนและยังอยู่ เราจึงได้นำคำสั่งสอนของสมเด็จพระบรมครูมาปฏิบัติ นี่เราก็มานั่งคิดว่า สรีระของสมเด็จพระทรงสวัสดิ์ ยังพังได้แล้วว่าร่างกายของเราละ มันจะอยู่หรือมันจะตาย

ทีนี้ร่างกายของเรามันก็ต้องพังเหมือนกัน ก็จึงคิดว่าเราจะต้องตาย และก็จะอย่าประมาณในชีวิตเรายังแก่ไม่พอ เรายังไม่ตาย หรือว่าเรายังเป็นหนุ่มเป็นสาว เรายังไม่ตาย เพราะว่าความตายนี้ไม่มีนิมิตเครื่องหมาย จะตายเมื่อไหร่ก็ได้ จะถึงอายุกฏเกณฑ์ อายุขัยเป็นสำคัญ ไม่ได้ ในเมื่อถึงถึงความตายเป็นอารมณ์อย่างนี้ พระพุทธเจ้าไม่ได้สอนให้มีความท้อแท้ ก็คิดปรับปรุงใจว่า เราจะตายเมื่อไหร่เชิญ แต่ว่าเราจะสร้างความดีให้พอ นี้ ความคิดของบรรดาท่านพุทธบริษัท ที่มาวันนี้ วันอื่นก็เหมือนกัน อันนี้ไม่ควรจะลืม กลับไปควรจะนึกถึงความดี ไว้เป็นปกติ ถ้าจิตนึกถึงความดีที่เป็นกุศล ถึงแม้ว่า เราจะทำบาปอกุศลใดๆ ไว้ทำตาม ขณะที่จะตายจิตจับกุศลอยู่ องค์สมเด็จพระบรมครูกล่าวว่า ตายแล้วไปสู่สุคติก่อน คำว่าสุคติอาจจะจะเป็นสวรรค์ก็ได้ อาจจะเป็นพรหมก็ได้ ดีไม่ดีขยับไปนิพพานก็ได้ ทีนี้ความดีที่ท่านน่าจะจำเอาไว้ จะเป็นความดีที่มีความสำคัญจะไม่ทำให้ท่านทั้งหลายตกต่ำในชีวิต นั่นก็คือ

หนึ่ง พอเข้ามาสถานที่นี้ ทุกคนตั้งใจเขามาบำเพ็ญทานบารมี ทานบารมีนี่จะเป็นก้าวแรกที่ จะทำให้บรรดาท่านพุทธบริษัทเดินทางเข้าไปสู่สวรรค์ ตามพระบาลีกล่าวว่า **ทานัง สักกโส ทานัง** ทานย่อมเป็นบันไดให้เกิดให้สวรรค์

นี่ก้าวที่สองที่บรรดาพุทธบริษัทตั้งใจนั่นคือสมาทานศีล ศีลนี้อานิสงส์ท่านบอกว่า **ศีลนะ สุขติง ยันติ** มีศีลบริสุทธิ์ ตายแล้วไปเกิดบนสวรรค์ **ศีลนะ โภคสัมปทา** ถ้ามาเกิดเป็นมนุษย์ใหม่ มีทรัพย์โภคะสมบัติมาก **ศีลนะ นิพพุติง ยันติ** ศีลเป็นปัจจัยให้เข้าถึงพระนิพพานโดยง่าย นี่ประการที่สอง

ประการที่สามบรรดาท่านพุทธบริษัทตั้งใจฟังธรรม ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่พระสงฆ์แสดงแล้วตั้งใจประพฤติปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านสมาธิจิต ถ้าหากว่าท่านทรงอารมณ์เป็นสมาธิ ได้บ้างไม่ได้บ้าง ได้ประเดี๋ยวจิตก็วิ่งไปสู่อารมณ์อื่น แล้วเดี๋ยวก็ดึงเข้ามา สลับกันไปสลับกันมา แต่ว่าอารมณ์จิตนี้เป็นอารมณ์ที่เป็นกุศล เราเรียกกันว่า ฌณิกสมาธิ หรือว่ามีจิตชุ่มชื่น มีความชื่นบาน ในการเจริญธรรม แต่ว่าการกระสับกระส่ายของจิตก็เป็นของธรรมดาแต่จิตใจมีความผูกพัน ว่าวันเวลาในการเจริญพระกรรมฐานมาถึงแล้ว เราอยู่ไม่ได้เราต้องไป จะลำบากลำบากอย่างไรเราต้องไปรวมกันเจริญพระกรรมฐาน อย่างนี้แสดงว่าจิตของบรรดาท่านพุทธบริษัทอย่าง เลวที่สุดเข้าถึงธรรมปิติ และอย่างดีก็เข้าถึงอารมณ์เป็นฌาน

ไอ้คำว่าฉานก็หมายถึงเฟ้งหรือนึกตั้งใจไว้ ถ้าอารมณ์ใจของท่านเข้าถึงธรรมปฏิบัติ เราก็คงเกิดเป็นเทวดาได้ อย่างขณิกสมาธิหรืออุปปจารสมาธิ ถ้าอารมณ์จิตเป็นฉานก็เป็นพรหม ถ้าบังเอิญบรรดาท่านพุทธบริษัทมีจิตนิยมคิดว่า โลกนี้ไม่มีความหมาย เทวโลกไม่มีความหมาย พรหมโลกไม่มีความหมาย ถ้าเราตายคราวนี้โลกทั้งสามไม่มีความหมาย ที่เราต้องการนั่นก็คือ พระนิพพาน เห็นว่าขันธห้าไม่มีสาระ ไม่มีแก่นสาร สักวันหนึ่งมันก็ต้องตาย ยังไม่ตายก็ทรุดโทรม ขณะที่ทรุดโทรมก็เต็มไปด้วยความทุกข์ หากความสุขไม่ได้ ร่างกายประเภทนี้ เราไม่ต้องการต่อไป ถ้าจิตใจของบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายคิดอย่างนี้เป็นปกติ ก็ดูตัวอย่าง พระโคธิกะ

พระโคธิกะ มีฉานโลกีย์เบาๆ น้อยๆ แต่เวลาจะตายมีความไม่พอใจในขันธห้า เห็นว่าร่างกายคือขันธห้าเป็นทุกข์ เมื่อจิตสิ้นชีพสังขาร ไปพระนิพพานทันที เป็นอันว่า รวมความว่าความดีของบรรดาท่านพุทธบริษัทที่ทำแล้วทั้งหมดและก็จะมองหน้าไปก็เห็นคนเก่าๆ อยู่ตลอดเวลา แสดงว่า เจตนาของท่านพุทธบริษัททั้งหลายโดยถ้วนหน้า อย่างน้อยที่สุดใจในอารมณ์ของจิต ก็มีธรรมปฏิบัติประจำใจพอใจในกุศลกรรม อย่างนี้อย่างเลวที่สุดตายไปเป็นเทวดาหรือพรหม ถ้าหากว่าจิตใจของบรรดาท่านพุทธบริษัทที่นิยมอยู่ในฉานแบบนี้ อยู่ในธรรมปฏิบัติ แต่อารมณ์จิตเกลียดใจในความเกิดเป็นมนุษย์ เกลียดใจในขันธห้า ไม่พอใจเป็นเทวดาไม่พอใจเป็นพรหม มีจิตนิยมจะไปพระนิพพานเป็นปกติ ถ้าป่วยไข้ไม่สบายหรือเดินไปเดินมาตั้งใจเฉพาะพระนิพพาน คิดว่าโลกนี้เป็นโลกอันธพาล ที่สร้างทุกข์ ให้เกิดขึ้นแก่ตัวเรา เราไม่มีอีก ถ้าอารมณ์จิตของบรรดาท่านพุทธบริษัทตั้งอยู่อย่างนี้ ผลที่จะพึงได้ในขณะตาย ก็คือเช่นเดียวกับ พระโคธิกะ ไปนิพพาน

เอาละบรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่าน อาศัย มรณานุสติกรรมฐาน เป็นเครื่องจูงใจ ขอให้บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายไม่ประมาทในชีวิต ถ้าปฏิบัติตามกระแส พระสัทธรรมเทศนา ขององค์สมเด็จพระธรรมสามิสร ตามที่กล่าวมาก็จะมีความสุขตามความปรารถนา และตามที่ตั้งใจไว้เวลานี้กาลเวลาที่จะพุดก็เลยไปนานแล้ว ต่อแต่นี้ไปขอบรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่าน ตั้งกายให้ตรง ดำรงจิตให้มั่น กำหนดรู้ลมหายใจเข้าออก ใช้คำภาวนาและพิจารณาตามอหยาขัยจนกว่าจะได้ยินสัญญาณบอกหมดเวลา

คำสอนอบรมพระกรรมฐาน 44

การทรงอารมณ์

พระพุทธเจ้าทั้งหลายท่านต้องแสวงผล ก่อนจะไปท่านดูก่อนว่าการจะไปคราวนี้ของเรา จะมีใครมีผลบ้าง เนื่องจากกรรมเทศนาของพระองค์ ถ้ามองไม่เห็นผลท่านไม่ไป ตัวอย่างท่านโปรด เปสกาโร ท่านทราบแล้วว่า การไปคราวนี้มีรรคผลไม่มี แต่วันหน้ามี ฉะนั้นจะไป เมืองอาฬวี ปรรณนาจะโปรด เปสกาโร ลูกสาวนายช่างหูกแล้วท่านก็ไปเทศน์แบบง่ายๆ ไม่ตะบันเทศน์เหมือน พระองค์นี่องค์นี้ตะบันพูดไปเหอะ ดีไม่ดีชั่วโง่มั่น ไม่เลิกหรือ ท่านบอกว่า ท่านทั้งหลายชีวิตเป็น ของไม่เที่ยง แต่ความตายเป็นของเที่ยง ขอท่านทั้งหลายจงอย่าประมาทในชีวิต จงสร้างกำลังจิต ของตนให้ตั้งอยู่ในความดี จงมีความรู้สึกอยู่เสมอว่าชีวิตของเรามีความความเกิดขึ้นในเบื้องต้น มีความเปลี่ยนแปลงไปในท่ามกลาง และมีการตายไปในที่สุด ขอพวกเธอทั้งหลายจงจำไว้ว่าความตาย จะต้องเข้ามาถึงเราแน่นอนทุกคน ฉะนั้นขอบรรดาท่านสาธุชนทั้งหมดจงทรงความดี คือศีล 5 ให้ เป็นปกติ ท่านเทศน์ท่านนี้ท่านก็เปิดถ้ำวิหาร ก็เพราะว่าไม่มีใครติดกัณฑ์เทศน์ ท่านก็รีบกลับ สมัย นั้นท่านไม่ต้องการเทศน์วางทิ้งไว้ท่านนั้น

อาศัย เปสกาโร ลูกสาวนายช่างหูก เธอเป็นเด็กสาวอายุเพียง 13 ปี ยังเป็นเด็กหญิงก็จำ คนแก่ ทั้งหมด พระพุทธเจ้าลูกกลับ คนแก่ก็สุข พอสุขเสร็จเทศน์พระพุทธเจ้าก็หล่นหายหมด มันคิดใจ คนเดียวคือ เปสกาโรธิดา เธอจำไว้ว่าพระพุทธเจ้าองค์นั้นหน้าของพระองค์สวยเหมือนกับดวงจันทร์ มีความผ่องใสสมเด็จพระจอมไตรตรัสว่า ชีวิตเป็นของไม่เที่ยง ความตายเป็นของเที่ยง ขอเธอทั้งหลายจงอย่าประมาทในชีวิต จงคิดว่าเราจะต้องตาย แล้วจงพยายามรักษาความดีมีศีล 5 เป็นต้น ประจำใจ พวกเธอจะมีความสุขเธอจะพ้นทุกข์ เธอก็จำ

ต่อมาอีก 3 ปี วาระที่ชีวิตของเธอจะมีผล หน้าของเธอตกเข้าไปในข่ายพระญาณขององค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คราวนี้พระองค์เสด็จไปถามปัญหา 4 ข้อ เธอก็ได้สำเร็จพระโสดาปัตติ ผล แล้ววันนั้นเองเธอก็ต้องตายอุบัติเหตุเพราะถูกกระสวยที่คูณพ่อสลิมสลือพุ่งไปล้มถึงแก่ความ ตาย แต่ตายแล้วไปเป็นเทวดาชั้นดุสิต ก็เป็นพระโสดาบัน

นี่เป็นอันว่าพระถ้าจะไปที่ไหน เขาต้องหวังผลแบบนี้ นี่การมาที่นี้ ถ้าไม่หวังผลแบบนี้ก็ไม่ มา พุดมาก พุดคนเดียวมากคราวนี้สำหรับพวกเราทั้งหมดนี้อาตมามั่นใจว่า คนที่มีศีลบริสุทธิ์มี มาก และกำลังจะบริสุทธิ์ต่อไปก็มีมากนอกจากศีลจะบริสุทธิ์แล้ว จิตยังบริสุทธิ์ก็มีมาก แล้วก็ ข้างหน้าก็จะมาอีกมากก็มานี้ ยังไม่ตายก็มา ถ้าตายแล้วก็มา ถ้าตายแล้วมา มาหาป่าวิงก่อน มาขอ ชำหริ่มกิน พอเห็นป่าวิง ขอชำหริ่มถ้วย พอป่าวิงไปตัก หันมาลำตัวสูง สะดือแก่ชายคา อิศราวนี้ ชำหริ่มตักทั้งหมด

เป็นอันว่าผล ถ้าจะถามว่า ผลจะหวังผลได้อย่างไรอันนี้ก็ต้องขอเก็บไว้เพราะเป็นเรื่อง ของพระ แล้วต่อไปข้างหน้าท่านรู้เอง เราก็มานั่งพิจารณากันว่าความเกิดขึ้นเป็นของไม่ดีแล้วก็มา

นั่งตัด นั่งตัดว่าเราจะหลีกเลี่ยงความเกิด หนึ่งเราศีลบริสุทธิ์ สอง สมาธิตั้งมั่น สาม ปัญญาแจ่มใสยอมรับ
นับถือกฎของความเป็นจริง ถ้าเอากันแจ่มใสจริงๆ มันเป็นปัญญาของอรหันต์หนักเกินไปสำหรับ
เราไหม มานั่งดูว่าเราจะความรัก โลภะความโลภ คือความอยากสวย โทสะความโกรธพยายามทำการ
จงล้างจงผลาญ ความหลงจะปล่อยทุกอย่าง ถือว่าไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา นี่ไหวไหม ไหวหรือ
ไหวคูใจของตัวเอง มองดูข้างหน้าข้างหลัง ใ้่นี่ก็สามี นี่ก็ภรรยา โน้นก็พ่อ นี่ก็แม่ นั่นก็ลูก นี่ก็
หลาน บอก เอ๊ะ ถ้าจะไปนิพพานใ้พวกนี้มันจะอย่างไรหว่า ไม่อดตายรี เสร็จ มาแล้วใ้ตัวตั้ง

แต่เราก็ต้องนั่งคิด เป็นกฏธรรมดาเพราะกำลังใจยังอ่อน มันก็ต้องห้วงตอนนี่กำลังใจยัง
อ่อนเราก็ทำแบบอ่อนๆ คือ ปลอดภัยๆ ไปก่อน อย่าทำให้มันเข้มแข็งเกินไป มันจะเป็นโรค
ประสาท วิธีปลอดภัยอ่อนๆ เราก็เป็นชาวบ้านชั้นดี ชาวบ้านชั้นดีนี้เขาเรียกว่า พระโศดาบัน ความ
จริงนี่ก็เทศน์กันอยู่แค่นี้ มากี่ร้อยก็พันครั้งก็พูดกันแค่นี้ ก็มีแค่นี้ จะใ้พูดเยอะๆ ก็พูดได้นะ
กรรมฐาน 40 นี่พูดได้หมด มหาสติปฎิฐาน ทั้งหมดพูดได้หมด ยังมีหลายสิบจุดพูดได้หมด วิธี
ปฏิบัติ แต่มันจะเกิดประโยชน์อะไร พูดไปใ้มันกว้างไป นี่จับอะไรไม่ได้

นี่เราก็มาปฏิบัติกับแบบอ่อนๆ เสียก่อน อ่อนๆ ตรงไหนละ เอากันตรงที่เรายังไม่ต้องละ
สามี ไม่ต้องละภรรยา ไม่ต้องละพ่อ ไม่ต้องละแม่ ไม่ต้องละลูก ไม่ต้องละหลาน เพราะว่าภาระของ
เราเป็นชาวบ้าน มันจะต้องครองเรือน ละไปทีเดียวมันก็ยุ่ง ทำอย่างไรก็คว้าวคอ ดึงคอ พระโศดาบัน
จับยึดกระเป๋าวัวก่อนได้ใ้ไหมระวังนา พระโศดาบันท่านตะเป็นนะ ตะพลิกหงายท้องผิง ที่ว่าตะ
ไม่ใช่อะไรใ้ตัวจิตหยาบมันมืออยู่ เอ๊ะ ภูจะไม่ทำบาป แต่ใ้ยุ่งนี่ระยำ เออ นี่ข้าวอยู่เฉยๆ เลือกมากัน
เข้าได้ อ้าว มีงไปสวรรค์ชะล่อทีเถอะ อย่างนี้เขาเรียกพระโศดาบันตะใช่ใ้ไหม เราก็ใ้วิธีเบาๆ เบาๆ
ทำอย่างไร เราจะไปคู่สังโยชน์ 3 คิดไม่ออก สังโยชน์ 3 สักกายทิฎฐิ วิจิจฉา สิลัพพตปรามาส มัน
ยุ่ง คิดไม่ออก จะไปนั่งคิด จะไปนั่งเล่นศัพท์เล่นแสงมันๆ ยุ่งเปล่าๆ เราเป็นนักปฏิบัติเดินทางลัดใ้
มันตรงมุ่งหน้าตัดป่าเข้าไปเลย ถ้ามีภูเขาขวางหน้าก็มุดเขาไปเลย ไหวไหม ใ้ไหม ทำอย่างไร ไม่
ต้องไปไล่สังโยชน์ เราก็มาใ้สอค์ของพระโศดาบัน วันนี้เอาแค่โศดาบันพุ่่งนี้ถึงอรหันต์แน่ เรามา
ใ้สอค์พระโศดาบัน ใ้แบบไหน

จำใ้ดีนะ กลับไปบ้าน ไปย่ำตุ๋ก ไปนอนคิด กลับไปๆ นอนคิด ไปนอนนึก อันนี้เราใ้
แล้วหรือยัง อารมณ์ของพระโศดาบันหรือการทรงจิต คำว่าองค์ นี้หมายความว่าจิตมันทรงตัวอยู่
ความเป็นพระโศดาบัน คือ หนึ่ง เรามีความเคารพในพระพุทธเจ้า สอง เคารพในพระธรรม สาม
เคารพในพระอรียสงฆ์พระนี่ขอใ้คำว่า พระอรียสงฆ์นะ เพราะว่าพระอรียะนี้ จิตท่านเข้มมาก
เพราะว่าถ้าพระไม่คิดนี่ พ่อไม่ใ้บาตรใ้กินหรือ พระอรียเจ้าใ้ใ้ใ้ใ้สังเคศหรือ

อย่างกับ พระภิกษุโกสัมพี ทะเลาะกันคราวนั้น พระอรียเจ้าทั้งหมดเรื่องสองสามหมื่นกว่า
คนที่เป็นฆราวาสเขาไม่ใ้บาตรใ้กินเลย ใ้ใ้ไหม ไม่ใช่ว่าชั่วช่างชิตีข้างสงฆ์แล้วพระอรียะนี้ท่าน
เอาจริงเอาจัง ถ้าพระทำไม่ดีท่านไม่ใ้ถือว่าสัพพะหลือองเป็นสำคัญ ท่านถือใจเป็นสำคัญ ท่านไม่ยอมใ้

บาตรให้กิน พระพวกนั้นผอมหัวโตไปตามๆ กัน อีต่อนั้นฉันเกิดกับเขาหรือเปล่าก็ไม่รู้ อ้อ เกิด
อะ เกิดเป็นอะไรรู้ไหม เกิดเป็นผี

เป็นอันว่าท่านมีความเคารพในพระพุทธเจ้า มีความเคารพในพระธรรม มีความเคารพใน
พระสงฆ์ มีศีล 1 บริสุทธฺ์ อันนี้เนื้อแท้จริงๆ ของพระโศดาลัยมี 4 จำให้คืนะ หนึ่ง มีศีล 5 บริสุทธฺ์
สอง เคารพพระพุทธเจ้า สามเคารพพระธรรมสี่เคารพพระอริยสงฆ์ อ้าว ฟังแล้วก็ไปนั่งนึก ทำได้
แล้วหรือยัง ใครมันคงแล้วหรือยัง ไอ้เปลือยเหยียบมดตาย ไม่ต้องพูดกัน เพราะเจตนาร้าย ไม่มี ยุงมัน
มาก็คคิดว่าจะไล่มันไปเอามือค่อยๆ ลูกตะแบงเหยียบมันตาย อันนี้ไม่ถึงว่าทำลายศีล 5 อาการอย่างนี้
ใครมีบ้างถ้าท่านมีความมั่นคงจิตท่านทราบว่าท่านเป็นพระโศดาลัยแล้วนี้พูดกันเฉยๆ นะ ไม่ได้
พยากรณ์ พูดตามที่พระพุทธเจ้าตรัส

อันนี้ความเป็นพระโศดาลัยมีองค์ 4 คือ เคารพในพระพุทธเจ้า เคารพในพระธรรม เคารพ
ในพระสงฆ์ มีศีล 5 บริสุทธฺ์ ก็ต้องมองดูความจริงของพระโศดาลัย พระโศดาลัยยังมีความรักใน
เพศ ยังมีการแต่งงาน ยังมีลูก มีหลาน แต่ที่อยู่ ความรักอยู่ในขอบเขตของศีล คือ ไม่นอกใจสามี
ภรรยา พระโศดาลัยยังต้องการความร่ำรวย แต่ว่าพระโศดาลัยจะต้องได้มาด้วยความสุจริต ไม่คด
ไม่โกงพระโศดาลัยยังมีความหลงอยู่ ยังรักลูก รักเมีย รักพี่ รักหลาน ยังอยากรวย ยังมีความโกรธ
แต่ทว่าพระโศดาลัยไม่ประมาทในชีวิต ไม่ลืมหินตาย จึงไม่ยอมทำความชั่ว นอกจากนั้นพระ
โศดาลัยมีความรักพระนิพพานเป็นอารมณ์

คราวนี้เมื่อพระโศดาลัยมีสภาพเป็นอย่างนี้ พระสัทธาคามิทรงอารมณ์อย่างเดียวกัน แต่ว่า
มีความเข้มข้นมากกว่ากัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ราคจริตความรักสวยรักงาม พระสัทธาคามิก็นำเอา
อสุภกรรมฐาน กับ กายคตานุสสติกรรมฐาน เข้ามาเป็นเพื่อนใจ ทำลายความรักระหว่างเพศ แต่ยังไม่
หมด แค่เบาๆ

แล้วก็มาทำลายความโลภด้วยการให้ท่าน แต่ยังไม่หมด ความอยากรวยยังมีอยู่ แต่อารมณ์
เบา คำว่าเบาในที่นี้ รักในระหว่างเพศยังมีอยู่ แต่รู้สึกละใจจางไปมาก เห็นหน้าเห็นหลังว่าตายจาก
กันแล้ว มันก็หมดเรื่องหมดราว ความอยากรวยก็ยังยังมีอยู่ แต่ทว่าความทะเยอทะยานน้อยไป คิดว่า
ทรัพย์สมบัติทั้งหลายมีเท่าไร เราก็แบกไปไม่ไหว เวลาตายเอาไปไม่ได้ แต่เราก็ต้องประกอบอาชีพ
ตามหน้าที่ในฐานะเป็นพ่อบ้านแม่เรือน ทำทุกอย่างไม่เกียจคร้าน แต่จิตใจไม่ติดอยู่ในทรัพย์สิน

สำหรับความโกรธ ความพยาบาท พระสัทธาคามิยังมีอยู่ แต่ว่าความโกรธขึ้นมาแล้วแทนที่
จงล้าจงผลาญ จิตให้เป็นอภัยทาน ถือว่าช่างมันเถอะ ไอ้คนที่ทำให้เราโกรธ มันเข้าใจผิด เราไม่
คิดประทุษร้ายเขา

สำหรับอำนาจความหลงของพระสัทธาคามิ มีความเบา คิดอยู่ว่า เกิดแล้วมันก็ตายเวียนว่าย
ตายเกิด แบบนี้มันเป็นทุกข์ ความสุขที่เราจะได้มาจริงๆ ก็คือพระนิพพาน แล้วอารมณ์จริงๆ ตั้งไว้
แล้วเช่นเดียวกับพระโศดาลัย เหมือนกันทุกอย่าง แต่ว่าอารมณ์มันเบาลงไป คือความรักในระหว่าง
เพศเบาบรรเทาเพราะมีอสุภสัญญาประจำใจ ความโลภบรรเทาไป เพราะมีทานการให้หนักขึ้น

ความโกรธบรรเทาลงไปเพราะมี ความเมตตากรุณาเกิดขึ้นมาก ความหลงไม่ต้องพูดถึงเพราะอะไร เพราะถ้าสิ่งทั้ง 4 ประการมันบรรเทาที่แสดงว่า เราความหลงน้อยลงไป อันนี้เป็นกำลังใจแสดง

ที่พูดมานี้ ถ้าบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายที่มานั่งกันอยู่ที่นี่ พยายามวัดกำลังใจตนเอง แล้วความจริงพวกเรา นี้ ถ้าจะสอนไปก็ไม่มีอะไรสอนแล้ว แค่ว่าพระโศดบันกับสกิทาคามีนี่คิดว่า ไม่มีอะไรสอน เข้าใจว่าคนหลายคนเมื่อฟังแล้วก็รู้สึกว่พระโศดบันกับสกิทาคามีนี้เบา แค่นี้ หลอกหรือ ไม่เห็นว่ามื่ออะไรหนัก นี้แสดงว่ากำลังใจของบรรดาท่านพุทธบริษัทเข้มข้นพอ

ต่อไปเป็นเรื่องพระอนาคามีกับพระอรหันต์ ไม่ยากที่ยากจริงๆ ก็แค่พระโศดบัน เพราะ เป็นของใหม่ แต่สำหรับท่านทั้งหลายที่มานี้ไม่มีใครใหม่ เก่าอย่างสรชูช นี ล้อมาสามสี่ปีแล้ว ฟังกัน อยู่แค่นี้ ไซ้ใหม่ ไปไหนหรือยัง ฮี ไม่ยาก ย้ำกันไปย้ำกันมา ราคาญ ๆ ไอ้แก่นี่มาที่ไรพูดแค่นี้ ดูเอา เอะ หมดเรื่องหมดราวมันจะได้ไม่พูด ไซ้ใหม่

ก็เป็นอันว่า แค่นี้เท่านั้น อารมณ์ที่ทรงตัว ถ้าเราเป็นพระโศดบันได้แล้วพระอรหันต์เป็น ไม่ยากที่ว่าไม่ยากนี้ ไม่ใช่พูดเล่นนะ ถ้าทุกคนเป็นพระโศดบันได้พระอรหันต์เป็นไม่ยาก ไม่ต้อง วิดก คือว่า ความเป็นพระอรหันต์นี้เป็นของเก็บเล็กผสมน้อยเท่านั้น เหมือนกับบ้านของเรา ถ้าเรา ปลุกเป็นหลังได้ เครื่องเฟอร์นิเจอร์นี่มันไม่หนัก มันจะแพง มันจะหนักเงินมั่ง แต่เราเก็บมาสร้าง ไล่ที่ละชั้นสองชั้น นานๆ เข้ามันก็เต็มบ้าน ขื่อนี้มีอุปมาฉันใด

ความเป็นพระอริยเจ้าสำคัญที่พระโศดบัน เพราะว่ามันเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อกับโลกียะกับโลกุตระ เพราะจิตเดิมของเราเป็นจิตโลกีย์ ไอ้จิตโลกีย์นี่มันจิตเลว เราจะทำจิตให้มันดี มันก็เชื่อมกัน มันจะก้าวเข้าไปมันก็ตกลงมา จะก้าวขึ้นไปทีมันก็ดึงมาที บางทีก้าวขึ้นไปหนึ่งขั้น มันดันดึงมาสัก สองขั้น ไซ้ใหม่ป่าไซ้ใหม่ ไอ้เราเขาค่ามากำ เราค่าแล้วสอง อย่างป้าวิงหรือเปล่า ค่าหรือเปล่า วันนี้ ไม่ได้ค่า เมื่อวานค่าหรือเปล่า เปล่าหรือ เมื่อคืน (หลวงพ่อดำหว่าระ) นี่เป็นอันว่ามันจุดหัวเลี้ยว หัวต่อ)

ถ้าหากว่าคนเป็นพระโศดบันแล้วจงอย่าคิดว่า เราจะต้องเป็นสกิทาคามี อนาคามี ตามลำดับ แล้วอรหันต์ ไม่แน่ ดีไม่ดี พรวดพราดเป็นพระโศดบันไม่กี่วันเป็นอรหันต์เลขก็มี เอะ ท่าละแบบนี้ เอะมาก แต่ว่าสำหรับฆราวาส นี้ระวังให้ดีนะ ถ้าใครยังสงสารลูก สงสารหลาน อย่า ฟังเป็นอรหันต์กับเขาจะ ฟุ้งนี้ตายนะแต่ว่า เอ๊ะ พูดมาก เลิกดีกว่า เป็นอันว่า วันนี้ข้อย้ำกันไว้วันที่ ไม่พูดอะไรมาก ก็ เพราะว่า กลุ่มใหญ่ของเรา นี้ อาตมามีความมั่นใจร้อยเปอร์เซ็นต์ว่า คนที่อาจจริง ไม่ใช่พวกมากูดกันนะ คนที่มาดูนี้ไม่เกี่ยว มาดูกัน มาฟังกันเฉยๆ มาดูอิตานี้เขาจะสอนอย่างไร อันนี้ ไม่เกี่ยวนะ เกี่ยวเฉพาะท่านที่ตั้งใจจริงๆ อันนี้อาตมาไม่ใช่พระพุทธเจ้า ไม่ขอพยากรณ์ท่าน พูดแต่ เพียงความมั่นใจว่า นอนๆ มันฝันมันใจว่าท่านทั้งหลายนี้มีผลในชาตินี้แน่ ฝันนะ อย่ามองหน้า อย่า ไปหาว่าพยากรณ์นะ ฝัน กลับ ไม่ใช่ฝัน ฝันตื่น กลับฝันได้อย่างไร ว่าที่ฝันนี้ได้ฝันเอง พระท่าน ช่วยฝันไซ้ใหม่ เอาอย่างนี้ นี่มันเลยเวลา ร้อนไหม ข้างใน เพราะว่าเมื่อคืนนี้เวลาที่เจริญกรรมฐาน ความจริงไม่อยากจะพูดหรือ พูดแล้วก็พูดไป เดี่ยวจะหาว่าพูดคนเดียวคืนที่เจริญกรรมฐานร่างกาย

มันไม่ดีมาก อาตมาจะมาราวนี้คิดว่าจะมาไม่ไหวคือว่ามันเกือบจะเดินไม่ไหว เกือบจะนั่งไม่ไหว อยู่แล้ว แต่ว่าถ้าพูดถึงกรรมฐานมีแรง ถ้าใช้งานอย่างอื่นกันไม่เอาแน่ เวลาเริ่มบอก ท่านนั่งกัน ท่านทำกัน ก็จิตจับชั้น 4 ทำให้สบาย ไอ้จิตความจริงสบายตลอด ไม่ต้องห่วงหอรอก มันจะป่วยใช้ไม่สบาย จะหนาวจะร้อน ใครจะดำใครจะชม ก็แค่นั้นแหละ เพราะใจมันด้านชะแล้ว ถูกค่าชะจนใจด้านอยากค่า ค่าไปค่ามา เลยไม่เจ็บ พอสั่งให้ทำจิตจับชั้น 5 เบ็บเดียว มันก็สบาย มันสบายอยู่แล้ว ไม่เห็นมีอะไร เดียวมีเสียงมาข้างหลังบอก เฮ้ย ซ้อมทิพจักขุญาณเสียงมั่งซีหว่า ไม่รู้เสียงใคร เสียงดังใหญ่ ๆ บอก อ้าว พอซ้อมปั๊บ ปัทโรเฮ้ย ก็ไม่ต้องซ้อม มันใช้ได้ อยู่แล้วไปซ้อมทำไม พอๆ บอก ให้ซ้อม เข้าก็จบ ไม่เห็นมีอะไร ก็แค่นั้น ไม่ต้องไปเกลตาไปเกลยอะไรมัน ก็แค่นั้นแล้วก็ชี้ไปข้างหน้า คุณอะไรพอเห็นสมเด็จพระจอมไตรท่านมาลอยๆ อยู่เหนือบรรดาท่านพุทธบริษัท แสงสว่างสวยมาก สวยเหมือนกับคราวที่จะตายคราวโน้นที่พระยิม ก็ออกไปถามท่าน เอ๊ะ ออกไปกราบ ไปเหยียบศิระชะใครมั่งหรือเปล่าก็ไม่รู้

ไปกราบๆ พอเงยหน้าขึ้นมาบอก คุณ นับตั้งแต่วันพรุ่งนี้เป็นต้นไปร่างกายคุณจะดีขึ้นตามลำดับ เอาอีกแล้ว ปี 15 ก็แบบนี้ ล่อชะม่องจะม่องไปที่หนึ่งแล้ว ร่อแร่ๆ วันนี้เลย ไอ้โฮ พอว่า จะดีวันนี้ล่อเสียทั้งวันเหนื่อย พอกราบๆ ท่านว่าอย่างนั้น ไอ้ร่างกายข้าพุทธเจ้าดีไม่มีความหมายร่างกายไม่มีความสำคัญจะอยู่จะตายมันเป็นของเล็กไม่ไช่ของใหญ่ ตายเมื่อไหร่สบายเมื่อนั้น ถ้าอยู่มีประโยชน์อยู่ที่สบายเพราะว่าเป็นคนไม่มีทุกข์ เวลานี้เป็นคนไม่มีทุกข์จริงๆ มันจะมีกินมากก็แค่นั้นแหละ ที่กินน้อยก็แค่นั้น เป็นหนีน้อยก็แค่นั้น เป็นหนีน้อยก็แค่นั้น ไอ้เราไม่ใช่ชะอย่าง เจ้าหนีมันจะเอาอะไร ไซ้ไหม เรื่องทวง ทวงให้ปากฉีกทรงไปทวงมาจากใจตายไปเอง ก็หมดเรื่องหมดคราว ไอ้คนไม่มีทุกข์ เราไม่มีทุกข์หอรอก

ท่านบอกไม่มีทุกข์นะ ไม่สำคัญ ฉันทราบแล้วว่าเธอไม่มีทุกข์ แต่ว่าลูกหลานของเธอมันยังทุกข์ บอกว่าช่างมันอยากทุกข์ก็ช่างมัน ข้าพุทธเจ้าไม่เกี่ยว บอกเกี่ยวชิ เกี่ยวอย่างไร ไอ้คนหนึ่งทุกข์คนหนึ่งไม่ทุกข์ มันจะไปเกี่ยวกันอย่างไร บอก ถ้าเราไม่รู้จักทุกข์ เราก็ควรจะแนะนำให้เขาไม่รู้จักทุกข์ ก็บอกว่าแนะนำแล้ว เรื่องนั้นไม่สำคัญ สำคัญมีอยู่ว่า เจ้าพวกลูกหลานเดิมนี่ มันจะหาทางพ้นทุกข์ได้ไหม ท่านบอกไม่ยากเลย มันพ้นกันแน่ ถ้าม พ้นกันแน่เมื่อไรท่านบอก ห้ามถามเวลา เอาอย่างนี้ก็แล้วกัน ฉันบอกว่า ถ้ามันตายแล้วมันไปตามจุดที่สูง บางคนมันก็คาดไม่ถึง เท่านั้นเราก็พอใจ เท่านั้นพอใจ ถ้าม ทำไม่บอกตัวอย่างมันมี มันไปตามตัวอย่างของมัน ใครรู้ไหม ท่านหญิงวิภาวดี กับคุณอ้อย ท่านบอกว่าตัวอย่างมันมี มันไม่ทิ้งตัวอย่างของมันหอรอก แบบแผนมันมี พวกมันมีมันก็ไปตามนั้นนั่นแหละ เอ เราก็สบายใจ เป็นอันว่า นับตั้งแต่นี้เป็นต้นไปไม่ต้องมาสอน ปล่อย สบายแล้ว (หลวงพ่อก้าวเราะ) ไซ้ไหม เอา ช่างในร้อนกันแยะแล้ว แต่วันนี้ฝนตกนะ ต่อนี้ไปก็ตั้งใจสมาทานกันนะ

คำสอนอบรมพระกรรมฐาน 45

วิธีปฏิบัติ

ให้ใจนี้ก็น้อมไปว่าเวลานี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประทับอยู่ที่ภูเขาตั้งใจอย่างนั้น นะ นึกเอา วาดภาพเอาเอง ว่าเราขอมอบกายถวายชีวิตต่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลานี้สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จประทับอยู่ที่ใด หมายความว่าถึงที่นิพพาน เมื่อข้าพเจ้าก่อนจะสิ้นลมปรานขอปักใจพระนิพพานให้ถึงแก่ข้าพเจ้า ตั้งใจไว้อย่างนี้ละ ทุกคนได้แน่ เดียวก่อน เอยานัตถุก่อน (นัตถุกุยา)

ถ้าหากว่า ไม่มีอารมณ์อย่างนี้ ฉันไม่มาเลย วันนี้ฉันป่วยหนัก ป่วยหนักจนกระทั่งลุกงยง เลยถามคำถามหาเร็ว แต่หากว่าไม่มีกำลังใจอย่างนี้ละ บอกให้มาเที่ยวละ 5 ล้าน ไม่มา ใช้นั้นใช้มันหมด นี่มันไม่หมด ใช้ได้ พอใจแล้วนะ โมทนาสาธุ นะ เออ

การปฏิบัติ เมื่อคนนี้ได้พูดถึง อานาปานุสสติกรรมฐาน แล้วก็ควบกัน พุทธานุสสติกรรมฐาน นั้นหมายถึงว่า เพื่อว่าท่านที่มาในระยะแรกจะได้รับทราบว่าเริ่มต้นในการเจริญพระกรรมฐานเขาทำกันอย่างไร แต่ความจริงพระโหราณาจารย์ที่ท่าน ที่ท่านสอนนะ ก็เริ่มต้นให้กำหนดรู้ลมหายใจเข้าออก แล้วก็ภาวนาว่า พุทโธ ถ้าหากว่าเราจะคิดกันว่าเป็นของตัน มันก็ตัน แต่เนื้อแท้จริง การกำหนดรู้ลมหายใจเข้าออกเป็นปกติ แล้วก็ภาวนาว่า พุทโธ พระอรหันต์ท่านยังใช้กันอยู่เลย ตันหรือปลาย ไซ้ใหม่ลุด ตันหรือปลาย ความจริงท่านให้หยอดไว้เลยเราไม่รู้ นี่เป็นจุดใหญ่ เพราะว่าตามใน วิสุทธิมรรค ท่านบอกว่า บุคคลใดเจริญ พุทธานุสสติกรรมฐาน เป็นปกติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรรมฐาน 40 กอง พุทธานุสสติกรรมฐาน นี่เป็นกรรมฐานที่ให้เข้าถึงความเป็นพระอรหันต์ได้ง่ายที่สุด

ฉะนั้นการใช้กำหนดรู้ลมหายใจเข้าออก กับภาวนาว่า พุทโธ นี้ ความจริงคำภาวนา คำภาวนาถ้าหากเรากล่องอย่างอื่น อาตมาไม่ค้านนะ ใช้ได้ ให้ถือเป็นปกติตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งถึงอรหัตผล แล้วเมื่อถึงพระอรหัตผลแล้วก็จะเลิกเสีย ไม่มีใครเขาเลิกหรอก ถึงอรหัตผลแล้ว เพราะอะไร เพราะพระอรหันต์ทำถือว่า พระพุทธเจ้าเท่านั้นที่จะทำให้ท่านเป็นพระอรหันต์ได้ ถ้าหากว่าท่านขาดพระพุทธเจ้าเข้าแล้วท่านก็เป็นพระอรหันต์ไม่ได้

วันนี้ก็ขอต่อวิธีปฏิบัติอีกหน่อย ว่าการเจริญถ้าให้ได้มรรคได้ผลจริงๆ จะต้องใช้อารมณ์วิปัสสนาญาณด้วย อันนี้จึงอย่าทิ้งสมถภาวนา วิธีปฏิบัติกันมาได้จริงๆ เขาทำแบบนี้ เพราะว่าวิธีปฏิบัติต้องดูแลใจแต่ละวัน แต่ละวันนี่กำลังใจเราไม่เสมอกัน หรือว่าบางทีวันเดียวกัน กำลังใจก็มีความต้องการไม่เสมอกันบางครั้งเราตั้งใจจะทรงฌานให้จิตเป็นสุข แสดงว่าเริ่ม **จับอานาปานุสสติกรรมฐาน** หรือภาวนา ใจมันไม่เอา ใจมันจะคิด มันจะพิจารณา ถ้าฝืนไม่ได้แบบนี้ต้องปล่อยไปเลย ถ้าต้องการพิจารณาก็ให้มันพิจารณาไป เพราะมีผลเสมอกันแต่ถ้าในด้านการพิจารณานี้หนักไปด้วยปัญญา การหนักไปด้วยปัญญานี้เป็นอาการตัดกิเลสโดยตรง บางวันถ้าเราคิดว่าจะพิจารณา

ขั้น 5 ใน รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ แต่ว่าพอเริ่มเข้าแล้วจิตมันต้องการสังัด จิตต้องการสังัดหมายความว่าความต้องการจะพิจารณาลมหายใจเข้าออกกับคำภาวนาเฉยๆ อันนี้ก็ต้องปล่อยเหมือนกัน คืออย่าฝืนอารมณ์ ถ้าอารมณ์ต้องการแบบไหน ปล่อยไปตามนั้น

ทีนี้ต่อมาก็การพิจารณากับภาวนา วิธีที่จะทำลายกิเลส ถ้าหากว่าจิตจะสามารถเป็นไปได้ตามนั้นก็คือ เริ่มต้นให้ใช้จิตคุมอารมณ์สมาธิให้ถึงที่สุด ตามความต้องการ หมายความว่า เวลาที่กำหนดรู้ลมหายใจเข้าออก หรือว่ามีภาวนาอยู่ด้วย ถ้าจิตมันยังต้องการอยู่ให้ทำไปเรื่อยๆ เรื่อยๆ ถึงอารมณ์สบายที่สุดเมื่อถึงอารมณ์สบายที่สุดจิตมันเคลื่อนลง ก็จิตเคลื่อนลงนิด ก็ใช้อารมณ์พิจารณาแทน การพิจารณาก็มาพิจารณาขั้น 5 เพราะรูปการพิจารณานี้มีมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรรมฐาน 40 มีอารมณ์พิจารณาเสีย 29 มีภาวนาเสียเพียง 11 อารมณ์พิจารณามีมาก เฉพาะในมหาสติปัฏฐานสูตร ทั้งหมด มีอารมณ์ภาวนาคือจับอารมณ์หยุดเฉพาะอยู่อย่างเดียวคือ อานาปานุสสติกรรมฐาน นอกจากนั้นเป็นอารมณ์พิจารณาหมด การพิจารณาก็ต้องดูกำลังใจว่า กำลังใจของเราเวลานี้หนักไปในทางไหน ถ้าหนักไปในด้านราคจริตก็ต้องใช้ อสุภกรรมฐาน กับ กายคตานุสสติมาพิจารณา

อสุภกรรมฐาน อสุภแปลว่า ไม่สวยไม่งาม กายคตานุสสติ หมายถึงว่าร่างกายของคนและสัตว์ ให้ใช้ปัญญาพิจารณาตามความเป็นจริง อย่าหลอกตัวเองการใช้ปัญญานี้ หมายถึงว่า ไม่หลอกตัวเอง ให้ดูว่าร่างกายของเรา ไม่ต้องไปดูร่างกายชาวบ้าน ใจตัวเรานี้มันเห็นยาก ชาวบ้านนะเห็นง่าย ดูว่าร่างกายของเรานี้มันสะอาดตรงไหน ผมสะอาดไหม ขนสะอาดไหม เล็บสะอาดไหม เนื้อหนังมังสาดับไตไส้ปอดอาหารใหม่อาหารเก่า อุจจาระ ปัสสาวะ มันสะอาดไหม เมื่อพิจารณาไปแล้วทุกส่วนของร่างกายไม่มีความสะอาด จะเห็นว่าทุกส่วนของร่างกายมันหาความสะอาดไม่ได้ ต้องใช้ปัญญาพิจารณาจริงๆ ว่า สำหรับปากของเรานิดเดียว สะอาดหรือสกปรก ปากของเราถ้าเราไม่ล้าง ไม่ขัดสีฉวีวรรณ ไม่ใช้แปรงขัด ไม่ใช้ยาสีฟันขัดมันก็สกปรก สิ่งที่อยู่ในปากที่เราอมอยู่ได้กลิ่นได้ก็คือน้ำลาย แต่ว่าถ้าเราบ้วนออกมาแล้ว เราก็รังเกียจว่าน้ำลายสกปรก นี่ก็เป็นอันว่าร่างกายของเราหาความสะอาดไม่ได้ มันมีแต่ความสกปรก อย่างนี้เป็นต้น ถ้าเราใช้ อสุภสัญญา กับ กายคตานุสสติกรรมฐาน คบกัน อย่างนี้ท่านถือว่าเป็นสมถภาวนา ถ้าอารมณ์ของเราพิจารณาตอนนี้ ก็ยังไม่ถือว่าเป็นผลของการตัดกิเลส มันจะได้ก็แต่เพียงการยังยั้งกิเลส ถ้าจะตัด ก็ใช้ สักกายทิฐิ เข้ามาผสมพร้อมๆ กันไป สักกายทิฐิ นี่เป็นตัวสำคัญ ก็จะเป็นพระโสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี อรหันต์ก็เป็นกันตัว สักกายทิฐิ นี้ตัวเดียว ดู สรรขุย์ หลับ ใจเราพูดเกือบตายพอ สรรขุย์ นั่งก็ตาแกไม่ลืม นี่ยังจะมานั่งเฉยอีก ว่า สรรขุย์ หลับตามไม่ลืม บอกไม่หลับ การจะเป็นพระอริยเจ้านี้เป็นที่กรรมฐานกองเดียวนะ เข้าใจไว้ด้วย เขาใช้พิจารณาเฉพาะ สักกายทิฐิ ตัวเดียว

นี่ ถ้าเราเรียนศึกษากันจริงๆ จะเห็นว่าวิชาความรู้ที่เราเรียนนะมันมากเกินไป ไข่ไหม เรียนซะเสาะเสียวเอียงหมดคนนะ ความรู้มันมากมันดันเสาคุด ว่าทำไมที่ว่ารู้อากเกินไป เพราะว่า พระพุทธเจ้า

จะสอน ต้องดูกำลังปัญญาของคนว่าถ้าสอนตรงทีเดียวเขาอาจจะไม่เข้าใจ ถ้าสอนตะล่อมซ้าย ตะล่อมขวา เข้าต้อนไปต้อนมา ต้อนเข้ามาทำ สักกายทิฏฐิ สักกายทิฏฐิ ก็ได้แก่พิจารณาร่างกายของเรา เดิมทีเดียวเราตัดกิเลสคือ กามฉันทะ หรือว่าราคะ ใช้อุบายก็กามฉันทะนั้นเองว่าร่างกายของเรา สกปรกไม่สะอาด ในเมื่อร่างกายของเราสกปรก ร่างกายของเราไม่มีความสะอาด ร่างกายของชาวบ้านเขาก็มีสภาพเช่นเดียวกัน เฉพาะนั้นสิ่งที่มันสกปรกแล้วมันไม่สะอาดนี้ มันทรงสภาพตามเดิมอย่างนี้หรือเปล่า คนยังหนุ่มยังสาว ร่างกายเปล่งปลั่งมีกำลังแข็งแรงดี มีการคล่องแคล่วในการใช้สมอง ใช้กำลังร่างกายแต่ทว่าพอไปจับ สักกายทิฏฐิ เข้าก็จะเห็นว่า ร่างกายของเรานี้มันไม่ทรงสภาพ

นอกจากการสกปรกแล้ว มันก็มีการเปลี่ยนแปลง มีการทรุดโทรมเป็นปกติ อันนี้ต้องมองเห็นด้วยปัญญา ถ้าเรามองตัวของเราไม่เห็นแล้วก็มองคนที่เขาเกิดก่อนเรา เกิดก่อนเราสองสามปี เราจะเห็นว่าคนทั้งหลายเหล่านี้เขาแก่กว่าเรา แล้วมองคนต่อไปที่เกิดก่อนหน้าเราสักสิบปี คนนี้แก่มาลงไปอีกหน่อยมองคนที่เกิดก่อนหน้าไปสักสามสิบปี อีกตอนนี้เหลาเหยแล้ว อย่างป้าวิงนี่ ไปให้ไอ้หนุ่มอายุ 18 มาขอแต่งงานด้วย มันไม่เอา ไซ้ใหม่ละ ถูกไหม นี่ฉันว่าแต่ป้าวิงนะ อย่างฉันนี่ก็เหมือนกัน ให้ไอ้เด็กสาวอายุ 16 มันมาขอแต่งงานด้วยขาดคุยไปเลย นี่เราเทียบให้ฟังว่าไอ้ร่างกายนี้มันทรุดโทรมไปทุกวัน วันเวลาล่วงไป ล่วงไป ร่างกายก็ทรุดโทรมไปทุกวัน มันเป็น อนิจจัง หาความเที่ยงไม่ได้นอกจากจะสกปรกแล้ว มันก็ไม่เที่ยง ต่อมาสภาพ ทุกขัง มันก็เกิด ไอ้ ทุกขัง หรือเราขังทุกข์นี้ยังไม่แน่ ดีไม่ดีเราก็ขังทุกข์ไว้เสียเอง ไซ้ใหม่ เออ มันจะแก่กูไม่ยอมแก่ โวย เอ้า จะแก่ก็แก่ไปซิวะ ข้าไม่ยอมแก่ เรายอมแก่บน เรายอมแก่ล่าง กลางไม่แก่ ไซ้ใหม่ป้า ไอ้แก่นบนนะหัวหงอรู้ว่าแก่ แล้วอย่าพูดหัวล้านนะกระทบกระเทือนพระ หัวหงอเรายอม ตาฝ้าฟางเรายอม ฟันหักฟันหลอเรายอมนี่เรียกแก่บน ไอ้แก่ล่างก็ได้แก่ แข็งขาเดินไม่ไหว มันเพลี้ย ทำอะไรไม่ไหว ก้าวเดินก็ช้ากว่าเก่า อันนี้เราก็ยอมแก่ แก่บนแก่ล่าง กลางไม่ยอมแก่ ก็ได้แก่ ใจ ใจ มันไม่มีความรู้สึก มีความประมาท ไม่ได้ดูสภาวะของตนเองว่า เวลานี้มันแก่แต่ล่างไปแล้ว ยังมีความประมาทในชีวิต อย่างนี้เขาเรียกใจยังไม่ยอมแก่ ตัวนี้เป็นตัวประมาท

ตอนนี้ไอ้ตัวนี้ความประมาทนี้มันเกิดจากความโง่ คือไม่ได้ใช้ปัญญาพิจารณาความจริง ในเมื่อไม่ใช้ปัญญาพิจารณาความจริง ความประมาทตัวนี้เกิดขึ้น ความทุกข์มันก็เกิด เกิดเพราะอะไร เพราะใจมันไม่แก่ บนมันแก่ ล่างมันแก่ เวลาจะไปทางไหน จะทำกิจการงานต่างๆ กำลังขามือก่อนนี้มันเคยดี พอเวลาไอ้ความแก่เข้ามาถึงแล้ว ไอ้ความคล่องแคล่วในตัวมันก็สิ้นไป จะทำอะไรก็ตาม มันก็ไม่เป็นไปตามใจนึก ไม่เหมือนเก่า นี่ความทุกข์มันก็สิ้นไป จะทำอะไรก็ตามมันก็ไม่เป็นไปตามใจนึก ไม่เหมือนเก่า นี่ความทุกข์มันก็เกิด เพราะความล่าช้าในการงาน ความล่าช้าในความคิด การทำงานไม่คล่องตัว ใช้กำลังทางร่างกายไม่ดี แต่ใจนี้ไม่คิดว่าแก่ นี่การลืมนัดเกิดขึ้นอย่างนี้ สิ่งที่เราจะพึงกระทำไม่เป็นไปตามความประสงค์ ความทุกข์มันก็เกิด ความเดือดร้อนมันก็เกิด นี่ อยู่อย่างนี้เขาเรียกว่า ทุกขัง ทุกขัง หรือว่าเราขังทุกข์เอาไว้

ต่อมาร่างกายมันเสื่อมลงไป เสื่อมลงไป มันไม่ทุกข์อย่างเดียว **อนัตตา** มันก็มาถึง นั่นก็คือความตาย นี่ความตายนี้เราไม่เคยคิดว่ามันจะตาย เพราะความประมาทของจิต แต่ทว่ากฎธรรมชาติของชีวิตที่เกิดขึ้นมาแล้ว มันจะต้องตายเพราะความตายจะเข้ามาถึงจริงๆ แล้วเกิดความเสียดายชีวิต ไม่อยากจะให้ชีวิตมันเคลื่อนไป อันนี้ความทุกข์มันเข้ามาบีบคั้น ถ้าเราใช้ปัญญายอมรับนับถือตามความเป็นจริงว่าร่างกายของคนเรา นอกจากจะสกปรกแล้ว มันก็มีความไม่เที่ยงเมื่อไม่เที่ยงแล้วถ้าเราไม่เกาะมัน มันก็เป็นทุกข์ ในที่สุดการสลายตัวเข้ามาปรากฏมันก็เป็น **อนัตตา** เมื่อถ้าความเป็น **อนัตตา** ปรากฏขึ้น ทรัพย์สินต่างๆ ที่เรามีอยู่ในโลกนี้ คนตายแล้วเข้าครองได้ใหม่ มันก็ไม่ได้ แล้วเวลาเราจะตายเราจะเอาสิ่งที่เรารักสักอย่างใดอย่างหนึ่ง แม้แต่วัตถุเล็กๆ เส้นผมสักเส้นหนึ่งเอาไปโลกหน้ามันก็เอาไปไม่ได้

ตอนที่เราคิดถึง **อนิจจัง** ความไม่เที่ยง **ทุกขัง** เป็นทุกข์ **อนัตตา** ตัวสลายคนอย่างนี้ท่านกล่าวว่าเป็นวิปัสสนาญาณอย่างอ่อน เห็นใหม่ แต่ว่าไอ้ตัววิปัสสนาอย่างอ่อนที่ให้มันเจอจะจริงๆ มันก็ตีเหมือนกัน เมื่อพบของอ่อนได้แล้วของอ่อนมันค่อยๆ เวลานอนวันขึ้นค่อยๆ แข็งไปที่ละน้อยๆ นี่ในอันดับแรกให้จับวิปัสสนาอย่างอ่อนให้มันเจอ เอาใจเข้าไปคลำให้พบ ว่าเจ้าสิ่งแห่งความสกปรกได้แก่ ชั้น 5 มันไม่ดี ในเมื่อมันสกปรกแล้ว มันจะมีการเคลื่อนไป มีการเคลื่อนไปหาความทุกข์ หาความเสื่อมและในเมื่อมันเสื่อม จิตใจเราไม่ยอมคิดว่ามันจะเสื่อมใช้อารมณ์ดึง ดึงมันไม่อยู่ มันก็เป็นทุกข์ในเมื่อทุกข์ขณะที่มันเสื่อมไปในที่สุดมันก็พัง

ในเมื่อความหวังมันมี ความเสื่อมมันมี เราก็น้อมจิตเข้าไปอีกชั้นหนึ่งของด้านวิปัสสนาญาณในด้าน **สักกายทิฎฐิ** ว่าร่างกายนี้มันมาจากอะไร ที่องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาตรัสว่าร่างกายนี้มันไม่ใช่เรา มันไม่ใช่ของเรา เราไม่มีในร่างกาย ร่างกายไม่มีในเรา ความจริงตามศัพท์ภาษาที่ท่านเรียกว่า ชั้น 5 ชั้น 5 ได้แก่ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ สิ่งทั้ง 5 ประการนี้มันไม่ใช่เราไม่ใช่ของเรา มันนั่งอธิบายน เลยร้อนตาย แค่ร่างกายก็พอ ที่ท่านบอกว่ามันไม่ใช่เราไม่ใช่ของเรา ก็เพราะว่า ถ้ามันเป็นเราจริง เป็นของเราจริง แล้วเราเป็นมัน มันเป็นเรา เราก็จะต้องบังคับได้ว่า เมื่อสมัยที่เรายังหนุ่มยังสาว เราไม่ต้องการให้มันแก่ มันก็ต้องไม่แก่ เราไม่ต้องการให้มันทรุดโทรม มันก็ต้องไม่ทรุดโทรม เราไม่ต้องการให้มันสลายตัว มันก็ไม่สลายตัว แต่เราห้ามมันไม่ได้ เมื่อภาวะของมันกาลเวลาเคลื่อนไปมันก็ต้องทรุดโทรมไปตามธรรมดา

ฉะนั้นท่านจึงให้สัตว์นี้ไปเลย ถ้าพูดถึงตัวนี้ก็พูดยันอรหัตต์แล้ว เราก็ข้ามอารมณ์ ทรงอารมณ์ให้เป็นปกติ วางจากอารมณ์คิดมาเป็นอารมณ์ภาวนา ถ้าใจมันเมื่อยในการพิจารณา เห็นว่าพิจารณาไปถึง ชักจะยุ่ง ชักจะยุ่งก็ปล่อยอารมณ์พิจารณาเสีย หันมาจับลมหายใจเข้าออก กับใช้คำภาวนาให้ใจมันสบายไม่สนใจกับอารมณ์ใดๆ ทั้งหมดที่พิจารณา ให้จิตมันเป็นสุข เวลาที่จับลมหายใจเข้าออกกับคำภาวนานี้อย่าไปสนใจกับอะไรทั้งหมด ให้จิตมันอยู่เท่านั้น แต่ว่าบางขณะมันจะพล่านไปสู่อารมณ์อื่นบ้าง เป็นเรื่องธรรมดา บางทีเราผลอยขึ้นมาจิตก็ต้องเคลื่อนไปนั่นถือว่าเป็น

เรื่องธรรมดา อย่าตำหนิตัวเองว่าจิตชั่ว เพราะว่าถ้าเรามีอารมณ์ไม่ถึงพระอรหันต์เพียงใด มันก็ยังมี การชานอยู่

แต่ถ้าอารมณ์เราถึง ตั้งแต่พระโศคาบ้นขึ้นไปมันปล่านในอารมณ์ที่เป็นกุศล อกุศลไม่มี อัน นี้เมื่อทำจิตให้สบาย ทรงใจให้สบาย แล้วตามแบบท่านบอกว่าถ้าการพิจารณาที่มีอารมณ์ชานออก ให้ ทิ้งอารมณ์พิจารณาเสีย มาจับจิตให้เป็นฌานคำว่าฌาน จะได้ฌานอะไรก็ช่าง ไม่ต้องไปคำนึงถึงว่า เวลานี้จะต้องได้ฌานโน้นฌานนี้ ไม่ต้อง นี่เราพูดกันสาย สุขวิปัสสโก จะให้ฌานสูงฌานต่ำ ไม่ สำคัญเอาจิตสบายกัน เมื่อจิตสบายดีแล้วมีอารมณ์เป็นสุข ก็หันเข้ามาพิจารณาขั้น 5 คือ ร่างกาย ตาม **ลักขณาทิฎฐิ** ว่า ร่างกายตามความจริงแล้วมันเป็นของสกปรกแล้วมันมีสภาพไม่ทรงตัว การมี สภาพไม่ทรงตัวอย่างนี้ ลองถามมันดู ถามใจของตัวเอง ว่านับตั้งแต่เราครองกายมานี้เรามีความสุข หรือความทุกข์ แล้วเราก็มองเข้าไปหาความเป็นจริงว่า กิจที่เราทำตั้งแต่ตอนเช้าตื่นนอนมา จนกระทั่งกว่าจะหลับใหม่ เราเคยเป็นคนว่างจากการงานบ้างไหม ภาระที่จะต้องบริหารตัว บริหาร ร่างกาย บริหารครอบครัวเพื่ออยู่เป็นสุขตามฐานะของความเป็นคน เราเคยมีความว่างบ้างไหม งาน ที่ทำทางกายไม่มี งานที่ทำทางวาจาไม่มี แต่งานทางใจมันเยอะ มันต้องมานั่งคำนึงคิดถึงว่า วันนี้มี กิน พຽ່ນนี้จะกินอะไร พຽ່ນนี้มีกิน แก่ของใช้ ของที่ประกอบกิจ ที่เราจะต้องพึ่งใช้สอยมันมีอะไรบ้าง เวลานี้มันขาดอะไร สิ่งที่เราจะได้อะไรมาชดเชย เอามาเป็นทุนเป็นเนื้อหาและการหามาได้ นั้น จะหาได้ด้วยวิธีไหน นี้กายไม่ทำ วาจาไม่ทำ แต่ใจมันก็ยังทำ

เป็นอันว่า เราไม่ว่างงานก็แสดงว่า เราเกิดมานี้มีแต่ความทุกข์ มันหาความสุขอะไรไม่ได้ ในเมื่อมันไม่มีความสุข มันเป็นทุกข์อย่างนี้ แล้วร่างกายนี้มันทรงตัวไหม มันไม่ทรงตัว มันเคลื่อน ไปหาความตาย แล้วคิดว่าไอ้ตัวที่เกิดมา ตัวที่เกิดมาแล้วต้องเสื่อมไป ต้องตายเป็นปกติเพราะอาศัย อะไรเป็นเหตุ เข้ามามองดูคำสอนขององค์สมเด็จพระบรม โลกเชษฐที่ตรัสไว้ว่า ขึ้นชื่อว่าความทุกข์ ทุกอย่างที่มีขึ้นมานี้ก็เพราะอาศัยค้นหาเป็นสำคัญ คำว่าค้นหาก็ได้แก่ความอยากอยากอะไร อยากแล้ว ถูกไหม ยกมือส่ง ถูกไหมถูก ถามถูกไหม ดีไปส่ง แสดงว่า สลิมสี่

ไอ้ความอยากตัวนี้ ได้แก่ การอยากเกิด ที่พูดว่า อยากเกิด นี่เป็นการพูดลัด อยากเกิดก็คือ ความอยาก ได้แก่ รากะ อยากมีคู่ครอง อยากมีลูก อยากมีหลาน อยากมีเหลน อยากมีสามีภรรยา ตัว นี้เป็นปัจจัยอยากเกิด อยากรวย โลภะ เป็นความโลภ ตะเกียกตะกายขี้แย่งคดโกงเขา ถ้าหากินด้วย ความสุจริตทำมาค้าขายรับจ้าง รับเงินเดือน รับราชการ อันนี้เขาถือว่าเป็น **สัมมาอาชีพะ** ไม่ถือว่า โลก ไม่โลกในการที่ว่าดึงทรัพย์สมบัติของคนอื่นมาหาเรา มาได้กับเราโดยไม่ชอบธรรม แต่ทว่าเรา ยังหลงว่าทรัพย์สินทั้งหลายเหล่านี้เป็นเรา เป็นของเราตลอดกาลตลอดสมัย อย่างนี้ก็เป็นกิเลส เหมือนกัน นี้ตัวนี้ก็คือสิ่งที่ให้เราเกิด

อีกประการต่อไปก็อยากโกรธ อยากพิฆาตเช่นฆ่าบุคคลที่ทำให้เราไม่ชอบใจ อารมณ์อย่าง นี้มันก็เป็นอารมณ์อยากเกิด

ตัวสุดท้ายได้แก่ อารมณ์หลง หลงไม่ยอมรับนับถือกฎของธรรมชาติที่สภาวะมันเกิดมา มันมี
อนิจจัง คือความไม่เที่ยง ทุกขัง มันเป็นทุกข์ อนุตตา ต้องสลายตัว เราไม่ยอมเชื่อ คิดว่าเกิดขึ้น
มาแล้วมันจะต้องทรงตัว อย่างนี้ตลอดไป ชาวบ้านที่เกิดมาแกอยากจะได้แก่ไปตามลำพัง แกแก่
ฉันไม่ยอมแก่ด้วยหรือไง ถูกไหม อารมณ์ใจเราไม่ได้คิดอย่างนั้น ว่าใครจะแก่ก็แก่ซิ ฉันไม่แก่ ไซ้
ไหมเห็นชาวบ้านรู้สึกตัวว่า ร่างกายเราทรุดโทรม เห็นชาวบ้านเขาตาย แต่เราไม่ยอมคิดว่าเราจะตาย
นี่มันเป็นตัวอยากเกิด

ฉะนั้นเวลาตัดในเมื่อสภาพตามความจริงในด้านสัทธิกุศล เราก็มานั่งตัดกันว่า ไอ้ตัวที่
ต้องการเกิด มันเป็นปัจจัยของความทุกข์ ที่เรียกกันว่า ตัณหา เราก็มานั่งตัด ตัณหา พระพุทธเจ้าบอก
ว่า การจะตัดตัณหาให้มันหมดไป ไอ้ตัวเชื่อความทุกข์ใหญ่ ตัวก่อให้เกิดทุกข์ ได้แก่ ตัณหา ต้องตัดด้วย
มรรค 8 มี สัมมาทิฐิ เป็นต้น มี สัมมาสมาธิ เป็นปรีโยสาน แปรได้สอง ขึ้นต้นลงท้ายมันก็จบแล้ว
นั่งได้เบียด สัมมาสังกัปปไป สัมมาวาจา สัมมากัมมันโต สัมมาอาชีพ สัมมาวายามะ สัมมาสติ เสร็จ
โมเม โมเม หลับ ไซ้ไหม นี่มรรคแปดขยับย่อมาเหลือสาม คือเหลือ ศีล สมาธิ ปัญญา

ตอนนี้เราก็มานั่งพิจารณาว่า ไอ้หนอ ภายที่เราเกิดมาด้วยอำนาจตัณหา คือกิเลสมันสร้าง
สร้างแล้วก็มีทุกข์ แล้วเวลานี้เรามีใจผูกพันในรูปโฉม โนมพรณ คือ รูป พอใจในรูปสวย เสียง
เพราะ กลิ่นหอม รสอร่อย มีสัมผัสระหว่างเพศ แล้วการปรารถนาอย่างนี้มันเป็นสุขหรือเป็นทุกข์
การปรารถนาอย่างนี้มันเป็นทุกข์ เราเริ่มจะรักใคร่สักคน คือต้องการจะมีคู่ครอง พอเริ่มต้นรัก มัน
ก็เริ่มต้นทุกข์ ก็เกรงที่คนเราจะรักเขา เขาจะไม่รักเรา ไซ้ไหม เป็นหนุ่ม อยู่บ้านติดที่ไหน คั้นไหน
หมาไม่เหี้ยบรอนอนไม่หลับหอรก ถูกไหม แหม ไม่เห็นหน้า เห็นหลังคาบ้านก็ยังมี อี ป้าวิงก็
เหมือนกัน

อันนี้เราไม่ดำเนิน อันนี้มันเป็นเรื่องธรรมดา ไซ้ไหม ไม่ใช่ดำเนิน เป็นเรื่องธรรมดา คือ กฎ
ของความเป็นทุกข์มันเป็นอย่างนี้ เริ่มรักมันก็เริ่มเป็นทุกข์ คราวนี้พอตกลงรักกันได้แล้วก็ยังไม่หมด
ทุกข์ ก็เป็นทุกข์ต่อไปว่าผู้ปกครองเขาจะโอ.เค ด้วยหรือเปล่า แะ ไซ้ไหม ทุกข์ต่อว่าผู้ปกครองจะ
ยอมตกลงให้เราแต่งงานกันไหม มันก็ทุกข์อีกแหละ หากผู้ปกครองยอมตกลงให้เราแต่งงานกันแล้ว
พอเริ่มแต่งงานแล้วทุกข์อีก กลัวไม่มีกินนะซี อยู่กับพ่อกับแม่ไม่มีก็แบมือ แม่ขอตั้งศีลบาปาศี แม่
ขอตั้งไปซื้อกางเกง ซื้อกระโปรง ไซ้ไหม ทีนี้พอแต่งงานกันแล้วอยู่เป็นอิสระภาพ ต้องหาเองนะซี
ไซ้ไหม ปวดตึง ทิว ธนัง ปาเท ภริยา หัตถ์ ถูกไหม รู้ ไม่รู้แล้วไป ไม่มีแปล ไอ้ที่ว่า ไม่รู้แปลว่า
อย่างไร หมายความว่า ภาวะมันเกิดขึ้นหนักสำหรับเรา อยู่สองคนตายาย แต่งงานกันแล้ว มันก็เริ่ม
ทุกข์ ทุกข์เพราะต้องประกอบอาชีพ ต้องรับผิดชอบตัวเอง ดีไม่ดีไม่ช้า เจ้าไอ้ เจ้าเอ้ โผล่ขึ้นมาอีก
แล้ว อีคราวนี้เองนอนหลับๆ พ่อร้องขึ้นมา ก็ตื่น ตื่นมาที่ไหน ได้ มันก็เต็มแล้ว ไซ้ไหมป้า นี่มันก็
เป็นปัจจัยของความทุกข์ว่า ไอ้โฮ นี่มันไม่เป็นเรื่องเลยนิ ไอ้กามฉันทะนี่มันแน่ หมายความว่า จิตเรา
ตกอยู่ในราคะนะ กามฉันทะ นี่มันแน่ มันสร้างความทุกข์อย่างนี้ ถ้าหากว่าเราไม่เกิดเสียอย่างเดียว
อาการอย่างนี้มันจะมีไหม ถ้าเราไม่เกิดมาแล้วอาการอย่างนี้มันไม่มี ช่องทางที่เราจะไม่เกิดมีจุด

ไหน ที่พระพุทธเจ้าบอก ถ้าเราจะไม่เกิดได้มันก็มีอยู่ 3 อย่าง คือ ทรงศีลให้บริสุทธิ์ ทำสมาธิให้ทรงตัว ทำวิปัสสนาให้แจ่มใส

วันนี้ว่ากันถึงศีลบริสุทธิ์ เราก็พูดกันได้ว่าคณะของเราเนี่ย คนที่มีศีลบริสุทธิ์มีเยอะ หรือว่าถ้าจะพูดกันตามสำนวนนักเทศน์เขาว่า คนที่มานั่งทั้งหมดนี้ ศีลบริสุทธิ์ทุกคน เอ๊ะ แต่คนพูดบริสุทธิ์หรือเปล่าก็ไม่รู้ ทำไม ศีลของพระพุทธเจ้าท่านบริสุทธิ์แต่คนที่รักษาศีลนี้ นี่พูดกันเล่นๆ นะ ความจริงส่วนใหญ่เรามานั่งกันนี้ ถ้าจะเดากันนะ มีคนที่ทรงศีล 5 บริสุทธิ์ มีมาก

คำสอนอบรมพระกรรมฐาน 46

อานิสงส์การเจริญฌาน

บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย ได้สมาทานศีล สมาทานพระกรรมฐานแล้วโดยเฉพาะอย่างยิ่งวันนี้ไม่ได้ให้ศีล ก็เพราะว่า เห็นว่าบรรดาท่านพุทธบริษัทไม่ขาดในศีล สำหรับวันนี้ก็จะขอพูดถึงอานิสงส์ ของการเจริญฌานต่อไป แต่ว่าก่อนที่ท่านบรรดาพุทธะบริษัทที่จะรับฟัง ก็ขอให้โปรดตั้งใจ ควบคุมกำลังใจให้เป็นสมาธิ โดยตั้งใจฟังด้วย กำหนดรู้ลมหายใจเข้าออกไปด้วย ขณะใดที่จิตใจของท่านบรรดาพุทธบริษัท สามารถจะรับทราบเสียงจากการพูด แล้วก็รู้ลมหายใจไปด้วยโดยไม่รำคาญในเสียงอื่น แล้วจิตไม่สอดส่ายไปสู่อารมณ์อื่น ขณะนั้นชื่อว่าจิตของบรรดาท่านพุทธบริษัท อยู่ในสภาพของปฐมฌาน

นี่การทรงฌาน ก็มีความสำคัญว่า อย่าปล่อยให้อารมณ์ของเราเป็นทาสของนิเวศน์ห้าประการ ได้แก่ กามฉันทะ พยาบาท ลินมิทธะ อุทธกุกกุงจะ วิจิกิจฉา คือ จิตไม่สนใจในกามารมณ์อย่างหนึ่ง ไม่เนืองด้วยความโกรธ ความพยาบาทอย่างหนึ่ง ไม่ง่วงอย่างหนึ่ง และอารมณ์ไม่ฟุ้งซ่าน จากอารมณ์ที่เราตั้งใจจะฟัง หรือกำหนดรู้ลมหายใจเข้าออก แล้วไม่สงสัยในคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จิตตั้งอยู่โดยเฉพาะ กำหนดรู้ลมหายใจเข้าออก ฟังเสียงที่ได้ยิน จิตอยู่ในขอบเขตแบบนี้ แสดงว่าจิตของบรรดาท่านพุทธบริษัท อยู่ในอำนาจของฌาน คืออยู่ในระหว่างปฐมฌาน

การที่จิตทรง ปฐมฌานนี้ ย่อมมีประโยชน์อย่างยิ่ง ว่าอย่างน้อยที่สุดจิตก็มีกำลังตัดกิเลสให้เป็นสมุจเฉตพหวน ที่สำหรับเรื่องฌานนี้มีถึง 4 ระดับคือ ฌานที่หนึ่ง ที่สอง ที่สาม ที่สี่ ส่วนระดับของฌานนั้นจะยกไว้ ยังไม่พูด วันนี้ก็จะขอพูดเรื่องการทรงฌาน เป็นส่วนฌานโลกีย์ จะเป็นระดับฌานชั้นไหนก็ตาม ย่อมมีผลทำให้คนเข้าถึงพระนิพพานได้ ถ้ามีความฉลาดในการกำหนดจิต เป็นเครื่องตัดกิเลส อันนี้ขอบรรดาท่านพุทธบริษัทฟังคำสั่งสอน ขององค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐ ซึ่งปรากฏใน **ขันธวรรค** แห่ง **พระไตรปิฎก** ซึ่งมีบุคคลถามถึงกิเลสต่างๆ มากมายด้วยกัน ว่ากิเลสทั้งหลายเหล่านี้จะตัดได้ด้วยอาการอย่างไร อันนี้องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาทรงตอบจุดเดียวคือบอกว่า ทุกคนถ้าตัดขั้นนี้ทำเสียได้ คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ คือ สภาพที่เห็นและอายตนะภายนอกที่สามารถจะเห็นด้วยอายตนะภายใน อายตนะภายนอกได้แก่ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส และธรรมารมณ์ อายตนะ ภายในนั้นก็ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ถ้าอารมณ์ของเราไม่ติดอยู่ในสภาพที่ตาเห็นรูป คือไม่ติดในรูป หูฟังเสียง ไม่ติดอยู่ในเสียง ลิ้นสัมผัสรส ไม่ติดอยู่ในรส กลิ่น จมูกสัมผัสกลิ่น ไม่ติดอยู่ในกลิ่น กายสัมผัส สัมผัส กายไม่ติดอยู่ในการสัมผัส เห็นว่าสภาพอย่างนี้เป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์เป็นอนัตตา ไม่มีการทรงตัว หายอะไรเป็นที่พึ่ง ที่อาศัยแน่นอนไม่ได้ ถ้าสภาพของกายหายไปแล้ว สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ ก็ย่อมไม่มีประโยชน์ ถ้าจิตเราเข้าไปเกาะมันก็เป็นโทษ มันเป็นปัจจัยนำมาสู่ความทุกข์

นี่เป็นอันว่า พระพุทธเจ้าทรงรับรองว่า การตัดกิเลสทุกอย่างตัดตัวเดียวคือตัดที่ขันธห้า ฉะนั้นองค์ พระสารีบุตร ซึ่งเป็นอัครสาวกสำคัญขององค์สมเด็จพระบรมศาสดา จึงได้แนะนำ บรรดาพระสงฆ์ทั้งหลายที่ลาจะเข้าไปสู่ป่า เพื่อปฏิบัติพระกรรมฐาน โดยกล่าวว่าเมื่อท่านเป็น ปุถุชน ต้องการจะทำตนของท่านให้เข้าถึงความเป็นพระโสดาบันปัตติผล ก็ให้พิจารณาขันธห้า ว่า รูป เวทนา สัญญาสังขาร วิญญาณ มันไม่ใช่เรา มันไม่ใช่ของเรา เราไม่มีในขันธห้า ขันธห้าไม่มีใน เรา เมื่อเป็นพระโสดาบันแล้ว ต้องการจะเป็นพระสกิทาคามี ก็พิจารณาแบบนี้เช่นเดียวกัน เห็นว่า รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา เราไม่มีในรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เหมือนกัน เมื่อเป็นพระสกิทาคามีแล้วต้องการจะเป็นพระอนาคามี หรือเป็นพระ อนาคามีแล้วต้องการเป็นพระอรหันต์ ก็ปฏิบัติเช่นเดียวกัน จับจุดอันเดียวกัน เมื่อเป็นพระอรหันต์ แล้วก็พิจารณาไว้เพื่อความอยู่เป็นสุข

นี่จะเห็นว่าอัครสาวกเบื้องขวาของ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสถามบรรดาภิกษุ ทั้งหลาย ที่จะลาเข้าไปสู่ป่า เพื่อเจริญพระกรรมฐาน ถามว่าเธอลา พระสารีบุตร แล้วหรือยัง พระก็ ตอบว่ายัง พระพุทธเจ้าจึงบอกว่า ถ้ายังงั้นเธอจงไปลา พระสารีบุตร เพราะว่าพระองค์ทรงทราบดีว่า ถ้าพระทั้งหลายเหล่านี้ไปลา พระสารีบุตร เพราะว่าพระองค์ทรงทราบดีว่า ถ้าพระทั้งหลายเหล่านี้ ไปลา พระสารีบุตร พระสารีบุตร จะแนะนำอย่างไร

นี่เป็นอันว่า พระสารีบุตร ก็ดี องค์สมเด็จพระชินศรีก็ตาม ทรงรับรองว่าการตัดกิเลส ทั้งหมดตัดจุดเดียว คือที่ขันธห้า คือตามนัยสังโยชน์ว่า สักกายทิฏฐิ การพิจารณาว่าอรรถภาพร่างกาย คือขันธห้า มันไม่ใช่เรา มันไม่ใช่ของเรา เราไม่มีในร่างกาย ร่างกายไม่มีในเรา ทำจิตของเราไม่ ยึดถือในร่างกาย นี่ชื่อว่าเป็นเลขบุคคล บุคคลที่กำลังจะต้องปฏิบัติ ฝึกเพื่อการละกิเลส

ทีนี้มีอยู่ตอนหนึ่ง ในสมัยเมื่อองค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐศาสดาทรงพระชนม์อยู่ เวลา นั้นสาวกผู้เป็นปุถุชนขององค์สมเด็จพระบรมครู คือท่าน พระโคธิกะ ท่าน พระโคธิกะ นี้ ท่านจะอยู่ใน สำนักของพระพุทธเจ้า เจริญสมาบัติได้ถึงฌานสี่ เป็นฌานโลกีย์ แล้วก็ป่วย อาการป่วยอัน เป็นเหตุให้ท่าน พระโคธิกะ ไม่สามารถจะปฏิบัติตนให้เข้าถึงความเป็นพระอริยเจ้าได้ เพราะป่วย มากเดินไม่ค่อยจะไหว ต้องนอนอยู่กับพื้นที่เป็นส่วนมาก บางครั้งฌานก็ปรากฏกับจิต เมื่อกำลัง ร่างกายดี ทุกขเวทนาเบาบางลงไป กำลังกายกำลังใจดีขึ้น จิตก็ปรากฏว่าตั้งอยู่ในฌานสมาบัติ เมื่อ ทุกขเวทนามาเริบขึ้น ฌานของท่านก็เสื่อมไปเป็นอันว่าอาการของฌานสมาบัติ ขึ้นฌานโลกีย์ สลับกันอยู่แบบนี้ เอาความแน่นอนอะไรไม่ได้ พระโคธิกะ ไม่สามารถจะปฏิบัติตนให้เข้าถึงความ เป็นพระอริยเจ้าได้ เพราะป่วยมากเดินไม่ค่อยจะไหว ต้องนอนอยู่กับพื้นที่เป็นส่วนมาก บางครั้ง ฌานก็ปรากฏกับจิต เมื่อกำลังร่างกายดี ทุกขเวทนาเบาบางลงไป กำลังกายกำลังใจดีขึ้น จิตก็ปรากฏ ว่าตั้งอยู่ในฌานสมาบัติ เมื่อทุกขเวทนามาเริบขึ้น ฌานของท่านก็เสื่อมไปเป็นอันว่าอาการของฌาน สมาบัติ ขึ้นฌานโลกีย์สลับกันอยู่แบบนี้ เอาความแน่นอนอะไรไม่ได้

มาวันหนึ่งท่าน **พระโคธกะ** มานั่งรำพึงในใจว่า ถ้าหากว่าเราจะปล่อยกำลังใจของเราให้เลื่อนลอยอยู่อย่างนี้เป็นปกติ ความดีย่อมไม่ปรากฏกับเรา เราก็ไม่สามารถจะพ้นกิเลสเป็นสมุจเฉตปหานได้ พระที่บวชเข้ามาพร้อมกับเรา ทุกคนเขาเป็นพระอรหันต์ไปหมด มีเราคนเดียวที่บวชอยู่ในสำนักขององค์สมเด็จพระบรมสุคต ได้เพียงแคว้นโกทกียะ แล้วก็โกทกียะนี้มันก็มีสภาพไม่แน่นอนประเดี๋ยวก็ทรง ประเดี๋ยวก็สลายตัวไป ถ้าอะไรก็ดี ถ้าขณะใดที่กำลังจิตของเรามีกำลังกายพอมืออยู่บ้าง เมื่อทุกขเวทนาบรรเทา เราจะรวบรวมกำลังใจให้ทรงอยู่ในฌาน ตามที่จะทรงได้ แล้วก็จัดการประหารชีวิตเสีย คือเชือดคอกให้ตาย จะได้พ้นจากทุกขเวทนานี้ แล้วก็จิตของเราก็จะไปสู่ที่สุคติ อย่างน้อยที่สุดก็มีสวรรค์หรือพรหมโลกเป็นที่ไป ถ้าหากว่าจิตดีมากก็จะเข้าถึงซึ่งพระนิพพาน

เป็นอันว่า **พระโคธกะ** ตั้งใจกำหนดจิตคิดจะทำลายขั้นห้า โดยไม่มีความห่วงใย คือเห็นว่าขั้นห้านี้เป็นปัจจัยของความทุกข์ ขั้นห้าเป็นมารร้ายที่กั้นความดี เพราะเมื่อเวลานี้ตัวท่านเองอยู่ในสำนักขององค์สมเด็จพระชินศรี ยังไม่สามารถจะทำดีไปกว่าโกทกียะได้ ถึงแม้ว่าโกทกียะที่ได้แล้วก็เหมือนกัน ก็ไม่ได้ทรงตัวขึ้นบ้าง ลงบ้าง เมื่อ **พระโคธกะ** รวบรวมกำลังใจแบบนี้ ข่าวสารอันนี้ก็ปรากฏ ตกเข้าไปอยู่รู้ถึงหู **พระยามาราธิราช** รวบรวมกำลังใจแบบนี้ ข่าวสารอันนี้ก็ปรากฏ ตกเข้าไปอยู่รู้ถึงหู **พระยามาราธิราช** ซึ่งเป็นผู้กั้นความดี ไม่ต้องการให้บุคคลเข้าถึงซึ่งพระนิพพาน เพราะเกรงว่าบุคคลทั้งหลาย จะมีปัจจัยพ้นอำนาจที่ตนจะบังคับได้ เมื่อ **พระยามาราธิราช** เห็นว่าท่าน **พระโคธกะ** มีกำลังใจแบบนี้ ก็พันวิสัยที่ตัวจะบังคับ อย่างน้อยที่สุด **พระโคธกะ** ก็จะต้องถึงนิพพานเพราะว่าบุคคลใดก็ตาม ถ้ามีจิตปลดขั้นห้า มีอารมณ์ไม่ผูกพันอยู่ในขั้นห้า คือร่างกายอย่างเดียว ก็ขึ้นชื่อว่าร่างกายของเรา ย่อมเป็นที่รักกว่าสรรพสิ่งทั้งหลายในโลกทั้งหมด วัตถุต่างๆ ก็ดี บุคคลอื่นทั้งหลายที่เรารักก็ดี ความจริงเรารักจริงแท้ แต่ทว่าเราไม่รักยิ่งกว่าชีวิตของเรา ฉะนั้นเมื่อคนใดไม่เสียตายในชีวิต ไม่มีจิตผูกพันในร่างกาย เห็นว่าร่างกายเป็นพิษ เห็นว่าร่างกายเป็นภัย ร่างกายเป็นมารร้าย คอยทรมาณให้มีความทุกข์ จิตก็ไม่คิดอยู่ในร่างกาย อันนี้ท่านกล่าวว่าเป็นวิสัยของพระอรหันต์ แล้วเป็นกำลังใจที่ตัดกิเลส

พระยามาร เห็นว่าสาวกขององค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐองค์นี้ ตัดสินใจถูกแล้ว ที่จะเข้าเพราะนิพพาน ก็จึงเข้าไปเฝ้าองค์สมเด็จพระพิชิตมาร ทรงกราบทูลให้ทรงทราบว่า เวลานี้ **พระโคธกะ** กำลังคิดจะฆ่าตัวตาย องค์สมเด็จพระจอมไตรก็ทรงเฉยเสีย ไม่ยุ่งด้วยกับ **พระยามาร** นี้ขอเล่าลึๆ หลังจากนั้น **พระยามาร** ก็ถอยออกมาก็เป็นเวลาเดียวกันที่ กำลังจิตของ **พระโคธกะ** สุระดับฌานที่อารมณ์สมาธิตามสมควรไม่ยิ่งนัก คือไม่มากถึงฌานสี่ ท่านก็ตัดสินใจทันทีว่าจึงหว่านเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญ ที่เราจะต้องห้าชีวิต คือร่างกาย ให้มันสลายตัวไป เพราะจิตมีความสุข ท่านจึงได้ว่า มีคนเข้ามาเชือดคอ ตายทันที

อาศัยที่จิตของท่านไม่ห่วงใยในขั้นห้า ใหม่ๆ ที่ก็ไม่เคยเจริญวิปัสสนาญาณได้พระโสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี อรหันต์มาก่อน แต่ว่า กำลังจิตในเวลานี้ของสาวกของสมเด็จพระชินวร เข้าถึงจิตอรหันต์พอดี แต่ไม่ใช่เป็นอรหันต์ คือว่าเข้าถึงอารมณ์ที่จะเข้าเป็นพระอรหันต์ คือ ตัดขั้นห้าได้

เฉพาะกิจ คือเฉพาะเวลา แล้วกำลังจิตก็ทรงตัว เมื่อตายจากชีวิต ดวงจิตออกจากร่าง ก็เข้าไปสู่นิพพานทันที

มาในตอนนี่ องค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดามาสัมพุทธเจ้าทรงทราบแล้ว สมเด็จพระประทีปแก้วจึงได้พาคณะพระทั้งหมด มาทำการฌาปนกิจศพ พระโคธิกะ แล้วก็ทรงพยากรณ์ว่า โคธิกะ ลูกชายของเราไปสู่นิพพานแล้วสำหรับ พระยามาร ติดตามวิญญาณของ พระโคธิกะ เท่าไหร่ก็ไม่พบ จึงได้เข้ามาถามองค์ สมเด็จพระนราสภ คือ พระพุทธเจ้า ว่า โคธิกะ ไปไหน องค์สมเด็จพระจอมไตรจึงได้มีพระพุทธปฏิภาตรัสว่า โคธิกะ ไปนิพพานแล้ว พันวิสัยของท่าน

ทีนี้เรื่องนี้มาแจ้งให้แก่ท่านทั้งหลายทราบ ก็จะได้รู้ว่ากำลังฌานสมาบัติที่ท่านทั้งหลายคิดว่า เรายังไม่มีโอกาสเป็นพระอรหันต์ในปัจจุบัน แล้วก็เราจะไปนิพพานได้อย่างไร ถ้าหากว่าท่านทั้งหลายมีกำลังใจอย่างแข็ง พระโคธิกะ คือเวลาที่เจริญสมาธิแล้วก็โน้มจิตคิดไว้เสมอว่า ร่างกายนี้มันไม่ใช่เรา มันไม่ใช่ของเรา เราไม่มีในร่างกาย ร่างกายไม่มีในเรา เราไม่ยอมยึดถือร่างกายใดๆ ทั้งหมดร่างกายนี้องค์สมเด็จพระบรมสฤค กล่าวว่ามันประชุมด้วยธาตุสี่ คือ ธาตุน้ำ ธาตุดิน ธาตุลม ธาตุไฟ แล้วก็มิอากาศธาตุสนับสนุนอยู่ภายใน มีวิญญาณธาตุเป็นเครื่องรับรู้การรู้สึก มันมีการทรงตัวชั่วคราว พ้นจากนั้นแล้ว มันก็มีความเสื่อมไปตามลำดับในที่สุดก็พัง ที่ว่าร่างกายนี้เป็น อนิจจัง หาความเที่ยงไม่ได้ร่างกายเป็น ทุกขัง มีแต่ความทุกข์เข้ามา เบียดเบียน ทุกข์จากความหนาว ความร้อน ความหิว ความกระหาย ความป่วยไข้ ไม่สบาย ทุกข์จากการปวดอุจจาระ ปัสสาวะ ทุกข์จากความแก่เข้ามาครอบงำ กำลังวังชาหมดไป ทุกข์ด้วยอำนาจความตายที่จะเข้ามาถึง

นี่ถ้าจิตของเราเกาะอยู่ในขันธุ์ห้ำอย่างนี้ ก็เป็นจิตที่มีสภาพดีไม่ได้ จะต้องเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เราไม่เอา คิดไว้เสมอว่า ถ้าชีวิตร่างกายของเราจะต้องตัดสายสลายตัวไป พ้นไปด้วย พ้นจากร่างกายไปเมื่อไร เราก็จะไม่หันหลังมาดูร่างกายอีก แล้วความปรารถนาข้างหน้า ที่จะมีร่างกายประกอบด้วยขันธุ์ห้ำอย่างนี้เราไม่เอา เพราะมันเป็นทุกข์ มันเป็นภัย

นี่หากว่าบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย พิจารณาไว้อย่างนี้เป็นปกติ จนกระทั่งจิตของท่าน หูของท่าน ได้ยินเสียงภายนอกไม่รำคาญในเสียง จิตพิจารณาในแบบสบายๆ อย่างนี้ว่า ชื่อว่าจิตเป็น ปฐมฌาน แล้วกำลังพิจารณาอย่างนั้นเป็นวิปัสสนาญาณ ถ้าเวลาที่พิจารณาแบบนี้จะมีจิตอารมณ์พุ่งชาน ควบคุมไม่อยู่ที่ละการพิจารณาเสีย มาจับลมหายใจเข้าออก แล้วความปรารถนาข้างหน้า ที่จะมีร่างกายประกอบไปด้วย ขันธุ์ห้ำอย่างนี้ เราไม่เอา เพราะมันเป็นทุกข์มันเป็นภัย พิจารณาลมหายใจเข้าออกว่า หายใจเข้ารู้ที่อยู่หายใจเข้า หายใจออกรู้ที่อยู่หายใจออก หายใจเข้ายาวหรือสั้น หายใจออกยาวหรือสั้นก็รู้ที่อยู่ ทรงจิต จิตจับเฉพาะอารมณ์หายใจเข้าหายใจออกอย่างเดียวอย่าส่งจิตไปสู่อารมณ์อื่น พอจิตมีความสงบสงัดไม่รำคาญเสียงภายนอก อารมณ์มีความสุข เราก็พิจารณาขันธุ์ห้ำใหม่ สลับกันไปอย่างนี้ จิตก็จะทรงอารมณ์เป็นเอกัตตารมณ์ คือมีความเบื่อหน่ายใน ขันธุ์ห้ำแล้วก็จิตตั้งอยู่ในสมาธิ ตามความต้องการ

แล้วก็อย่าลืมว่า ฌานโลกีย์มันไม่แน่นัก มันไม่แน่น เดี่ยวมันก็เสื่อมประเดี๋ยวก็ทรงตัว เดี่ยวก็คิดไปในอารมณ์สอดส่ายไปสู่อารมณ์อื่นบ้าง เป็นอารมณ์ที่เป็นอกุศลบ้าง พอว่าจากนิर्वรณ์อารมณ์มันก็เป็นกุศล แล้วพยายามฝึกไว้แบบนี้ เมื่อป่วยไข้ไม่สบายเมื่อไหร่ ตัดสินใจทันทีว่าการป่วยคราวนี้เราจะต้องตาย แต่การตายคราวนี้เราจะไม่กลับมาเกิดอีก จุดที่เราต้องการคือพระนิพพานแล้วก็ตั้งอารมณ์ไว้ใน อุปสมานุสสติกรรมฐาน พิจารณาว่าเราต้องการพระนิพพานเป็นที่ไป โดยภาวนาคำนี้ในใจว่า นิพพานังๆ นิพพานัง ถ้าจิตใจของบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายทรงได้แบบนี้ ผลที่จะพึงมีก็เช่นเดียวกับ พระโคธิกะ คือเข้าถึงพระนิพพาน

เอาละบรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่าน กาลเวลาที่จะแนะนำบรรดาท่านพุทธบริษัท เมื่อ 20 นาทีผ่านไป ต่อจากนี้ไป ขอบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย ตั้งกายให้ตรง ดำรงจิตใจให้มั่น กำหนดรู้ลมหายใจเข้าออก ใช้คำภาวนาและพิจารณาตามอรรถาธิบายจนกว่าจะได้ยินสัญญาณบอกหมดเวลา

คำสอนอบรมพระกรรมฐาน 47

การทรงฌาน

บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายขอได้โปรดตั้งใจสงบจิตให้เป็นสมาธิ คือว่าการเจริญสมาธิย่อมมีผลกับบรรดาท่านพุทธศาสนิกชน อย่างน้อยที่สุดก็สามารถจะทำอารมณ์ให้ตั้งอยู่ในสติสัมปชัญญะที่เป็นกุศล แต่ไว้ในอันดับแรก ก่อนที่ท่านบรรดาพุทธศาสนิกชนจะทำอย่างอื่น ขอได้โปรดตั้งใจสงบ กำหนดรู้ลมหายใจเข้าออก เวลาหายใจเข้ารู้ที่อยู่ว่าหายใจเข้า เวลาหายใจออกรู้ที่อยู่ว่าหายใจออก หายใจเข้ายาวหรือสั้น หายใจออกยาวหรือสั้นก็รู้ที่อยู่ ทั้งนี้เพื่อเป็นการทรงสติสัมปชัญญะให้สมบูรณ์ และนอกจากนั้น ก่อนที่จะภาวนาอะไร ก็ขอบรรดาพุทธศาสนิกชนตั้งใจพิจารณาขั้นห้า คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ที่เราเรียกว่ากันว่าตัวเราอันนี้ความจริงพระพุทธเจ้าท่านบอกว่า มันไม่ใช่เรา มันไม่ใช่ของเรา เราไม่มีในขั้นห้า ขั้นห้า ไม่มีในเรา ทั้งนี้ก็เพราะว่า ขั้นห้าคือร่างกาย มันเป็น อนิจจัง หาความเที่ยงมิได้ มันเป็น ทุกขัง เมื่อขณะที่ทรงตัวอยู่ก็เป็นทุกข์ มันเป็น อนัตตา คือไม่สามารถจะบังคับมันได้ ในเมื่อมันจะเปลี่ยนแปลงหรือสลายตัว ฉะนั้นจึงถือว่า ขั้นห้าเป็นปัจจัยของความทุกข์ ถ้าเรายังมีความผูกพันอยู่ในขั้นห้า ก็ชื่อว่าเราผูกพันอยู่ในความทุกข์

นี่การที่เราจะผูกพันอยู่ในขั้นห้าก็เพราะว่า เราถือว่าอภิปาพร่างกายเป็นเรา เป็นของเรา เรามีในร่างกาย ร่างกายมีในเรา เราไม่ได้คิดถึงความจริงว่ามันจะต้องตาย ในเมื่อตายแล้วเราก็แบกมันไปไม่ได้ เราคือจิตไปเป็นโดยเฉพาะถ้าเราคบความดี ความดีก็พาจิตในแสวงหาที่ความสุขเกิด ถ้าเราคบความชั่วความชั่วก็เป็นปัจจัยให้เกิดทุกข์ ไปสู่ นำไปสู่อบายภูมิ ฉะนั้นขอบรรดาท่านพุทธบริษัทจงคิดว่า การพอใจในความสุขก็ดี หรือกรรมที่เป็นกุศลก็ดี อย่างนี้ก็ยังมีความสุขไม่ถึงที่สุด ถ้ามีความสุขถึงที่สุดที่เราจะพึงมีได้นั้นก็คือ ตั้งใจไปพระนิพพาน แต่สายที่เราจะไปนิพพานนั้น เวลานี้บรรดาท่านพุทธบริษัทก็ปฏิบัติอยู่แล้ว โดยการยอมรับนับถือคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระประทีปแก้วบรมศาสดา มีการให้ทาน มีการรักษาศีล เจริญภาวนา นี่ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญ นี่เป็นกรรมเบื้องต้นที่บรรดาพุทธบริษัททุกท่าน จะต้องพยายามกำหนดไว้เสมอ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งอย่าทิ้งสมาธิจิต สมาธิจิตมีกำลังใหญ่ อารมณ์ใจเราจะไม่ฟุ้งซ่านได้ ก็เพราะอาศัยกำหนดรู้ลมหายใจเข้าออก เมื่อจิตมีความสุขในสมาธิดีแล้ว ก็พิจารณาขั้นห้าตามที่กล่าวมาแล้วเป็นพื้นฐาน ทั้งนี้ก็เพราะว่า มีความจำเป็นที่จะต้องเจริญสมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐานร่วมกัน การกำหนดรู้ลมหายใจเข้าออก เป็นสมถภาวนา การพิจารณาขั้นห้าตามที่กล่าวมาเป็นวิปัสสนาภาวนา สมถะเป็นตัวทรงอยู่ แต่ถ้าหากว่าไม่มีวิปัสสนาญาณช่วย สมถะก็เสื่อมง่าย

ฉะนั้นขอบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย จงพึงใช้การเจริญสมถะกับวิปัสสนาญาณร่วมกันเสมอ วิธีเจริญสมถะกับภาวนาร่วมกัน อันดับแรก ก็ทำจิตให้สงบ คือการภาวนาหรือพิจารณา หรือกำหนดรู้ลมหายใจเข้าออก เมื่อจิตมีความสุขสงบสงัดจากนิเวศห้าเพราะพิจารณาขั้นห้า ถ้าหากว่า

การพิจารณาฟันเฟืองไป ก็กลับมาภาวนา พิจารณาหรือกำหนดลมหายใจเข้าออกใหม่ สลับกันไป สลับกันมาอย่างนี้จะมีผล

สำหรับวันนี้ก็จะขอปรารภกับบรรดาท่านพุทธศาสนิกชน ในด้านการเจริญฌาน เมื่อคืนนี้เราได้พูดคุยถึงปฐมฌานตามสมควร แต่ความจริงมันก็ยังไม่จบ เพราะว่าปฐมฌานย่อมเป็นปัจจัยให้เราเกิดในพรหมโลก นี่การเจริญสมาธิเรามุ่งฌานเพื่อประโยชน์อะไร เพราะทั้งนี้ก็เพราะว่าเราตั้งใจจะให้จิตทรงอยู่ในด้านของความดี นี่เราก็ไม่แน่ใจนัก เมื่อเวลาที่เราจะตาย ทุกขเวทนามันครอบงำกายจิตใจที่เข้าไปผูกพันกับกายก็จะมีอารมณ์กระสับกระส่าย ไม่ทรงตัว นี่หากว่าเรามีจิตตั้งอยู่ในสมาธิเล็กน้อย ในขั้นขณิกสมาธิหรืออุปจารสมาธิ ซึ่งเป็นสมาธิที่มีความอ่อนแอคลอน เวลาที่มีทุกข์ ทุกขเวทนาหนัก ขณะที่เราป่วยจะตายจิตใจเราอาจจะคลายจากสมาธิไปได้แล้วบางทีจะนำเข้าไปยึดอารมณ์ที่เป็นอกุศลเพราะว่าการถูกทุกข์กำลังทรมาณ เข้ามาบีบคั้นจนมากเกินไป แล้วเราก็จะคลายจากความดี ถ้าจิตเศร้าหมองลงไปอย่างน้อย เราก็ไปนรกได้

นี่องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดา จึงแนะนำให้บรรดาท่านพุทธบริษัทเอาจิตเข้ายึดถึงฌานสมาบัติเป็นสำคัญ และอารมณ์ของฌานสมาบัติ เราก็พูดมาแล้วว่ามีกี่ขั้น วันนี้จะได้พูดถึงอานิสงส์ของการเจริญสมาธิ ของย้ายอยู่นิ่งว่าสมาธิที่เป็นฌานสมาบัติ ฌานสมาบัติโดยเฉพาะอย่างยิ่ง **ปฐมฌาน** ทรงอารมณ์ 5 ประการคือ

หนึ่ง **วิตก** นึกไว้ว่าเราจะทรงอารมณ์อะไร สมมุติว่าเรานึกจะกำหนดรู้ลมหายใจเข้าออก ก็นึกไว้เสมอโดยไม่ขาดสาย

วิจารณ์ รู้ยู่ว่าลมหายใจเข้า ออก เข้าหรือออก หายใจเข้าหรือหายใจออก หายใจยาวหรือหายใจสั้น หรือว่าถ้าเราจะภาวนา นึกว่าจะภาวนานี้เป็นวิตกวิจารณ์รู้ยู่ว่าภาวนาอย่างไร

แล้วต่อไปก็มี **ปีติ** คือความอิ่มใจ ซึ่งมีอาการห้าประการ แต่ไม่สม่ำเสมอกันบางคนก็มีอาการทั้งห้าอย่าง บางคนก็มีอาการมันเป็นบางอย่าง หรือกับบางคนก็ไม่สัมผัสเลยก็มี เพราะจิตเข้าไปถึงฌานสมาบัติทันที แต่อาการห้าอย่างที่เราก็คงจะรู้ในด้านปีติ คือ

1. อาการจันแรก ขนลุกขนพอง สยองเกล้า
2. มีน้ำตาไหล
3. ร่างกายโยกโคลง
4. มีอาการสั่นสะท้านเหมือนกับปลุกตัว หรือลอยอยู่บนอากาศ
5. มีอาการซาบซ่า ตัวเบา คล้ายตัวไม่มีอะไร และมีอาการคล้ายร่างกายโตขึ้นหรือสูงขึ้น

แต่จิตเป็นสุข นี่เป็นอาการของปีติ

ข้อสี่จิตมี **ความสุข** สดชื่นสรรหาไม่เคยปรากฏว่ามีความสุขใดๆ ปรากฏในกาลก่อน

ห้า **เอกัตถอารมณ์** ทรงอารมณ์เป็นอันเดียว คือไม่สอดช่องสอดสายไปสู่อารมณ์อื่น

นี่เป็นอันว่า **ปฐมฌาน** ฌานที่หนึ่ง มีอาการแบบนี้ ขอบรรดาท่านพุทธบริษัททำไว้ให้ดี อย่าลืมอาการขั้นนี้เสีย และ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ขณะที่เจริญสมาธิจงอย่าหลงไหลใฝ่ฝัน อยากจะเห็นโน้น

อยากให้เห็นนี้ เมื่อเห็นภาพแล้วจะติดในภาพ ภาพจะมีขึ้นหรือไม่มีขึ้น แสงสีจะมีขึ้นหรือไม่มีขึ้น เราอย่าสนใจ สนใจอย่างเดียวคือความสงบของจิต ถ้าเราไปติดอยู่ในภาพแสงสี แล้วก็ขึ้นชื่อว่าเรา เป็นผู้ทำลายความดีของอารมณ์จิต ที่จะเข้าถึงฉานสมาบัติ เพราะฉานสมาบัตีย่อมมองไม่เห็นแสงสี ใดๆ แต่มีจิตเป็นสุข นี่ประการหนึ่ง

ถ้าจิตเข้าถึงปฐมฉาน เราก็จะมีความรู้สึก ว่า หูได้ยินเสียงภายนอกชัดเจนแจ่มใส ลมหายใจ เบาลงจิตเป็นสุข แต่เราไม่รำคาญในเสียง เสียงจะปรากฏเป็นประการใดก็ดี เราได้ยินหมดแต่ไม่ รำคาญ สามารถเจริญภาวนา พิจารณากำหนดรู้ลมหายใจเข้าออกได้ตามปกติ นี่เป็นอาการของ ปฐมฉาน

ถ้าบุคคลใดเข้าถึงปฐมฉานได้ แล้วเวลาจะตายจิตใจอยู่ในปฐมฉาน ตายแล้วไม่เป็นพรหม **ปฐมฉาน** แบ่งแยกออกเป็น 3 ชั้นด้วยกันคือ อย่างหยาบคายแล้วไปเป็นพรหมชั้นที่หนึ่ง อย่างกลาง เป็นพรหมชั้นที่สอง อย่างละเอียดเป็นพรหมชั้นที่สาม แต่มันก็ไม่แน่ว่าเราจะไปเป็นพรหมได้ ทั้งนี้เพราะอะไรเพราะว่าขณะที่เราทรงจิต ขณะที่จิตทรงตัวอยู่ในขณะนี้ว่าเป็นได้ปฐมฉาน ในกาล บางครั้ง บางครั้งก็ไม่ได้ วิธีความจำเป็นที่ต้องฝึกกำหนดเวลาเอาไว้เสมอเมื่อปฐมฉานมันเกิดขึ้น ขณะใด เราต้องตั้งใจทรงเวลาไว้ ตามขอบเขตจำกัด อันนี้ต้องฝึกเป็นกรณีพิเศษ หัดตั้งเวลาน้อยๆ แต่หากว่าเราไม่ฝึกไว้อย่างนี้เมื่อเวลาทุกขเวทนามันครอบงำหนัก ถึงแม้ว่าจิตเราจะเข้าไม่ถึง ปฐมฉาน แต่อารมณ์ที่เป็นกุศลก็ยังมียู่ หมายความว่าอาจจะทรงอารมณ์ได้เพียงแค่อุจจารสมาธิ หรืออุปปจารสมาธิ จึงมีสมาธิเล็กน้อยได้บ้างไม่ได้บ้าง เผลอไปบ้าง มีอารมณ์ฟุ้งซ่านกระสับกระส่าย ไปตามอำนาจของทุกขเวทนาที่เกิดขึ้นกับกายบ้าง บางคราวก็มีอารมณ์สงบสงัดบ้าง แต่ไม่ถึงฉาน สมาบัติ อันนี้องค์พระทรงสวัสดิโสภาคย์ทรงกล่าวว่า ยังเป็นปัจจัยให้เกิดผล คือสามารถจะนำจิตใจ ของ ท่านพุทธบริษัทหรือพุทธศาสนิกชน ให้เข้าถึงจุดของความสุขคือสวรรค์ได้

นี่ความจริงเราตั้งใจนิพพาน แต่ทว่าเราก็อย่าประมาทเพราะว่าจิตของเรายังไม่เข้าถึง จุ หมายปลายทางคือ สามารถทำลายกิเลสให้เป็นสมุจเฉตพหวนได้ เราก็จำเป็นจะต้องหาที่พักไว้ก่อน นั่นก็คือสวรรค์เป็นอย่างน้อย ถ้าจิตของบรรดาท่านพุทธบริษัท ทรงอารมณ์อยู่ในขั้นขณิกสมาธิที่ดี หรืออุปปจารสมาธิที่ดีในระหว่างก่อนตาย ได้บ้างไม่ได้บ้างเผลอไปบ้าง ทรงได้บ้าง แต่ว่าตาม ธรรมดาของคนที่จะตาย ในเมื่อมีทุกขเวทนาสาหัส แต่เวลาที่จะตายจริงๆ อารมณ์มันจะคลายชั่ว ขณะหนึ่ง ก่อนหน้าจะตาย อย่างน้อยที่สุดก็ประมาณหนึ่งชั่วโมง อาการทุกขเวทนา มันจะคลายตัว แต่ช่วงนี้แหละเป็นช่วงที่คนจะตาย เมื่อทุกขเวทนาคลายตัว ในเมื่อเรามีอารมณ์ฉานสมาบัติ คือมี สมาธิ เคยฝึกมา ถึงแม้ว่ามันจะยังไม่ถึงฉานสมาบัติในขณะนั้น ก็สามารถรักษาอารมณ์ที่เป็นอุจจารส มิ และขณิกสมาธิไว้ได้ การทรงอารมณ์ที่เป็นอุปปจารสมาธิ หรือขณิกสมาธิ อย่างนี้ตายแล้วสามารถ ไปเกิดไปเป็นเทวดาได้

ดูตัวอย่าง **มัญญกูรทลีเทพบุตร** ที่ขณะเป็นมนุษย์ ไม่เคยประกอบความดี เพราะพ่อเป็นคนขี้ เหนียว เมื่อเวลาป่วยไข้ไม่สลายหมคที่ฟุ้ง เธอจึงได้พยายามนึกถึงความดีขององค์สมเด็จพระ

สัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นสำคัญ เมื่อตายจากความเป็นมนุษย์ไป ก็ไปเกิดบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์เทวโลก มีวิมานทองคำเป็นที่อยู่ มีนางฟ้าห่าร้อยเป็นบริวาร นี่อำนาจของการคุ้มครองไว้ในกลุ่มด้านสมาธิ เล็กน้อย และอีกท่านหนึ่งนั่นก็คือ **สุปติภูจิตเทพบุตร** เวลาที่เป็นมนุษย์ สร้างแต่ความชั่วไม่เคย สร้างความดี บาปกรรมที่เป็นอกุศลทุกอย่าง เธอทำทั้งหมด แม้แต่องค์สมเด็จพระบรมสुकตเกิดใน สมัยนั้น ทรงโปรดเธอก็ไม่สนใจ ทำปาณาติบาตตั้งแต่เล็กคุ่มใหญ่จนกว่าจะถึงวันตาย แล้วเวลาที่จะ ตายจริงๆ เมื่อจิตหมดที่พึ่งทุกขเวทนามันครอบงำหนักเธอก็นึกถึงความดีขององค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างที่เราสัมผัสกันบ้างว่า **โนม ทัสสะ ภาควโต อรหโต สัมมาสัมพุทธัสสะ** แปล เป็นใจความง่ายๆ ว่า ข้าพเจ้าขอนอบน้อมแด่องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดา ผู้เป็นพระอรหันต์ พระองค์นั้น คือเวลาตั้งโนม ก็นี่ก็อย่างนี้ นึกด้วยจิตบริสุทธิ์จริงๆ นี่ความตั้งใจจริง เป็น **พุทธธานุส ตยกรรมฐาน**

เมื่อเธอตายจากคน บาปหนักไม่สามารถจะตามเธอได้ เพราะเวลาจะตายจิตเป็นกุศล เมื่อ ตายจากความเป็นคน ก็ไปเกิดบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์เทวโลก มีวิมานทองเป็นที่อยู่ มีนางฟ้าห่าร้อย เป็นบริวาร ต่อมาได้สดับพระธรรมเทศนาขององค์สมเด็จพระพิชิตมาร ใน **อุณหิสวิชัยสูตร** พอจบ ลง เธอก็ได้สำเร็จ **พระโสดาปัตติผล** เป็นอันว่าบาปอกุศลทั้งหมด ไม่มีโอกาสจะให้ผล

นี่แหละบรรดาท่านพุทธบริษัท ภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา การเจริญสมาธิจิตย่อมมีผล อย่างนี้ แต่ว่าเรายังคิดว่าเทวดาทั้งสอง เพราะทำบุญมาทุกอย่างฝึกจิตอยู่ในด้านของกุศล แต่ทว่าขอ บรรดาท่านพุทธศาสนิกชน จงอย่าพอใจแค่สวรรค์ ควรตั้งใจมุ่งพระนิพพานเป็นที่สุด คือว่า อาการ ตายจากความเป็นมนุษย์ก็ดี แล้วเกิดเป็นเทวดา หรือเกิดเป็นพรหมก็ยังไม่ถึงที่สุดของความทุกข์ เรา จะเข้าถึงจุดของความสุখেได้จริงๆ นั่นก็คือพระนิพพาน

ที่นี้การจะเข้าถึงพระนิพพานได้ เราทำอย่างไรอาการที่เข้าถึงพระนิพพานได้ก็พิจารณาขั้น ฐำตามทีกล่าวมาแล้ว จนกระทั่งมีอารมณ์เลขาจน จนกระทั่งถือว่าอัฐภาพร่างกายนี้มันไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา เราไม่มีในร่างกาย ร่างกายไม่มีในเราด้วยปัญญาแท้ คือเห็นว่า ทรัพย์สมบัติทั้งหลาย ในโลกไม่มีอะไรเป็นเรา เป็นของเรา เราไม่ต้องการไปยึดถือมันต่อไป จิตใจของเรานี้มัน ต้องการ อย่างเดียวคือพระนิพพาน แต่ผลอันนี้จะขอกว่าในวันต่อไป

สำหรับวันนี้ขอบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย พยายามตั้งกายให้ตรงดำรงจิตให้มัน กำหนดรู้ลมหายใจเข้าออก ใช้คำภาวนาและพิจารณาตามอธยาชัยจนกว่าจะได้ยินสัญญาณ บอก หมดเวลา

คำสอนอบรมพระกรรมฐาน 48

การทรงฌาน (ต่อ)

จิตเราจะกำหนดเข้าถึงฌาน คำว่าฌาน ฌานัง แปลว่าการเพ่ง หมายความว่าตั้งจิตไว้เฉพาะ อารมณ์ใดอารมณ์หนึ่งที่เราต้องการ นี่เป็นความสำคัญ เราจะมีความต้องการในด้านกำหนดรู้ลมหายใจเข้าออกก็ดี เรามีความต้องการภาวนา ภาวนาภาวนาบทใดบทหนึ่งก็ดี แล้วก็รู้ว่าเราจะพิจารณาในสมถภาวนา หรือวิปัสสนาภาวนาก็ดี ถ้าจิตตั้งอยู่ในอารมณ์นั้น โดยเฉพาะเขาเรียกว่า ฌาน แต่ว่า ฌานนี้ก็แบ่งไว้เป็น 4 อย่าง เฉพาะรูปฌาน คือ **ปฐมฌาน** ฌานที่หนึ่ง **ทุติยฌาน** ฌานที่สอง **ตติยฌาน** ฌานที่สาม **จตุตถฌาน** ฌานที่สี่

นี่สำหรับรูปฌานท่านจัดไว้เป็นสี่อย่าง เป็นสี่ขั้นด้วยกันตามลำดับขั้นของจิต แต่สำหรับ **อรุณฌาน** สี่ นั้นก็คือจิตตั้งอยู่ใน **จตุตถฌาน** ฌานที่สี่นั่นเองแต่เปลี่ยนเป็นอารมณ์จับรูป เป็นจับสิ่งที่ไม่มียุขที่เรียกกันว่า อรูป อะ แปลว่า ไม่นั่นก็คือ เมื่อยกจิตขึ้นสู่สภาวะของกสิณกองใดกองหนึ่ง แล้วก็เพิก คือ คลายในอารมณ์กสิณ นั้นทิ้งไป แล้วจับอากาศขึ้นแทนที่เรียกว่า **อากาศาณัญญาตนะ** หรือจับวิญญาณขึ้นแทน เรียกว่า **วิญญาณัญญาตนะ** หรือว่า พิจารณาว่าไม่มีอะไรเลยที่เรียกว่า **อากิญจัญญาตนะ** หรือว่าพิจารณากำหนดจิตนี้ว่า มีสัญญาทำเหมือนคนที่ไม่มีความสัญญา ที่เรียกว่า **เนวสัญญานาสัญญาตนะ** ความจริงอรุณฌานสี่ ก็ได้จากกำลังฌานสี่นั่นเอง คือใช้อารมณ์ของฌานสี่เข้ามาจับในสิ่งที่เรียกว่า **อรูป** จึงหาอุปมาได้ ท่านเรียกว่า **อรุณฌาน**

อันนี้เราก็มานิยามพิจารณา คุณจิตของเราว่ากำลังใจของเรา ที่ใช้คำภาวนาก็ดีพิจารณาก็ดี กำหนดรู้ลมหายใจเข้าออกก็ดี อารมณ์จิตของเราเข้าสู่อันดับฌานหรือเปล่า เป็นอันว่า ถ้าเราจะรู้อารมณ์จิตของเรา เข้าสู่อันดับฌานหรือไม่ ก็จะสังเกตได้ ว่าความโปร่งของจิตมันปรากฏ ภาพแสงสีใดๆ ย่อมไม่ปรากฏในเมื่อขณะที่จิตเข้าสู่ปฐมฌาน แม้แต่ฌานทุกฌานก็เหมือนกัน จะไม่มีภาพแสงสีใดๆ เลย การที่ปรากฏแสงสีต่างๆ ที่ปรากฏ ขณะนั้นจิตอยู่ในสภาวะของ **อุปจารฌาน** หรือที่เราเรียกกันว่า **อุปจารสมาธิ**

ที่นี้การนั่งกรรมฐานต้องการเห็นภาพ การนั่งกรรมฐานต้องการเห็นสิ่งอย่างใดสิ่งหนึ่ง มันเป็นเรื่องที่ต่ำที่สุด แล้วก็ควรจะถือว่าเป็นอารมณ์ที่เลวที่สุดทั้งนี้เพราะอะไร เพราะไอ้การอยากเห็นคิดในภาพ มันเป็นเรื่อง **อุทัจจกุกุจจะ** เป็นนิเวศน์ สำนักของเราก็มีคนมาบ่อยๆ ก็ปรากฏว่าบอกว่า เคยเจริญกรรมฐานมาแล้วแต่ไม่เห็นอะไรเลย นี่ไอ้ความต้องการต่ำ อารมณ์ที่ต่ำแบบนี้ คืออารมณ์ที่จะทำลายตัวเองนี้ มีคนต้องการมาก เข้าใจว่ามันเป็นของดี

ความจริงการปรากฏภาพและสีต่างๆ มันเป็นการบอกสัญลักษณ์ว่า ขณะนั้นจิตอยู่ใน **อุปจารสมาธิ** หรือว่า **อุปจารฌาน** ถ้าเรียกกันว่า สมาธิ ก็เป็นสมาธิที่มีสภาพอ่อนแอคลอนแคลนไม่ทรงตัว จะเห็นได้ว่า การเห็นภาพนี่ลอยมาจะปรากฏเหมือนกับแสงฟ้าแลบ เป๊ปเดียวก็หายไป เป็นอันว่า ขณะที่จิตเราเห็นภาพมีอารมณ์เป็นทิพย์ จิตเป็นอุปจารสมาธิอย่างเข้ม ทั้งภาพเห็นแล้วก็

คลายหายตัวไป ตอนหาญนี้แสดงว่าจิตของเราตกจากสถานะสมาธิเดิมเสียแล้ว เผลอลงเรียกว่าจิตเลวลง มันไม่ดี

ดังนั้นการเจริญพระกรรมฐานก็อย่าต้องการ การเห็นภาพหรือแสงสีใดๆ ทั้งหมด คือว่า ถ้าภาพแสงสีใดๆ ปรากฏ ก็เป็นเรื่องของภาพแสงสี เราอย่าสนใจตั้งใจรักษาอารมณ์เดิมไว้ ทำจิตให้เข้าสู่ปฐมฌานให้ได้ ในขณะที่ภาวนาอยู่ที่ดีหรือการพิจารณาก็ดี อารมณ์จิตมีความสงบ ไม่ฟุ้งซ่านไม่สอคล้ายไปสู่อารมณ์อันลมหายใจเบาลงมีจิตชุ่มชื้น มีความสุข มีความเต็มตื่น เต็มเปี่ยมด้วยการเจริญภาวนาหรือวิปัสสนา หรือภาวนาหรือว่าพิจารณา ขณะนั้นหูได้ยินเสียงภายนอกชัดรู้เรื่องทุกคำ แต่ทว่าเราไม่รำคาญในเสียง นี่เป็นอาการที่สื่อแสดงถึงว่า จิตเราเข้าสู่ระดับปฐมฌานในขณะนั้น ต้องพูดถึงว่าขณะที่จิตเราเข้าถึง

หรืออีกประการหนึ่ง ถ้าพูดกันตามแบบ ก็เรียกว่าจิตของเราระงับจาก นิรวณห์ ห้าประการได้ เพราะว่า นิรวณห์ กับ ปฐมฌาน เป็นคู่ปรับกัน ขณะใดที่จิตตกอยู่ในสถานะของนิรวณห์ ตกอยู่ในอำนาจของนิรวณห์ ขณะนั้นปฐมฌานจะเข้ามาไม่ถึง ถ้าว่าขณะใดจิตของเราเข้าสู่สถานะที่เรียกกันว่า เป็นฌาน เวลานั้นนิรวณห์ห้าประการจะไม่ปรากฏในจิต นี่เป็นเครื่องสังเกต นี่อีกแบบหนึ่ง หรืออีกนัยหนึ่ง ทางที่ดีที่สุดสำหรับบรรดาท่านพุทธบริษัท ที่จะปฏิบัติกันได้ง่ายๆ เราจะเข้าสู่ทรงฌานตลอดทุกคืน นั่นก็คือเวลานอน เวลานอนนี้ให้ภาวนาหรือเมื่อเราพิจารณาไว้เสมอๆ จนกระทั่งหลับไป อาการอย่างนี้ขอท่านบรรดาพุทธบริษัททั้งหลาย ทำให้เป็นปกติ จะได้ว่าตนเองเป็นคนเข้าถึงฌานตลอด ตลอดทุกวันการพิจารณาก็ดี กำหนดรู้ลมหายใจเข้าออกก็ดี การภาวนาก็ดี กำลังทำแบบสบายๆ แล้วอาการก็เคลิ้มหลับไป (นี่ในเวลานอนนะ ไม่ใช่เวลานั่งแล้ว เวลานั่งเคลิ้มหลับไป นี่ไม่ดี มันเป็น อุทธัจจกุกกุจจะ แล้วก็หลับไป) แสดงว่าจิตของเราเข้าถึงปฐมฌานในขณะนั้น แล้วเวลานอน ที่เราต้องการจะหลับ เราภาวนาก็ดีเราพิจารณาได้ ถ้ามันจะหลับก็จงอย่าฝืนใจ หลับเร็วเท่าไรยิ่งดี เพราะว่าจิตเข้าถึงปฐมฌานเลย

ถ้าขณะที่ภาวนาอยู่หรือพิจารณาอยู่ ถึงแม้ว่าเราจะเพื่อยมาขนาดไหนก็ตาม เราจะมีความง่วงเหงาหาวนอนมาขนาดไหนก็ตาม ถ้าขณะนั้นจิตของเราไม่เข้าถึงฌาน จิตมันจะมี อาการสว่างโพล่งเป็นเครื่องสังเกต จะไม่ยอมหลับถ้าข่มเข้าจนเท่าไร ไม่ยอมหลับ ก็ต้องอาศัยการยืดหยุ่นนั่นก็หมายความว่าปล่อยให้จิตมันลอยไป คือทิ้งคำภาวนา จิตไม่เข้าถึงปฐมฌาน มันมีอารมณ์ฟุ้งซ่านเข้ามาขวาง

ฉะนั้นจึงขอบรรดาท่านทั้งหลาย ถ้าพยายามพิจารณาหรือภาวนา หรือกำหนดรู้ลมหายใจเข้าออก ขณะที่หลับตาถ้านึกขึ้นมา สมมุติภาวนาว่า พุทโธพอนึกว่า พุท ไม่ทันจะโธ หลับก็ยังดี เพราะการเข้าถึงฌานนี้ เราต้องการอย่างยิ่งให้มันเข้าถึงเร็วที่สุด ที่จะเร็วได้ นี่เป็นช่วงของเวลานอน ที่นี้เวลาเราจะนั่งจะนอนหรือตื่นขึ้นมาก็ใคร่ควรวญคว่า ก่อนที่เราจะหลับ เราภาวนาหรือพิจารณา หรือเปล่าจงอย่าทำตนเป็นบุคคลขาดทุน คือทำตนให้เป็นคนที่มีกำไรอยู่เสมอ

ทีนี้สำหรับ **ปฐมฌาน** ที่มีอาการ มีอยู่ 3 ชั้น คือ อย่างหยาบ อย่างกลางอย่างละเอียด ถ้าจิตใจของเราขณะที่จะหลับ เข้าถึง **ปฐมฌาน** อย่างหยาบสังเกตเวลาตื่น ในระหว่างหลับเขาถือว่าหลับอยู่ในฌาน ให้สังเกตเวลาตื่น ถ้าตื่นขึ้นมาเต็มที่ เราต้องเตือนให้มันภาวนาเอง อย่างนี้แสดงว่าขณะที่เราหลับ จิตเข้าถึง **ปฐมฌาน** อย่างหยาบ ถ้าตื่นขึ้นมา ตื่นเต็มที่ภาวนาเองโดยไม่ต้องเตือนมัน แสดงว่า ก่อนจะหลับจิตเข้าถึง **ปฐมฌาน** อย่างกลาง ถึงเวลาตื่นขึ้นมาครั้งหลับครั้งตื่น รู้ตัวภาวนาขึ้นมาเอง อย่างนี้แสดงว่าก่อนที่เราจะหลับ เข้าจิตเข้าถึง **ปฐมฌาน** อย่างละเอียด นี่การที่จิตจะทรงฌานในระดับไหน ก็เป็นที่สังเกต ขณะที่เราหลับแล้วตื่นขึ้นมา และก่อนที่จิตจะเข้าถึง **ปฐมฌาน** มันมีอาการอีกตอนหนึ่งนั่นคือเวลานั่งภาวนาไปหรือพิจารณาไปก็ตาม มันจะมีอาการเคลิ้มๆ หลับเผลอ ตัวนิดหนึ่ง แล้วก็มีการตกวูบ เสียเหมือนตกจากที่สูง อาการอย่างนี้ของท่านทั้งหลายโปรดทราบว่ามันเป็นอาการของจิตที่เข้าถึง **ปฐมฌาน** แต่ทรงตัวไม่อยู่จิตมันเลื่อนไหลลงจาก **ปฐมฌาน** คือสมาธิลงต่ำ

ถ้ามีอาการอย่างนี้บ่อยๆ ก่อนที่จะภาวนาให้หายใจยาวๆ คล้ายกับอาการที่เราเกณฑ์ทหาร ลักสองสามครั้ง แล้วก็เริ่มภาวนา หรือพิจารณาไป อย่างนี้ อาการนั้นจะไม่ปรากฏอีก นี่สำหรับเรื่อง นี้ขอให้ท่านทั้งหลายจงพิจารณาจิต ควบคุมจิตให้ตกอยู่ในสภาพดีแบบนี้ เพราะว่าจิตของเราพบกุศลมากและพบอกุศลมาก จิตให้ตกอยู่ในสภาพดีแบบนี้ เพราะว่าจิตของเราพบกุศลมากและพบอกุศลมาก จิตของเราเข้าถึงฌานหรือไม่เป็นประการใด ทั้งนี้เพื่อป้องกันการขาดทุนของชีวิตในฐานะที่เป็น ในฐานะที่บรรดาท่านทั้งหลายประกาศตนเป็นศิษย์สาวก ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็ต้องพยายามควบคุมกำลังใจเข้าสู่ระยะของความดี

แล้วต่อไปนี้ไป ขอให้ท่านทั้งหลายพยายามตั้งกายให้ตรง ดำรงจิตให้มั่นกำหนดรู้ลมหายใจ เข้าออก ให้คำภาวนาและพิจารณาตามอรรถาธิบาย จนกว่าจะได้ยินสัญญาณบอกหมดเวลา

คำสอนอบรมพระกรรมฐาน 49

ประมวลถ้อยคำสมาบัติ

บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย ได้สมาทานศีล สมาทานพระกรรมฐานพร้อมแล้ว ต่อนี้ไป ก็เป็นโอกาสที่บรรดาท่านพุทธบริษัท จะเจริญสมาธิจิตและวิปัสสนาญาณ แล้วก็ก่อนที่จะเจริญกรรมฐาน ขณะนี้เป็นเวลาที่ฟังคำแนะนำในการปฏิบัติ ขอบรรดาท่านพุทธบริษัท จงใช้อารมณ์อย่างสมัยที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรมเทศนา เพราะว่าในสมัยนั้น ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงแสดงพระธรรมเทศนา บรรดาพุทธบริษัททั้งหลายท่านฟังด้วย แล้วก็คิดตามด้วยขณะนั้นจึงปรากฏตามประวัติว่า เมื่อองค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า แสดงพระธรรมเทศนาจบ บรรดาท่านพุทธบริษัทได้พากันบรรลุมรรคผลไปตามๆ กัน ที่เป็นอย่างนี้ก็เพราะว่า ท่านไม่ได้ฟังแค่อย่างเดียว ท่านฟังแล้วก็คิดตามใคร่ครวญตามไปด้วย เมื่อจิตมีความเข้าใจในถ้อยคำที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วก็มีความรู้และกิเลสตามไป เมื่อเวลาที่สมเด็จพระจอมไตรเทศน์จบ จิตก็ตัดกิเลส เป็นสมุจเฉตปหานทันที คือ ในสมัยขององค์สมเด็จพระชินศรี ที่เราอ่านตามหนังสือประวัติว่า องค์สมเด็จพระทรงแสดงวิปัสสนากรรมฐาน ก็มีคนบรรลุมรรคผล เมื่อเราอ่านแล้ว เราก็อัศจรรย์ ว่ามันไม่น่าจะเป็นไปอย่างนั้น แต่เนื้อแท้ทีเดียว ท่านทั้งหลายเหล่านั้น ท่านไม่ได้ฟังเพื่อจำ หรือไม่ได้ฟังเพื่อได้ยินเฉยๆ ท่านฟังแล้วก็คิดตามไปด้วย

สำหรับวันนี้ อาตมาก็ขอประมวลเรื่องราวมาน มาพูดกับบรรดาท่านพุทธบริษัท เพราะว่า อานิสงส์ของฌานสมาบัติได้พูดมาแล้ว 3 คั่นตึกๆ กัน เพื่อบรรดาท่านพุทธบริษัทเข้าใจ ว่าการเจริญสมาธิจิตอย่างต่ำ ซึ่งได้แก่ขณิกสมาธิและอุปจารสมาธิ อย่างนี้เมื่อตายจากความเป็นคนก็ไปเกิดเป็นเทวดา ถ้าเจริญสมาธิจิตเข้าถึงฌานสมาบัติ ตายจากคนไปเกิดเป็นพรหม แต่สำหรับท่านที่เจริญสมาธิจิตได้ฌานโลกีย์โดยเฉพาะ ไม่มีอารมณ์วิปัสสนาญาณแก่กล้า ก็ไม่สามารถจะเป็นพระอริยเจ้าได้ในระหว่างปฏิบัติอย่าง พระโคธิกะ ได้ฌานโลกีย์บางวันฌานก็ทรงตัว บางวันเมื่อทุกขเวทนาสาหัสมาก ฌานก็ถอยลง เกือบจะไม่เหลือคำว่าเป็นฌาน จะมีสมาธิบ้างก็แต่เพียงเล็กน้อย แต่อาศัยที่ท่านมีความฉลาดในการพิจารณา ตัดสินใจว่าขันธห้ามันเป็นศัตรูสำหรับเรา ไม่มีความเชื่อใจในชีวิต คิดอยู่อย่างเดียวว่าร่างกายเป็นมารร้าย คือกั้นความสัจ ก็กั้นความดีเมื่อขณะที่กำลังฌานเข้าสู่สมาธิจิต เข้าสู่จิตจึงได้ปิดชีวิตเสียด้วยมิดโกลน เชือดคอตายอาศัยที่มีอารมณ์จิตใจ ไม่มีเชื่อใจในขันธห้า ท่านจึงไปนิพพาน ขึ้นชื่อว่าเป็นความฉลาดของบุคคลที่ได้ฌานโลกีย์ แต่สามารถไปนิพพานได้ในขณะจิตที่เข้าถึงจุดหมายปลายทาง

แต่ทว่าคำแนะนำ บรรดาท่านพุทธบริษัทไม่มีความประสงค์ตามนี้ต้องการอย่างเดียว เพื่อให้รู้จักตัดสินใจ ในเมื่อขณะที่อารมณ์เป็นสมาธิหรืออารมณ์ทรงฌาน และขามป่วยไข้ไม่สบาย จงคิดไว้เสมอว่า ขณะนี้เราอาจจะตายชีวิตร่างกายนี้มันไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา ไม่มีความหมายสำหรับเรา เพราะร่างกายเป็นทุกข์ ขึ้นชื่อว่าขันธห้า ประเภทนี้เราจะไม่มีมันอีก ความเป็นเทวดา

หรือพรหมก็จะไม่มีสำหรับเรา เราต้องการ อย่างเดียวคือพระนิพพาน ถ้าอารมณ์จิตของบรรดาท่าน พุทธบริษัทคืออย่างนี้นั้น เป็นเอกัคคตารมณ์ ถึงแม้ว่าท่านจะไม่ได้อรหัตผล ไม่ได้สภิกขาคามี อนาคตามี หรือพระโสดาบันมาก่อน แต่องค์สมเด็จพระทรงแสดงว่าหากว่าจิตออกจากร่างกายเมื่อไหร่ ไปนิพพานเมื่อนั้น นี่เป็นนโยบายที่องค์สมเด็จพระทรงแสดงทรงแนะนำไว้ในพระสูตร

วันนี้ก็มาพูดกันถึงฉานสมาบัติ แต่พูดถึงอานิสงส์มาแล้ว ขอประมวลอารมณ์ของสมาธิ ถ้า บรรดาท่านพุทธบริษัทจะใช้อารมณ์แบบใดก็ตาม ใน **กรรมฐาน 40** หรือว่าใน **มหาสติปัฏฐานสูตร** อย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ จะพิจารณาลมหายใจเข้าออก คือ กำหนดรู้ลมหายใจเข้าออกก็ตาม ภาวนาก็ตามพิจารณาก็ตาม อันนี้เราพูดกันถึงสมาธิ ถ้าอาการทำอย่างนี้ได้ชั่วขณะเดียวอารมณ์จิตก็ มีความฟุ้งซ่าน ไปสู่อารมณ์ภายนอก นอกจากที่เรากำหนดไว้ พอมีความรู้สึกขึ้นมาแล้วก็กลับมาภาวนา พิจารณากำหนดรู้ลมหายใจเข้าออกใหม่ ตามที่เราต้องการหรือว่าจับภาพนิมิต ทำได้ชนิดหนึ่งอารมณ์ ก็ลอยไปใหม่อย่างนี้ องค์สมเด็จพระจอมไตร บรมศาสดาตรัสว่า เป็นขณิกสมาธิ แปลว่า สมาธิ เล็กน้อยหรือว่า บรรดาท่านพุทธบริษัทเจริญสมาธิจิต ภาวนาหรือพิจารณาก็ตาม มีอารมณ์ใจชุ่มชื้น บางครั้งจะมีขนชันขนพองสยองเกล้า บางครั้งมีน้ำตาไหล บางครั้งมีร่างกายโยกโคลง บางครั้งจะมี ตัวสั่น คล้ายปลุกพระก็ลอยขึ้นไปบนอากาศบางครั้งจะมีอาการชูซ่า ซาบซ่า ปลอดภัยโปร่งตัวเบา มีสภาพเหมือนตัวใหญ่ขึ้นสูงขึ้นหน้าตาใหญ่แต่ข้างในโปร่ง จิตมีความสุข มีความเอิบอิ่ม มีความสบายอย่างนี้องค์สมเด็จพระจอมไตรเรียกว่า ปีติ

หลังจากนั้นไปจิตใจก็ชุ่มชื้นมีความสุขยิ่งกว่าความสุขใดๆ ที่ปรากฏมาในชีวิต มีอารมณ์ จิตมีความสุข มีความสบายไม่เบื่อ ไม่เบื่อไม่หน่ายไม่อิ่มในการเจริญสมถกรรมฐาน วิปัสสนา กรรมฐาน จิตใจชุ่มชื้นอยู่ตลอดเวลา อย่างนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่า ท่านผู้นั้น เข้าถึงอุปปจารสมาธิเต็มขั้น

แต่ตอนอุปจารสมาธินี้ ขอบรรดาท่านพุทธบริษัทจงระวัง ภาพแสงสีจะปรากฏอันนี้องค์ สมเด็จพระบรมสุคตให้ทำจิตรู้ไว้ว่า ถ้าภาพสิ่งใดที่เราไม่ต้องการไว้ก่อน เช่นภาพกสิณ ถ้าภาพอื่น เข้ามา จงเพิกทิ้งไปอย่าสนใจในภาพนั้น เพราะการเห็นภาพอย่างนั้น ไม่ใช่อาการวิเศษวิโสอะไร มันเป็นปัจจัยที่ทำลายสมาธิออกจากภาพกสิณหรือภาพพระพุทธรูปที่เราตั้งใจกำหนดไว้ เรา ต้องการภาพนั้นอย่างเดียว แต่ภาพประเภทนี้เราจะเห็นได้ก็ด้วยอำนาจกำลังกำหนดจิตก็เห็น ไม่ใช่ ลอยมา นี่ถ้าภาพใดๆ เกิดขึ้น มันจะเกิดขึ้นในระหว่างที่จิตเข้าถึงอุปจารสมาธิอันนี้ขอบรรดาท่าน พุทธบริษัทอย่าสนใจ ถ้าสนใจจะเป็นการทำลายความดี จิตจะไม่มีความสุข ในเมื่อภาพไม่ปรากฏ จะมีความว่าวุ่นใจตอนนี้แหละ สมาธิที่ได้ก็จะเสื่อมถอยลง จงระมัดระวัง

ทีนี้ถ้าจิตก้าวยิ่งขึ้นไปกว่านั้น จะมีความสุขสดชื่นอารมณ์เป็นเอกัคคตารมณ์เอกัคคตารมณ์นี้ เขาว่ามีอารมณ์เป็นหนึ่ง เออะ แปลว่า หนึ่ง ว่ามีอารมณ์จับอยู่เฉพาะอารมณ์ใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ เช่นกำหนดรู้ลมหายใจเข้าออก ก็อยู่แค่ลมหายใจเข้าออก กำหนดคำภาวนาก็อยู่แค่คำภาวนา หรือว่า พิจารณาก็อยู่แค่พิจารณาพร้อมกันนั้นในอาการของนิเวศน์ห้าทั้งหมดทั้งหมดไม่ปรากฏ เช่น อารมณ์

พอใจในกามฉันทะความโกรธ ความพยาบาท ความง่วงเหงาหาวนอน อารมณ์ฟุ้งซ่าน สงสัยไม่มีในใจของเรา มีจิตเป็นสุข จิตจับอยู่เฉพาะอารมณ์ที่เราต้องการ หูได้ยินเสียงภายนอกชัดเจนแจ่มใส รู้เรื่องราวทั้งหมด แล้วปรากฏว่าจิตของเราไม่สนใจกับเสียงกับภavanaพิจารณา กำหนดรู้ได้ ตามสบายไม่มีความรำคาญ อารมณ์จิตอย่างนี้องค์สมเด็จพระพิชิตมารกล่าว ท่านผู้นั้นเข้าถึงปฐมฌาน ก้าวนี้เป็นก้าวของความเป็นพรหม

ถ้าหากว่าบรรดาท่านพุทธบริษัท มีความรู้สึกลักษณะนี้ ปฐมฌานมีองค์ห้า คือว่า วิตก วิจารณ์ ปีติ สุข เอกัคคตา คำว่าวิตก วิจารณ์ ก็ได้แก่คำภavana การนึกไว้ว่าจะภavana คือว่านึกไว้ว่าพิจารณา ตัวนี้เป็นวิตก ตัวรู้คำภavana และพิจารณาอย่างนี้เป็นตัววิจารณ์ เมื่อเข้าเขาถึงปฐมฌาน ตอนนี้นับบรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่านต้องมีความหมายกำหนดรู้ไว้ด้วย ว่าขณะถ้าลมเราหายใจเข้าถึงปฐมฌานตอบแรกจะมีอาการเคลิ้มเหมือนจะหลับ แต่ที่ว่าพอรู้สึกตัวสบายหรือจะเพลอหน่อย มีอาการหิว คล้ายตกจากที่สูง อย่างนี้พึงทราบไว้ว่า อารมณ์จิตหาย เป็นปฐมฌานหาย จิตเข้าถึงปฐมฌานแต่ทรงไม่ได้ มันจะหล่นลงมามีอาการหิว ถ้ามีอาการอย่างนี้ปรากฏ ขอบรรดาท่านพุทธบริษัทแก้ไขด้วยวิธีนี้ ก่อนที่พิจารณา จะพิจารณาใหม่ๆ ให้กำหนดรู้ลมหายใจเข้าออก ถอนหายใจยาวๆ เหมือนเขาเกณฑ์ทหาร สักห้าหกครั้ง

คำสอนอบรมพระกรรมฐาน 50

เร่งรัดการปฏิบัติ

สำหรับการอธิบายปฏิบัติ ก็ต้องขออภัยญาติโยม พุทธบริษัทที่ต้องเพิ่มเวลาอีกห้านาที เพราะว่า ในคราวก่อนๆ ใช้เวลาสิบห้านาที คราวนี้ต่อไปขอเวลา ยี่สิบนาที เพราะว่า การฟังอธิบายนี้ มีความสำคัญมากกว่าการหลับตา ถ้ามีความเข้าใจเสียแล้ว นำไปปฏิบัติที่บ้านได้ง่าย และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่จะมาคราวนี้ ครูใหญ่ท่านบอกว่า การแนะนำกรรมฐานมาในการก่อนๆ เป็นทางอ้อมเกินไป ต่อไปก็ขอให้รวบรัดให้บรรดาท่านพุทธบริษัท น้อมจิตหรือนำจิต เข้าถึงความเป็นอริยเจ้า ให้เร็วที่สุดที่จะเร็วได้ ทั้งนี้เพราะว่า ท่านบอกว่าลูกศิษย์ของท่านบริษัทของท่านที่มีอารมณ์ใกล้เคียง เข้าถึงพระอริยเจ้ามีอยู่มาก แล้วบางทีอาจจะไม่มีใครถึงแล้วก็ได้ หากว่าท่านฟังไปแล้วพิจารณาไปด้วยว่า อารมณ์ของท่านถึงจุดนี้แล้วหรือยัง ถ้าถึงจุดไหน จุดนั้นชื่อว่าได้จะให้พระสงฆ์ทั้งหลาย พยายามไม่ใช่หน้าที่ของพระสงฆ์

ท่านแนะนำให้อธิบายบอกว่า ให้ใช้เวลาให้สั้นคือว่าขมวดเข้ามาให้เร็วเพราะในตอนก่อน ก็อธิบายกันเรื่องสมาธิบ้าง จริตบ้าง ต่อมาก็อธิบายในด้านของอริยเจ้า ชั้นสังโยชน์ ก็รู้สึกว่าจะกว้างขวางเกินไป ท่านบอกไม่เหมาะกับนักปฏิบัติที่ต้องใช้เวลารวบรัดเพราะกาลเวลามันใกล้เข้ามาแล้ว ไอ้คำว่าใกล้นี้บรรดาญาติโยมพุทธบริษัทอาจจะไม่ใกล้แต่อาตมามันใกล้เต็มที ไม่ใช่ใกล้เป็นพระอรหันต์ละ มันใกล้ตาย เมื่อท่านบอกว่ามันใกล้เข้ามาก็ต้องรวบรัดกัน และขอบรรดาพุทธบริษัทจำไปแล้วก็เอาไปพิจารณา ใช้ให้เป็นปกติตามอารมณ์ที่จะฟังปฏิบัติได้

ท่านบอกว่าให้แนะนำบรรดาท่านพุทธบริษัทว่า ความเป็นพระอริยเจ้ามันมีอย่างนี้ให้จำไว้ในตอนต้น ท่านบอกว่า พระโศดบันกับพระสัทธาคามิ พระอริยเจ้าทั้งสองระดับนี้มี **อริศีลสิกขา** เป็นสำคัญ หมายความว่า มีศีลบริสุทธิเท่านั้นเอง ยังไม่ต้องใช้กำลังสมาธิมาก ไม่ต้องใช้ปัญญามาก มีสมาธิเล็กน้อย มีปัญญาเล็กน้อย แต่คุมศีลให้บริสุทธิ เป็นพระอริยเจ้าชั้นพระโศดบันกับพระสัทธาคามิที่เรียกกันว่า **อริศีลสิกขา**

ต่อมาอันดับที่สอง **อริจิตสิกขา** มีสมาธิยิ่ง มีปัญญาสูงขึ้น ระดับนี้เป็นระดับของพระอนาคามี ระดับที่สาม สำหรับ **อริปัญญาสิกขา** เมื่อ **อริจิตสิกขา** นะ อาจจะพูดผิดไปก็ได้ **อริจิตสิกขา** คือ มีสมาธิยิ่ง เป็นระดับของพระอนาคามีนี้ต้องใช้ปัญญาเหมือนกัน

ถ้าสมาธิดีมากปัญญาก็ดีมาก สำหรับ **อริปัญญาสิกขา** นั้น เป็นวิสัยของพระอรหันต์

นี่อันดับแรกขอให้บรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่าน ถึงจุดนี้ไว้เสียก่อน ว่าความเป็นพระโศดบันกับพระสัทธาคามิ ความสำคัญอยู่ที่มีการรักษาศีลห้าบริสุทธิไม่ใช่ศีลแปดแต่สำหรับพระต้องเป็นศีลสองร้อยยี่สิบเจ็ด สำหรับฌตังศีลสิบสำหรับฆราวาสมีศีลห้าบริสุทธิ

สำหรับพระอนาคามีนั้นต้องมีสมาธิสูงถึงฌานที่ หมายความว่า ต้องตัด **กามฉันทะ** แล้วก็ **ตัดโทสะ และพยาบาท** ต้องใช้กำลังสูง

สำหรับพระอรหันต์นั้น ต้องใช้ปัญญาสูงมาก จึงจะตัดกิเลสได้ทั้งหมดตอนนี้การบรรลุมรรคผลว่ากันตามความเป็นจริง และก็พูดกันตามแบบต้องบอกว่า บรรลุตั้งแต่พระโศคาบัน พระสัทธาคามิ แล้วก่อนาคามิ และก็อรหันต์นี้ว่ากันตามลำดับ เพราะความจริงจิตที่จะเข้าบรรลุมรรคผลนั้นไม่ได้เรียงลำดับบางท่านได้มาน โลกีย์เล็กน้อย จิตจะสามารถจะใช้ปัญญาสามารถตัดกิเลสเป็นสมุจเฉตพหวน เป็นพระอรหันต์ทันที โดยไม่รู้สีกตัวว่าเป็นพระโศคาบันสัทธาคามิ อนาคามิ อรหันต์ เมื่อใด

หมายความว่า นั่งอยู่ขณะนี้ ใช้เวลาเพียงสิบนาทียี่สิบนาทีสามสิบนาทีกี่ตาม ขณะนั้นจิตตัดกิเลสเป็นสมุจเฉตพหวน ได้ทันทีเป็นพระอรหันต์ ได้ทันทีอันนี้มีถมไป ไม่จำเป็นว่าจะต้องเรียงลำดับว่าจะต้องเป็นพระโศคาบัน และก็เป็นสัทธาคามิ แล้วก็ก่อนาคามิ แล้วก็อรหันต์ไม่แน่ แต่บางท่านก็มาหยุดอยู่แค่พระโศคาบันถึงเก้าปีสิบปี ก็ถมไป ทั้งนี้ก็เป็นไปตามที่เรียกว่าบารมี ก็คือกำลังใจ จะมีกำลังใจเข้มข้นเพียงใด นั่นเป็นเรื่องของแต่ละบุคคล

ตอนนี้ก็จะขอขึ้นต้น วันนี้ถือว่าเป็นการเริ่มต้นกันใหม่ แต่ว่าเป็นการเริ่มต้นในชั้นปลายชั้นอริยมรรค ชั้นอริยผล คือว่าท่านเตือนมาให้สอนแบบนี้ก็ต้องสอนแบบนี้ การสอนต้องสอนตามคำแนะนำ ไม่ใช่ใช้ปัญญาของอาตมาแต่ผู้เดียว

อันดับต้นท่านกล่าวว่าคนที่จะเป็นพระโศคาบันได้ต้องมี อธิศีลสิกขา คำว่า อธิศีลสิกขา ก็หมายความว่าต้องมีศีลบริสุทธิ์เป็นปกติ ทีนี้ถ้าเราจะว่ากันตามสังโยชน์ ท่านบอกว่าท่านที่จะเป็นพระโศคาบัน ก็พิจารณาตัดในค่าน สักกายทิฏฐิ ได้เพียงเล็กน้อย ลูบๆ คลำๆ เพียงแต่มีความรู้สึกตัวว่า เราจะต้องตายแน่นอน ชีวิตเป็นของไม่เที่ยงแต่ความตายเป็นของเที่ยง ความรู้สึกของเราที่ว่าเราจะตายในเวลานี้ ไม่ใช่วันพรุ่งนี้ มะรืนนี้ มะเรื่องนี่ ปีหน้า ปีโน้น เพราะว่าการตายไม่มีนิมิต ความตายไม่มีเครื่องหมายจะบอกกาลเวลาตายแน่นอนไม่ได้เพราะชีวิตมันเป็นของไม่เที่ยง ท่านให้คิดไว้เสมอว่า เราอาจจะตายเดี๋ยวนี้ จะได้ไม่ประมาทในการประพฤติกความดี นี่อันดับที่หนึ่งสำหรับสังโยชน์ข้อที่หนึ่ง คือ สักกายทิฏฐิ พระโศคาบันทำได้แค่นี้ ไม่ได้สูงไปกว่านี้

สังโยชน์ข้อที่สอง พระโศคาบัน ไม่สงสัยในคำสั่งและคำสอน ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คำว่าคำสั่งก็คือศีล พระพุทธเจ้าบอกว่า เราควรรักษาศีลทำให้บริสุทธิ์นี้ สำหรับฆราวาสพระศีล 227 ค้องบริสุทธิ์ สามเณรศีลสิบให้บริสุทธิ์ เพราะอะไรทำไมพระพุทธเจ้าจึงได้บอกอย่างนั้น และก็เป็นที่ถูกห้ามเสียด้วยว่า ควรจะทำอย่างนั้น ถ้าไม่ทำอย่างนั้นจะเอาดีไม่ได้ ถ้าเราจะไม่สงสัยในคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็ต้องใช้ปัญญาเป็นเครื่องพิจารณา ว่าศีลห้ามมีความดีอย่างไร ทำไมถึงต้องรักษากัน เราจะไม่รักษาศีลห้าไม่ได้หรือ อันนี้ก็ต้องน้อมเข้ามาหาตัวเองว่าศีลห้ามันมีอะไรบ้าง

ข้อหนึ่ง ปาณาติบาต ห้ามทำลายชีวิตซึ่งกันและกัน ห้ามประทุษร้ายซึ่งกันและกัน ในข้อนี้เรามาพิจารณาว่าเราต้องการไหม ถ้าใครเขามาฆ่าเราจะมาทำร้ายเรา เราก็ไม่ต้องการ ในเมื่อเราไม่ต้องการ คนอื่นเขาก็ไม่ต้องการเหมือนกัน แม้แต่สัตว์เดียรัจฉานก็ไม่ต้องการให้ทำลายชีวิตของ

เขา นี่ถ้าเราใช้ปัญญาพิจารณาแล้วว่าพระพุทธเจ้าสอนข้อนี้จริง ว่าการทำลายซึ่งกันและกัน ประหัตประหารซึ่งกันและกัน มันเป็นปัจจัยสร้างศัตรู สร้างความทุกข์ให้มีขึ้นแก่เรา สร้างความร่ำร้อนให้เกิดขึ้นแก่เรา เราไม่มีความสุข คนที่มีศัตรูนั่งไม่สบายนอนไม่สบาย หลับไม่สบาย ตื่นก็ไม่สบาย เพราะต้องระวังอยู่เสมอ

ทีนี้มาคิดข้อที่สองพระพุทธเจ้าบอกว่า **จงอย่าอิจฉาทรพัสลินของบุคคลอื่น** คิดข้อที่สองพระพุทธเจ้าทรงแนะนำว่า **อย่าลักอิจฉาโมขทรพัสลินของบุคคลอื่น** เราก็ใช้ปัญญาครุ่นคิดหนึ่ง ว่ามันควรจะสงสัยไหม ว่าทรพัสลิน ว่าถ้าทรพัสลินของเราที่มันหามาได้โดยยาก เราต้องการไหม ให้คนมาอิจฉามาลักมาขโมย มาปล้นของเราช่วงชิงไป นี่เราไม่ต้องการ ถ้าเรามีปัญญาหน่อย เราก็คิดว่าในเมื่อเราไม่ต้องการอย่างนั้น คนอื่นเขาก็ไม่ต้องการเหมือนกัน เราต่างคนต่างรักษาสิทธิ ยอมรับนับถือเคารพในสิทธิ ทรพัสลินซึ่งกันและกัน เราก็มีความสุขไม่มีศัตรู

มาข้อที่สามองค์สมเด็จพระบรมครู ตรัสว่า **อย่าอิจฉาความรักของบุคคลอื่น** นี่ถ้าเรามีคนรักเราอยากให้เราใครมาอิจฉาคนรักใหม่ เราไม่ต้องการ ถ้าเราไม่ต้องการ คนอื่นเขาก็ไม่ต้องการเหมือนกัน ถ้าเราไปแย่งเขาเข้า เขาก็เป็นศัตรูเรา เราก็นอนไม่หลับ ไม่มีความสุขมีแต่ทุกข์

ข้อที่สี่ สมเด็จพระมหาสมณเจ้าฯ กล่าวว่า **ท่านทั้งหลายจงกล่าวแต่วาจาจริงอย่ากล่าววาจาเท็จ และก็ต้องน้อมไปถึงว่า อย่ากล่าววาจาหยาบ อย่าพูดส่อเสียด อย่ายุยงส่งเสริมให้เขาแตกร้างซึ่งกันและกัน อย่ากล่าววาจาที่ไม่เป็นประโยชน์** วาจาประเภทนี้เราไม่ต้องการ คนอื่นเขาก็ไม่ต้องการเหมือนกัน

ข้อที่ห้า สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า **จงเว้นจากการดื่มน้ำเมา** เพราะมันไปทำลายจิตใจให้มีความประมาท ขาดสติสัมปชัญญะ คนทุกคนต้องการความดี มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ เราจะดีได้อย่างไร

นี่เป็นอันว่า พระธรรมคำสั่งสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในด้านศีล มีเหตุมีผลพอที่เราจะควรประพฤติปฏิบัติ นี่ถ้าใช้ปัญญาพิจารณาจะเห็นว่า ศีลห้าประการที่พระพุทธเจ้าทรงแนะนำ นี่เป็นความจริง ไม่สงสัยในสังโยชน์ข้อที่สอง

ทีนี้สังโยชน์ข้อที่หนึ่งพิจารณาว่า **อภัพร่างกายไม่ใช่เราไม่ใช่ของเรา** อันโน้นเป็นเรื่องของพระอนาคามีกับพระอรหันต์ สำหรับพระโสดาบันคิดแต่เพียงว่า **เราจะต้องตายแน่ ไม่สามารถจะควบคุมกายไว้ตลอดกาลตลอดสมัย** ก็พิจารณาคว้าจริงไหม เราจะตายจริงหรือไม่จริง ชาวบ้านเขาตายได้เราก็ตายได้

สังโยชน์ข้อที่สาม สมเด็จพระจอมไตรตรัสว่า **ท่านทั้งหลาย จงรักษาศีลให้บริสุทธิ์** เครื่องครัดมัชยัสถ์ ในการรักษาศีล อย่าละเมิดศีล

นี่ อธิศีลสิกขา ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสอนว่า พระโศดบันลุตสังโยชน์ ได้สามประการคือ **สักกายทิฏฐิ** มีความไม่ประมาทคิดไว้เสมอว่าเราจะต้องตายอยู่เสมอ เมื่อเราตายเราก็เลือกทางตายในฝ่ายที่ดี เมื่อเป็นมนุษย์ก็ควรจะเป็นมนุษย์ดี ตายเป็นผีก็ควรจะเป็นผีดี

เป็นมนุษย์ที่จะดีได้ก็ต้องมีศีลห้าบริสุทธิ เพราะไม่เบียดเบียนคนอื่น ไม่สร้างความทุกข์ร้อน ให้เกิดขึ้นแก่ตน ในเมื่อเป็นผีดี ผีดีประเภทพระโศดบันเป็นอย่างไร คือ พระโศดบันเป็นผีชั้นดีเพราะว่า ตายแล้วไม่ตกนรก ไม่เกิดเป็นเปรต ไม่เป็นอสุรกาย ไม่เป็นสัตว์เดรัจฉาน ตายจากคนไปเป็นเทวดาหรือพรหม พ้นจากเทวดาหรือพรหมมาเป็นคน ก็เป็นคนชั้นดี มีความสุข มีรูปร่างสวย เพราะศีลห้า ข้อที่หนึ่ง

มีทรัพย์สินไม่มีอันตราย เพราะศีลข้อที่สอง มีคนในบังคับบัญชาว่านอนสอนง่ายเพราะศีลข้อที่สาม มีวาจาเป็นที่ชอบใจของบุคคลอื่น เพราะรักษาศีลข้อที่สี่ มีสติปัญญาดี มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ มีปัญญาดีเพราะรักษาศีลข้อที่ห้า

และการเป็นพระโศดบันอันดับต่ำ **สัตตชัตตุง** เรามาเกิดเป็นคนอีกเจ็ดชาติ เราก็เป็นพระอรหันต์ ถ้ามีกำลังจิตขนาดกลางเกิดเป็นคนอีกสามชาติก็เป็นพระอรหันต์ ที่มีอารมณ์เข้มข้น เกิดเป็นคนอีกหนึ่งชาติก็เป็นพระอรหันต์ นี้อันถึงสังโยชน์ที่เราจะพึงละ

ทีนี้เราก็มาน้อมกลับเข้ามาถึงองค์ของพระโศดบัน พระโศดบันคุมกำลังจิตได้สี่ประการคือ

1. มีความเคารพในพระพุทธเจ้าจริงๆ เราใช้กันแต่องค์ดีก็ว่า ฟังสังโยชน์เข้าใจยาก จึงเอาองค์ว่าพระโศดบันนี้คุมเอา องค์ไว้ได้ขนาดไหน ตามพระบาลี ท่านกล่าวว่า พระโศดบันเคารพในพระพุทธเจ้าอย่างจริงใจ ไม่ปรามาสนในพระพุทธเจ้า
2. เคารพพระธรรมอย่างมั่นคง ไม่ละเมิดธรรมะ คือ น้อมจิตอยู่ในธรรมะด้านกุศลอย่างเดียว ธรรมใดที่เป็นอกุศลที่พระพุทธเจ้าทรงห้ามไม่ปฏิบัติ
3. ข้อที่สามพระโศดบันให้ความเคารพในพระอริยเจ้าคือ พระอริยสงฆ์ด้วยความจริงใจ ไม่ทำจิตให้คลายจากพระรัตนตรัยทั้งสามประการ และ
4. ข้อที่สี่พระโศดบันทรงศีลบริสุทธิเป็นปกติ วันนี้เราไม่พูดกันถึงสมาธิ เพราะถ้าจิตมั่นทรงอยู่มั่นเป็นสมาธิแล้ว

สมมติว่าการเคารพในพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ เข้าใจว่าพอทำได้แต่ศีลห้าเรา จะทำอย่างไรจึงจะบริสุทธิ ถ้าต้องการเป็นพระโศดบันจริงๆ มันเป็นเรื่องไม่ยาก ถ้าเราไม่สามารถจะรักษาศีลห้าให้บริสุทธิได้ตลอดวัน ใหม่ๆ เราก็ตั้งจงหเวลาไว้น้อยๆ คือตั้งแต่หกโมงเช้าถึงเก้าโมงเช้า เราจะไมยอมละเมิดศีลห้าเด็ดขาด จะมีเรื่องอะไรมากก็ตาม ไม่ยอมละเมิด หลังจากนั้นก็นำไปทำตามเรื่องทำจิตให้มันชิน เมื่อรักษาได้วันละสามชั่วโมงในไม่ช้าภายในหนึ่งเดือน มันก็ยับไปประมาณสักหกชั่วโมงได้เพราะอารมณ์มันชิน เข้าใจว่าไม่เกินสามเดือนศีลห้าเราก็ครบถ้วน และสามารถจะรักษาได้ตลอด 14 ชั่วโมง คือว่าจิตมันชินต่อการระมัดระวังศีล นี่การปฏิบัติที่ถูกต้องและ

ก็ตรงตามแนวปฏิบัติให้ใช้การปฏิบัติแบบอนุโลมใจ อย่าเคี่ยวเข็ญเกินไปเพราะจิตใจเราเวลาปกติมันอยู่ในชั้นเลวทราม ชอบอกุศลเป็นสำคัญ นี่พูดเฉพาะคนที่รักษายังไม่ได้นะ

ที่นั่งอยู่ที่นี้ คนรักษาศีลห้าบริสุทธรมีเยอะ แต่จะไม่ชี้ตัวเดียวเขาจะหาว่าพระ แหมเดี่ยวเขาไปประมาณว่าพระอะไร มีเยอะถ้าหากว่าจะใดๆ เานะ ใดๆ หน้าก็เห็นจะถูก ใดๆ ชื่อไม่ถูก เพราะไม่รู้จักทุกคน เป็นอันว่าการปฏิบัติในศีลห้าบริสุทธรมิ ยอมรับนับถือพระพุทธเจ้าต้องอนุโลมให้แกใจ เพราะจิตใจของเราเคยน้อมอยู่ในอกุศลมานาน ฉะนั้นในอันดับแรกจะว่ามันตลอดวันมันคงทำไม่ได้ นี่ท่านที่ยังไม่เคยปฏิบัติ ท่านที่เคยปฏิบัติทำมาแล้วได้ก็ขอโมทนา ขอให้รักษาต่อไปอย่าให้คลาย

และขอให้ทราบที่ศีลห้าประการ จะขาดได้เพราะอาศัยเจตนาเป็นสำคัญถ้าเราไม่มีเจตนาเดินไป บังเอิญไปเหยียบมดตาย ปลวกตาย อย่างนี้ศีลไม่ขาดเพราะไม่มีเจตนาและกล่าววาจาพลาดไป โดยไม่คิดว่าจะทำลายประโยชน์เขาอย่างนี้ศีลทางวาจามันก็ไม่ขาด อย่างพ่อค้าแม่ค้าเคยมาดีงเสมอว่า ค้าขายก็ต้องพูดมดเท็จไม่พูดความจริง อันนี้ความจริงมันก็ไม่จำเป็น ถ้าเราตั้งใจจะขายของซื้อถูกขายแพง ถ้าเราซื้อของมาในราคาหนึ่งบาท เราจะขายสิบบาท แต่เขาถามว่าของที่ซื้อราคาเท่าไร เราก็ไม่บอกราคาจริง บอกว่าเราเต็มใจขายในราคาเท่านี้เขาพอใจไหม ถ้าเขาพอใจในการซื้อมันก็ไม่เป็นไร ไม่จำเป็นต้องบอกว่า นี่ฉันซื้อมาเก้าบาทห้าสิบบาทนี่นะ ถ้าขายสิบบาทได้กำไร ห้าสิบบาทนี่ อย่างนี้โกหกศีลขาด ถ้าเราจะบอกว่าของมันแพงนี่ฉันต้องขายราคาเท่านี้ ถ้าต่ำไปกว่านี้ก็ขายไม่ได้ถ้าเขาไม่พอใจเขาก็ไม่ซื้อ ถ้าเขาพอใจก็ซื้อมันก็ไม่เป็นไร เป็นอันว่า รักษาศีลไม่หนักนัก

ถ้าจะถามถามกันว่า เจริญความเป็นพระโตดาบั้นไม่ต้องเจริญสมาธิหรือ ก็ต้องตอบว่า เจริญวันพรุ่งนี้ค่อยพูดกัน เวลาวันนี้มันหมดแล้วเป็นอันว่าวันนี้ก็ขอยุติไว้เพียงเท่านี้ ต่อแต่นี้ไปขอบรรดาญาติโยมพุทธบริษัททั้งหลาย ตั้งกายให้ตรงดำรงจิตให้มั่น กำหนดรู้ลมหายใจเข้าหายใจออก ใช้คำภาวนา และพิจารณาตามอริยาศัย จนกว่าจะได้ยินสัญญาณบอกหมดเวลา

คำสอนอบรมพระกรรมฐาน 51

ศีลานุสสติกรรมฐาน และ มัชฌิมาปฏิปทา

ใช่ไหม ก็หมายความว่าราคะดี ชามะละการาคาคณะ เป็นอันว่าก็เป็นของธรรมดา นานๆ จะมาคุยกันครั้งหนึ่ง นี่การฟังแล้ว ก็อาจจะเผลอไปบ้าง พลังไปบ้าง ขาดตกบกพร่องไปบ้างในการปฏิบัติ ตอนนี้ก็ขอเริ่มตั้งแต่ตอนต้นเป็นการซ้อมความเข้าใจ การเจริญพระกรรมฐาน อันดับแรก ท่านบอกว่า ควรจะเป็นคนมีศีลบริสุทธิ์นะ ความจริงศีลไม่บริสุทธิ์ก็เจริญกรรมฐานได้ แต่ทว่ากรรมฐานไม่ทรงตัว จะเห็นว่าบางครั้งถ้าจิตใจเราสบาย มีอารมณ์เป็นสุข มีจิตประกอบไปด้วยเมตตา มีพรหมวิหารครบถ้วน มีศีลบริสุทธิ์อารมณ์มันสบาย มีความเยือกเย็นของจิต ตอนนี้จะเห็นว่าสมาธิจิตมันมีการทรงตัวมีมาก แล้วขณะใดที่ศีลบริสุทธิ์ขณะนั้นจิตไม่มีความวุ่นวาย

นี่พระพุทธเจ้าตรัสว่า อย่างที่เขาให้เขาบอกอนุศาสน์กัน ว่าถ้าศีลบริสุทธิ์เป็นปัจจัยให้สมาธิตั้งมั่น เมื่อสมาธิตั้งมั่น มีอารมณ์เป็นฌาน เป็นปัจจัยให้เกิดปัญญา เป็นอันว่าการเจริญกรรมฐานก็ต้องอาศัยศีลเป็นพื้นฐาน นี่คำว่า ศีลจะมีขึ้นมาได้ก็เพราะอาศัยเมตตา ความรัก กรุณา ความสงสาร สองตัวนี้เป็นสิ่งสำคัญ ก็รวมความว่า จิตของเรามีพรหมวิหาร 4 นั้นเอง ถ้าหากว่าญาติโยมจะถามว่า ถ้าศีลไม่บริสุทธิ์จะเจริญพระกรรมฐานได้ไหม สำหรับฌานโลกีย์เจริญได้ฌานโลกีย์นี้ศีลไม่บริสุทธิ์ก็เจริญได้ แต่ว่าขณะใดถ้าศีลบริสุทธิ์ ฌานมีอารมณ์ตั้งมั่น ขณะใดศีลที่ไม่บริสุทธิ์ ฌานก็จะอ่อนแอเหมือนกันใช่ไหม จะเห็นว่าบางครั้งเราสามารถจะทรงสมาธิจิตได้ดี 5 ประการ จิตใจมันสบาย บางคราวเราไม่สามารถจะควบคุมกำลังใจให้เป็นสมาธิแนบสนิทได้ ตอนนั้นจะพิจารณาได้ว่าเราจะมีการบกพร่องในศีลอย่างไรอย่างหนึ่ง

ฉะนั้นฌานโลกีย์ พระพุทธเจ้าจึงได้ตรัสว่า เป็นของที่มีความไม่มั่นคง มีสภาพขึ้นๆ ลงๆ ประเดี๋ยวก็ดี ประเดี๋ยวก็ไม่ดี บางคราวเราใช้กำลังฌานได้คล่องบางครั้งเราใช้กำลังฌานได้ไม่คล่อง ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับศีลเป็นพื้นฐาน ฉะนั้น ขอบรรดาญาติโยมพุทธบริษัทที่จงพากันระมัดระวังศีล 5 ให้มีความสำคัญ คือ ระวังให้มาก ถ้าจะพูดกันว่า ศีล 5 จะไม่ขาดเสียเลย เดียวก็จะเสียทีที่เกิดมาเป็นคนหรืออย่างไร บอกศีล 5 ไม่ขาดเลยนี่เราก็คงไม่ใช่คนแล้ว เป็นมนุษย์ไปมนุษย์เขาแปลเป็นผู้มีใจสูง มีศีล 5 ครบถ้วน หรือมีกรรมบถ 10 ครบถ้วน แล้วก็ถือว่าเป็นเรื่องธรรมดา ถ้าเรามีการระมัดระวังอยู่เป็นปกติ ศีลก็บริสุทธิ์ สักวันหนึ่งมันต้องบริสุทธิ์แน่

วันนี้คือ ตอนเช้ามีคิดขึ้นขึ้นมาคิดว่า ศีล 5 มีอะไรบ้าง เราจะไม่พยายามให้ละเมิดในศีล 5 หรือไม่ยอมให้ศีล 5 ประการบกพร่อง ต่อมาเวลากลางคืนก่อนจะนอนก็นั่งไล่เบียดตั้งแต่เข้ามาถึงเวลากลางคืนก่อนจะนอนวันนี้ บกพร่องในศีลจุดไหนบ้าง ถ้ามีอารมณ์บกพร่องเราก็คงคิดว่าใหม่่วันพรุ่งนี้จะไม่ยอมให้บกพร่องถ้าวันรุ่งขึ้นบางทีศีลข้อนี้ที่เคยบกพร่องมันไม่บกพร่อง แต่บังเอิญไปบกพร่องข้อใดข้อหนึ่งจากนั้นไป นี่ก็ถือว่าเป็นเรื่องธรรมดา แต่ถ้าหากว่าบรรดาญาติโยมพุทธบริษัทระมัดระวังอยู่อย่างนี้เสมอๆ ไม่ช้าจะมีอารมณ์จิตชิน ศีลจะมีการทรงตัวเองในระยะไม่นาน

นัก ที่นี้คำว่า คิดจะบกพร่องหรือไม่ ก็ขอให้ทราบ ว่า ต้องอาศัยเจตนาเป็นสำคัญ ถ้าเจตนาของเราไม่มี อย่างชนิดเดินไปเหยียบมดตายปลวกตายโดยไม่ตั้งใจ อันนี้คิดมันไม่ขาด คิดจะขาดเพราะการตั้งใจเป็นสำคัญ ตั้งใจทำแล้วก็ทำสำเร็จสมปรารถนาในการละเมิดคิด คิดจึงจะขาด

นี้สำหรับลำดับแรก ก็ขอให้พยายามควบคุมคิด อารมณ์ที่นึกถึงคิดเป็นปกติพยายามควบคุมคิดไม่ให้บกพร่องถึงแม้มันจะบกพร่องบ้างก็ระมัดระวังไว้เสมอว่าเราจะไม่ยอมให้บกพร่อง การคุมคิดอยู่อย่างนี้เป็นปกติ ท่านเรียกว่า **ศีลानุสสติกรรมฐาน** ไซ้ใหม่ ไม่ใช่ มาเจริญพระกรรมฐาน คือว่าเราไม่มีเวลานั่งหลับตา ไม่มีเวลานั่งเจริญสมาธิอย่างเขา วันทั้งวันมีแต่งาน กลางคืนจะมานั่งขัดสมาธิก็ไม่มีโอกาส มันเหนื่อย จำเป็นที่จะต้องพักผ่อนแล้ว วันทั้งวันนี้ เราทำงานไปด้วยก็มีอารมณ์หนึ่งคอยควบคุมคิด ไม่ยอมให้ละเมิดคิด ถ้าเผชิญจะบกพร่องด้วยกรณีใดๆ ก็มีสติ รู้ทัน มันบกพร่องไปแล้วเราก็นึกขึ้นมาได้ว่า อ้อ นี่บกพร่องไปเสียแล้ว เราจะพยายามไม่ให้บกพร่องก็ต้องทำกันแบบนี้แหละ ขึ้นบ้างลงบ้าง ผิดบ้างถูกบ้าง คุมไว้ได้บ้าง ผิดบ้าง อย่างนี้ขึ้นชื่อว่ามิจิตสนใจในคิด มีสมาธิควบคุมในอารมณ์ของคิด เราเรียกว่า **ศีลानุสสติกรรมฐาน**

นี่ขณะใดถ้าเรามีจิตพร่องในคิดบ้าง ไม่พร่องบ้าง แต่ก็พยายามระมัดระวังคิดอยู่เสมอ ก็คุมไว้ได้นานบ้าง ไม่นานบ้าง อย่างนี้จะเรียกว่า **ขณิกสมาธิ** จนกระทั่งมิจิตใจมีความสบายมากสามารถควบคุมคิดได้ดี เมื่อนึกถึงคิดขึ้นมาเมื่อไรก็มีแต่ความชุ่มชื่น มีความปลื้มใจว่าเราเป็นผู้มีคิดบกพร่องน้อย ไม่ใช่ไม่บกพร่องเลย ในบางขณะก็มีอาการบกพร่อง แต่ว่าเจตนาร้ายที่จะทำลายคิดไม่มีพอจะนึกถึงคิดขึ้นมาเมื่อไรก็มีความภูมิใจว่าเราเป็นคนมีคิดถึงแม้ว่าจะบกพร่องบ้างก็เป็นส่วนน้อย อาการอย่างนี้ท่านเรียกว่า มิจิตเข้าถึงอุچارสมาธิ ใน **ศีลानุสสติกรรมฐาน** ถ้าหากว่าท่านใดสามารถจะคุมคิดได้เป็นปกติ การพลั้งพลาดในคิดโดยเจตนาไม่มี หมายความว่าเจตนาที่จะทำลายคิดขาดไม่มี บังเอิญขับไปถูกสัตว์ตายบ้าง หรือบางทีของใครเขาวางไว้ ก็คิดว่ามันไม่มีเจ้าของ เราก็หยิบไป แต่จิตใจคิดไว้เสมอว่า บังเอิญถ้าจะมีเจ้าของเขามาทวงถาม เราจะคืนให้ อาการอย่างนี้ขึ้นชื่อว่าคิดเราบริสุทธิ์ ถ้าคิดบริสุทธิ์ มิจิตรักในคิด ก็ถือว่าท่านเป็นผู้มีฌานใน **ศีลानุสสติกรรมฐาน**

ถ้าหากว่ามีอารมณ์คิดบกพร่องบ้าง ไม่บกพร่องบ้าง มีกำลังต่ำ ท่านชื่อว่าเป็น **ขณิกสมาธิ** ใน **ศีลानุสสติกรรมฐาน** อย่างนี้ท่านถือว่ามิจิตแห่งกามาวจรยังไม่สมบูรณ์แบบ เพราะว่าจิตเข้าสู่กามาวจรสวรรค์ ถ้าจิตเข้าถึง **อุچارสมาธิ** มิจิตชุ่มชื่นมีความชื่นบานเมื่อนึกถึงคิด แล้วมีความปลื้มใจว่าเรามีคิดบริสุทธิ์ อย่างนี้ชื่อว่า เป็นผู้ที่มี **อุچارสมาธิ** ใน **ศีลानุสสติกรรมฐาน** ถือว่ามีกำลังใจเต็มในกามาวจรสวรรค์ ขึ้นชื่อว่า กามาวจรสวรรค์ ไม่มีอารมณ์อื่นยิ่งไปกว่านี้ แสดงว่าตายจากความเป็นคนก็ไปสวรรค์ได้ นี่ถ้าหากว่า อารมณ์ใจของท่านมีความสุข คิดสามารถจะบริสุทธิ์ได้โดยไม่ต้องระมัดระวังเพราะมีอารมณ์ชินอย่างไรจิตใจก็ไม่ละเมิดในคิด อย่างนี้ชื่อว่าท่านเป็นผู้มี **ฌาน** ใน **ศีลानุสสติกรรมฐาน** ถ้ามีฌานในศีลानุสสติกรรมฐานนี้ ตายจากคนเกิดเป็นพรหม นี่เป็นขั้นของคิด

ทีนี้ต่อมาก็นั่นของสมาธิ ถ้าจะฝึกฝนในขั้นของสมาธิที่เรียกกันว่า ตั้งอารมณ์เข้าถึงจุดของฌาน ตอนนี้เป็นของต้นนะ นี่ก็ต่อกันใหม่ละ พຽງนี้คงจะไม่ยอม อย่างน้อยที่สุดก็ใกล้นิพพาน พຽງนี้ เป็นอันว่าถ้าหากว่าเรามีอารมณ์ตั้งอยู่ทรงอยู่ในอาการของสมาธิ ตั้งใจจะรักษาอารมณ์สมาธิให้มั่นคงที่สุดเท่าที่จะพึงทำได้ตามกำลังที่พระพุทธรเจ้าทรงแนะนำ กำลังสมาธิที่จะทรงอยู่ได้ก็

หนึ่ง อันดับแรกจงพยายามตัดความกังวล ขึ้นชื่อว่าเวลาที่เราจะนั่งสมาธิจะทำสมาธิ นั่งนอน ยืน เดินก็ได้ นั่งท่าไหนไม่ห้าม นอนท่าไหนก็ไม่ห้าม จะยืน เดิน ซ้ำ เร็ว อย่างไหนก็ไม่ห้าม จะยืนในลักษณะไหนก็ไม่ว่า ใช้ได้ทุกอิริยาบถทุกแบบ เพราะว่าเรากุมจิตเราไม่คุมกิริยาบถทางกาย สมาธิมันอยู่ที่จิต สมาธิไม่ได้อยู่ที่กาย ไม่ใช่ว่านั่งชั่วโมงสองชั่วโมง สามชั่วโมง เป็นคนเก่ง อย่างนั้นท่านเรียกว่า นั่งเก่ง แต่ว่าจิตจะทรงสมาธิเก่งหรือไม่เก่ง นี่มันไม่แน่ ใช่ไหม เป็นอันว่าสำนักของเราสอนกันตามแบบ **มัชฌิมาปฏิปทา** ตามสายที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสอน คือ พระพุทธรเจ้าให้ทรงสอนบอกว่า หนึ่ง จงเว้น **อตตกิลมณานุโยค** อย่าทรมานตนเกินไป

สอง เว้นจาก **กามสัลลิกานุโยค** ขณะที่ทรงสมาธิ ทรงอารมณ์ใดอารมณ์หนึ่งในสมาธิเป็นสมถภาวนา หรือ วิปัสสนาภาวนา ก็จงอย่าทำจิตอยากถึงขั้นนั้นอยากถึงขั้นนี้ ปล่อยอารมณ์ไปตามสบาย วันนี้จะได้ขนาดไหนก็ตามใจ พอได้ขนาดไหนพอใจแค่นั้น อย่างนี้เรียกว่า **มัชฌิมาปฏิปทา** เป็นสายที่จะทำให้บรรดาท่านพุทธบริษัทเข้าถึงจุดอารมณ์ทั้งสมถะและวิปัสสนาได้โดยง่าย

ฉะนั้นเวลาที่ท่านจะใช้อารมณ์ให้เป็นสมาธิก็ขอโปรดตัดกังวลเสีย เวลานั้นมันจะมีอะไร ทรัพย์สินจะมีอะไรอยู่ที่ไหนก็ช่าง ไม่ห่วงไม่ใย ร่างกายจะเป็นอย่างไรก็ช่างไม่สนใจ ถ้าวานนี้เรามีความสนใจอย่างเดียว จะทรงอารมณ์ให้เป็นสมาธิ เป็นอันว่าตัดความห่วงใยทั้งหมดตามเวลาที่เราจะทรงสมาธิอยู่ จะใช้เวลาสักครึ่งชั่วโมง สิบนาที ยี่สิบนาที หรือสองชั่วโมง สามชั่วโมงก็ตามใจ เป็นอันว่าเวลานั้นอารมณ์ห่วงใยใดๆ ไม่มีสำหรับในจิตของเรา นี่เป็นประการที่หนึ่งที่สามารถจะทำได้ทำให้สมาธิได้ ถ้าอารมณ์ความห่วงใยในทรัพย์สิน ในบุคคลหรือว่าในร่างกายของเรายังมีอยู่นั่งๆ อยู่คนเดียว นั่งไปๆ นึก เอ มีโผล่มาแล้วหว่า ดีไม่ดีไอ้คนที่ตายเมื่อวานขึ้น รถมันทับตาย ฮี ถ้ามันมาเราก็แย่ อีตอนนี้นั่งตัวแล้วซิ กลัวผี ใช่ไหม ดีไม่ดีไปเผาศพ เขาเปิดโลงให้ดู ตามปลิ้น ลิ้นจุกปาก น้ำเหลืองไหล หลับตามาที่ไร ภาพนั้นโผล่ปรือ เอ๊ะ ทำไม่ได้การ ไอ้นี้จะเล่นงานกูเสียแล้ว นี่อย่างนี้เขาเรียกว่าห่วงคัวนะ ถ้าอารมณ์เป็นอย่างนี้ สมาธิมันจะไม่ทรง

เวลาที่เราจะเริ่มทำสมาธิก็จะคิดว่า ถ้าเราจะตายเสียได้เวลานี้ก็ดี ดีกว่าตายเวลาอื่น เพราะว่าเวลานี้ ถ้าเราเริ่มทำสมาธิจิต แต่สมาธิจิตมันต่ำอยู่ในขั้น **ขณิกสมาธิ** สมมติว่า ภวานาวา พุทโธ คำภวานานี้บอกแล้วว่าไม่จำกัดนะ ใครคล่องแบบไหนว่าแบบนั้น พิจารณาแบบไหนก็พิจารณาแบบนั้นไม่จำกัด ภวานาหรือพิจารณาว่าไปได้บ้าง นึกไปไปได้บ้าง พุทโธ ธัมโม สังโฆ ก็ว่าไป ดีไม่ดีก็ใจก็โผล่โน้น แหม ไอ้ประตูหน้าต่างนี่ใครมันปิดมันหรือเปล่าหว่า เอ ได้ผ้าตากอยู่ข้างนอกนี่ ใครมันเก็บหรือยัง หรือขโมยมันจะมาล่อเสียแล้ว นึกขึ้นมาได้บอกช่างมันแล้ว กูนั่งสมาธิ ขโมยจะเข้าก็

ช่าง ม้าจะหายก็ช่าง เอาว่า พุทโธ ธัมโม สังโฆ ไปใหม่ อย่างนี้ท่านเรียกว่า **ขณิกสมาธิ** ถ้าจิตเรา ทรงขณิกสมาธิอยู่ ถ้าตายเวลานั้นท่านไปสวรรค์ เป็นเทวดาได้แน่นอน

ถ้าบังเอิญมีอาการใจชุ่มชื้น มีความสุขธรรมดา ใจสบาย แต่ทว่าสักครู่หนึ่งหรือขณะหนึ่ง จิตมันก็ส่ายไปสู่อารมณ์ภายนอกบ้าง พอนึกขึ้นมาได้ก็ดึงเข้ามาใหม่ ดึงเข้ามาใหม่ ก็จิตใจก็ผ่อนคลาย มีอารมณ์สบายมีความสุขชุ่มชื้น อย่างนี้ท่านเรียกว่า **อุปจารสมาธิ** จัดว่าเป็นอารมณ์เต็มในกามาวจร สวรรค์ ถ้าเผอิญเราจะตายเวลานั้นเราก็มีอำนาจที่จะไปสวรรค์ได้แบบสบายเต็มที่ ก็คือว่า เป็นเทวดา ที่เต็มภาคภูมิไม่มีเทวดาองค์ใด นอกจากพระอริยเจ้า จะมีรัศมีกายแผ่ไสเสียยิ่งกว่าเรา นี่การเจริญ สมาธิต้องตัดสินใจแบบนี้ ว่าเราไม่ห่วงทรัพย์สินภายนอก เราก็ไม่ห่วง แม้แต่ร่างกายของเรา

ถ้าความกลัวมันเกิดขึ้น ในขณะนั้นกลัวผี กลัวอันตรายก็คิดในใจว่า ถ้าตายชะเวลานี้ก็ดี เมื่อตายเวลานี้อย่างไรเราก็ไปสวรรค์ได้ แต่เผอิญถ้าใจมันคิดยาวไปนิดหนึ่ง เมื่อตายเสียเวลานี้ก็ดี ใ้อันซ์ 5 นี่มันมีแต่ความกังวล มีแต่ความทุกข์ **ชาติปี ทุกขา** ความเกิดเป็นทุกข์ ตั้งแต่เกิดมาไม่มี ความสุข **ชราปี ทุกขา** จิตเมื่อร่างกายมันเคลื่อนเข้ามาหาความแก่มากเท่าไร ความวุ่นวายมันก็มีมาก เท่านั้น ภารกิจก็มีมากเท่านั้นเป็นปัจจัย เพิ่มความทุกข์ **มรณัมปี ทุกขัง** ก่อนที่จะตายทุกขเวทนา มัน บิบคั้น มันครอบงำ นี่เป็นอันว่า อันซ์ 5 ของเรานี้ มันมีแต่ความทุกข์ ถ้าจะตายเสียเวลานี้ได้ก็ดี เรา จะได้ไปนิพพาน ขึ้นชื่อว่าอันซ์ 5 แบบนี้ไม่เอา คือจิตใจคิดแบบนี้ ตายเวลานั้นก็ไปนิพพานทันที

นี่เป็นอันว่าเราตัด **ปถิโพธิ** คือ ความกังวล ความกังวลในบุคคลที่เนื่องถึงเราก็ดี ทรัพย์สินที่เป็นทรัพย์สินสมบัติของเราก็ดี แม้แต่ชีวิตร่างกายของเราก็ดีเราไม่ห่วงใยในขณะที่เราจะทรงสมาธิจิต ถ้าตัดความกังวลได้เสียแบบนี้แล้ว การทรงสมาธิก็มีอารมณ์สบาย แต่อย่าลืม ก่อนที่จะเริ่มทำสมาธิ จิต ตัดสินใจไว้ก่อนก่อนที่จะภาวนาใดๆ ทั้งหมด ให้คิดไว้ว่า ร่างกายที่เกิดมามันเป็น **ทุกข์** แล้วก็ ร่างกายของเราที่เป็น **อนิจจัง** หาความเที่ยงแท้แน่นอนไม่ได้ ทรัพย์สินทั้งหลายทั้งหมดมันก็เป็น **อนิจจัง**

อนิจจัง แปลว่า **ไม่เที่ยง** บ้านเราสร้างใหม่แล้วมันก็เก่า ของเรามีมากใช้มาใช้ไปมันก็เหลือน้อยแล้ว ก็ต้องหามาไว้เสมอ

ทุกขัง ในเมื่อเรามีทรัพย์สินก็มีความห่วงใยในทรัพย์สิน กว่าจะได้ทรัพย์สินมาเราก็เต็มไปด้วยความเหน็ดเหนื่อย มันเป็นความทุกข์ แม้แต่ร่างกายของเราเองก็เต็มไปด้วยความทุกข์ มันหาความสุขที่แท้จริงไม่ได้

เป็นอันว่าร่างกายของเราไม่มีความหมาย ทรัพย์สินของเราไม่มีความหมายบุตรหลานเหลน ธิดาสามีก็ตาม ไม่มีความหมายก็หมายความว่าถ้าตายแล้วไม่มีใครเขาตายตามเราไป เวลาเราทุกข์ เราป่วยไข้ไม่สบาย ก็ไม่มีคนอื่นมาช่วยเราป่วย เวลาเราหิวก็ไม่มีใครเขามาช่วยเราหิว เวลาเราแก่ก็ไม่มีใครเขามาแบ่งความแก่ไป เวลาจะตายก็ไม่มีใครมาแบ่งความตายไป เป็นอันว่า เราผู้เดียว เท่านั้นที่ต้องทนทุกข์ ที่เห็นว่าท้องคัมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่าร่างกายไม่ใช่ของเรา ไม่มี ในเรา เราไม่มีในร่างกาย ร่างกายไม่มีในเรา ร่างกายมันเป็นแต่เพียงธาตุสี่ คือ ธาตุน้ำ ธาตุดิน ธาตุ

ลม ชาติไฟ เข้ามาประชุมกัน แต่งจัดเป็นชิ้นส่วนเป็นอาการสามสิบสอง เป็นอวัยวะต่างๆ ที่มันบริหารอยู่ มันมีความเสื่อมโทรมเป็นปกติ ในที่สุดมันก็พัง ในเมื่อสภาวะมันไม่ทรงตัวแบบนี้ มันก็ไม่มีซึ่งคำว่าสุข มันก็มีแต่คำว่าทุกข์ ในเมื่อความเกิดมันเป็นทุกข์อย่างนี้ ทำไมเราจึงจะสนใจกับความทรงชีวิต แล้วทำไมเราจะสนใจกับความเกิดอีก

การปฏิบัติความดี มีการให้ทานเป็นต้น มีการรักษาศีล มีการเจริญภาวนาเราทำเพื่อความหมดทุกข์ กล่าวคือ ไม่ต้องการชั้น 5 อย่างนี้อีกต่อไปใคร่ครวญพิจารณาแบบนี้ให้ใจสบาย พอใจสบายเราก็อยากภาวนาว่าอย่างไรก็ได้พิจารณาว่าอย่างไรก็ได้ เป็นไปตามอรรถาสัย ตามแบบฉบับที่ในสมัยที่ หลวงพ่อปาน ท่านสอน ท่านบอกว่าถ้าพวกเธอทั้งหลาย ถ้าพิจารณาอยู่อย่างนี้จนกระทั่งหมดเวลาที่เธอจะทำสมาธิจิต โดยเธอทั้งหลายไม่ภาวนาอะไรเลย ฉันจะชอบใจมากกว่าอย่างนั้นที่ท่านสอนแบบนี้ก็เพราะว่า ในสมัยนั้นไม่มีใครรักวิปัสสนาญาณมีแต่พระรัก สมถภาวนาอย่างเดียว ท่านก็เลยบอกว่า ไม่เป็นไร รักสมถะอย่างเดียวฉันก็ตามใจเธอ เพราะเธอรักสมถะ รักฉานสมาบัติ รักวิชาสาม รักอภิญาหก รักสมาบัติ 8 เพื่อเป็นปฏิสัมภิทาญาณ อันนี้ฉันชอบ เธอรักลูก

ฉะนั้นฉันจะไม่สอนวิปัสสนา ฉันจะสอนแต่สมถะอย่างเดียว แต่ว่าก่อนนี้จะภาวนานะพิจารณาอย่างนี้เสียก่อน แน่ เอาเข้าอย่างนั้นที่ไหนได้ พอขึ้นต้นวิปัสสนาเต็มเปาเลย (อี เอาแล้ว สร ชุ่ยหลับแล้ว) เป็นอันว่าลูกศิษย์ยิ่งกว่าอาจารย์ลูกศิษย์ไม่ต้องการวิปัสสนา อาจารย์ก็ตามใจจริงๆ บอกไม่เป็นไร เธอไม่ต้องการวิปัสสนาไม่เป็นไร เราก็คิดกันว่า ไอ้เรื่องนิพพานนะมันไกลสำหรับเรา ชาตินี้การจะหวังการไปนิพพานมันจะสุดเอื้อม ถ้าต้องการสิ่งที่สุดเอื้อมมันก็จะไร้ผลทุกอย่าง จึงถือว่าเราจะยอมขึ้นต้นเสียก่อน ให้ขึ้นต้นได้ การได้กึ่งไปหากัน มันเป็นเรื่องง่ายในวันหน้า แต่วันนี้จะต้องเอาต้นให้ได้

นั่นก็คือ หมายความว่า ชาตินี้เราจะพยายามทรงสมาธิจิตให้จิตทรงตัว เพราะการทรงตัวสมาธิจิตอย่างเลวเราก็เป็นทวดาได้อย่างกลางเราก็เป็นพรหมได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยนั้น เฉพาะกลุ่มของอาตมาเองนะ ไม่มีใครต้องการพระนิพพาน ไม่มีใครต้องการวิปัสสนาญาณ ทุกองค์มีความประสงค์อย่างเดียว ว่าถ้าตายจากชาตินี้แล้วขอไปเป็นพรหม ไซ้ไหม อ๊ะ ผลออกไปเป็นพรหม เช็ดเท้าเข้า ช่วยอาจารย์ก็เก่งจริงๆ ตามใจลูกศิษย์ทุกอย่าง บอกไม่เป็นไร ไม่เป็นไร เธอไม่ต้องการไม่เป็นไร ฉันไม่ว่า อย่างนี้ดีมาก ลูกศิษย์ฉันดี ไม่ต้องการวิปัสสนาฉันก็ไม่สอน ฉันก็สอนแต่สมถะอย่างเดียว เอาเถอะไม่เป็นไรหรอก แต่พอขึ้นต้นบอก เออ นี่ก่อนจะภาวนานะ คิดอย่างนี้เสียก่อนนะ อนิจจัง ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกมันไม่เที่ยง ตีกรรมบ้านช่องเรือนโรงมันก็มีสภาพไม่เที่ยง มันเกิดขึ้นมาใหม่แล้วมันก็เก่า เก่าแล้วมันก็พัง ทรัพย์สินทั้งหลายที่เรามีอยู่มันก็ไม่เที่ยง หาได้แล้วมันก็หมดไป ร่างกายของเรามันก็ไม่เที่ยง มีความเกิดเป็นเบื้องต้น แล้วมันก็แก่ ก็เสื่อมไป ผลที่สุดมันก็พัง สภาวะของมันเที่ยง แต่ใจของเราไม่เที่ยง เพราะว่าทุกสิ่งทุกอย่างในโลกที่เป็นสมบัติของโลกมันมีความเกิดขึ้นในเบื้องต้น มันก็การเสื่อมในท่ามกลาง มีการสลายตัวในที่สุด นี่มันเที่ยงของมัน

แต่ใจเราไปยึดถือให้มันเที่ยง คือเที่ยงประเภทว่าไม่เคลื่อนไหว นี่ใจเราไม่เที่ยง ในเมื่อใจเราไม่เที่ยง สภาวะของมันเที่ยงเป็นอย่างนั้น

ความเที่ยงก็แบบ คนเกิดมาเป็นเด็ก เอ้า ใครให้สัญญาพิเศษละนี่ อ้าคนเกิดขึ้นมาเป็นเด็ก หลังจากนั้นก็เป็นคนแก่ แล้วก็มาเป็นคนตาย คือสภาพก็ไม่เที่ยง คือ เราต้องการให้มันเที่ยง ประเภทหนึ่ง เกิดเป็นเด็กต้องการเป็นหนุ่มเป็นสาว เมื่อความเป็นหนุ่มเป็นสาวเกิดขึ้นแล้ว ไม่อยาก ให้แก่ ไม่อยากให้ตาย นี่เราฝืนความเที่ยง อารมณ์เราต้องการฝืนจากความเที่ยงของมันเป็นอันว่ามัน เที่ยง เราไม่เที่ยง มันจึงเป็นทุกข์ แล้วเมื่อมันเป็นทุกข์อย่างนี้สภาพเป็นอนัตตา เราคุมไม่ได้ เป็นอันว่าทุกสิ่งทุกอย่างในโลกจะเป็นวัตถุก็เป็นสิ่งที่มีชีวิตก็ดี ร่างกายของเราก็ดี ไม่มีความหมาย เมื่อมันเที่ยงไม่มีความเที่ยงอย่างนี้ เราไม่มีความต้องการในมัน ชาตินี้เกิดขึ้นมาแล้วมีความจำเป็น จะต้องมิตร์พรมี่สินต่างๆ ต้องทำให้ เพื่อเป็นการเลี้ยงดู ร่างกายเป็นของธรรมดาแต่ว่าจิตใจคิดไว้ เสมอว่า ร่างกายมันจะต้องตาย ทรัพย์สินมันก็ต้องสลายตัวมันจะต้องพัง ในเมื่อสภาวะมันเป็น อย่างนี้ เราจะไม่มีจิตยึดถือมันว่ามีความจริงยั่งยืน เป็นอันว่าเราไม่พอใจในขั้น 5 ต่อไป เพราะขั้น 5 มันเป็นของไม่ดี ไม่ดีตรงไหน ไม่ดีที่เราเลี้ยงมันแล้ว มันก็ไม่มี ความกตัญญูรู้คุณ มันอยากจะกิน เปรี้ยวก็หามาให้ อยากจะกินหวานก็หาหวานมาให้ อยากจะกินเค็มก็หาเค็มมารให้ออยากได้เสื่อได้ กางเกงได้ผ้าถุง หามาให้ทุกอย่าง แต่เราบอกว่ามันจงอย่าแก่เลยมันก็ไม่ยอม มันก็แก่ อย่าป่วยเลย มันไม่ยอม มันจะป่วย อย่าตายเลยมันก็ไม่ยอมมันจะตาย

เป็นอันว่าขั้น 5 ไม่ดี เราไม่ต้องการขั้น 5 นี้มีความไม่เที่ยงเป็นเบื้องต้นมันมีความ เปลี่ยนแปลง มันทำให้ใจให้เกิดความทุกข์ แต่ในที่สุดมันเป็นอนัตตาเป็นอันว่าพวกเราจางวาระ ทั้งหมด สิ่งที่มีชีวิตก็ดี สิ่งที่ไม่มีชีวิตก็ดี แม้แต่ร่างกายของเรานี้ก็เช่นเดียวกัน ตายแล้วก็ถือว่าแล้ว กันไป จะไม่กลับมาเกิดเพื่อตายอีก จะไม่กลับมาเกิดเพื่อความเป็นเด็ก จะไม่กลับมาเกิดเพื่อความเป็นคนหนุ่มคนสาว จะไม่กลับมาเกิดเพื่อความเป็นคนแก่ จะไม่กลับมาเกิดเพื่อ ความตายท่านบอก ว่าให้พิจารณาอย่างนี้เรื่อยไป ถ้าพิจารณาอย่างนี้เรื่อยๆ ไปจะ โดยไม่มีการภาวนาอะไรเลยดีมาก จัน ชอบ แต่ว่าถ้าพิจารณาไปแล้วมันมีอารมณ์หนึ่งก็อยากจะภาวนาว่า พุทโธ ธัมโม สังโฆ อย่างนี้ก็ได้ ตามอรรถาธิบายจนกว่าจะหมดเวลา นี่เป็นอันว่าลูกศิษย์ไม่ต้องการวิปัสสนา อาจารย์ก็ไม่สอน วิปัสสนา

ในเมื่อเราเิ่งกว่าท่าน ก็คิดว่า ท่านอสณเฉพาะสมถภาวนาอย่างเดียว ไม่มีวิปัสสนาภาวนา เขาก็ว่าเรื่อยไป ก่อนที่จะภาวนาก็พิจารณาไปตามกระแสที่ท่านสอนเมื่อพิจารณาไปแล้วพอจิตมัน ต้องการสงบก็จับคำภาวนา พุทโธ ธัมโม สังโฆ ตอนนี้มีรู้ตอนหลัง ตอนหลังก็เมื่อการศึกษาก้าวไป ถึงจุดสูงสุดของสมถภาวนาจุดสูงสุดของสมถภาวนานั้นก็คือ พวกเราชอบเล่น สมาบัติ 4 ชอบเล่น สมาบัติ 8 ก็เป็นอันว่า คำว่า สมาบัติไม่เหลือ สมาบัติ 4 เมื่อมีได้ เราก็มีสมาบัติ 8 ได้ อีตอนมีสมาบัติ 8 ได้ก็หันมาจับวิปัสสนา ตอนนี้มีมันจบเกมแล้วนี่ จะเป็นพรหมชั้นไหนก็ได้ สมาบัติ 8 อยากจะเป็น อรูปพรหมก็ได้ เราไม่อยากจะอรูปพรหมเวลาเราจะตายเราก็ทิ้งสมาบัติ 8 ละ ทิ้งสมาบัติ 5 6 7 8

อะไร 4 อย่างท้าย อาภาสญาณายตนะ วิญญูญาณายตนะ อากิญจัญญายตนะ เนวสัญญานา
สัญญายตนะ อันนี้เราไม่เอา ถ้าเวลาจะตายเราก็ไปจับ รูปฌาน แล้วก็ไปจับพรหมพอบจับ อรูปฌาน
เป็นอรูปพรหม มันไม่ไหว มันเป็นพรหมบอคือไม่สามารถจะรับคำสอนของพระอรหันต์ หรือว่า
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้

เป็นอันว่าสมบัติทั้งหมดจบกิจ จบไปแล้ว ก็หันเข้ามาขอวิปัสสนาญาณท่านบอกฉันไม่มี
อะไรจะสอนฮะ ถามทำไม บอกฉันสอนแล้วตอนต้นนะ อีตอนต้นพวกแก่จะภาวนา ฉันให้แก
พิจารณา นั่นแหละ วิปัสสนา เป็นอย่างไร จบเห่เป็นอันว่าไม่ใช่อาจารย์ดัม อาจารย์ฉลาดกว่า ไอ้อเรา
ก็นึกว่า สมณะ ฮะ ไซ้ใหม่ คือตอนนี้นั้นยังไม่มีปัญญา ฉะนั้นฉลาดกว่า ไอ้อเราก็นึกว่า สมณะ ฮะ ไซ้
ใหม่ คือตอนนี้นั้นยังไม่มีปัญญา ฉะนั้นถ้าหากว่า ญาติโยมพุทธบริษัททั้งหลายโดยถ้วนหน้า ก่อนที่
จะภาวนาใดๆ ทั้งหมดให้จับจุดโดยเฉพาะชั้น 5 ที่ว่าชั้นนี้มันไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา ชั้น 5 มัน
เป็นอนิจจัง มันไม่เที่ยงแท้ ชั้น 5 มันเป็นทุกขัง สร้างความทุกข์ ชั้น 5 มันเป็นอนัตตา มันมี
การสลายตนชีวิตนี้เป็นชีวิตสุดท้ายสำหรับเรา ต่อไปเบื้องหน้าขึ้นชื่อว่าเกิดมามีชั้น 5 แบบนี้
ไม่มีสำหรับเรา สำหรับทรัพย์สินต่างๆ ในโลกนี้ที่มีอยู่ ก็ถือว่ามันเป็นเรื่องธรรมดาที่มีชีวิต ที่เราจำ
จะต้องหา เพราะว่าร่างกายมันหึงร่างกายมันหนาว ร่างกายมันร้อน ร่างกายมันป่วยไข้ไม่สบาย
จำเป็นจะต้องอาศัยทรัพย์สินแล้วก็ทำตามหน้าที่ มีภรรยา มีสามี มีบุตรธิดา มีคนในปกครอง ก็หา
ทรัพย์สินมาทุกอย่างตามหน้าที่ที่เราจะพึงทำได้ แล้วหน้าที่ทุกอย่างเราทำครบถ้วนแล้ว เราตาย
เมื่อไหร่เราจะไม่มีความห่วงใยใดๆ ทั้งหมด เพราะว่าเราต้องการอย่างเดียวคือ ความสุข ที่องค์
สมเด็จพระบรมครูทรงสั่งสอน นั่นก็คือ พระนิพพาน ใจที่ตั้งใจว่า ถ้าเรานั่งลงไปเวลานี้ เริ่ม
ภาวนา ถ้ามันจะตายเวลานี้ก็ตามที่ เราขอไปพระนิพพาน ถ้าหลังจากนั้นท่านจะภาวนาว่า พุทธ
ธัมโม สังโฆ อะไรก็ได้ ตามอัธยาศัย ให้จิตเป็นสุข ถ้าจิตมีสุขตามอัธยาศัยมันจะเกิด จะปวด จะ
เมื่อย ตามอัธยาศัย ให้จิตเป็นสุข ถ้าจิตมีสุขตามอัธยาศัยมันจะเกิด จะปวด จะเมื่อย อารมณ์จะ
ฟุ้งซ่านขึ้นมาเราก็เลิก ถ้าอารมณ์จะฟุ้งซ่านหนักๆ แล้วจงอย่าห้าม อย่าฝืน ฝืนแล้วจะเกิดอาการกลุ่ม
จะเป็นโรคประสาท เมื่อมันจะฟุ้งซ่านมากๆ เราก็เลิกเสีย ผ่อนคลายไปตามอัธยาศัยที่เรียกว่า
มัชฌิมาปฏิปทา

ถ้าบังเอิญจิตเราคิดไว้อย่างนี้เสมอว่า ร่างกายไม่มีความหมาย ทรัพย์สินไม่มีความหมาย
บุคคลที่เนื่องกันไม่มีความหมาย หมายถึงว่า ถ้าตายแล้วเราทำความดีเราก็ไปสู่ความสุข ถ้าทำความ
ชั่ว เราก็ไปสู่ความทุกข์ พวกนี้ไม่มีใครเขาช่วยเราได้เลย เราเองเท่านั้นที่จะช่วยตัวเราได้ ฉะนั้นขึ้น
ชื่อว่าสิ่งที่ต้องช่วยตัวในวันหน้าไม่มีสำหรับเรา วันนี้เราจะช่วยตัวให้เต็มที่ คือ ทรงจิตอยู่ใน
ความดี ที่เรียกว่าไม่ต้องการโลกียวิสัย จะเป็นมนุษย์โลก เทวโลก พรหมโลก ก็ช่าง ไม่ต้องการสิ่ง
ที่เราต้องการอย่างเดียวคือ พระนิพพาน เมื่อคิดอย่างนี้เวลาภาวนาใจก็ตั้งจับเฉพาะคำภาวนาอย่างเดียว

จะภาวนาว่าอย่างไรก็ได้ ภาวนาคำใครนี่ไม่ได้นะ ไปนรกนะ ภาวนาว่าอย่างไรก็ช่าง อารมณ์จิตเดิม
จับพระนิพพาน ถ้าตายก็ไปนิพพาน

นี่เป็นอันว่าเป็นการที่เราจะเริ่มทำสมาธิจิต หรือวิปัสสนาญาณให้ใช้อารมณ์แบบนี้เป็น
สำคัญ ตั้งพื้นฐานไว้ก่อนว่าเพื่อพระนิพพาน จะทำได้วันละมากน้อยไม่สำคัญ วันนี้ แหม ร่างกาย
ไม่สบาย นั่งไปเดี๋ยวก็เลิก ขอบอกเดี๋ยว เลิกร่างกายไม่สบาย ตอนนี้นั่งเอาหนัก ดีไม่ดีอารมณ์มันดิ่ง
สบาย ว่าไปชั่วโงมยังไม่พอเลยนะ แต่คิดให้ดี พยายามสังเกตให้ดี ถ้าวันนี้ร่างกายไม่ดี พอวันรุ่งขึ้น
ร่างกายดี วันนี้ล่อให้เต็มที ดีกว่าเมื่อวาน พัง นั่งจับอารมณ์ไม่อยู่ ไข้ไหม ปวดโหนดหรือเปล่า ปกติถ้า
ตั้งทำวันไหนวันนั้นฟังทุกที ไม่ได้ดี ฮี ไอ้ที่พูดนี้ โคนมาแล้วนะได้คนพูดโคนมาแล้ว ถ้าไม่โคน
มาแล้วพูดไม่ถูก ที่นี้มันจะดีเท่าไรพอใจเท่านั้น นี่ว่ากันถึงว่า การที่เจริญสมาธิจิตให้มันสบาย
อารมณ์เป็นสุข จับจุดสำคัญไว้เป็นเบื้องต้น จับจุดสำคัญคือ ตอนปลายเข้าไป จับอารมณ์พระนิพพาน
เข้าไปเห็นว่าโลกเป็นทุกข์ คนเป็นทุกข์ สัตว์เป็นทุกข์ วัตถุธาตุเป็นปัจจัยของความทุกข์แต่จะทุกข์
หรือจะสุขก็ตาม ในเมื่อเรามีหน้าที่ ทำมาหากินต้องทำ ก็ชีวิตมันทรงอยู่ มันตายแล้วเลิกกัน ไม่มี
ความห่วงใยใดๆ คนที่เป็นลูกก็เป็นลูกเฉพาะชาตินี้เท่านั้น ตายแล้วคำว่าเป็นลูก เป็นพ่อเป็นแม่เลิก
กัน ทรัพย์สิน ทั้งหลายที่มีอยู่มันก็จะไปสมบัติของเราเพียงชาตินี้เท่านั้น เราตายแล้วมันก็ไม่เป็น
ทรัพย์ของเรา ไข้ไหม ปวด ร่างกายก็เป็นร่างกายของเราแต่เพียงชาตินี้ ตายแล้วมันก็ไม่ใช่อวัยวะของเรา
เราคือจิตที่เข้ามาสถิตอาศัยร่างกายถ้ากายพังเมื่อไร เราไปนิพพานเมื่อนั้น นี่เป็นวิธีตัดอารมณ์
ให้จิตทรงอยู่ในด้านของสมาธิและวิปัสสนาญาณ นี้ว่าต้นชนปลาย

ต่อมาเมื่อตัด **ปิลิโพธิ** ความกังวลได้ ก็หันเข้าจะตั้งใจมาปราบนิรวณห์ห้าวเวลาจะเจริญสมาธิ
จิตระมัดระวังอย่าเอาจิตเข้าไปสนใจกับรูปสวय รูปสวयนี้จะเป็นรูปคน รูปวัตถุ อะไรก็ช่าง ไม่ใช่
หมายความว่า คนอย่างเดียว อย่าไปสนใจกับความสวยสดงดงาม ความสวยงามไม่จริง สวยแล้วเดี๋ยว
ก็เศร้าหมอง อย่าไปสนใจกับเสียงเพราะ อย่าไปสนใจกับกลิ่นหอม อย่าสนใจกับรสอร่อย อย่า
สนใจกับการสัมผัสระหว่างเพศ เวลาเราเจริญสมาธิจิตหรือใคร่ครวญวิปัสสนาญาณ วางพวกนี้เสีย
ถ้าอารมณ์มันเข้ามาอยู่กับอกว่านี่เธอ เธอเป็นจุดแห่งความทุกข์ ฉันไม่ต้องเอา ฉันไม่ต้องการ แม้แต่
ร่างกายของฉัน ฉันยังไม่ต้องการ ทำไมฉันจะไปสนใจไอ้สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ จะเป็นคนหรือวัตถุก็
ตาม ทำใจวางสักประเดี๋ยวหนึ่ง

แล้วก็อย่าสนใจกับอารมณ์ค้างในความโกรธ ใครเขาทำอะไรให้เราไม่ชอบใจก็อย่าไป
สนใจ เลิกกัน เวลานี้เลิกโกรธ โกรธกับชาวบ้านประเดี๋ยวหนึ่ง ไข้ไหมบางที่โกรธมาตั้งแต่เช้า โกรธ
มาตั้งแต่เดือนก่อนนะ พอจะทำสมาธิจิต บอก เอ้าเอ็งกับข้าอย่าศึกกันพักหนึ่ง ครั้งชั่วโงม เลิกโกรธ
เอ้า ครั้งชั่วโงมไม่ได้ก็ 10 นาทีหย่า หย่าทัพกันพักหนึ่งนะ หยุครบกัน ตอนนั้นไม่สนใจกับความ
โกรธอะไรทั้งหมดหากว่าความโกรธมันจะมีขึ้นก็ต้องคิดว่า ความโกรธไม่ใช่ปัจจัยของความสุข
ความโกรธเป็นปัจจัยของความทุกข์ เราไม่เอา เท่านั้นเราไม่โกรธแล้ว เราจะนึกถึงความดีขององค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กับคำสอนของพระองค์เท่านั้น จิตใจเรามุ่งหมายอย่างเดียวคือ พระ

นิพพาน ทั้งๆ ที่มันยังมีความโกรธ เราก็ต้องการพระนิพพาน ไม่ช้าคำว่านิพพานมันจะหักล้างความโกรธให้สิ้นไป นี่เป็นอันว่ากันนิรณันท์ไว้

ประการที่สาม ความง่วง ไอ้ความง่วงนี้ต้องสังเกตนะ ง่วงกับเพลียไม่เหมือนกันการที่ทำงานหนักๆ มาทั้งวัน เวลาเริ่มทำสมาธิ พออารมณ์สบาย มันจะหลับอย่างนี้เป็นอาการของเพลีย ไม่ใช่ตัวง่วง ถ้าอย่างนี้ต้องปล่อยให้หลับไปเลย ถ้ามันง่วงก็หมายความว่า ร่างกายเราดี เราไม่เพลียมาก ยังไม่ถึงเวลานอน ยังไม่ใช่เวลาตีก มันเป็นเวลาหัวค่ำ พอเริ่มจับพ้อจิตเริ่มเป็นสมาธิมันง่วง อันนี้เป็นนิรณันท์จะนั้นในตอนหัวค่ำไม่ควรจะใช้เวลาให้มาก ใช้เวลาน้อยๆ นั้นประเดี๋ยวหนึ่ง นั่งไม่ไหวก็นอน ภาวนาให้หลับไปเลย เพราะร่างกายต้องการพักผ่อน ถ้าภาวนาหลับไปนั้นแสดงก่อนจะหลับจิตเข้าถึงปฐมฌาน ในขณะที่หลับเชื่อว่าทรงอยู่ในปฐมฌานตลอดคืนมาก เป็นอันว่าความง่วงเข้ามาขู่ ก็ฝืนมันด้วยการเอาน้ำล้างหน้าเสียบ้างขี้ตาบ้าง ลืมตาให้กว้างบ้าง ออกลูกเดินเสียบ้าง เป็นการคลายความง่วง

นี่ต่อมาอีกจุดหนึ่ง **อุทัจจกุกุจะ** นิรณันท์ ตัวอารมณ์ฟุ้งซ่าน เราใคร่ครวญแบบนี้มันก็ไปแบบโน้น ภาวนาแบบนี้ดีไม่ดีก็ผลอผลไปแบบโน้นพอมันฟุ้งซ่านแบบนี้มาหยุดภาวนา แล้วก็หยุดคิดใคร่ครวญจับเฉพาะลมหายใจเข้าออก ไม่ต้องภาวนาเลย หรือนับลมหายใจเข้าออก หายใจเข้าหายใจออกนับเป็นหนึ่ง หายใจเข้าหายใจออกนับเป็นสอง หายใจเข้าหายใจออกนับเป็นสาม เอามันแค่นี้ นับไปถึงสาม ถึงสิบ ถึงสิบก็มันทำอะไรไม่ไหว ก็เลิกพอ เป็นอันว่าจะป้องกันการฟุ้งซ่าน ถ้าไปภาวนาหรือพิจารณามันจะซ่านใหญ่ คือ **อานาปานุสสติ** ท่านให้คุมเพื่อเป็นการระงับอาการฟุ้งซ่านของจิต

นี่ตัวสำคัญ ชั้นสุดท้าย **วิจิกิจฉา** ก็ความสงสัย สงสัยว่านั่งทำอย่างนี้ หลับตาแบบนี้ มันจะดีอย่างไร เราก็ต้องนึกว่า เออ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านก็นั่งหลับตาที่โคนต้นโพธิ์ ท่านเป็นพระพุทธเจ้าได้ ท่านเป็นพระอรหันต์ได้ **พระโมคคัลลาน์ พระสารีบุตร** ท่านก็นั่งหลับตาในชอกเขาในถ้ำ ท่านก็เป็นพระอรหันต์ได้ แต่ผลที่สุดอย่าง **พระมหากัสสป** ท่านก็นั่งหลับตามน **ปิณฑิลูกา** ท่านก็เป็นพระอรหันต์ไปนิพพานได้ ก็ทำไมหลับตาภาวนาอย่างนี้เราทำเหมือนท่านเราจะเป็นอรหันต์ไม่ได้ วันนี้เราเป็นไม่ได้แต่เราไม่เลิก วันหน้ามันก็ต้องเป็นได้คลายความสงสัยตัดความสงสัย เชื่อมันในคุณพระรัตนตรัย คือเชื่อมั่นในปฏิบัติที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงปฏิบัติมา และพระอริยสาวก

นี่เป็นอันว่านิรณันท์ 5 ประการ คือ หนึ่ง จิตพอใจในรูปสวย เสียงเพราะ กลิ่นหอม รสอร่อย สัมผัสระหว่างเพศ สอง ความโกรธ ความพยาบาท สามความง่วง สี่ อารมณ์ฟุ้งซ่าน ห้า ความสงสัย ขณะที่ภาวนาพิจารณา ตัดโยนมันทิ้งไป วิธีตัดโยนทิ้งไปเขาไม่ต้องทำอะไรมาก คือ ไม่สนใจอะไรกับมันซะเลย ถ้าเราจะภาวนาอย่างนี้ เราก็จะภาวนาอย่างนี้ หรือจะพิจารณาอย่างนี้ เราก็พิจารณาอย่างนี้ ไม่ยอมให้อารมณ์อื่นเข้ามาข่มอง เราจะใช้เวลาทรงความดีได้มากหรือได้น้อยก็ตาม เราพอใจในความดีที่ทรงได้ในวันนั้น

ถ้าจิตใจของท่านทรงไว้อย่างนี้ สามารถชนะนิวรรณ์ 5 ได้เมื่อไหร่ จิตใจของบรรดาญาติโยม พุทธบริษัททั้งหลายก็เข้าถึงปฐมฌาน นิวรรณ์ 5 นี้ถ้าระงับเวลาไหน ขณะนั้นจิตถึงปฐมฌานทันที แต่หากว่าจิตทรงอยู่ในสมาธิ นิวรรณ์ 5 มันก็ไม่มา เพราะมันไม่ถูกกัน นิวรรณ์ 5 กันสมาธิ เป็นข้าศึกกัน ถ้าสมาธิมีอยู่นิวรรณ์ 5 ก็หายไป นิวรรณ์ 5 อย่างใดอย่างหนึ่งเข้ามาสิงใจสมาธิก็เข้าไม่ได้

ฉะนั้นเวลาที่เจริญสมาธิวิปัสสนาญาณ เราจะไม่สนใจกับนิวรรณ์ 5 ประการสนใจเฉพาะ อารมณ์ที่เราต้องการเท่านั้น จะภาวนาหรือพิจารณาอะไรก็ได้ ว่าไปตามอหยาศัย ทำได้ใช้เวลามาก หรือเวลาน้อย จิตสบาย ใช้เวลานานก็อยู่นาน ถ้าทำไปไม่นานจิตมันเริ่มไม่สบาย สบายเดียวเดียว แล้วไม่สบาย คุณไม่ไหว จิตมันชานต้องเลิกอย่าไปฝืนมัน อย่าถือเวลาเป็นสำคัญ ถืออารมณ์จิตเป็น สำคัญ ถ้าถือเวลาเป็นสำคัญ อารมณ์มันชานๆ เดี่ยวยังไม่หมดเวลาไม่ได้เลิก เสียสัจจะอย่างนี้จะเป็น โรคประสาท อย่า อย่าไปฝืนนะ ก็เพราะเป็น **อัครกิลมถานุโยค**

นี่เป็นอันว่า วันนี้ว่า ความจริงวันนี้เริ่มต้นมันก็จบนะนี่ ฮี แต่ว่าเป็นวิเริ่มต้นแบบที่ หลวงพ่อปาน ท่านสอน ถ้าลูกศิษย์ของท่านทุกคนไม่ต้องการพระนิพพาน ไม่ต้องการวิปัสสนาญาณ เพราะเจียมตัวรู้ตัวว่า คำว่าพระนิพพานหรือคำว่าภาระจะเป็นพระอริยเจ้า จะไม่มีสำหรับคนในชาตินี้ มันสูงเหลือเกินเพราะหนังสือเขาเขียนไว้จบแล้ว เขาเขียนเสียให้ววกแล้วไว้ ไอ้ววกก็ตาขาว ไซ้ไหม เห็นเสียเข้าหน่อยเดียว ถอยหลังกรูด ขี้เยี่ยวแตกหมด บอกไม่เอาแล้ววิปัสสนา ไม่เอาพระโสดาบัน อนาคามี อรหันต์ไม่ไหว ไม่ใช่วิสัยของเราในชาตินี้

ชาตินี้ขอเอาได้อย่างเดียว อย่างเลวที่สุดไปเกิดบนดาวดึงส์ให้ได้ยิ่งอย่างเลวหรือว่าอย่างกลาง ก็ได้

อันดับที่สอง ดีที่สุดไปเป็นพรหมให้ได้ต้องการกันแค่นั้น อาจารย์ก็แสนดีตามใจลูกศิษย์ทุกอย่าง เธอไม่ชอบวิปัสสนา ไม่เป็นไร ฉันไม่สอน เธอ ฉันเป็นคนตามใจคน เอ้า ฉันจะสอนสมณะ พอขึ้นต้น ว่าวิปัสสนาเต็มเปา ไอ้เราก็นึกว่าสมณะ ไซ้ไหม เพราะไม่รู้นี่ บอก เธอ พิจารณาอย่างนี้ นะคุณนะ **อนิจจัง** จำให้ดีในโลกทั้งหมดไม่มีอะไรมันเที่ยง **ทุกขัง** มันไม่เที่ยง ยึดถือ มันเป็นเราเป็น ของเรามันก็เป็นทุกข์ **อนัตตา** ในที่สุดมันก็สลายตัว ไม่มีความหมายจะไปยุ่งจะไปเกี่ยวท่านพูด เพราะ พูดดี ละเอียดลออกมาก เราก็นึก เธอ สมณะนี่นะ ท่านบอกนี่มันเป็นสมณะ สมณะด้วย แหม พอ มาอีตอนท้ายนี้ ขอวิปัสสนา ไม่มีแล้ว สอนจนหมดแล้วนะ ล่อชะไม่มีเลย หมด ถามอีตรงไหน วิปัสสนา อีตอนที่ฉันบอกกับพวกแก้วว่า ยังไม่ต้องภาวนาว่า นึกอย่างนี้ก่อน นั่นแหละ วิปัสสนา ฮี เป็นไง ดีไหม

เป็นอันว่า วันนี้ก็ขอทวนต้นกันนึกแต่ก็อดลงปลายไม่ได้ ความจริงต้นกับปลายก็อย่าง เดียวกัน การเจริญพระกรรมฐาน หนึ่ง ตัดความกังวลเสีย บาลีท่านเรียกว่า **ปัลลิวาลี** เวลานั้นอย่า ห่วงใยอะไรทั้งหมด แม้แต่ขั้น 5 ก็อย่าห่วง ผีจะหลอก อะไรจะมาก็ช่างมัน อย่างนึกกลัวผี ไอ้ ผีหลอก ผีหลอกบอกว่าดี หลอกชะตายเวลานี้ดี ฉันตายไปนิพพาน ก็เลยดีไม่ดีกว่าอีก เอ วันนี้น่า กลัวจะปฏิบัติและ ไซ้ไหม พอนั่งหลับตา ไอ้ตุ๊กแกหัวฟาดฝากู้ๆ น่ากลัวเสียงเป็นใหญ่ชะแล้ว

ละคั้งโหยงนี้กว่าเสียงป็นใหญ่ ไซ้ใหม่ ป็นใหญ่ก็ป็นใหญ่ ตายเวลานี้ดี ฉันไปนิพพาน เอาอย่างนั้น ไซ้ใหม่ ทำใจให้สบาย ถือพระนิพพานเป็นอารมณ์ ถ้าถือพระนิพพานเป็นอารมณ์ ตายเวลานั้นมัน ไปนิพพานจริงๆ

ตัวอย่างท่าน พระโคธิกะ ก็ไม่ได้ดีกว่าพวกเรา สู้พวกเราไม่ได้ พวกเราฝึกฝนนานกว่า มี กำลังใจดีกว่า พระโคธิกะ ท่านเบือขันธ 5 อย่างเดียว ท่านเชื่อดคอต่านก็ไปนิพพาน เวลาเชื่อดคอตายท่านไม่ได้นึกว่าจะไปนิพพาน เห็นว่าร่างกายมันเป็นโทษ เป็นโทษเพราะมันป่วย ถ้าไม่ป่วยก็ เป็นพระโสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี อรหันต์กับเขาแล้ว นี่มันป่วย เราจึงทำอะไรไม่ได้ ร่างกายดี หน้อยสมาธิก็ดี ร่างกายป่วยมาก สมาธิก็พัง พอสมาธิดีเข้า ร่างกายดีหน้อย รวบรวมกำลังใจทรง สมาธิ พอไปได้ คิดว่าขันธ 5 มันเป็นภัยสำหรับเรา ไม่ต้องการมันอีกไอ้ขันธ 5 ระยาอย่างนี้ เวลานี้ เราอยู่กับพระพุทธเจ้าแท้ๆ ยังเอาดีไม่ได้ เพราะขันธ 5 เป็นมารร้าย ทำลายมันเสียเถอะ ฆ่ามารร้าย เสีย คือ ขันธ 5 ถ้าจิตตัดขันธ 5 แบบนี้ก็ไปนิพพาน ท่านเชื่อดคอตายท่านก็ไปนิพพานทันที ทั้งๆ ที่ จิตไม่ได้นึกถึงพระนิพพาน

แต่ก็วันนี้เอาตมาขอเคียวก่อนนะยาวไปนิตก็ไม่มีเป็นไร เคียวสมาทานเลยไม่มีการสอนอีก พุคเอาเนื้อกันมาเลย ก็มีควมดีใจอยู่นิดหนึ่ง เพราะก่อนหน้าที่จะมานี้ ไปนอนอยู่นั้น อ่าวไซ้ แต่ ไม่มีไม้กิน ต้องซื้อเขากิน ไปที่ อ่าวไซ้ นึกว่าจะมีไซ้ แหม เตรียมน้ำปลงน้ำปลาไปเสร็จ จะกินกับ ไซ้ แต่ไม่มีไซ้เลย ไปนอนอยู่ อ่าวไซ้ ก็ป่วย หมดต้องให้น้ำเกลือทุกวัน เป็นอันว่าช่วงตั้งแต่วันที่ 20 มานี้ต้องใช้น้ำเกลือไป 9,000 ซีซี นะ แต่ก็ยังไม่ดี เพราะใช้ร่างกายมันมาก ตอนนีพอมันป่วย ถ้าป่วย แล้วใจมันสบาย นี้ก็มาขียนถาม แปลกใจ เอ ป่วย ใจสบายอย่างไร ความจริงถ้ายิ่งป่วย ใจยิ่งสบายมาก ถ้าไม่ป่วยใจมันก็ยังอยู่กับภาระ ถ้าเริ่มป่วยเมื่อไรจิตเป็นสุขทันทีถ้าป่วยมากจิตเป็นสุขมากถ้าป่วย น้อยจิตมันก็เป็นสุขจิตเป็นสุขเพราะอะไร เพราะไม่สนใจกับขันธ 5 ป่วยหรือไม่ป่วยไม่สนใจ พอ เริ่มป่วยนิดหนึ่งก็ดี จุดหมายปลายทางใกล้จะถึงแล้ว แก่พังเมื่อไร ฉันไปเมื่อนั้นนะ คอยจะหนีไอ้ เสือตัวนี้มันอยู่ไซ้ใหม่ แต่ว่าไม่ได้แข่งให้ตัวตาย จิตใจเริ่มป่วยพับอารมณ์เป็นสุข พออารมณ์เริ่ม เป็นสุข ก็มีวันนั้น แปลกใจ ไอ้ป่วยนี้มากน้อยไม่ค่อยรู้หรอก ที่ว่าไม่ค่อยรู้ เพราะว่าไม่ได้เอาใจไป สนใจขันธ 5 ถ้ามึงงานก็ทำ มึงงานอะไรมาถ้ามึงเกินวิสัยก็ทำ มันก็ทำงานไปตามเรื่องตามราว ใจของ เราก็มีความสบาย ถ้าจะป่วยมาก็รู้ได้ ว่าเทวดาท่านมากันมาก ถ้าว้นไหนเทวดามามากวันนั้นรู้ว่า ป่วยมาก รู้ที่เทวดามา ไม้รู้ตัว

มีวันหนึ่ง เอ นอนๆ นั่งเล่น นั่งอ่านหนังสือมั่ง อะไรมั่ง รู้สึกว่าไอ้สมองนี่ประสาทสมอง มันเจ็บไปหมด มันอยากเจ็บก็ช่างมันชิ อยากจะเจ็บก็เจ็บไป เรามีภาระจะทำเราก็อำของเราไป พอ ทำไป ทำไป ก็นึกอยากจะอ่านหนังสือ พอหยิบหนังสือเข้ามาอ่าน พอหยิบหนังสือเข้ามาอ่านพับ ใจ มันก็เริ่มเป็นสุข ถ้าอ่านหนังสือไปหนึ่งบรรทัด ใจมันก็อยู่ที่หนังสือ จิตมันเริ่มเป็นสุข พอจิตเริ่ม เป็นสุข เอเห็นคนเดินมาเป็นแถวๆ มาทีละสิบ ละสิบ ถือดอกไม้สวยๆ เดินพนมมือผ่านหน้าทีแรก เข้ามาเป็นคนก่อน แล้วก็นั่ง เอ๊ะ ใครมันมา ภูฎิใส่กลอน ภูฎิใส่กลอนนะใส่กลอนหมดประคุดหน้า

ประตูล้าง หน้าต่างมีลูกกรง ลืม ลืมว่าเทวดา แกล้มแต่งตัวเป็นเทวดา คั่นนุ่งกางเกง นุ่งผ้าถุง
ธรรมดา ทำผมอย่างพวกเรานี้ เอ เดินเข้ามาเป็นแถวๆ มองดู นี่มายังไงกันหว่า ไอ้เราก็กำลังจะอ่าน
หนังสือ ถ้าหากันก็มาไป เราอ่านหนังสือเราดีกว่า

เดี๋ยวแกล้มเดินมาสัก 3-4 รุ่น ที่หลังเอาใหม่ ไปตั้งต้นใหม่ หัวหน้าไปตั้งต้นใหม่ มานี้ใส่ชฎา
แข่งเลย ล่อกันพราว ไอ้โฮ สวยอร่าม มาเป็นกลุ่มใหญ่ สามสี่สิบเดินพนมมือถือดอกไม้ ถามนี้ไป
ไหนกันนะพ่อคุณแม่คุณนี่ ท่านเลยบอกชั้น 5 ท่านมันย่อแยะ บอกมันจะย่อมันจะแย่งข้างของมัน
เถอะ ฉันมีหน้าที่จะอ่านหนังสือ ถามว่าทำไมเล่า บอกชั้น 5 ของท่านมันเครียดจัด ควรจะพักผ่อน
ก็เลยบอกว่า ในเมืองงานมันมีอยู่เฉพาะหน้า ถ้างานไม่เสร็จ คำว่าพักไม่มี ถ้างานเสร็จเมื่อไรก็พักเมื่อ
นั้น นี่เขาก็เลยจน งานเสร็จเมื่อไรก็พักเมื่อนั้น เอ้า แกล้มไม่ว่าอะไรแกล้มมา แกล้มถือดอกไม้สวยๆ
พนมมือ พอนั่ง พอแล้วก็นั่งไหว้ๆ แล้วก็ไปมากเข้ามาทุกทีๆ เอ๊ะ หนักๆ เข้ามองไปในอากาศมัน
เต็มไปหมด

อ้าว ประเดี๋ยวเห็นพรหมมาเป็นดับเป็นพระท่านมาสวยอร่าม พระท่านเข้ามาใกล้ บอก คุณ
ร่างกายวันนี้เครียดมากเป็นกรณีพิเศษ สังเกตมั่งหรือเปล่า บอกเปล่าถามทำไมไม่สังเกต บอกว่า ถือ
คาถาไว้บทหนึ่งว่า ช่างมันๆ พอช่างมันเสียแล้วมันจะเป็นอย่างไรก็ช่างของมัน ท่านบอกเห็บไหม
ถอยหลังจิตสักนิดซิ ถ้าวางหนังสือ อย่าเอาจิตไปเกาะหนังสือ ก็วางถอยหลังมาดูชั้น 5 เอาจิตไป
จับประสาทพอจับแล้วประสาทมันปวดไปทั้งตัว บอก อ้อ บอกใช่ เครียด ท่านก็เลยบอก ชั้น 5 มัน
เครียดแล้วก็อย่าประมาท บอกไม่ได้ประมาทนี่ เครียดก็เครียดไป ไม่บอกให้จับชั้น 5 ก็ไม่รู้ ท่าน
บอกก็รู้ พอบอกแล้วเราก็กัดจับมันอีก จี้เก็ย ท่านบอกมันเครียดจัด ก็เลยถาม ตายยังหา จะได้ตั้งทำ
ตายสักหน่อย เดี่ยวจะตั้งทำไม่ทัน ท่านบอก ยัง แกล้มยังเป็นหนี้ชาวบ้านเขาเอะ ยังตายไม่ได้ แล้วกัน

ขอมมาบอกเราว่าเครียด แต่ตายไม่ได้ บอกทำไม บอกตายไม่ได้ ท่านก็เลยพูดมาคำ บอกคุณ
ต้องการอยู่สักกี่ปี ก็เลยบอกว่าไอ้เรื่องกำหนดเลิกกันเสียทีเหอะเดี๋ยว 12 ปี เดี่ยว 10 ปี มันไม่มี ต่อ
เรื่อย มันเลิกเลยกำหนดท่านบอก ไม่มีความหมายเลย บอกไม่มีความหมายก็เลยบอก ก็เลยกราบ
เรียนกับท่าน บอก ถ้าชีวิตยังมีประโยชน์แก่บรรดาพุทธบริษัท ธรรมะยังมี เพราะการกล่าวธรรมะ
ยังมีประโยชน์แก่บรรดาพุทธบริษัทเพียงไร คำว่าข้าของความเป็นอยู่ไม่มี จะมีชีวิตต่อไปร้อยปี
สองร้อยปี ก็ช่างมัน ไม่มีคำว่าข้า พร้อมอยู่ถ้าร่างกายทำงานได้ หากว่าวาจาที่กล่าวธรรมะส่วนใด
ออกไปไม่มีประโยชน์สำหรับพุทธบริษัท ถ้าจะอยู่ต่อไปสัก 10 นาทีก็ข้า ไม่อยากอยู่นะ

แต่ท่านก็เลยบอกว่า คุณ คนของคุณกับคนของฉันทั้งหมดนี้เป็น ทุกขปฏิบัติคุณ แหม ตกใจ
รู้จักไหม อุดมปฏิบัติคุณ อุดมปฏิบัติคุณ ท่านหมายถึงคนมีความฉลาดมาก แนะนำนิคหน่ยมีความเข้าใจ
เราเรียก อุดมปฏิบัติคุณ ไซ้ไหมแล้วก็มานั่งนึกถามว่า เป็นอย่างไร ท่านก็เลยบอก ทวนไปถึงเวลาที่ท่าน
ทำมาฆะชิวทวนไปถึงจริงๆ อาตมาเองฟ้าดมาเขียวเหียน ทำไม เขียวเหียนแล้วเหียนอีกกว่าจะ
โมเมๆ ยี่สิบสามปี ฮี นี่เป็นพระนะ ไซ้ไหม เป็นพระนี่ จิตจะรักพระนิพพานจริงๆ นี่ยี่สิบสามปี
เพราะก่อนไม่เคยคิดรักพระนิพพาน ต้องการแค่สวรรค์กับพรหม สวรรค์กับพรหมเป็นของไม่ยาก

แน่ เพราะจิตมันรักไซ้ไหมอารมณ์จะรักพระนิพพานจริงๆ นี่เวลาผ่านไปสี่สามปี ก็คิดดูแล้วพวก
นี่มานั่งที่วันนี้ มึงก็จะไปนิพพาน กูก็จะไปนิพพานนี่ ฮี ไอ้ที่ว่านี้ไม่ได้ประมาท หรือดูถูกว่าทำการ
คิดเกินพอดี ไม่ใช่อย่างนั้น นี่หมายความว่า มีความเข้าใจในเรื่องพระนิพพานได้รวดเร็วมาก มี
อารมณ์รักพระนิพพานได้รวดเร็วมาก อย่างนี้เขาเรียก **อุคฆฏัตถุญญ** ไม่ใช่เป็นการเพื่อฝัน ที่จากจิต
นึก นี่นะไม่ใช่เพื่อฝัน มันเป็นเรื่องจริงของที่จะฟังได้ ในเมื่อกำหนดว่า (เทพหมดเพียงนี้)

คำสอนอบรมพระกรรมฐาน 52

วิมานบริวาร

เมื่อคืนนี้เป็นชั่วโมงนะ สบายแฮ แต่ไม่ใช่อะไร ใช้เวลาบวก ทว่าก่อนนี้เคยคุยข้างล่าง ประมาณครึ่งชั่วโมงแล้วก็ขึ้นไปใช้เวลาข้างบน เวลานี้เราก็คุยทีเดียวยบใช้เวลาขนานกัน แล้วเวลายันบวกกันขนานกัน โอ๊ย คนถวายงานพักนั่ง ฮี ฮี ไม่ง่วงนะ เออ วันนี้ก็จะขอนำ **เวทนานุปัสสนา มหาสติปัฏฐาน** มาพูดกับบรรดาท่านพุทธบริษัท แต่ความจริงเรื่องที่ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรู้สึกว่าจะส่งตรงให้พระองค์เป็นท่อนๆ ไป เพราะท่านชอบอย่างนั้น อะไรๆ มหาบพิตรก็ทรงทราบแล้ว ทีนี้ก็ต้องเทศน์อะไรๆ พระมหาบพิตรก็ทรงทราบแล้วเอวังก็มีด้วยประการฉะนี้ หมดเรื่อง นี้คราวก่อนเอาเข้าที่แล้ววดแรก ถามไปถามมา ถามมาถามไป ท่านถามไปท่านก็บอกไปในตัวเสร็จ ไอ้เราก็ตอบไปตอบมาวันข้อสุดท้ายนี้จะไปตอบกันทำไมลงท้าย ท่านถามอย่างนี้ก็ควร จะตอบว่าอะไรๆ พระมหาบพิตรก็ทรงทราบอยู่แล้ว เอวังก็มีอยู่ประการฉะนี้ มันก็หมดเรื่องเอากันซะจริงๆ

เป็นอันว่าวันนี้ก็จะขอย้ำเรื่อง **เวทนานุปัสสนา มหาสติปัฏฐาน** สักนิดหนึ่งคือในเรื่อง **เวทนานุปัสสนา มหาสติปัฏฐาน** นี้เป็นเรื่องของจิตโดยตรง การเจริญพระกรรมฐาน เราฝึกกันที่จิต ฉะนั้นสำนักของเรานี้ย่อมเป็นที่รังเกียจของสำนักบางสำนัก ที่สำนักนั้นท่านชอบฝึกกาย ไซ้ไหม แล้วเวลาจะทำก็ต้องทำกันเครียดต้องทำกันนับเป็นชั่วโมง แต่ทว่าของพวกเราอย่าไปติดสำนักนั้นๆ ว่าท่านทำไม่ถูกการฝึกอารมณ์ของจิตที่สุดแล้วแต่กำลังใจของคนอย่างหนึ่ง หรือว่าจริยาตามปกติตามภาคพื้นของในเขตนั้นๆ นี้อย่างหนึ่ง หรืออีกอย่างหนึ่งก็จึงถือว่า กลุ่มของเรามาจากไหน นี้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาตมาถือกลุ่มเดิมเป็นสำคัญ คำว่ากลุ่มเดิมนี่ก็หมายความว่า เป็นคนที่บำเพ็ญบารมีร่วมกันมาตั้งแต่อดีตชาติ ถ้าจะนับเป็นชาติๆ นี้ นับไม่ถ้วน เอ พวกที่นั่นป้อหลออยู่ 99 เปอร์เซนต์ไม่แน่ ไซ้ไหม แล้วทำไมจึงเป็นอย่างนั้น เาอย่างนี้ไซ้ไหม พูดกันตรงๆ ดิกว่าไหมพูดกันแบบตรงไปตรงมา

ถ้าเราได้ **ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ** เราก็จะรู้ว่าตัวเราเองเกิดมาแล้วกี่ชาติระยามาเท่าไร ดีมาเท่าไรไซ้ไหม ฉะนั้นระยามาก ระยามากกว่าดี แล้วคนเรากว่าจะเดินเข้าไปหาความดีได้ มันต้องคบกับคนชั่วก่อน ไซ้ไหม กว่าจจะรู้ความดี รู้ผลของความดีก็ต้องแวะเข้าไปคุยกับความชั่วก่อน แล้วจนกว่าจะเข้าเขตพระพุทธรพยากรณ์ กว่าเข้าเขตพระพุทธรพยากรณ์ได้ก็ไม่ว่าผ่านมาเท่าไร พอหลังจากได้รับเขตพระพุทธรพยากรณ์แล้ว ก็ผ่านมา 16 อสงไขยกับแสนกัป เล่นนับกันเป็นอสงไขยกันนะ อสงไขยนี้แปลว่านับไม่ได้ แล้วก็นับหน่วย สิบล ร้อย พัน หมื่น แสน ล้าน แล้วก็เดิมไปอีกสามศูนย์ท่านเรียกว่า โกฎิ เดิมไปอีกสามศูนย์เรียกว่า อสงไขย อ่านไม่ออกไซ้ไหม แปลว่านับไม่ได้ อย่างนี้เราผ่านกันมา 16 อสงไขยกับแสนกัป นับชาติชิวพวกคุณ ตั้งแต่รัตนโกสินทร์นี้ ฉันทะบันเกิดมาแล้วตั้งสี่หนนะ นี้ชาตินี้ นี้พระพุทธรกาลนี้ แคหลังๆ นี้ สมัยพุทธรกาลนั้นก็เรื่องหนึ่ง อีกตอนนี้

หลังพุทธกาลตั้งแต่สมัยเชียงแสน สุโขทัย อโยธยา แล้วรัตนโกสินทร์ นี่สิ้นแล้ว เชียงแสนสองหน
สุโขทัยหนึ่ง อโยธยาหกครั้ง แล้วรัตนโกสินทร์นี่สี่ครั้ง นี่มันยังไม่ถึงอีกเขตหนึ่งของกบ มันเกิด
กันมาทำอะไรไหวไหมช่วยคิดที ไม่คิดดีกว่าปวดหัว

เป็นอันว่า คณะของเราที่ตามกันมาเป็นระยะ ไอ้ที่เขาหนีไปนิพพานนะนับไม่ถ้วนแล้ว
พวกนั้นซี้ซาด ผู้เราไม่ได้ มีตัวอย่างที่ไหน วังกันพริบๆ ไอ้เรานี่ต้องมาตระกำลำบาก มาช่วยคน
โน้น ช่วยนี้ วังนี้วังนั้น เราจะกินเข้าไปก็ไม่ค่อยจะมี แต่ก็ยังพยายามหาเลี้ยงคนอื่นใช้ไหม พวกนั้น
ไม่ได้ความ ผู้เราไม่ได้นะ ไอ้เรามายกย่องตัวเองนะ เขาไปรอชาวบ้านเขาขมเมื่อไรจะได้ย่องได้ยก
ใช้ไหม ไม่ชมตัวเองรอชาวบ้านชม เมื่อไรจะได้ชมก็ชมมันซะเองก็หมดเรื่อง นี่เจ้าบ้านเขาบอกไอ้
หมาจี้ ไม่มีใครไปยกหาง ไม่ตรง เวลามันจี้มันบอกอะไร เหอะ ยกหางดี ไม่ดีก็เปื้อน นี่เป็นอันว่า
ท่านที่ไปนิพพานนับไม่ถ้วน

ตอนนี้ลองสอบดูชนิดหนึ่ง นี่เวลาถามว่า คณะสายของข้าพระพุทธเจ้ามันมีกี่สายนี้ ข้าง
หลังบ้านออกไปนี่ ท่านบอกว่ามี 37 สาย ถามสายหนึ่งระยะยาวเท่าไร ท่านบอกอะไรสองแสน
โยชน์ หรือสี่แสนโยชน์ สายนะมันมี 37 สายแล้วก็ไปคูวิมานไอ้สายพระนิพพาน แล้วไปคูวิมานนี้
เขาตั้งกันเต็มหมด แล้วพวกนี้จะไปอยู่ที่ไหนไม่รู้ ไม่มีที่ชี้ นี่ใครอยากไปอยู่ก็มาจองไว้ จัศจร คิด
ไรละเท่าไรก็ว่ากันไป ใช้ไหม

เป็นอันว่า 37 สายนี้ วิมานเต็มหมด ไม่มีพร่อง สายหนึ่งประมาณสองแสนโยชน์ ว่าจะย่อง
ดูมานิดหนึ่ง คือว่าเรื่องของเรื่องมันก็มีเด็กเขาสงสัยว่า สายมันมีกี่สาย หัวหน้าทีมสร้างบ้านใหญ่อยู่
ด้านหน้า ต่อมาก็มีคนชวยเข้าไป ที่ทางด้านของนิพพานนี่เขาอยู่กันเป็นกลุ่มๆ อย่างกลุ่มๆ อย่าง
กลุ่มของ พระพุทธกัสสป อย่างพระอะไร กุสันโธ ท่านก็อยู่เป็นกลุ่มหนึ่ง คือกลุ่มจัดเป็นสายข้าง
หลัง พระโกนาคมโน ท่านก็อยู่กลุ่มหนึ่ง วิมานพระพุทธเจ้าตั้งข้างหน้า บริวารก็เป็นสายอยู่ข้างหลัง
พระพุทธกัสสป ท่านก็ตั้งจุดหนึ่งของ สมเด็จพระมหาสมณโคดม ก็ตั้งจุดหนึ่ง ตอนนี่ของอาดมามัน
ก็เป็นจุดแปลก จุดที่แปลกไอ้วิมานมาตั้งอยู่ในเกณฑ์เรียงของพระพุทธเจ้า ใหญ่ คล้ายคลึงกัน แต่
สวยสู้ท่านไม่ได้เพราะเราไม่ใช่พระพุทธเจ้า เพราะในฐานะที่ปรารถนาพุทธภูมิมาสิ้นระยะเวลา 16
อสงไขยกับแสนกัปพอดี แต่ว่าแสนกัปนี้ถ้าทนนไปอีก ต้องเกิดอีก 7 ที ทนไม่ไหวเลยไม่เกิด เอามัน
แค่นี้พอ ใช้ไหม ถ้ารอเกิดอีก 7 ครั้งก็ในกัปนี้แหละ ไม่ต้องรอ แล้วก็ต้องไปรอเป็นองค์ที่ 22
หลังจาก พระศรีอารีย์ ไอ้ไปนั่งบีตะโพนอยู่นั้น ไม่เอา เปิดดีกว่า อีโธ ถ้าไม่ไหว กลืนไม่ลงนะ ถาม
เท่าไร ยี่สิบสอง เฮอะยี่สิบสองไปนั่งเป่าปี่อยู่นั้น ชั้นคิด ตั้งยี่สิบสององค์ เมื่อไรไม่รู้ ไอ้ที่เขาคอย
อยู่ตั้งนาน บอกกันหลักทางให้เปิดดีกว่า เป็นอันว่าหาจุดพร่องไม่ได้ ตามสายของพวกเรา แต่ว่าที่
จุดพร่องไม่มีนี่ แต่ความจริงวิมานสวยไม่เต็มที่มีอยู่มากพอสมควรแต่ก็ไม่เต็มสาย ที่วิมานสวยไม่
มาก เพราะจิตของบุคคลใดถ้ารักพระนิพพานวิมานมันจะปรากฏที่นั่น แต่ทว่าจิตใจของท่านผู้นั้นยัง
ไม่ถึงอรหัตผลเพียงใดวิมานจะสวยไม่เต็มที่ ไอ้จิตกะวิมานมันสวยเท่ากัน ใช้ไหม เดินไปนี่จะรู้

เป็นอันว่า วิมานมานั่งคอยอยู่ อย่างป่าวิงจะไปนรกก่อน ก็ไปเหอะ ปล่อยเหอะ ไซ้ไหม มันตั้งคอยอยู่เพราะอะไร เพราะว่าอาตมาปรารถนาพุทธภูมิ อันนี้คณะที่ร่วมปฏิบัติกันมาตั้งแต่กาลก่อนร่วมกันมาปรารถนาที่จะไปเป็นสาวกสมัยนั้น ในเมื่อหัวเรือใหญ่เลี้ยวเข้าตรอกไปเสียแล้วเข้าคลองเล็ก บรรดาเรือตามทั้งหลายมันก็ต้องเลี้ยวตาม ถ้าขึ้นวังไปคนเดียวก็หลงทางแน่ เป็นอันว่า ฉะนั้นวิมานมันจึงตั้งอยู่เต็มเป็นอันว่าคนที่ติดตามมาไม่พลาดพระนิพพานนะ แต่ว่าไม่พลาดชาตินี้ ชาตินี้พลาดก็ไปจิ้ง โน้นศาสนา พระศรีอารีย์ นะไม่เหลือ เพราะโยมท่านคอยอยู่โยมท่านดัก ไม่ยอมให้ไปไหนแน่

เป็นอันว่าระหว่างนี้ใครจะปฏิบัติดีบ้าง ปฏิบัติชั่วบ้าง ก็เป็นเรื่องกฎของกรรมขณะใดที่กรรมที่เป็นกุศลให้ผล ขณะนั้นจิตใจเราก็เป็นสุข บางครั้งกรรมที่เป็นอกุศลมันตามให้ผล มันก็มีความวุ่นวาย แต่เรื่องนี้ เราจะ पैมัน ในระยะเวลาตายไม่มี ไม่มีทาง เราจะให้มันเฉพาะในระหว่างชีวิตที่มันจะทรงอยู่เท่านั้น ถ้าใกล้ตายจริงๆ อาตมารับรองผลว่า ทุกคนไม่ไร้สติ แล้วก็ไม่ได้ความดีที่ปฏิบัติ เพราะอะไร ไปตรวจบ้านหมดแล้ว วันนี้ สบายกลับมานอนดีหุ่ย เลยไม่หลับเลย คีใจ ไม่กลับขึ้นไปนอน ความจริงไม่ได้นอน มีงานทำต่อ พอมีงานทำต่อ เพราะอะไรเพราะว่าพอเริ่มจะพักเลยไม่ได้พัก อาบน้ำเสร็จ ฉันทาเสร็จ นึกว่าจะพักสักหน่อยพอนั่ง นอนปุ๊บลงไป ก็เจอพระ แะะ

วันนี้ว่าจะพูด จิตตานุปัตตนา ไม่ต้องพูดกันหรอก เอาชะอีกคนละเรื่องไปแล้ว ก็จิตเหมือนกันละนะ ใจคิด เอาใจฟัง เอาจิตฟัง พระท่านก็มา บอก เออ คุณ ไอ้ที่เด็กมันสงสัย ทำไมจึงไม่เปลื้องความสงสัย เขามีการถามว่า วิมานของฉันทอยู่ไหน วิมานฉันทอยู่ทางซ้าย วิมานของพ่อไซ้ไหม วิมานอยู่ทางขวา นี่เขาพูดกัน ไอ้เราก็อ้างมันไปแล้ว ว่าเขาถามเขาคุยกันมาหลายวัน แต่พระท่านไม่ลืม บอกอ้าว เขาสงสัยก็เปลื้องเสียสิ ถามจะเปลื้องทำไม เดียวมันก็ไปของมันเองอ๊ะ บอกอ้าวไปแต่ไม่ใช่ไปเปลื้อง แต่ไอ้คนนั้น แต่เปลื้องมันทุกคน ก็ไป ท่านพาไป ก็ไปกับท่านไอ้บ้านนี้ นานๆ จะเข้าสักทีหนึ่ง ขี้เกียจ ส่วนมากก็ไปจ้องอยู่กับพระพุทธรูปเจ้านะสบาย พอเราไปอยู่ที่นั่น เวลาตายจะไปไหน

อาตมานี้เป็นคนเกาะพุทธานุสติกรรมฐานเป็นอารมณ์ตลอดเวลา ถ้าวันไหนไม่ได้เห็นพระพุทธรูป วันนั้นตายดีกว่า ที่ไม่ได้ยอม มันจะเป็นอย่างไร จะป่วยจะไข้จะปวด ยิงป่วย ยิงไข้ ยิงหนัก เกาะติดเลย ป่วยนิดเดียวไม่ยอมคลาย จิตจะไม่ยอมคลายผสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เรียกว่าเราถือว่าถ้าเราเกาะพระพุทธรูปอยู่แล้วตาย มันจะลงนรกก็เชิญ พระพุทธรูปท่านจะลงกับเราก็อ้างไซ้ไหม ท่านคงไม่ยอมลงนะ อันนี้ในเมื่อเกาะท่านอยู่ มีอะไรน่าสงสัย ท่านก็มาเตือน เตือนก็ตามท่านไป ก็ไปยืนที่หลังวิมาน ท่านก็ชี้ให้ดู ว่าไอ้จุดศูนย์ คณะของคุณมันมาก ถามทำไมจึงมาก เพราะคุณใช้การบำเพ็ญบารมีมาเพื่อหวังเป็นพุทธภูมิ ใช้เวลามาถึง 16 อสงไขยกับแสนกัป เพราะว่าคุณเป็นฝ่าย วิริยธิกะ ฝ่าย วิริยธิกะ นี่เขาถือเป็นที่เกียจ คือว่า เวลาที่จะเป็นพระพุทธรูปเจ้าจะเกียจให้ถูกน้องมันจน เดียวมันก็จนเดี๋ยวก็ไมพอกัน มันกลุ่ม ก็ไม่เอาแล้ว เราล่อมันเสียให้เต็มที่เลย คนตามก็สะสมไปที่ละน้อยละน้อย พอจะไปถึงตอนนั้นนะหาทางจนไม่ได้ มีแต่คนรวย มีแต่คนสวย ไอ้คน

สวยมากๆ ก็ไม่คิน่า ระวังยากดีไม่คิมันจุดเอาไปก็แย แต่ว่ามันสวยกันเสียทุกคนใช้ใหม่ ก็เลยไม่มีใครเด่นถึงประกวดนางงามจักรวาล นางงามอะไร นางงามไทย นางงามเทศ เจิงประกวดแล้วต่างคนต่างได้หมดก็เลยไม่มีใครได้รางวัลใช้ใหม่ มันเท่ากัน

มาขึ้นดูท่านก็ชี้ให้ดู ว่าสายไอ้สายต่างๆ นี่มันมี 37 สาย ถามว่าสายหนึ่งยาวเท่าไร ตกประมาณสองแสนโยชน์ ถามว่าโยชน์มนุษย์หรือว่าโยชน์นิพพานท่านบอกโยชน์มนุษย์มันก็เสร็จนะซิ โยชน์มนุษย์นะไปวางบนนั้นนะ วางวิมานนี้สองแสนโยชน์ วางวิมานสามหลังก็เต็มแล้ว เพราะวิมานเขายาวเป็นประโยชน์ๆ ไม่ใช่โยชน์สองโยชน์นะ เฉพาะดาวดิ่งสั้นนะ พระอินทร์ท่านสูงตั้ง 30 โยชน์นี่ตัวท่านสูง 30 โยชน์ แล้วบ้านท่านกว้างเท่าไรนะ กว้าง บ้านโยชน์เดียวต้องนอนเป็นแบบไอ้กึ่งก็อดใช้ใหม่ ยิ่งพรหมก็ยิ่งระยะกว้างใหญ่ วิมานนะ บริเวณนิพพานก็กว้างใช้ใหม่ สองแสนโยชน์ของนิพพาน เดินมองดู เดินนะไม่ไหว มองพบบันก็เห็นหมดตามันยาว ไม่ต้องใช้แว่น เอ จุดพร่องมันไม่มี 37 สายนี้สองฝั่งของถนน มันไม่มีจุดพร่อง แต่ละสาย

สามสิบเจ็ดนี้จุดด้วยสองใช้ใหม่ ที่มันจะตั้งฝั่งถนน สอง ไอ้ถนนสายสิบเจ็ดถนน ยาวเหยียด มันสวย ถนนกลายเป็นแก้วแพรวเป็นประกาย สวยสดงดงามบอกไม่ถูก วิมานแต่ละหลังก็แพรวพราว ท่าที่คิไม่ได้เลย แต่จะไปดูวิมานบางจุดมันมีอยู่ไม่กี่หลัง สักสองพันหลังจะได้ ไอ้วิมานนี่มันยังมัวกว่าเขา ถามว่าไอ้นี้ทำไมจึงมัว ท่านบอก ไอ้ที่มันนั่งป้อหลอๆ ยังไม่เต็ม ถ้ามันเต็ม มันก็ใสเท่าเขานั่นแหละ ก็เลยถามถ้ากระแสแบบนี้เป็นจุดคิงหรือยัง พวกนี้จะเป็นมิจจาทิภูติ ตายแล้วลงอบายภูมิเป็นเครื่องกั้นความสุข ความดีหรือยัง ท่านบอกไม่มีจริงหรือกรร มที่เป็นอกุศลจะเข้ามาเบียดเบียนได้เฉพาะในระหว่างช่วงชีวิตเท่านั้น แต่เวลาที่ใกล้จะดับจิตไม่มีทางที่จะทำลายอารมณ์ความดีได้เลย แหม คิใจกลับลงมานอนกระดิกเข้า ครีมีอยู่คนเดียว บอก เออ หมดเรื่องหมดราวกันเสียทีใช้ใหม่ เอา ไอ้ตามธรรมดาเราจะตำหนิกันบางคนเราก็เห็นมานั่งกรรมฐานกัน มาศึกษากันกลับไปก็คิมั้ง ไมคิมั้ง อะอะโววายวายนั่นต้องถือว่าขณะใดที่กรรมที่เป็นอกุศล ขณะที่เกิดเป็นคนรับผลสองอย่าง คือ ผลที่เป็นกุศลอย่างหนึ่งแล้วผลที่เป็นอกุศลอย่างหนึ่ง ขณะที่ผลเป็นกุศลบังดับจิต จิตจะได้อยู่เรียบร้อยอยู่ในเกณฑ์ของกุศล มีอารมณ์ดี แต่ในวันเดียวกันอาจจะมีการมของที่เป็นอกุศลส่วนใดส่วนหนึ่ง มันแทรกเข้ามาทันที กรรมที่เป็นกุศลก็ต้องเบนออกไปชั่วขณะตอนนั้น จิตใจมันก็พลุ่งพล่าน ไอ้วาจาหรือจิริยาที่กล่าวไป ทำไป อาจจะกลายเป็นด้านอกุศลไปข้าง ก็ถือว่าเป็นการชำระหนี้สินมัน ใช้ใหม่

แต่ว่าในเมื่อเราจะไปแล้วเจ้านี้ตามไม่ทัน ก็ช่างมันเถอะ มันจะทวงอย่างไรก็ช่างมันนะ ถือชะว่า ช่างมันไว้ คำว่าช่างมันเป็นอย่างไร วันนี้ไม่ต้องเทศน์กัน จิตตานุปัสสนา นะ ไปเสียคนละทางแล้ว พยายามแบกตำรามาสองคืนแล้ว แต่คำว่าช่างมัน มันเป็นอย่างไร ช่างมันตัวนี้เป็น **สังขารเปกขญาณ** นะจำให้คิถ้าเขาพูดกันบอกว่า ในวิปีสสนาญาณ 9 ว่าเรื่อยๆ ๑ ไปอย่างไรก็ช่างของมันเถอะ พอลงปั๊บเขาเรียกว่า **สังขารเปกขญาณ** เป็นข้อที่ 8 ของ วิปีสสนาญาณ 9

พอทำจิตเข้าถึง **สังขารูปกขาณฺณ** ได้เรียบร้อยแล้ว ก็ทำ **สังขานุโลมิกญาณ** เป็นญาณที่ 9 ความจริงญาณที่ 9 นี้ไม่มีญาณของตัวเอง คำว่า **สังขานุโลมิกญาณ** ก็หมายความว่าความอนุโลมคิดทบทวน ตั้งแต่ 1-8 นั้นเอง ญาณที่มีความสำคัญจริงๆ ก็คือ **สังขารูปกขาณฺณ** คำว่า **สังขารูปกขาณฺณ** แปลว่า มีการวางเฉยในขั้น 5 ไซ้ใหม่ นี่เป็นตัวนิพพาน การวางเฉยในขั้น 5 นี่เป็นอย่างไร ขั้น 5 มันป่วยเรารู้ มันปวดเรารู้ปวด ไม่ใช่ไม่รู้ มันเมื่อยเรารู้เมื่อย มันปวดท้องเรารู้ว่าปวดท้อง มันปวดท้องเรารู้ปวดท้องซี้ แต่เราไม่รู้ก็หะ อิติไม่ดีเลอะหมดไอ้ตรงนี้ ไซ้ใหม่ รู้อยู่ แต่ไม่รู้อยู่ เมื่อจิตที่ต้องปฏิบัติกับมันเป็นเช่นใดเราก้ทำไป มันหิวเราก้เลี้ยงมัน มันร่อยเราก้หาความเย็นมาให้ มันหนาวเราก้หาความอุ่นมาให้ มันป่วยไซ้ไม่สบายเราก้รักษาพยาบาล เป็นการบรรเทาทุกข์อาณาแล้ว เวลามันจะตายเราก้ไม่หนักใจ

รวมความว่า ระยะเวลาที่ทุกขเวทนาเข้ามาเบียดเบียนใจขณะที่ทรงชีวิตอยู่นี้เราก้ทรง **สังขารูปกขาณฺณ** ถือว่ามันเป็นทุกข์ แต่ใจเราก้จงอย่าทุกข์ ไม่ทุกข์เพราะอะไร ถือว่าธรรมชาติที่เกิดมามันต้องหิว หิวก็หาอาหารให้มัน ถือว่าเป็นเรื่องธรรมดา อย่าให้จิตมันกระวนกระวายจนเกินไป ถ้ามันมีอาการป่วยไซ้ไม่สบายเกิดขึ้น เราก้รู้ ไอ้การป่วยไซ้ไม่สบายจะไปบอก มันไม่ปวดจ้ำ นี่ไม่จริง โทกหกพอกถามว่า ปวดใหม่บอกว่าปวด เจ็บใหม่บอกว่าเจ็บ ชัดซ้องใหม่บอกว่าชัดซ้องแล้วถามความรู้ลึกของใจ เราทำใจให้สบายถือว่ามีเรื่องธรรมดาของมัน มันจะต้องเป็นอย่างนี้ เราก้มีอารมณ์ คำว่า วางเฉยนี้ไม่ใช่เฉย ไม่หาการรักษาพยาบาลคือ เฉยในฐานะที่มันจะต้องป่วยก็ช่างมัน เลอะ อ้าว เราก้รักษามันไป มันมีทุกขเวทนาเข้ามาเบียดเบียนก็ต้องทน ทนไหวหรือไม่ไหวมันจะตายเวลานี้ก็ศิหายไป อ้าว ตกลงหายก็อยู่ต่อไป ไม่หายจะตายก็ช่าง เมื่อตายเมื่อไหร่ ขึ้นชื่อว่าขั้น 5 ที่เป็นภยอย่างนี้จะไม่มีสำหรับเราก้คิดไว้เท่านั้นะ พอ ตายเมื่อไหร่ขั้น 5 อย่างนี้จะไม่มีสำหรับเราก้ตายแล้วเราจะไปไหน เราก้ไปนิพพาน เพราะคนที่ไม่ต้องการขั้น 5 ก็คือคนต้องการนิพพาน

ถ้าเพื่อความมั่นใจของเรา เกรงว่าจิตมันจะกระสับกระส่าย ก็ใช้ **อุปสมานุสสติกรรมฐาน** เข้าควบคุมใจ ใช้คำภาวนา **นิพพานัง** หรือว่า **นิพพานังสุขัง** ในยามปกติ หรือบางที่เราก้ภาวนาว่า พุทโธ ธัมโม สังโฆ แต่ก่อนที่ภาวนาและพิจารณาก็ตั้งจิตคิดไว้ว่า ถ้าหากว่าชีวิตเราก้ดับลงไปเมื่อไร ในกรณีนี้ แคนอื่นไม่มีสำหรับเรา เราจะมีแคนเดียวเป็นที่ไป นั่นก็คือ พระนิพพาน ตั้งใจไว้ก่อนแล้ว ก็ภาวนาอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คล่อง อย่างนี้ก็ได้ ตายแล้วไม่ไปไหน ไปนิพพาน

ที่นำเรื่องวันนี้จะพูดเรื่อง **จิตตานุปัสสนา** ไอ้เวทนาก็ไม่ต้องพูดกัน เมื่อคืนก็ทีหนึ่งแล้ว แบนคำราลงมา แบนคำราลงมาที่ไร ลาทุกที น่ากลัวท่าน ไม่เอาด้วยอะการแนะนำในกรรมฐานนี้เป็นเรื่องของพระท่าน ไม่ใช่เรื่องของตัวเอง ตั้งทำแบบนี้ท่านก็เอาแบบโน้น ตั้งทำแบบโน้นท่านก็เอาแบบนั้น ผลที่สุดไม่ต้องคิดกันดีกว่าเอาอย่างไรก็เอากัน ไซ้ใหม่ เพราะนี่ท่านกระซิบมาข้างหลัง ท่าน บอก เมื่อคืนนี้พูดยาว วันนี้สรุปให้สั้นจะได้ง่าย แล้วท่านก็บอกไว้อีกที บอกว่า ที่พาไปดูสถานที่อยู่ ก็เพื่อจะให้รู้ว่า บริษัทของเราทุกคนเวลานี้ มีหวังแล้วทั้งหมด 90 เปอร์เซ็นต์ ไอ้เหลืออีก

10 เปอร์เซ็นต์นะ มันยังไม่ได้อรหันต์ ไซ้ใหม่เล่า 90 นี้มันลดตัวไม่ลงแล้ว ถ้า 50 เปอร์เซ็นต์ มันยังดึงหน้าดึงหลัง ดีไม่ดี ผลพวกรวมลงนรกไปเลย ถ้า 90 นี้มันไม่ลง แต่กรรมที่เป็นอกุศลเบียดเบียนจิตในขณะใด ทำใจสบายไว้ ถือว่าชาตินี้ใช้หนี้มันอยากจะทำค่าไป ถ้ามันเก่งจริงๆ ให้มันค่าตลอด 24 ชั่วโมง ยังมีเวลาพัก ถือว่านี่แพ้เรา ไซ้ใหม่ อ้าว จะจบหน้า ก็ไม่ต้องจบ ต่อไปอีกหน่อย

อย่างที่พระพุทธเจ้าทรงถูกพราหมณ์ด่า สามสี่พราหมณ์ ท่านค่าพระพุทธเจ้าเหมือนจะเคยเล่าให้ฟัง สามสี่พราหมณ์นี่ก็มีพราหมณ์ต้น ท่านเป็นคณาจารย์ใหญ่มีคนเคารพนับถือมาก มีลูกศิษย์ลูกหามาก แล้วก็บังเอิญบริษัทของท่านนี่เป็นผู้หญิง คำว่าบริษัทก็คือ ลูกศิษย์ ในเมื่อพระพุทธเจ้าทรงบรรลุลูกศิษย์มาสามสี่พราหมณ์แล้ว สมเด็จพระประทีปแก้วก็ทรงสอนเวไนยสัตว์ ยายคนนี่แกล่ได้ยื่นขำเข้าเพราะเขาลือกันว่าเวลานี้พระพุทธเจ้าทรงอุบัติแล้วในโลก แยกอย่างๆ ไปคุยกับเขาหน่อย ย่องไปคุยก็ไปนั่งฟังพระพุทธเจ้าเทศน์ ฟังพระพุทธเจ้าเทศน์ธรรมะก็จับใจเป็นที่ชอบใจมาก กลับมาจิตก็นึกถึงพระพุทธเจ้าอย่างเดียว จะก้าวไปทางไหนจะมาทางไหน แยกก็คิดแต่พระสมณโคดมช่วยด้วย แกล่เดินไปทางไหนก็นึกถึงแต่พระสมณโคดม อย่างกับคนคนที่เล่าเมื่อกี้ นั่งพักไปพักไปนึกจะไปมีเมียสักหน่อย โอ๊ย เมียมีลูกจะไปหาอาจารย์ เออ นั่งเวียนไป ใ้อมีลูก ปวดท้องจีเมียให้ลูกก็ ทำลูกหล่น โมโห ปฏิบัติหัวเมียเข้าให้ ฟาดหัวอาจารย์ฉิบ ยายคนนี้ก็เหมือนกัน แกล่ไปไหนแยกก็นึกแต่พระพุทธเจ้าอย่างเดียว จิตใจแกล่กลมใส เพราะว่าฟังเทศน์ก็เทศน์ก็ไพเราะ แกล่พระพุทธเจ้าก็ทรงมีฉัพพรรณรังสีรัศมีหกประการแต่พระพุทธเจ้าท่านทรงเป็นสัพพัญญู เวลาฟังเทศน์ของท่านทุกคนนี่ จะต้องมีความรู้สึกว่าตนเองนั่งอยู่หน้าพระพุทธเจ้า คนที่นั่งข้างหลังนี่ไม่มีนี่เป็นด้วยอำนาจพระพุทธรูปปาฏิหาริย์อย่างหนึ่ง

แล้วก็ประการที่ 2 คนนั้นจะใช้ภาษาอะไร เป็นภาษาที่ตนพูดก็ไม่สำคัญพระพุทธเจ้าทรงเทศน์แล้วเขาก็จะฟังมีความรู้สึกว่าพระองค์เทศน์ในภาษาของเรานี้เป็นประการที่สอง

ประการที่สาม พระพุทธเจ้ามีพระพุทธรูปปาฏิหาริย์ทรงรู้ภาวะน้ำจิตของคนที่เราเรียกกันว่า **เจโตปริยญาณ** เวลาที่พระพุทธเจ้าเทศน์ คนอาจจะฟังตั้งสิบคนแต่ความเข้าใจของแต่ละคนจะไม่เหมือนกัน พระพุทธเจ้าจะเทศน์ให้ตรงกับอัชฌาสัยของคนได้ ถึงแม้มาเป็นหมื่นเป็นแสน นี้เขาเรียกว่า **สัพพัญญู** หรือ **พุทธวิสัย** จะทำได้เฉพาะพระพุทธเจ้าเท่านั้น

ฉะนั้นยายคนนี่แกล่เป็นลูกศิษย์ของพราหมณ์ เมื่อแกล่เป็นลูกศิษย์ของพราหมณ์แล้ว เมื่อเวลาที่แกล่ไปฟังเทศน์ของพระพุทธเจ้า ก็มีความเลื่อมใสในพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าทรงเทศน์มีความจับใจมาก เวลาจะไปไหนแยกก็นึกถึงแต่พระพุทธเจ้าอย่างเดียว

วันหนึ่ง แยกก็ถือภาชนะ ใ้อคำว่า ภาชนะ นะของกิน จะมาให้อาจารย์ พอมาถึงก็หล่นเพลิงไป พอหล่นเพลิงไป แยกก็ร้อง พระสมณโคดมช่วยด้วยเจ้าข้า นี่พระอาจารย์โมโหซิ หันไปมองหน้าทำตาแป้ง แกล่ไม่มี **สังขารูปกขาญาณ** นี่ไซ้ใหม่แกล่มี **สังขารูปกขาญาณ** ไซ้ใหม่ แกล่ควาด อีหญิงถ้อยแฉะ เอาเข้านั่นนะ อีหญิงถ้อย มึงจะมาสรรเสริญพระสมณโคดมที่นี้ไม่ได้ อีคนจิงไร สรรเสริญบุคคลภายนอกไม่เลื่อมใสที่ไหน มันเป็นต่อหน้านะ โมโห ยายคนนั้นแยกก็ไม่ยอม น่ากลัวจะเป็นลูก

หลายปีวิงนะ แถบบอกว่า อาจารย์เจ้าคะ ท่านอาจารย์ยังไม่รู้จักพระสมณโคดม หากว่าท่านอาจารย์รู้จักพระสมณโคดมแล้ว ท่านอาจารย์จะเลื่อมใสในถ้อยคำของพระองค์ เพราะพระองค์มีพระพุทธลีลาสวยสดงดงามมากมีฉัพพรรณรังสีรัศมีหาประการ ลักษณะ 32 ประการก็ครบถ้วน ลักษณะพิเศษ 80 ประการก็ครบถ้วน มีความสวยสดงดงามมาก กระแสพระสัทธรรมเทศนาของพระองค์ก็ไพเราะจับใจ เป็นที่เข้าใจของบุคคลทุกคน ถ้าหากว่าท่านอาจารย์ได้พบองค์สมเด็จพระทศพล ท่านอาจารย์จะต้องมีความเคารพในท่าน มีความเลื่อมใสในท่าน

ยิ่งมาพูดแบบนี้เข้า ท่านอาจารย์คราวนี้ไกล คราวก่อนเป็นงานกะละมังนะหล่นเพลิง แล้วบิ่น ตอนหลังกลายเป็นงานกระเบื้องไปเลย แดก เลย หล่น พังเลย คราวนี้บอก อีหญิงถ้อย มึงยังกล้ามาชมเชยพระสมณโคดมต่อหน้ากู คีละสมเด็จพระบรมครูของมึง...แกชี้หน้าพระพุทธเจ้า แต่เสียดายที่พระบาลีไม่ได้กล่าวว่าคุณอย่างไร ตามพระบาลีท่านกล่าวว่า ค่าอย่างประเททาสค่า ไซ้ใหม่ใช้วาจาสามหาวอย่างทาสค่ากัน ไอ้คำว่าทาสค่ากันนี้ คำว่าทาส หมายถึง คนที่ต่ำช้ามาก มารยาทไม่ดี ค่าองค์สมเด็จพระชินศรีชะสบาย

พระพุทธเจ้าที่นั่งยิ้มสบาย นี้ดูพระพุทธรูปห่อะ เราไปดิท่านก็ยิ้ม เราไปชมท่านก็ยิ้ม ไซ้ใหม่ ใครไปโยนน้ำสามปีหยิบขึ้นมาก็หยิบ ไซ้ใหม่ เอาไปเผาไฟยังไม่ละลาย ดับไฟท่านก็ยิ้มนี้ท่านมี สังขารูปกษัตริย์ วาญณะ ขันติบารมีแล้วก็เมตตาวารมี แต่พราหมณ์จะค่าเสียเหน้อยแห้งกพอค่าเสร็จแกก็เริ่มแพ้ชิด่าเท่าไรๆ พระพุทธเจ้าท่านก็นั่งยิ้ม แฮม ไอ้นั่งยิ้ม แฮม โต้ตอบเสียบ้างก็ยังมี

พอเลิกค่าแกเหน้อย แกก็เลยบอก นี้พระสมณโคดม แกแพ้ฉันแล้วพระพุทธเจ้าถาม แพ้เอาแรงไหนเล่าพราหมณ์ ท่านก็พูดเพราะะ นี้ฉันค่าแกแกไม่เคยถึงฉันเลย แสดงว่าแกแพ้ฉัน บอก เอ่อน่ากลัวที่นี้ก็มีนะ คราวนี้ถูกพระมาค่าที่ เราถูกศิษย์พระพุทธเจ้า เราก็นั่งยิ้มเหมือนกัน ไปยิ้มอะไรนี่กว่า เอ้ เราก็จะคนบ้าเข้าแล้ว เลยขี้เกียจเถียง เคยมาค่าคราวนั้น แถบบอก แกแพ้ฉันแล้วถามพระพุทธเจ้าว่าทำไม ฉันค่าแก แกไม่เคยถึงฉัน

พระพุทธเจ้าตรัสว่า พราหมณ์ เรามีความรู้ดีกว่า ถ้าเราจะโกรธในบุคคลที่โกรธเราแล้วก็ชื่อว่า เราเลวกว่าคนที่เขาโกรธเราก่อน แล้วก็ค่าอันเลยนะ ไซ้ใหม่เราเลวกว่าคนที่เขาโกรธเราก่อน ไซ้ใหม่ จำให้คินะ ท่านบอกว่าถ้าเราจะโกรธในบุคคลที่โกรธเราแล้ว แล้วเขามาค่าเรา ความจริงท่านพูดถึงค่านะ ถ้าเราจะโกรธตอบเขาก็แสดงว่าเราเลวกว่าบุคคลผู้นั้น ท่านไม่ได้ว่าเขาเลว ท่านบอกท่านเลวกว่า พราหมณ์นั้นเหงื่อแตกพลั๊ก ได้สตินั่งโขงยกมือไหว้ กล่าววว่า พระสมณโคดมภายิตของท่านไพเราะเหลือเกิน เป็นที่จับใจเรามากเหมือนกับคนที่หงายหม้อที่คว่ำไว้แล้ว ให้หงายขึ้นมาสามารถจะรองน้ำฝนได้ฉันใดวาทะของพระองค์ที่กล่าวมานี้ รู้สึกว่าจับใจ เป็นพุทธภายิต มีความซึ่งมีประโยชน์มาก

สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าจึงได้มีพระพุทธปฏิภาตรัสว่า พราหมณะ ดูกรพราหมณ์ ที่พราหมณ์มาค่าฉันนี้ก็เพราะอาศัยที่ลูกศิษย์เขาพูดถึงฉัน ไซ้ใหม่เล่าโน้น ลูกศิษย์ไม่ได้มานะ แกมา

หน้า พระพุทธเจ้าขอรู้อีกก่อน ก็เอะใจ ยิ่งไงว่า พระสมณโคดมนี้ น่ากลัวจะหุ่ยว คงจะคิดอย่างนั้นนะ ว่าไอ้บ้านเรานี้ อยู่ไกลตั้งโยชน์สองโยชน์นี่ เรว่าที่โน้นขายนั่นแกมที่นั่น ท่านอยู่ที่นี้ ท่านรู้อะไร เขาจึงตอบสมเด็จพระบรมครูว่า ไซ้เป็นความจริง ท่านจึงถามว่า ทำไมถึงโกรธตาคดแต่ละตาคด ไม่ได้ทำอะไรให้ พรหมณ์ก็บอกว่า โกรธ คนโน้นเขาว่าท่านว่าเป็นคนที่มีความรู้ เป็นคณาจารย์ใหญ่ พระพุทธเจ้าจึงถามว่า เวลานี้เลิกโกรธหรือยังละ แกก็ตอบว่าเลิกโกรธแล้ว ถามว่า ทำไมจึงเลิกโกรธ ก็รู้อีก ก็ตอบว่า รู้ตัว ข้าพระพุทธเจ้าเป็นคนโง่มาก ที่ว่าโง่ก็เพราะมาโกรธบุคคลที่ไม่มีปัญญา โกรธ ไซ้ใหม่ ประทุษร้ายบุคคลที่ไม่มีปัญญา คือ ไม่ประทุษร้ายตอบ ก็จัดว่าเป็นกรรมหนัก ของพระองค์จึงประทานอภัยแก่ข้าพระพุทธเจ้าด้วย

พระพุทธเจ้าบอกว่า คำว่า อภัยของตาคดไม่มี เพราะว่าตาคดไม่ได้ถือโทษโกรธเคืองพรหมณ์ ฉะนั้นโทษใดๆ ที่จะมีจากตาคดนะ ไม่มีแล้ว แต่พรหมณ์แกก็รู้อีก เพราะว่า หากว่าถ้าคำคนที่เขาไม่ด่าตอบ โกรธคนที่เขาไม่โกรธตอบ กรรมมันหนัก ขอขมาโทษพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าก็ทรงอดโทษให้ บอกถ้าเธอคิดว่ามันจะเป็นโทษ ตาคดก็อดโทษให้ จะมีความสบายใจว่าบัดนี้ นับแต่บัดนี้เป็นต้นไป ขึ้นชื่อว่าภัยใดๆ ที่กรรมที่เป็นอกุศลที่เธอทำกับตาคดนะไม่มี มีแต่ความดี คือยอมรับนับถือตาคด ไซ้ใหม่ นี่พอดีอยู่เลย ไอ้ดีแค่นี้มันวม นี่ แหม กว่าจะรู้ว่าเจ็บกระดูกหักไปหลายซี่แล้ว ไซ้ใหม่

ต่อมาท่านพรหมณ์คนนั้นท่านก็เลยขอบวช บวชก็ศึกษาธรรมพระพุทธเจ้าก็ทรงสอนโดยย่อ ถึง อัสสัมมานะ คือ อย่าถือตัวถือตนเกินไป ว่าคนทุกคนแล้วก็สัตว์ก็ดี ในโลกนี้มีสภาพเสมอกันที่เรียกว่า สามัญลักษณะ คำว่า สามัญ นี่แปลว่า เสมอกัน นั่นคือ อนิจจัง ไม่เที่ยงเหมือนกัน ทุกขัง มันก็มีความทุกข์ อนัตตา สลายตัวเหมือนกันหมด ไม่มีใครเกิดขึ้นมาแล้วจะมีการทรงตัว คำว่าเที่ยงของชั้น 5 ไม่มี จิตเรา ถ้าเกาะในชั้น 5 มันจะไม่มีความทุกข์ก็ไม่มีแล้วชั้น 5 นี้ที่จะไม่เป็นอนัตตาไม่มี การสลายตัวไม่มี มันต้องพัง ฉะนั้นคนก็ดีสัตว์ก็ดี ที่เกิดมาในโลกนี้สภาพเสมอกัน ฉะนั้นขอพรหมณ์จงละ อัสสัมมานะ คือ ความถือตัวถือตนนี้เสีย วางใจให้สบาย เห็นว่าชั้น 5 คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มันไม่ใช่เรา มันไม่ใช่ของเรา เราไม่มีในชั้น 5 ชั้น 5 ไม่มีในเราพระพุทธเจ้าก็สอนแค่นี้ พรหมณ์องค์นั้นท่านก็ขอ ท่านเป็นพระแล้วนะ ขอบวชเป็นพระแล้ว ท่านก็เลยหลีกไป ในวันนั้นเองก็ได้สำเร็จอรหัตผล

ตอนนี้มีอีกสามพรหมณ์ รู้ว่าเพื่อนของตัวเองไปเคารพพระพุทธเจ้า เป็นคณาจารย์เหมือนกัน โมโหอีก โกรธเพื่อนว่าไปยอมรับนับถือพระสมณโคดม นี่เขาพลัดกันมา แต่ขอยกขอดมาแล้วกัน ทั้งหมดเลยนะ ถ้าขึ้นพลัดกันมา คินนี้ไม่จบหรอก ยกขอดมาทั้งหมดก็มาทำแบบนั้นอีก ซี้หน้าด่าอีก มาไอรอยแก่พระพุทธเจ้าก็นั่งยิ้ม เอ้อ มึงเสร็จกูอีกแล้ว ฮา ที่นี้ก็ด่าปาวๆ ท่านก็นึก เอ้อ เอาด่าไปเถอะพ่อคุณเอ๊ย เดี่ยวแกก็หมดแรง หมดไปอีกแหละ หมดอีกก็ลงทำนองนั้นพูดเหมือนกัน ในที่สุดก็เป็นอรหันต์เหมือนกัน

นี่ที่น่าเรื่องนี้มีมากแล้ว เลยจำไม่ได้พูดเรื่องอะไร ก็เป็นว่า ลง **สังขารุเปกขาญาณ** ถ้าหากว่า บังเอิญในขณะที่เราปฏิบัติ เราคิดว่ามันคืออยู่แล้ว เราทำถูกเราทำต้องอยู่แล้ว ครบถ้วนทุกอย่าง การงานที่เราทำก็ดี หรือภารกิจที่เรารับผิดชอบเป็นส่วนตัวก็ดี เราทำดีทุกอย่าง แต่มีคนบางคนเห็นว่าเราไม่มี ด้วยอำนาจอภิมรรษาย่างพราหมณ์ 4 พราหมณ์นั่นก็ดี หรือด้วยอำนาจความหลงผิด เข้าใจผิดของบุคคลนั้นก็ดี แต่เรามาตำหนิติเตียนเรา เราก็นึกถึงพระองค์สมเด็จพระชินศรีองค์ พระพุทธเจ้าที่กล่าวมาแล้วว่า นั่นมันเป็นเรื่องของกรรมแต่ละฝ่าย ถ้าไม่ใช่กรรมชั่วของเราที่ทำมา ในอดีต มันก็เป็นกรรมจิตที่เป็นอกุศลของบุคคลนั้น ถ้าเขาเลวมาแล้วเราจะไปโต้ตอบกับเขา เราก็จะเลวกว่าเขา ใช่ไหม ตอนนี่เราก็วางเฉยแกลยอยากจะทำก็ทำไปซิ ถ้าอยากจะทำก็ควรจะทำแบบคน ที่ ปาโมก ไซ้ไหมล่ะ คนที่ ปาโมก นะเมียแกลด่า แกลไปเที่ยวกลางคืน หรือไปเกเรเกตุ่งที่ไหนหมาก็ไม่ทราบ เข้ามาเมียแกลก็ด่า แกลก็มาตีลูก พอเมียแกลด่าจบ ก็ตีฟังๆ ด่าเสร็จก็ร้องไปด้วย อ้าว ยายเมียก็โมโห ด่าตอบอีก แกลนอนยิ้มสบาย พอเมียด่าลงคำก็ตี ฟังๆ ตีไปตีมา เมียเหนื่อยเลยเลิกด่าไปเลย ในที่สุดใครแพ้ เมียแพ้ใช่ไหม

นี่เราก็เหมือนกัน ถ้าเผชิญปฏิบัติความคืออยู่แล้ว ถ้าอยู่ดีๆ ใครเขาหาเรื่องมาให้ ก็จงคิดในใจว่า ขอให้หนีมันชาติเดียวเท่านั้น ชาติต่อไปจะไม่มีคำว่า ไซ้หนีสำหรับเรา เพราะว่าชั้น 5 อย่างนี้จะไม่มีสำหรับเรา เราต้องการพระนิพพานในเมื่อไม่มีชั้น 5 แล้วกรรมที่เป็นอกุศลมันเข้ามายุ่งไม่ได้ มันจะมีแต่กรรมที่เป็นกุศลอย่างเดียว

แล้วโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ก็ต้องขอประทานอภัยแก่บรรดาท่านพุทธบริษัท ที่จะต้องพูดเกินกว่าสิ่งที่ท่านสามารถจะถึงรู้ นั่นก็คือที่บอกมาตอนต้นว่า องค์สมเด็จพระทศพลท่านมาเตือนว่า ไปเปลื้องความสงสัยของลูกศิษย์บางคน ใ้มันนั้นก็เกินไป ดีไม่ดีนะ เดียวถึงพระเจ้าแผ่นดินเข้าหอรอก มีใครมาบ้างเปล่าวันนี้ใช่ไหม เดียวเอาไปฟ้องพระเจ้าอยู่หัว มหาวิระ อวดฤทธิ์อวดเดช ก็มันมีจะอวดเสียอย่าง ก็หมดเรื่องใช่ไหม เออ เรามีฤทธิ์จะอวด เราก็อวดนะ โยมนะ อย่าง โยมยังมานั่งเมื่อยได้ทุกคืนๆ นี่มาอวด ความจริงนี่มันไม่มีฤทธิ์มันไม่ใช่เดช ฤทธิ์เดชได้อภิญญาที่เขาใช้ก็อย่างหนึ่ง เขาใช้ผิด คนที่ไปกราบทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนะ ไซ้คำไม่ถูก ไซ้ศัพท์ไม่ถูก แสดงว่าไม่รู้อะไรเลย อย่างนี้เขาไม่เรียกว่า ฤทธิ์ ถ้าฤทธิ์ก็ต้องใช้ฤทธิ์แบบอภิญญาหก หรือ ปฏิสัมภทาญาณ ถ้าอย่างนี้เขาเรียกว่า เป็นอำนาจพระพุทธปาฏิหาริย์ ไม่ใช่ มหาวิระ ปาฏิหาริย์ ถ้า มหาวิระ ปาฏิหาริย์ก็ต้องกระโดดลงไม่ใช่กระโดด ขึ้น ไซ้ไหม ก็พระพุทธปาฏิหาริย์หรือ พระพุทธเจ้าทรงเตือน คนที่เจริญพระพุทธานุสสติเป็นประจำ อันนี้พระพุทธเจ้าท่านไม่ยอมทิ้ง ถ้ามีอะไรสงสัยนึกเดี๋ยวจะเตือนทันที

อย่างวันนี้กับเมื่อคืนนี้ นี่คาบเอา เวทนานุปัสสนา มาสองคืน แต่ไม่เอาด้วยหรือกว่าคนละเรื่องท่านมาเตือนเพราะว่าคนเขาสงสัยอยู่เราไม่เปลื้องความสงสัยอันนี้เคยถูกมาหลายรายการ เคยถูกมาแล้ว ถ้าใครเขามาถามอะไรอย่างใดอย่างหนึ่งมันไม่รู้ เขาถามมาก็บอกว่า ใ้มันไม่เข้าใจ โยมไม่เคยศึกษา ศึกษามาแล้วมันไม่พบ พอตกลงกลางคืน โคนดีทุกคืน มาถึงบ๊อบบอกต้องรู้ คำว่าไม่รู้

จะต้องไม่มีสำหรับเรา เอาแล้ว ก็เลยกราบพูลท่านบอกว่า ก็มันไม่รู้ ไม่รู้ไง ถ้าขึ้นไม่รู้เลือกไปบอก ว่ารู้ในสิ่งไม่รู้ ก็โกหก เป็นมดเท็จ ชาวบ้านเขาโกหกบ่อยครั้งมันก็ยังดีพระโกหกครั้งเดียวด้นลง นรกลึกลงกว่าชาวบ้านเขาโกหกบ่อยครั้ง มันก็แย่ บอกว่าในเมื่อไม่รู้แล้วจะรู้ได้ไง อ้าว ไม่รู้ฉันจะบอก ให้ แล้วท่านก็บอก พอท่านบอก ถ้าท่านมาดิงแบบนั้นแสดงว่า โยมคนนั้นไม่ช้าจะต้องมาใหม่ หรือ ดีไม่ดีเรื่องมันจะผ่านไปตั้งครึ่งก่อนเดือน ท่านก็กลับมาทวนถามคนที่เขาพูดวันนั้นนะ รู้หรือยังว่า ควรจะตอบอย่างไร บอกไม่รู้ ไม่รู้ท่านบอก หากว่าเขามาถามใหม่หรือใครถามใหม่ จะต้องตอบ แบบนี้นะ

เป็นอันถ้าบอกแบบอย่างนั้น ไม่เกินสามวัน ไม่คนนั้นก็คนอื่นต้องมาถามรายนี้อีก แต่ ท่านมาเตือนไว้ก่อนไซ้ใหม่ นี่เป็นอันว่าคนใดเจริญ พุทธานุสสติกรรมฐาน เป็นอารมณ์ พระพุทธเจ้าจะไม่ยอมทิ้ง ฉะนั้นในเมื่อปัญหามันเกิดขึ้นกับใจของลูกศิษย์บางคน ว่ากันถึงเรื่องของ วิมานที่มันตั้งซ้ายตั้งขวา บ้านอยู่ตรงไหน ของฉันอยู่ตรงไหน คนนั้นอยู่ที่ไหน เขาเกิดมีการสงสัย กันขึ้น อาตมาก็ไม่สนใจ คิดถึงว่า คิดอยู่ว่า ถ้าเขาไปได้เมื่อไร เขาก็พบเมื่อนั้น ไม่จำเป็นต้องแก้ไม่ ต้องการเปลื้องความสงสัย แต่วันนี้ท่านกลับมาเตือน บอก ต้องเปลื้อง แล้วก็ต้องรู้ควรจะมีเสียให้ หหมด ว่าเขตของเขามันมีเท่าไร ท่านถึงนำไปนี้ไม่ใช่ไปเอง ท่านนำไป ด้วยอำนาจของพุทธานุภาพ จะไปไหนก็ได้ ถ้าหากว่าอำนาจ พระมหาวีรานุภาพ ละก็มันเสร็จ นอนฟังพาดตลอดเวลา ไซ้ ใหม่ ลูกไม่ค่อยขึ้นในเมื่ออำนาจพระพุทธธานุภาพมาดู อย่าง พระนันทะ ท่านไม่ได้อะไรเลย อำนาจ พระพุทธานุภาพ พระนันทะ ไปเที่ยวดาวดึงส์ได้ เห็นใหม่ นี่ในเมื่อท่านให้ขึ้นไป ท่านชี้เพื่อเป็น การเปลื้องความสงสัย ท่านบอก เดี่ยว มันก็ถามกันอีก ไอ้คนโน้นลองถามได้รายสองราย เดี่ยวมันก็ ถามมันเรื่อย วันนี้มาไม่ต้องถามหรือถามมันเสียเลย ไอ้ทุกคนที่มันเอาจริง ที่มันตามกันมาตั้ง 16 อสงไขยกับแสนกัป มันมีที่อยู่กันหมดแล้ว แล้วส่วนที่จะพึงได้จริงๆ อย่างเร็วที่สุดคือ อยู่ใน 90 เปอร์เซนต์แล้วคำว่าถอยหลังไม่มี

แล้วประการที่ 2 ให้เตือนไว้ด้วยว่า ในระหว่างที่ชีวิตยังไม่ตาย บางขณะที่เราสร้างความคิด จิตมันดี แต่บางคราวจิตมันจะเศร้าหมองลงไป ต้องเตือนว่านั่นเป็นเรื่องของกรรมที่เป็นอกุศลในชาติ ก่อนเข้ามาบังนาค มันจะทำร้ายได้ชั่วคราวเท่านั้น ไม่สามารถจะสังหารจิตเราขณะที่ใกล้ถึงความ ตายนะ พอจิตเข้าจุดนั้น ไอ้กิเลสตัวนี้ไม่สามารถจะเข้ามายุ่งกับจิตได้เลย เพราะว่ากรรมที่เป็นกุศล ใหญ่ที่บำเพ็ญกันมาแล้ว จะเข้ามากัดกันหมด กรรมที่เป็นอกุศลเข้าไม่ถึง ท่านบอกว่าไปบอกกับเขา นะ เพื่อความมั่นใจ แล้วว่าทุกคนที่ตั้งใจจริงนะ บ้านมีแล้วทุกคนก็ดิ่งกันไม่มาก ดูสังเกตแล้วจริงๆ มันสักสองพันหรือสามพันหลัง ไม่ได้นับหรือก็เป็นพันๆ ไม่ถึงหมื่น ไซ้ใหม่ ได้ที่สี่หมื่นยังหมอง กว่าเขา ไอ้ที่ใสแจ้ว คนนั้นต้องเป็นอรหันต์ ถ้ายังไม่ถึงอรหันต์เสียจริงๆ ถ้าจิตของใครสูงมาก ใส มาก วิมานก็สว่างมาก ถ้าใสน้อย วิมานก็สว่างน้อย

แต่ว่าวิมานบนนิพพาน วิมานท้ายแถวนี้ มันสวยกว่าวิมานของพรหมหัวแถวนะ ฮี หรือใจ จำไว้ นะ วิมานบนนิพพานที่ท้ายแถวสุด จะละที่สุด แต่เจริญสมถวิปัสสนาทำบุญ จิตยังเข้าไม่ถึง

พระโศดบัน แต่ใจเริ่มรักพระนิพพานรักรักมั่ง ไม่รักมั่ง บ่งวันก็รักพระนิพพาน บางวันก็รักหัวปลา บอก แปม ดีไปไปนะแต่ว่าจิตมันหนักหน่วงในพระนิพพาน หนักหนอยนะ บางวันก็ผลอก ไอ้ วิมานท่ายแถวมันมีแล้ว พอเริ่มรักมันมีแล้ว แต่ว่า แหม ไปดูกับเขา เทียบ ไอ้เราเทียบกับเขาไม่ได้ หรอก ไอ้ มันมั่วๆ เมียๆ พิกล แต่ลงมาดูพรหมวิมานของ **ท้าวสหมบดีพรหม** เป็นพรหมท่ายแถว ที่สุด ขึ้นชื่อว่าวิมานของใครในพรหมทั้งหมดจะใหญ่และสวยสดงดงาม มีรัศมีสว่างไสวยิ่งกว่า วิมานของ **สหมบดีพรหม** ไม่มีแต่เอาไปเทียบกับวิมานท่ายแถว วิมานเทียบกันไม่ไหวเลย มันแบบ ไอ้ดีกับกระต๊อบนั่นแหละ จำไว้นะ มาดูวิมานชั้นพรหมท่ายแถวอีก

พรหมชั้นที่ 1 ที่เรียกว่า ได้ปฐมฌานหยาบ เป็นพรหมท่ายแถว เราก็จะต้องไปดู **เวษยันต์ วิมาน** ของพระอินทร์ ในสวรรค์ทั้งหมดจะมีวิมานหลังใหม่ใหญ่เท่า **เวษยันต์วิมาน** ไม่มี **เวษยันต์ วิมาน** นี้มีชั้นจริงๆ ถึงหนึ่งพันชั้น ไอ้ถ้าไม่ใช่ฤทธิ์ล่ะก็เสร็จแล้ว ฮี แต่ว่าไอ้บนสวรรค์ก็ไม่มีไฟฟ้า ใช้ ไม่มีฤทธิ์หรือเขาใช้นึก นึกฤทธิ์ ใช้ใหม่ พอนึกปั๊บถึงเลย ดีกว่าฤทธิ์เสียอีก เป็นวิมานที่ใหญ่ ที่สุดแล้วก็มีนางฟ้าประจำวิมานจริงๆ อยู่แสนคน นิดเดียวใช้ใหม่ แหม นางฟ้าแสนคนนี่ฉันไม่กล้า เข้าไป กลัวแกพูดกันคนละคำ พูดคนละคำ แสนคำละหุ้ออ ดีไม่ดีหูหนวกไปเจ็ดปีเลย ฮี ฮี (หัวเราะ) แต่ว่าที่นั่นเขาเจียบนะ ไม่อะอะไววายหรือของพรหมท่ายแถว คือ พรหมชั้นที่ 1 เห็นใหม่ แล้ว ความสวยสดงดงามก็สู้วิมานของพรหมไม่ได้

ทีนี้เราก็ไปดูเทวดาที่มีบุญน้อยที่สุด คือ **ภุมเทวดา** ที่เราเรียกกันว่า พระภูมิเป็นเทวดาที่บุญ น้อยที่สุด ต้องมีวิมานแตะกับพื้นดินใช้ใหม่ วิมานนี้ลอยไม่ได้บุญน้อย ถ้า **รุกขเวทนา** นี้มีวิมานแตะ กับต้นไม้ ไม่ใช่ไปอยู่บนยอดไม้ ตะเฉยๆ ตะนิดเดียว แล้วมีจุดเกาะไปดูวิมานของพระภูมินี้ ถ้า เราจะไปดูพระราชฐานหรือพระราชวัง หรือ **สุวรรณวิหาร** ฉันทขอกตัวอย่าง **สุวรรณวิหาร** ใน อินเดียเพราะ **สุวรรณวิหาร** ใน **อินเดีย** เขาบุทองหมด ทั้งข้างนอกข้างใน ใช้ใหม่ ตั้งแต่บันไดเรา เดินเข้าไปนี่ จะมีทองคำพริค วางเหมือนกับทาทองคำ เขาปิดหมดเลยวันนั้นไปมาที่แล้ว นึกๆมองๆ ไอ้แขกมันไม่ผลอก ใช้ใหม่ มองหน้ามองหลัง ไอ้ระยำบ้าง ไอ้บังระยำ มันไม่ผลอกจริงๆ คิดว่า ผลอเมื่อบ้าง ใช้ได้ นี้ **สุวรรณวิหาร** ข้างในและข้างนอกเป็นทองคำ แต่จะไปเทียบวิมานของ **ภุม เทวดา** ไม่มีทางเลยหนึ่งในแสนก็ยังไม่ได้เลย วิมานของท่านผู้นี้ เราจะกล่าวว่าเป็นวิมานเงินบ้าง เป็นวิมานทองคำเสีย แต่ว่าอย่าลืมนะ เงินหรือทองหรือแก้วมันเป็นเรื่องของทิพย์ของเราไม่มีทางจะ ตะเฉย สวยมากเป็นพิเศษ นี่มันลดหลั่นกันอย่างนี้

นี่เอากันถึงชั่วโมงจนได้ เอา เมื่อวานก็ชั่วโมง วันนี้ก็ชั่วโมง ช่างมัน ใครอยากจะทำเมื่อยก็ เมื่อยไป ไอ้คนอยากจะทำก็ทำไป คนอยากฟังก็ฟังไป ไอ้คนไม่อยากจะฟังราคาอยู่ที่ทนนิ่งไปหมด เรื่อง ใช้ใหม่ นี่เป็นอันว่า นี่เราพูดที่เทียบกัน คนที่จะมีวิมานอยู่บนนิพพานได้คือ ท่านผู้นั้นมีจิตรัก พำระนิพพาน พอเริ่มมีจิตรักพระนิพพานด้วยความจริงใจ แต่ว่าจิตใจของบุคคลนั้นยังไม่เข้าถึงพระ นิพพานด้วยความจริงใจ แต่ว่าจิตใจของบุคคลนั้นยังไม่เข้าถึงพระ โศดบันเต็มทีเหลืออีกนิดเดียว ที่ นี้ยังไม่ถึงพระโศดบันจริงๆ มันก็มีอารมณ์ผลอ ไอ้เข้าขูบบ้าง มดบ้าง ดีไม่ดี ไอ้ปลานี่โตกินไป

มันเป็นปลาปากเปล่าๆ ะ ไปเกิดบนสวรรค์เถอะ เอา ทูบหัวโป๊ก เอาเสียแล้ว ล่อหัวปลาให้ ตาย
จริงวันนี้ไปกินปลาเข้าแล้ว บาบไปหน่อย เอา แก้วใหม่

พวกนี้ สุทินนัง วตเม ทานัง ใส่บาตร เออ ไอ้ปลาตัวที่ตายมาโมทนาส่วนคุณละ ได้มี
ความสุข ถ้าจิตรักพระนิพพาน รักผลบุญๆ โสลดๆ แต่วิมานมันมีแล้วนะ ฮี (หัวเราะ) วิมานมันมีแล้ว
แต่เสerahมอหน้อยหนึ่ง หมอง สวยสู้เขาไม่ได้ มันเริ่มต้น แต่ถ้าจิตใจอยู่ระดับนี้ แล้วจิตใจอยู่
ระดับพระโศดาบัน หรือต่ำกว่าพระโศดาบัน คือ จิตเริ่มเข้าวิปัสสนาญาณ จิตรักพระนิพพานที่ดี
เป็นพระโศดาบันสภิกทาคามี อนาคตามีก็ดี อันนี้วิมานอยู่เป็นสองจุด คือว่าจะอยู่ที่นิพพานหนึ่งจุดกับ
อยู่ในจุดที่บุญมันเต็มในขณะนั้นอีกจุดหนึ่ง ถ้าบุญเต็มกามาจริงจะมีวิมานอยู่ที่สวรรค์หกชั้น ชั้นใด
ชั้นหนึ่ง ถ้าบุญเป็นฉนวนสมบัติเต็ม วิมานอีกหลังหนึ่งมันก็ต้องอยู่ที่พรหม แต่ไม่ใช่อยู่สวรรค์
ถ้าวิมานที่พรหมมีที่สวรรค์ก็ไม่มี แต่อีกวิมานที่ยังไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย มันจะตั้งที่นิพพาน เพราะ
จิตเรารักพระนิพพาน

ถ้าหากว่าจิตเต็มอารมณ์พระนิพพานเมื่อไหร่ อารมณ์ใจเต็มไปด้วยพระนิพพานผ่าน
อนาคตามีไปได้ พอพ้นอนาคตามีเข้าอรหัตตมรรค วิมานที่พรหมหรือว่าวิมานที่สวรรค์จะหายไปทันที
จะเหลือวิมานหลังเดียวที่นิพพาน ความสวยสดงดงามจะตระการตา ใกล้เคียงจตุรร้อยเปอร์เซ็นต์ เมื่อ
จิตถึงอรหัตตเมื่อไร วิมานจะสวยเต็มที่เมื่อนั้นใช่ไหม

นี่เป็นว่าทุกคน ถ้าคนที่วิมานอยู่ในชั้นที่นิพพานละก็ ควรจะภูมิใจได้ว่าเราเป็นผู้เข้าถึง
จุดสูงสุดในกิจพระพุทธศาสนาแล้ว ขึ้นชื่อว่าการถอยหลังกลับไปสู่อบายภูมิยอมไม่มี ถึงแม้ว่าใน
ชาตินี้เราจะมีความประมาทพลาดพลั้งในด้านอกุศลกรรมไปบ้าง ก็เป็นเรื่องธรรมดา เพราะจิตเรา
หน่วงเหนี่ยวถือเอาไอ้ชั้น 5 ไม่มีความหมายเข้าใจวันะ ว่าคำว่า ช่างมัน ช่างมัน เราว่าช่างไปเรื่อยๆ
แต่มันช่างมันไม่ช่างมัน ช่างมันบ้างซึ่งเผือกบ้าง เอามันดีละนะ อารมณ์ดีก็ช่างมัน ถ้ามันตันก็ช่างเผือก
ด่ามันเสียมันก็หมดเรื่องหมดราว อย่างนี้จิตใจสลับกันไปสลับกันมาคำว่าฉาน ก็คือ อารมณ์ชิน เมื่อ
จิตมันชินในอารมณ์แบบนั้นแล้วจิตก็ตั้งอยู่ในพระนิพพานโดยเฉพาะ จิตก็เข้าถึงพระโศดาบัน เมื่อ
จิตเข้าถึงพระโศดาบันมันก็เป็นเรื่องเล็ก พระสภิกทาคามี อรหัตตเป็นของไม่ยาก ยากขึ้นพระ
โศดาบันเวลาที่พูดกัน มันก็เลยเกือบชั่วโมงแล้ว ตอนนี้ไปขอบรรดาญาติโยมพุทธบริษัททุกท่าน
ตั้งใจเตรียมตัวสมาทานพระกรรมฐาน

คำสอนอบรมพระกรรมฐาน 53

จิตตานุปัตสนามมหาสติปัฏฐาน

อย่าลืม เพราะอะไร เพราะว่าเป็นไข้หวัดมา พอเป็นไข้หวัดแล้วเพลียอาตมาไปภาคเหนือมา ไปเป็นไข้หวัดจีนแดง ไข้ไหม กลับมาถึงวัดก็โอๆ เวลานั้นวันนี้ก็โอมากขึ้นไปนี่ จะไปพักก็จะพัก สักประเดี๋ยว โอๆ พอมันเจิบโอก็เลยหลับไปก็เลยต้องไปปลุก นอนยันลูกน้องปลุก แสดงว่าเข้า นิโรธสมาบัติมานานไปหน่อยตอนนี้ก็เลยขอพูดกันถึงเรื่อง การเจริญพระกรรมฐานเลยนะ

ทว่าการเจริญพระกรรมฐานเท่าที่มาก็แนะนำกันอยู่ทุกครั้ง ดูเหมือนว่าคงจะไม่มีอะไรสอน เพราะสอนจบหมด สอนจบแล้วโยมจำแล้วก็หมดด้วย จำไม่ได้ ฮีไอ้ความจริงทำไม่หมด ถ้าหากว่าลืมหมดไม่มีใครมา หมายถึงว่า จำได้ดี แล้วก็สนใจธรรมปฏิบัติ คราวนี้ก็ขอพูด การมาคราวนี้ก็จะขอพูดในสายกลางเลยทีเดียว่าสายกลางที่พระพุทธเจ้าเคยปฏิบัติมาแบบนี้ ตอนที่องค์สมเด็จพระชินศรีประทับอยู่ที่ ปาวาพเจดีย์ ตอนนั้นมารไปอาราธนาให้นิพพาน หลังจากที่ยังองค์สมเด็จพระพิชิตมารรับอาราธนาของพราหมณ์แล้ว ก็ปลงอายุสังขารคิดว่าทรงดำริว่า นับตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป อีก 3 เดือน เราจะนิพพานในระหว่างนางรังทั้งคู่ ใน เมืองกุสินารามหานคร

หลังจากนั้นองค์สมเด็จพระชินศรีก็ไม่เคยเทศน์เรื่อง พระสูตร ชาดก หรือเรื่องอื่นทั้งหมด เทศน์เฉพาะศีล สมาธิ ปัญญา จนกว่าจะถึงวันเข้าสู่พระปรินิพพาน

สำหรับอาตมาคราวนี้ ความจริงเรื่องการป่วย ถ้าบรรดาญาติโยมพุทธบริษัทจะสังเกต ก็จะพอทราบแล้วว่าอาจจะสังเกตได้ว่า สองคราวแรกคือ ถอยไปที่ 1 แล้วก็ที่ 2 ความจริงระยะนั้นมันป่วยมากแล้วนะ งวดที่ 1 งวดที่ 2 งวดที่ 3 ทั้งงวดนี้สำหรับงวดที่ 1 กลับไปก็มีบางท่านโทรศัพท์ไปถามว่าเป็นอย่างไรบ้างเพราะว่าสอนไปสอนมา วันต้นก็ดี วันกลางรู้สึกว่ายาลดน้อยไป วันสุดท้ายเกือบจะไม่ไหว ถ้าวัดกันตามเรื่องของขั้น 5 ละก็ มันจะพังร่อแร่ๆ เต็มที่ เมื่อเข้าไปถึงวัดก็ไม่มีเวลาพัก เดินทางต่อเข้าป่า ก็เป็นอันว่าฟันขั้น 5 มาตลอดเวลาแล้วก็ฟันไม่ไหว ชักเริ่มล้ม การป่วยแต่ละคราวก็ต้องถือว่า ชีวิตใกล้ความตาย

นี่การป่วยคราวนี้ก็เหมือนกัน มันจะหายไม่หายนี่ ไม่หายก็ตาย ตอนนั้น ฉันไม่ได้ปรารถนาเป็นคนอาราธนา อาราธนาทำหอกอะไร จะตายฉันไม่ได้พูดว่าอย่างนั้นฉันพูดว่า คนทุกคน จงคิดถึงความตายไว้เป็นปกติ แล้วก็ถ้ามีอาการป่วยนิดหนึ่งก็ต้องคิดไว้เสมอว่า คราวนี้เราอาจจะตาย แต่ไม่ใช่ใจเสาะนะ คือถ้าหากเราคิดอย่างนี้ ความประมาทในชีวิตมันจะไม่มี แล้วเราก็จะรวบรวมกำลังใจหาความดีขั้นสุดท้ายไว้เพื่อจิตของเรา เมื่อจิตมันออกจากร่างเมื่อไร มันก็ต้องไปตามจุดนั้นเมื่อนั้น

ฉะนั้นวันนี้ร่างกายมันก็ไม่ดีมาก แต่ไม่เป็นไร ถ้ายังพูดไหวพูด ข้อสำคัญตัวไอ จะขอรวบรวมเอาธรรมที่มีความสำคัญมาพูดกับบรรดาท่านพุทธบริษัท นั่นก็คือ จิตตานุปัตสนามมหาสติปัฏฐาน เพราะว่า การเจริญพระกรรมฐานนี้มีอยู่จุดเดียวคือ จิต เราทำเพื่อรักษาจิตให้บริสุทธิ์ ถ้าจิตบริสุทธิ์กายมันก็บริสุทธิ์ว่าจามันก็บริสุทธิ์ เรื่องกายกับวาจาที่มีสำคัญมาจากจิตที่เราศึกษากันก็

เพราะว่าเรารู้กันอยู่แล้วว่า กายนี้นั้นไม่มีการทรงตัว พระพุทธเจ้าตรัสว่า ความตายเป็นของเที่ยง แต่
ทว่าชีวิตเป็นของไม่เที่ยง ในเมื่อความตายเป็นของเที่ยง ชีวิตเป็นของไม่เที่ยง เราจะต้องตาย
เมื่อไรก็ได้ แต่การตายของเราก็ควรจะตายครั้งนี้เป็นครั้งสุดท้าย ไม่มีการตายต่อไปในข้างหน้า
เพราะอะไร เพราะว่าทุกคนที่มาตั้งอยู่ที่นี้ มาด้วยศรัทธาปสาทหะแท้ อาศัยกำลังบารมีที่เป็น
ปรมัตถบารมี คำว่าเป็น **ปรมัตถบารมี** ฟังๆ ไปแล้วจะหายกอดกันไม่ใช่

ปรมัง แปลว่าอย่างยิ่ง บารมี หมายถึงกำลังใจ มีกำลังใจสูงอย่างยิ่ง อันนี้เป็นสิ่งที่
พระพุทธเจ้าต้องการ ในเมื่อท่านมีกำลังใจสูงอย่างยิ่ง ที่ตามภาษาบาลีเรียกว่า **ปรมัตถบารมี** ก็ควร
จะรวบรวมกำลังใจให้เข้าถึงจุดสูงสุด สำหรับท่านศึกษาเบื้องต้น อันดับแรก หรือว่าศึกษาเบื้องต้น
ปลายก็ตาม ขออย่าทิ้ง **อานาปานุสสติกรรมฐาน อานาปานุสสติกรรมฐาน** ก็หมายถึงว่า การกำหนดรู้
ลมหายใจเข้าออก นี่เป็นเรื่องใหญ่มาก การกำหนดรู้ลมหายใจเข้าออกจะใช้คำภาวนาว่าอย่างไรไม่
สำคัญ นี่หมายความว่า อาตมาอนุมัติทุกอย่าง คำภาวนานี้ท่านคล่องแบบไหนว่าแบบนั้น คือชานาญ
มาในแบบไหน แล้วอย่าเปลี่ยน พยายามกำหนดรู้ลมหายใจเข้าหายใจออก เวลาหายใจเข้ารู้ที่อยู่ว่า
หายใจเข้า เวลาหายใจออกรู้ที่อยู่หายใจออก การกำหนดรู้ลมหายใจเข้าหายใจออก เป็น **อานาปานุสสติ
กรรมฐาน** หรืออีกนัยหนึ่งท่านเรียกว่า กรรมฐานสำหรับระงับกายสังขาร เป็นการระงับทุกขเวทนา
ที่มันเกิดกับชั้น 5 ถ้าจิตเรามีสมาธิสูง ทุกขเวทนา มันก็จะบรรเทามาก ถ้าหากเรามีสมาธิถึงฉาน 4
ทุกขเวทนาจะไม่ปรากฏแก่อารมณ์ มันจะมีความสบาย ร่างกายจะมีความทุกข์จากโรคภัยไข้เจ็บ
อะไรก็ตาม มันก็รู้สึกเฉยๆ จิตเป็นสุข และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง **อานาปานุสสติกรรมฐาน** จะทำให้
จิตใจของบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย ทรงอยู่ในสติสัมปชัญญะสมบูรณ์แบบ

สำหรับคำภาวนา ถ้าเราภาวนาว่า **พุทโธ** ก็หมายถึงว่า นึกถึงความดีของพระพุทธเจ้าเป็น
พุทธานุสสติ ภาวนาว่า **ธัมโม** ก็เป็น **ธัมมานุสสติ** ภาวนาว่า **สังโฆ** ก็เป็น **สังฆานุสสติ** หรือว่าภาวนา
ว่า **นิพพานัง** ก็หมายถึงว่าเป็น **อุปสมมานุสสติกรรมฐาน** ถ้าภาวนาคำว่า **นิพพานัง** จิตนึกไว้ก่อน ว่า
เราขอตั้งจิตเฉพาะพระนิพพาน ถ้าตายจากคราวนี้ ชั้น 5 จะฟังฟัง เราก็ไปพระนิพพานแต่ว่าก่อนที่
จะตั้งจิตทำสมาธิใดๆ ก็ตาม ตั้งใจไว้เสมอว่า ถ้าชั้น 5 ของเราสลายตัวฟังเมื่อไร เราขอไปพระ
นิพพาน จิตตั้งพระนิพพานไว้เป็นอารมณ์ แต่เราก็เริ่มภาวนาพิจารณาตามอหัชย อย่างนี้ถ้าจิตออก
จากร่างเมื่อไรเราก็ไปนิพพานที่เราทำกันเพื่อพระนิพพาน แต่ถื่อนานิพพานสูงเกินไป แหม อาตมาก็
ขอตอบว่า ไม่สูง ไม่สูงเกินกำลังของบรรดาท่านพุทธบริษัทที่มีศรัทธาแท้มาด้วยความจริงใจ
สำหรับจิตที่จะเข้าถึงพระนิพพานได้นั้น เราก็ต้องถือว่า **จิตตานุปัสสนา** เป็นบรรทัดฐาน คือ

หนึ่ง **จิตมีราคะ** เรารู้ที่อยู่ว่า **จิตมีราคะ** หรือ

สอง **จิตปราศจากราคะ** เรารู้ที่อยู่ว่า **จิตปราศจากราคะ**

คำว่า **ราคะ** หมายถึง ความกำหนัดยินดีในของสวยสดงดงาม เป็นรูปสวยเสียงเพราะ กลิ่น
หอม รสอร่อย สัมผัสระหว่างเพศ เรานิยมชมชอบว่าดี แต่ความจริงสิ่งทั้งหลายเหล่านี้มันเป็น

อนิจจัง หากความเที่ยงไม่ได้ เพราะอะไร รูปสวย สวยประเดี๋ยวเดียว มันก็เศร้าหมอง จะเป็นรูปคน รูปวัตถุก็ตามมันไม่ได้สวยจริง มีความเศร้าหมองเป็นปกติ เกิดขึ้นในเบื้องต้นมันก็เสื่อม ไป สลายตัว ไป อย่าง ป้าสงว นี้เมื่อสาว ๆ หล่อหล่อเซ่งวับ เขาหล่อแต่ลึ่มซัด อย่างฉับเป็นต้น ฉับนี้เขาว่าหล่อ เหมือนกัน ช่างหล่อรีบเกิน ไป ลึ่มซัด ขายส่งกลายเป็นพระโบราณไปในะอันนี้ความจริงเราเกิดเป็น เด็ก เกิดเป็นหนุ่มเป็นสาว ผิวพรรณดี รูปร่างหน้าตาดีเปล่งปลั่งไปด้วยเลือดฝาด พอแก่มาก็ทรุด โทรม ในที่สุดก็ตาย มีสภาพเหมือนกัน

แล้วสำหรับเสียง เสียงถ้าเราคิดว่ามันไพเราะเสนาะโสต ใ้เจ้าเสียง ฟังแล้วมันก็ผ่านหูไป มันไม่มีการทรงตัว กลิ่นก็เหมือนกัน กระทบกลิ่นที่เราชอบใจมันหอม กระทบแล้วมันก็หายไปไม่มี อะไรทรงตัว สำหรับรสอาหารก็จะมีความรู้สึกรสชาบชาน เมื่อถูกปลายลิ้นกับกลางลิ้นตั้งแต่โคน ลิ้นลงไป กลิ่นก็หายไปการสัมผัสถูกต้อง ความรู้สึกเสียงกระสันขึ้นมาในระหว่างการสัมผัส ระหว่างเพศหลังจากสัมผัสแล้ว มันก็สลายตัวไป

เป็นอันว่ารูป เสียง กลิ่น รส และสัมผัสใดๆ ก็ตาม ท่านจัดว่าเป็นราคะจิตนี้เรามีกำหนด ยินดี ถ้ามันเกิดขึ้นมาอย่างนี้ เราต้องคิดว่า สิ่งทั้งหลายเหล่านี้มันเป็น อนิจจัง มันไม่มีการทรงตัว เราไม่ควรจะยึดถือเป็นอารมณ์ คือไม่หลงจนเกิน ไป ไม่หลงรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสทั้งหมด มันจะ ทรงอยู่กับเราตลอดเวลา ตลอดสมัย ไม่ช้าความเสื่อมเกิดขึ้น ความเสื่อมเกิดขึ้น ความเปลวความ ปรารถนาก็น้อยลง ในที่สุดเราก็ต้องตาย เมื่อตายไปแล้วมีอะไรบ้างใน รูป เสียง กลิ่น รส และสัมผัส ที่เราปรารถนามัน จะทรงอยู่กับเรา ในเมื่อเรามีความหลงใหลใฝ่ฝันในรูปเป็นต้น รูปหรือเสียงก็ตาม ทั้งหมดนี้ว่าเป็นเราเป็นของเราเป็นความปรารถนาผิด เพราะสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา ถ้ามันเป็นเราจริง เป็นของเราจริง มันก็ทรงตัว เพราะว่าเราไม่ต้องการให้มันสลายตัว น้อยๆ เรา ต้องการให้มันทรงตัว มันก็ไม่ทรงตัวเมื่อถึงความเป็นหนุ่มเป็นสาวเกิดขึ้น เราไม่อยากจะแก่มันก็จะแก่ ร่างกายของคนทุกคนไม่อยากจะป่วยมันก็จะป่วย อย่างตอนนี้คือไม่ไอ ขึ้นไปตอนเย็นไอเกือบแยะ ไอ พอเลิกไอแล้วก็หลับ หลับเลยเข้าเป็นนิโรธสมาบัติ นะ อย่าไปล่อนิโรธ

ฟังให้ดีนะ เดี่ยว เขายัง มีคนเขาหาเรื่องอยู่ตลอดเวลาเมื่อวันหนึ่ง ไปเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตรัสว่า มีคนพูดว่า เวลา นี้ มหาวิระ อวดฤทธิ์อวดเดชมาก ท่านว่าอย่างนั้น โน้น เขา เอาเรื่องเมื่อสมัยเมื่อป่วยคราโน้นขึ้นไปอาเจียนบนธรรมาสน์ แล้วก็ขึ้นไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ท่านตรัสถามว่า วันนี้เทศน์บารมี 10 หรือ ที่เคยพูดให้ฟัง ทราบว่าคงจะเทศน์ผิดจงหว่า ท่านจึงเตือน เมื่อท่าน เตือนก็ เมื่อท่านเตือนแบบนั้นก็รู้ว่า เทศน์คงจะพลาดไป ท่านก็เลยเตือนว่าคำว่า บารมี 10 แปลว่า อะไร บารมีแปลว่า อะไร ก็ตอบไม่ได้ แปลว่า เต็ม ท่านบอกว่ามันจะเต็มได้อย่างไร คำบารมีแปลว่า กำลังใจเต็ม นี้ขอย้อนนะ เขาเอาเรื่องนี้ไปกราบทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ว่า พระมหาวิระ นี้ ชอบอวดฤทธิ์อวดเดช เมื่อตรัสแบบนี้เอาตามก็บอกว่าเขาช่างเขา เมื่อมีฤทธิ์จะอวดมันก็อวด ความจริงมันไม่ได้อวดฤทธิ์อวดเดช นี่อันนี้ไม่ใช่ฤทธิ์ไม่ใช่เดช พูดตามทรรสนะของคนจะตายเมื่อคนจะ

ตายก็ต้องรวบรวมกำลังใจเป็นมหากุศล จุดนั้นแหละทุกคนจะมีอะไรแปลก ๆ จากอารมณ์เดิมที่เรา
ทรงอยู่

อย่างบรรดาท่านทั้งหลายที่มาฟังกันอยู่ทุกวันนี้ ท่านอาจจะคิดว่าไม่ได้อะไรเลย กลับไป
บ้านก็เห็นเป็นคนธรรมดา ฮี ถ้าคนผิดธรรมดา ก็หมาใช้ใหม่ นะ ก็เป็นคนธรรมดา จิตใจยุ่งง่าย ๆ
แต่ทว่าพอป่วย ถ้าเราไม่ประมาทในชั่ววินาทีคิดว่า ถ้าป่วยนิดหนึ่งต้องคิดไว้เลย เดียวนี้อาจจะตาย
ก็ได้ พอกำลังใจแบบนี้นั้นแหละ อารมณ์กุศลทั้งหมดมันจะรวมตัวทันที เมื่อกำลังกุศลมารวม
ตัวอย่างนี้ถ้าเราจะตายจริงสิ่งที่มันจะปรากฏ ระยะเวลาที่ตายก็คือ แสงสี หรือ รูปโฉมโนมพรรณที่เรา
คาดไม่ถึง นั่นก็คือ ภาพของเทวดาบ้าง พรหมบ้าง พระอริยเจ้า มีพระพุทธเจ้าเป็นประธานบ้าง จะ
ปรากฏชัด มีแสงสว่าง สวยสดงดงาม เห็นชัดเหมือนกับเรา ทุกคนนั่งอยู่เวลานี้ แล้วเวลานั้นเองพวก
เราก็จะสนทนากับท่านได้ถ้าจิตใจของเราอยู่ในระดับไหน ก็จะมีเทวดาหรือพรหมชักชวนไปอยู่ใน
สถานที่นั้น ถ้าเรามีกำลังใจเข้าถึงขั้นกามาวจรหกชั้น เทวดาหกชั้นก็จะชวน ถ้าเรามีพลังจิต มีกุศล
จิตดี ถึงพรหม พรหมก็จะชวน แต่เขาชวนถึงระดับชั้นไหนเราไปได้ถึงระดับชั้นนั้น ถ้าหากว่าพระ
ชวณก็แสดงว่าพระชวณก็แสดงว่าเราไปนิพพานได้

ในเมื่อกำลังจิตเป็นมหากุศลใหญ่มันเป็นอย่างนี้ ถ้าเวลาเราป่วยอย่าลืมนะมันจะบอกจุด
ก่อนตาย แล้วจิตใจเราพอใจชั้นไหน เราก็ไปชั้นนั้น นี่ กำลังใจของคนที่ป่วยหนัก แล้วก็ไม่ประมาท
ในชีวิตมันจะมีสภาพแบบนี้ ในเมื่อมีคนเข้าไปทราบบทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทราบ
ท่านจึงได้ตรัสให้ฟังบอกว่าเวลานี้มีคนเขาพูดกันว่า พระมหาวีระ ชอบอวดฤทธิ์อวดเดช อาตมาก็
เลยถวายพระพรบอกว่า ช่างเขาเถอะ เขาอยากจะทำ เป็นเรื่องของเขา อาตมาอยากพูดเป็นเรื่องของ
อาตมา ในเมื่อพูดความเป็นจริง ใครจะว่าอะไรก็ช่าง ไม่เห็นจะหนักอะไรที่ไหน

พระองค์จึงได้ตรัสว่า ผมก็เหมือนกัน เมื่อก่อนนี้เขาหาว่า หม่าพี่ชาย เดียวนี้เขาหาว่าหม่าพ่อตา
ซะแล้ว ราคาสูง จึงได้ทูลถามว่า เขาว่าอย่างไร หม่าพ่อตานี้ไม่รู้เรื่อง ท่านบอกพ่อตากำลังเป็นไข้หนัก
ผมเอาเหล็กกรอกปากให้เมาแล้วพาพ่อตาวิ่ง พ่อตาเลยเป็นโรคหัวใจวายตายไปเลย ดีเหมือนกันนี่
ใครเป็นไข้เป็นไข้หนักอยากจะวิ่ง กินเหล้านะ เป็นอันว่า เรื่องของเขาจะพูด มันเป็นเรื่องของเขา จง
อย่าถือวาตะคำชม แล้วจงอย่าถือวาตะคำติ เขาชมว่าเราดีถ้าเราแล้ว เราก็ไม่ตีไปถามเขา ถ้าเขาติว่าเรา
แล้ว ถ้าเราดีเสียแล้ว เราดีไม่แล้วไปตามคำเขาพูด

เป็นอันว่า ขอทุกคนพยายามคิดไว้เสมอ คุณกำลังใจของตนว่า เวลานี้จิตของเรามีราคา คือมี
ความกำหนัดยินดี ในรูปสวย ใ้รูปร่างไม่ใช่หมายถึง รูปคนเสมอไป รูปคนก็ตาม รูปสัตว์ก็ตาม รูป
วัตถุก็ตาม เราหลงใหลใฝ่ฝันว่ามันมีความสวยสดงดงามหรือเปล่า คุณจิตของตนเป็นสิ่งสำคัญ นี้เราจะ
ไปสวรรค์ เราไปนิพพานเราจะไปพรหมได้ มันอยู่ที่จิต หรือว่าเราจะไปนรก ไปเป็นเปรต อสุรกาย
สัตว์เดรัจฉาน มันก็อยู่ที่จิต ถ้าจิตของเราเศร้าหมอง มีความโกรธเป็นพื้นฐาน มีความหลงใหลใฝ่ฝัน
ในรูปโฉมโนมพรรณ มีความเสียดายในสิ่งที่อยู่เบื้องหลังเสียดายในชีวิตของเรา คิดว่าไม่น่าจะตาย
ไม่น่าจะป่วย มีจิตเศร้าหมองมีอารมณ์กั้ม อย่างนี้ไปอบายภูมิ

พยายามชำระจิตของตนเป็นสำคัญ อย่าไปหลงไหลใฝ่ฝันจนเกินไป อะไรที่มันเป็นของ
ธรรมดา ก็ปล่อยให้มันเป็นเรื่องของมัน ธรรมดาของมันเป็นอย่างไรธรรมดาของบุคคลและวัตถุก็
เกิดขึ้นมาแล้วมันเสื่อม ตัวเสื่อมก็คือ ตัวเคลื่อนไปของมันก็แก่ลง ไอ้คนมันก็เริ่มแก่เริ่มแก่ จากเด็ก
เล็กเป็นเด็กใหญ่ ก็หมายความว่ามันแก่ขึ้น จากเด็กใหญ่เป็นหนุ่มเป็นสาว แก่ขึ้น จากหนุ่มสาว ร่างกาย
โทรมลงเรียกว่าแก่ลง เมื่อความแก่ขึ้นแล้วแก่ลงมันมีอยู่มันก็ถึงวันตายแน่นอนอนึ่งวันหนึ่ง นี่ถ้าเรา
จะฟังตาย เสียชีวิตใหม่ ถ้าเราเสียตายหรือไม่เสียตาย เราก็ตาย จะไปเสียตายมันทำไม ไอ้ชีวิตนี้
ไม่มีความหมายอรรถภาพร่างกายไม่มีความหมาย ความหมายที่มันจะทรงตัวอยู่ได้ ไม่มี ที่
พระพุทธเจ้าตรัสกับ เปสกาลิ ว่า **ชีวิตเป็นของไม่เที่ยง แต่ความตายเป็นของไม่เที่ยง ขอเธอทั้งหลาย
จงอย่าประมาทในชีวิต** ตอนนี่ต้องจำไว้เสมอ แล้วก็คิดว่าถ้าเราจะฟังตายในคราวนี้ เราขอไป
นิพพาน ถ้าเราละจิตมันเกิดขึ้น มีจิต จิตมีราคะ มีความกำหนัดยินดี จงหาทางแก้ด้วยความจริงเท่าที่
ปัญญาจะช่วยตัวเองได้

ดูดอกไม้ที่บ้านของเรา ถ้าบังเอิญจะมี นำมานูชาพระ ดูคิดว่าดอกไม้ที่เรานำมานี้ สวยสด
งดงามเป็นของดีของสด เวลากาลผ่านไปมันยังเหี่ยวลงไปทีละน้อยๆ ในที่สุดมันก็จะแก่แล้วก็ร่วง
โรยไป ก็ต้องดูว่าชีวิตของดอกไม้มีสภาพอันใด ร่างกายของคนและสัตว์ แม้แต่เราเอง ก็มีสภาพ
แบบนั้น เมื่อมีความเกิดขึ้นในเบื้องต้น มันก็มีโทรมไปในท่ามกลาง แล้วก็มีการสลายตัวไปในที่สุด
นี่อย่างหนึ่ง

แล้วอีกอย่างหนึ่งจิตมีความกำหนัดยินดีใน ระหว่างรูป เสียง กลิ่น รส เกิดขึ้นถ้าเป็นเรื่อง
ของคนและสัตว์ ก็พิจารณาตามความจริงว่า ร่างกายของคนก็ดี ร่างกายของสัตว์ก็ดี มันมีสภาพสวย
ตรงไหนกันแน่ ผมสวยหรือ ถ้าผมสวยจริงๆ ก็ไม่ต้องชำระสะสาง ไม่ต้องสระ ไม่ต้องล้าง ไม่ต้อง
ซัก ไม่ต้องหวี ไม่ต้องทำอะไรทั้งหมด มันจะดี มันจะสวย หากว่าเรายังมีการตกแต่ง ชำระล้าง
สะสางอยู่ แสดงว่าผมนี้มันเป็นของไม่สวยแต่เราตกแต่งมันจึงเห็นว่าดี เห็นว่าสวยมีความ
เรียบร้อยสำหรับหนังและเนื้อเป็นต้น ไอ้หนังและเนื้อนี้ ความจริงถ้าเราไม่อาบน้ำซักสองสามวันก็
ต้องคิด เพราะว่าเหงื่อโคลมมันพอกพูนเข้ามา เราก็รังเกียจ นี่แสดงว่าร่างกายมันเต็มไปด้วยความ
สกปรก เมื่อดูภายนอกสกปรกอย่างนี้ ถ้านึกถึงเข้าไปข้างในอีกที เลยหนังเข้าไปถึงเนื้อ ถ้าเราหนัง
ลอก หนังออกเสียหมด ร่างกายของคนและสัตว์ก็ไม่มีอะไรน่ารัก เราจะรังเกียจว่าหนังของเขาถลอก
ปอกเปิด ไปเสียแล้วเหลือแต่เนื้อเป็นของไม่น่าดู ถ้าเลยเนื้อเข้าไปอีกที ลอกเนื้อออก ข้างในมีแต่
อวัยวะภายใน ตับ ไต ใส ปอด มีน้ำเลือด น้ำเหลือง น้ำหนอง อุจจาระ ปัสสาวะ

เป็นอันว่าทุกสิ่งทุกอย่างนี้เป็นของน่าเกลียดโสโครก แล้วถ้าเป็นวัตถุธาตุเต็มไปด้วยความ
สกปรก ทำไมจิตใจเราจึงเข้าไปผูกพันเรื่องนี้เป็นสำคัญ ถ้าจิตของเรามีราคะเกิดขึ้นก็ใช้ **อสุภ
กรรมฐาน** กับ **กายคตานุสสติกรรมฐาน** อสุภแปลว่า ไม่งาม มันไม่สวย ต้องหาคำว่าไม่สวยให้เข้า
มาพบกับจิตจริงๆ คำว่าไม่สวยจะไปในีกวาดภาพ ดูของตัวเราเป็นสำคัญ เป็นแต่ร่างกายของเรา

อะไรมันสวย เราคิดว่ามันสวยจริงๆ ลองไม่อาบน้ำสัก 3 เดือน ไม่ต้องแต่งเนื้อแต่งตัวหมด แลก็ลองไปส่องกระจกดู มันสวยตรงไหน ดีไม่ดีนี่กว่าผีหลอกไซ้ไหม นี่เชย

นี่เป็นอันว่า ถ้าจิตมีราคาก็ตัดด้วย อสุภกรรมฐาน อสุภ แปลว่า ของไม่สวยไม่งาม ดูหาความจริงว่า ถ้าเราไม่ชำระล้างมันนี่มันจะเป็นอย่างไร ในที่สุดมันก็จะทรุดโทรม เสรีหมอง นี่ถึงเนื้อแท้ของมัน นี่เมื่อพิจารณาร่างกายด้วย กายคตานุสสติกรรมฐาน คิดว่ากายนี้ประกอบไปด้วยธาตุ 4 คือ ธาตุน้ำ ธาตุดิน ธาตุลม ธาตุไฟ แบ่งออกมาเป็นอาการ 32 มี ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ เป็นต้น ทุกส่วนที่ร่างกายมันสะอาดตรงไหน สกปรกตรงไหนค่อยๆ คิด

และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าเราป่วยก็ต้องเอาจิตเข้าไปตั้งไว้บนจุดว่าขันธ 5 คือ ร่างกายทั้งร่างกายของเรา นี่มันดีหรือมันไม่ดี ถ้ามันดีจริงๆ มันจะไม่ต้องสร้างอารมณ์ใจของเราให้เป็นทุกข์ เพราะอะไร เพราะว่ามันดี ตั้งแต่เกิดมาแล้วไอ้เจ้ากายมันสร้างใจให้เกิดเป็นทุกข์ เป็นทุกข์เพราะไม่มีอาหารจะกิน ต้องเห็นเหนื่อยทุกอย่าง เรื่องอาหาร เป็นทุกข์เพราะไม่มีของจะใช้ เป็นทุกข์เพราะเกรงไม่มีบั้งจะอยู่ เป็นทุกข์เพราะว่าเกรงว่ามันจะป่วยไข้ไม่สบายเราก็หาทรัพย์สินทั้งหลายมาประคองกาย นี่แสดงว่า ร่างกายไม่ดี มันเป็นทุกข์ ทำให้ใจต้องดิ้นรน

ก็เป็นอันว่าคิดว่าใจของเราที่องค์สมเด็จพระทศพลกล่าวไว้ว่า มันไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา นี่เป็นของจริง ในเมื่อร่างกายมันไม่ดีอย่างนี้แล้ว บรรดาท่านพุทธบริษัทชายหญิงพยายามตัดกำลังใจเสีย ว่าถ้าจิตจะพึงมีราคา มีความกำหนดยินดีในร่างกาย จงวางภาระมันเสีย ค่อยๆ วาง อย่าไปวางแรงเดี๋ยวมันจะแตก ร่างกายถ้าไม่มั่นคง จิตใจถ้าไม่มั่นคง วางแรงมันแตกค่อยๆ วางตามกำลังใจที่มันจะพึงวางได้ การวางได้น้อยอย่างพระโศดาบัน พระโศดาบันวางได้แบบเบาๆ ยังมีความรักในระหว่างเพศ แต่มีอยู่ในขอบเขตของศีล คือ ไม่ทำกาเมสุมิจฉาจารพระโศดาบันวางความโกรธได้ โดยที่ยังมีความโกรธขังใจ แต่ว่าไม่ทำร้ายใครด้วยอำนาจ เกรงว่าศีลจะขาด พระโศดาบันวางความหลงได้ คือ พระโศดาบันยังต้องการความสวยสดงดงาม แต่ว่าพระโศดาบันก็ไม่ลืมความตาย

อย่างนางวิสาขา มีเครื่อง มหาลาปสาธน์ วันหนึ่งไปสดับพระธรรมเทศนาขององค์สมเด็จพระบรมโลกนาถ สัมเครื่อง มหาลาปสาธน์ มีราคา 16 โกลีไว้เมื่อหญิงคนใช้วิ่งเข้าไปดู ถ้าหากเธอบอกว่า ถ้า พระอานนท์ เก็บไปแล้ว ก็ไม่ต้องเอามา ก็พอดี พระอานนท์ เก็บไว้ก่อน พอรุ่งขึ้นเช้า นางก็ขอประกาศถวายของค์สมเด็จพระชินวร คือ ประกาศถวายแล้วก็ขายเจ้าของบำรุง เอาเงินบำรุงสงฆ์เงินมันตั้ง 16 โกลี ไม่มีชาวบ้านเขาซื้อ เสือตัวเดียว เมื่อไม่มีใครซื้อ นางวิสาขา ก็ซื้อเอง ซื้อเองแล้วเงิน 16 โกลี บำรุงพระพุทธศาสนา

เป็นอันว่า พระโศดาบันยังมีความต้องการสวย แต่ก็ไม่เมาในความสวย มีจิตมุ่งมั่นในการให้ทานเป็นสำคัญ ฉะนั้นตระกูลที่เป็นพระอริยเจ้า คือตั้งแต่พระโศดาบันขึ้นไป จะเห็นว่า ตระกูลนั้น หรือ บุคคลนั้นจะมีจิตมุ่งมั่นไปในทานกองการกุศล หวังการสงเคราะห์เป็นสำคัญ สมเด็จพระภควันต์บรมศาสดาตรัสห้ามพระว่า ถ้าตระกูลใดเป็นพระเสขบุคคล คือ เป็นพระอริยเจ้าตั้งแต่พระ

โศดบันขึ้นใจไป ห้ามพระสงฆ์ของเถรวาท ถ้าไปขอท่านมีความสงสารท่านให้ ดีไม่ดีท่านขอ
หิบบอยยืมกุ้มเขามาให้ นี่เป็นการทำลายศรัทธาของบรรดาท่านพุทธบริษัท

ฉะนั้นสำหรับวันนี้ ก็ขอเตือนบรรดาท่านพุทธบริษัทในด้าน **จิตตานุปัตสนามมหาสติปฎิ
ฐาน** ว่าทุกๆ วันจิตคิดไว้เสมอว่า เวลานี้เรามีราคะไหน ถ้าจิตมีราคะก็จงรู้ว่าจิตของเรามีราคะ แล้ว
เมื่อรู้แล้ว ก็อย่าคิดว่าราคะนี้เป็นปัจจัยทำลายความดีของอารมณ์ทั้งนี้เพราะอะไร เพราะว่ามันจะทำ
ความวุ่นวายให้เกิดขึ้นแต่ปกติเราเกิดมาราคะมันก็มีอยู่แล้ว ในเมื่อราคะมันมีอยู่แล้วเราก็พยายาม
แก้ไขค่อยๆ แก้ ค่อยๆ ไข ค่อยๆ วาง จะไปนึกว่าวางทีเดียวมันให้หมด ใช้วิธีมีอารมณ์รักรู้อยู่หนึ่ง คือ
มีจิตกำหนดไว้อยู่เสมอ เมื่อเราต้องมีคู่ตัวเมียอยู่ด้วยกันในระหว่างเพศ เมื่ออยู่แล้วก็แล้วกันไป มี
แล้วก็แล้วกันไป ภาระใดเป็นภาระของสามีภรรยาที่ต้องทำตามหน้าที่ให้ครบถ้วน แต่จิตนี้ก็คิดไว้
เสมอว่า สิ่งทั้งหลายเหล่านี้มันเป็นปัจจัยของความทุกข์ มันไม่เป็นปัจจัยของความสุข ความสุขมัน
จะเกิดขึ้นมาได้ก็เพราะอาศัยที่เราไม่มีราคะจิต ปราศจากความหนัก

ในเมื่อจิตมันมีราคะกำหนดจับอยู่อย่างนี้มันมีความหนัก จิตใจเราจะปราศจากความดี สิ่ง
ที่เราต้องการก็คือ นิพพาน ตามที่องค์สมเด็จพระชินศรีทรงแนะนำ นี่เราทำอย่างไร มีคู่ครองอยู่ๆ จะ
มาแยกทางกันมันก็เกิด มันไม่ใช่ของดี ทางที่ดีก็พึงมีอยู่ว่า คิดไว้เสมอว่า สภาวะมีคู่ครองมันเป็นไป
แล้วด้วยอำนาจของกิเลส ก็เป็นไปแต่ทำให้มันเป็นไปเฉพาะชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย กำลังใจของเรามี
ความต้องการอย่างเดียวคือ พระนิพพาน เราจะพยายามหาทางกำจัดราคะ กิเลสที่มีอยู่ในจิตให้
สลายตัวไปให้ได้ ที่นี้เราทำอย่างไร ก็พยายามจับหาความจริง ร่างกายของคนผู้ชาย ผู้หญิง สัตว์มัน
สกปรกหรือสะอาด หาความจริงให้มันพบ หาความจริงร่างกายของคนอื่นมันหายาก หากจากเราเอง
มันหาง่าย ที่พระพุทธเจ้าให้ดูภายในกาย คำว่า ภายในกายก็หมายถึงว่า ภายในของเรานี้มันจะสะอาด
หรือมันสกปรก ภายในประกอบด้วยอะไร

ภายในประกอบไปด้วย ธาตุ 4 คือ ธาตุน้ำ ธาตุดิน ธาตุลม ธาตุไฟ ท่านแนะนำว่าให้ทำใจ
เหมือนกับ นายโคฆาต บุคคลผู้ฆ่าโค เวลาฆ่าโคแล้วก็เอาส่วนที่เป็นดิน คือ เป็นเนื้อกระดูกไปวาง
ไว้ส่วนหนึ่ง สะ มันทันไม่ให้มัน เอาน้ำไปวางไว้ส่วนหนึ่ง เอาเนื้อไปวางไว้ส่วนหนึ่ง เอากระดูก
ไปวางไว้ส่วนหนึ่ง เอาตับ ไตไส้ปอด อูจจาระ ไปวางไว้ส่วนหนึ่ง แล้วก็มานั่งพิจารณาว่า โคตัวที่
เรานี้ก่อน มันสวยเวลานี้มองที่จุดใดจุดหนึ่ง เพียงสักองนี้ มันสวยตรงไหนเราจะไม่เห็นสภาวะ
ความสวยในร่างกายของโค เพราะแยกมันออกเสียแล้ว เป็นท่อน เป็นกอง ข้อนนี้มีอุปมาฉันใด
ร่างกายของเราก็มีสภาพอย่างนั้น ร่างกายของเราไม่สวย ถ้าเราเห็นร่างกายของเราไม่สวย ร่างกาย
ของเราไม่ดี นี่เราจะเห็นร่างกายของใครก็ตามที มันจะมีความรู้สึกลักษณะนั้นอยู่เสมอ นี่ค่อยๆ คิด
ค่อยๆ ทำ ไม่ใช่จะมานั่งแนะนำกันบอกว่าร่างกายมันไม่ดี ร่างกายมันไม่สวย จิตมีราคะไม่ดีกลับไป
แยกทางกันนะเสร็จ พระไม่มีข้าวกิน ค่อยๆ ทำไป

บางท่านจะไปคิดหนักใจว่า เวลาที่เราแต่งงานกันเสียแล้ว นี่ทำอย่างไรจะแยกกันได้หรือ เมื่ออยู่ด้วยกันไอ้ราคะกิเลสมันก็มี ก็ปล่อยให้มันมีไป มันจะเป็นไรไปมันจะมีก็ดี ก็ทำงานตามหน้าที่ทุกอย่าง แต่ว่าถ้าจิตใจของเราพยายามให้มันกระทำกำลังใจให้ห่างลง ตัวอย่างเขามีดมไป

อย่าง นางวิสาขามหาอุบาสิกา เป็นพระโศดาบันตั้งแต่อายุ 7 ปี พออายุ 16 ปี เธอก็แต่งงานก็มีลูกตั้ง 20 คน แล้วก็เธอเป็นพระโศดาบันได้

อย่าง ท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐี ก็เช่นเดียวกัน ว่า อนาถบิณฑิกเศรษฐี ท่านเป็นพระโศดาบัน ท่านก็อยู่คู่ครอง แล้วการอยู่เป็นคู่ครองก็ถือว่าอยู่กันตามหน้าที่ จิตใจของท่านทั้งหมดนี้มุ่งพระนิพพานเป็นอารมณ์ ในเมื่อจิตมุ่งพระนิพพานเป็นอารมณ์ ถ้าตายจากความเป็นคนใจมันก็ไปนิพพาน นำกันเรื่อง จิตตานุปัสสนามหาสติปัญญา ยาวไปนิดหนึ่ง ยาวไปมากนะ วันนี้พูดครึ่งชั่วโมงกว่า

ท่านบอกจิตมีราคะก็รู้ว่าจิตมีราคะ ถ้าจิตปราศจากราคะก็รู้ว่าจิตปราศจากราคะ จิตปราศจากราคะมันเป็นอย่างไร วันนั้นเวลานั้นจิตมันจะมีความสุข มันจะมีความปลอดโปร่ง ความผูกพันในเรื่องรูปสวย เสียงเพราะ กลิ่นหอม รสอร่อยมันจะไม่มีสำหรับจิต อารมณ์จะสบาย รู้จักใจมันไว้ คุณจิต คำว่าคุณจิตก็คือ คุณอารมณ์ของจิต จิตมันมีสภาพดี ที่เราไม่ดีด้วยก็เพราะอาศัยทุกสิ่งภายนอกเข้ามากระทบ คือ อารมณ์ของกิเลสทำให้จิตกระเพื่อม จิตมีสภาพเหมือนน้ำใส นอนนิ่งอยู่ในตุ่ม จิตแท้ๆ แต่ทว่าที่เราต้องเวียนว่ายตายเกิดเพราะมีกิเลสเข้ามาควบ กิเลสตัวสำคัญตัวแรกในจิตตานุปัสสนามหาสติปัญญา ก็คือ ราคะ

นี่ขอบรรดาท่านพุทธบริษัทจงระมัดระวังราคะไว้เป็นสำคัญ ถ้าจิตมันมีอารมณ์ผูกพันสิ่งหนึ่งสิ่งใด ที่ไม่จำเป็นจะต้องมีจะต้องใช้ แต่จิตใจมันอยากจะได้ก็จึงเตือนใจมันว่า สิ่งที่เราปรารถนาอยากจะได้มานี้มันไม่มีสภาพตรงตัวประเดี้ยวมันก็เก่า เมื่อเก่ามามันก็เศร้าหมอง ประเดี้ยวก็ความทรุดโทรมมันก็เกิดขึ้น ในที่สุดมันก็พัง แล้วร่างกายเราก็มีสภาพอย่างนี้เหมือนกัน เราจะต้องการเฉพาะสิ่งที่เรามีความจำเป็น ต้องกินต้องใช้เท่านั้น ถ้าสิ่งใดของฟุ่มเฟือยเกินไป เราจะไม่มีเอาใจเข้าไปติดจนเกินไป นี่รักษากำลังใจไว้แบบนี้ละ คิดไว้ว่าจิตดีหรือไม่ดี

วันนี้เอาเฉพาะราคะ นั่งคิดไปอยู่เสมอ มันก็ลึ้มบ้าง ไม่ลึ้มบ้าง มันก็เป็นของธรรมดา แล้วจงอย่าลืมนะว่าการรวบรวมกำลังใจวันละเล็กน้อยวันละน้อยนี้ เวลาจะตายจริงๆ อารมณ์ที่เขารวบรวมไว้วันละเล็กน้อยนี้ มันจะรวมตัวจริงๆ รวมตัวตรงไหน ท่านเจริญสมาธิจิตได้บ้างไม่ได้บ้าง ดีบ้างไม่ดีบ้าง อย่าลืมนะ ดีบ้างไม่ดีบ้าง มันดีมันก็ดี ดีน้อยมันก็ดี ดีมากมันก็ดี การรวบรวมกำลังใจ ก็เหมือนกับน้ำตกมาจากปากฟ้าที่ละลายๆ แต่ว่าไอน้ำที่ตกลงมา มันมีภาชนะสำหรับรองเมื่อตกลงมาหลายๆ มันก็รวมตัวกันมากขึ้น บุญกุศลที่บรรดาท่านพุทธศาสนิกชนทำ มันไม่ไปไหน มันรวมอยู่ที่ใจของท่าน ท่านสมาทานศีล ศีลมันก็รวมอยู่ที่ใจท่านถวายทาน ทานกำลังกุศล ทานมันก็รวมอยู่ที่ใจ เจริญสมาธิจิตสมาธิจิตมันก็รวมอยู่ที่ใจ เจริญวิปัสสนาญาณ วิปัสสนาญาณมันก็รวมอยู่ที่ใจ

ที่พูดมาเมื่อคืนนี้ มีทั้งสมณะ และ วิปัสสนา รวมทั้งใจ จิตมีสภาพจำ เมื่อจิตมันมีสภาพจำ เวลาที่เราขังคืออยู่ ความวุ่นวายมันมี แล้วก็จำได้บ้างไม่ได้บ้าง พอเริ่มป่วย ความวุ่นวายจากเรื่องอื่นมันน้อยลง จิตมันก็เข้ามาวุ่นวายกับขั้น 5 คือ ทุกขเวทนาที่มันเกิดกับร่างกายตอนนี้แหละ สิ่งที่ทำนารวบรวมไว้ทีละน้อยๆ ที่ว่าเหมือนกับน้ำฝนตกทีละหยาดๆ มันขังอยู่ในตุ่ม มันจะไปปรากฏอยู่กับอารมณ์ของท่าน แทนที่ความหวั่นไหวในความตายจะเกิดขึ้น ท่านกลับจะมีความรู้สึกเวลาที่เวลานี้ ถ้าเราตายสิ่งที่เราต้องการไว้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ท่านที่ปรารถนาพระนิพพาน อารมณ์มันจะรักพระนิพพานอย่างยิ่ง

ดูตัวอย่าง คุณอ้อย หรือว่า ท่านหญิงวิภาวดี ตัวอย่างของเราเรามีแต่ความจริงลูกศิษย์อาตมาที่อยู่แล้ว 3 คน คนต้นที่สุดที่สอนในระหว่างนั้นมีสอนกันอยู่ 3 คน นั่นคือ ท่านผู้เฒ่าคนหนึ่งชื่อ น้อย สอนทีแรกมี 3 คน วัดท่าซุงเป็นศิษย์ นอกนั้นก็มากันบ้าง ไม่มาบ้าง แต่กำลังใจที่มันคงมี 3 คน ยึดมันแก่แล้ว ตอนเย็นก็หอบของมา เข้ามืดก็หอบของไปรีบไปหุงข้างใส่บาตรพระท่านผู้นี้เป็นโรคมะเร็งเหมือนกัน ที่ท้องแต่ไม่เคยบ่นปวด เวลาป่วยหนักเข้าไปถามว่า โยม ปวดไหมไปถามเข้าบอกว่า ปวด ถามว่าทำไมไม่คราง บอก เอ ครางทำไม มันไม่มีอะไรสร้างกายพังเมื่อไร ฉันก็ไปนิพพานเมื่อนั้น ท่านว่าอย่างนั้น แล้วอาตมามากรุงเทพฯ เพียงคืนที่ 2 ก็ปรากฏ เวลาที่กำลังสอนพระกรรมฐานก็มีความรู้สึก ว่า โยมน้อย ตายเสียแล้ว กำลังพูดแบบนี้ มันมีความรู้สึก พอกลับไปถึงวัด เขาก็บอกว่า โยมน้อย ตาย เวลาประมาณสองทุ่มพอดี แล้วขณะที่แกตาย โยมพวง อยู่อีกบ้านบ้านหนึ่ง กำลังเจริญพระกรรมฐาน คือว่าเวลาสองทุ่มเป็นเวลาเจริญพระกรรมฐาน เมื่ออาตมาไม่อยู่แก่ก็ทำของแกเอง กำลังจะนั่งเจริญสมาธิ ท่านบอกว่าเห็นขบวนแห่ใหญ่มาก คนที่รอบล้อมรอบเป็นคนสวยจริงๆ แพรวพราวไปหมดแต่ได้ยินเสียงเรียก แล้วคนที่นั่งมาในเกวียน แกเรียกเกวียน รถทิพย์นะมันมีม้าสินธพ ทำไมม้าดี ม้าเทวดา เห็นคนนั่ง พี่น้อย นั่งมาในเกวียน แกว่าอย่างนั้น สีขบวนแห่มีเกวียน แต่แกไม่รู้รถทิพย์ เสียงได้ยินเสียง พวงเอ๋ยพวงนิพพานนะน้องนะ นิพพานนะน้องนะ พี่ของลาไปนิพพาน

โยมพวง บอกว่า จำได้แต่เสียงเท่านั้น เสียงไซ้แน่ แต่ตัวนี้สวย บอกไม่ถูกแพรวพราวสว่างไสว อากาศ ดูแล้วในอากาศมันเต็มไปด้วยแสงสว่าง แล้วเต็มไปด้วยขบวนแห่ ขบวนแห่ที่มาล้อมรอบไม่รู้ว่าจะไปสุดสายตาลงที่ตรงไหน จะเห็นขบวนแห่ทั้งหมด แต่งตัวหลากหลายกัน แต่แบ่งเป็นประเภท ประเภทหนึ่งก็มีร่างกายเหลืองอร่ามเหมือนกับทองทั้งตัว นั่นคือพรหม พวกมีหลากหลายสีต่างๆ ก็เป็นพวกเทวดา นี่จะเห็นว่า สำหรับ โยมน้อย ก็ดี โยมพวง ก็ดี มีทิพย์ ขณะที่แกเจริญพระกรรมฐาน แกถามว่า จิตเราควรตั้งอยู่ที่ไหน ก็บอกควรตั้งไว้ที่นิพพานแกถามว่าจะไปนิพพานได้หรือ บอกไปได้หรือไม่ได้ก็ตาม ถ้าจิตเราตั้งไว้เฉพาะนิพพานชาตินี้ไปไม่ได้ ชาติหน้าก็ต่อ แต่ถ้ามืดอารมณ์ใจตั้งไว้จริงๆ ไม่ว่าผู้ชายผู้หญิง ไม่ว่าเด็ก ผู้ใหญ่ จะทำเลวทำทรมามาแต่ในกาลก่อนสักเพียงใดไม่สำคัญ กำลังใจใกล้จะตายจิตมุ่งพระนิพพานทุกคนก็ไปพระนิพพาน อันนี้ตามพระพุทธพจน์ที่พระพุทธเจ้าตรัส

เป็นอันว่า ภาพนั้นก็แสดงออก ไม่ใช่คนหลังฝืน เป็นคนที่เคยนั่งเจริญพระกรรมฐาน แล้วไม่เคยเห็นนิมิตใดๆ แต่ภาพปรากฏชัดประกาศว่า เวลานี้ไปนิพพานนะน้องนะ อย่าลืมพระนิพพานนะ พี่ขอลาไปนิพพาน แล้วเป็นภาพแล้วในคืนเดียวกัน ก็มีสตรีท่านหนึ่ง เป็นคนสาวอยู่ในเขต จังหวัดอุทัยธานี ในตัวเมืองคืนนั้นเธอนอนฝันว่า โยมน้อย ตายแล้ว เธอเห็นขบวน โยมน้อยแห่ไปสวดสดุดามไปนิพพาน เป็นอันว่า คนหนึ่งนั่งอีกคนหนึ่งนอนแล้วก็เห็นความจริง เห็นนั้นไม่ใช่จิตของท่านผู้เห็นเป็นทิพจักขุญาณ แต่ว่าเป็นอนุภาพของเทวดาหรือพรหม เพราะท่านผู้ตายแสดงให้เห็น แล้วอีกคนหนึ่งไม่ได้นั่งกรรมฐานแต่ว่านอนเห็นฝันเห็น

ก็เป็นอันว่า การเห็นในคืนนั้นของสองคนมีสภาพเสมอกันเหมือนกันทุกอย่าง ก็อาจจะเป็นเครื่องยืนยันได้ว่า ท่านผู้ตายอาจจะไปนิพพานก็ได้

เป็นอันว่า วันนี้สำหรับการแนะนำในการเจริญพระกรรมฐานก็จะระบับไว้เพียงเท่านี้ แล้วขอขออนุญาตหนึ่งว่าการทรงกำลังใจดี ก็หมายถึงว่า อย่าลืม อานาปานุสสติ เป็นสำคัญ นี้อย่าลืมนะ ญาติโยมนะ ถ้าร่างกายเรายังไม่สบาย ถ้าเราทรงฌานในด้าน อานาปานุสสติ มันจะรู้สึกว่าเป็นสุข มันจะไม่สบายก็ตาม ใจมันจะเป็นสุข ถ้าจิตเป็นฌาน มันจะวางสังขารเสียได้ จะระงับทุกข์เวทนาทางกายตัวนี้เป็นตัวสำคัญ แล้วโดยเฉพาะอย่างยิ่ง อานาปานุสสติกรรมฐาน การกำหนดรู้ลมหายใจเข้าออกนี่ เป็นเหตุให้จิตเราทรงสมาธิ จิตจะเป็นฌานง่าย จะใช้กำลังพิจารณาวิปัสสนาญาณ จิตก็จะทรงตัวดี แล้วก็ป็นกรรมฐานที่มีกำลังใจใหญ่ถ้าหากว่าท่านคล่องใน อานาปานุสสติกรรมฐาน ท่านสามารถจะรู้วันตายของท่านได้ จะรู้เวลาตายของท่านได้ จะรู้อาการตายของท่านได้ ว่าท่านจะตายในอาการอย่างไร แล้วถ้าอยากจะทำเรื่องของคนอื่นการตายวันตายของคนอื่นก็พอรู้ได้ แต่ต้องคล่องจริงๆ แต่ว่าเรื่องนี้ก็ไม่มีมีความสำคัญจะต้องศึกษา

เอาละ ต่อแต่นี้ไปขอบรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่านตั้งใจสมาทานพระกรรมฐาน

สนทนาหลังกรรมฐาน

ความจริง ถ้าวันไหนอาตมาป่วยนะ ก็รู้สึกว่าการสบายจิตมันเกิดขึ้นเพราะอะไรรู้ไหม ถ้าป่วยที่ไรกำลังใจมันก็จะรวมเฉพาะจุดใจใหม่ ป่วยแทนที่จะไม่สบาย ไม่ใช่ อ๊ะ ยิ่งป่วยยิ่งสบาย เพราะอะไรรู้ไหม ถ้าป่วยที่ไรกำลังใจมันก็จะรวมเฉพาะจุดใจใหม่ ไอ้ข้อท้ายแก่ตายเมื่อไหร่ ก็เปิดเมื่อนั้น อ๊ะใจมันก็เป็นสุขพอจิตเป็นสุข เรื่องของขั้น 5 มันก็มีที่เราจะต้องคิด ถิ่นหลังตา โยมหลังพระก็หลับ เมื่อกี้ล้มกรนไปหน่อย ฮี พอหลับตาปุ๊บ อะไรนะ พอหลับตาปุ๊บ นึกว่าเราจะไปไหนดีหนอ ขั้น 5 มันไม่ใช่เรื่อง ในเมื่อขั้น 5 มันไม่ใช่เรื่องไปสนใจอะไรกับขั้น 5 ความจริงเรื่องขั้น 5 นี้ไม่ได้มีความสนใจมานานแล้วเป็นอย่างไรก็ช่าง เพราะมันไม่เกี่ยว พอรวบรวมใจในด้านวิปัสสนาญาณ สบายมันก็สบายอยู่แล้ว แต่มันให้สบายมากขึ้น นี่ก็นั่งนึกจะตัดสินใจไปไหนดี อย่าลืมนะไอ้ที่เขาบอกว่า มหาวิระ ชอบอวดฤทธิ์อวดเดชนะ แล้วก็ต้องเป็นก้นในจุดที่เวลาใกล้จะตาย ถ้าใกล้จะตายนี้อารมณ์สำคัญมันจะเกิดขึ้น คือการรวบรวมกำลังใจ เพื่อถึงที่สุดของความทุกข์ คือ จิตเป็นสุข มันไม่ใช่ฤทธิ์ไม่ใช่เดช เป็นเรื่องของคนธรรมดาที่มีอารมณ์เป็นกุศล เวลาที่นั่งอยู่ก็มีพระท่านมาบอกนี่ จะไปไหนก็ไป จะมาเลือกนั่งอยู่ที่นี้ แล้วกัน นี่เก็บไว้ก่อน ว่าอย่าเลือก เลือกนั่งอยู่ที่นี้จะให้เราไปไหนนะ เดินไปก็ลุยตายหมด ใช่ไหม

พอออกไปแล้วก็ไปเจอพระ ท่านยืนอยู่ตรงกลาง เอ สวยจริงๆ ไม่ใช่เรานะนั่นนะ พวกนั้นพระปิ่น พระอีกองค์ท่านไม่ได้ยื่นคิดพื้น แท้ไม่คิดพื้น ในอากาศสวย ไปกราบๆ ท่าน ท่านก็บอกว่า เอานี้ซิคุณ ใจไม่สบาย ก็ไปจุดสูงสุด จะได้หนีไป ไอ้จุดสูงที่จะฟังไปนี่ ก็ควรจะไปไอ้ที่เขาเรียกว่า นิพพาน นี่เวลาพอเคลื่อนขึ้นไปก็ปรากฏว่าพอขยับขึ้นไปนิดเดียว เห็นเทวดากับพรหมเยอะ ตามไปเป็นแถว เลยไปแหวะหาโยมก่อน เรื่องพ่อแม่เนี่ยเราจะเว้นไม่ได้ ก็ไปที่ดาวดึงส์ก็คิดว่าพ่อแม่มีเท่าไรก็ยังไม่ได้นิพพานขอพบ ท่านก็มายืนกันเป็นแถวเป็นเทวดาบ้าง เป็นพรหมบ้าง พ่อสักสองร้อยกว่า แม่สองร้อยกว่า ฉันทนรวยพ่อรวยแม่แต่ว่าที่ท่านไปนิพพานเยอะแล้วนะ พอถึงลูกๆ เข้าไปนิพพานนับหมื่นแล้ว

พอไปถึงก็ไปยกมือไหว้ท่าน ไหว้พ่อไหว้แม่ เมื่อก่อนท่านเคยดำนิว่า คุณจะมาไหว้เทวดา ไหว้พรหมไม่ได้ คุณเป็นพระ ก็เลยเรียนกับท่านว่า เรื่องเทวดากับพรหมนี้ไม่ไหว ถ้าไหว้พ่อ ไหว้แม่ พ่อแม่ไม่ใช่เทวดา พ่อแม่ไม่ใช่พรหมพ่อแม่เป็นผู้ให้กำเนิด จะมีชีวิตรู้ตัวรู้ชอบมาได้ถึงปานนี้ เพราะอาศัยพ่อแม่เป็นแดนเกิด ถ้าขาดความเมตตาปราณีจากพ่อแม่เมื่อไร ความดีที่จะทรงมาได้ ก็ไม่สามารถจะทรงได้ ท่านก็เลยยอม วันนี้รู้สึกคุยกันนานนิด แหม รู้สึกท่านสวยๆ สวยกว่าเราอะ ความจริงไม่น่า อยู่เมืองมนุษย์นี่มันไม่สวย แล้วก็คุยกับท่านนิดๆ หน่อยๆ องค์กรละหลายๆ ก็ไม่ได้ แต่ไม่ได้พูดทุกองค์ ท่านก็เลยบอกว่า ขั้น 5 มันยังไม่ฟังนะ บอกฟังหรือไม่ฟัง ไม่สำคัญ คิดว่ามันจะฟังตลอด เพราะว่ามันไม่ฟังถึงสลายตัว มันก็ฟังทีละน้อยๆ ท่านก็บอกว่าใช่ ก็ตั้งใจจะเข้า **จุฬามณี**

ประเดี้ยวเหอะ ใครไปกราบทูลพระเจ้าอยู่หัวอีก พระวีระ อาคฤทธิ์วคเดชอีก ช่างปะไร ในเมื่อเรื่องมันเป็นความจริง เราก็พูดความจริงไม่ได้อวดใครนี่ พูดอย่างนี้มันโกหกไม่ได้ หากว่า ท่านทั้งหลายได้ มโนมยิทธิ หรือ ทิพจักขุญาณ ว่าจะเข้า จุฬามณี ไปเห็นสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์ปัจจุบันท่านเสด็จท่านก็บอกว่า ไม่ต้องเข้าไปหรอกคุณมันช้า เวลาเหลือสิบนาทีกว่าๆ เท่านั้น ก็เลยท่านก็เลยบอกว่า ก็เลยถามท่านไปไหนดี บอก ไปนิพพานซิคุณ ถามไปจุดไหนของพระนิพพาน

นิพพานมีที่ประทับของท่าน ที่ประทับของ พระพุทธกัสสป และที่อยู่ ท่านก็บอกไป ที่ประทับของ พระพุทธกัสสป ฉันจะไปด้วย ก็ไป ไปนมัสการ ทั้งสองพระองค์ท่านนั่งประทับคู่กันสวยมาก มองแล้วไม่อยากจะกลับ สวยสดงดงามจริงๆ สมเด็จพระพุทธกัสสป ก็ตรัสบอกว่า การตัดสินใจของเราอย่างนี้ ถูกต้องมันก็ถูกมานานแล้ว ก็จงอย่าคลายเสีย ท่านก็ชี้มาดูข้างล่างว่าฉันดีใจ นี่ทั้งสององค์ตรัสพร้อมกัน แล้วก็เหมือนกันชี้ลงมาข้างล่างว่านี่ฉันดีใจมากนะ ถามว่า ดีใจตอนไหน ดีใจที่บริษัทของเขามีกำลังใจสูงมาก ความมั่นคงของจิตทรงตัว คำว่าบารมีบางส่วนมันเกินด้วยนะ ท่านบอกมันเกิน ถามว่า ถ้ามันเกินเราก็ตัดออกดีไหม ไม่ใช่ๆ ไม่ใช่ตัด ที่ไหนมันเกินนะ มันลามไปหาจุดอื่นให้มันเต็ม ใช่ไหม คำว่าเกินหมายความว่า กำลังใจสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่านบารมีสูงมาก

สำหรับท่านบารมีเรื่องบริษัทของเขาสองมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งกำลังบารมีส่วนอื่นทั้งหมดก็สูง แล้วก็ท่านก็ชี้ให้ดูจุดอารมณ์ของจิตของจริงอยู่ข้างบนนี้ได้เปรียบ มองมาข้างล่างนี้ใครนั่งตรงไหนก็เห็นหมด เขาไม่ได้เห็นด้วยตัว เห็นจิตแต่จิตที่เห็นก็เห็นจิตชัดๆ แล้วก็รู้อารมณ์ของจิตเป็นอันว่า อารมณ์จิตนะสว่างสว่างกันมากแล้วท่านก็ชี้ให้ดูอารมณ์ของจิตท่านบอกว่า ถ้าอารมณ์จิตแบบนี้ละคุณก็ควรจะต้องเตือนเขาให้จับจุดเฉพาะ ถามว่าจุดเฉพาะเป็นอะไร เอ กลับหน้าแล้วใช่ไหม อ้อ จุดเฉพาะที่จะฟังได้นั้นก็คือ ให้จับจุดตรงพระนิพพาน ถ้าถามว่า ก็คนหลายๆ คนเขาไม่ไว้ใจตนเองพอยืนอยู่ นั่นก็รู้ใช้กำลังจิตของท่าน ว่ามีใครบ้างที่ไม่ไว้วางใจตัวเอง ว่าเรื่องของพระนิพพานจะไปได้ง่าย ท่านบอกใช่ พอชี้ลงมาดูท่านบอกใช่ เวลาที่เขาไม่ไว้ใจตัวเอง เพราะขาดอะไรอยู่นิดหนึ่ง คือ ขาดอารมณ์ที่จะรู้จะเห็นพระนิพพานได้ ถ้าเขามีอารมณ์ที่จะรู้จะเห็นนิพพานได้พวกนี้ก็จะมีความมั่นใจมากขึ้น

ท่านก็เลยบอกว่า ให้ตั้งจิตไว้เฉพาะ บอกเขาด้วยว่า วันปกติ ใจเหมือนกับเรือที่ไต่คลื่น มันจะโคลงไปบ้าง อะไรบ้างก็ไม่สำคัญ ถ้าตั้งใจว่าเราจะพายเรือให้ถึงฝั่ง ฝั่งนี้จะต้องถึงแน่นอน แต่ความจริงที่ท่านบอก นี่เราก็ขวงเล็บไว้สักนิดนะว่า ที่ท่านตั้งใจจริงแต่ที่มาดูกันเฉยๆ ไม่เกี่ยว หรือว่ามาคอยเอาข่าวไปโฆษณากลับตาลปัตรขำนี่ไม่เกี่ยวนะ นี่ไม่เกรงใจกันนะ มีมาหรือเปล่า ก็ไม่รู้ นี่ ถ้าไม่มีมาก็แล้วไป มี เคยมีมา ไม่งั้นพระเจ้าแผ่นดินไม่รู้ ใช่ไหม เธอคอยกลับขำกันอยู่เสมอ ความจริงใจเรื่องคนจะตายนี้ มันไม่ใช่ฤทธิ์ไม่ใช่เดช ที่เห็นภาวะต่างๆ เป็นปกติของจิตที่มีอารมณ์เป็นกุศล เรื่องธรรมดา

แล้วก่อนจะหมดเวลา ท่านก็ตรัสซ้ำอีกว่า บอกว่า กลับลงไปบอกบรรดาบริษัทของเธอนะ ว่าอารมณ์นิพพานนี้มีหวังแน่นอน เพราะว่าไม่มีทาง ขออย่างเดียวว่าเวลาแต่ละวันมันก็ดีบ้าง ชั่วบ้าง เป็นของธรรมดา เมื่อจิตมันสงบละจากไอ้กังวลต่างๆ ให้อารมณ์จับพระนิพพานเป็นอารมณ์ไว้ นึกถึงพระนิพพานว่าทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อพระนิพพาน เราไม่ได้ทำให้ใครเขาชม เราไม่ได้ทำเพื่อความร่ำรวย เราไม่ได้ทำเพื่อหาความสุข หาศักดิ์ศรี ในระหว่างเป็นมนุษย์ เราทำอย่างเดียวเพื่อจิตบริสุทธิ์ คือพ้นจากสภาวะของกิเลสคือ พระนิพพาน พุटकัณง่าย ๆ โดยย่อว่า เราทำทุกอย่างเพื่อ นิพพาน เพียงเท่านั้นทำงาน แต่ความจริงท่านขึ้นมาไอ้โฮ สว่างพริบ มันเหมือนกับไอ้กระแสไฟสัก พันแรงเทียน กำลังจิตของท่านละนะ แต่ละคน ไม่ใช่หลายๆ คน พันแรงเทียน มันสว่าง แต่ว่าที่ไม่สว่าง มีไม่มีก็ไม่ทราบนะ เห็นสว่างมาก หรือคนสว่างสุดไม่สว่างก็ไม่รู้นะ

เป็นอันว่า คนทุกคนท่านก็เลยบอกว่า ดูอำนาจวิริยะ อุตสาหะของเขา การมาแต่ละคราว ของคุณ ทุกคนมานั่งกันอยู่ด้วยความลำบาก เสียสละเวลาการทำงานนี้แสดงถึงว่า กำลังใจเต็มเปี่ยมไป ด้วยปรมัตถบารมี ประการที่ 2 เรื่อง ทานบารมีไม่อื่น ท่านบอกทานบารมีนี้กำลังสูงสุดถ้าจะพูดกัน ถึงกฎธรรมดาแล้วกำลังสิ้นคำว่ากำลังสิ้นหมายความว่า ก็ทำลายไ้ระบบของโลภะ แล้วก็กำลัง สิ้นมันก็ไปเพื่อบารมีอื่น ไปชดเชยบารมีอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทานบารมี เรียกว่า จาคานุสสติ ธรรมฐาน นี้ตัวเดียวก็ไปพระนิพพานได้ ก็เลยชี้ให้ลงมาดู ก็รู้สึกสบายใจว่า เออ ดี เป็นอันว่า วันนี้ดี ไม่ดีก็มีใครไปส่งข่าวพระเจ้าแผ่นดินอีกว่า พระมหาวิระ อวดฤทธิ์อวดเดชอีกแล้ว ไซ้ใหม่ ถ้าเรามี จะอวดชะอย่าง เราก็อวดจะเป็นไรไป หว่าอวดเราก็อวดมันเลย ไซ้ใหม่ แต่ความจริงอย่าลืมนะ อารมณ์อย่างนี้เป็นปกติของคนที่มีอารมณ์เป็นกุศลนะ ทุกคนจะมีสภาวะรู้สึกเหมือนกันอ้อ ต่อนี้ไป ขอทุกท่านตั้งใจอุทิศส่วนกุศล

คำสอนอบรมพระกรรมฐาน 54

สังขารเปกขาญาณ

เป็นอันว่าวันนี้ขอพูดเรื่อง จุจจบของจิต จุจจบของจิตนี้มีอยู่หลายชั้นด้วยกันอันดับแรกก็ยังไม่ต้องขอพูดเรื่อง **สังขารเปกขาญาณ** คำว่า **สังขารเปกขาญาณ** นี้มีหลายชั้นด้วยกัน ไม่ใช่มีชั้นเดียวไปหาหนังสืออ่าน ไม่พบหรือ เพราะใครเขาไม่เขียน ถ้าจะเขียน อาตมาเขียนคนเดียว ไซ้ไหม เขาบอกหัวล้านนะมันบอกครู ใครหัวล้านมั่งหว่า มีไหม ถ้าไม่มีฯ ชาวบ้านเดือดร้อน สำหรับ **สังขารเปกขาญาณ** แปลว่า มีการวางเฉยในขั้น 5 ถ้าเราวางเฉยในขั้น 5 ได้เมื่อไร เราก็ก็นิพพานเมื่อนั้น แต่ทว่าระดับการวางเฉยแบ่งเป็นหลายชั้นด้วยกันเอากันดั้นจริงๆ แล้วอย่าไปหาตำราอ่านนะมันไม่มี

อันดับต้นจริงๆ ที่ท่านทั้งหลายเริ่มเข้ามาฝึกพระกรรมฐาน หรือมาอบรมพระกรรมฐาน อย่างที่กำลังนั่งกันอยู่เวลานี้ ทุกท่านมี **สังขารเปกขาญาณ** อยู่แล้วไซ้ไหม ครับ ไม่รู้หรือครับ ส่งความจริงมีแล้ว มีตอนไหน เวลานี้ท่านนั่งกันด้วยความลำบาก เบียดเสียดขัดเคียดกัน ทุกคนที่มานั่งต่างคนมีทรัพย์สินมีสมบัติด้วยกันทุกคน มีภาระเป็นเครื่องห่วงใยด้วยกันทุกคน แต่ว่าเวลานี้ถ้าตัดสินใจว่าจะมาเจริญพระกรรมฐาน ขณะที่ตั้งใจจะมา ท่านก็วางภาระ สิ่งที่จะต้องห่วงใยทางข้างถึงจะเป็นอย่างไรก็ตาม วันนี้มาขอแนะนำในการเจริญพระกรรมฐานกันให้ได้ เวลาที่ท่านเดินทางมาก็เต็มไปด้วยความลำบาก รถก็ติด บางทีรถไม่คิดพอเดินมาก็เหนื่อย หรือ นั่งรถเบียดเสียดกันแล้วในที่สุดมาถึงสถานที่นี้ ท่านก็นั่งเบียดเสียดขัดเคียดกัน มันไม่มีความสุขทางกาย แต่ทว่ากำลังใจของบรรดาท่านพุทธบริษัทไม่ได้คิดถึงความสุขในด้านนี้ มีความประสงค์อย่างเดียวว่าเมื่อไรจะถึงเวลาแนะนำหรืออบรม ในด้านการเจริญพระกรรมฐาน เป็นอันว่าความทุกข์ทางกายที่มีอยู่ก็ดี ที่นั่งขยับเขยื้อนกันไม่ค่อยจะไหว แล้วก็ความห่วงใยทางบ้านก็ดี ท่านวางเสียแล้ว อาการวางอย่างนี้เขาเรียกว่า **สังขารเปกขาญาณ** เบื้องต้น จำไว้นะ สรรชุษี อโณนี่ คำว่า **สังขารเปกขาญาณ** วางเฉยในขั้น 5 เรานั่งอยู่กันนี้ นั่งด้วยความลำบาก อากาศถึงแม้ว่าจะมีแอร์ มีพัดลม มันก็เย็นไม่พอเมื่อยก็ขยับได้ยาก แต่ก้ทนเอาทำใจเฉย ไม่ห่วงใยตามการปวดเมื่อย ไม่สลายอันนี้ก็เป็น **สังขารเปกขาญาณ** วางเฉยในขั้น 5 วางเฉยเพื่อก้าวเข้าไปหาความดีนี้เป็นอันดับต้น

ต่อมาบรรดาท่านพุทธศาสนิกชน ในอันดับต้นเราก็เริ่มฝึกอบรมจิตให้ทรงสมาธิ นั่นก็ได้แก่ หนึ่ง กำหนดรู้ลมหายใจเข้าออก ตัวนี้สำคัญนะ วันนี้ขอพูดตั้งแต่ต้นยันจบ มันไม่จบก็ไม่เลิกพูด คินนี้ทั้งคินพูดกันอยู่ที่นี่ แต่ว่าอันดับแรกก็เริ่มฝึกอารมณ์จิต อารมณ์จิตที่เราเริ่มฝึก จุดที่มีความสำคัญที่สุดในการเจริญพระกรรมฐาน จะเป็นเริ่มต้นหรือขั้นกลางก็ดี หรือขั้นสุดท้ายสุดก็ตาม แม้แต่พระอรหันต์ก็ดี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ดี ยังต้องใช้อยู่ นั่นคือ **อานาปานุสสติกรรมฐาน** การกำหนดรู้ลมหายใจเข้าออก อันนี้ขอแนะนำไหนก็ช่างปล่อยไปตามปกติ แต่ทว่าใช้จิตกำหนดรู้ ว่าเวลาหายใจเข้ารู้ที่อยู่หายใจเข้า เวลาหายใจออกรู้ที่อยู่หายใจออก เวลาหายใจเข้ายาวหรือสั้น เวลาหายใจออกยาวหรือสั้นก็รู้ที่อยู่ เอาแค่กำหนดรู้ อย่าไปบังคับลมหายใจว่าต้องหายใจให้มัน

แรง มันยาวจะได้มีความรู้สึก อย่างนี้ไม่ถูก จะต้องปล่อยลมหายใจไปตามปกติ แต่เอาสติเข้าไปจับ ให้รู้อยู่เวลานี้ หายใจเข้าหายใจออก ถ้าขณะใดจิตใจของบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย รู้ลมหายใจ เข้าหายใจออกแล้วก็รู้ว่าลมหายใจเข้ายาวหรือสั้นออกยาวหรือสั้น

เป็นอันว่าขณะนั้นจิตของท่านทั้งหลายอยู่ในเกณฑ์ของสมาธิ จะถามว่าเป็นสมาธิขั้นไหน ก็ไม่ต้องตอบ จะต้องไปเอาขั้นกันทำไม เราต้องการอย่างเดียวคือ อารมณ์สมาธิ สมาธิแปลว่า ทรงจิตอยู่ รู้ตามที่เราต้องการ ถ้าขณะใดรู้ลมหายใจเข้า ลมหายใจออก โดยอารมณ์อื่นไม่มีเข้ามา รบกวน อย่างนี้เป็นสมาธิตั้งแต่ขณิกสมาธิก็ได้ อุปจารสมาธิก็ได้ เป็นปฐมฌานก็ได้ ฌานที่ 2 ก็ได้ ฌานที่ 3 ก็ได้ แต่ฌานที่ 4 ไม่ได้ ถ้าฌานที่ 4 เราจะไม่รู้ เราหายใจเข้าหายใจออก ถ้าเป็นขณิกสมาธิก็ดี อุปจารสมาธิก็ดี สภาพของลมหายใจที่เราที่อยู่ มันจะมีสภาพเป็นปกติ คือ รู้ชัด พอจิตเข้าถึงปฐมฌาน จะรู้สึกว่าลมหายใจเบาบางไปนิดหนึ่ง ถ้าถึงฌานที่ 2 ลมหายใจจะเบาบางแล้วก็มี ความชุ่มชื้นเอิบอุ่ม ถ้าหากเป็นฌานที่ 3 ลมหายใจจะเบาบาง รู้สึกว่าเรามีลมหายใจติดๆ นิดๆ เท่านั้นเอง พอถึงฌานที่ 4 มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ มีอุเบกขารมณ์ แต่ทว่าไม่มีความรู้สึกว่ามีลมหายใจเข้าออก

เป็นอันว่าสำหรับการเจริญพระกรรมฐาน ขอท่านทั้งหลายจงอย่านึกค่านึงว่าเวลานี้สมาธิของเราอยู่ขั้นไหน เวลานี้เราต้องการอุปจารสมาธิ ต้องการปฐมฌานที่ 1 ที่ 2 ที่ 3 ที่ 4 ถ้าจิตไปยุ่งอย่างนี้ มันเป็นกังวล ถือเสียว่า วันนี้เรามีความสุขคือทรงความดีได้แก่ไหนพอใจแค่นั้น ถ้าทำอย่างนี้ ความดีของท่านจะไม่ถอย จะมีความก้าวหน้าขึ้นไปตามลำดับ ในขณะที่ท่านเจริญอานาปานุสสติกรรมฐานก็ดีหรือว่าท่านจะเจริญพระกรรมฐานใน กรรมฐาน 40 กองใดกองหนึ่งก็ดี หรือว่าในมหาสติปัฏฐานสูตร ข้อใดข้อหนึ่งก็ดี ขณะที่ท่านนั่งอยู่ เพื่อต้องการใช้กรรมฐานเหล่านั้นให้เป็นประโยชน์ นั่งอยู่หรือยืนอยู่ นอนอยู่ เดินอยู่ อยู่ในอิริยาบถใดก็ตามในอิริยาบถนั้นท่านจะทรงกายมันไว้เฉยๆ นอนก็นอนเฉยๆ หมายความว่า ตะแคง ซ้ายหรือตะแคงขวา จะนอนหงาย จะนอนคว่ำ อันนี้ไม่ได้ห้าม ถ้าจะนั่งมันก็ต้องนั่งเฉย เพราะอะไร เพราะคำก้าลังใจให้มันทรงตัว ตอนที่นั่งแยกคาง้าลังใจทรงตัวเรามีความระมัดระวังอยู่ที่จิต มีการระมัดระวังอยู่ที่ลมหายใจเข้าออก เอาจิตเข้าไปกุมลมหายใจเข้าออก หรือว่าเอาจิตเข้าไปกุมการภาวนาหรือพิจารณา ตอนนี้แสดงว่าจิตใจของบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายโดยถ้วนหน้าไม่ได้สนใจกับร่างกายเลย ร่างกายมันจะมีสภาวะอย่างไรเราไม่สนใจ สนใจอย่างเดียวรู้ลมเข้าลมออก รู้คำภาวนา รู้การพิจารณา การที่เราไม่สนใจร่างกายตอนนี้ก็เรียกกันว่า **สังขารุเปกขาญาณ** ไซ้ใหม่ คือ ไม่สนใจในขั้นที่ 5 **สังขารุเปกขาญาณ** หมายถึงการวางเฉยในขั้นที่ 5 ไซ้ใหม่ ทำมาตั้งปลายปี ไม่รู้หรือใครเขาบอก **สังขารุเปกขาญาณ** นะง่วงฉันไม่ได้กับเขา ฉันมีเคยทำสักหน่อย ไซ้ใหม่ที่ไหนได้ จวกมาหลายปีแล้ว จี้ข้างคิดว่าข้างเป็นหมาเสียนี้ ไซ้ใหม่

นี่เป็นจุดหนึ่งสำหรับ **สังขารุเปกขาญาณ** ในเบื้องต้น หมายความว่าถึงแม้ว่าเราจะทำด้านสมถภาวนา มันก็มี **สังขารุเปกขาญาณ** อารมณ์นี้อย่าไปหาหนังสืออ่านนะ มันต้องได้มาจากผลการ

ปฏิบัติ ในเมื่อปัญญาในผลการปฏิบัติมันปรากฏชัด เราจะรู้เอว นี้ รอให้รู้เห็นจะไม่ไหว ก็เลยช่วงให้รู้ชะง่อนนี่ เป็น **สังขารเปกขาณฺณ** ในด้านเจริญสมถภาวนา

ทีนี้มา **สังขารเปกขาณฺณ** ในด้านวิปัสสนาญาณ ในด้านวิปัสสนาญาณนี้เราทำกันอย่างไร มันตัดกันตรงไหนนะ ฮี ไอ้ในกรุงเทพฯ ทำนาจะเจริญวิปัสสนายาก มันทำนาไม่ค่อยได้นี่นะ ฮี มีแต่ตีกรรมบ้างช่วง ไม่ค่อยมีนา ไซ้ใหม่ คือว่าวิปัสสนาญาณ วิปัสสนา ตามศัพท์ท่านแปลว่า รู้แจ้งเห็นจริง เสร็จ ถ้าแปลแบบนี้เสร็จ ไปไม่รอด วิปัสสนารู้แจ้งเห็นจริง เราก็แปล ใช้ศัพท์ยากสักนิดหนึ่ง

วิปัสสนาญาณเราก็จะแปลว่า ขอมรับนับถือกฎของความเป็นจริง หรือว่า **วิปัสสนาญาณ** แปลว่า **ขอมรับนับถือกฎของธรรมดา ไม่มีอารมณ์ฝืน** ถ้าขึ้นแปลว่า รู้แจ้งเห็นจริงละก็ ชาตินี้ทั้งชาติ ไม่มีความเข้าใจ นี่แปลว่า ขอมรับนับถือกฎของธรรมดา และเราขอมรับนับถือกฎของความเป็นจริง ธรรมดามันมีอย่างไร ธรรมดามันมีความเกิดขึ้นในเบื้องต้น แล้วก็มีความแปรปรวนไปในท่ามกลาง มีการสลายตัวไปในที่สุด นี่เป็นธรรมดาของชาวโลก แล้วก็ก็เป็นธรรมดาของทุกสิ่งทุกอย่างในโลก ขอมรับนับถือกฎของความเป็นจริง สังขารอันเป็นเครื่องประจำของโลก คือมันต้องจริงอยู่เสมอ ไม่มีการคลายตัว เมื่อเกิดแล้วต้องแก่เกิดมาแล้วต้องมีการป่วย แล้วในที่สุดมันต้องพลัดพรากจากรักของชอบใจแล้วก็ตายในที่สุด นี่ความจริงของโลกมันเป็นอย่างนี้ สำหรับนักเจริญวิปัสสนาญาณ ก็มีอารมณ์ปล่อย คือ ขอมรับนับถือความจริงในเรื่องนี้เสีย ในเมื่อเราเกิดขึ้นมาได้เราก็ต้องแก่ได้ เราเกิดมาได้มีร่างกายได้ เราก็ต้องมีการป่วยไข้ไม่สบายได้ เมื่อเราป่วยไข้ไม่สบายได้ เราเกิดได้ เราก็ตายได้ ของที่เราหามาได้มันก็หมดได้คนที่เรารัก หรือว่าเขารักเรา เรารักเขา เราก็ตายได้ ของที่เราหามาได้มันก็หมดได้ คนที่เรารัก หรือว่าเขารักเรา เรารักเขา สักวันหนึ่งเราเกลียดเขา เขาเกลียดเรายังได้ คนที่เขาชมเราวันนี้ วันหน้าเขาก็ค่าเราได้ ให้ถือว่าทุกสิ่งทุกอย่างนี้เป็นของธรรมดาของโลก ถ้าอะไรมันเกิดขึ้นก็ถือว่าเป็นเรื่องธรรมดา ถ้าความแก่มันเข้ามาครอบงำใจเราก็เป็นสุข ทั้งนี้เพราะอะไร เพราะเรารู้ว่ามันจะแก่ การที่จะห้ามความแก่มันห้ามไม่ได้

อย่างสมัยพวกเถิกเถิก ละคร เขาแสดง ใครตายกันที่ไหนก็ตาม ฤาษีก็ไปชมเรื่อยไซ้ใหม่ เขารบกัน ใครตาย ก็ไปตามฤาษีมาชูปคนนั้นชูปคนนี้ เวลาฤาษีตายไม่มีใครชูปอะ ฤาษีไม่เลือกชูปตัวเอง เสียก่อน ไซ้ใหม่ ไอ้นั้นมันโกหกนะ นี่เป็นอันว่า ฤาษีเถิก ฤาษีละครแก่ก็ตายเป็นเหมือนกัน เป็นอันว่ามันเป็นของธรรมดาในจิตใจเราคิดไว้เสมอ เราเกิดมาแล้วเราต้องแก่นะ เมื่อความแก่เข้ามาถึง เราก็มีความสบายใจว่า นี่มันแก่ตามสภาวะของมัน เราจะห้ามปรามอะไรมันไม่ได้ นี่อีกประการหนึ่ง

แล้วประการที่สอง ถ้าความเจ็บไข้ไม่สบายมันเกิดขึ้น เจ็บทุกขเวทนามันต้องมี คนที่ป่วยไข้ไม่สบายจะบอกว่าไม่มีทุกขเวทนานะมันหาไม่ได้ แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอง พระองค์ก็ทรงรู้อาการป่วย รู้ว่ามันมีทุกขเวทนาเกิดขึ้น พระอรหันต์ทุกอย่างก็รู้ทุกขเวทนา ไม่ใช่ว่าคนเจริญสมถกรรมฐานวิปัสสนากรรมฐาน เวลาป่วยไข้ไม่รู้สึกว่าป่วย เวลาเจ็บไม่รู้สึกว่าเจ็บ อย่าง

นี่ไม่ใช่คนแล้ว ฮี มันตุ๊กตาไซ้ไหม พระพุทธเจ้าท่านก็เจ็บนั้น พระอรหันต์ท่านก็เจ็บเป็น ในเมื่อท่านเจ็บ ท่านจะวาง ท่านจะใช้ **สังขารูปกษญาณ** ตรงไหนเมื่อเจ็บท่านก็รู้ว่าเจ็บ มีทางใดที่จะบรรเทาทุกขเวทนาไหม มีหมอรักษามียาไซ้ไหมถ้ามีก็รักษาให้หมอรักษา มียาก็ยาไซ้เพื่อบรรเทาเวทนา คุณว่าเวทนามันบรรเทาหรือไม่บรรเทา ถ้ามันไม่บรรเทาได้ ท่านก็ถือว่าเป็นสภาวะของมัน เมื่อร่างกายมันเจ็บอีก ก็รู้สึกเจ็บ แต่ใช้อารมณ์ว่างเฉยไม่คิดมัน เพราะถือว่านี่เป็นกฎของกรรมที่เราหลีกหนีมันไม่พ้น แต่ว่ามันเจ็บไปไม่นานหรอก ถ้าตายแล้ว มันก็เลิกเจ็บ ฮี ไซ้ไหม ถ้ามันไม่หายนี้ตายแล้วมันก็เลิกเจ็บ อีตอนเจ็บเราคิดอย่างไร

ถ้าเจ็บไซ้ไม่สบายเกิดขึ้นก็ถือว่า ชั้น 5 มันไม่ดีแบบนี้ เราเลี้ยงเราดูมันสักเท่าไรก็ตามที่ความกตัญญูตเวทีของชั้น 5 ไม่มีเลย เราดูสำห้เอาอกเอาใจทุกอย่าง ต้องการอาหารอะไร ก็หาให้กิน ต้องการเครื่องแต่งตัวแบบไหนเราก็หาให้ ต้องการของใช้แบบไหนเราก็หาให้ แต่ทว่ามันจะตามใจเราสักนิดหนึ่งว่าเจ้าจงอย่าป่วยเลย เจ้าจงอย่าแก่เลยมันไม่ยอม นี่แสดงว่าชั้น 5 นี้ถ้าเป็นคนก็เต็มไปด้วยความอกตัญญู ไม่รู้คุณคน เลี้ยงแล้วไม่เคยสนองความคิดตอบ แต่หากว่าเราจะไปคิดว่าชั้น 5 ไม่ดีประเภทนี้ ควรจะคิดว่าเราไม่ดีเองต่างหาก เพราะว่ากฎกรรมคาของชั้น 5 มันเป็นอย่างนั้น มันเป็นความจริง มีเกิด มีเสื่อม แล้วก็มีพัง มีร่างกายทรงตัว แล้วก็มีการป่วยไซ้ไม่สบาย นี่จิตใจของเราก็ต้องคิดว่าเมื่อทุกขเวทนาใดๆ เกิดขึ้นถือว่า เป็นกรรมคาของชั้น 5 ว่าทนได้ก็ทน ถ้าทนไม่ได้ก็จะครวญเพลงเศร้าสักหน่อยก็ยังได้นะ

อย่าง **พระอัสสชิ พระอัสสชิ** เป็นพระอรหันต์รุ่นแรก ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสอน พระอรหันต์รุ่นแรกนี้มีอยู่ 5 องค์คือ **ท่านอัญญาโกณฑัญญะ ท่านวัปปะ ท่านภัททิยะ ท่านมหานาม ท่านอัสสชิ** ปรากฏว่า **ท่านอัสสชิ** นี้เป็นอาจารย์ของ **พระสารีบุตร** เป็นผู้ให้ธรรมแก่ **พระสารีบุตร** ที่ **พระสารีบุตร** กับ **พระโมคคัลลาน์** เข้าถึงความเป็นพระโสดาบันเพราะ **พระอัสสชิ** เป็นผู้ให้ธรรมโดยย่อว่า **กรรมใดเกิดแต่เหตุ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสเหตุของกรรมนั้น และความดับของกรรมนั้นสมเด็จพระมหาสมณะตรี**อย่างนี้ ท่านแนะนำเพียงเท่านี้ **พระสารีบุตร** ก็ได้บรรลุดวงตาเห็นธรรม คือเป็นพระโสดาบัน สำหรับพระสารีบุตรก็เป็นยอดกตัญญูต่อมาเมื่อพบองค์สมเด็จพระบรมครู เป็นอรหันต์ ท่านตั้งให้เป็นอัครสาวก เวลาท่านอยู่ที่ไหน ฟังข่าวว่า **พระอัสสชิ** อยู่ที่ศทางไหน เวลาท่านจำวัดท่านจะต้องหันศีรษะไปทิศนั้น นี่จอมกตัญญูหรือยอดกตัญญู

บุคคลเขารู้คุณคน คือ **พระสารีบุตร** นี้ต่อมาภายหลังเมื่อ **พระอัสสชิ** เวลากาลผ่านมายุขัยมันก็หมดไป **พระอัสสชิ** ท่านก็ป่วยไซ้ไม่สบายอย่างหนัก โรคที่พระเป็นส่วนใหญ่นี้ก็เป็นโรคทางลำไส้กับกระเพาะ นี่โรคทางเดินอาหาร มันทั้งอืดทั้งเสียด ปรากฏว่าท่านทนไม่ไหว ถึงกับครวญเพลง ครางนะ คราวเพลง ไม่ใช่ครวญเพลงร้องอ่อยๆ บอกให้พระทั้งหลาย บอกว่านี่ไปอาราธนาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาที่เกิด ขอให้พระองค์ทรงโปรด **อัสสชิ** ด้วย เวลานี้ทนไม่ไหวแล้ว เมื่อองค์สมเด็จพระประทีปแก้วเสด็จมา ท่านอยู่บนแคร่สูง ท่านจะลุกขึ้นพระผู้มีพระภาคเจ้าจึง

ได้มีพุทธปฏิภาณว่า **อัสสชิ** จงนอนอยู่อย่างนั้นแหละตาคจะนั่งในอาสนะ ที่เขาจัดไว้ ความจริง พระพุทธเจ้านั่งอาสนะที่ต่ำกว่า

พระอัสสชิ จึงได้กราบทูลองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า ภันเต ภควาข้าแต่องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าผู้เจริญพระพุทธานุภาพ เวลานี้ความดีที่ข้าพเจ้าได้ไว้น่ากลัวจะเสื่อมเสียหมดแล้ว เพราะว่ามีทุกขเวทนาหนักมันทนไม่ไหวจริงๆ พระพุทธเจ้าจึงได้ตรัสว่า **อัสสชิ** เธอระงับกายสังขาร ไม่อยู่หรือท่านก็บอกว่าระงับไม่ไหวพระพุทธเจ้าคะ คำว่าระงับกายสังขารก็หมายถึงว่า จับลมหายใจเข้าออกให้เป็นฉนวน ญาติโยมอย่าลืม การเจริญพระกรรมฐานจะเป็นกองไหนก็ตาม จับลมหายใจเข้าออกไว้ก่อน ถ้าลมหายใจเข้าออก ถ้าจะภาวนาด้วยก็ได้ แต่อย่าทิ้งลมหายใจเข้าออก ถ้า **อานาปานุสสติกรรมฐาน** นี้ เป็นฉนวนมันสามารถระงับทุกขเวทนาได้เป็นอย่างดี

เมื่อองค์สมเด็จพระชินศรีตรัสอย่างนั้น ท่านก็บอกระงับไม่ไหวพระพุทธเจ้าคะ ทุกขเวทนามันมาก ความดีที่ข้าพเจ้าได้ไว้แล้วคงจะเสื่อมไปเสียแล้ว ความจริงพระอรหันต์เสื่อมนี้พวกเรารู้ช่วยเต็มทีนะ ทว่าท่านก็ต้องวิตกกังวลตามธรรมดาพระอรหันต์หรือพระอริยเจ้า ย่อมจะกล่าวโทษโทษความผิดของตนเองไว้เสมอ คือไม่ทะนงตน ในเวลานั้นสมเด็จพระทศพลจึงได้มีพระพุทธปฏิภาณว่า **อัสสชิ** รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เป็นของเธอก็หรือ **พระอัสสชิ** บอกว่าไม่ใช่เจ้าคะ ท่านกล่าวว่าหรือว่าเธอมีในรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ **พระอัสสชิ** ก็บอกว่าไม่ใช่เจ้าคะ

เป็นอันว่า ท่านไม่เห็นว่าร่างกายนี้มันเป็นเรา เป็นของเรา เราไม่มีในร่างกายร่างกายไม่มีในเรา ร่างกายมันเป็นขันธ 5 เป็นเรือนร่างที่อาศัยของจิตชั่วคราว คำว่าเราก็คือ จิต องค์สมเด็จพระธรรมสมาธิกร จึงได้มีพระพุทธปฏิภาณว่า **อัสสชิ** ความดีของเธอที่ได้ไว้ไม่เสื่อม ทรงตัวคืออยู่ หลังจากองค์สมเด็จพระบรมครูมีพระพุทธปฏิภาณอย่างนั้น ไม่ช้าไม่นานนัก **พระอัสสชิ** ก็นิพพาน

นี่ที่นำเรื่องนี้มาเป็นตัวอย่างขอให้ทราบชัดว่า ถึงแม้ว่าเราจะเจริญพระกรรมฐาน ก็มีคนส่วนมากเห็นคนที่เขาเจริญกรรมฐานป่วยไข้ไม่สบาย เพียงแต่แสดงด้วยอาการทุกขเวทนา มักจะกล่าวว่า นี่เจริญกรรมฐาน เจริญวิปัสสนาญาณ ทำไมยังเจ็บล่ะ รู้เจ็บ ทำไมรู้จักเจ็บ รู้จักป่วย ความจริงนี่มันเรื่องธรรมดาของขันธ 5 แต่ว่านักเจริญกรรมฐานมีว่าเจ็บมันเจ็บ ทุกขเวทนามันมีมันทุกข์ แต่ว่าเรามีอารมณ์ข่มความรู้สึก แต่ไม่ใช่ไม่รู้สึกละ ถือว่าเจ็บก็เจ็บ ทนเอา มันจะปวดก็ปวด ทนเอา ทนเอาตรงไหน ทนเห็นว่าร่างกายมันเลวแบบนี้ มันมีทุกขเวทนาแบบนี้ ถ้ามันพังเสียเวลานี้ เราก็ไม่ต้องการมันอีก ขันธ 5 นี้พังเมื่อไหร่ ในเมื่อเราจะต้องในการต่อไปถ้าเราจะเกิดใหม่ จะมีขันธ 5 อีกรู้ว่ามีสภาพแบบนี้ ฉะนั้นขึ้นชื่อขันธ 5 ที่ประกอบไปด้วยธาตุ 5 แบบนี้ จะไม่มีสำหรับเราอันนี้เรียกว่า **สังขารุเปกขาญาณ** ไข้ไหม เป็น **สังขารุเปกขาญาณ** เบื้องต้น เปกๆ ไปก่อน เป็นอันว่าตัวข่มแบบนี้

ต่อมาเมื่อเจริญวิปัสสนาญาณพิจารณาเห็นโทษของขันธ 5 เรากล่าวกันโดยอริยสัจ พระพุทธเจ้าบอก ทุกข์ การเกิด **ชาติปี** ทุกขา ความเกิดเป็นทุกข์ **ชราปี** ทุกขา ความแก่เป็นทุกข์

มรณัมปี ทุกข์ ความตายเป็นทุกข์ เห็นจะไม่ต้องอธิบายกัน อธิบายกันมานานแล้ว ไอ้ตัวทุกข์ทั้งหลายเหล่านี้มันมีอยู่ ในเมื่อเรามีขั้น 5 เราก็มานั่งพิจารณาขั้น 5 นี้ควรคบหรือไม่ควรคบ เวลาที่มันมีอยู่เราควรคบ จำจะต้องคบ เหมือนกับเราอาศัยเรือข้ามฟาก อย่างที่พูดแล้วเมื่อคืนถ้าเรือมันรั่ว เราก็อุตถึยา เรือมันจะผุหรือจะพังก็หาไม้มาทาบมาตาม พอที่จะข้ามฝั่งไปได้ ชื่อนี้มันใด ร่างกายคือขั้น 5 ก็เช่นเดียวกัน เมื่อเรายังอาศัยขั้น 5 เพื่อปฏิบัติความดี ขั้น 5 มันหิว เราก็เลี้ยงให้มันอิ่ม ขั้น 5 มันหนาวเราก็ทำให้มันอุ่น ขั้น 5 มันร้อนเราหาความเย็นมาให้มัน ประคับประคองไว้เพื่อเป็นที่อาศัยทรงความดี

ต่อมาพิจารณาขั้น 5 นี้จะดูทุกส่วนของร่างกายมันไม่มีอะไรเป็นคุณ มันมีแต่เป็นโทษ เพราะอะไร มันไม่มีการทรงตัว ร่างกายไม่อาบน้ำสักสองวัน ก็ทนไม่ไหว เหงื่อไคลมันเต็ม เหงื่อไคลมันมาจากไหน มันมาจากในส่วนของร่างกายมันมากเกินไปก็เมื่อย นอนมากเกินไปก็เมื่อย ยืนมากเกินไปก็เมื่อย เดินมากเกินไปก็เมื่อยก็เหนื่อย มันต้องคอยปรับปรุงอยู่เสมอ ทั้งๆ ที่ปรับปรุงอยู่อย่างนี้มันก็เอาดีไม่ได้ เป็นอันว่า นอกจากปวดจากเมื่อยแล้ว มันก็เสื่อมลงไปทุกวัน ในที่สุดมันก็หาทางตาย เรามานั่งดูร่างกายของเราก็คือ ร่างกายของบุคคลอื่นก็ดี มีภาวะที่จะต้องเลี้ยงดูมาก มีภาวะที่จะต้องปรนเปรอมาก แต่ว่าเราจะเลี้ยงดูเราจะปรนเปรอสักเพียงใดก็ตาม ร่างกายของเรานี้มันไม่ทรงตัว มันไม่เชื่อเรา

ก็เป็นอันว่าร่างกายนี้ควรจะทำเมื่อสภาวะที่ต้องเกิดมาขั้น 5 มองเห็นโลกทั้งโลกเต็มไปด้วยความทุกข์ ไม่มีโลกใดที่มีปัจจัยเต็ม ไม่มีส่วนใดในโลกที่จะเป็นปัจจัยของความทุกข์ ในเมื่ออาการของความทุกข์อย่างนี้มันมีขึ้น เราเองเราก็คือทุกข์ คนที่เรารัก คนที่เนื่องถึงกัน เพื่อนสนิทมิตรสหาย คนทุกคนเขาก็ทุกข์ จะมองดูในมุมไหน เต็มไปด้วยความทุกข์ไปหมด คนที่เดินไปทำมาหากินก็เพราะอาศัยความทุกข์บังคับ แล้วเราก็มองโลกทั้งโลกมันเต็มไปด้วยความทุกข์ โลกนี้เต็มไปด้วยความเบื่อหน่าย ถ้าเรามีความเบื่อหน่ายในการทรงชีวิต เห็นว่าโลกนี้เต็มไปด้วยความทุกข์ ไม่น่าจะเป็นที่สถิตอยู่ อย่างนี้องค์สมเด็จพระบรมครูทรงตรัสว่าเป็น **นิพพิทาญาณ** **นิพพิทาญาณ** แปลว่า ความเบื่อหน่าย มันต้องเริ่มเสียก่อน มันถึงจะเป็น **สังขารุเปกขาญาณ** ของวิปัสสนาญาณ นี้เมื่อความเบื่อหน่ายเกิดขึ้นเราก็ออกทางพ้น ทางพ้นว่า ในเมื่อความเกิดมาเป็นคนมันเป็นทุกข์การเกิดในโลกมันเป็นทุกข์วันนี้ ถ้าเราไม่ต้องการจะเกิดเราจะทำอย่างไร อันนี้ก็ต้องแสวงหาธรรมที่ไม่เกิดหรือว่าธรรมที่ไม่มีการเกิด แล้วก็พ้นจากภาวะที่จะมีแต่ความทรงตัว ไม่มีการเคลื่อนไหวใดๆ ทั้งหมดตอนนี้เราก็คือหาทางพ้น ทางพ้นนี้เขาเรียกอีกอย่างหนึ่งก็ไม่ชอบบอกชื่อ ทางพ้นในที่นี้มาจากไหน เราก็อ่านไปจับตัวเดิมต้องหาทางจับ

พระพุทธเจ้าบอกว่า **ทานมัย** บุญสำเร็จด้วยการบริจาคทาน ทานให้ทานมีอาศัยเมตตากรุณา เป็นพื้นฐาน ให้ทานเป็นปัจจัยตัดโลภะ ความโลภ อาศัยมีจิตเมตตาปราณีจึงมีการให้ทาน ถ้าเราไม่รัก เราไม่สงสาร เราเกลียด เราให้ไม่ได้อาศัยการให้ทาน เพราะอาศัยการเมตตาปราณี ตัวเมตตา

ปรานี เป็นปัจจัยตัดโทสะ ความโกรธ ถ้าหากว่าเรายังมีกรให้ทานได้ เราพยายามระงับความโกรธ ได้แสดงว่าอารมณ์หลงมันก็น้อยไป ปัญญาเราเกิดแล้ว

เป็นอันว่า องค์สมเด็จพระประทีปแก้วตรัสว่า รากเหง้าของอกุศลที่ทำให้คนต้องเวียนว่ายตายเกิดมี 3 อย่างเท่านั้น ก็มีโลภะ โทสะ ความโกรธ โมหะ ความหลง แล้วก็หาทางลดรอนโลภะ ความโลภด้วยการให้ทาน ริดรอนความโกรธด้วยการเมตตาปรานี หรือการให้อภัยแก่บุคคลที่ผิด ริดรอนโมหะด้วยอาศัยปัญญา เห็นความจริงว่า เกิดมาเป็นทุกข์ แก่เป็นทุกข์ ป่วยไข้ไม่สบายเป็นทุกข์ พัดปรากจากของรักของชอบใจเป็นทุกข์ ตายเป็นทุกข์ แล้วเราก็ไม่ต้องเกิดไม่ต้องสภาวะอย่างนี้อีก ในกาลต่อไป

เมื่อเราพิจารณาเห็นว่า ร่างกายมันเป็นทุกข์อย่างนี้สภาวะไม่ทรงตัวเราจะทำอย่างไร ก็เข้าจุดท้ายก็คือ **สังขารูปกขาญาณ** เป็นอันว่าวางเฉยทั้งหมดตามในคตอนท้าย **มหาสติปัญญา** ทุกข้อที่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่า เธอทั้งหลายจงอย่าสนใจภายในกาย ภายภายในได้แก่กายของเรา ว่าอวัยวะของเราเต็มไปด้วยความทุกข์ เราไม่ต้องการมันอีก แล้วจงอย่าสนใจ ภายภายนอก เขาเรียกว่ากายของคนอื่น อย่าตั้งใจยึดถือกายของบุคคลอื่นว่าเป็น สรณะ เป็นที่พึ่งเพราะว่าไม่ช้าเขาก็พังเหมือนกัน แล้วก็จงอย่าสนใจวัตถุธาตุต่างๆ ในโลกทั้งหมดทั้งนี้เพราะอะไร กายเราก็คือ กายคนอื่นก็ดี วัตถุธาตุ เป็นเครื่องใช้ บ้านเรือนโรงทรัพย์สินต่างๆ ก็ดี ไม่สามารถจะยับยั้งให้เราไม่ตายได้ แล้วก็ไม่สามารถจะบรรเทาให้เราพ้นจากความทุกข์ได้

ถ้าจิตใจของบรรดาท่านพุทธบริษัทมีปกติจิตที่ว่า ร่างกายของเรามีความเกิดขึ้นมาเป็นเบื้องต้น มันก็เป็นธรรมดา มันป่วยไข้เป็นธรรมดา มันต้องตายเป็นธรรมดา จิตใจรู้ดีว่ามีความเยือกเย็น ไม่หวั่นไหวมันนึก ไอ้ห้วงในการบริหารนะมันห้วง หาข่าวให้มันกิน หาน้ำให้มันอาบ หาเสื้อผ้ากางเกงให้มันใส่ มีบ้านให้อยู่เป็นของธรรมดา แต่ทว่าคิดว่ามันจะตายเมื่อไรก็ตามที่มันเป็นเรื่องของมัน มันจะแก่ก็ถือว่าเป็นเรื่องของความแก่ ไม่เคียดร้อน มันจะป่วยไข้ไม่สบายอารมณ์ใจไม่หวั่นไหวถือว่าเป็นธรรมดา อย่างนี้ชื่อว่า ท่านทั้งหลายมีอารมณ์เข้าถึง **สังขารูปกขาญาณ** ในด้านวิปัสสนาญาณ ตัวนี้เป็นอารมณ์ตัด เห็นอะไรก็รู้สึกสบายๆ แต่อย่าลืมนะ **สังขารูปกขาญาณ** นี้ ยังไม่ได้เป็นพระโสดาบัน ยังอยู่ในขั้นอบรมในด้านวิปัสสนาญาณ คือ เป็นอันว่า พอเข้าถึง **สังขารูปกขาญาณ** ก็ใช้ **สังขานุโลมิกญาณ** หมายความว่า พยายามพิจารณาในอริยสัจจนไปวนมา วนมาวนไป เห็นว่าการที่เราจะเกิดมาเป็นทุกข์ได้ ก็เพราะอาศัยตัณหา คือ **กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา** อยากได้ไม่มีขอบเขต ได้มาแล้วอยากให้ทุกสิ่งทรงตัว เป็นการฝืนความจริง นี่เวลาสิ่งทั้งหลายเหล่านั้นสบายตัวก็คัดค้าน มันก็เป็นไปไม่ได้ อย่างนี้เรียกว่าเป็นตัณหา 3 ประการ

เราก็หาทางตัดต้นทางของตัณหา คือ **สมุทัย** ไอ้สมุทัยนี้ที่เข้าไปตัดตัดหาตัวตัดตัดหาจริงๆ ก็ได้แก่มรรค 8 ย่นแล้วได้สามคือ 1. ศีล รักษาศีลให้บริสุทธิ์ 2. ทรงสมาธิให้ตั้งมั่น 3. ใช้ปัญญาพิจารณาหาความจริงให้พบ แล้วก็ยอมรับนับถือความเป็นจริง ที่เราเรียกว่า วิปัสสนาญาณ ใช้จิตทรงศีลให้บริสุทธิ์ทางสมาธิให้ตั้งมั่น ให้ปัญญาพิจารณาขั้น 5 อยู่เสมอ จนกระทั่งจิตของเรานุ่ม

เข้าไปรับ รับพระนิพพานเป็นอารมณ์มีความเบื่อหน่ายในโลก เห็นว่าโลกเป็นทุกข์เห็นว่าการเกิด เป็นคนก็ลำบาก เกิดเป็นเทวดาหรือพรหมก็มีสุขประเดี๋ยวเดียวประเดี๋ยวก็กลับมาเกิดอีก ตอนนี่ก็ เบื่อมนุษย์ เบื่อเทวดา ถ้าจิตนิยมพระนิพพานเป็นอารมณ์ จิตรักพระนิพพานเป็นอารมณ์ ถ้าจิตเข้าถึง ตอนนี่เขาเรียก โคตรกฺขณญาณ จำให้คินะ ไม่ใช่รักมั่ง เกลียดมั่งนะ รักก็ต้องรักจริงๆ นะ ป้าอ้วน นา ไซ้ใหม่ คือจิตรักพระนิพพานเป็นอารมณ์ นี่ไม่ได้หมายความว่า ทุกลมหายใจเข้าออก จะต้องมานั่ง นึกถึงพระนิพพาน เวลาทำงานเราก็อทำงาน มีกิจเราก็อต้องทำ จะต้องมานั่งนึกถึงพระนิพพาน เวลา มีงานเราก็อทำงาน มีกิจเราก็อต้องทำ มีเรื่องจำพูดจะคุยก็ทำ แต่ว่าเวลาจิตว่างกาลใดทำใจเป็นกุศล ตอนนี่เรายอมรับนับถือว่า เราต้องการพระนิพพาน มนุษย์ก็ดี เทวดาก็ดี พรหมก็ดี ไม่อยากได้ เพราะมันไม่พ้นจากความทุกข์จริง

อย่างนี้ท่านเรียก โคตรกฺขณญาณ โคตรกฺขณ แปลว่า อยู่ระหว่างช่วงโลกียะ กับโลกุตตระ ระหว่าง โลกียะกับพระโสดาบัน อารมณ์ โคตรกฺขณ นี้ตามพระบาลีท่านบัญญัติกล่าวว่า เหมือนกับคนยืนคร่อม ราง รางแคบๆ ขาช้ายอยู่ฝั่งนี้ ขาขวาเหยียบฝั่งโน้น แต่ยังไม่ยกขาซ้ายจากฝั่งนี้ไปฝั่งโน้น ยังยืน คร่อมอยู่ เรียกกันว่า โคตรกฺขณ หมายความว่า จะเป็นโลกียชนก็ไม่ใช่ จะเป็นโลกุตตระคือ พระอริยเจ้า ก็ไม่ใช่ แต่ว่าอารมณ์ที่คิดใน โคตรกฺขณญาณ ของบรรดาท่านพุทธบริษัทที่บำเพ็ญบารมีด้านสาวก บารมี อย่างนี้อารมณ์อย่างซำที่สุดที่จะเป็นพระโสดาบันก็เพียงแค่ 3 วันเป็นอย่างซำ แต่ส่วนใหญ่มัน หยั่งอยู่เฉยๆ และอย่างเก่งที่สุดอย่างนานก็ 30 นาที จากนั้นไปก็เป็นพระโสดาบัน นี่ตอนที่จิต ของเราจะเข้าถึงความเป็นพระโสดาบันมันมีอารมณ์แบบไหน นี่ความจริงพูดกันทุกครั่งนะ จิตที่ เข้าถึงพระโสดาบัน ตอนนี่ยังไม่พูดถึงสังโยชน์ อารมณ์ของคนเข้าถึงพระโสดาบัน ที่เรียกกัน ว่า องค์ของพระโสดาบัน คำว่าองค์ก็หมายความว่า อาการที่มันทรงอยู่ในจิต แนบแน่นสนิท ไม่ เคลื่อนจากตัว ไม่เคลื่อนไปไหน คือ พระโสดาบันทรงองค์อย่างนี้คือ

หนึ่ง มีความเคารพในพระพุทธเจ้าอย่างจริงจัง

สอง มีความเคารพในพระธรรม ไม่สงสัยในพระธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระ

พระ สัมมาสัมพุทธเจ้า

สาม มีความเคารพในพระอริยสงฆ์ อย่าลืมนะ ว่าอาดมาวงเล็บไว้ว่ามีความเคารพใน

พระอริยสงฆ์

สี่ มีศีล 5 เป็นปกติ เป็นสมุจเฉท คำว่ามีศีล 5 เป็นสมุจเฉท หมายถึงว่าเด็ดขาด แต่ว่า

ถ้าผลออกไปเหยียบมดตาย ปลวกตาย อันนี้ไม่เป็นไร ไม่มีเจตนาต้องมีเจตนาทำลาย

อธิบายข้อสันนิษฐานหนึ่งที่ว่า ทำไมจะต้องกล่าวว่ามีมีความเคารพในพระอริยสงฆ์อย่าง เกร่งกรัด ถ้าพระที่บวชเข้ามาในศาสนาขององค์สมเด็จพระทวงสาว์สดีไม่นับถือหรือก็ต้องตอบว่า พระโสดาบันก็นับถือ แต่ทว่าพระองค์ไหนละเมิดในพระธรรมวินัย พวกนี้ไม่ใส่บาตรให้กิน ตัวอย่างภิกษุอะไร โกสัมพี หรือ ที่แตกร้างกันระหว่าง พระวินัยธร กับ พระธรรมธร ให้ พระพุทธเจ้าไปอยู่ ป้าปารีไลยกะ ตอนนั้นปรากฏว่า พระอริยเจ้าที่เป็นฆราวาสทั้งหมดไม่ยอมใส่

บาตรให้พระพวกนั้นกินเลย พระพวกนั้นจะได้กินบ้างก็เพียงชาวบ้านที่เป็นปุถุชนเท่านั้นที่เขามีความสงสาร สำหรับพระอริยเจ้าไม่ยอมใส่บาตรให้กิน เพราะถือว่าดีไม่พอแก่การเคารพ

ฉะนั้นจะเห็นว่า บรรดาท่านทั้งหลายที่เป็นพระโสดาบัน ท่านหนักไปในด้านศรัทธา แต่ทว่าถ้าพระองค์ไหนมีจริยาไม่สมควรแก่พระธรรมวินัย พระอริยเจ้าเขาไม่ให้กิน ไม่ใช่ถือผ้าเหลือง หรือว่า การโกนหัวเป็นสำคัญ นี่สำหรับองค์ของพระโสดาบัน ท่านก็จำได้แล้วนี่ ความจริงจำได้นานแล้วนะว่า หนึ่ง มี ความเคารพในพระพุทธเจ้า สอง มีความเคารพในพระธรรม สาม มีความเคารพในพระอริยสงฆ์ สี่ มีศีล 5 บริสุทธิ์

แล้วก็มีใจด้วยว่า พระโสดาบันก็ยังมีความรักในระหว่างเพศเป็นปกติ ยังมีการแต่งงาน แต่ว่ามันมีใจอยู่ในขอบเขตของศีล แล้วพระโสดาบันยังมีความโกรธ ยังมีความต้องการสวยสดงดงาม มีความโกรธ แต่ไม่ฆ่าใคร ไม่ทำร้ายใคร พระโสดาบันยังมีความหลง คนเราถ้าไม่หลงก็ไม่อยากรวย ไม่หลงก็ไม่แต่งงาน ไม่หลงก็ไม่โกรธ ยังมีความหลงแต่อยู่ในขอบเขตของศีล ยังมีปัญญาไม่ลืมความตาย รักพระนิพพานเป็นอารมณ์ แค่นี้เองพระโสดาบันไม่ยาก

สำหรับพระสกิทาคามี ก็มีคุณสมบัติทุกอย่างเหมือนพระโสดาบัน พระสกิทาคามีเหมือนพระโสดาบันทุกอย่าง แต่ว่าบรรเทาความโลภ บรรเทาความโกรธบรรเทาความหลง ตอนนี้ท่านที่จะเป็นพระโสดาบันก็ดี พระสกิทาคามีก็ดีพระพุทธเจ้ากล่าวว่าเป็นผู้มีอริศีล มีศีลบริสุทธิ์ แต่ว่าจิตจะต้องถึงฌานอย่างน้อยเป็นปฐมฌาน ถ้าจิตเข้าถึงปฐมฌานไม่ได้ท่านเป็นพระโสดาบันไม่ได้ ความจริงปฐมฌานนี่ก็เป็นของไม่ยากที่นั่นๆ อยู่ที่นี่ก็ได้เรื่อยๆ ขณะใดที่เจริญภาวนาหรือพิจารณาอยู่ ขณะนั้นหูได้ยินเสียงภายนอกเราไม่รำคาญ ขณะนั้นท่านเรียกว่า ปฐมฌาน

นี่อารมณ์ตัดในขณะที่จิตทรงปฐมเน หมายความว่า สำหรับพระสกิทาคามีบรรเทาความรักในระหว่างเพศยังไม่หมด เพราะอาศัย กายคตานุสสติ กับ อสุภกรรมฐาน เป็นเครื่องค้ำจุนใจ แล้วก็บรรเทาความโกรธอาศัย พรหมวิหาร 4 คือ มี อภัยทาน เป็นปกติ โกรธเหมือนกัน แต่โกรธไม่นานแล้วให้อภัยง่าย นี่เป็นกริยาของพระสกิทาคามี นี่ต่อไปอีกที่จะถึงพระอนาคามี จะต้องมิจิตเข้าถึงฌาน 4 ถ้ามีกำลังใจเข้าไม่ถึงฌาน 4 จะเป็นพระอนาคามีไม่ได้ เพราะว่าองค์สมเด็จพระจอมไตรตรัสว่า สำหรับพระอนาคามีเป็นผู้มี อริจิต คือ พระโสดาบัน กับ พระสกิทาคามี อริศีล อนาคามีมี อริจิต อริจิตก็หมายความว่า จิตทรงกำลังฌานอย่างยิ่ง แต่ความจริงในเมื่อเป็นพระโสดาบันสกิทาคามีแล้ว การที่จะก้าวเข้าไปสู่ความเป็นพระอนาคามีนั้นมันไม่ยาก เพราะเดินไปตามลำดับ คือ ตอนนี้ อารมณ์จิตของพระอนาคามีก็ต้องใช้ กายคตานุสสติ กับ อสุภกรรมฐาน ตัวเดิมที่ได้มาจากพระสกิทาคามี

ความจริงมันอ่อนลงไปแล้ว กำลังนี้มันเข้มแข็ง กิเลสมันอ่อนลง ให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้นควบกับ กายคตานุสสติ กับควบกับ สักกายทิฏฐิ ว่าคนและสัตว์ ร่างกายของคนและสัตว์ทั้งหมดเต็มไปด้วยความสกปรกโสโครก ไม่ต่างอะไรกับซากศพในป่าช้า ร่างกายเรา ร่างกายเขา มีสภาพเหมือนกัน จนกระทั่งจิตใจในขณะนั้นมองเห็นคนก็ดี มองเห็นสัตว์ก็ดี ที่มีขั้น 5 เหมือนกับสภาพ

เราเห็นซากศพแล้วก็ จิตคิดว่าร่างกายที่มันเป็นซากศพประเภทนี้มัน ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา มันไม่ใช่ของใคร เป็นเรือนร่างที่อาศัยชั่วคราว ไม่ซำก็สลายตัวไป ในที่สุดกำลังใจของท่านก็ตัดกามฉันทะ ความรู้สึกในเพศ เหือดแห้งเด็ดขาด หมายความว่า ความรู้สึกในระหว่างเพศไม่มี เป็นคนกามตาย คำน

นี่อีกข้อหนึ่งสำหรับพระอนาคามีก็คือว่า หมวด ปฏิษะ คือ ความโกรธ ความพยาบาท อาศัย พรหมวิหาร 4 แต่ความจริงตัวนี้ตัดเริ่มตัดมาได้เบาๆ ขนาดกลางๆ มาตั้งแต่พระสกิทาคามี พอถึง อนาคามีก็เสริมกำลังจิตด้วยอำนาจ พรหมวิหาร 4 หรือด้วยอำนาจของ กสิณ 4 คือ กสิณสีแดง กสิณ สีเหลือง สีเขียว อย่างใดอย่างหนึ่งควบกับ สักกายทิฏฐิ พิจารณาคิดว่าคนเรานี้จะนั่งโกรธไปทำไม ใจเราโกรธนี้เราโกรธกายเขาแล้วเวลาเราประทุษร้ายเราก็ประทุษร้ายกายที่เขามาค่าเรานี้ความจริง เขาไม่ได้ค่าเรา เราคือจิตแต่เขาค่ากาย ใจเรื่องการจะโกรธจะฆ่าจะฟิงซึ่งกันและกัน ก็ไม่มี ประโยชน์ ใจคนที่ทำงานทุกอย่างที่ทำได้ ใจใจว่าเป็นของดี แต่ว่าที่พลาดพลั้งไปนี้ก็คือด้วยอำนาจ ของกิเลสตัณหา อุปาทาน มันเลื่อมสอนจิตมีความอ่อนโยน มีความเมตตาปราณี ในที่สุดก็ปลด อารมณ์ที่จะโกรธจะคิดพยาบาทไปได้

เป็นอันว่า กำลังใจที่จะเข้าถึงพระอนาคามีก็มีกิจที่ต้องทำพิเศษอยู่สองอย่างคือ หนึ่ง หมั่น พิจารณาใน อสุภกรรมฐาน และ กายคตานุสสติ ประการที่สองก็มี พรหมวิหาร 4 หรือ กสิณ 4 ไม่ ต้องว่าทั้งหมด พรหมวิหาร 4 ก็ได้ ถ้า กสิณ 4 อย่าง เาอย่างใดอย่างหนึ่งที่เรชอบ ชอบสีแดง ชอบสีเขียว ชอบสีเหลือง ชอบสีขาว อย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ตามความประสงค์ แล้วก็พิจารณาควบ กับ สักกายทิฏฐิ คือว่า พิจารณาว่า ร่างกายนี้มันไม่ใช่เราไม่ใช่ของเรา เราไม่มีในร่างกายร่างกายไม่มี ในเรา มันเป็นธาตุ 4 ประชุมกันเข้า เป็นเรือนร่างชั่วคราวที่เราอาศัยเหมือนกับบ้านเช่า ไม่ซำมันก็พัง ถ้าเราคิดมันอยู่เราก็มีทุกข์ เราต้องการเป็นคนเราก็มีทุกข์ ต้องการเป็นเทวดาหรือพรหมมันก็พัน ทุกข์ชั่วคราว พอหมดบุญญวสานก็มาเกิดเป็นคน แต่เวลานี้เราต้องการพระนิพพาน แต่ความจริงเรื่อง พระนิพพานไม่ต้องเตือนกันแล้ว เพราะมันทรงอารมณ์มาตั้งแต่พระโสดาบัน

เป็นอันว่าเข้าจุดนี้ก็เข้าถึงจุดของพระอนาคามี เมื่อถึงพระอนาคามีตัวนี้เราก็หมดทุกข์ หมด ทุกข์เพราะอะไรเพราะว่า ถ้าหากเราปฏิบัติตนให้ถึงอรหัตผลก็ได้ถ้าเราไม่ปฏิบัติให้ถึงอรหัตผล จะ ยับยั้งไว้แต่เพียงแค่นี้ ถ้าตายจากเป็นคน ไปเป็นเทวดาก็ดี ไปเป็นพรหมก็ดี ก็บำเพ็ญบารมีต่อจาก เทวดาหรือพรหมไปนิพพานไม่กลับมาอีก สำหรับถ้าหากว่าจิตใจของบรรดาท่านพุทธบริษัทเข้าถึง อารมณ์ของพระอนาคามีแล้ว ความรักก็ไม่น่าจะทิ้งทอดเสีย เพราะว่ากิเลสตอนหลังนี้เป็นกิเลส เบาๆ อารมณ์ที่ต้องใช้อารมณ์เข้มแข็งจริงๆ คือ

หนึ่ง พระโสดาบัน ตอนนี้ต้องต่อสู้กันมากระหว่างอารมณ์เป็นโลกิยะ กับ โลกุตตระ คือ อารมณ์ที่หยาบกับอารมณ์ละเอียด กว่าที่จะทิ้งอารมณ์หยาบเข้าทำอารมณ์ละเอียดได้ มันยาก มาถึง สกิทาคามีนี้เริ่มสบายๆ เพราะเริ่มเข้าทางเหมือนกับคนที่อ่านหนังสือออก เขียนได้ ต่อไปก็เหลือแต่ ความจำ พอจากสกิทาคามีไปถึงอนาคามี ฟังแล้วรู้สึกหนักแต่ความจริง เนื้อแท้จริงๆ ไม่นหนักเพราะ

กิเลสมันเบาลงไปตั้งแต่พระสัททาคามี เมื่อถึงอนาคามีแล้วต้องการเป็นพระอรหันต์ อันนี้ยังเบาใหญ่ เบาตรงไหน พระอรหันต์ก็เหลืออีก 5 ข้อที่เราจะต้องตัด คือ หนึ่ง รูปราคะ สอง อรูปราคะ รูปราคะ ได้แก่ รูปฌาน อรูปราคะ ได้แก่ อรูปฌาน มีความรู้สึกที่เราไม่หลงไหลใฝ่ฝันอยู่ใน รูปฌาน หรือ อรูปฌาน เพียงเท่านั้น ถือว่าความดียังกว่านั้นมีอยู่ เข้าใจว่า รูปฌาน ก็ดี อรูปฌาน ก็ดี เป็นกำลังเพื่อประหารกิเลส ไม่ใช่ว่าดีแค่ตรงนั้น ไม่ยับยั้งอยู่ความจริงตอนนี้ไม่มีอะไร คนที่เป็นถึงอนาคามีแล้วไม่หลง แต่ว่าท่านเตือนไว้เท่านั้นว่าอย่าไปหลงจุดนี้ ถ้าหลงแค่นี้มันไม่ไป

ต่อไปก็สาม มานะ การถือตัวถือตน ถือตัวว่าเราดีกว่าเขา ว่าเราเสมอเขาเราเลวกว่าเขา ว่านี้ แก่ฐานะอย่างนี้คบกับฉันไม่ได้ ฉันมีฐานะสูงกว่า เธอมีฐานะต่ำกว่า ฉันมีตระกูลสูงกว่า เธอมีตระกูลต่ำกว่าฉัน ตอนนี้ความจริงก็ไม่แน่ว่าจะมีถือแล้ว พออารมณ์จิตละเอียดถึงแค่นี้ แล้วใครจะถือตัวอย่างนั้นก็เห็นจะไม่มีแต่ถึงอย่างไรก็ดี องค์สมเด็จพระชินศรีก็กล่าวไว้ว่า กิเลสเล็กน้อยมันยังมีอยู่ กิเลสประเภทนี้มันเป็น อนุสัย มันไม่เป็นประจักษ์มันมีบางครั้ง มันมีความรู้สึกขึ้นมาว่าเอ๊ะ คนที่เราคบนี้ ฐานะเขาต่ำกว่าเรา หรือเขาจนกว่าเรา เขาเอาเปรียบเรามากเกินไป อาจจะมีได้

สี่ อูทธัจจะ ความฟุ้งซ่าน ความจริงพระอนาคามียังมีความฟุ้งซ่าน แต่การฟุ้งซ่านของท่าน มันฟุ้งซ่านในด้านกุศล บางครั้งอาจจะคิดว่าในเมื่อเราได้พระอนาคามี แล้วตายจากคนไปเป็นเทวดา หรือพรหม เราก็ไปนิพพาน นอนพักผ่อนก่อนดีกว่า อีกตอนนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเตือนว่า ถ้าจะพักก็อย่าไปพักผ่อนเลย เมื่อไปแล้วก็ไปให้ถึงพระนิพพานทันที นี่เป็นอันว่า อาการฟุ้งซ่านของพระอนาคามี ก็ฟุ้งซ่านแค่นี้ ไม่ได้ฟุ้งซ่านเลย แต่บางทีก็จะคิดว่ามันพอแล้วตายจากคนไปเป็นเทวดาสักพักหนึ่งเป็นพรหมสักพักหนึ่ง ก็ไปนิพพาน

อันที่ 5 อวิชชา อวิชชา นี้ก็ได้แก่การตัด จันทะ กับ ราคะ เราจะตัด อวิชชา ความจริงไม่มีอะไรยาก มาถึงตอนนี้มันก็ตัดมาตั้งแต่ตอนต้นแล้ว ก็พูดให้มันจบอย่างนั้นเอง ไม่อย่างนั้นจะไม่เข้าใจ ตอนตัวสุดท้าย ก็ อวิชชา อวิชชา การตัดจันทะกับราคะ ความจริงเราตัดมาตั้งแต่โน้น ตัดมาตั้งแต่พระโศดาบันแต่ที่ท่านเขียนไว้ก็ว่าตามท่าน ตั้งแต่พระโศดาบันตอนไหน ตอนที่เรามีอารมณ์เข้าถึง โคตรกฺขณ นี้ มันเริ่มตัด จันทะ กับ ราคะ แล้วไขใหม่ ยิ่งมากับพระโศดาบันขึ้นไปก็ตัดหนัก นั่นก็คือ จิตที่เรารักพระนิพพาน ตัด จันทะ กับ ราคะ จันทะ มีความพอใจในการเกิดเป็นคน เห็นว่าคนเกิดเป็นคนดี เทวดาคดี พรหมดี ราคะ เห็นว่าโลกมนุษย์สวย เทวโลกสวย พรหมโลกสวย อยากอยู่ในสามโลก อันนี้มันมีมาตั้งแต่ โคตรกฺขณ แต่ที่ท่านเขียนไว้ตอนนี้ก็ขอพูดตามนี้

เป็นอันว่าสำหรับวันนี้ก็ขอแนะนำบรรดาท่านพุทธบริษัท ในกรรมฐานขั้นสุดท้าย ตามลำดับ คือตั้งแต่ต้นมาก็เจริญ อานาปานุสสติกรรมฐาน ที่ควบคุมพอสมควรแก่กำลังใจ ก็การศึกษาของบรรดาท่านทั้งหลาย ศึกษาครบแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งก็มีความห่วงใยบรรดาท่านพุทธบริษัทชายหญิงว่า เราจงอย่าเห็นโลกเป็นสุขกันต่อไปเลย เพราะมันจะมีแต่ความทุกข์ ถ้าหาก

ว่า เราไม่เห็นโลกเป็นสุข เห็นโลกมันเป็นทุกข์ หาทางตัดทุกข์ด้วยการตัดตัณหา 3 ประการ ด้วยอำนาจของศีล สมาธิ ปัญญา

ตามที่บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายโดยถ้วนหน้าปฏิบัติกันอยู่ทุกวันที่เราทำกันแล้วมันถูกต้องแล้ว มีเนกขัมมบารมี มีวิริยบารมี มีขันติบารมีบารมีมันพร้อมอยู่แล้ว มีความเต็มเปี่ยม แล้วก็ใช้กำลังนิสัยใจจริงๆ โดยเข้าใจ ทำใจของท่านทั้งหลายให้เข้าถึงสภาวะตามความเป็นจริง นั่นก็คือเอาจิตน้อมเข้าไปยอมรับพระนิพพานเป็นอารมณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งใช้วิธีตัดง่าย ๆ ตัดไว้เสมอว่า อัตรภาพร่างกายเป็นเรือนร่างอาศัยชั่วคราวเท่านั้นจะพังก็เชิญพัง จะแก่ก็เชิญแก่ จะตายก็เชิญตาย เป็นอย่างไรก็ช่างมันชาตินี้เป็นชาติสุดท้ายสำหรับเราที่จะเป็น ทาสของกิเลส ตัณหา อุปาทานขึ้นชื่อว่าร่างกายประเภทนี้จะไม่มีสำหรับเราอีก ถ้าจิตใจของบรรดาท่านพุทธบริษัทคิดไว้เพียงสั้น ๆ แค่นี้เป็นอันว่าท่านตายคราวนี้ก็หมดที่ตายต่อไป

เอาละ ต่อแต่นี้ไปขอบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย ตั้งใจสมาทานพระกรรมฐาน แล้วว่าวันนี้ วันนี้ทราบว่าจะมีการขอมาโทษพระรัตนกิติเหมือนกันนะ ประเดี๋ยวก่อน พวกพุทธบริษัทที่มาทั้งหมดนี้ ไม่มีใครปรามาสพระรัตนตรัยเพราะศุกำลังใจแล้วมีกำลังสูงส่ง แต่ว่าเราทำกันไว้นี้เป็นการศึกษาไว้ก็ดีเหมือนกันอาตมานำเป็นภาษาบาลีนะ แต่ว่าเวลาที่จะว่าไปให้นึกเป็นภาษาไทย ว่าถ้าข้าพเจ้าเคยมีความประมาทพลาดพลั้ง ละเมิดต่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ดี พระธรรมก็ดี หรือพระอริยสงฆ์ทั้งหลายก็ดี โดยเจตนาก็ดี ไม่ได้มีเจตนาที่ดีขององค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า กรุณาอดโทษแก่ข้าพเจ้าตั้งแต่นี้ จงกว่าจะถึงพระนิพพาน ตั้งใจไว้อย่างนี้นะ ต่อนี้ไปก็จะได้ทำเป็นภาษาบาลี

คำสอนอบรมพระกรรมฐาน 55

อานาปานุสสติกรรมฐาน

ต่อแต่นี้ไป ก็ไม่ต้องสมาทานกัน เพราะทุกท่านสมาทานพระกรรมฐานแล้วแล้วสมาทานคิดแล้ว สำหรับวันนี้ก็จะขอพูดเรื่อง อานาปานุสสติกรรมฐาน เพราะพูดเรื่องอื่นมานานแล้ว เดี่ยวจะลืม อานาปานุสสติกรรมฐาน เสีย อานาปานุสสติกรรมฐาน เป็นสมถภาวนา ได้แก่การพิจารณากำหนดรู้ลมหายใจเข้าออก นี่เป็นกรรมฐานที่มีความสำคัญที่สุด แล้วเป็นกรรมฐานที่เป็นกำลังใหญ่อย่างยิ่ง เพราะว่ากรรมฐานทั้งสี่สิบกอง ยกอนานาน่าเสียดยกองหนึ่ง เหลืออยู่อีก 39 กองย่อมขึ้นอยู่กับ อานาปานุสสติกรรมฐาน การจะบำเพ็ญพระกรรมฐานให้เป็นสมาธิ กองใดกองหนึ่งล้วนต่างก็ขึ้น อานาปานุสสติกรรมฐาน ก่อนเสมอไป คืออันดับแรก ให้จิตจับ ลมหายใจเข้าออก เวลาหายใจเข้า รู้ยู่ว่าหายใจเข้า เวลาหายใจออกรู้ยู่ว่าหายใจออก หายใจเข้ายาวหรือสั้น หายใจออกยาวหรือสั้น ก็รู้ยู่ว่าหายใจเข้ายาวหรือสั้น ออกยาวหรือสั้น นี่เป็นแบบฉบับตามนัย มหาสติปัฏฐานสูตร ซึ่งก็ใช้ ได้ผลเหมือนกัน ได้ผล ว่าคือสามารถจะทรงฌานได้เหมือนกัน มีผลมันมีผลดีมาก

และอีกตามอีกนัยหนึ่ง ที่องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า เทศน์ไว้ ใน กรรมฐานสี่สิบ ท่านพิจารณาไว้อีกอย่างหนึ่ง เมื่อเวลาหายใจเข้า ให้จับลมหายใจหายใจเข้าว่ามันจะกระทบจมูก แล้วก็กระทบที่หน้าอก แล้วก็กระทบศูนย์เหนือสะดือนิดหน่อย หายใจออกกระทบศูนย์เหนือสะดือคือกระทบหน้าอก แล้วกระทบที่จมูก หรือว่าริมฝีปาก ถ้าเป็นคนริมฝีปากจุ่ม ก็จะมีสติกระทบที่จมูก ถ้าเป็นคนมีริมฝีปากเซิด ก็จะมีสติที่ริมฝีปาก นี่สำหรับใน กรรมฐานสี่สิบ ให้รู้ว่า ลมกระทบหากว่าท่านทั้งหลายจะสงสัย ถามว่าเฉพาะ อานาปานุสสติกรรมฐาน ทำไมพระพุทธเจ้าตรัสคนละแบบ ความจริงก็แบบเดียวกัน แต่ใช้อาการสังเกตต่างกัน

ใน มหาสติปัฏฐานสูตร นั้นนะ สังเกตลมหายใจเข้า ยาวหรือสั้น หายใจออกยาวหรือสั้น หรือว่าหายใจเข้าหรือหายใจออก สำหรับใน กรรมฐานสี่สิบ ใช้สังเกตอารมณ์กระทบของจิต อารมณ์กระทบสัมผัสทางกาย คือกระทบทางจมูกทางหน้าอก และทางศูนย์เหนือสะดือ เป็นต้น

นี่โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำหรับ มหาสติปัฏฐานสูตร นี้ พระพุทธเจ้าเทศน์เฉพาะ ชาวแคว้นกुरु เท่านั้น เป็นกรรมฐานละเอียด เพราะว่า ชาวแคว้นกुरु นี้มีอารมณ์จิตละเอียดมาก ถ้าหากว่าจะไปที่ไหนไปไหนในแคว้นนั้นเมื่อไหร่ก็ตามพระพุทธเจ้าจะโปรดเทศน์เฉพาะ มหาสติปัฏฐานสูตร ไม่เทศน์เรื่องอื่น แต่อาการอย่างอื่นนะ พระพุทธเจ้าเทศน์ในสายอื่น

ดังนั้นจริยาอาการของคนฟังที่มีความเข้าใจย่อมไม่เสมอกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชาวกรุงรัฐ เป็นปกติของเขา นับตั้งแต่ก่อนที่จะพบพระพุทธเจ้า เขาก็เจริญ มหาสติปัฏฐานสูตร เป็นปกติ ตามพระบาลีท่านกล่าวว่า แม้แต่คนที่เขาเลี้ยงไว้ อย่างนกแขกเต้า นางภิกษุณีเลี้ยงไว้ คำว่านางภิกษุณีนี้มันก็ในสมัยที่พระพุทธเจ้าทรงอุบัติแล้ว แต่ว่าจริยาของ ชาวกรุง ทั้งหมด เขาเจริญ มหาสติปัฏฐาน

สูตร ทั้งสี่มาก่อน พระพุทธเจ้าจะสอน ในเมื่อแคว้นนั้นเขาปฏิบัติอย่างนั้นเป็นปกติ คือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารับรองผล จึงเข้าไปและอธิบายให้มันสูงไปกว่านั้น เขาเข้าใจว่า นอกจากจะทรงสติสัมปชัญญะแล้ว ก็ยังมีวิปัสสนาญาณ อันนี้พระพุทธเจ้าต่อท้ายด้วยอำนาจวิปัสสนาญาณมีอริยสังเป็นต้น เพื่อเข้าถึงมรรคผลนิพพาน

นี่คนแคว้นนี้เป็นคนที่มีจิตละเอียด ท่านบอกว่า แม่แต่นกแขกเต้า ซึ่งนางภิกษุณีเลี้ยงไว้ เมื่อถูกเหยี่ยวเลียเข้าไปในขี้เล็บ เมื่อสามเณรีเห็นเข้า ก็ส่งเสียงดังให้เหยี่ยวตกใจ เหยี่ยวตกใจจึงได้คลายกรงเล็บ นกแขกเต้าตกลงมาสามเณรีถามว่า เมื่อขณะที่เหยี่ยวเลียเข้าไปอยู่ในกรงเล็บ เข้ามีความรู้สึกอย่างไรนกแขกเต้าบอกว่า เวลานี้ เวลานั้นมีความรู้สึกว่าร่างกระดูกกำลังนำร่างกระดูกจะไปกิน นี่แสดงว่านกแขกเต้าตัวนั้นสนใจใน **อัญญักัง ปฏิกุศลัง** ใน **กรรมฐานสี่สิบ** หรือว่าใน **มหาสติปัฏฐานสูตร** ที่เรียกว่าสนใจใน **นวลีเก้า** ท่านกล่าววอสุกัญญา

นี่โดยเฉพาะอย่างยิ่ง **มหาสติปัฏฐานสูตร** พระพุทธเจ้าเทศน์เฉพาะเป็นในด้าน **กรรมฐานสี่สิบ** เทศน์ในวงการภายนอก แต่อารมณ์ไม่เสมอกัน แต่มาว่าถึง **อานาปานุสสติกรรมฐาน** การกำหนดรู้ลมหายใจเข้าหายใจออก ลมหายใจเข้าหายใจออก นี่เป็นอาการที่ละเอียดเราต้องสนใจมาก ถ้าเราผลอนิดเดียวคือ จะรู้สึกที่เราผลอไปว่า เราไม่รู้วาลมหายใจออกนี่ เป็นการบังคับจิตให้ทรงสติสัมปชัญญะ ดังนั้นการเจริญสมถภาวนานี้ต้องการสติสัมปชัญญะเป็นสำคัญ นี่เป็นการบังคับให้จิตทรงสติสัมปชัญญะให้ดีขึ้น เมื่อเราขณะใดที่รู้ลมหายใจเข้ารู้ลมหายใจออก ขณะนั้นชื่อว่าจิตเป็นสมาธิ สมาธิใน **อานาปานุสสติกรรมฐาน** แล้วก็ป็นกรรมฐานกำจัดโมหจริต และจิตกจริต เรียกว่ากำจัดความโง่ของจิต ป้องกันอารมณ์ฟุ้งซ่าน คือ **อุทัจจกุกุกุจะ** ในนิเวศน์ห้าประการ ที่ใครอารมณ์ฟุ้งซ่าน ไม่ทรงตัวแล้วก็ถ้าใช้ **อานาปานุสสติกรรมฐาน** เป็นปกติ จิตจะทรงสมาธิเอง

ที่นี้การเจริญ **อานาปานุสสติกรรมฐาน** ก็ต้องสังเกตไว้ เวลาภาวนาหายใจเข้าหายใจออก แล้วเราจะภาวนาด้วยก็ใช้คำภาวนาว่าพุทโธ เวลาหายใจเข้าเรียกว่าพุท หายใจออกเรียกว่าโธ สำหรับคำว่าพุทโธ เป็น **พุทธานุสสติกรรมฐาน** คือถ้าจิตละเอียดลง แต่ว่าเวลาหายใจจงอย่าหายใจให้แรงกว่าปกติ หรือเบาว่าปกติปล่อยอารมณ์ ลมหายใจเป็นไปตามปกติ ให้จิตกำหนดรู้เอาจริง ไม่ใช่เวลา กำหนดรู้ลมหายใจเข้าออก บางทีมันจะไม่รู้สึกหายใจแรงๆ แบบนี้ใช้ไม่ได้ ต้องปล่อยไปตามปกติ แล้วก็รู้ตัวอยู่

ที่นี้ **อานาปานุสสติกรรมฐาน** จะเข้าฌานไว้ได้ง่าย จะสังเกตได้ในฌานสูงสุดคือว่า เวลาจับลมหายใจเข้าออก ก็มีคำภาวนาด้วยก็ช่าง ใช้ได้ เมื่อถึงฌานสี่แล้วจะรู้สึกว่เรามีสภาวะเหมือนไม่หายใจ ไม่รู้ลมหายใจมีหรือไม่มี แต่ว่าจิตสบายมีความโปร่ง มีความสว่างไสวภายใน ภายในจิต มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์แบบ มีความรู้สึกอยู่ตลอดเวลา แต่ไม่รับสัมผัสภายนอก ยุงจะกินรินจะกัด ไอนี้ความจริงยุงไม่กินนะ แล้วเจริญฌานนี้จะไปนั่งที่ไหนก็ตาม ถ้าจิตเข้าถึงระดับฌานแล้วยุงไม่กิน ซึ่งยุงกินรินกัดถ้าไม่อย่างนั้นไม่รู้สึก แต่ว่าสิ่งที่สังเกตได้ก็คือเสียง เสียงจะดังขนาดไหนก็ตาม ถ้าเราจิตตกอยู่ในฌานสี่ จะไม่ได้ยินในเสียงนั้นอย่างนี้เป็นอาการของฌานสี่

นี่การเจริญพระกรรมฐานก็ยังไม่แน่ว่า ว่าอาการเข้าถึงฌานย่อมเป็นไปได้แต่ว่าการ ทรง ฌานอาจจะยากสักหน่อย เพราะการทรงฌานหมายถึงว่า เราตั้งเวลาไว้ตั้งแต่เวลานี้ถึงเวลานี้ เราจะ เข้าฌานสิ่งนี้จะออกเวลานั้น แล้วมันออกตรงตามจุดหมาย ปลายทางที่กำหนดไว้ อย่างนี้ถือว่าเป็นผู้ ทรงฌาน สำหรับ **อานาปานุสสติ** นี้ก็บอกแล้วว่า เป็นกรรมฐานที่ทรงฌานได้ง่าย แล้วแบ่งลงเป็น กรรมฐานที่ระงับการฟุ้งซ่านของจิต เป็นกรรมฐานที่ระงับวิตกกัมภโมหะ คือระงับความโง่งมก็ เหลือแต่ความฉลาด เมื่อจิตเข้าถึงฌานแล้วมันก็เหลือแต่ความฉลาด ความโง่งมก็หายไป เมื่อ ความฉลาดเกิดขึ้น สมาธิเกิดขึ้นในระหว่างนั้นอารมณ์มันก็จะมีความรู้สึกต่อไปอีก พอจิตทรงฌาน ไปได้เต็มที่แล้ว ถ้ามันคลายตัวนิดหน่อย ปัญญามันก็จะเกิด

มานั่งนึกดูว่า คนเรานี้มีชีวิตอยู่แค่เพียงลมหายใจเข้าออกเท่านั้นเอง ถ้าลมปราณนี้สิ้นไป แล้วเมื่อไหร่ ขณะนั้นก็ชื่อกันว่าตาย และอาการตายของคนถือว่าเป็นอาการตายที่เป็นปกติ แต่ความ จริงถ้าเข้าถึงจริงๆ แล้วปัญญามันดี วันนี้อากาศที่ฟุ้งนี้ จะให้เข้าเทียบเข้าไปหาของจริงๆ คือตาม ความรู้สึกของอารมณ์จิตมันไม่ถึง สิบนะ 10 เปอร์เซ็นต์มันก็ไม่ได้ แล้วพวกมันไปแล้ว แล้วมันก็จะ เห็นชัดถึงร่างกายว่า ร่างกายนี้มันเป็นแค่เพียงธาตุสี่ คือธาตุน้ำ ธาตุดิน ธาตุลม ธาตุไฟ แล้วก็ เติมไป ด้วยความสกปรกโสภณ เติมไปด้วยอาการของความทุกข์ จะทุกข์จากการหิว การกระหาย การป่วย ไข้ไม่สบาย การปวดอุจจาระ ปัสสาวะ ทุกข์จากการพลัดพรากจากของรัก ของชอบใจ กระทบกระแทกกับอารมณ์ที่ไม่ชอบใจเป็นต้น แล้วมันมองเห็นทุกข์ชัด ปัญญามันเกิดเอง นี่เขา เรียกว่าปัญญาเกิดด้วยอำนาจของสมาธิ

อย่างที่พระท่านบอกศักราช บอกว่า ต้องทำศีลให้บริสุทธิ์ เมื่อศีลบริสุทธิ์แล้วจิตจะเกิด สมาธิ เมื่อสมาธิตั้งมั่นแล้ว ปัญญาที่จะเกิด ในที่สุดจะถึงซึ่งพระนิพพาน ทำอริยมรรค อริยผลให้ เกิดขึ้น นี่สำหรับ **อานาปานุสสติ** ก็เหมือนกันถ้าทำใจสบายจิตเข้าถึงฌานสี่หรือ ฌานหนึ่ง ฌานสอง ฌานสามก็ตาม เวลาที่จิตสงบปัญญามันจะเกิดเอง มันจะบอกชัด มันจะมีความเบื่อหน่ายในร่างกาย ขึ้นมาเอง มีความรู้สึกว่าร่างกายนี้มันไม่เป็นสาระไม่เป็นแก่นสาร ไม่มีการทรงตัวเพราะอะไร เพราะมีความเกิดขึ้นแล้วก็มี ความแก่ ความป่วย ความตาย แต่ว่าในขณะที่ทรงกายอยู่ ก็เต็มไปด้วย ความทุกข์ หาความสุขอะไรไม่ได้ เราจะบริหารร่างกายสักเพียงใดก็ดี ร่างกายก็เต็มไปด้วยความ ทрудโทรมอยู่ตลอดเวลา เป็นอันว่าทำให้เกิด **นิพพิทาญาณ** ความเบื่อหน่ายในขันธห้าคือร่างกายเสีย นี้ตัวปัญญามันจะเห็น

เมื่อเบื่อหน่ายในร่างกายแล้ว ก็คิดต่อไปถึง **โมกขธรรม** ถ้าเราไม่เกิดเสียอย่างเดียว ขึ้นชื่อว่า ความแก่ ความเจ็บ ความตาย การพลัดพรากจากของรักของชอบใจ มันก็ไม่มี นี่อาการอย่างนี้ที่จะ พึ่งมีขึ้นมาได้ ก็เพราะอาศัยความเกิดเป็นปัจจัย แต่นี่ **อานาปานุสสติกรรมฐาน** ที่สร้างจิตให้เกิด ปัญญา มันก็จะสอนต่อไปว่า ถ้าหากว่าเราไม่ต้องการความเกิดต่อไป เราก็ตัดรากเหง้าของกิเลสทั้ง สามประการเสียให้หมด แล้วตัดอำนาจของความโลภ ด้วยการให้ทานตัดรากเหง้าของกิเลส คือ ความโกรธ ด้วยการเจริญเมตตาบารมี แล้วก็ตัดรากเหง้าที่สาม ความหลง ด้วยการพิจารณาหาความ

จริงของขั้นห้า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เราก็มาตัดกันตัวเดียว ตัดตรงพิจารณาหาความจริงของขั้นห้า คือร่างกายที่เรียกว่า รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ นี่ปัญญามันจะเห็นชัดว่าร่างกายนี้เป็นธาตุสี่ ไม่มีการทรงตัวมีการเปลี่ยนแปลง ภายในเต็มไปด้วยความปกปรก อย่างนี้เขาว่าสมณะละวิปัสสนาญาณ มันไปด้วยกันเสมอ ถ้าไปกันอย่างเดียว เฉพาะสมณะไม่ชำนาญก็พัง แล้ววิปัสสนามันเดินคู่ไปด้วย แล้วก็ไม่มันไม่พัง มันมีแต่ก้าวไป

นี่ร่างกายเป็นธาตุสี่ หรือ ธาตุน้ำ ธาตุดิน ธาตุลม ธาตุไฟ มันโถมตลอดเวลา มันทุกข์ตลอดเวลา อาการเห็นว่าโถมตลอดเวลา ทุกข์ตลอดเวลาเป็นวิปัสสนาญาณ ถ้าหากว่าเราจะทรงร่างกายอยู่แบบนี้ ต้องการในร่างกายแบบนี้ต่อไปในชาติหน้า มันก็จะมีแต่ความทุกข์อย่างนี้ คือถ้าเราจะตัดความทุกข์เสียได้ ก็ต้องตัดโลภะ โทสะ โมหะ ที่นี้โลภะ โทสะ โมหะนี้ ถ้าตัดจริงๆ ด้วยกำลังใจก็มาตัดกันที่กายนี้เอง มาพิจารณาความจริงว่า ร่างกายนี้มันเป็นเราหรือมันไม่ใช่ของเรา มันจะบอกชัด ปัญญามันดีกว่านี้มาก มันจะมีความหลักแหลมมาก ถ้ามันได้ ถึงจริงๆ มันจะเห็นชัดว่าร่างกายนี้ไม่เป็นสาระ ไม่เป็นแก่นสาร เป็นของน่าเบื่อเติมไปในที่สุด แล้วก็เราอาศัยคิดว่ามันเป็นเราเป็นของเรา แต่ความจริงไม่ใช่ ร่างกายไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา ถ้าพังแล้วถ้าต้องการความเกิดอีก มันจะไหวไหม มันก็ไม่ไหวมันก็เป็นทุกข์แบบนี้

ถ้าเราไม่ต้องการจะเกิดอีก เราจะทำอะไรเราก็ใช้หลักการตามของอำนาจของจิต ที่จิตเราจะบอกเองเป็นระยะไป ว่าเราปล่อยร่างกายสิ เราไม่ต้องการความเกิดต่อไป ขึ้นชื่อว่าความเกิดจะเป็นคน เป็นสัตว์ก็ดี เป็นเทวดาก็ดีเป็นพรหมก็ดี จะไม่มีสำหรับเรา สิ่งที่เราต้องการก็คือ พระนิพพาน คือจิตมันจะเกิดมีความใสสะอาด ด้วยอำนาจของฌาน มันจะคิดไปในทำนองนี้ แต่มันดีกว่านี้มากแล้วชัดมาก แล้วต่อจากนั้นไป เมื่ออาศัยความคลายความพอใจในร่างกายเสียแล้ว อำนาจความรักในเพศก็ดี ความโลกย์ก็ดี ความโกรธก็ดี ความหลงก็ดี มันก็คลายตัวเพราะสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ มันปรากฏกับจิต ก็เพราะว่าจิตไปมั่งสุ่มกับกิเลส คือหลงใหลในกายของตัวเองเป็นสำคัญ เมื่อหลงในร่างกายของตัวว่า มันจะคงอยู่มันเป็นของดี ไปเห็นว่าร่างกายของบุคคลอื่น วัตถุอื่นดีไปด้วย แล้วความโง่เข้าใจใจคิดว่า ร่างกายของเรา หรือร่างกายของเขา ร่างของวัตถุใดๆ จะไม่สลายตัวแต่นี้ อาศัย อานาปานุสสติ ตัดทำลายความโง่ คือโมหิตหรือ วิตกจริตทั้งสองประการ แล้วขับไล่ความฟุ้งซ่านของจิต จิตจึงเป็นสมาธิได้เร็ว ปัญญาเกิดได้ง่าย

เป็นอันว่าคำสั่งสอนอันใด ที่องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า สอนไว้เพื่อพระนิพพาน ถ้าเราเจริญ อานาปานุสสติกรรมฐาน เป็นปกติ จิตของเราก็จะมีความผ่องใส จะสามารถตัดสังโยชน์ คือเป็นพระโสดาบันสกิทาคามี อนาคามี อรหันต์ได้ภายในไม่ช้า

เอาละต่อจากนี้ไป ขอบรรดาท่านทั้งหลายจงพยายามตั้งกายให้ตรง ดำรงจิตให้มั่น กำหนดรู้ลมหายใจเข้าออก ใช้ อานาปานุสสติ เป็นพื้นฐาน หายใจเข้าออก ใช้คำภาวนาและพิจารณาตาม อธิยาศัย จนกว่าจะได้ยินสัญญาณบอกหมดเวลา

คำสอนอบรมพระกรรมฐาน 56

วิธีฝึกอานาปานุสสติกรรมฐาน

วิตกจริต หรือว่าโรคโมหจริต ตอนก่อนฟังมาเยอะ ความจริงที่ฟังนั้น ไม่ใช่อะไร เริ่มฟังหาความจริง ให้แก่บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายได้ทราบ ความจริงถ้าเราไปนั่งเฝ้าใครต่อใครที่เขาหลอกลวง โน่น บรรดาท่านพุทธบริษัท ชายหญิงแล้วต่อไปถ้าผลอะไรมันไม่เกิดขึ้นกับท่าน ท่านทั้งหลายก็จะหาว่า ศาสนาขององค์สมเด็จพระทรงแสดงธรรมบรมศาสดา สัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่มีอะไรจริงสักอย่าง วันนี้จะไม่ปรารถนาใครแล้ว เอาวิธีกินยาที่องค์สมเด็จพระประทีปแก้วมาแจก เวลากินยาขนานนี้ พระพุทธเจ้าสอนให้รู้จักวิธีกิน คือ ถ้าหากว่าพวกเรากินสังเคဇบรรดาท่านพุทธบริษัท มันไม่เกิดผล วิธีที่ใครเขาจะกินแบบไหนก็ช่าง เรามาทำตามแบบของพระพุทธเจ้าโดยตรงดีกว่า พระพุทธเจ้าท่านสอนให้กินยาแบบนี้ประเภทนี้ อย่างนี้ คือ

เวลาที่จิตมันฟุ้งซ่าน ให้อำนาจเวลาจิตฟุ้งซ่านนี้ ความจริงไม่น่าพูด ปกติมันฟุ้งซ่านเป็นปกติ ฉะนั้นใน มหาสติปัฏฐานสูตร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงได้ทรง ยกอานาปานุสสติกรรมฐานขึ้นเป็นที่ตั้ง เอาไว้เป็นเบื้องต้น แต่ทว่า การปฏิบัติใน มหาสติปัฏฐานสูตร ถ้าปฏิบัติเฝ้า ก็ไม่มีผลอะไรเหมือนกัน ต้องปฏิบัติแบบฉลาด คือจับ อานาปานุสสติกรรมฐาน ไว้เป็นพื้นฐาน จะทำกรรมฐานส่วนใดส่วนหนึ่งใน มหาสติปัฏฐานสูตร ก็ตาม จะต้องยก อานาปานุสสติกรรมฐานขึ้นเป็นเบื้องต้น จนกว่าใจจะสบาย แล้วต่อไปจึงจะได้ใคร่ครวญอาการต่างๆ ใน มหาสติปัฏฐานสูตร เอาแบบนี้นั้นถึงจะมีผล ถ้าเราจะมาพูดกัน เอาแบบกรรมฐานทั้ง 40 ประการ อันนี้ องค์สมเด็จพระพิชิตมารทรงอธิบายไว้ละเอียด ใน กรรมฐาน 40 มีทรงทุกอย่าง อยู่ที่นี่ แต่ว่าใน มหาสติปัฏฐานสูตร ท่านสอนเป็นสาย สุขขวิปัสสโก ควบคุมกำลังใจได้นิดหน่อยก็พิจารณากันไปเลย

แต่ว่าใน กรรมฐานสี่สิบ นี้ใช้กำลัง्यानกันอย่างหนัก มีทั้ง สุขขวิปัสสโก ปฏิบัติแบบสบาย หลับตาแล้วไม่เห็นอะไร มีคตคือ แต่ว่าใจสบาย เป็นอรหัตต์ได้แล้วก็มี วิชชาสาม มีตาทิพย์ที่เรียกกันว่า ทิพจักขุญาณ มีญาณคล้ายตาทิพย์แต่ว่ามีความรู้ ฉานนี้แปลว่ารู้ รู้ทางใจคล้ายตาทิพย์ บอกลักษณะของบุคคลบอกสี่สังวรณะได้ แล้วก็มี ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ ระลึกชาติได้ และยังไม่กว่านั้นก็มี อภิญญาหก มี อิทธิฤทธิ์ แสดงฤทธิ์ได้ ทิพโสตญาณ มีญาณทำให้หูเป็นทิพย์อย่างนี้เป็นต้น และนอกจากนั้นองค์สมเด็จพระทศพล ก็สอนถึง ปฏิสัมภทาญาณ เป็นอรหัตต์ขั้นสำคัญ ที่จบเป็นอรหัตต์ ปุบ แม้แต่ไม่เคยเขียนเรียนอะไรมาเลย ก็ทรงพระไตรปิฎก มีปัญญาคิ ูรู้ภาษาสัตว์ทุกอย่าง จะเป็นสัตว์ คนหรือว่าสัตว์ มนุษย์ก็ตาม มีที่ร้อยก็พันภาษาในโลกนี้ โลกหน้า โลกไหนก็ตาม ูรู้หมดไม่ต้องเรียน

นี่แบบนี้ใน กรรมฐานสี่สิบ จึงสอนเป็นหลักใหญ่ ยึดสมถกรรมฐานเป็นหลักชัยสำคัญ ต้องทำทุกอย่างให้เป็นฉานครบถ้วน ตาม กระบวนของกรรมฐานเฉพาะ หมายคำว่า กรรมฐานกอง

ไหนทรงฉานแบบไหน ถึงระดับไหน ต้องทรงให้ได้ คำว่า ทรง ไม่ใช่หมายถึงว่า เราพอทำได้ไม่ใช่
อย่างนั้น คำว่าทรงนี้หมายถึงว่า เราจะต้องทรงอยู่ ใช้งานเมื่อไรได้ทันที แล้วจะทรงอารมณ์แบบนี้
ตั้งไว้กี่ชั่วโมงก็ได้ตามปรารถนา การที่จะทำแบบนี้ก็ต้องอาศัย **อานาปานุสสติ** เป็นพื้นฐาน ถ้าไป
จะพระองค์ไหนบอกว่า ฉันไม่ต้องใช้ **อานาปานุสสติ** แล้วอาจารย์องค์ไหนเขาบอกอย่างนั้น เราก็
เชื่อเขาได้เหมือนกัน แต่ว่าเชื่อไว้ด้วยว่าท่านผู้นั้นไม่ใช่สาวกของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่
ผลแห่งการปฏิบัติท่านอาจจะทำได้ แต่ว่ารับรู้ไว้ก็แล้วกันว่า ท่านผู้นั้นไม่ใช่สาวกขององค์สมเด็จพระ
พิชิตมาร จะเป็นสาวกของใครก็ช่างปะไร ฉานก็ไม่บอกจะให้บอกก็บอกไม่ได้เพราะไม่รู้ว่าเป็น
ใครเป็นครูเขา

นี่การที่จะทรงให้เป็นฉานได้ง่ายๆ เขาทำกันแบบนี้ นี่ตามแนวที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอน
ให้พยายามกำหนดรู้ลมหายใจเข้าออก ต้องฝึกใจกันนิดๆ จับลมให้ครบสามฐาน เวลาหายใจเข้าลม
กระทบจมูก กระทบหน้าอก กระทบศูนย์เหนือสะดือนิดหน่อย ที่ท้องนะ กระทบข้างในไม่ใช่
กระทบข้างนอก เวลาหายใจออกลมกระทบท้อง กระทบหน้าอก กระทบจมูกหรือว่าริมฝีปาก ถ้าคน
ริมฝีปากจุ่ม ก็กระทบจมูกไม่ชนริมฝีปาก เพราะริมฝีปากหลบลม ถ้าริมฝีปากเขี่ยขึ้นมา ลมกระทบ
ริมฝีปาก เวลาหายใจ ปล่อยหายใจตามสบายๆ อย่าไปบังคับให้สั้นให้ยาว ให้แรงให้เบา ไม่เอาอย่าง
นั้น คือทั้งนี้ก็ต้องการเป็นการควบคุมสติสัมปชัญญะเท่านั้น ไม่ใช่จะไปเร่งรัด อะไรกับลม ความ
จริงเราเร่งรัดใจให้เป็นตัวรู้ คือ รับรู้เข้าไว้ ขณะใดที่ยังรู้ลมหายใจ เข้า รู้ลมหายใจออกขณะนั้นชื่อว่า
จิตมีสมาธิ

ทีนี้วิธีพูดแบบนี้มันไม่ยาก อีตอนยากมันมีอยู่ตอนหนึ่ง แล้วอารมณ์ใจของเรามันมีสภาพ
กวัดแกว่งเป็นปกติ เพราะมันคบกับนิวรรณ์ คือ **อุทธัจจกุกกุจจะ** มานาน **อุทธัจจกุกกุจจะ** ได้แก่ตัว
ฟุ้งซ่านหรือรำคาญ นี่ทำอย่างไรเราจะปราบนิวรรณ์ตัวนี้ได้ ไอ้ตัวฟุ้งซ่านนี้ก็ได้แก่ ไอ้ตัว **วิตกจริต**
หรือ **โมหจริต** นั่นเอง วิตกแปลว่านึก มันนึกไม่หยุด โมหจริตก็โง่เง่าส่งเดชไปไม่มีการฝึกใจทำ
อย่างไรอารมณ์ใจมันคบกับอารมณ์แบบนี้มาเป็นแสนๆ กับ มีเป็นสองไขยกับแล้วเราจะมานั่ง
ปรับปรุงใจ ให้มันได้ดีในขณะชั่วระยะเวลาเล็กน้อยมันจะทำได้รีพอเริ่มบีบ จับบีบให้จิตเป็นฉาน
นี่ถ้าหากว่าบุญบารมีของท่าน เคยได้มาในชาติก่อนมันก็เป็นของไม่ยาก

นี่หากว่าถ้าเราเป็นอาทิกัมมิกบุคคล คนผู้เริ่มต้น ความจริงบารมีนี้ เราสร้างใหม่กันได้ อ่อน
ถ้ามันเบาไปแล้วก็ เราก็มาสร้างใหม่ให้เข้มแข็ง มันทำได้ไม่ใช่ไม่ได้ ทำได้แล้วทำอย่างไรมันถึงจะ
อยู่ สมเด็จพระบรมครูท่านแนะนำไว้อย่างนี้นี่มีหนังสือให้อ่านแล้วนะ แล้วก็มาพูดให้ฟังอีก ถ้าได้
อ่านหนังสือแล้ว พูดให้ฟังแล้ว มาถามอีกแล้วก็ไม่ต้องบอกกันนะ รำคาญเต็มที มีหลายท่านมาถาม ถาม
ว่าหนังสือมีอ่านไหม บอกว่ามี อ่านแล้วหรือยัง อ่านแล้ว แล้วมาถามอีก แบบนี้ไม่อยากเสียเวลาพูด
ด้วย กวนเวลานอน นอนพิจารณาขั้นห้าเล่นโก้ ๆ ดีกว่า คนไม่เอาอ่าน ไม่เอาไหนนี่ ป่วยการไม่
อยากคบ เพราะอะไร คบไปก็เหนื่อยไม่ได้อะไรด้วยนี่ ขึ้นคุยด้วยก็เหนื่อย เสียเวลาพิจารณาขั้นห้า
สู่นอน สบายๆ อยู่คนเดียวพิจารณาขั้นห้าเล่นโก้ ๆ สบายๆ ใจ ปลอดภัยไม่แะซ่าย ไม่แะขวา

อารมณ์เป็นอภัยกฤต มีความสุขบอกไม่ถูก อภัยกฤตเขาแปลว่าอะไร เขาแปลว่าไม่เอาไหน ไม่เอาไหนทั้งหมดนะ ไปจุดเดียวคือพระนิพพาน อารมณ์ ตั้งไว้ในส่วนแห่งพระนิพพานมันสบายบอกไม่ถูก สบายจริงๆ

อย่าพูดไปเชียวนะ อย่าพูดให้ดังไป พูดเบาๆ ถ้าไม่พูดกับใครได้เลยก็ยิ่งดีถ้าจำเป็นจะต้องพูด อย่าพูดให้มันดัง พูดเพียงแต่เพียงว่า พอให้เขาได้ยินชัดพอแล้ว ถ้าตั้งชาวบ้านเขาจะเอาอิฐขว้างบ้านเอา มันรำคาญชาวบ้านเขา แต่ความจริงความรู้ของพระพุทธเจ้า ไม่มีอะไรเป็นเครื่องปกปิดนอกเสียจากว่าบุคคลผู้มีจิตใจทุจริต ไม่มีมีความเคารพในพระพุทธเจ้า เป็นมิจฉาทิฎฐิ อย่าไปพูดกับเขาเสียเวลา ถ้าเราทำได้แล้ว เราก็ทรงความดีของเราไว้ ถ้าว่าเขาไม่พอใจ อย่าไปแค้นสอนเขา คำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่มีการบังคับ ไม่ถือนักปฏิบัติ ใครอยากได้ก็เชิญปฏิบัติ ใครไม่อยากได้ก็เชิญตามสบาย เพราะอะไรเพราะว่าองค์สมเด็จพระจอมไตรไม่มีค่าจ้าง มาสาวกคนมีหัวล้าน เต็มไปด้วยความล้าก็มีความรู้สึกเหมือนกัน

เป็นอันว่าเราตั้งใจปฏิบัติตามท่าน เขากันอย่างนี้ละ เขากันตามจุดตีปฏิบัติตามแบบนี้ แต่อารมณ์มันชาน บังคับใจไว้ในระยะเวลาสั้นๆ กำหนดใจไว้เลยว่่านับหนึ่งถึงสิบ นับนิ้วไว้ด้วย ไม่ต้องภาวนา **อานาปานุสสติ** ไม่ต้องภาวนา หายใจเข้าหายใจออกนับเป็นหนึ่ง ชับนิ้ว หายใจเข้าหายใจออกนับเป็นสอง พอนับไปถึงห้า หยุด แล้วกลับมา นับหนึ่ง ไปถึงสิบหยุด นับหนึ่งถึงสิบห้า หยุด นับหนึ่งถึงยี่สิบหยุด ว่าไปแบบนี้ ทีนี้ถ้าอารมณ์ใจของเรา มันไม่คงที่บังคับไม่อยู่ ตามนั้นเอามันใหม่ นับหนึ่งถึงสิบ ตั้งใจไว้ว่า เราจะไมยอมให้อารมณ์ของเรา ไปยุ่งกับอารมณ์อย่างอื่นเป็นอันขาด นอกจากว่าจะรู้ลมหายใจเข้าออกเท่านั้น เอาแค่สิบห้าในระหว่างยังไม่ถึงสิบ จิต อย่างอื่นมันแลบ คบกับอารมณ์อื่นเข้ามา ทรมานมันตั้งตนเสียใหม่ นับหนึ่งใหม่ให้มันเข้าไปถึงสิบ นับซ้ำๆ หายใจตามสบาย หายใจเข้าหายใจออกชับนิ้วหนึ่งนิ้ว หายใจเข้าแล้วหายใจออกแบบสบาย หายใจนับนิ้ว ชับนิ้วเป็นนิ้วที่สอง เอาให้ได้สิบ พอถึงสิบเลิกเลย มันจะคิดไปไหนก็ปล่อยให้มันคิด ไปตามสบาย ถ้าจิตมันจะชาน

หรือเอาอย่างนี้ได้ เคยปฏิบัติมา แหมไอ้คำว่าเคยปฏิบัติมานี้ เขาจะหาว่าอวดตัว เอาอย่างนี้ดีกว่า ตามนักปฏิบัติ ท่านที่ปฏิบัติได้ดี แล้ววันใหม่ปรากฏว่าอารมณ์ชานเต็มที่ ท่านจะนั่งก็ได้ นอนก็ได้ ยืนก็ได้ เดินก็ได้ ทำปฏิบัติแค่นับหนึ่งถึงสิบแล้วท่านเลิกเลย ถ้าอยากจะเดินก็เดินพาหเรศแบบสบาย หรือไม่อย่างนั้นก็อ่านหนังสือบ้าง คุยไปบ้างอะไรบ้าง พอมีอารมณ์ว่างจิตสงบมาจับใหม่ นับหนึ่งถึงสิบ ถ้ายังสบายอยู่ขึ้นต้นหนึ่งถึงสิบอีก ถ้ายังสบายอยู่ขึ้นต้นหนึ่งถึงสิบอีก ถ้าสิบหลังๆ นี้ ถ้ามันชาน ตอนไหน เลิกได้ แต่สิบต้นจะไม่ยอมเลิก ถ้าสิบต้นคุณไม่อยู่ ต้องขึ้นต้นมันใหม่ คุณให้อยู่ให้ได้ ทำแบบนี้ทุกวัน แล้วก็ไม่ต้องไปนั่งเป่งที่ไหน ไปยืน โคนต้นไม้ ก็ตามใจทุกอย่าง เรื่องกายไม่ต้องห่วง ห่วงตรงใจ ถ้ายังเดินไปเดินมาแล้วก็นับหนึ่งถึงสิบได้ แหมแก่เลย ถ้าจิตทรงสมาธิได้ในระหว่างเดินที่เราเรียกกันว่า **จงกรม** คำว่าจงกรมนี้เขาแปลว่าเดิน ไม่ใช่ไปเดินกลมๆ เดินยาวๆ ก็ได้

มันแปลว่าเดินเฉยๆ จะเดินท่าไหนก็ได้ แต่ไม่ต้องไปยกๆ ย่างๆ เดินแบบธรรมดาๆ เพราะเราต้องการสติสัมปชัญญะเข้าไปควบคุม

นี่ลองทำแบบนี้ดู บรรดาท่านพุทธบริษัทภายในระยะ 10 วัน จะรู้สึกได้ว่าไอ้การนับหนึ่งถึงสิบนี้มันเด็กเล็กๆ นั่นเอง ดีไม่ดีร้อยสองร้อย สามร้อย ห้าร้อย นี่มันยังสบายๆ อยู่นี่ นี่เป็นวิธีอันหนึ่ง ที่ฝึก อานาปานุสสติ ให้เข้าถึงฌาน แล้วก็มีวิธีง่ายๆ อีกวิธีหนึ่ง ง่ายกว่านั้นหากินแบบเข้าฌานในแบบสบาย แบบนี้พยายามทำไปเถอะ แบบหลังนี้แบบต้นก็เหมือนกันทำไว้ ไม่ต้องไปนั่งตั้งเวลาสองชั่วโมง สามชั่วโมง ดีไม่ดีจะคันเตลิดเปิดเปิงไป นี่เราไม่เชื่อใครก็ได้ แต่ว่าจงเชื่อพระพุทธเจ้า เพราะว่าธรรมะนี้เป็นของพระพุทธเจ้าท่าน แบบที่พระโบราณอาจารย์ปฏิบัติกันได้ดีชั้นยอดที่เคยพบมาแล้ว สวากขององค์สมเด็จพระประทีปแก้ว ประเภทนี้ท่านเคยแนะนำ แล้วตอนกลางวัน ยังไม่นอน แล้วก็บอกว่าทำแบบกระจุ่มกระจิมนี้ จับเอาแต่แค่ตรงดี พอมันเริ่มไม่ดีก็เลิก

ทีนี้มีวิธีหนึ่ง ถ้าหากว่าไม่ดีถ้าภาวนาไป หรือจับลมหายใจเข้าออกไป บางวันมันคุมไม่อยู่จริงๆ อย่างว่าแต่หนึ่งถึงสิบเลย เป็นหนึ่งถึงสามยังไม่ไหว อันนี้มันมีเหมือนกัน แล้วกำลังอารมณ์ของใจนี้ จะไปบังคับให้มันทรงตัวโดยเฉพาะไม่ได้ ทำอย่างไรละถ้าคุมไม่ไหว พระพุทธเจ้าท่านบอกว่ามีวิธีหนึ่ง คือปล่อยมันเลยคุมไม่ได้นี่ปล่อย ทำคนเหมือนกับคนฝึกม้าตัวพยศ ใ้อม้าที่มันพยศนี้ เราจะฝึกให้มันเดินท่าไหน วิ่งท่าไหน มันไม่เอาด้วยมันมีกำลัง มันคือแฟงอยู่ตลอดเวลาแล้วแถมคือเอาเสียด้วย จะลงแล้วหิวอย่างไรก็ตามมันไม่กลัว มันฝืนอยู่ตลอดเวลา พระพุทธเจ้าตรัสว่า ถ้าอาการของอารมณ์จิตเป็นอย่างนี้ องค์สมเด็จพระมหามุณีทรงแนะนำ ว่าจงทำแบบนี้ คือปล่อยมันมันอยากจะทำอะไร เชิญมันคิดตามสบาย เมื่อมันคิดเตลิดเปิดเปิงไปแล้ว คอยคุมเข้าไว้ ประเดี๋ยวเดียวไม่เกิน 20 นาทีเป็นอย่างช้า มันก็ขี้เกียจคิด พอขี้เกียจคิดปั๊บ จิตมันสลด จับอารมณ์ทันที

ตอนนี้แหละท่านบรรดาพุทธบริษัท จิตจะตั้งอารมณ์ตั้งเป็นฌาน มีความสุขนานแสนนาน บางทีชั่วโมง สองชั่วโมง มันยังไม่คลายเลย มันนั่งสบาย ไม่ใช่ฝืนนั่ง มันสบายมีอารมณ์ตั้ง เป็นฌานจริงๆ ท่านมีอุปมา เหมือนกับฝึกม้าพยศในเมื่อมันพยศไม่เข้าเส้นทาง เราก็ปล่อยให้มันวิ่งไปกอดคอเข้าไว้ วิ่งไป วิ่งไปพอมันหมดแรง ทีนี้เราจะจูงมันไปทางไหนล่ะ มันหมดแรงจะสู้แล้วนี่ มันก็ไปได้ตามทาง ตามใจเราชอบ ข้อนี้อุปมาฉันใด อารมณ์ใจก็เหมือนกัน นี่ฟังกันไว้แล้วแล้วก็จำไว้ด้วย แล้วก็ปฏิบัติด้วยสิ ถ้าทำแบบนี้ เรื่องฌานสมาบัติมันกล้วยจริงๆ กล้วยตากแช่น้ำผึ้ง ไม่ใช่กล้วยดิบ

แต่อีกวิธีหนึ่ง ถ้าเราทรงอารมณ์ไว้ได้พอสมควร การหากินในการทรงฌานง่ายๆ แค่ว่า **ปฐมฌาน** ท่านบอกว่า เวลานอนจับลมหายใจเข้าออก จนกว่าจะหลับถ้ามันฟุ้งซ่านไม่หลับ ก็เลิกเสีย อย่าไปฝืนมัน ถ้าจิตมันมีอารมณ์เรียบ จับลมหายใจประเดี๋ยวเดียวมันก็หลับ อีตตอนที่มันจะหลับนี่อย่าไปฝืนมัน มันจะหลับเร็วเท่าไรก็ช่าง อย่าไปคิดว่า นี่นับยังหนึ่งไม่ถึงสิบ หลับไม่ได้อย่าอย่า อย่าไปโง่แบบนั้น อย่าลืมว่าถ้าเราภาวนา ก็ดี พิจารณา ก็ดี กำหนดรู้ลมหายใจเข้าออกเข้าออกก็

ดี กำลังพิจารณาอยู่ภาวนาอยู่ กำหนดรู้ลมหายใจเข้าออกอยู่ ถ้าจิตเข้าไม่ถึงปฐมฌาน มันหลับไม่ได้ ถ้าจิตเข้าถึงปฐมฌาน มันก็หลับ

ท่านบอกว่าแล้วขณะที่หลับนั้น จิตเข้าถึงปฐมฌาน ก็เป็นอันว่า ในขณะที่หลับอยู่ ท่านถือว่าทรงอยู่ในฌาน ตลอดเวลา ถ้าตายเวลานั้น เกิดเป็นพรหมทันทีเห็นไหมนี่มันเป็นของดี หรือการฟื้น ตื่นขึ้นมาแล้ว สังกตคฺวุ เมื่อจิตมันเริ่มภาวนาเองหรือเปล่า ถ้ายังต้องเตือน ให้มันภาวนา ตื่นมาเต็มที่แล้ว นั่นแสดงว่าขณะที่หลับ หลับด้วยอำนาจของปฐมฌานหยาบ ที่นี้พอตื่นขึ้นมาแล้วเต็มที่ มันภาวนาเอง ขณะที่หลับลงไปใจเข้าถึงปฐมฌานอย่างกลางนี้ ถ้าตื่นขึ้นมาแล้ว ถ้าจิตพอครึ่งหลับครึ่งตื่น มันรู้สึกว่ามันพิจารณาหรือภาวนาเอง นี่แสดงว่า เวลาที่หลับจิตเข้าถึงปฐมฌานละเอียด นี่ความจริงถ้าจิตทรงได้แค่ปฐมฌานก็เก้ไม่น้อยแล้วเราสามารถพิจารณาวิปัสสนาญาณ จิตมีกำลังตัดกิเลสเป็นพระอรหันต์ได้

แต่ยัง ถ้าปฏิบัติในสาย **กรรมฐานสี่สิบ** เขาบอกยิ่งเด็กเกินไป ต้องทำให้ได้ฌานสี่ นี่หลับอยู่ก็ดี รักษาอารมณ์ให้สบาย นั่ง นอน เดิน ก็ได้ กำหนดรู้ลมหายใจเข้าออก อย่างเดียว กั้นอารมณ์ ฟุ้งซ่านไม่ต้องภาวนา จนกระทั่งไม่รู้สีกว่าเราหายใจ แต่ร่างกับใจภายในมีอาการโพลง มีความสว่างมากเหมือนกับเห็นแสงอาทิตย์ หรือว่ากระแสไฟฟ้าสั๊กพันแรงเทียน มีจิตใจดิ่งสงบ หูไม่ได้ยินเสียงภายนอก ไม่รู้ว่าคนหายใจ อาการอย่างนี้เป็นอาการของฌานสี่ แล้วการได้ฌาน แล้วเข้าถึงฌานระดับ ระดับไหนหรือว่าทรงได้ตั้งแต่ระดับเล็กน้อย ฝึกตั้งเวลาเข้าไว้ ที่เราตั้งไว้ว่าสิบ ยี่สิบ สามสิบ นี่เป็นการฝึกทรง ทรงสมาธิที่นี้ พอเราเข้าถึงฌานใดฌานหนึ่ง มันจะทรงตัวทันที นี่เป็นความดีที่บอกไม่ถูก

บรรดาท่านพุทธบริษัท พอจิตเข้าถึงฌานสี่แล้ว แล้วไปนึกว่าไม่หายใจจะตายละ แล้วความจริงร่างกายมันหายใจ แต่ว่าจิตมันแยกจากกายไม่ยอมรับรู้เรื่องของประสาท ใครจะเอาพละมาจุดดั่งๆ ขยายเสียงเปิดดั่งๆ โกลั๊ว ก็ฟังไม่ได้ยินนี้เป็นอาการของฌานสี่ ฌานองค์นี้มีความสำคัญมาก และถ้าหากทรงฌานให้ได้ที่นี้เราจะไปปฏิบัติกรรมฐานกองไหน อย่างกสิณสิบ แหมมันกล้วยจริงๆ เจ็ดวัน กอง เจ็ดวันกอง เจ็ดสิบวันได้สิบกอง แล้วหัดเข้าฌาน สลับฌาน ออกฌานเดียวเดียว รวมความว่าภายในพรรษาเดียว สามเดือน เราก็สามารถทรงอภิญญา อภิญญาสมาบัติได้ นี่ถ้าจะเล่นอภิญญากัน

หรือว่าถ้าเราจะเล่นวิชาสาม ก็จับกสิณส่วนใดส่วนหนึ่ง คือเตโชกสิณกสิณไฟ โอทาทกสิณ กสิณสีขาว กสิณแสงสว่าง ถ้าเราได้ฌานสี่จากอานาปาแล้ว จับปั๊บเดียวสองสามวัน ทรงฌานในกสิณทันที และอดีตอนี่เราก็เล่นทิพจักขุญาณได้แบบสบายๆ อยากรู้ไปดูในวิชาสามหรืออภิญญาหก ใน**คู่มือปฏิบัติพระกรรมฐาน** สำหรับใน **มหาสติปัฏฐานสูตร** มีวิชาสามไว้ด้วยแทรกเข้าไว้ แล้วจงทราบชัดว่า ถ้าเราได้ฌานสี่แล้ว ถ้าพิจารณาขั้นห้าในด้านอริยสัจ ประเดี๋ยวเดียวก็เป็นพระโสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี อรหันต์ ไม่ยาก

แล้วยิ่งไปกว่านั้น ท่านที่ชำนาญใน **อานาปานุสสติกรรมฐาน** ถ้ามีความป่วยไข้ไม่สบายเกิดขึ้น เราจับ **อานาปานุสสติกรรมฐาน** นี้ให้ทรงเป็นฌานเพราะต้องฝึกให้คล่อง กรรมฐานกองนี้

ท่านเรียกว่า **กรรมฐานระงับกายสังขาร** คือระงับทุกขเวทนา พอทรงฌานเป็นฌานสี่ ไช้ปวดไช้เมื่อย ในร่างกายมันไม่รู้เสียวเสียวไม่รู้ทั้งหมดสบาย และยิ่งไปกว่านั้น ผลจะพึงได้ก็คือ กำหนดเวลาตายได้ เราารู้ได้เลยว่าเราจะตายเมื่อไหร่ ปีใด เดือนใด วันที่เท่าใด เวลาเท่าไร บอกได้เป็ง นี่การได้ **อานาปานุสสติกรรมฐาน** มั่นคิแบบนี้ ถ้าจะให้ดีแล้วก็จับวิปัสสนาญาณเห็นว่า ชั้นห้ำมันไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา ไช้ลมนี้มันเกิดแล้วก็ดับไปหายใจเข้าแล้วมันก็ไม่ เอาหายใจออก ลมที่หายใจออกเข้าไปแล้ว คิงเข้ามาใหม่ไม่ได้มันไหแล้ว ลมที่เข้ามาใหม่ ลมมาทีหลัง มันชีวิตเรากี้มี สภาพเช่นเดียวกันมันเสื่อมไปทุกวัน ไม่ซำก็สลายตัว เมื่อทรงอยู่ก็เป็งทุกข จะไปสนใจอะไรกับมันมันจะพังก็เชิญพัง ตั้งหน้าตั้งตาไปสู่พระนิพพานคิงว่า แค่นี้ก็สำเร็จอรหันต์ผลได้อย่างไม่ยาก ไม่เห็นมีอะไรยาก ไม่ยากจริงๆ นะ บรรดาท่านพุทธบริษัท ยากหรือไม่ยากก็ตามใจ สัญญาบอกหมดเวลาปรากฏแล้ว เรื่อง **อานาปานุสสติกรรมฐาน** ก็จบกันเพียงแค่นี้ ขอความสุขสวัสดิ์ จงมีแต่บรรดาท่านพุทธบริษัทผู้รับฟังทุกท่าน สวัสดิ์

คำสอนอบรมพระกรรมฐาน 57

พุทธานุสสติกรรมฐาน

สำหรับต่อไปนี่ ก็ขอบรรดาท่านทั้งหลาย จงพยายามรวบรวมกำลังใจให้เป็นสมาธิ คำว่าสมาธิคือ รวบรวมกำลังใจให้อยู่ในจิตที่เป็นกุศลอย่างใดอย่างหนึ่งเรียกว่า **สัมมาสมาธิ** คือ สมาธิแบ่งออกเป็น 2 ประการด้วยกัน คือว่า **สัมมาสมาธิ** อย่างหนึ่ง **มิจฉาสมาธิ** อย่างหนึ่ง สมาธิถ้าพูดกันตามภาษาไทยก็เรียกว่าการตั้งใจไว้ หรือการทรงอารมณ์ไว้ ตั้งใจไว้อย่างใดอย่างหนึ่ง คิดไว้อย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ อย่างนี้เรียกว่าสมาธิ นี่หากว่าเราคิดในสิ่งชั่ว เป็นการประทุษร้ายตนเองหรือบุคคลอื่นให้ได้รับความลำบากอย่างนี้ เรียกว่า **มิจฉาสมาธิ** คิดให้จิตเราเขามีความสุขเป็นไปตามทำนองคลองธรรม อย่างนี้เรียกว่า **สัมมาสมาธิ** อารมณ์จะตั้งอยู่อารมณ์ใดอย่างหนึ่งก็ตาม ถ้าทรงอยู่ในอารมณ์นั้น จะน้อยใช้เวลาได้มากก็ตามหรือน้อยก็ตาม ก็เรียกกันว่าสมาธิ

ทีนี้ในส่วนสัมมาสมาธินี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแยกไว้ 40 ประการ ในวันก่อนก็ได้พูดถึง **อานาปานุสสติกรรมฐาน** มาแล้ว สำหรับวันนี้จะพูดถึง **พุทธานุสสติกรรมฐาน** พอเป็นที่เข้าใจของบรรดาท่านพุทธบริษัทอย่างโดยย่อคำว่าพุทธานุสสติ หมายถึงว่า การนึกถึงคุณของพระพุทธเจ้าเป็นอารมณ์ คือการที่คิดถึงคุณของพระพุทธเจ้านี้ มีนัยที่ต้องคิดมากด้วยกัน และการพรรณนาคุณของพระพุทธเจ้าโดยเฉพาะ เราก็พรรณนากันไม่จบ ใคร่ครวญกันไม่จบ ตามพระบาลีท่านมีอยู่ว่า ถึงแม้ว่าจะปรากฏมีพระพุทธเจ้าขึ้นมา 2 องค์ นั่งถามกันตอบกันถึงความดีของพระพุทธเจ้า ที่ทรงอุบัติขึ้นมาแล้วในโลก แม้แต่สิ้นเวลาหนึ่งกัปก็ไม่สามารถจะจบความดีของพระพุทธเจ้านี้หาประมาณมิได้ ในเมื่อคุณของพระพุทธเจ้าหาประมาณมิได้ เราพิจารณาไม่จบ เราจะพิจารณาว่ายังไงกันดี

โบราณจารย์ที่ประพันธ์ไว้โดยสรุปว่า **อติปิ โส ภควา อรหัง สัมมาสัมพุทธโ** เป็นต้น จึงแปลเป็นใจความว่า เพราะเหตุนี้แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ทรงบรรลुแล้วโดยชอบ อรหัง เป็นพระอรหันต์ อย่างนี้เป็นต้น อย่างนี้เราก็พิจารณาไม่ไหวเหมือนกัน เป็นอันว่าจะกล่าวโดยย่อว่า คุณของพระพุทธเจ้าที่มีต่อเราก็คือว่า

1. **สัพพปาปัสสะ อกรรมัง** พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนให้พวกเราละทิ้งความชั่วทั้งหมด
2. **กุสลัสถูปสัมปทา** พระองค์ทรงสงเคราะห์ให้พวกเราปฏิบัติเฉพาะในความดี
3. **สจิตตปริโยทปนัง** พระองค์ทรงสั่งสอนให้ทำจิตใจให้ผ่องใสจากกิเลส

นี้โดยย่อ พระธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐ์ สอนให้พวกเราปฏิบัติอยู่ในกฎทั้งสามประการ นี่เป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา นี่ถ้าจะย่อลงไปอีกทีหนึ่งขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงสอนให้พวกเราไม่ประมาท ตามปัจฉิมโอวาทที่องค์สมเด็จพระบรมโลกนาถตรัสเป็นปัจฉิมวาจา วันใกล้พระปรินิพพาน ตรัสกับพระอานนท์ว่า อานันตะ ดูกรอานนท์

พระธรรมคำสั่งสอนที่เราสอนพวกเขานั้น ย่อมรวมอยู่ในความไม่ประมาท แล้วองค์สมเด็จพระบรมโลกนาถทรงตรัสว่า อัปมาเทนะ สัมปาเทละ ซึ่งแปลเป็นใจความว่า ท่านทั้งหลายจงยังความไม่ประมาทให้ถึงพร้อม

นี่เป็นอันว่าพระพุทธเจ้าสอนให้เราไม่ประมาท ในการที่จะละความชั่วหมายความว่าจงอย่าคิดว่า นี่เราไม่ชั่ว นี่พระบาลีที่องค์สมเด็จพระชินศรีสอนไว้บอกว่า อัตตนา โจทยัตตานัง จงเตือนตนด้วยตนเอง นี่ก็หมายถึงว่า พระองค์ไม่ให้เราประมาท ถ้าเรามองความชั่วมองความเสียหายของตัวเองไว้แล้ว เราก็จะมีแต่ความดี เราจะเป็นคนเข้าข้างตัว เอาพระวินัยมาทาง เอาธรรมะมาทางเข้าไว้ ดูพระวินัยคุณธรรม ว่าอะไรมันผิดบ้าง แม้แต่ชนิดหนึ่งก็ต้องดำเนิน เหมือนกันผ้าขาวทั้งผืน แต่มีจุดดำอยู่จุดหนึ่งก็ชื่อว่า กระทำฟ้าขาวนั้นให้สิ้นราคา แม้แต่จุดนั้นจะเป็นจุดเล็กๆ เท่ากับปลายของปากกาที่จะจิ้มลงไปก็ตามที เพราะว่าถือว่ามันดำ

นี่เราเป็นสาวกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าจะพิจารณาพิจารณาความดีของพระพุทธเจ้า ก็ต้องมองกันตรงนี้ ว่าพระพุทธเจ้าต้องการให้เราปฏิบัติบริสุทธฺิ ถ้าจิตบริสุทธฺิเราไปไหน จิตเต ปริสุทธฺเ สุคติ ปาฎิกังขา พระพุทธเจ้าทรงถามว่า ถ้าจิตบริสุทธฺิแล้วอย่างน้อยเราก็ไปสู่สุคติ โลกสวรรค์ คำว่าสุคติ ก็ยกยอดไปถึงสวรรค์ก็ได้ พรหมโลกก็ได้ นิพพานก็ได้ นี่เราก็มานั่งใคร่ครวญความดีของพระพุทธเจ้า นั่งนึกเอาว่า พระพุทธเจ้าจะทรงเป็นพระพุทธเจ้าได้ ก็อาศัยหนึ่งตัดความรัก ตัดความโลภ ตัดความโกรธ ตัดความหลง

ตัดความรัก พระพุทธเจ้ามีพระชายาแล้ว มีพระราชโอรสในวันนั้นคือ พระราहुล เมื่อพระโอรสคลอดในวันนั้น พระชายาก็ยังสาว อายุเพียง 16 ปี แต่องค์สมเด็จพระชินศรี เห็นว่าการครองเรือนเป็นทุกข์ ที่แสวงหาความสุขคือพระโพธิญาณ ด้วยการออกบวช ทรงตัดความรัก ความอาลัยเสียได้ ออกจากบ้านในเวลากลางคืน

ที่นี้ตัดความโลภ พระพุทธเจ้าทรงทราบอยู่แล้ว อีก 7 วัน ตำแหน่งพระเจ้าจักรพรรดิราชจะเข้าถึงพระองค์ แต่พระองค์ก็ไม่อาลัยใยดี ในความเป็นพระเจ้าจักรพรรดิราช เพราะการเป็นพระเจ้าจักรพรรดิราชก็ต้องแก่ต้องตายต้องเดือดร้อนเหมือนกัน นี่องค์สมเด็จพระภควันต์ ถึงแม้จะเป็นเจ้าโลก ก็วางทิ้งไปเสีย ไม่ต้องการ อันนี้เราก็ปฏิบัติตาม ใคร่ครวญตามว่า มันไม่ดีพระพุทธเจ้าจึงวางถ้าดีแล้วก็ไม่วาง อะไรที่พระพุทธเจ้าวางไว้แล้วก็เป็นสิ่งเกินวิสัย ที่เราจะครองได้ เราจะมีได้ แต่ว่าองค์สมเด็จพระชินศรีมีแล้ว นี่องค์สมเด็จพระประทีปแก้ว วางเสีย เราก็ต้องวางตาม ก็ของท่านมากกว่าเรา สูงกว่าเราหนักกว่าเรา ดีกว่าเราที่จะพึงมี ท่านยังวาง ใ้เรามีดีไม่เท่าท่าน ทำไมเราจึงจะไม่วาง

และประการต่อมาองค์สมเด็จพระบรมศาสดา ทรงแสวงหาอภิเนษกรรมณ์อยู่ใน สำนักอาฬารดาบส และ อุทกดาบสรามบุตร ปฏิบัติในรูปมานแล้วและอรูปมาน ทั้งสองประการ จนมีความคล่องแคล่วมีความชำนาญมาก อาจารย์ยกย่องให้องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นครูสอนแทน แต่พระองค์ก็มาพิจารณาว่า เป็นแค่รูปมานและอรูปมาน ทั้งสองประการนี้ไม่ใช่หนทางบรรลุมรรค

ผล แล้วองค์สมเด็จพระทศพลจึงได้วางเสีย แล้วออกจากสำนักของอาจารย์นั้น แสวงหาความดีต่อไป

นี่ในด้านของสมาธินี้องค์สมเด็จพระจอมไตร ทรงถึงที่สุดของสมาบัติแปดก็ยังไม่เห็นว่าเป็นทางที่สุดของความทุกข์ แต่สมาธินี้ก็ทรงไว้แต่ไม่ทิ้ง แต่หาต่อไป ให้ท่านเข้าถึงที่สุดของความทุกข์ของความไม่เกิด ต่อมาองค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าก็พบธรรมะที่ประเสริฐ ที่เรียกกันว่า **อริยสัจ** คือทุกข์ เหตุให้เกิดความทุกข์ ปฏิบัติทำให้เข้าถึงความดับทุกข์ แล้วความดับทุกข์

ทุกข์ แปลว่า อาการที่ทนได้ยากก็คือ การเกิดขึ้นมาแล้วมันเต็มไปด้วยความทุกข์อันนี้ เราพูดกันมานานแล้ว เพราะเหตุที่จะให้เกิดเข้าถึงความดับทุกข์ก็คือ ตัณหา ความอยากเกินพอดี แล้วความอยากนี้ต้องใช้เวลาเกินพอดี แต่ร่างกายมันหิวอาหาร ร่างกายอยากจะกินน้ำ ร่างกายปวดอุจจาระ ปัสสาวะจะต้องไปส้วม ร่างกายต้องการเครื่องนุ่งห่มตามปกติ แต่ร่างกายต้องการบ้านเรือนตามปกติ จึงเป็นไปตามวิสัย อย่างนี้ไม่จัดว่าเป็นตัณหาตามที่พระพุทธเจ้าตรัส เพราะมันเป็นของพอดี พอใช้ที่เราจะพึงใช้จะมี ที่ตามความจำเป็นของร่างกาย

แต่ว่าความตะเกียกตะกาย เกินพอดีไม่รู้จักพอ มีแค่นี้พอดีบพอดี แล้วตะกายมากเกินไปทำให้ความลำบาก มีความอยากไม่รู้จักจบ อย่างนี้เรียกว่าตัณหาเป็นเหตุให้เกิดทุกข์ นี่การดับตัณหาตัวนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เรียกว่ามรรค มรรคนี่มีแปดอย่าง รวมย่อได้สาม คือ สิล สมาธิ ปัญญา

ศีล คือ การระงับกาย วาจา ให้เรียบร้อย ให้ทรงอยู่ในความดี ตามขอบเขตที่เราเรียกกันว่า พระวินัย

สมาธิ แปลว่ามีอารมณ์ตั้งมั่นอยู่ในความดี คือทรงศีล ทรงฉานอยู่ในจิตแล้วคนที่นิ่งอยู่ในอารมณ์ทั้งสองประการ อย่างนี้เป็นต้น

ที่นี้ปัญญาพิจารณาเห็นว่า ธรรมะที่องค์สมเด็จพระทศพล คือปฏิบัติที่ทรงละความรัก ละความโลภ แล้วก็ละความปรารถนา ความมักใหญ่ใฝ่สูง ละการเกิดนี้ องค์สมเด็จพระมหามุณีทรงปฏิบัติถูกแล้ว องค์สมเด็จพระประทีปแก้วจึงได้เป็นพระอรหันต์ นี่ก็ปฏิบัติพิจารณาตามประวัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พูดไปนานมันก็ไม่จบ รวมความว่า

1. วันหนึ่งเราก็นั่งใคร่ครวญ ถึงความดีของ พระพุทธเจ้า ตามหนังสือที่มีมา จับใจตรงไหน ยึดตรงนั้นเป็นอารมณ์ อย่างนี้ก็คือว่า เป็น **พุทธานุสสติ** คือตามนึกถึงความดีของพระพุทธเจ้า ถ้าปฏิบัติตามนี้ละก็ จะเรียกว่า สำหรับ **พุทธานุสสติ** จะคิดแบบนี้ จะทรงอารมณ์อยู่ได้แค่อุปจารสมาธิ นี่เป็นแบบหนึ่ง

2. แล้วอีกแบบหนึ่ง ไม่ปฏิบัติอย่างนั้น ท่านสอนให้ภาวนาว่า พุทโธเวลาหายใจเข้า นึกว่าพุท เวลาหายใจออกนึกว่าโธ ภาวนาใจกำหนดตามสบายๆ เป็นการควบกัน **อานาปานุสสติกรรมฐาน** ทำอารมณ์ใจให้สบาย จิตใจขึ้นบานนึกถึงความดีขององค์สมเด็จพระพิชิตมาร แล้วจับใจ

ว่า พุทโธ พุทโธ ภาวนาไว้แล้วขณะใดที่จิตผูกพันในคำว่า พุทโธ หรือลมหายใจเข้าออก ขณะนั้นก็ชื่อว่าจิตของเราเป็นสมาธิ นี่การภavanaแบบนี้ สมาธิจะมีอารมณ์สูง เข้าถึงฌานสมาบัติได้

3. ที่นี้การพิจารณาว่า พุทโธก็จะขอข้ามอารมณ์ต่างๆ ไป ถ้ากำลังใจของเราทรงมั่น ก็จะมีนิมิตปรากฏขึ้นโดยเฉพาะนิมิตตรงๆ ก็คือ ต้องเห็นเป็นรูปของพระพุทธรูป พอไปเห็นเป็นรูปของพระสงฆ์จะมีรัศมีกายแผ่ไส อย่างนี้เขาเรียกว่า นิมิตของพุทธานุสสติกรรมฐาน อย่างนี้จับเอาได้ ถ้านิมิตอย่างนี้ปรากฏขึ้นมาเมื่อไหร่ เผอิญในการ ต่อไปข้างหน้า ถ้าเราจะภavanaว่า พุทโธ แล้วจิตอันนี้ถึงภavnันไว้เป็นปกติอย่างนี้เรียกว่าเกิด อุคคหนิมิต ถ้านิมิตนั้นเปลี่ยนแปลง ที่แรกเราเห็นเป็นพระพุทธรูป คามัง ขาวมั่ง เหลืองมั่ง แต่ไม่แจ่มใส ต่อไปถ้ามีสมาธิ สมาธิสูงขึ้นจะเห็นเป็นพระพุทธรูปใสขึ้น ใหญ่โตขึ้น เปลี่ยนแหล่งมีความงดงามกว่า อย่างนี้เรียกว่า อุปะการสมาธิ อันดับสูง ให้จิตนึกถึงภavnะ ถ้าภavnันปรากฏภายในชัด ภายในใจ ไม่ใช่ไปนั่งหาภavnที่จะมาปรากฏใหม่ แล้วต่อไปเมื่อจิตนึกถึงภavnขององค์สมเด็จพระจอมไตร ต่อไปก็เกิดรัศมีกาย มีอารมณ์แผ่ไส แทนที่จะเป็นสีเหลือง สมมุติว่าเป็นสีเหลืองหรือสีเขียว สีดำสีแดง อะไรก็ตาม สีนั้นเปลี่ยนไปที่ละน้อย จากเหลืองเข้ม เป็นเหลืองอ่อนๆ มีความใสต่อไปก็แจ่มแล้ว แจ่มใสเป็นประกายพริ้วเต็มดวง แล้วคล้ายพระ แกนนะคล้ายๆกับกระจกเงาที่ทอแสงพระอาทิตย์สะท้อน มีความชุ่มชื้นจะนึกให้ใหญ่ก็ได้ จะนึกให้เล็กก็ได้ อย่างนี้เรียกว่า เป็น ปฏิภาคนิมิต เข้าระดับ ฌาน เอาจิตจับอยู่แก่นี้จิตใจของเราขึ้นบาน จิตจะทรงฌานด้วยอำนาจพุทธานุสสติกรรมฐาน

หากว่าท่านทั้งหลายทรงอารมณ์ไว้ได้ อย่างนี้นั้นจิตจะมีความสุข จะมีอารมณ์เป็นสุขตลอดกาล แล้วก็มาได้ภavnอย่างนี้ จงอย่าคลายภavnนี้ทิ้งไปให้ทรงภavnนี้ ทรงเอาไว้ ขณะใดจิตยังนึกถึง นึกเห็น ไม่ใช่เห็นเฉยๆ นึกเห็น เห็นภavnอยู่ตรงหน้าใจ ขณะนั้นชื่อว่าจิตทรงสมาธิ จิตของท่านจะมีแต่ความสุข นี่ถ้าหากว่าทำจิตได้ ถึงระดับนี้แล้ว ก็ปรากฏว่า ปัญญาที่จะเกิด คำว่าอริยสัจ จะปรากฏขึ้นกับใจของบรรดาท่านทั้งหลาย ความรู้เท่าถึงการณ์ ว่าความเกิดเป็นทุกข์ ความแก่เป็นทุกข์ ความตายเป็นทุกข์ ความพลัดพรากจากของรักของชอบใจเป็นทุกข์อย่างนี้มันจะเกิดขึ้นกับใจเอง ใจความเบื่อหน่ายในความเกิดก็จะปรากฏ ธรรมใดที่องค์สมเด็จพระบรมสุขตศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสอนเรา และบอกว่า นี่เป็นอธรรมเป็นความไม่ดี จิตใจของเราจะเห็นน้อยไปตามกระแสพระสัทธรรมขององค์สมเด็จพระชินศรี ด้วยอำนาจของปัญญาอย่างแจ่มใส และธรรมใดที่องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดา บอกควรปฏิบัติ ควรทำให้เกิดมีขึ้น เพราะธรรมนั้นจะสร้างความชุ่มชื้น คือความสุขให้เกิดขึ้นกับใจ ใจคือปัญญาของเราที่จะเห็นธรรมนั้นด้วย เป็นแบบแผ่ไส ไม่เคลือบแคลง เกิดเป็นคุณเป็นประโยชน์ การเจริญ พุทธานุสสติกรรมฐาน พระอรธกถาจารย์กล่าวว่าเป็นพระกรรมฐานที่สามารถสร้างความดีให้เข้าถึงซึ่งพระนิพพานได้ง่าย

เอาละ สำหรับ พุทธานุสสติกรรมฐาน โดยย่อ ก็ขอพูดยุติไว้แต่เพียงเท่านี้ต่อแต่นี้ไปขอทุกท่านตั้งกายให้ตรง ดำรงจิตให้มั่น กำหนดรู้ ลมหายใจเข้าออกใช้คำภavnว่าพุทโธ เวลาหายใจเข้านึกว่า พุท เวลาหายใจออกนึกว่า โธ จนกว่าจะได้ยินสัญญาณบอกหมดเวลา

คำสอนอบรมพระกรรมฐาน 58

อานาปานุสสติ และ นิพพาน

บวชหรือเปล่า... อ้อ ฮี ตามบวชหรือเปล่า ปรากฏไม่มีใครได้ยิน ไอ้แบบนี้หาเรื่อง (หลวงพ่อกว้าง) ทำให้พระเสียบ (หลวงพ่อกว้าง) อ้า วันนี้ก็เพื่อจะไม่ให้ตีจกั๊กขอคุณแนวปฏิบัติเลยนะ แนวปฏิบัติที่ขอคุณตั้งแต่เริ่มต้นแล้วก็มันจะไปจบตรงไหนก็ช่างมันเถอะ เพราะว่าญาติโยมที่มาปฏิบัติกันนี้เก่าบ้างใหม่บ้าง ถ้าเราจะพูดกันปลายเสียทุกอย่าง ไอ้พูดปลายเสียจริงๆ บางทีก็ลืมต้นเหมือนกันนะ อย่างป่าวิงนี่ แกล้มต้น ป่าวิง ต้นจริงๆ อะไร เสร็จ ต้นจริงๆ ก็คือ อานาปานุสสติกรรมฐาน แต่ที่ว่า อานาปานุสสติกรรมฐาน นี้ไม่ใช่ ต้นเฉยๆ นะ ถึงแม้ถึงจุดปลายก็ยังคงทำอยู่ ถ้าหากว่าเราทำปลายขนาดปลายไปแล้ว แล้วก็มาทิ้ง อานาปา นี้ไม่มีทางไปได้ เป็นกรรมฐานใหญ่มากแล้วก็โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระพุทธเจ้าเคยตรัสกับ พระสารีบุตร ว่า สารีบุตร เราเองก็เป็นผู้มากใน อานาปา หมายความว่า ท่านเป็นพระพุทธเจ้าแล้วท่านก็ยังไม่ได้ทิ้ง อานาปานุสสติ อานาปานุสสติ นี้เป็นสมณะ

ก็มีหลายท่านที่เคยพูดให้ได้ยิน บอกว่าสมณะนี้ไม่มีผลไม่มีทางบรรลุ ผมไม่ทำหรือครับ ทำวิปัสสนาพอ นั้นตายแล้วต้องอยู่กลางนา เป็นเจียมมัง เป็นกบมัง เป็นไส้เดือนมัง เป็นกิ้งกือมังนะแหละ คือว่า สมณภวานานี้เราจะทิ้งไม่ได้การปฏิบัติมีจุดอยู่ สามจุดที่เราจะทิ้งไม่ได้เลย นั่นคือ หนึ่ง คีล สอง สมาธิ สาม ปัญญา

คิดสำหรับฆราวาส คีลที่มีความสำคัญเบื้องต้นก็คือ คีล 5 คีล 5 นี้ทรงได้ถึงพระโศดบันกะสภิกทาคามี ไซ้ใหม่ ถ้าหากว่าถึงพระอนาคามีก็เป็นคีล 8 แล้วเรื่องพระอนาคามีที่ต้องปฏิบัติถึงคีล 8 นะ ไม่ต้องไปปฏิบัติหรอก เป็นเอง คือถึงอนาคามี คีล 8 ก็เข้าคู่มือเอง เป็นปกติ นี่ถ้าอรหันต์ก็ไม่ต้องพูดกัน นี่ตามพระบาลีที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า พระโศดบันกะสภิกทาคามี เป็นผู้ทรง อธิคีล พระอนาคามีเป็นผู้ทรง อธิจิต อรหันต์ทรง อธิปัญญา ถ้ารู้จักชะแบบนี้ก็เป็นของง่าย

การปฏิบัตินี้ถ้าหากว่าถ้าเราไม่จับจุดจริงๆ มันลำบากถ้าทำไป ทำไป ตามทำไม ก็ถาม อ้า หลวงพ่อท่านบอก ก็ทำมันส่งเดชซิ ไปถึงไหนก็ช่างมันเถอะ ดีไม่คิดบอก ทำแม่มันส่งเลย (หลวงพ่อกว้าง) หลวงพ่อว่าอย่างนี้ดี กูก็ทำส่ง ถึงไหนก็ไม่รู้ เออ สำหรับอารมณ์จิตที่เราจะถึงไหน รู้หรือไม่รู้นี่ อย่าไปดูอาการของสมาธิ นี่ความจริงจะพูดอย่างหนึ่ง ก็ต้องมาพูดอย่างนี้ เพราะว่ามีญาติโยมหลายคน ที่นี่ก็ดี ที่อื่นก็ดี พูดเหมือนกัน บอก แหม ไม่ไหวจริงๆ หลวงพ่อฉันคุมอารมณ์ไม่ค่อยอยู่ มันคอยจะฟุ้งซ่านอยู่เรื่อย บางวันก็ดี บางวันก็ไม่ดี อันนี้เป็นเรื่องธรรมดาของนักปฏิบัติกรรมฐานที่ยังไม่ถึงอรหันต์ ถ้ายังไม่ถึงพระอรหันต์เพียงใดนี้ อารมณ์ฟุ้งซ่านมันยังต้องมีอยู่ ถ้าหากว่าไม่มีอารมณ์ฟุ้งซ่านก็ต้องหมายความว่า เป็นพระอรหันต์แล้ว ไซ้ใหม่ มีจุดเดียว อนาคามีก็ยังมี การฟุ้งซ่าน วิธีที่จะวัดกำลังใจว่า เราปฏิบัติได้ผลหรือไม่ได้ผล นั่นก็คือ เขาดูอาการที่ประสพ อย่างที่เรา

เคยถูกคำ ไซ้ใหม่ ถูกคำได้ยืนเขาว่า เขานินทา ได้ยืนข่าวเราโมโห โมโหโทโสหนัก แล้วก็ไปขังอยู่ที่ในใจ

ลอยหลังไป ต่อมาที่เราปฏิบัติพระกรรมฐานแล้ว ถูกเขาว่า ถูกเขานินทาแล้วก็นึกในใจว่า เราโกรธเท่าเดิม แต่มันขงที่วัน ถ้ามันขงน้อยลงมานี้ แสดงว่าผลการปฏิบัติของเราเกิดแล้ว ไซ้ใหม่ คุณชัณณรงค์ โอ้ อย่าง ชัณณรงค์ นี้อย่างสมัยก่อนว่า ไอ้สรชู้ย นี้อสามปีไม่หายโกรธเลย ไซ้ใหม่ อ้า เวลานี้เราอาจจะเหลือ 10 นาที 5 นาที ชั่วโมง สองชั่วโมง สามวัน สี่วัน ถ้าคูอาการลดมาอย่างนี้ แสดงว่าการรับ ปฏิษะ ของเรายังแรงอยู่ แต่มันขงไม่นาน โกรธกับพยาบาทมีสองตัว ไซ้ใหม่ ตัวโกรธนี่คือ ความไม่พอใจที่เราพบในเบื้องต้น นี้อารมณ์ที่ขงอยู่นะ ท่านเรียกพยาบาทของล้างจอง ผลาญเพื่อการแก้มือ ต้องดูไอ้ตัวพยาบาทนี้มันลดมั่งไหม กำลังมันแรงเท่าเดิม แต่วันเวลามันลดลง บ้างหรือเปล่า ระยะเวลาเหลือสั้นลงนี้แสดงว่า การปฏิบัติของเรามีผลแล้ว ไซ้ใหม่ แล้วก็ถ้าหากว่าเราใช้นานๆ พยายามทำนานๆ เรื่อยๆ ไป มันก็จะมีผลลดตัวลงไปเรื่อยๆ จนกระทั่งอันดับพอเขาค่า โกรธ โกรธเท่าเดิม แล้วเดี๋ยวเดี๋ยวมันหายไซ้ใหม่ แล้วต่อมาจากนั้นมันก็จะถือว่าเขาค่า โกรธน้อยกว่าเก่า

จนกระทั่งถึงขั้นว่า เขาค่าวันนี้ มะรินนี้ถึงเพิ่งเริ่มโกรธ นี่มี มันเป็นอย่างนั้นจริงๆ ค่าวันนี้ ยังไม่รู้รู้สึก พออีกสองสามวัน นึกได้ เอ๊ะ วันนั้นมันค่ากุนีหว่าเพิ่งนึกออก ไซ้ใหม่ อันนี้ อันนี้นี้เป็นอย่างนี้จริงๆ นะ ผลปฏิบัติมันค่อยๆ ลดลงไปจนกว่าจะหมด ไซ้ใหม่ ไอ้ที่ว่า วันพรงนี้ มะรินมะเรื่อง ไปนึกขึ้นได้ก็หมายความว่า ไอ้ตัวโกรธนี้ มันดับลงไปมากแล้ว แต่ทว่ามันไม่หมด ที่ไม่หมด ก็มันเหลืออารมณ์ที่เป็น อนุสัย อนุสัย นี้กำลังมันเบามาก พอจิตเราว่างสงัดขึ้นมาปั๊บ ก็นึกดู อ้อ เมื่อคน ไอ้นั้นค่ากุนีหว่า ไซ้ใหม่ เพิ่งนึกได้ พอรุ่งขึ้น ไปค่าเขาเขาไม่รู้เรื่อง ค่าเรื่องอะไรนี้ ไซ้ใหม่ นี่มันค่อยๆ ลดตัวไปแบบนี้

ผลที่จะพิสูจน์ต้องพิสูจน์ผลที่เราจะพึงกระทบกับอารมณ์นั้นๆ อย่างไอ้เรื่องการเสียดายของ ติดอยู่ในของก็เช่นเดียวกัน อันดับแรกๆ ถ้าเด็กหรือว่าใครทำของแตก เช่นของมีราคาน้อย แต่เราโกรธ โมโหโทโสหนัก แล้วต่อมาจนกระทั่งมันแตกเพลิงลงไปแล้ว มันก็โกรธ เหมือนกันแต่มันยังใจทัน บอก เออ มันพลาดไปแล้ว แต่ว่าต้องดูต้องว่าต้องเตือนกัน ก็เพราะว่า ไม่อย่างนั้นความพลั้งพลาดมันจะมีมาก อย่างพระพุทธเจ้าท่านก็ทำ ไม่ทำเสียก็ไม่มีวินัย ไม่อย่างนั้นต้องไปวางวินัยพระไว้

จนกระทั่งของมันตกเพลิงไปแตก จิตใจนึก ฮือ มันเรื่องธรรมดา แต่ไอ้การยับยั้งด้วยการเตือนกันว่า การดูดัน ก็ต้องมี เพราะเขารักษาความดี แต่เนื้อแท้ของใจมันไม่ใช่โกรธจริง นี่ก็ต้องค่อยๆ ลดไปตามนีนะ ถ้าหากว่าอาการอย่างนี้มันปรากฏ ก็แสดงว่าความหลงของเรามันหายไปมากแล้ว

ไอ้ตัวที่จะโกรธจัด หรือว่าเสียดายจัดอะไรนี้มันมาจากตัวหลง ถ้าฆ่าตัวโลกตัวหนึ่ง กับฆ่าตัวโกรธตัวหนึ่งได้ ตัวหลงก็ไม่ต้องไปฆ่ามัน ถ้าจะหลงมันมีกำลังความโลภกับความโกรธ มันก็มี

กำลังมาก ถ้าตัวหลงมันมีกำลังน้อย ใจตัวโลกกับโกรธก็มีกำลังน้อยเขาไปจะนั่นการประหารกิเลส ก็ประหารสองตัวหรือสามตัว ใจสองตัวนี้มันมีสภาพเหมือนกันคือ ราคะ ความรักกับโลก ความโลภ นี่มันตัวเดียวกันนะ ถ้าอาตมาเคยพูดแยกกันไว้เสมอ ก็เพื่อความเข้าใจ ถ้าบรรดานักปราชญ์เขามา ฟังๆ บางทีเขาจะหาว่าใจห่วยนี่มันพูดสังเขป มันตัวเดียวกัน ถ้าเราไม่แยกออกก็บางทีไม่เข้าใจ ใจใหม่ ถ้าเราไม่รัก เราก็ไม่ยอมได้ ใจโงะนี่เขาแปลว่า ยอมได้ ถ้าไม่รักมันเขาก็ไม่ยอมได้มันมัน ตัวเดียวกัน แต่ว่าที่พูดเขานิยมพูดแยกออกเพื่อให้เข้าใจ

วันนี้ก็ขอพูดจุดต้น จุดต้นนั้นอย่าลืมมาถึงปลายนะ พระอรหันต์ทุกอย่างก็ยังคงต้องใช้ นั่นก็คือ อานาปานุสสติกรรมฐาน การจะเริ่มต้นทำกรรมฐานจุดใดจุดหนึ่งก็ตาม จะเป็นสมถวิปัสสนาอะไรก็ตาม ท่านบอกวิปัสสนานี้ถ้าไม่ใช่สมถะก็อย่าไปทำเลย นอนตายเปล่าๆ ไม่มีผลหรอก สติ สมาธิ ปัญญา สามอย่างนี้แยกกันไม่ได้จะต้องให้สัมพันธ์กัน ถ้าเราสติไม่บริสุทธิ์ สมาธิก็มีรู้งี้ ถ้าสติไม่บริสุทธิ์ ความโหดร้ายของจิตมันก็มี ถ้าเรามีความโหดร้ายของจิต อารมณ์จิตไม่เยือกเย็น สมาธิก็เกิดไม่ได้ ถ้าสมาธิไม่มี ปัญญามันก็เกิดไม่ได้ ปัญญาในที่นี้หมายความว่า ปัญญาที่แท้จริงเห็นจริงในด้านของวิปัสสนาญาณ

เป็นอันว่าของสามประการนี้ต้องควบคู่อยู่ตลอด สำหรับสติบางทีญาติโยมจะหนักใจก็ไม่เป็นไร วันหนึ่งรักษา 24 ชั่วโมงไม่ได้ ก็รักษาวันละ 3 ชั่วโมงมันก็เป็นสติ เรายักษาได้จริงๆ ด้วยการอดใจจริงๆ หนึ่งชั่วโมง มันก็เป็นสติ ถ้าวันหนึ่งเรารักษาได้จริงๆ ใครจะดำ จะว่า จะทำอะไรก็ช่าง ฉันทช่วงมัน ช่างมันช่างมัน หนึ่งชั่วโมง แล้วเหลือยี่สิบสามชั่วโมงค่าคะ ใจใหม่ อย่าลืมว่าใจวันละ หนึ่งชั่วโมงนี้ มันจะกดอารมณ์ลงไปเรื่อยๆ ไม่ช้ามันก็เต็มยี่ชั่วโมง ใจใหม่ตามที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า น้ำฝนตกลงมาที่ทะเลหาคละหยาต สามารถให้ภาชนะเต็มได้ฉันทใด การอดใจหรือการทรงใจในอำนาจของศีลวันหนึ่ง วันหนึ่งเราได้หนึ่งชั่วโมง ต่อไปอารมณ์มันก็ชิน มันก็เป็นสองชั่วโมง สาม ชั่วโมง ห้าชั่วโมง สิบชั่วโมง ไปตามสภาพ แบบเดียวกับอารมณ์ที่เป็นธรรมเบื้องสูง อย่างที่ญาติโยมมาปฏิบัติกัน อันนี้มันสูงมาก คือธรรมเบื้องสูงที่พระพุทธเจ้าสอนก็มีสมถวิปัสสนานี้แหละ สูงที่สุด ที่เราถือว่าเป็นปรมาัตถ์ปฏิบัติ ใจคำว่าปรมาัตถ์นี่แปลว่า อย่างยิ่ง ปฏิบัติในสิ่งที่มีคุณมีประโยชน์อย่างยิ่ง

โดยเฉพาะอย่างยิ่งก่อนที่จะมากัน จิตของทุกท่านก็น้อมยอมรับนับถือพระรัตนตรัยแล้ว คือไม่ยอมรับนับถือพระรัตนตรัยมาทำไม ไม่มีใครเขามาหอรอก นั่งสบายหรือนี่ ขยับก็จะไม่ได้ ใจใหม่ อย่างนี้ถ้าเขาจ้างไปนั่งวันละ 50 บาท ก็ไม่ไปกันกระมัง ใจใหม่ ไม่ไปกัน แต่ที่มานี้ได้อะไร ได้เงิน ได้ทองรึก็เปล่า แต่ว่าสิ่งที่ได้นั่นก็คือ ความดีที่ระดับเป็นสูงสุด แล้วความดีที่ให้มานี้ ก็ไม่มีใครบังคับมากนักเอง การมากันเองแบบนี้ ก็แสดงว่าทุกคน บำเพ็ญบารมีมาดีแล้ว ถ้าบารมีตั้งแต่ชาติก่อนๆ ไม่เคยบำเพ็ญกันมาดีแล้ว เขาไม่มานั่งกันแบบนี้ จ้างเขาก็ไม่มอันนี้ที่พูดไม่ใช่ยกย่องไม่ใช่ยกยอ เทียบตามความเป็นจริง เพราะบารมีแบ่งเป็นสามชั้น บารมี คำว่าบารมีเฉยๆ แปลว่า กำลังใจ กำลังใจขั้นต้นนี้แม้จะชวนไปทำบุญที่วัดวันพระละครั้ง ยังไม่ค่อยจะว่างเลย ใจใหม่ป้า อีต่อนเป็น

สาว ๆ อ๊ะ หนูสวิง เอ๊ย ไปวัดกับแม่ไหมลูก ไม่ว่าง แม่วันนี้จะไปดูหนัง ไซ้ใหม่ นี่พูดถึงตอนต้น ๆ นะ เราพูดกันเรื่องจริงๆ ถ้าจิตเข้าถึงอุปบารมี บารมีชั้นกลาง นี่เริ่มพอใจ พอถึงปรมัตถบารมีนี่ จิตมันจับ จิตมันทรงตัวมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แหม ไอ้โลกนี้มันเป็นทุกข์ เห็นอะไรมันก็เป็นทุกข์ อยากจะไปนิพพาน รำราญเต็มทีนี้เป็นอารมณ์ของปรมัตถบารมี

ตอนนี้ก็ขอพูดการปฏิบัติตอนต้น ชั้นต้นหรือปลายมีสภาพเสมอกัน ดังนั้นท่านที่เริ่มปฏิบัติเบื้องต้น ขอได้โปรดใช้ไว้เป็นปกติ นั่นก็คือ **อานาปานุสสติกรรมฐาน อานาปานุสสติกรรมฐาน** นี้ก็ได้แก่ การกำหนดรู้ลมหายใจเข้า หายใจออก เวลาหายใจเข้าเรารู้ที่อยู่หายใจเข้า เวลาหายใจออกเรารู้ที่อยู่หายใจออก หายใจเข้ายาวหรือสั้น หายใจออกยาวหรือสั้นก็รู้ที่อยู่ นี่เป็นแบบใน **มหาสติปัฏฐานสูตร** สำหรับแบบใน **กรรมฐาน 40** เวลาหายใจเข้าหายใจออก นั่นเขาวัดฐานทั้งสามฐาน เวลาหายใจเข้ามีความรู้สึกว่าลมกระทบที่จมูก กระทบที่อกแถวนี้ แล้วกระทบศูนย์เหนือสะดือ เวลาหายใจออกก็ลมกระทบศูนย์เหนือสะดือ กระทบหน้าอกถ้าริมฝีปากเขิด ลมจะกระทบริมฝีปาก จะมีความรู้สึกตรงนั้น ถ้าหากว่าริมฝีปากไม่เขิดก็จะรู้ลมกระทบจมูก

อันนี้รู้สึกว่ามันเหนื่อย เพราะว่าใน **กรรมฐาน 40** นี้ ท่านบอกหมด ทั้ง **สุกขวิปัสสโก เทววิโช ฉพทัญญู ปฏิสัมภิตปตโต** ต้องใช้สมาธิสูง นี่ถ้าความสะดวก ญาติโยมจะเอาแค่รู้ลมกระทบจมูกก็พอ อันดับแรก ถ้าเรารู้ลมเข้าลมออกกระทบจมูก แต่จมูกนี้ ถ้าจิตตรงตัวอยู่สำหรับใน **กรรมฐาน 40** วัดสามฐาน ท่านถือว่าจิตใจของท่านผู้นั้นทรงสมาธิได้ในขั้นขนิณิกสมาธิ ก็เรียกว่าสมาธิเล็กน้อย แล้วก็ถ้าหากว่ารู้ลมสองฐาน ลมกระทบจมูกรู้ กระทบหน้าอกหรือศูนย์เหนือสะดือก็ตาม แบ่งเป็นสองจุด ถ้ารู้อย่างนี้แสดงว่า จิตของท่านผู้นั้นเข้าถึงอุปจารสมาธิ ที่เรียกกันว่า อุปจารฌาน ถ้ารู้ลมทั้งสามฐาน ก็แสดงว่าจิตของท่านผู้นั้นเข้าถึงฌานแล้ว

นี่ถ้าเวลาที่เรารู้ลมหายใจเข้าออก บางทีจิตใจมันจะเบาไปนิดหนึ่ง คนอื่นจะมีความรู้สึกอย่างไรไม่ทราบ สำหรับเมื่อเวลาอาตมาปฏิบัติ ว่าถ้าจะใช้รู้แต่ลมหายใจเข้าหายใจออกอย่างเดียวนี่ จะรู้สึกว่ามันมันน้อยไปหน่อย ก็อยากจะภาวนาด้วยเรื่องคำภาวนา นี่ถ้าหากว่าญาติโยมทั้งหลายทุกคนชำนาญในด้านไหนมาแล้วก็จงอย่าเปลี่ยน ถ้าไปเปลี่ยนเข้ายิ่ง มันเริ่มต้นใหม่ ใจมันจะว่าวุ่น เพราะว่าคำภาวนานี้มีผลเสมอกัน จะภาวนาว่าอย่างไรก็ตามก็มีผลเสมอกัน เพราะว่านี่เป็นเครื่องโยงจิตให้เป็นสมาธิ แต่ว่าในสมัยโบราณที่อาตมาเรียนมา ก็โบราณไม่ก็สิบปีนี่ คงจะสืบทอดมานาน ท่านใช้คำภาวนาว่า พุทโธ เพราะว่านี่เป็นคำภาวนาสั้นๆ แล้วไม่หนัก ถ้ายาวเกินไป คือเราใช้จังหวะไม่ถูก เหนื่อย เวลาหายใจเข้านึกว่า พุท เวลาหายใจออกนึกว่า โธ แต่ว่าใครจะว่า รัมโม สังโฆ อะไรก็ได้ ถ้าตั้งใจไว้ก็แค่คำว่า พุทโธ ก็ให้อยู่ในขั้นนั้น อย่าให้มันเลยไปถึงรัมโม สังโฆ แสดงว่าจิตมันเพื่องมันฟุ้งซ่าน

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อานิสงส์ของคนที่ยังชำนาญใน **อานาปานุสสติกรรมฐาน** มีอานิสงส์พิเศษอยู่สองอย่าง นอกจากที่อารมณ์เป็นสมาธิ อานิสงส์พิเศษก็คือว่าถ้าเราชำนาญทำจนคล่อง ธรรมฐานกองนี้จะเรียกว่า **กรรมฐานระงับกายสังขาร** ถ้าทุกขเวทนามันเกิดขึ้นกับเรา การป่วยไข้ไม่สบาย

ปวดโน้น เจ็บนี้ เสียคท้องเสียคหน้าอก อะไรก็ตาม แล้วก็ปวดท้องขี้ระงับไม่ได้นะ ปวดท้องขี้ ถ้า
อานาปาเดี่ยวขี้ไหลพริ๊ด (หลวงพ่อก้าวเราะ) เดี่ยวบอกกันชะก่อน ไอ้ที่บอกนี้ไม่ใช่จะเป็นหยาบเป็น
โกลน เดี่ยวจะบอก เอ้อ หลวงพ่อบอกระงับได้แต่หลวงพ่เองก็ระงับไม่ได้เหมือนกัน เฮอะ โธ่ นั่น
หมายความว่า ถ้าร่างกายมันเกิดทุกขเวทนาจริงๆ

ถ้า **อานาปานุสสติกรรมฐาน** เราทรงแค่อุปจารสมาธินี้มันช่วยได้เออะจับ **อานาปา** ปู้บ ลม
หายใจเข้าออก ประเดี้ยวเดียวทุกขเวทนามันจะบรรเทาถ้าจิตเป็นฌานได้นี้เวลาไปถอนพินไม่ต้อง
ให้หมอนติดยาซาหรอค ไอ้นี้ขอขึ้นยันได้ไม่เจ็บ เพราะอันนี้ระงับจริงๆ คือเป็นการช่วยภาวะของเรา
อย่างหนัก เพราะร่างกายของเรามันต้องเจ็บต้องป่วย ต้องเมื่อยต้องล่า ไซ้ใหม่ แล้วเวลาที่เหนื่อย
อ่อนมาจริงๆ ถ้าเหนื่อยนะ ทำงานอะไรก็ตามถ้าเหนื่อยจับ **อานาปานุสสติกรรมฐาน** คือ ลมหายใจ
เข้าออก ประเดี้ยวเดียวถ้าสองนาที่มันจะคลายอาการเหนื่อยลงไปมาก ท่านจึงเรียกว่าเป็น **กรรมฐาน**
ระงับกายสังขาร คือ ทำให้กายเป็นสุข จิตเป็นสุข อันนี้จุดหนึ่ง

นี่อีกจุดหนึ่ง สำหรับท่านที่คล่องใน**อานาปานุสสติกรรมฐาน** คือ กำหนดรู้ลมหายใจเข้า
ออก ท่านพวกนี้รู้เวลาตายของตัวเอง เวลาถ้าจิตเป็นฌานใน **อานาปา** นะ เรื่องเวลาตายนี้เป็นของไม่
ยาก เราจะตายเมื่อไร แล้วก็อาการที่เราจะตาย จะตายด้วยอาการแบบไหน อันนี้รู้ เป็นของไม่ยากเลย
คือจะเห็นว่า บางทีพระสมัยก่อน ท่านบอกว่า เมื่อนั้นข้าจะตาย เมื่อนั้นข้าจะตาย อย่าง **หลวงพ่ปาน**
นี่ เจ็บหนัก ปีนั่นเจ็บมาก เขาเอามารักษาตัวในกรุงเทพฯ พอพวกเราลงมาเยี่ยมท่านบอก เฮ้ย ข้ายังไม่
ตายฮะ ยังไม่ตาย ลูกไม่ขึ้นแล้ว นอนคุยชาวบ้านใจี้ ลูกไม่ขึ้นหรอค ชาวบ้านก็ทำอย่างไร
ชาวบ้านนี้แก็รักหลวงพ่อกจริงๆ หลวงพ่อยังลูกไม่ขึ้น หม้อยา เป็นแถวหมคให้หลวงพ่อลง แหม
หม้อยาไปทำบุญบ้าน หลวงประธาน นะ หม้อยาเต็มขันน้ำมันต์เต็ม ถามทำไมนะโยม ให้หลวงพ่
ลงยา ลงน้ำมันต์ให้ แกร็กมาก แล้วถามมาทำไม พอตั้งเสร็จก็หลวงพ่ของท่าน ลืมตาขึ้นมาเขามา
รายงานอะไร **คุณนายผ่อง** มั่ง เมีย **หลวงประธาน** นี้ชื่อ **ผ่อง** บอก หลวงพ่อก้าวเราะ เอ้อ พวกที่มานี้
เขาต้องการจะให้หลวงพ่อลงหม้อยาลงน้ำมันต์เจ้าค่า

ท่านก็มองไป บอก **อีหนูผ่อง** เอ้ย หม้อมันเล็กนี้ พ่อลงอย่างไรละ ลูกไม่ขึ้นยังมีฤทธิ์นะ
(หลวงพ่อก้าวเราะ) พ่อมองดูแล้วมันลงไม่ได้หรอคลูก ฮี ฮี ไอ้เราก็งงนี่ ไอ้หลวงพ่อก้าวเราะตายนี้ยังมี
ฤทธิ์นะ บอกมไซ้ เสก บอก จันหเรอ เอ้อ ไม่บอก นึกจะให้หลวงพ่อลง พ่อลงไม่ได้หรอค (หลวง
พ่อก้าวเราะ) บอก เอ้า จุครูปจุคเทียนเข้าลูก ปักที่หม้อยา ปักขันน้ำ แล้วก็ต่างคนต่างจุดเสร็จท่านก็
นอนหลังตาเดียว อ้า เสร็จแล้วลูก

เห็นไหม นี่คนเคารพนับถือท่านจริงๆ นะ จะตาย ก็ยังใช้เลย (หลวงพ่อก้าวเราะ) นี่แสดงว่า
เลยถามท่านถามหลวงพ่อกครับ มีความรู้สึกเป็นอย่างไรหลวงพ่อกำลังไม่สบาย บอกไม่เป็นไรลูก
เพราะพอใช้ **อานาปา** เป็นปกติ **อานาปา** นี้พ่อกังไม่ได้ เพราะถ้าพ่อกังแล้วก็พ่อกังใครไม่ได้
หรอค เพราะท้องนี้มันเป็นพรรคึก หมายความว่า อุจจาระไม่ถ่าย ไอ้แก๊สมันก็ดันขึ้น แรงมันก็ไม่
มี ลูกไม่ขึ้นถามว่า ใช้**อานาปา**แล้วมีผลเป็นอย่างไร บอกมันๆ รู้สึกเบา แต่ทว่า ถ้าไม่มีใครมาถวน

หลวงพ่อนะ พ่อไม่รู้สึกมันเลยนะ หมายถึงความท้อใจล้มหายใจเข้าออกนี่เป็นฉนวน คือพวกพระประเภทนี้ถ้าเขาป่วย เขาไม่ยอมทิ้งฉนวน ถ้ายอมทิ้งฉนวนนี้ร่างกายทุกขเวทนามันมาก ถ้าจิตเข้าไปเกาะฉนวนเสียแล้ว มันชักไม่ลงบัญชี แล้วไม่ต้องช่างมัน เพราะมันไม่ปรากฏความรู้สึกใช้ใหม่ ถ้ายังจิตเข้าถึงฉนวน 4 นี้ไม่ได้ความเลย ไม่รู้เรื่องเลย

เออ วิธีปฏิบัติสำหรับท่านที่มาใหม่หรือมาเก่า ไอ้แก่นี่ ก็ไม่ค่อยไว้ใจนักนี่นั้งๆ อยู่เนี่ย ไอ้ประเภทเสอาเนนี่ก็เหมือนกันนะ แต่ว่าใหม่หรือเก่าก็เหมือนกันนะ ถ้าใหม่ ถ้าใหม่จริงๆ ถ้าต้องการจะฝึกสมาธิให้มีผลก็ใช้เวลาเรื่อยๆ เวลาหายใจเข้าออกนี้นับเป็นหนึ่งใน ภาวนาว่า พุทโธด้วยก็ได้ ตั้งต้นนี้แค่สิบ เข้าออกหนึ่ง เข้าออกสอง เข้าออกสาม พอถึงสิบ คิดว่าหนึ่งถึงสิบนี้ เราจะยอมให้อารมณ์อื่นเข้ามาแทรกจิต ถ้าอารมณ์อื่นอย่างอื่นเข้ามาแทรกจิต คือคิดพล่านไปก่อนถึงสิบ เราจะตั้งต้นใหม่ตั้งแค่หนึ่งถึงสิบถ้าทำไม่ได้ปล่อยให้มันตายไปเลยประมาณให้มันตายไป ต้องให้ได้สิบให้มีความเข้มแข็งของจิต ถ้าหากว่าบังเอิญถึงสิบแล้วมันใจจะสบายก็ต่อไปอีกสิบ ถ้าใจสบายอยู่ก็ต่อไปอีกสิบ ถ้าใจสบายอยู่ก็ต่อไปอีกสิบ

แล้ววิธีนี้ก็ไม่จำเป็นต้องมานั่งขัดสมาธิ เราเดินอยู่ นั่งเก้าอี้อยู่ นั่งห้อยขาอยู่ ทำอะไร ทำครัวก็ตาม ตามเรื่อง เมื่อไรก็ได้ หนึ่งถึงสิบ พอถึงสิบแล้วบางวันอย่าลืมนะ บางวันหนึ่งถึงห้านี้ไม่ถึง มันล่อเรายังเหมือนกัน อาตมาโดนมาแล้วคุณไม่อยู่ แต่ว่าถ้าคุณไม่อยู่ อย่างนั้นจริงๆ ต้องปล่อยเลย อย่าไปยองกะมัน ต้องยอมแพ้มันเหมือนกันแต่ว่า คำว่า ยอมแพ้ว่าทำไมยังสอนให้ยอมแพ้ เพราะว่าอารมณ์จิตของเรานั้นพุ่งช่านมานับเป็นแสนชาติ มาประเดี๋ยวเดียว เราจะบังคับให้อยู่ตามใจเราไม่ได้ ถ้าขึ้นไปคุณมันเกินไป ประสาทจะเสีย อันนี้ต้องระวังให้มาก

ทีนี้ต่อมาก็ต้องเวลานอน เวลานอนลงไปก็จับหนึ่งถึงสิบ ถ้าถึงสิบแล้วรู้สึกจิตมันจะช่านก็ปล่อยมันคิดไป สิบเราได้พอแล้ว ถ้าตื่นขึ้นมาเอาอีกสิบตื่นขึ้นมาอย่าเพิ่งลุกจากที่นอน เพราะถ้าเราภาวนาอยู่ ถ้าเวลาจับลมหายใจเข้าออกควบภาวนาหรือไม่ควบก็ตาม จับลมหายใจเข้าออกอยู่ เราจะทำสิบนี้ มันจะหลับก่อนสิบ อย่าตั้งไว้นะ ถ้ายังไม่ถึงสิบมันจะหลับอย่าตั้ง เพราะตอนนี้จิตเข้าถึงปฐมฉนวน พอจิตเข้าถึงฉนวนมันจะตัดกลับทันที อันนี้อย่าตั้ง หายใจเข้านี่กว่า พุทโธ ไม่ทันจะโธ มันจะหลับ ปล่อยเลย เราต้องการจุดนี้ ต้องการจุดที่จิตเป็นฉนวนเร็ว ถ้าจิตเข้าถึงฉนวนเร็วเท่าไร อันนี้ดีมาก

แล้วก็ ถ้าเวลาตื่นใหม่ๆ ถ้าหากว่าภาวนาไป จับลมหายใจเข้าออกไปมันหลับ จุดที่ระหว่างกำลังหลับอยู่ถือว่าเวลานั้นเป็นผู้ทรงฉนวนอยู่ คือหลับอยู่ในฉนวน จะหลับในฉนวนนี้มีผลเสมอกัน พอตื่นขึ้นมาแล้วก็นอนอย่างนั้นอย่าเพิ่งลุก ถ้าลุกแล้วจิตจะเคลื่อน หรือว่าถ้าเราคิดว่า กำลังมันดี จิตใจมันคงจะลึกขึ้นมาตั้งสมาธิก็ได้ หรือไม่อย่างนั้นก็นอนอย่างนั้นจับต่อไป ถ้ามันเป็นตอนเช้าใกล้เวลาทำงาน ก็จับเพียงแค่สิบแล้วก็ลุกไปทำงาน ถ้ามันสายเกินไปก็ไปได้เลย ถ้าหากว่ายังคิดอยู่ภาวนาเราจับภาวนาไปทางโน้น ถ้ามันจะหลับอีกก็ปล่อยอย่าไปฝืนไว้ พอจับลมหายใจเข้าออกภาวนาไปด้วย ประเดี๋ยวเดียวมันจะหลับ หลับ ปล่อยเลยขอให้จิตมันทรงฉนวนต่อไป

ถ้าทำอย่างนี้ทุกๆ วันภายในระยะเวลาเดือนเดียว ใจที่ว่าหนึ่งถึงสิบนะ ไม่มีบางที่สองสามร้อย มันยังไม่เลิกของมันเลย นี่แสดงว่าจิตทรงสมาธิได้ดีมาก นี่วิธีปฏิบัติแบบง่ายๆ แบบนี้แต่มันเป็นผล ก็ควรจะทำกันคือ อย่าพยายามเครียดให้มาก ยามหัวค้ำนี้ถ้าเราจะไปหนึ่งชั่วโมง ครึ่งชั่วโมง อย่าลืมนะว่าตั้งแต่เช้าลืมนตาขึ้นมาเราเหนื่อย อย่างหัวค้ำนี้ ถ้าแรงดี ก็ทำไปเถอะไม่ว่า หากว่าเห็นท่า กระสับกระส่ายกระสับกระส่าย นูชาพระ แล้วยอนเลย นอนแล้วจับลมหายใจเข้าออก ถ้ามันจะหลับก็รีบตัดปล่อยให้มันไปเลย ถ้าภาวนาจนหลับหรือว่า กำหนดรู้ลมหายใจโดยเฉพาะจนหลับ นั่นแสดงว่า ทุกท่านเป็นผู้ทรงฌานทุกวัน อาการอย่างนี้พระพุทธรเจ้าต้องการ

พอตื่นขึ้นมาก็ต้องจะสังเกต พอตื่นขึ้นมาเต็มที่แล้ว ต้องบังคับให้มันจับลมหายใจเข้าออก หรือภาวนา นั่นแสดงว่าตอนหลับเราได้ปฐมฌานหายาบ พอตื่นขึ้นมาเต็มที่ มันจับภาวนาของมันเอง จับลมหายใจเข้าออกเอง นั่นแสดงว่าขณะที่เราหลับ ได้ปฐมฌานอย่างกลาง ปฐมฌานนี้มันมีสามขั้น ถ้าเวลารู้สึกตัวว่ามันครั้งหลับครั้งตื่น รู้สึกมันสตาร์ทขึ้นมาเอง ตอนนี่แสดงถึงว่าก่อนที่เราจะหลับ เราได้ปฐมฌานอย่างละเอียด หรือดีไม่ตี เป็นฌาน 2 ฌาน 3 ฌาน 4 ต้องสังเกตไว้ด้วยว่า ก่อนหลับที่เราจับลมหายใจเข้าออก แล้วภาวนาด้วยหรือไม่ภาวนาก็ตามขณะที่เราว่าไป ว่าไป บางทีข้างๆ เด็กๆ มันดูโทรทัศน์ เสียอะอะโวยวายจากโทรทัศน์บ้าง จากคนบ้าง จากวิทยุบ้าง จะให้ภาวนาเรื่อยไป กลับไม่ได้ยินเสียงนั่นแสดงว่า จุดนั้นนะจิตของเราเข้าถึงฌาน 4 ฌานนี้จะนึกว่ามันว่าไปตามลำดับนะ มันไม่ว่าตามลำดับ จะนึกว่าจะต้อง ฌาน 1 2 3 4 สมาธิดีขึ้นมาต้องขึ้นขณิกสมาธิ สมาธิเล็กน้อย อุปจารสมาธิ สมาธิใกล้ฌาน แล้วก็ฌานที่ 1 ที่ 2 ที่ 3 ที่ 4 อย่างงั้น ไม่ใช่ เอาจริงๆ พอเริ่มจับพับไปถึงฌาน 4 เลย นี่เป็นเรื่องของมันที่มันจะถึงอย่างไรไปนั่งไถ่เบียดคิดว่า ฌานต้องไปตามลำดับ ไม่นั่นอน นี่การบรรลุผลเบื้องต้นก็เหมือนกัน การบรรลุผลเบื้องต้นจะคิดว่าเราเป็นพระโสดาบัน แล้วจึงเป็นสกิทาคามี จากสกิทาคามีแล้วจึงเป็นอนาคามี จากอนาคามีจึงเป็นอรหันต์ อันนี้ก็ไม่จริง บางท่านไม่รู้ว่าเป็นพระโสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี เมื่อไหร่ เป็นอรหันต์ไปเลย อันนี้เยอะ ท่านที่ได้อริยมรรค อริยผล ที่จะได้ไต่เต้าไปเป็นพระโสดาบันแล้วก็สกิทาคามี จากสกิทาคามีเป็นอนาคามี จากอนาคามีเป็นพระอรหันต์ อันนี้ยังไม่เคยเจอเลย นี่ขอเรียนให้ทราบจริงๆ ว่าท่านอาจจะมียู่นะ แต่อาจมาไม่เคยเห็นเลย ไม่เคยพบ

เมื่อสมัยก่อนที่ยังเคยพบพระอรหันต์อยู่บ่อยๆ ได้ไปเรียกว่า ท่านเป็นพระโสดาบันแล้วที่วัน ท่านเป็นสกิทาคามี แล้วก็สักที่วันจากอนาคามีเป็นพระอนาคามี จากอนาคามีก็วันจึงเป็นอรหันต์ ก็มีหลายท่านตอบว่า ข้าไม่รู้หรือบางทีข้าคิด ตีอกต็อกๆ แก่พระโสดาบันมาปีสองปี ครึ่งปี หกเดือน ข้ามารู้ตัวอีกทีมันเป็นกัณฑ์หั้นซะแล้ว โดยมากท่านจะตอบอย่างนั้นนะ หากอย่างนี้ที่เราจะถามท่านได้ต้องท่านได้ต้องไปเคลียร์กันให้รู้เรื่องก่อน ไม่อย่างนั้นท่านไม่ยอมรับนะ แต่ว่าสมัยโน้นเรามี หลวงพ่อปาน เป็นกำลังใหญ่ หลวงพ่อปาน ท่านส่งไป หลวงพ่อปาน ท่านเป็นพระโพธิสัตว์ พระโพธิสัตว์ยอมไม่มีกำลังที่จะสอนคนให้เป็นพระอริยเจ้าได้ แต่ว่าพระโพธิสัตว์นี้ต้องเป็นผู้ชำนาญในฌานทั้งหมด ตั้งแต่ฌาน 1 ถึงฌาน 8 แล้วก็ชำนาญในอภิญาญา พระโพธิสัตว์ขั้นปลายนี้ต้อง

ชำนาญไม่งั้นเป็นพระพุทธรูปก็บูด สอนเขาไม่ได้ องค์กรนี้ชำนาญมาก แต่ทว่าจะสอนคนให้เป็นพระ
อริยเจ้านี้ ไม่สามารถจะสอนได้ เพราะว่าคุณเองท่านไม่ใช่พระอริยเจ้า

เพราะการสอนธรรมะแบบนี้จะเดาศวดไม่ได้ ถ้าตัวท่านไม่ได้อะไรท่านจะไม่สอน แต่
เวลาที่ท่านส่งไป ท่านจะไม่บอกว่าพระองค์นั้นเป็นพระอรหันต์หรือเป็นพระโสดาบัน สกิทาคามี
ท่านจะพูดแต่เพียงว่า พระองค์นั้นมีจริยคล้ายพระอรหันต์ ไซ้ใหม่ ถ้าหากว่าท่านไม่รู้จักพระ
อรหันต์ ท่านรู้ได้อย่างไร คล้ายพระอรหันต์ ท่านส่งไปทุกองค์ ไม่มีพระอรหันต์ มีแต่คล้ายพระ
อรหันต์ เพราะเรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องของพระสาวกจะพูด เป็นเรื่องของพระพุทธรูปต่างหากที่จะบอกว่า
คนนั้นเป็นพระโสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี อรหันต์ พอท่านบอกอย่างนั้นเราก็มีความเข้าใจ
เพราะว่า หลวงพ่อปาน แล้วโดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระโพธิสัตว์ย่อมมีการติดต่อพระพุทธรูปได้เป็น
ปกติ ถ้าจะรู้มากก็ต้องรู้จากพระพุทธรูป ไม่มีใครเขาพยากรณ์ใคร ถ้าพระพุทธรูปไม่บอกท่านจะไป
ถามเขาก็ตาม เขาไม่บอกถึงแม้ว่ารู้เขาก็ไม่พูด ถ้าพระท่านจะบอกว่า พระว่ามาอย่างนั้น พระว่ามา
อย่างนี้ อันนี้ก็ต้องติดต่อกันได้

อ้าว เคี้ยวไม่ต้อง เลอะเทอะไปแล้วไว้ประโยชน์เปล่า พูดเมื่อไหร่ ถ้าไว้ประโยชน์คือยวัน
หลังพูดใหม่ ก็เสียเวลาไปอีก อันนี้สำหรับท่านที่ปฏิบัติใหม่ระอย่าลืม หรือเก่าก็เหมือนกัน เก่านี้ก็
ไม่แน่ บางวันร่างกายมันไม่ดี อย่ำลิมว่าเวลานอนอยู่หรือเวลาไปทำงาน ถ้าว่างนิตหนึ่งนั่งเก้าอี้
อย่างนี้ นั่งอยู่แบบนั้นไม่ต้องหลับตาเขาจะหาว่าบ้าๆ บอๆ แต่ว่าจับลมหายใจเข้าออกนิตหนึ่ง ชั่วเวลาว่าง
นิตหนึ่งประเดี๋ยวเดียวจิตมันจะหายเหนื่อย หายเหนื่อยแล้วปัญญามันจะทรงตัวแล้วจะตัดสินใจได้
เด็ด ได้ง่ายแล้วก็ถูกต้องรวดเร็ว ถ้าทำเป็นเล่นๆ ไป เรื่อยเป็นเวลาไปทำงาน นั่งรถไปก็ดี เดินไปก็ดี
ไม่มีใครเขาชวนคุยก็จับมันเรื่อยๆ ไป เล่นๆ ได้มันไม่ได้มัน นึกเรื่องอื่นไปบ้าง ภาวนาไปบ้าง รู้ลม
หายใจเข้าออกไปบ้าง อย่างนี้จะเข้าถึงจุดหมายปลายทางเร็ว เรียกว่า ทำจุ่มจิม จุ่มจิมนี้

ตอนนี้มาพูดถึงเรื่อง อาณาปา สำหรับท่านที่ปฏิบัติเบื้องต้น ก็หวังว่าจะพอเข้าใจแล้วนะ แต่
อย่ำลิมว่าคำภาวนานี้เอาตมาไม่เกณฑ์ให้ภาวนาแต่เฉพาะคำว่าพุทโธ หากว่าทุกท่านที่ปฏิบัติที่อื่น
มาแล้วแบบไหนก็ตามไปเลย แต่ก็อย่าทิ้งลมหายใจเข้าออก อย่ำมาเปลี่ยนมาที่นี้ไปที่โน้น เขาสอน
ว่า สัมมาอรหัง บ้าง ยุบหนอพองหนอบ้างหรืออะไรบ้างก็ตาม พอมาถึงที่นี้บอกว่า พุทโธ ไม่ได้ ต้อง
เปลี่ยนถ้ามาที่สำนักนี้ต้องเปลี่ยน ไม่อย่างนั้น ไม่เหมือนชาวบ้านเขา อย่ำทำอย่างนั้นอะไรก็ตามถ้า
คล่องมาแล้วให้รักษาอารมณ์นั้นไว้ แต่ก็เพิ่มเพียงว่ารู้ลมเข้าลมออกแล้วเพิ่มวิธีปฏิบัติกระจุ่มกระจิม
ให้มากขึ้น อันนี้ผลจะหนัก

ต่อไปก็จะขอพูด เหลือเวลาอีก 10 นาที จะขอพูดเรื่องผลเบื้องต้นปลายผลเบื้องต้นก็
พยายามขำกันอยู่เสมอ ความจริงมาที่ร้อยเที่ยวก็พูดมันอย่างเดียว พูดอย่างเดียวตอนไหน พูดอย่าง
เดียวเรื่องนิพพาน ก็มี วัตถุประสงค์ สมเด็จพระพุฒาจารย์ (เสด็จม) วันนั้นจะเข้าท่านบอก เออ ข้าฟัง
คำปราศรัยของแกแล้ววะ ไอ้ที่เทพเขาอวดๆ ไป บอกปราศรัย หรือปลาทู่น แกพูดเรื่องนิพพานเรื่อยๆ

วะ ดิวะ เคียวนี้ข้าก็พูดเรื่อยๆ แล้วโวย แก่แล้วไม่รู้จะไปไหนไปนิพพานกันดีกว่า หนอยแน่ ตอนหนุ่มๆ คอยจะชวนไปนรกเข้าแน่ะ

เมื่อก่อนเคยเทศน์ด้วยกับท่านเป็นพระสนุคนะ ไม่ถือตัวมาตั้งแต่หนุ่มตอนเป็นสมเด็จพระนเรศวรมหาราช เคยถาม วันนั้นไปเจออยู่ที่ วัดสามพระยา ว่าตำแหน่ง สมเด็จพระพุฒาจารย์ นี้ ทำเนียบเขามีอยู่ ทำครบแล้วหรือยัง ยังโวย ขาดอีกสองอย่าง ถามอะไร ขาดอะไร แจวเรือกะสอยมะเขือที่สนามหลวง

ทำเนียบหมายถึงอะไร หลวงพ่อโตท่านทำไว้ไง เขาเรียก ทำเนียบสมเด็จพระพุฒาจารย์ เป็นอันว่าจุดปลาย ตอนปลายๆ ที่เราจะฝึกกัน นั่นก็คือ พยายามทรงศีลให้มันได้ไว้ ศีลนี้ขาดมันได้ มันไม่เป็นไร ต่อไปมันก็ชิน ถ้าหากว่ารักษาศีลไม่สามารถจะรักษาได้ตลอดวัน ก็ขอให้เริ่มต้นตั้งแต่หกโมงเช้าถึงเก้าโมงเช้า อากาศอะไรที่มันจะมาเพื่อเราก็คงตาม เราจะไมยอมละเมิดศีลเด็ดขาด แค่นี้พอ อาตมารับรอง ว่าตั้งใจรักษาไว้ด้วยดี เพียงแค่สามชั่วโมงต่อหนึ่งวัน ถ้าถึงสามเดือนรับรองเลย ว่ายี่สิบสี่ชั่วโมง นี่ทรงศีลได้แน่นอน เพราะให้คนฝึกมาแล้ว ทำมาแล้วได้ผลจริงๆ ให้จิตมันชินกับอารมณ์ นี่จิตมันเคยชินกับอารมณ์ละเมิดศีลมาก่อนเราจะบังคับให้อยู่ตลอดวัน อันนี้ไม่ได้

เราต้องมีความเข้าใจเรื่องศีล โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนที่มีความหนักใจคือ มุสาวาท มุสาวาทจริงๆ นี่ต้องทำลายประโยชน์ ถ้าหากว่าพูดไม่ต้องตามความจริงแต่เพื่อเป็นการรักษาประโยชน์ของเรา อันนี้ไม่ถือว่าเป็นการละเมิดศีลข้อนี้อย่างแม่ค้าอย่าง ป้าสวิง นี้ ขายชำหริ่มหรือไง หรือขายลอดช่อง (ป้าสวิง ขายชำหริ่ม) ขายชำหริ่ม ไอ้ชำหริ่มนี่แกดันขายด้วยละสิบบาท ทุนมันสองสลึง สมมติเอานะ ตามท้องตลาดเขาขายสิบบาทเหมือนกันหมด แต่ทุนจริงๆ มันสองสลึง เขาถามว่า ลดจากนี้ได้ไหมป้า บอก ไม่ได้หรือออกทุนมันแพง เราบอกเท่านี้เราไม่ได้บอกราคา ไม่ได้หรือออก นี่ ทุนจริงๆ เก้าบาทเก้าสิบบาทลง ลงนรกเลยนี่มุสาวาท ไซ้ไหม บอกลดไม่ได้หรือออกทุนมันแพง ทุนมันมีอะไรบ้าง ไอ้ชำหริ่มราคาไม่เท่าไร ค่าลูกจ้ำงเท่าไร ค่าเช่าห้องเท่าไร เราจะต้องกินไปเท่าไร เงินมีอยู่ที่บอกมันแพง ท้องตลาดเขาขายกันแบบนี้ ฉันทักขายแบบนี้ ถ้าคุณจะทำจริงๆ เราชอบกัน เอ้า ก็ขายเก้าบาทเก้าสิบบาทก็แล้วกัน แต่เดี๋ยวนี้ไม่มีทอนต้องเก้าบาทเจ็ดสิบบาทห้าสลึงนี่ นี่เราก็คลดไปเท่านั้น

เพียงแค่นี้ศีลก็ไม่ขาดแล้วนี่ ทำไมจะต้องไปนั่งโกหก พ่อค้าแม่ค้าชอบพูดบอก แหม ผมขายของต้องโกหก ปัทโธเอ๋ย บอก ไม่จำเป็นหรือออก แล้วบอกว่าทุนมันแพง ไอ้คำว่าทุนมันไม่ใช่เฉพาะของ ต้องเสียภาษี ต้องเสียค่าเช่าห้องต้องเสียไอ้เก้าเจี๊ยะ ต้องเสียไอ้แป๊ะ เคียวนี้ไม่ค่อยมา มันละเก๋ามาก หนังสือพิมพ์เขาลงอย่างนั้น

เป็นอันว่า อันกับแรกก็พยายามทรงศีลให้บริสุทธิ์ ศีลนี้มันขาดยาก ไม่ใช่ขาดง่าย ทรงศีลวันหนึ่งไม่ได้ ก็เอาสามชั่วโมง ทำไปหะ จะว่าจะไปสมาทาน ใครจะนอนหลับ นี่ ไม่เอากันนะ หาไม่ได้ ตัวนี้จะหลับสมาทานศีลหนอยตอนหลับศีลบริสุทธิ์ ไม่เอาหรือ อี อี นะ อย่างนี้ทรงศีลทุกวัน อี อี ศีลเคร่งมาก อันนี้ไม่เอานะ โกงแล้วจะไปทำอะไรใครเวลาหลับ ปาณา อทินนา กามมูสา สุรา ดันเสือกหลับ ไปดื่มเหล้าประชด ไม่เป็นเรื่องแล้ว

นี่เป็นอันว่าพยายามทรงศีล ช่วงระยะสั้น พยายามทรงสมาธิช่วงระยะสั้นแล้วกลางวันก็ไปทำงานอันนี้อย่าลืมเชียวนะ พักผ่อนนิดหนึ่ง นั่งเล่นสบายๆ ห้อยขาลมเย็นๆ แล้วเอนเก้าอี้ ใครเขาไม่มายุ่ง จับลมหายใจเข้าออกเล่นโก้ๆ นาฬิกาสองนาฬิกาครึ่ง สองครั้ง ช่าง ทำอย่างนี้เรื่อยๆ ไป นั่งรดไปก็ทำเรื่อยๆ ไป ใครเขาชวนคุยก็คุย เขาไม่คุยมาก็พักเหนื่อย พักเหนื่อยด้วยการจับลมหายใจเข้าออก อย่างนี้ไม่ช้าจะเป็นผู้ทรงฌานได้ดี คำว่า ผู้ฌานนี้ไม่ใช่ไปนั่งหลับตาเป๋ง อย่างนี้ถูกตะเซก (หลวงพ่อบุญรอด) อ้าว ฌาน นี้เขาแปลว่าชิน มาพูดเป็นภาษาไทย ฌานนี้แปลว่า ชิน คือว่า อารมณ์มันชินอยู่ในความดี เราทรงศีลจิตชินอยู่ในการระมัดระวังศีล แสดงว่าเป็นผู้ฌานใน **ศีลानุสสติกรรมฐาน** เห็นไหม นะ ชิน จิตชินอยู่ในการเมตตาปราณี เห็นคนเห็นสัตว์แล้วมีความเมตตาปราณี มีการสงสารเขา แต่ไอ้เราจะให้หรือไม่ให้มันเป็นเรื่องว่าทรัพย์สิน เราพอจะให้ไหม ถ้ามันไม่มีก็ได้แต่ความสลัดใจ สงสารเขาอย่างนี้ชื่อว่าเป็นผู้ทรงฌานใน **พรหมวิหาร 4** ใช่ไหม

หรือว่าถ้าจิตเราพอใจในการให้ นึกไว้เสมอว่า ถ้ามีเมื่อไรนี้ ถ้ามีพอที่จะแบ่งปันให้ได้ ถ้าคนจนยากจนเข็ญใจมีความลำบากมา คนหรือสัตว์ก็ตามเราจะสงเคราะห์ทันที แล้วการสงเคราะห์นี้ ต้องดูถึงทรัพย์ว่ามันจะเบียดเบียนเรามากเกินไปไหม ถ้าเราให้ไปแล้วมันขาดโน้นขาดนี้ เราก็ไม่ควรให้ จิตใจแบบนี้ถึงแม้ว่ายังไม่ให้ แต่ใจมันทรงอยู่ อย่างนี้เราเรียกจิต เป็นผู้จิตทรงฌานใน **จาคานุสสติกรรมฐาน** ไอ้ฌานนะไม่ใช่ไปนั่งหลับตา ไอ้นั่นมันฝึกฌานนะ ไม่ดีนั่งหลับตาข้ามถนนหมาวิ่งมาชนล้มหกละเมนเค็งก็ไปเลย อันนี้มันไม่ใช่

นอก เข้าฌาน นั่งหลับตาไป อย่าไปเชื่อ นั่นยัง ยังไกลกับคำว่า ฌานฌานจริงๆ คือ อารมณ์ชินที่มันชินอยู่ในความดีเรื่องอะไร อย่างอารมณ์มันชินภาวนาว่าพุทโธ พอผลออกจากอารมณ์จากงานอื่นจิตมันขึ้นมาเอง ภาวนาว่า พุทโธอย่างนี้แสดงเป็นผู้ทรงฌานใน **พุทธานุสสติกรรมฐาน** ถ้าจิตมันชินด้วยการกำหนดรู้ลมหายใจเข้าออก ก็แสดงว่า วันนี้เราผู้ทรงฌานจิต พอผลอนิดจับลมเหนื่อยหน่อยจับลม เกิดความรำคาญนิดดลุ่มระอะ จับลมแล้วจับลมหายใจเข้าออกนี้ประเดี๋ยวเดียวมันหาย อันนี้แสดงเป็นผู้ทรงฌานใน **อานาปานุสสติกรรมฐาน** แต่ฌานมันมี 4 ชั้น จะเป็นชั้นไหนก็ช่าง มันจะอยู่ขนาดไหนก็ตาม พอใจแค่นั้นอันนี้จะเป็นผลดีมาก

นี่เขาทำกันแบบนี้จะมัวไปเอาอย่างเขามา ต้องนั่งหลับตาไป ไม่ได้ไวย่ถามทำสมาธิยังเดี๋ยวะะ ดีสองห่อะ เสร็จ ตายก่อนดีสองลงนรกไปเลย นี่ทำให้มันชิน ฌานก็คือชิน เมื่อก่อนนี้เวลาอาตมาเทศน์ก็ต้องนั่ง หลับตาไปเหมือนกันนะเข้าฌานทำอย่างไร หลับตาไป โธ่เอ๊ย มารู้ทีหลัง ไอ้ระยะยาเย ไม่รู้แล้วเลือกไปสอนเขาด้วย ทำให้ชาวบ้านเขาเข้าใจผิด อ้าว พอได้รู้เรื่องรู้ราวกลับไปเทศน์ใหม่ขออภัยโยมคราวก่อนมาเทศน์ผิดเขาถาม รู้ เทศน์ผิดเทศน์ทำไม บอก รู้ว่าผิดข้าก็ไม่เทศน์หรอก ก็เพราะไม่รู้ว่าจะผิดถึงเทศน์

นิพพานเหมือนกัน สุขตะ เออ เมื่อเร็วๆ นี้เจอพระอยู่องค์ อยู่ทางทิศตะวันออก แกนิพพาน สุขุมมาจะ ไม่จำชื่อไม่ได้เจอตั้งสองหนแล้วมาถึงมากกราบๆ บอก ผมขออภัยท่านครับ ถ้าม ขอภัยทำไม เมื่อก่อนนี้ผมนิทานท่านเรื่อย ท่านพูดว่านิพพานไม่สูญ แต่คำรามันว่า สูญ ผมก็เลยนิทาน

ท่านว่าท่านพูดนอกแบบบอก ท่านพูดนอกแบบ พูดนอกเรื่องนอกราว ชัมมะ ชัมโม ฤาสง ฤายีลิ่งคำ ไม่ได้เรื่อง ไอ้ ลิงหลอกเข้าไม่ได้ความ ดีว่ามีเข้าสำหรับหลอก เรามีกิยติ ไซ้ใหม่ เพราะเจ้าโง่กว่า เราเราหลอกได้ ไซ้ได้หรือ อี้อี

นี่ต่อมาเมื่อวัน เมื่อเร็ว ๆ นี้ท่านไปพบที่วัด เอาดอกไม้รูปเทียน เทียนพวงเทียนแพไป เอ้ มาทำไมกันล่ะ พระองค์นี้ บอก ผมขอขมา ถาม ขอขมาทำไมนิพพานไม่สูญอยู่แล้วครับ บอก อ้าว ก็แก่สูญเสียก่อน มันไม่สูญนะ เพิ่งสร้างใหม่หรือไงเล่า บอกผมไม่ได้สร้าง เขาก็สร้างอยู่แล้ว ถามทำไมจึงรู้ พอทำไปทำมาจิตมันหลุดไปครับ จิตมันหลุดไปผมก็ไม่รู้ที่ตรงไหน ถามว่า คุณเคยไปถึงไหนมาก่อน ไอ้ ตั้งแต่รุกขเทวดาถึงพรหม นี่เรื่องเล็ก องค์นี้เก่ง จำชื่อไม่ได้ เพราะเจอหน้าสองหน แกก็คุยฟุ้ง ตอนก่อนแกยังเรื่องพรหม แกยังแน่ เรื่องนิพพานแกเถียงแน่เหมือนกัน พอเห็นแกเถียงเราก็ปล่อยให้แกเถียง พูดให้เหนื่อย เหนื่อยแล้วแกบอกแกก็กลับมาถามว่า ท่านว่าอย่างไรครับ ผมว่านิพพานมันสูญ พอแก้วสูญถ้าว่าไง ก็แก้วสูญ ข้ำว่าไม่สูญ ไอ้เรื่องของท่านก็เรื่องของท่าน เรื่องของผมนี่เรื่องของผม ผมไม่ถือเรื่องคนอื่นมาเป็นสรณะ

มาอีกตอนนี้นิพพานคันเสือกไม่สูญซะแล้ว มาขอขมา บอกผมไม่เคยเอาโทษท่าน ผมก็ไม่เคยโกรธท่าน เพราะอะไร เพราะผมก็สูญมาก่อนนี่ ไอ้ท่านมาสูญทีหลังผม (หลวงพ่อก้าวเราะ) เราจะโกรธท่านทำเกลืออะไร ไอ้โง่ นี่ผมโง่มาก่อนท่าน ท่านยังเสือกมาโง่ทีหลัง ไม่รู้จะโกรธทำไม ต้องถือว่าผมเป็นต้นตระกูลโง่ก่อนท่านนะ แสดงว่าพระองค์นี้ชักจะไม่ใช้คนซะแล้ว ไซ้ใหม่ พอเริ่มนิพพานไม่สูญชักจะไม่ใช้คนนะซี จะเริ่มเป็นพระซะแล้วซี

เป็นอันว่า ก็เลยถามท่านว่าเป็นอย่างไร นิพพานไปสูญนะ ไปถูกเขาไล่มาหรือยัง เขาไล่มาครับ ก็ถามทำไมถึงไล่ บอกมาดู อย่าเสือกมาอยู่นี้ไม่ได้หรือกลับไปชำระจิตใจซะให้ดีกว่า แต่เดินวนๆ ได้เข้าเขตเขาไม่ให้เข้า เข้าเขตที่จุดไหนเขาไม่ให้เข้านะ เดินวนรอบบริเวณนอกได้ เข้าเขตไม่ให้เข้า เขาก็เลยกระทั้งเลยไปถาม ทำไมจะเข้าได้ ปัทโธเอ๊ย แหม มาถามผมทำไมเล่า เดี่ยวผมโกหกส่ง ผมไม่สอนท่านหรอก แล้วก็ยังไม่บอกท่านแต่ที่ถามมีไปถามเอา ถามที่ไหน บอก โน้น ไปที่ **จุฬามณี** ไปไหว้พระ แล้วก็ถามท่าน ว่าทำอะไรถึงจะสะดวก ไอ้ไปได้แบบนี้อย่ามาถามคนมีเนื้อ มันก็โง่เต็มที เจ้าของท่านมี

แกก็หายไป ลาไปเลย แนบ เจียบฉี่ สักสองเดือนจดหมายมาแล้วเรียบร้อยแล้วครับ จดหมายมา ไอ้เรียบร้อย นำกล้วสงบ จีวร แกไม่มี (หลวงพ่อก้าวเราะ) แกไม่ตอบว่าอย่างไร แกเขียนเฉยๆ เรียบร้อยแล้วครับ เป็นอันว่าเข้าใจกัน สองเดือนนี้เวลาไม่ใช่เล็กน้อย สองเดือนสำหรับคนที่มีอารมณ์เข้าไปในเขตนิพพานได้ ถ้าใช้เวลาต้อง 2 เดือน ถ้าหากว่าท่านทำ 2 เดือนได้ เราต้องตำหนิว่าท่านเข้าไป ไซ้ใหม่ เข้าไป มันควรจะเป็น 7 วัน หรือ 15 วัน หรือ 1 เดือน เป็นอย่างล่าสุด แต่ความจริงที่ท่านจดหมายมาเรียบร้อย แสดงว่าท่านใช้เวลาไม่ถึงสองเดือน ไอ้สองเดือนนั่นจดหมายมันมา เพราะพวกนี้เขาจะต้องเป็นพวกที่ไม่ไว้วางใจตนเอง คือว่า เขาจะไม่ยอมเชื่อตนเอง ถ้าติดต่อกับพระ

ได้นี้จะอารมณ์เขาจะถึงไหนนี่เขาจะไม่ยอมเชื่อเด็ดขาด เขาจะต้องไปถามพระ ถ้าพระไม่ขึ้นลงมา
เขาจะไม่เชื่อ ถ้าขึ้นลงมาแล้วยังต้องสอบตัวเองอีก

อย่างคิดว่า เวลาที่ราคาของท่านตัดหมดแล้ว เราไปเล่นนางงามโลก นางงามจักรวาล เมื่อ
สมัยปี 1200 นี้ หรือไง มีไหมปี 1200 ฟันแกไม่เหลือแล้วคุณสวยแหวง อ้อ ไซ้ไหม เขาต้องหาแบบ
นี้ ไอ้จุดไหนที่เราเคยชอบ คนประเภทไหนที่เราเคยรัก ต้องไปจุดนั้น พยายามฝึใจคิดให้รักให้ได้
ให้ชอบให้ได้จนกระทั่งมันไม่มีความรู้สึก มันไม่เอาด้วย นี่ใช้ได้ เขาสอบกันแบบนี้

เขาต้องสอบตัวเอง ไม่สอบไม่ได้ ไม่สอบเดียวฟัง ดีไม่ดี ควายเขาอ่อน ขวิดฟังหมด นี่ควาย
พวกนี้ แหม ไอ้เขาก็ไม่แข็ง ขวิดจิ๋วพระหล่นมาหลายตัว (หลวงพ่ห้าวเราะ) นะโยม ไซ้ไหม ไอ้
ขวิดพิบเดียวหมดทั้งสงบ จิ๋ว หายเลย (หลวงพ่ห้าวเราะ) นี่เขาต้องพิสูจน์ ถ้าเขาบอกตัดโทสะได้
แล้ว ก็ไปขย้ำไอ้คนที่ชอบคำให้มันคำ ถ้าคำแล้วรู้สึกขำ ไซ้ได้ ไซ้ไหม เพลินๆ แล้วนอนหัวเราะฮึๆ
ไอ้นี้เสียทำกุแล้วไซ้ได้ แหม กูไปขย้ำหน่อยเดียว บ้าต่อ กูเลิกบ้ากะมึง ดีไม่ดีก็ขย้ำมันใหม่เพื่อเพิ่ม
ความมั่นใจ ก็ทำบ่อยๆ นี่เป็นการพิสูจน์

เป็นอันว่า พระองค์นี้ไม่รู้ว่าจะถึงไหน ลืมถามชื่อ ท่านชอบไปเถียง ไอ้เถียงของท่านมันมี
ประโยชน์ ไม่ใช่ไปเถียงอย่างชาวบ้านเถียงกันนะ มันเถียงเพื่อหาเหตุหาผลหาจุดต่างๆ แล้วเราก็คิด
ว่า โธ่เอ๊ย ไอ้เรื่องนี้เราบวมมาแล้ว อ่ามาเถียงกับเราแบบนี้ ไซ้ไหม เราก็อ่าไปโกรธอะไรกับท่าน
ล่ะ ไอ้ท่านเหมือนเราก่อนอะ เราเป็นต้นตระกูลท่าน หมดเรื่อง

ก็เป็นอันว่าเราก็อ่าไม่โกรธท่าน ถ้าเถียงไปเถียงมา ก็เถียงแบบสุภาพเรียบร้อยก็พูดจาเอาเหตุ
เอาผล ลงท้ายปุ๊บก็บอกว่าคุณทำไปก่อนชนกว่าจะถึงฉันไม่อธิบายให้คุณฟัง เหมือนที่ท่านว่าอย่าง
นี้ แล้วทำอย่างไรจะได้ถึงอย่างนั้นบอกฉันไม่ตอบ ไปทำเอง ถ้าไม่ทำเอง ถ้าบอกไป มันก็เป็น
สัญญาไม่ใช่ปัญญาหากว่าคุณยังคิดว่าคุณดีเพียงใด ผมก็ยังถือว่าคุณนะเวลาที่พูดเพียงนั้น ถ้าคุณเลิก
คิดว่าคุณดีเมื่อไร นั่นผมจะพอใจมาก เป็นอันว่าท่านก็ไป ท่านโมโห คงไม่ใช่โมโหหรอก ไปท่านก็
ไปขย้ำเท้า หนักๆ มากๆ ก็มีจดหมายมาที่ ที่นั่นไซ้ครับแล้วบอกไอ้ที่เถียงไว้ยังไม่จบ ต่อไปอีก ฮี ฮี
แล้วต้องไซ้แบบนี้เพราะรู้สึกเป็นพระเอาจริงเอาจัง อายุไม่มากนักหรอก อยู่ในเกณฑ์สัก 40 ปี เห็น
จะได้ ถึงไม่ได้ถามอายุนะ ถ้าไม่จะเกินกว่านิดหน่อย แต่ลืม ลืมชื่อ ดี เป็นอันว่าเวลานี้เรายังจะ
พระที่เอาจริงเอาจัง ยังมีอยู่ เราก็อ่าใจหมายความ ว่า พวกเราก็ตายสะดวงหน่อย คำว่าตายสะดวงนี่
คนสืบต่อไม่มีนี่ลำบาก

แต่ว่าก็ไม่ต้องห่วงนะ ไม่ต้องห่วงว่าต่อไปจะมีน้อย ไอ้ประเทศไทยนี้ มันควรจะเลิกเสียที
มันเลยเวลามาแล้วนี้ เดียวก่อน ตาห้วนเอ๊ย ไอ้สรชุกกลับคิดนะเป็นอันว่าเวลานี้ต้องสร้างตำราใหม่
ตำราเก่านี้เคยบอกไว้ว่า ทำกรรมฐานทุกกองเป็นอรหันต์ได้เลย โดยไม่ต้องเปลี่ยนแต่หาส่วนผสม
เอาข้างหน้า ไซ้ไหม เวลานี้ท่านสั่ง บอก พ.ศ. นี้คุณต้องสร้างตำราใหม่ ไปบอกไว้อย่างนั้น คนที่ไม่
เข้าใจเขาไม่รู้หรอก ไอ้แบบแม่ครวนี้ โอ๊ย ของในครวนี้ แกงอะไรก็ได้ ไอ้คนแกงไม่เป็นนี่เข้าไป
หยิบอะไรไม่ถูก ไซ้ไหมป้า

ท่านเลขบอก ธรรมเนียมทุกกองแก้ต้องทำไว้เลย บันทึกลงเสียงไว้กองเดียวถึงอรหันต์หมด หากจะจับจุดไหนก็ตาม จับกองนั้นแล้วจะมีอะไรส่วนผสม ผสมไปให้เสร็จ ก็ต้องตั้งต้นกันใหม่สิ คราวนี้ ก็ไม่ต้องเสียสตางค์มาก ก็ชุดเดียวบรรจุลงไปเลย

ถ้าเล่น สุขทวีปัสสโก นะ อันนี้ต้องเป็น สุขทวีปัสสโก ถ้า จพภิญโญ หรือ ปฏิสัมภีที่ปโปโต หรือ เตวิชโช ก็ต้องศึกษาพิเศษ อันนี้ มีคำสอนให้ได้แต่ตัวเองทำไม่เป็น หรือใจ ไม้รู้ เวลาจะไป เซ็น นะ ไม่เอาหรอก จี้เกียจบรรลีย์

ต่อแต่นี้ไปนะก็ขอบรรดาญาติโยมทั้งหลายเตรียมตัวสมาทานนะ แต่ว่าขออย่าลืมนะ วันนี้ ยังพูดไม่ถึงพระโสธกบัณฑิตไป ไป อยู่ตรงไหนไม่รู้ จำได้ไหมเมื่อก็จับตรงไหน จำไม่ได้ละซี ก็อย่าลืมนะ ตอนต้นๆ นี้ อานาปานุสสติกรรมฐาน นะ อย่าลืมนะ อย่าทิ้งนะ ตั้งแต่วันนี้จะกระทั่งถึงวันตาย อานาปา นี่ทิ้งไม่ได้ เอาให้มาก ทำให้มาก เพราะจิตมันจะเกิดปัญญา จะระงับกายสังขาร จะมีความสุข ถ้าเหนื่อยมาพับ จับลมหายใจเข้าออกมีอารมณ์กลุ่มพับจับลมหายใจเข้าออก ประเดี๋ยวเดียว ถ้าทุกขเวทนามันครอบงำมาก จับ ผืนจับหายใจเข้าออกประเดี๋ยวเดียวมันจะคลาย ตัวนี้เป็นเรื่องสำคัญมากนะ เอา เริ่มกันดีกว่านะ เออ อู๋ เดี่ยวทิพย์อาสน์นี้มันก็อ่อน แฮะ

คำสอนอบรมพระกรรมฐาน 59

อารมณ์พระโศคาบัน

การจะเป็นพระโศคาบันอย่างอื่นไม่สำคัญ คำว่า **อริสึลสลกขา** ก็แปลว่ารักษาศีลบริสุทธิ รักษาศีลยิ่ง คำว่า รักษาศีลยิ่งนี้ก็หมายความว่า รักษาศีลยิ่งกว่าชีวิต เมื่อพูดกันถึงตอนนี้ บางที่ท่าน พุทธบริษัทจะสงสัย ว่าทำไมพระโศคาบันกับพระสภิกาคามีไม่มีการเจริญสมาธิบ้างเลยหรือ ก็มานั่งคิดกันแต่เพียงว่า ถ้ารักษาศีลบริสุทธิเท่านี้ก็เป็นพระโศคาบันได้วันนี้ก็จะมาพูดถึงสมาธิของพระโศคาบันกับสมาธิของพระสภิกาคามีก็เป็นอันเดียวกัน สำหรับในวันพรุ่งนี้ก็จะได้พูดถึงเรื่องของพระสภิกาคามี ซึ่งมีกิจบางอย่างต่อจากพระโศคาบันแต่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น ก็ถือว่าตัดสังโยชน์ได้เสมอ สำหรับด้านของสมาธิคงรักษาอารมณ์เสมอกัน

ขอบรรดาท่านพุทธบริษัทย้อนถอยหลังลงไป ว่าอาตมาพูดเมื่อสักครู่นี้ว่าพระพุทธรเจ้าทรงพูดกับ **เปสการีธิดา** คือลูกสาวของนายช่างหูกว่า **ชีวิตเป็นของไม่เที่ยง ความตายเป็นของเที่ยง เธอทั้งหลายจงคิดถึงความตายไว้เป็นปกติ และจงอย่าประมาทในชีวิต จงรักษาใจให้ทรงอยู่ในศีล เป็นปกติเป็นความดี** ศีลนี้เป็นความต้องการคัมเด็จพระชินศรี เทศน์เพียงเท่านี้

จะเห็นว่า พระโศคาบันจะต้องทรงสมาธิเป็นอารมณ์ก็คือ หนึ่ง **มรณานุสสติกรรมฐาน** นึกถึงความตายเป็นปกติ และที่ประการที่สองพระโศคาบันจะต้องมี **สีลานุสสติกรรมฐาน** เป็นปกติ คือนึกถึงศีลเป็นอารมณ์ การนึกถึงศีลเป็นอารมณ์นี้เขาเรียก **สีลานุสสติกรรมฐาน**

ที่น่องค์ของพระโศคาบันจะต้องเคารพในพระพุทธรเจ้า เคารพในพระธรรมเคารพในพระอริยสงฆ์เป็นปกติ เคารพแน่นอน แม้แต่คำล้อเล่นว่า พระพุทธรเจ้าไม่ใช่พระพุทธร พระธรรมไม่ใช่พระธรรม พระสงฆ์ไม่ใช่พระสงฆ์ ก็ไม่ยอมพูดตัวอย่าง **ท่านสุปปพุทธกถุญฺญิ** ท่านเป็นของท่านแล้ว ก็เป็นโรคเรื้อน วันหนึ่งไปฟังเทศน์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อเทศน์จบปรากฏว่าท่านได้พระโศคาบันกลับมาบ้านมานอนคิดในใจ ว่านี่เราได้เป็นพระโศคาบันแล้ว องค์สมเด็จพระประทีปแก้วจะทรงทราบบ้างหรือเปล่า ถ้าสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทราบว่า เราได้พระโศคาบันพระองค์จะดีใจมาก นี่เป็นความคิดของท่าน เพราะว่าท่านไม่ทราบว่าพระพุทธรเจ้า มีพระพุทธรญาณ ไม่มีสิ่งใดที่พระพุทธรเจ้าไม่รู้จึงตั้งใจจะไปเฝ้าองค์สมเด็จพระบรมครู จะไปแจ้งบอกว่า ข้าพระพุทธเจ้าได้พระโศคาบันแล้ว

วาระน้ำจิตของ **ท่านสุปปพุทธกถุญฺญิ** ทราบไปถึง **พระอินทร์** เทวดานี้เขารู้อารมณ์นึกของเรา นะระวังให้ดี เราทำอะไรทุกอย่างคิดอะไรทุกอย่าง คิดว่าเทวดาไม่รู้นั้นไม่มี เทวดาย่อมรู้ พรหมย่อมรู้ เพราะอาการของท่านเป็นทิพย์ทั้งหมด เมื่อ **พระอินทร์** ทรงทราบก็อยากจะทดลอง **ท่านสุปปพุทธกถุญฺญิ** ว่าจะมีความมั่นคงในคุณพระรัตนตรัยเพียงใดหรือไม่ จึงได้เหาะมาขึ้นลอยขวางหน้าอยู่ในอากาศ แสดงตนเป็น **พระอินทร์** ษัตถถามว่า

ท่านสุปปพุทธ ท่านจะไปไหน ท่าน **สุปปพุทธภูฏิ** บอก เราจะไปเฝ้าพระพุทธเจ้า

ถามว่า ไปเฝ้าทำไมท่านก็ตอบว่า เวลานี้เราเป็นพระโศดาบันแล้ว จะไปกราบทูลในห้องคัมเด็จพระประทีปแก้ว ทรงกราบ

พระอินทร์ ก็อยากจะทดลองความมั่นคงของจิต บอกว่า **ท่านสุปปพุทธภูฏิ** ท่านเป็นคนยากจนมีสภาพเป็นขอทาน ต้องขอทานอยู่เป็นปกติ อาศัยอาหารของชาวบ้านเลี้ยงชีวิต ประการที่สองตัวท่านเองก็เป็นโรคเรื้อนทั้งตัว เหตุสองประการนี้เราจะช่วยท่าน จะช่วยท่านให้เป็นมหาเศรษฐีใหญ่ และจะช่วยให้โรคเรื้อนหายมีร่างกายสะอาด แต่ขอท่านกล่าวคำเพียงเล่นๆ ก็ได้แม้ไม่ตั้งใจก็เอาเพียงสามคำ เราจะบันดาลแก่ท่าน ให้ท่านเป็นมหาเศรษฐี และหายจากความเป็นโรคเรื้อน มีสิริรูปร่างหน้าตาสวย ถ้อยคำที่ฟังกล่าวก็มีเพียงว่า พระพุทธเจ้าไม่ใช่พระพุทธเจ้า พระธรรมไม่ใช่พระธรรม พระสงฆ์ไม่ใช่พระสงฆ์ ถึงแม้ว่าท่านจะไม่ได้ตั้งใจพูดก็ไม่ใช่ไร คือว่าเล่นๆ ก็ได้

ท่านสุปปพุทธภูฏิ ชี้น้ำ **พระอินทร์** บอก **พระอินทร์** ถ้อย มากกล่าวดูถูกเราเป็นคนจน เราจนแต่เพียงทรัพย์ภายนอก อันเป็นโลกียทรัพย์ แต่เนื้อแท้จริงๆ เราเป็นคนร่ำรวยในอริยทรัพย์ ท่านจงหลีกไป การที่เรากล่าวอย่างนั้นเราไม่ยอมกล่าว ถึงแม้ว่าตัวเราจะตายเราก็ไม่ยอมกล่าว

ท่านที่เป็นพระโศดาบันย่อมมีความมั่นคงในคุณของพระพุทธเจ้า ในคุณของพระธรรมในคุณของพระสงฆ์ ที่นี้ การที่มีจิตมั่นคงในคุณของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ก็หมายความว่า มีอารมณ์ยอมรับนับถือมีความเคารพอยู่เสมอ คือเคารพพระพุทธเจ้า นึกถึงพระพุทธเจ้าอยู่เป็นประจำ เคารพพระธรรม นึกถึงพระธรรมอยู่เป็นประจำ เคารพพระสงฆ์ นึกถึงพระสงฆ์อยู่เป็นประจำ การนึกอย่างนี้ชื่อว่าจิตทรงตัว จิตไม่คลาดจากคุณของพระพุทธเจ้า คุณของพระธรรม คุณพระสงฆ์ ถ้าคิดอย่างนี้เป็นปกติ เรียก **พุทธานุสสติกรรมฐาน** คือ คิดถึงคุณของพระพุทธเจ้านึกถึงคุณของพระธรรม เรียกว่า **ธัมมานุสสติกรรมฐาน** นึกถึงคุณของพระสงฆ์ก็เรียกว่า **สังฆานุสสติกรรมฐาน**

โดยการต่างๆ ไปในการปฏิบัติ บุคคลที่ปฏิบัติตนเพื่อความเป็นพระอรหันต์เมื่อปลงหรือเบื้องต้นก็ตาม อันดับแรกต้องมีจิตตรงเฉพาะพระนิพพาน คิดไว้เสมอว่า โลกเป็นทุกข์ มนุษย์โลกเป็นทุกข์ เทวโลกและพรหมโลกเป็นที่พัวพันความทุกข์ชั่วคราว หมดบุญวาสนาบารมีจากการเป็นเทวดาหรือพรหมเมื่อไร ก็ต้องกลับมาเป็นชาวโลกใหม่ มีทุกข์อีก เราไม่ต้องการ แดนพระนิพพานเป็นแดนอมตะ มีแต่ความสุขอย่างเดียว ไม่มีทุกข์เจ็บป่วย สิ่งที่เราต้องการก็คือ พระนิพพาน ต้องถือว่ามรรณียะพระนิพพานเป็นอารมณ์จิตมั่นจึงจะตรง การที่จะก้าวเข้าไปสู่พระนิพพานขั้นแรก ได้แก่ พระโศดาบัน ฉะนั้นทุกท่านจึงจะต้องมรรณียะนึกถึงพระนิพพานเป็นอารมณ์ นี้ท่านเรียกว่า **อุปสมานุสสติกรรมฐาน**

เป็นอันว่า กรรมฐานที่พระโศดาบันจะพึงใช้นึกไว้เป็นปกติคือ

1. **มรรณานุสสติกรรมฐาน** ถ้าจะเรียกเป็นวิปัสสนาญาณก็ต้องเรียกเป็น **ลักกายทิฏฐิ** แต่ทว่าเบามาก เป็นการตัดได้เล็กน้อยผิวๆ นึกถึงความตายเป็นปกติว่า เรายังไงๆ เราก็ตายแน่ การตายเราจะไปคิดว่าแก่แล้วจึงตายก็ไม่แน่นอน มีความคิดอยู่เสมอว่า เราอาจจะตายเดี๋ยวนี้ นี่เป็นอารมณ์

ทางที่ดีของท่านที่จะเป็นพระอรหันต์ และก็ในเมื่อเราจะตายเราก็ต้องตายดี จะว่าตายมันก็ต้องตาย เหมือนกันจะมีทุกข์เวทนาอย่างไรก็ช่าง แต่ในเมื่อจิตพ้นจากร่างนี้แล้วต้องไปในเขตดี แล้วก็มิดิ แน่นอนเดินตรงเข้าสู่พระนิพพาน เราจะไม่ต้องตายอบายภูมิต่อไป

2. ด้านกำลังใจก็ต้องคิดถึงคุณพระรัตนตรัย คือ พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ ไว้เป็น ปกติ การนึกถึงพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ เป็น **อนุสติ** ทั้งสามประการ เพียงแค่นึกไว้เป็น ปกติด้วยความเคารพ ไว้แต่เพียงเล็กน้อย ตายแล้วก็ไปเป็นเทวดาได้คู่ตัวอย่าง **ท่านสุปติภูสิต เทพบุตร** หรือ **มัญญุคุณชาติเทพบุตร** เป็นต้น ความจริงมีมากกว่านี้หลายพัน ท่านทั้งสองนี้ไม่เคย สร้างความดีไว้เลยในกาลก่อน แต่เวลาใกล้จะตายจิตนึกถึงองค์สมเด็จพระชินวร ใช้เวลาเล็กน้อย ตายแล้วไปเกิดเป็นเทวดาบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์เทวโลก

นี่เป็นอันว่า เป็นจุดหนึ่งที่เราคิดว่าถ้าตายแล้วเราไม่ยอมไปในที่ชั่ว เราจะไปในที่ดี โดยจิต นึกถึงความดีขององค์สมเด็จพระชินศรี ถึงพระธรรม และพระอรหันต์ พระธรรม พระสงฆ์ ได้กล่าวแล้วว่า เป็น **พุทธานุสติกรรมฐาน อัมมานุสติกรรมฐาน สังฆานุสติ กรรมฐาน** อันนี้เรานึกไปพร้อมๆ กันได้ ไม่จำเป็นต้องไปนั่งหลับตาว่าเฉพาะ อีกนัยหนึ่ง ถ้าเราจะ ป้องกันอบายภูมิจริงๆ

3. การนึกถึงพระคุณพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นเหตุเป็นปัจจัยให้เราเกิดเป็น เทวดาหรือพรหมได้ก็จริงแท้ แต่ทว่าถ้าศีลห้าของเราไม่บริสุทธิ์เราก็จะมีเหตุให้เกิดในอบายภูมิได้ ในวันหน้า พ้นจากเทวดาหรือพรหมแล้ว เราก็ต้องไปรับทุกข์เวทนา เพราะใช้กฎของกรรมเก่า ฉะนั้นเป็นการสกัดอบายภูมิทั้งสิ้นประการเข้าไว้ ตั้งใจรักษาศีลห้าให้บริสุทธิ์ พิจารณาถึงศีลอยู่ ตลอดเวลาว่า ศีลห้าประการนี้มีอะไรบ้างสำหรับฆราวาส พระก็ศีล 227 อย่าไปนึกว่า **พุทฺธาธิค** ไม่ มีความหมาย ไม่ได้ทุกสิกขาบทต้องถือว่ามีความสำคัญ เมื่อเราทรงศีลห้าบริสุทธิ์เป็นปกติ ก็ชื่อว่า เป็นการตัดอบายภูมิเสียได้ ไม่ต้องเกิดเป็นสัตว์นรก เปรต อสุรกายสัตว์เดรัจฉาน

เรามานั่งพูดกันตรงนี้ เพื่อความเข้าใจของบรรดาท่านพุทธบริษัท ถ้าเขาถามบอกว่า การจะ เป็นพระโสดาบัน จะต้องทรงสมาธิอะไรบ้าง เราก็ตอบไว้ว่าอันดับแรกมี **มรณานุสติกรรมฐาน** เป็นอารมณ์ นึกถึงความตายเป็นอารมณ์ ประการต่อมาก็มี **พุทฺธานุสติกรรมฐาน** **อัมมานุสติ กรรมฐาน** **สังฆานุสติกรรมฐาน** **ศีลานุสติกรรมฐาน** **อุปสมานุสติกรรมฐาน**

4. สำหรับ **อุปสมานุสติกรรมฐาน** นั้น นึกถึงพระนิพพานเป็นอารมณ์ถ้าถามว่า ถ้า นึกเพียงเท่านั้นจะพอหรือ การเจริญสมาธิจิต นี้เราก็ต้องมานั่งพิจารณากันว่า อารมณ์จิตของบุคคลผู้ทรง ฌานเขาทรงกันแบบไหน ถ้าเราจะไปหาว่าเวลาหลับตา จิตมีอารมณ์แนบสนิทในกรรมฐานกองใด กองหนึ่งเป็นอารมณ์ฌาน แต่ถ้าวางอารมณ์สมาธินั้นเลิกแล้ว อารมณ์เป็นปกติ ไม่ยึดถืออารมณ์ที่ ทรงฌานนั้นปล่อยจิตเลื่อนลอยไปในสภาวะต่างๆ จิตยังเกือกกั้วไปด้วยกรรมที่เป็นอกุศลอย่างนี้ เขาไม่ถือว่าเป็นผู้ทรงฌาน เขาเรียกว่า เป็นผู้ฝึกจิตให้เข้าถึงฌานสมาบัติเท่านั้น เพราะช่วงเวลา 1

ชั่วโงง เรามีอารมณ์ดีเพียงเล็กน้อยใช้เวลาเล็กน้อย เวลาที่อารมณ์มันเลื่อนลอยหรืออารมณ์เสียมีมาก ชื่อว่าเราขาดทุน

อาการของคนทรงฌาน หมายความว่า หลับตาก็เป็นฌาน ลืมตาก็เป็นฌาน คำว่า ฌาน แปลว่า เฟ้ง คำว่า เฟ้ง หมายความว่าลงมาก็คือมีอารมณ์อยู่ ทรงอยู่ในอะไร ทรงอยู่ในความไม่ลืมว่าเราจะต้องตาย เรามีความไม่ประมาทในชีวิต คิดไว้เสมอทุกวันที่เราตายแน่ แต่ก็ไม่ได้คิดว่าจะตายในวันพรุ่งนี้ ตายวันมะรืนนี้ คิดไว้เสมอว่า เดี่ยวนี้เราอาจจะตาย หรืออาจจะตายเดี๋ยวนี้ก็ได้

ถ้าตายเดี๋ยวนี้ เรามีอะไรเป็นเครื่องรับรองว่า เราจะไม่มีความทุกข์ในวันหน้า เราก็เอาจิต ยอมรับนับถือคุณพระรัตนตรัย คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ นึกไว้ว่า พระพุทธเจ้าก็ดี พระธรรมก็ดี พระสงฆ์ก็ดี ย่อมเป็นที่พึ่งใหญ่ของเรา ขอยึดเอาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นสรณะเป็นที่พึ่งต่อไป กำลังใจนึกไว้เป็นปกติ

และนอกจากนี้ก็มีอารมณ์ใจควบคุมศีลของเรา ให้บริสุทธิ์ผุดผ่องไม่ยอมละเมิดสิกขาบทใด สิกขาบทหนึ่ง คумใจว่าไม่ให้คลายคลาจากศีล ขึ้นชื่อว่าศีลห้าประการจะรักษาให้บริสุทธิ์

และนอกจากนี้อารมณ์จิตก็คิดไว้เสมอว่า เราจะมีพระนิพพานเป็นที่ไป นี่ถ้าอารมณ์ใจของบรรดาท่านพุทธบริษัททรงอยู่อย่างนี้ เขาเรียกว่าเป็นผู้ทรงฌาน นี้คำว่า ทรงฌานนะ ไม่ใช่เข้าฌาน ถ้านานๆ จะไปเข้าฌานกันสักทีอย่างนี้มันยังห่างสวรรค์มากนัก ถ้าทรงฌานก็หมายความว่า มีอารมณ์ทรงความคืออยู่เสมอ

ขอบรรดาท่านพุทธบริษัทพึงเข้าใจว่า ท่านผู้ที่มีการทรงความดี เข้าถึงพระโสดาบัน ท่านมีอารมณ์แบบนี้เป็นปกติ ถ้าหากจะมีคนถามว่า ถ้าหากจะไม่ทรงฌานให้แนบแน่นสนิท จิตจะทรงอยู่แบบนั้นได้หรือไม่ ก็ต้องตอบว่าถ้าอารมณ์จิตมันชิน ดูตัวอย่าง เปสการีธิดา ตามประวัติท่านไม่เคยกล่าวไว้เลยว่า เปสการีธิดา นี้มานั่งเข้าสมาธิ เป็นแต่เพียงฟังคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า ชีวิตเป็นของไม่เที่ยง แต่ความตายเป็นของเที่ยง เธอทั้งหลายจงอย่าประมาทในชีวิต จงตั้งจิตในความดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มีศีลห้าเป็นปกติ เธอฟังไปเพียงเท่านี้ แล้วเธอก็ติดตามไปตลอดเวลา ตัวจิตตามมีความสำคัญ ไม่ใช่วันทั้งวันมีอารมณ์ยุ่งไปด้วยกรรมที่เป็นอกุศล พอถึงเวลาเจียบสังคาก็ท่านเป็นนักพรต เข้าฌานสมาบัติ ใช้อารมณ์เครื่องเครื่องอารมณ์เท่านั้นใช้ไม่ได้

ต้องใช้อารมณ์ทรงตัวเบาๆ ไม่ลืมความตาย นึกถึงพระรัตนตรัยอยู่ตลอดเวลา นึกถึงศีล นึกถึงพระนิพพานเป็นอารมณ์อย่างนี้ชื่อว่าผู้ทรงฌาน เป็นอันว่าพระโสดาบัน ทรงอารมณ์แบบนี้ให้เป็นปกติ ใหม่ๆ ก็เป็นธรรมดา จะผลออกไปบ้างจะลืมนิดไปบ้างนี้เป็นเรื่องปกติ ถ้าทำไปๆ จนมีอารมณ์ชินจนมีอาการไม่ผล่ออารมณ์ทรงตัวเห็นคนเดินไปเดินมา สัตว์ทั้งหลายเดินไปเดินมา ก็คิดเสมอว่า ท่านทั้งหลายพวกนี้ตายหมด ไม่มีเหลือ เราก็ตาย เห็นบ้านช่องเรือนโรงทั้งหลายที่มีสภาพแข็งแรง ตึกงามเขาสร้างใหญ่โตแข็งแรงมาก แต่ก็ต้องคิดน้อมไปเบื้องหลัง อย่าง เขาพระวิหาร หรือปราสาทหินพิมาย เขาสร้างแข็งแรงยิ่งกว่าตึกทั้งหลายเหล่านี้ มันก็ยังพัง สิ่งทั้งหลายเหล่านี้มันก็

ต้องสลายตัวหมด ไม่มีอะไรทรงตัว เราก็จะไม่มัวเมาในโลกียวิสัย จะยึดคุณพระรัตนตรัยให้เป็นปกติรักษาศีลให้บริสุทธิ์

และก็อย่าลืมตอนท้ายอีกนิดหนึ่งว่าพระโศคานันต์ ยังมีความรักในเพศเป็นปกติ ยังมีการแต่งงาน ตัวนี้ยังโสด พระโศคานันต์ยังมีความต้องการในความร่ำรวยเป็นปกติ ตัวนี้ก็ไม่ลด พระโศคานันต์ยังมีความโกรธเป็นปกติ ตัวนี้ไม่ลดพระโศคานันต์ยังมีความหลงเป็นปกติตัวนี้ไม่ลด แต่ทว่ามันลดอยู่นิดหนึ่งคือ อยู่ในขอบเขตของศีล รักในเพศก็ซื่อสัตย์ต่อคู่ครอง ไม่นอกใจคู่ครอง ไม่ทำกาเมสุมิจนจาร ที่ละเมียดศีลยังมีความอยากร่ำรวย ต้องการความร่ำรวย แต่รวยด้วยสัมมาอาชีพะ ตัวอย่างมีเยอะ แต่ก็ยังมีความโกรธแต่ก็ไม่สามารถจะฆ่าเขาได้ไม่สามารถจะทำร้ายเขาได้ เพราะเกรงศีลจะขาด ยังมีความหลง เพราะอะไร เพราะว่ายังมีความรัก ยังมีความต้องการความรวย ยังมีความโกรธ มันก็มีความหลงเท่านั้นเอง ยังหลงว่านั่นเป็นของเรานี้เป็นของเรา เห็นว่านั่นสวย นี่สวย แต่ก็ไม่ลืมความตาย จำตรงนี้ได้ด้วยนะ อย่างนี้ว่าพระโศคานันต์นะไปไกลนัก ความจริงยังไม่ไกลเป็นชาวบ้านชั้นดีเท่านั้น

สำหรับวันนี้ก็พูดมาแล้วยี่สิบนาที ก็ขอยุติไว้แต่เพียงเท่านี้ ต่อแต่นี้ไปขอบรรดาญาติโยมพุทธบริษัททั้งหลาย พยายามตั้งกายให้ตรงดำรงจิตให้มั่น กำหนดรู้ลมหายใจเข้าออก ใช้คำภาวนา และพิจารณาตามอรรถาธิบาย จนกว่าจะได้ยินสัญญาณบอกหมดเวลา

คำสอนอบรมพระกรรมฐาน 60

พระโศคาบัน และ พระสภิกากามิ

มีภรรยาชื่อ เทพบุตร จบหรือยัง ชื่อ เรื่องนะไม่จบ แต่คนฟังจบปรากฏว่าบางคนนี่ตอนหลัง
อาตมาลงมา ฟังมั่งไม่ฟังมั่ง เลยจบไปเลย เรื่อง มีภรรยาชื่อ รู้สึกว่าเป็นเรื่องที่ชวนคิด คนที่ไม่เคย
ทำบุญในพระพุทธศาสนา ทั้งในพระพุทธศาสนาและนอกพระพุทธศาสนานะ คือ คู่ชื่อพ่อเขา พ่อ
เขามีนามว่า อทินนปุพพพราหมณ์ แปลว่าพราหมณ์ผู้ไม่เคยให้อะไรใครเลยในกาลก่อนนะนี่เขาไม่
เคยให้ ไม่ให้ทุกอย่าง ข้าวก็ไม่ให้ แองก็ไม่ให้ แต่เคยค่าใครๆ บ้างเปล่าไม่รู้บาลีไม่ได้บอกนะ ก็คง
เอานะ เป็นอันว่าพ่อเป็นมิจฉาทิฎฐิ จะถือว่ามิจฉาทิฎฐิเฉพาะในเขตพระพุทธศาสนา ก็ไม่ได้ แะ
เป็นมิจฉาทิฎฐิเสียทั้งหมดทุกศาสนาสาสดอาจค์ใดสอนก็ไม่เคยเชื่อ

ต่อมาลูกก็ไม่มีโอกาสจะบำเพ็ญกุศล อาศัยก่อนจะตาย อาศัยบารมีขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าที่มีพระมหากรุณาธิคุณ ใช้อำนาจพระพุทธานุภาพในตอนเข้ามือตรวจดูอุปนิสัยของ
สัตว์ สมเด็จพระทรงสวัสดิ์ทรงทราบ ว่า ถ้าเราไปในที่นั้น เขาไม่สามารถจะลูกลมเห็นเราได้ แต่เรา
จะแปลงฉัพพรรณรังสี ทำให้รัศมีหกประการปรากฏแก่ตาของเขา เขาจะเกิดความเลื่อมใสแล้ว ตาย
จะได้เป็นเทวดา มีวิมานสูงถึง 30 โยชน์ เสร็จ เสร็จแน่ ไอ้ลมอะไรมันหนา ลมหัวค้อนตีวิมานพัง
แต่บังเอิญบนสวรรค์ไม่มีลม แล้วก็ในกาลต่อไปเธอจะได้สำเร็จพระโศคาปัตตผล จุดนี้แหละเป็น
จุดที่เราน่าจะคิด เพราะว่าองค์สมเด็จพระธรรมสามิศทรงยืนยันเอง

ฉะนั้นในเวลาตอนเช้า สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงพร้อมด้วย พระอานนท์ ไป
บิณฑบาตบ้านเขา ใกล้บ้าน บ้านนั้นเขาไม่ใส่บาตร สมเด็จพระบรมโลกนาถจึงได้แปลง
ฉัพพรรณรังสี ให้ปรากฏเฉพาะตา เมื่อเขาเห็นสีก็เหลียวมาเห็นพระพุทธเจ้า จิตนึกถึงพระพุทธเจ้า
หน่อยเดียว ตายไปสวรรค์ชั้นดาวดึงส์เมื่อก็ตอนนั้นเห็นจะไม่ต้องเล่าละเอียด

ต่อมาเมื่อพราหมณ์ไปร้องไห้ แก่ก็มาร้องไห้ มั่ง ร้องไห้กันมาร้องไห้กันไปเป็นอันว่ายอม
งานที่ลูกชายบอกว่า ต้องการดวงจันทร์และดวงอาทิตย์มาเป็นล่อรถ แกเป็นพ่อต้องการให้ลูกชาย
ที่ตายมาเกิดขึ้นมาใหม่ พ่อเห็นว่าไอ้เจ้านี้บ้ำมากกินไป แกไม่รู้ว่าคุณ ที่นี้คนที่ต้องการดวงจันทร์
ดวงอาทิตย์มาเป็นล่อรถนะมันไม่มี เขาหาว่าเธอบ้า แต่เธอก็ถามว่า เมื่อฉันต้องการดวงจันทร์กับ
ดวงอาทิตย์ที่มองเห็นด้วยสายตามาเป็นล่อรถ กับท่านที่ต้องการให้ลูกชายตายไปแล้ว ยังไม่รู้ว่าอยู่ที่
ไหนกลับมา นี่เราสองคนใครจะบ้ำมากกว่ากัน ตอนนี้เป็นอันว่าเขาประชันป่ากัน เป็นอันว่าพ่อยอม
แพ้ย่อมแพ้เพราะเห็นว่าตัวบ้ำกว่าลูก นี่เรื่องเมื่อกี้มาจบลงตรงนี้ อาตมาขอลัดไปเลย

ต่อมาเมื่อเธอประกาศว่า เธอคือ มีภรรยาชื่อ ลูกชาย แล้วไปเกิดบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์เท
วโลก พ่อถามว่า ท่านเธอก็ไม่เคยให้ สัตว์เธอก็ไม่เคยรักษาเทศน์เธอก็ไม่เคยฟัง เธอไปเป็นเทวดาได้
อย่างไร ลูกชายก็บอกว่า เพราะอาศัยนึกถึงองค์สมเด็จพระจอมไตรเพียงชั่วขณะเดียวก่อนตาย
เพราะอาศัยบุญเท่านั้นเป็นปัจจัยให้เกิดเป็นเทวดา เป็นอันว่าลูกก็เลยแนะนำพ่อว่า ต่อแต่นี้ไปควรจะ

บำเพ็ญกุศล ควรจะไปหาพระสมณโคดม ฟังเทศน์จากพระองค์ ฟังคำแนะนำจากพระองค์ แล้วประพฤติปฏิบัติตาม จำมีความสุข ทรัพย์สมบัติมีมาก เมื่อเธอแนะนำแล้วก็กลับ

พราหมณ์แกก็กลับมาบ้าน ตั้งเมียทำอาหาร ว่าวันนี้เราจะไปนิมนต์พระสมณโคดมพร้อมไปด้วยพระสงฆ์สาวกมาฉันที่บ้าน เป็นเหตุให้เมียแปลกใจแต่ในเมื่อคำสั่งก็ต้องเป็นคำสั่ง ถ้าสั่งก็ทำตาม เธอก็ไปสู่วิหาร ไปเฝ้าพระพุทธเจ้าแต่เวลานั้นก็มีคน 2 พวก พวกหนึ่งเป็นพวกมิจฉาทิฎฐิ พวกเดียวกับพราหมณ์ว่าวันนี้เราต้องการจะไปดูพราหมณ์ **อทินนาบุพพพราหมณ์** ย้ายพระพุทธเจ้าคือว่าย้ายพระสมณโคดม อีกพวกหนึ่งเป็นพุทธสาวก ก็ไปเหมือนกัน ว่าวันนี้เราจะไปดูลิลิตขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ทรมานพราหมณ์ สองพวกกองเชียร์ ไซ้ใหม่ มีกองเชียร์ 2 กอง ไอ้เชียร์นี้แปลว่าอะไร ไม่รู้ ฉันขอใช้ภาษาไทยว่าหน่วยหนึ่งดีกว่า หน่วยสนับสนุน

เมื่อไปถึงแล้ว พราหมณ์ก็ถามปัญหาพระพุทธเจ้าว่า คนที่ไม่เคยทำบุญ ไม่เคยให้ทาน คนที่ไม่เคยรักษาศีล คนที่ไม่เคยฟังเทศน์จากท่าน เพียงแต่นึกถึงท่านเท่านั้น ตายแล้วเป็นเทวดามีไหม และ สร้างปัญหา พระพุทธเจ้าจึงได้ทรงตอบว่า พราหมณ์ มาถามอะไรเรา ไอ้คนที่ไม่เคยให้ทาน คนที่ไม่เคยรักษาศีลคนที่ไม่เคยฟังเทศน์ แต่ว่าเขานึกถึงฉันนี่ ที่ไปสวรรค์ไม่ใช่นับได้ร้อย ไม่ใช่นับได้พัน ไม่ใช่นับได้หมื่น มีมากกว่านั้น เพียงแต่นึกถึงฉันเท่านั้น แล้วก็บุคคลคนนั้นโดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ **มัญจกณทัฬหะบุตร** ลูกชายของท่าน เมื่อตอนเช้าท่านไปพบมาแล้ว ไซ้ใหม่ ฟัง ที่นี้ฟังแน่ ไซ้ใหม่ ย่องรู้เสียด้วย แกนี่กว่าพระพุทธเจ้าไม่รู้

แล้วในเวลานั้นองค์สมเด็จพระทรงธรรมจึงทรงอธิบายจิต ก็ว่าใช้อำนาจฤทธิ์ก็ได้ เรียก **มัญจกณทัฬหะบุตร** พร้อมด้วยวิมานให้มาปรากฏตนที่นั่น **มัญจกณทัฬหะบุตร** พร้อมไปด้วยวิมานของเธอและมีบริวารนางฟ้าเป็นบริวารตั้งพัน แหม ลำบากนะ ผู้หญิงพันคน นี่พูดคนละคน ก็พันคำ เป็นแต่พูดนะ คิดจะคำคนละคำก็พันคำ ทำจะไม่ไหวแล้วนี่ นี่ตอนพูดไม่รู้อะไร นี่รายนั้นไม่ถึงเสาสาไม้คด

เป็นอันว่า เธอมาพร้อมด้วยวิมานและบริวาร วิมานของเธอก็ดี บริวารของเธอก็ดี ตัวเธอก็ดี ปรากฏแก่สายตาของคนทั้งหมด หลังจากนั้นเธอก็ลงจากวิมานมานมัสการองค์สมเด็จพระบรมสुकต พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมด้วยอำนาจ **พุทธธานุสสติกรรมฐาน** อีกนิตเดียว เธอก็ได้บรรลุพระโสดาปัตติผล เป็นอันว่าพรหมก็ดี พุทธบริษัทที่สนับสนุนเป็นกองเชียร์พระพุทธเจ้าก็ดี จะว่ากองเชียร์ของพราหมณ์ที่เป็นฝ่ายมิจฉาทิฎฐิก็ดี เกิดความเลื่อมใสนิมนต์องค์สมเด็จพระจอมไตรมาฉันที่บ้าน หลังจากเทศน์จบ ก็ปรากฏว่าพราหมณ์เป็นคนมีศรัทธาในพระพุทธศาสนา แต่ว่าท่านไม่ได้บอกนะว่า พราหมณ์ได้บรรลุพระอริยเจ้าหรือเปล่า แต่ตอนที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมโปรด **มัญจกณทัฬหะบุตร** ในตอนนั้นท่านบอกว่ามีคนจำนวนมากบรรลุอริยมรรคอริยผล มีพระโสดาปัตติผล เป็นต้น เป็นอันมาก เป็นอันว่าเรื่อง **มัญจกณทัฬหะบุตร** ที่ฟังเมื่อก็ไม่จบก็เลยต่อให้จบ ก็จบเท่านี้ละ จบแล้ว

ตอนนี้เราก็มานั่งมองดู **มัจฉฐกฤต** กับบรรดาญาติโยมพุทธบริษัทที่มา เรามานั่งเทียบกัน ว่า **ท่านมัจฉฐกฤต** นี้ไม่เคยทำบุญ ไม่เคยให้ทาน ไม่เคยสมาทานศีล ไม่เคยฟังเทศน์ ไม่เคยปฏิบัติสมถวิปัสสนา แต่เพียงนึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อนจะตายนิดเดียวท่านก็เกิดเป็นเทวดา นี้อาตมาต้องใช้คำว่าท่านก็เพราะว่าท่านเวลานี้ท่านเป็นอริยเจ้า คือ เป็นพระโศดาบันหลังจากนั้นเมื่อฟังธรรมขององค์สมเด็จพระทรงธรรมเพียงเล็กน้อย ท่านก็บรรลุพระโศดาปัตติผล เป็นพระอริยบุคคลอันดับแรกในพระพุทธศาสนา เมื่อฟังตอนนี้ก็มาเทียบกำลังใจของบรรดาญาติโยมพุทธบริษัท ลองนั่งคิดซิว่า ตั้งแต่เกิดมานี้ได้ท่านทั้งหลายเคยฟังเทศน์กี่ครั้ง แล้วก็นับตั้งแต่วิชาตินี้เป็นต้น ตั้งแต่ต้นมาก่อนแต่นี้เคยเจริญสมาธิจิตหรือวิปัสสนาเท่าไร ไปเทียบกับกำลังใจของ **มัจฉฐกฤตเทพบุตร** ก็เป็นอันว่า บรรดาญาติโยมพุทธบริษัทมีกำไรยิ่งกว่า **มัจฉฐกฤตเทพบุตร** มาก เพราะทุนของเราดีกว่า ถ้าบังเอิญท่านทั้งหลายไม่ทำลายความดีของท่านเสียก่อน เวลาจะตาย ไร่เวลาจะตายเมื่อไรก็ไม่รู้ ถ้าตายเมื่อไหร่ไม่รู้ก็เลยคิดว่ามันจะตายเสียทุกวัน ก็หมดเรื่อง ดีไหม คิดว่าวันนี้เราอาจจะตายว่านอนอนตื่นนอนมาแล้ว

ตอนตื่นนอนมาแล้วก็ตั้งใจ นึกหาทานการให้ ว่าเราเคยให้ทานอะไรบ้างมันจำไม่ได้ ก็คิดว่าทานการให้ เราเคยให้มาแล้ว ท่านเป็นปัจจัยทำลายความโลภซึ่งเป็นบันไดจุดหนึ่งที่เราจะเข้าถึงพระนิพพาน

ประการที่ 2 คีลที่พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญว่า เป็นความดีที่องค์สมเด็จพระชินศรีทรงมีพระพุทธบัญญัติตราให้เราปฏิบัติ เราก็กู้กันมาแล้วนับเวลาชากคือว่านับไม่ถ้วนก็ไม่ได้เพราะไม่ได้นับ ไซ้ใหม่ เราสมาทานศีล ตั้งใจรักษาศีลกันมาแล้วเป็นหลายวาระ มากกว่า **มัจฉฐกฤต** หลายพันเท่า สำหรับพระธรรมเทศนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพวกเราก็ฟังกันมาแล้ว นับวาระไม่ถ้วนการเจริญสมาธิจิตเราก็กู้แล้ว ฉะนั้นความดีใดที่องค์สมเด็จพระประทีปแก้วทรงตราว่าเป็นบุญกิริยา เอาเฉพาะสามอย่างที่จัดไว้เป็นจุดใหญ่ คือ

1. **ทานมัย** บุญสำเร็จด้วยการบริจาคทาน เราทำ แล้วก็ทำแล้วหลายวาระ อย่างการถวายสังฆทานทุกวันหลายๆ ท่านอาจจะไม่ได้เป็นเจ้าของในการถวายสังฆทาน แต่ท่านทำบุญร่วม คนละเล็กคนละน้อยคนละมาก ตามกำลังศรัทธาก็ชื่อว่าเป็นเจ้าของทานเหมือนกัน นี่ประการหนึ่ง บางท่านไม่ได้บริจาคร่วมด้วย แต่ยินดีในการถวายสังฆทาน อย่างนี้เรียกว่า **ปัตตานุคตทานมัย** ใน **บุญกิริยาวัตถุ** เป็นอันว่าบุญสำเร็จด้วยการโมทนา คือแสดงความยินดีด้วย

คนที่อาศัยปัตตานุโมทนา ตลอดกาลตั้งแต่ระยะเริ่มแรกจนเข้าถึงจุดพระนิพพาน นั่นก็คือ **พระนางมัทรี** หรือ **พระนางพิมพา** **พระนางพิมพา** นี้ไม่เคยทำบุญเลย นับตั้งแต่เป็นคู่บารมีขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จนกระทั่งพระนางได้บรรลุอรหัตผล สมเด็จพระทศพลได้ตรัสกับ **พระโมคคัลลาน์** และ **พระสารีบุตร** ตอนที่เข้าไปเยี่ยม **พระนางพิมพา** ตอนที่เสด็จไปสู่ **กรุงกบิลพัสดุ์** สมเด็จพระทรงสวัสดีได้ตรัสแก่ **พระสารีบุตร** ว่า **สารีปตตะ** **คูกร** **สารีบุตร** **พระโมคคัล**

ลานะ ว่า คุณ โมคคัลลาน์ ทั้งสองท่าน เวลาที่ท่านจะเข้าไปเยี่ยมพระนางพิมพา ทั้งสองพระองค์แต่
ทว่าเมื่อท่านเสด็จเข้าไปถึงกรุงกบิลพัสดุ์ พระนางพิมพา เธอก็ถือว่า เวลานี้พระลูกเจ้าเสด็จมาแล้ว
แต่ทว่ามาหาเราถึงที่พัก เราก็ไม่ไปหาท่านเหมือนกัน

เมื่อองค์สมเด็จพระภควันต์ทรงทราบวาระน้ำจิตของ พระนางพิมพา เมื่อเทศน์โปรดพระ
พุทธบิดาและหมู่พระประยูรญาติแล้ว สมเด็จพระประทีปแก้วจึงได้เสด็จไปเยี่ยม พระนางพิมพา ก็
รู้อยู่ว่าถ้าเข้าไปในตำหนักของ พระนางพิมพา พระนางพิมพา จะอาศัยความรักเดิมเข้ามาถอดขา
ของพระองค์ พระองค์จึงได้บอกแก่ พระโมคคัลลาน์ กับ พระสารีบุตร ก่อนจะเข้าไปว่า ถ้าเราเข้าไป
พระนางพิมพา จะเข้ามาถอดขาเรา เธอจงอย่าห้ามนะ เพราะเราไม่มีอะไรแล้วความรู้สึกใน
การมารณไม่มีสำหรับเรา ทว่าถ้าเธอห้าม พระนางพิมพา ละก็ พระนางพิมพา จะออกแตกตาย เธอ
จะไม่มีโอกาสได้รับผลของความดี ทั้งนี้เพราะอะไร เพราะว่า พระนางพิมพา ไม่เคยบำเพ็ญบุญ
บารมีมาด้วยตนเองเลย มีอย่างเดียว โมทนากับเราเท่านั้น นับตั้งแต่เริ่มแรกบำเพ็ญบารมีเป็นต้นมา

ใช้เวลาถึง 4 อสงไขยกับแสนกัป เป็นคู่บารมีกันมาไม่เคยคลาด แต่ว่าคนที่ทำบุญจริงๆ คือ
องค์สมเด็จพระบรมโภคนาถ เมื่อทำไปแล้วบอกเธอเธอก็ยินดีด้วยโมทนาด้วย แม้แต่ครั้งหลังที่มี
ความสำคัญที่สุด คือ ยกลูกทั้งสองให้เป็นทาสของ ชูชก เธอมีความเสียใจสลับไป เมื่อฟื้นขึ้นมาองค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็น พระเวสสันดร จึงได้บอกกับเธอว่า เราให้ลูกกับ ชูชก ไปทั้งนี้
เพราะปรารถนาพระโพธิญาณ ขอเธอจงโมทนาด้วย เธอก็ยินดี โมทนาด้วย นี่เป็นอันว่า พระนาง
พิมพา นี้ไม่เคยทำบุญด้วยตนเอง ได้แต่ใช้แต่ ปัตตานุโมทนามัย อย่างเดียว นี้พระเทศน์แบบนี้ไม่ถูก
หรือก จน ดีไม่ดีคนทุกคน ไม่มีใครทำบุญอะ ถ้าใครเขาทำ จันก็โมทนาด้วยจะ ไอ้เทศน์แบบนี้
เทศน์อด ไม่น่าจะเทศน์ใช้ใหม่ เออ เดี่ยวตัดใหม่ดีกว่านะ เทศน์ใหม่ซี เทศน์ใหม่ก็เทศน์ไม่ได้เขา
บันทึกลงใจไว้ เจิงอีกแล้ว

เป็นอันว่า เมื่อเข้าไป พระพุทธเจ้าเข้าไปแล้ว พระนางพิมพา เข้ามาถอดขาจริงๆ สมเด็จพระ
พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงแสดงพระธรรมเทศนาโปรด จนกระทั่งเธอคลายความเสียใจ หลังจากนั้น
พระนางพิมพา ก็ขอบวชให้พระพุทธศาสนาเป็นภิกษุณี แล้วก็ได้รับบรรลุอรหัตผล

นี่เป็นอันว่า ปัตตานุโมทนามัย บรรดาท่านพุทธศาสนิกชนก็ทำมาเยี่ยง พระนางพิมพา แต่
ปัตตานุโมทนามัย เป็นพระอรหันต์ได้ ฮี แต่ไม่ค่อยดีนะพระจะอดนะ หรือว่าไม่อด มีเจ้าภาพอยู่คน
นะ อย่างไรก็ตาม ข้างถ้วนหนึ่งไว้ อิมทีนี้ท่านทั้งหลายทำความดีนะ ถ้าจะไปเทียบกับ มัญญุณทลี
เทพบุตร มันเทียบกันไม่ได้ ท่านมีความดีเท่านั้น ท่านเป็นพระโสดาบันได้ แต่พวกเราทำความดี
ขนาดนี้จะเป็นอะไรกันสมมติว่าเวลานี้บรรดาท่านทั้งหลายปฏิบัติธรรมกันทุกอย่างแต่ว่าบังเอิญ
อย่างยิ่งที่ใจมันคือ ที่ไม่มีโอกาสจะได้บรรลุมรรคบรรลุผล แต่ว่าจิตใจของบรรดาท่าน
พุทธศาสนิกชน รักอะไรกันบ้างล่ะ ที่รักจริงๆ ในด้านของความดีที่เราจะเห็นกันได้ในเวลา
โดยเฉพาะอย่างยิ่งรักพระนิพพาน รักการเจริญสมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน แล้วสมถกรรม

บาน วิปัสสนากรรมฐาน ถ้ารักกองใจกองหนึ่ง เป็นที่ชอบอย่างยิ่งหรือบางท่านก็รักในการถวายทาน เมื่อพระมาที่ไรถวายสังฆทานกันทุกคราว หรือเกือบจะทุกครั้ง ไอ้การถวายสังฆทานนี้เป็นเจ้าภาพเองก็ดี ร่วมจัดคุ้งจ้วยด้วยสิ่งของเล็กน้อยก็ดี ก็ชื่อว่าเป็นผู้ถวายสังฆทาน

ถ้าตายจากคนถ้าใจไม่ละความดี ที่บอกเมื่อกี้ให้นึกถึงความตายไว้ทุกวันคิดว่าวันนี้เราอาจจะตาย คิดไว้เรื่อยๆ ตื่นขึ้นมา ถ้าเราตายแล้วเราจะไปไหน ตั้งใจว่าด้วยอำนาจทาน ทานัง สักกโส ทานัง ทานเป็นปัจจัยให้เกิดบนสวรรค์ทานที่เราให้ถ้าเราตายวันนี้เราไปสวรรค์ได้ด้วยศีล สีเลนะ สุกตัง ยันติ ศีลเป็นปัจจัยให้เกิดบนสวรรค์ สีเลนะ โภคสัมปทา ศีลเป็นปัจจัยให้มีโภคสมบัติมากถ้าเป็นเทวดาก็มีทิพย์สมบัติมาก ถ้ามาเกิดเป็นคนก็เป็นคนร่ำรวย สีเลนะ นิพพุตัง ยันติ ศีลเป็นปัจจัยให้เข้าถึงพระนิพพานได้โดยง่าย

เป็นอันว่าศีลของเราที่มี ศีลเป็นปัจจัยให้เกิดเป็นเทวดา ศีลเป็นปัจจัยให้ไปพระนิพพาน เราก็ตั้งใจว่า อย่างน้อยที่สุดเราก็เป็นเทวดาได้ หรืออีกอย่างหนึ่งเราก็มีทางที่จะไปสู่พระนิพพานได้

ทีนี้มาเรื่องวิปัสสนาหรือสมถวิปัสสนา ตัวนี้เป็นตัวจิตใจ คือ เป็นสายพระนิพพานโดยตรง ถ้าเรามีจิตประสงค์ว่าถ้าตายวันนี้เราจะไปพระนิพพาน แล้วก็ตั้งใจไว้ถ้ามันตายจริงๆ ความห่วงใยใดๆ สำหรับเราจะไม่มีอีก ทรัพย์สินต่างๆ เมื่อตายแล้วก็ขาดสิทธิ์กันไป คนที่รักทั้งหลายเมื่อตายแล้วก็แล้วกันไป ก็เลิกรักกันหรือจะไปรักกันใหม่ก็ตามใจทีหลัง ไม่ได้ว่าอะไรนะ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง แม้แต่ชั้น 5 มันก็ไม่เป็นปัจจัยที่มีการทรงตัว ในที่สุดมันก็พัง มันไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา ถ้าเราตายวันนี้เราไปพระนิพพาน ถ้าอยากไปนิพพานนะ อยากได้พระนิพพาน ตายจิตก็คิด ตายก็ตายไป เราไม่ห่วงใยอะไรทั้งหมด เพราะถึงแม้จะห่วงมันก็ไม่มีการโยชน์ ลูกยังเล็ก ตายแล้วฝึมาเลี้ยงลูกได้ที่ไหนล่ะ เคยเห็นฝึมาเลี้ยงลูกไหม ฝึมาเลี้ยงลูกเมื่อไหร่ล่ะก็คนในบ้านผ่านหมด ไซ้ใหม่อันนี้ไม่มี ตายแล้วมันก็ขาดกัน ทรัพย์สินทั้งหลายที่มีมาแล้วตายมันก็ขาดกันไปแล้ว

นอกจากนั้น แม้ร่างกายของเรา ตายแล้วเราก็นำไปไม่ได้ ถ้าเราจะกลับมาเกิดใหม่ มันก็เป็นทุกข์ตามเดิม เราไม่เอา เราต้องการไปนิพพาน ตัดสินใจเฉพาะพระนิพพาน นี่ตายจริงๆ ไปนิพพาน ถ้าเราไม่คิดอย่างนี้ คิดแต่เพียงว่าศีลเป็นปัจจัยให้เกิดบนสวรรค์ ศีลเป็นปัจจัยให้มีโภคสมบัติและมีทิพย์สมบัติทานเป็นปัจจัยให้เกิดในสวรรค์ ดีแล้ว เราชอบใจในการให้ทาน เราชอบใจในการรักษาศีล เราชอบใจในการเจริญภาวนาบทใดบทหนึ่ง จิตทรงตัวแบบนั้นไว้แต่ตอนเช้า ทำใจให้สบาย

ออกไปจากบ้านไปทำงาน เวลาไปทำงานจิตเขาก็อยู่กับงาน จะให้มานั่งนึกถึงสวรรค์ พระนิพพานมันเป็นไปไม่ได้ นี่เวลาคุยกันก็คุยไปตามเรื่องที่เราจะต้องคุย แต่อย่าลืมว่า อารมณ์เดิมมันเกาะอะไรไว้ตอนเช้า ถ้าอารมณ์เดิมเกาะทานทานเป็นปัจจัยให้เกิดบนสวรรค์ ถ้าอารมณ์เดิมเกาะศีล ศีลเป็นปัจจัยให้เกิดบนสวรรค์ ถ้าอารมณ์เกาะทานก็ดี เกาะศีลก็ดี ถ้าอารมณ์เกาะทานหรือเกาะศีล เป็นกำลังฆานที่เรียกว่า จาคานุสสติกรรมฐาน คือ สีลานุสสติกรรมฐาน นี่เราก็เกิดเป็นพรหม ถ้าจิตรักพระนิพพานเราตายแล้วเราไปนิพพาน สมมติว่าไปนิพพานไม่ได้ จิตพอใจในทาน จิตพอใจในศีล จิตพอใจในภาวนา ตายไปวันนั้นไปสวรรค์แน่ หรือไปพรหมแน่

ต่อไปถ้าพบพระองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์ที่ 5 จะฟังมาถึงคือ พระศรีอารียเมตไตรย หรือว่า พบพระอรหันต์สาวกขององค์สมเด็จพระจอมไตรพระอรหันต์นะท่านเที่ยวไปไหน ตั้งแต่วิชาสาม อภิญญาหก ปฏิสัมภิทาญาณสวรรค์ พรหม นี่ท่านเที่ยวเหมือนกับเราเที่ยวข้างๆ บ้านเรานี้แหละนะ ไม่ใช่เหมือนกับเที่ยวฝั่งชนๆ ฝั่งชนๆ มันไกลไป เหมือนกับเราเดินอยู่ในบ้าน พระสามประเภทนี้ ต้องถือว่าแดนสวรรค์ก็ดี แดนพรหมก็ดี แดนนิพพานก็ดีเหมือนกับท่านเดินอยู่ในบ้านมันใกล้กันทีเดียวเพราะใช้กำลังใจคนเดียว ใช้เวลาไม่ถึงครึ่งวินาทีก็ถึงแล้ว ฮี ครึ่งวินาทีมันยังเข้าไป พอนึกพบบันก็ถึงเลย ตั้งท่าไม่มี จะทำอะไรข้างๆ คู่มือทัน ถ้าจะคู่มือมัน ต้องตั้งทำใช้น้ำมันตราเต่าไปก่อน ไม่อย่างนั้นมันล่ออีกแทนกันเรื่อยปล่อยพริบถึงเลย

ถ้าไปเจอพระประเภทนั้นเข้า ท่านจะเทศน์ล้วงเอาใจเดิม เห็นหน้าเราปั๊บท่านจะรู้เลยว่า คนนี้มีกำลังใจสูงในด้านไหน กุศลส่วนใดที่เป็นแนว ตัวแนวหน้าในด้านขอดี ถ้าพบองค์สมเด็จพระธรรมสมาธิกร ท่านจะเทศน์แค่จุดนั้นจบเดียวก็เป็นพระอรหันต์ใช้ใหม่ เป็นอรหันต์เลย **มัญญคุณทลีเทพบุตร** ท่านมีอะไรและพุทธานุสสติกรรมฐานหน่อยเดียวเป็นพระโสดาบัน นี่พวกเรามีกำลังกล้ากว่าท่านตั้งเยอะ ความเป็นอรหันต์จะเป็นของง่าย ๆ อ้อ นี่ที่พูดอย่างนี้ไม่ใช่พูดเอาใจ ตามพระบาลีมีเยอะ แต่ก็จะขอไว้ เพราะว่า วันนี้เป็นวันสุดท้าย ขอนำเอาเรื่อง **มัญญคุณทลีเทพบุตร** มาให้ท่านฟังเพราะเป็นของดี

วันนี้ก็จะขอย้ำถึงความดีของบรรดาท่านพุทธบริษัท ย้ำตรงนี้ก็ย้ำจุดของจิตว่าจิตที่เราจะเข้าถึงพระนิพพานได้มันมีอะไรบ้าง ไปกันตามขั้น แต่ไปตามขั้นนี้เราพูดกันตามตำราระ แล้วก็การบรรลุจริงๆ ไม่ได้ไปตามขั้น มีส่วนใหญ่ที่เป็นสาวกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่รู้ตัวว่าเป็นพระโสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี เมื่อไหร่ รู้ได้โดยทันทีว่า เวลาที่เราเป็นอรหันต์เสียแล้ว อย่างนี้มีมาก นี่จะเป็นไปตามขั้นคือ เป็นพระโสดาบัน แล้วเป็นสกิทาคามี เป็นอนาคามี เป็นอรหันต์อย่างนี้มีน้อย บางท่านไปติดกับแค่พระโสดาบัน อย่าง **พระอานนท์** เหมือนกับเงาตามตัวขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่อาศัยมีการกิจมากจะต้องปฏิบัติองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธอยู่ตลอดเวลา คอยรับแขก ช่วยจัดสถานที่ กิจต่างๆ ที่จะฟังมีทำครบถ้วน เมื่อพระพุทธเจ้าอยู่ท่านก็เป็นแค่พระโสดาบัน พระพุทธเจ้านิพพาน **พระอานนท์** ก็ยังโสดาบัน เก่งมาก รักษาไว้ได้ดี

ต่อมาเมื่อองค์สมเด็จพระชินศรีนิพพานไปแล้ว เมื่อ **พระมหากัสสป** จะทำ **ปฐมสังคายนา** ในคืนนั้น **พระมหากัสสป** กับพระอรหันต์ทั้งหลายก็เดือน **พระอานนท์** สังคายนาในวันพรุ่งนี้จะเริ่มขึ้น มีพระอรหันต์ปฏิสัมภิทาญาณทั้งหมดมีเขาคันเดียวเท่านั้น ยังเป็น **เสขบุคคล** คำว่า เสขะ แปลว่า ยังต้องศึกษาอยู่ ยังไม่ใช่อรหันต์ อรหันต์เรียก **อเสขะ** จงพยายามเร่งรัดทำตนให้ได้อรหันต์ผลเสียก่อนท่านคืนนั้นก็จงกรมเต็มที ว่ากันเต็มที แต่ผลสุดท้ายกลายเป็นเต็มที ไม่ได้ ล่อเสียเหนื่อย ตั้งแต่หัวค่ำใกล้สว่าง พอเดินไปเดินมา พิจารณาไป จงกรมไปจงกรมมาได้อรหันต์ผล แต่ว่าคิดถึงองค์สมเด็จพระทศพลว่าองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเคยเตือน ว่าการเจริญธรรมะเพื่อบรรลุธรรมรรคผล

หนึ่ง อย่าให้จิตไปตะตะต้องกัน **อรรถกถาญาณุโยค** คือ การทรมานตน

สอง อย่าเอาจิตของตนย่อหย่อนไปถึง **กามสุขัลลิกานุโยค** คือ อยาก

เวลานี้เราถูกต้องเหตุทั้ง 2 ประการคือ หนึ่ง มีความเพียรมากเกินไปสองจิตใจอยากเป็น
อรหันต์ ถ้าจะไม่ได้การทันที พักประเดี๋ยวเถอะ ก็ตั้งทำจะนอนเอนกายลงไป หัวไม่ทันจะถึงหมอน
เท้าข้างซ้ายยกขึ้น เท้าขวายังไม่ได้ยก หลังยังไม่ทันจะถึงพื้น สำเร็จอรหันต์ตรงนั้นเอง

ที่ 3 ที่ 4 หรือ ที่ 7 ที่ 8 หรือต้องการพระโศดาบัน สกิทาคามี อนาคามี อรหันต์ อ่าไปคิด
อย่างนั้น คิดไว้อย่างเดียวว่าได้เท่าไรพอใจเท่านั้น อย่างนี้บรรลุเร็วถ้าไปคิดอยากได้โน้น อยากได้นี้
มันเป็น **กามสุขัลลิกานุโยค** คือ โคร่ มีความพากเพียรเกินไป **อรรถกถาญาณุโยค** เป็นการบั่นทอน
ความดีที่จะพึงได้

นี่เป็นอันว่าเรื่องของพระอานนท์ ก็เป็นเรื่องเตือนใจของบรรดาท่านพุทธบริษัทว่า **พระ
อานนท์** นะเป็นพระโศดาบัน แล้วก็ไม่ได้เป็นพระสกิทาคามี ไม่ได้เป็นพระอนาคามี พลูปลับก็
เป็นอรหันต์เลย ไซ้ใหม่ ตัวอย่างๆ นี้มีเยอะ เป็นอันว่าที่เตือนกันตอนนี้ไว้ก็ เพราะว่าวันนี้เป็นวัน
สุดท้าย เพื่อเป็นเครื่องเตือนใจของบรรดาท่านพุทธบริษัทว่า การกระทำความดีของพวกท่าน
ทั้งหลายนี้ เป็นความดีที่ทรงกลังใจอย่างยิ่ง เพราะว่าเป็นความดีพอ ที่จะทรงความดีให้ทรงตัวอยู่ได้

ทีนี้ ในลำดับต่อไปก็จะขอพูดถึงระดับของจิต เอ๊ะ ไอ้หมอนี่มันยังงี้แล้วนี่ไม่สู้หรือไว เออ
แปลกจริงๆ เอ้า ไม่เป็นไร

วันนี้ก็จะขอปรารภเรื่องลำดับของจิต ลำดับของจิตก็คือ 1. พระโศดาปัตติผล 2. สกิทาคามี
ผล 3. อนาคามีผล 4. อรหัตผล ก็ถือว่าวันต้นๆ ก็พูดกันประเภทที่เรียกว่า เป็นอารัมภบท วันนี้ก็จะ
บรรดาท่านพุทธบริษัทกำหนดจิตไว้ว่า กำลังจิตของท่านมีระดับไหน

สำหรับพระโศดาปัตติผล หรือ พระโศดาบัน องค์สมเด็จพระทรงแสดงธรรมตรัสว่าตัดสังโยชน์
ได้ 3 ประการ แต่อย่าลืมนะว่า พระโศดาบันกับพระสกิทาคามี องค์สมเด็จพระชินศรีกล่าวว่า ทั้ง
สองท่านนี้ทรงแต่เพียง **อริสัจ** คือ ทั้งสองอันดับนี้มีศีลเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพูดกันง่ายๆ
เรียกเป็นมีศีลบริสุทธิอย่างเคร่งครัดนั่นเอง ง่ายนิดเดียว กล้าๆ นะ

สำหรับพระอนาคามี องค์สมเด็จพระชินศรีตรัสว่า จะเป็นผู้ทรง **อริจิต** หมายความว่าต้องใช้
กำลังมานหนักหน้อย โศดาบันที่กำลังมานแค่ปฐมมานพอแต่อนาคามีนี้ต้องทรงมานถึงมานสี่ แต่
ไม่ต้องวิตก ถ้าเป็นพระโศดาบัน กับสกิทาคามีแล้ว การทำจิตถึงมานสี่เป็นของง่าย มันเบาไป
ตามลำดับ สำหรับอรหัตผลเป็นผู้ทรง **อริปัญญา** ถ้าจำได้อย่างนี้ง่าย ไซ้ใหม่ ดีกว่าปฏิบัติแบบเดาศุ่ม

และอันดับแรกก็จับมุดันเสียก่อน คือ พระโศดาบัน พระโศดาบันท่านบอกว่ามีปัญญา
เล็กน้อย มีสมาธิเล็กน้อย แต่ทว่ามีศีลบริสุทธิ เคร่งครัดไปด้วยคิดว่ามีปัญญาน้อยในด้าน
สักกายทิฎฐิ สังโยชน์ข้อต้น อันนี้มีความรู้สึกแต่เพียงอย่างเดียวว่า ชีวิตของเราเป็นของไม่เที่ยงแต่
ความตายเป็นของเที่ยงอย่างไรๆ เราก็ตายแน่ในเมื่อเราจะตายเราจะไม่ยอมมาเสวยทุกข์แบบนี้อีก
ต้องการจุดเดียวคือความสุข ได้แก่ พระนิพพาน แต่ยังไม่ตัดขั้นที่ 5 ได้หมดหรอก

ยังมีความรักในระหว่างเพศ ยังมีลูกมีเต้า ยังมีความอยากสวย ยังมีความโกรธ ยังมีความหลง แต่ตัวนี้มันอยู่ในขอบเขต รักอยู่ในขอบเขตของศีล เฉพาะในกลุ่มครองของตน อยากสวย สวยอยู่ในขอบเขตของศีล คือ ไม่คดไม่โกงใคร โกรธๆ ได้แต่ไม่ฆ่าใคร เพราะกลัวศีลขาด ด้านวิปัสสนาญาณก็ไม่หนัก ใช้กำลังใจเบาๆ มีอารมณ์รักพระนิพพานโดยเฉพาะ มีศีลบริสุทธิ์ เท่านั้นพระโศดาบันกับสภิกาคามียากไหม โห่เอ๋ย กล้วยกิบๆ แท้ๆ ไซ้ใหม่ มันของกล้วยๆ เพียงแต่พูดถึงสังโยชน์ถ้าพูดถึงองค์ องค์ของพระโศดาบันก็คือ 1. มีความเคารพในพระพุทธเจ้า 2. เคารพในพระธรรม 3. เคารพในพระอริยสงฆ์ 4. มีศีล 5. บริสุทธิ์ เป็นพระโศดาบันกับสภิกาคามีเท่านั้น ไซ้ใหม่

พูดถึงสังโยชน์รู้สึกว่าจะหนักไปนิดหนึ่ง ก็เข้าใจยาก คำว่า องค์ หมายความว่าจิตนะมันทรงอยู่ ทรงอยู่ที่ใด 1. เคารพในพระพุทธเจ้า 2. เคารพในพระธรรม 3. เคารพในพระอริยสงฆ์ 4. มีศีล 5. บริสุทธิ์ แดมนิดหนึ่ง เพื่อกันจิตเพื่อคือรักพระนิพพานเป็นอารมณ์ นี่ประการของพระโศดาบันกับพระสภิกาคามี นั่งวัดกันเอานะ ใครเคารพพระพุทธเจ้าบ้าง ใครเคารพในพระธรรมบ้าง ใครเคารพในพระอริยสงฆ์บ้าง ศีลของใครครบ 5 บ้าง ศีลใครเกิน 5 ศีลใครต่ำกว่า 5 บ้าง บางทีก็ครบ 5 บางทีขาดกว่า 5 เรียกโศดาผลุบๆ โผล่ๆ แต่ความจริงบางวันเราก็โผล่เป็นพระโศดาบัน บางวันเราก็ผลุบลงมาต่ำกว่าโศดาบันหน่อย มันก็ยังมีโอกาสได้เป็น ไซ้ใหม่ ขึ้นๆ ลงๆ ลงๆ ขึ้นๆ สักวันหนึ่งเราก็มีกำลังกล้าขึ้น แล้วไม่ยอมลง ถูกไหม เป็นเรื่องธรรมดาของจิตที่จากปุถุชนก็ถึงความ เป็นพระอริยเจ้า

ฉะนั้นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่า พระโศดาบันมีสมาธิเล็กน้อย คือ มีสมาธิแค่ปฐมฌานนี้เป็นได้แล้ว คือคำว่ามีสมาธิแค่ปฐมฌานนี้ ไม่ใช่ว่าต้องไปนั่งหลับตาทั้งวันนะ คือ วันทั้งวันนี้เราจะทำอะไรก็ตามเราไม่ลืมเรื่องศีลมีจิตระมัดระวังเรื่องศีลอยู่ตลอดเวลา จะพลาดพลั้งเรื่องศีลไปบ้างก็ขาดเจตนาบังเอิญเดินไปเหยียบมดตาย ยุงมันกัดจะเอามือลูบให้มันหนีไปบังเอิญมันตายเสียมันไปไม่ทัน อันนี้ศีลไม่ขาด พระโศดาบันเป็นได้แค่นี้ เป็นพระโศดาบันได้นะและจุดหนึ่งที่บรรดาญาติโยมทั้งหลายห่วงใยกันมาก

โดยเฉพาะอย่างยิ่งพ่อค้าแม่ค้า พ่อค้าแม่ค้านี้ไม่โกหกไม่ได้ ความจริงทำไมจะต้องไปโกหกเขา ของเราซื้อมาราคา 1 บาท แต่ที่องค์ตลาดเขาขาย 100 บาทเราก็ตั้งราคาตามราคานิยมไปปกติ เราตั้งราคา 100 บาท แต่เขามาต่อ ขอลดบอกนี่เอาสักหกสลึงเถอะ เราก็บอกไม่ได้ต้นทุนมันแพงแค่ไหนอย่าไปบอกเขาซึ่งจะบอกเขาไม่ได้ฮะ ฉันซื้อมา 99 บาท เดี่ยวฟังนะ ศีล ไซ้ใหม่แล้ว เขาก็บอกไม่ได้หรอก เขาขายกันอย่างนั้น ฉันขายตามเขา ถ้าจะลดได้ก็แค่ 2 บาท 3 บาท หรือสิบบาท เป็นอย่างดี ถ้าโรมันเยอะ ไซ้ใหม่ แค่นี้เป็นที่พอใจ อย่าไปบอกเขาซึ่งว่าต้นทุนมันเท่าไร ต้นทุนมันแพงเขาขายกันอย่างนี้ ฉันก็ต้องขายอย่างนี้ แต่ไม่เป็นไร เมื่อชอบกันเมื่อชอบใจกัน เป็นที่รักกัน ก็ขอลดเป็นพิเศษ ลดให้ 5 บาท แหม เอานูญคุณเสียด้วยนะ แต่ขาดทุนกำไรไปนิดหนึ่ง อย่างนี้ศีลไม่ขาดไม่ชุ่มสาวาท แต่อย่าไปย่องไปบอกคนนั้นไม่ได้ฮะ ฉันซื้อมา 99 บาท 90 สตางค์ แขนขาย 100 บาทนี้ ได้กำไร 10 สตางค์นะ โกหกศีลขาดหมดอย่างนี้ต้องเป็นพระโศดาที่เขาผสมกับเหล้า ไม่ใช่พระ

โศดาบันแล้ว นี่เป็นวิธีหลีกเลี่ยง ที่เราหลีกเลี่ยงตามความนิยมคือว่า เราไม่ตัดราคาคนอื่น ไซ้ใหม่ แล้วเราก็กินไม่ได้ โห่กั ไอ้ทุนแพง แพงเท่าไหน คำว่าแพงมันแพงของเรา เขาแพงไม่แพงไม่รู้ แต่ที่ว่าไปอย่างนั้น แต่ความจริงเราขายไล่เรียกกันชาวบ้านเขาไม่ว่านะ ไซ้ใหม่ ถ้าลดแค่บาทสองบาทนี่เป็นบุญคุณ แต่อย่าไปบอกกับเขานะ ฉันเคยพบบ่อย อ้อ สำหรับท่านนะผมยอมขาดทุน แหม ไม่เป็นไรๆ ท่านคนเดียว คนอื่นไม่ได้ แถบบอกอย่างนี้ไม่เอาละ ถ้าแก่ขาดทุน ลูกเมียตายหมด งั้นฉันไม่ซื้อแล้ว ไม่เป็นไรๆ สะ กำไรน้อยหน่อย เอะ โวจริงๆ ไม่ใช่ขาดทุน กำไรลดไปหน่อย อย่างนี้บอก เอ้า ตกลงเลยเจอมาแล้ว สอนมาแล้วนะ นี่เป็นอันว่า ท่านต้องวัดใจของท่าน วันนี้อยากจะพูดให้เป็นเครื่องวัดใจว่า กำลังใจของเราเวลานี้ถึงไหนแล้ว

เป็นอันว่าพระโศดาบันกับพระสภิกาคามี เข้มงวดเรื่องศีลหน่อยหนึ่งนะ ก็เป็นได้แน่นอน ถ้าท่านเป็นพระโศดาบันหรือสภิกาคามี เวลานี้คือ ยังดีอยู่ ระวังว่า ก่อนจะตายนะ ท่านไม่อยู่แค่นั้นหรอก เพราะว่าท่านฟังเรื่องนิพพานเสียจนชิน เรื่องพระนิพพานมันชินหู เขาเรียกว่า อารมณ์มันเป็นเอกลักษณ์ในพระนิพพาน พระโศดาบัน เขาแปลว่าผู้ถึงกระแสพระนิพพาน เราเข้าถึงกระแสแล้ว พอเวลา มันจะตายหน่อยเดียว จิตใจมันก็จะเหมือนๆ คิดว่าสิ่งที่เรารักทั้งหมด สามี ภรรยา บุตรธิดา ข้าทาสหญิงชาย ทรัพย์สมบัติทั้งหลาย แม้แต่ร่างกายของเรานั้นก็จะพัง เราก็ไม่สามารถจะนำมันไปได้ ร่างกายของเราที่เป็นทุกข์อย่างนี้ เกิดเป็นทุกข์อย่างนี้ เราจะประสงค์ความเกิดเพื่ออะไร

นับตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ถ้าจะฟังตายเราขอไปพระนิพพาน เอมันง่ายๆ นี้คุยอยู่เรื่องพระนิพพาน ฟังมันเรื่อยไป ฟังมันยันตาย ไปนิพพานแหง ไม่ต้องห่วง นี้ของธรรมดาต่างๆ นี้ตัดลัดเอาง่ายๆ ถึงแม้ว่ากำลังใจของเราเวลานี้ไม่ถึงพระโศดาบัน แต่ว่าฟังเรื่องพระนิพพานไว้ให้มันชิน เวลาป่วยไข้ไม่สบายอย่าประมาทในชีวิต คิดว่าตอนนี้ เราอาจจะตาย ถ้าตายขอไปพระนิพพาน แล้วฟังเสียงเรื่องพระนิพพานไว้ให้มันชินหู อย่าง คุณอ้อย แก่ฟังเรื่องนิพพานเรื่อยๆ ตายแล้วแก่ไปพระนิพพานหรือเปล่า ใครอยากจะรู้ก็ไปถามแก่ก็แล้วกันนะ

ท่านหญิงวิภาวดี ทำเข้ามาในเขตของเรานี้เพียงแค่ 8 เดือน 8 เดือนท่านไม่ได้มาทุกวัน หลังจาก 3 เดือนไปแล้วจิตใจท่านก็รักพระนิพพาน ถือว่าทรัพย์สมบัติใน วัจวิฑู ไม่มีความหมาย ชีวิตไม่มีความหมาย หญิงต้องการนิพพาน นี่เวลาที่ท่านถูกปีน มันเจ็บจะแะ ถามว่าท่านหญิงเจ็บไหม บอกเจ็บเจ้าค่ะ มีความรู้สึกเป็นอย่างไร หายใจมันขัด แล้วก็ตรัสมาว่า ขอหลวงพ่อก หลวงปู่ช่วยกราบทูลให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทราบด้วยว่า หญิงขอลาไปนิพพานแล้วทูลท่านชายให้ทราบด้วยว่าหญิงขอลาไปนิพพาน แล้วท่านก็ป็นนิพพานๆ อ้อ ยิ้ม พอยิ้ม อ้อ สว่างแล้วๆ นิพพานๆ เห็นแล้ว สว่าง สวยเหลือเกิน ยิ้มเลยหมดเรื่องเลยตาย ตายแล้วไปไหนไม่รู้ อ้อ รู้เหมือนกัน พอตายแล้วเขาเอาขึ้นเครื่องบินมาที่ จังหวัดสุราษฎร์ หลังจากนั้นเขาขึ้นเครื่องบินมาเขาบอกจะมา กรุงเทพฯ ก็ไม่ได้มาด้วย หนึ่งตอนไม่รู้ไปไหน ไปพบอีกทีอยู่ในโลงที่ วัดเบญญา

กรุงเทพฯ ก็ไม่ได้มาด้วย หนึ่งตอนไม่รู้ไปไหน ไปพบอีกที่อยู่ในโรงที่ วัดเบญจมฯ ออกจากโรงแล้ว
เผาแล้วไปไหนไม่รู้ หมดเรื่องกันนะ ขึ้นไปรู้เดี๋ยวใครเอาไปค่าอีก

เป็นอันว่านี่เป็นเรื่องของ พระโศดาบัน กับ สกิทาคามี นะ ที่ย้ายนี่เพราะว่าเป็นของเขา แล้วก็
มีความมั่นใจด้วยว่า คณะของเราที่นั่งอยู่นี่มีหลายคนที่ทรงศีลบริสุทธิ์ได้อย่างดี แล้วก็หลายท่าน
บางทีศีลหัวสั้นบ้างศีลหัวยาวบ้าง ไซ้ใหม่ศีลหัวเต่าผลุบๆ โผล่ๆ ไอ้อย่างนี้เป็นไร ไม่ซำมันก็ยาวไซ้
ใหม่ มันยึดเสียจนเคยมันก็เลยไม่เมื่อยคอ ทีแรกกันก็เมื่อย เมื่อยก็ผลุบมาใหม่ หัวเต่านะ แต่อย่างนี้
ยังดีศีลผลุบๆ โผล่ๆ ถ้ากำลังใจของเราดีนิด ถ้าเวลาจะตายจิตใจรักศีล จิตใจรักทานเราก็ไปสวรรค์
ได้ ถ้าไปสวรรค์คู่ตัวอย่าง ท่าน**มัญญกุนทล** หรือมาเกิดอีกทีไปพบพระพุทธเจ้า ท่านเทศน์จุดเก่า
เพียงครั้งเดียวก็เป็นพระโศดาปัตติผล พวกเราไปไม่นานหรอก อีแหละแะๆ อย่างช้าเกิดอีกชาติ
เดียวพังหมดไม่เหลือ จะไปเหลือได้อย่างไร อยู่อย่างนี้ จิตใจมั่นในปรมัตถปฏิบัติ นี่ไม่มีค้ำ ว่าไป
อีกชาตินี้จะเหลือไปชาติหน้าก็ยังไม่แน้นกันนะ เก็บให้เรียบ เราตายแล้วนี่จะปล่อยให้พวกนี้มา
เกิดใส่บาตรพระอื่นไม่ได้เรื่อง เราไม่ได้อิฉาใคร แต่กันไม่ให้คนอื่นได้กินนะ ไซ้ใหม่ มันเรื่อง
อะไร ไปให้คนอื่นเขากินนะ อ้อ อย่างนี้ไม่ได้อิฉาชาวบ้านแต่ไม่ยอมยกให้พระอื่นได้กิน

ทีนี้สำหรับด้านสกิทาคามี มาถึงพระโศดาบันจิตอยู่ในขอบเขตของความดี คือตัดโลก คำว่า
ตัดโลกนี้ ยังอยากรวย แต่ไม่โกง โกรธนี้ไม่ตัด โกรชก็ไม่ตัดจริงๆ มีขอบเขตของความโลภ อยู่
ในขั้นสามมาอาชีวะ รวยอยากรวย ยังมีโกรชแต่ศีลครอบไว้ไม่ฆ่าคนได้ ไม่ฆ่าสัตว์ได้ ความหลงยังมี
เพราะยังหลงในความสวยสดงดงาม ยังแต่งงาน ยังมีสามีภรรยา มีบุตร แต่ก็ยังไม่ลืมความตาย มีศีล
บริสุทธิ์ พอเข้าไปถึงพระสกิทาคามี ตอนนี้อย่างบอก ความรักเฉื่อยลง นะ คือมันไม่ตาย แต่มันเพลี่ย
นี่ไอ้ความโกรชก็เฉื่อย ความโลภก็เฉื่อย ความหลงก็เฉื่อย เฉื่อยเพราะอะไรเพราะจิตละเอียดเข้าไป
ถึงเป็นฌานที่ 2 ที่ 3 ที่ 4 มันไปเองไม่ต้องไปบังคับมัน ทีนี้ไอ้จิตมันเข้าไปถึงเป็นฌานสูงขึ้น ปัญญา
มันก็เกิด คิดว่า เอ้อ ไอ้ทรัพย์สินไม่ช้าเราก็ตายจะตะเกียกตะกายไปถึงไหน แต่เราก็ทำงานที่มีทำอยู่
ทำครบถ้วนบริบูรณ์ แต่ความหลงไหลใฝ่ฝันในทรัพย์เฉื่อยลงไป คิดว่าเราทำตามหน้าที่ มีลูก มีลูก
หญิงมีลูกชาย มีคนเบื้องหลัง ทำไว้เพื่อตามหน้าที่ของเรา เราตายแล้วเขาจะได้ใช้ แต่มันจะมีเท่าไรก็
ทำแต่ความสามารถยังไม่ลดทำนะ ทำแต่ใจมันลด ใจมันลดโลกมันเฉื่อยในด้านความโลภ แล้วมา
ในด้านความรัก ด้านความรักนี่อารมณ์จิตส่วนหนึ่งที่เรียกกันว่า **อสุภกรรมฐาน** กับ **กายคตานุสสติ**
มันเข้ามาฝั่งใจเอง มองไปมองมาว่า เอ้อ ไอ้การแต่งงานนี้มีแต่ความทุกข์นะ **เอกายโน** **อัยย** **ภิกขเว**
มัลโคสตัดานัง **วิสุทธยา** พระพุทธเจ้ากล่าวไว้ ทางของบุคคลคนเดียวเป็นทางเอกเป็นทางแห่งความ
บริสุทธิ์ หมดจดเป็นทางสิ้นแห่งความทุกข์ นี่ถ้าเราอยู่คนเดียวมันจะมีความสุขยิ่งกว่านี้

ตอนนี้มันแต่งงานไปแล้ว มีลูก มีเต้า แล้วก็ช่างเออะ ไม่เป็นไร ทำงานตามหน้าที่ แต่กิจ
แห่งการแต่งงานอย่างนี้ต่อไปจะไม่มีสำหรับเรา ใจมันก็เฉื่อยลงไซ้ใหม่ มันลงด้วยกำลังของฌาน
สูงขึ้น ปัญญามันก็เกิดขึ้น แล้วอำนาจของความโกรช พระสกิทาคามีก็ยังมีความโกรชแต่โกรชมัน
เบา ใครเขาคำมา เมื่อก่อนนี่คำมาคำ เราให้สอง พอถึงพระโศดาบัน ต่อมาหนึ่งก็ให้หนึ่ง ลดไป

หน้อย พอถึงสภิกาคามี พอความโกรธขึ้นมาเต็มทีจิตมันจะตัดทันที สักครูเดียวจะตัดว่า เอ๊ะนี่จะ
โกรธเขาไปทำไม เราจะไปฆ่าเขาเขาก็ตาย เราไม่ฆ่าเขาเขาก็ตาม เราจะแกล้งให้เขามีทุกข์เขาก็ทุกข์
เราไม่แกล้งเขาก็มีทุกข์อยู่แล้ว ไอ้คนที่ทำให้เราโกรธทำความขัดใจคนประเภทนี้อาศัย
รู้เท่าไม่ถึงการณ์ให้อภัยทานไปเลย ให้อภัยมันเสีย ใจใหม่ อันนี้เป็นอารมณ์ของพระสภิกาคามี แต่
เมื่อเราระงับเรลดความโลภลดความโกรธได้ ไอ้ความหลงมันก็ลดตัวเองไปเอง แต่ความหลงไม่ลด
ตัวนี้มันไม่ลด คือไม่ต้องยุ่งกับความหลง ในเมื่อลดความโลภได้ ลดความโกรธได้ ก็แสดงว่าหลง
มันลด ถ้าหลงมันไม่ลดสองตัวนี้ ก็ลดไม่ได้

นี่การที่จะก้าวเข้าไปสู่พระอนาคามี ท่านกล่าวว่า จะต้องมื่อจิต อธิจิตตัวนี้ตัวแรกของพระ
อนาคามีที่จะเพิ่มขึ้นก็คือ ต้องใช้ **กายคตานุสสติ** กับ **อสุภกรรมฐาน** หนักหน้อยร่วมกับ
สักกายทิฏฐิ ที่พิจารณาเห็น ร่างกายมันไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา ตายแล้วเราก็แบกร่างกายไม่ได้
ร่างกายเต็มไปด้วยความสกปรกโสโครก เราจะมานั่งหลงไหลใฝ่ฝัน ร่างกายเรา ร่างกายเขาเพื่อ
ประโยชน์อะไร ตอนนี้จิตใจอาศัยฉาน 4 มีกำลังสูง แล้วมี **สักกายทิฏฐิ** ที่ตัดเบาลง ในที่สุดก็ตัดกาม
ฉันทะเสียได้ ความรู้สึกในเพศหมดไป

ถ้าเป็นพระอนาคามีนี้จิตใจไว้ง่าย ไอ้สิ่งที่เราเคยเห็นว่าสวดย่าดีนะมันหมดมันเห็นเป็นของ
ธรรมดาไปเลยนะ มันดีก็ดีในลักษณะ แต่ไอ้ความคิดใจในรูปพรรณสัณฐานไม่มี นี่พระอนาคามี
นี่เป็นจุดแรก จุดที่สองพระอนาคามีที่เพิ่มจากพระโสดาบันก็คือ ตัดความโกรธ แต่อย่าลืมว่าตอนที่
เราเป็นพระสภิกาคามีนี้ เราให้อภัยทานความโกรธมันเบาแล้ว เบาแล้วก็เมื่อโกรธแล้วก็ให้อภัย
ตอนพระอนาคามีตัดเด็ดขาด มันจะยากอะไร กำลังใจมันสูงเสียแล้ว คือ ฉานมันขึ้นมาสูงเอง ไม่
ต้องบังคับ เพราะกำลังของวิปัสสนาญาณคือ เป็นพระโสดาบันไม่มีการจะกลับต่ำลงมันมีแต่พุ่งขึ้น
ตัวลดไม่มี นี่มันจะขึ้นไปถึงด้านวิปัสสนาด้วยแล้ว ขึ้นไปด้านสมณะด้วยควบกันไป

พอต่อไปก็พิจารณาจิต มันก็จะมากไปด้วยอำนาจของพรหมวิหาร 4 มีเมตตาความรักเห็น
อกเห็นใจคนและสัตว์ กรุณาความสงสารปรารถนาจะเกื้อกูลให้มีความสุข อันนี้มันจับใจ มุทิตา มี
จิตอ่อนโยน ไม่อิจฉาริษยาใคร อุเบกขาเมื่อคำใดบังเกิดขึ้น จะเป็นสิ่งที่เราห้ามปรามไม่ได้ ยังถูก
นิทานว่าร้ายใจก็เฉยถือว่าเป็นเรื่องธรรมดา นี่มันกดของมันเองนะ อันนี้ไม่ยาก ถ้าจับมุมพระ
โสดาบันได้ก็แล้วกัน อย่างนี้ท่านเรียก พระอนาคามียังคาอยู่นะ ยังไปนิพพานไม่ได้ อนาคามี แสดง
ว่ายังคาๆ แล้วยังมีกิเลสอยู่ กิเลสตัวทำขจัดมดละชิคราวนี้เราฆ่าข้างฆ่าหมูตายเหลือแต่มด กิเลสตัว
ทำขจัดเป็นอรหันต์ที่เหลืออีก 5 ตัวความจริงการปฏิบัติจริงๆ รู้จักตัวกิเลสเสียเป็นของไม่ยาก รู้จัก
ตัวละเป็นของไม่ยาก กิเลสตัวทำขจัด **รูปราคะ** หลงในรูปฉาน **อรุปราคะ** หลงในอรุฉาน ว่าเป็น
ของเลิศของประเสริฐ อย่างนี้มันก็ไม่มีแล้ว แต่ว่าบางครั้งจิตยังครึ้มๆ ใจใหม่เล่นฉานสนุกๆ
เข้าฉานออกฉานสบายๆ แต่ใจยังมีอยู่ ท่านบอกให้ตัดตัวนี้เสียคือ ไม่ใช่ตัดฉานทิ้ง แต่ตัดอารมณ์ที่
หลงฉานทิ้ง บางคราวจะคิดว่าแค่อนาคามีเราก็พอใจ ถ้าตายจากคน ไปเกิดเป็นเทวดา หรือเกิดเป็น
พรหม เราก็ไม่ต้องลงมาเราไปนิพพานได้เลย ตัดอารมณ์ตรงนี้เสียว่า ในเมื่อชีวิตยังมีอยู่ เรื่องอะไรที่

เราจะต้องไปทำต่อไปในฐานะที่เป็นเทวดาหรือพรหม เอามันเสียให้หมดตรงนี้ก็แล้วกัน เห็นว่ารูป
ฉานและอรุณฉาน เป็นบันไดเป็นกำลังที่จะก้าวไปสู่พระนิพพานเท่านั้น มันก็ตัดไม่ยาก ตัวนี้ตัด
ง่าย ๆ ไซ้ไหม

แล้ว มานะ ความถือตัวถือตน การถือตัวว่าดีกว่าเขา เสมอเขา เลวกว่าเขา มันยังมีอยู่ในพระ
อนาคามี เราก็มานั่งตัดกำลังใจว่า เราจะมิอยู่ในฐานะอะไรก็ตามที่คนและสัตว์ทั้งหมดมิสามัญ
ลักษณะคือ มีลักษณะที่เสมอกัน คือมีความเกิดขึ้นในเบื้องต้น มีความเสื่อมไปในท่ามกลาง และก็มี
การสลายตัวไปในที่สุด เราเป็นคนมีฐานะสูงกว่าเขา มีความรู้สูงกว่าเขา มีศักดิ์ศรีสูงกว่าเขาในฐานะ
เป็นชาวโลกแต่ว่าร่างกายของเรา ถ้าร่างกายนี้มันก็ละเหมือนเขา ไซ้ไหม มันก็สกปรกเหมือนกัน
มันแก่ มันก็ตายเหมือนกัน ใครจะไปนั่งถือ ถ้าถือตนว่าเป็นผู้วิเศษกันอย่างไร ในเมื่อเรามีความเกิด
แก่ เจ็บ ตาย เหมือนกัน เราก็ไม่ถือตัวเสียใครจะมา จะมีฐานะระดับไหนก็ตาม เราถือว่าผู้นี้เป็น
เพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตาย สำหรับเรา ตัดง่าย ๆ อันนี้ตัดไม่ยาก เพราะกำลังเบา ก็เลสมันเบาเต็มที่ มันจะ
สิ้นแรง

ทีนี้มา อุตฺถจะ ตัวฟุ้งซ่านๆ ของพระอนาคามีนี้ไม่มีอะไร ไม่ได้ฟุ้งไปหาอารมณ์ต่ำ ฟุ้งใน
เขตสูง ตามที่พูดมาแล้วเมื่อก็ อาจจะคิดว่า เราพักเท่านั้นก็พอพอตายแล้ว เป็นเทวดาหรือพรหม เราก็
ไปนิพพาน นี่มันฟุ้งอยู่ตรงนี้นิดเดียวเราก็มานึกหักหลังอีกทีว่า ในเมื่อชีวิตอินทรีย์ยังทรงอยู่จะ
พักมันทำไม และก่อนที่เราจะตายให้เป็นอรหันต์เสียเลยไม่ดีกว่าหรือ ก็ภูมิใจ เท่านั้น จิตจับตรง
เฉพาะพระนิพพาน

ต่อมาตัวท้ายเหลืออวิชา อวิชานี้แปลว่า สมเด็จพระพุทธเจ้าโต ท่านแปลว่า รู้ไม่ครบ แต่
เขาแปลกันทั่วไปว่า ไม่รู้ แต่ความจริง ไม่ถูก ต้องแปลอย่างหลวงพ่อดโต หลวงพ่อดโตว่ารู้ไม่ครบ
ว่าคนที่เกิดมาไม่รู้ไม่มี ปวดท้องก็รู้ปวดท้องก็ หิวก็รู้ว่าหิว ไม่รู้ที่ไหน มันรู้ไซ้ไหม หนวาก็รู้ ร้อน
ก็รู้ แต่รู้ไม่ครบ รู้ไม่ครบเพราะอะไร เพราะยังติดอยู่ใน ฉันทะ กับ ราคะ อวิชานี้แยกออกไปได้สอง
ศัพท์ ที่ปรากฏในชั้นธรรม ไปพบพระพุทธเจ้าท่านเทศน์ท่านบอก อวิชา นี้แยกออกเป็นสองจุด
คือ ฉันทะ กับ ราคะ มีพราหมณ์ถามเรื่องกิเลสหลายสิบข้อ ถามว่าถ้าหากว่าจะตัดกิเลสเหล่านี้จะตัด
ตรงไหน ท่านว่าตัดที่ ชั้น 5 คือ ตัดว่าเราไม่เห็น ว่า รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ หรือเรียกว่า
รูป กับ นาม รูป ศิล สิ่งที่เราเห็นด้วยตา สำหรับนามก็มี เวทนา ความเสวยอารมณ์ สัญญาความจำ
สังขาร อารมณ์ที่ปรุงแต่งใจ วิญญาณความรู้สึก ฟังยาก ไม่เอาดีกว่ามวยหมู ก็ก็ไม่พอใจในรูป ไม่
พอใจในชั้น 5 ที่มีอยู่ไม่เห็น ไม่พอใจมันในมนุษยโลก ไม่พอใจในเทวโลก ไม่พอใจในพรหมโลก
สิ่งที่เราพอใจมีอย่างเดียวนั่นก็คือ พระนิพพาน เอามันง่าย ๆ อย่างนี้ หากินง่าย ๆ สบายกว่า เขาหากิน
กันอย่างนี้ ใครเขาไม่หากินกันตามตำราไปทุกตัว คือไปนั่งนับตามตำราอีกก็แสนชาติก็ไม่ไป นั่ง
นับไปนับมานี้

ชั้น 5 มีอะไร มี หนึ่ง รูป สอง เวทนา เวทนาอะไรหว่า ไม่รู้แล้วชีวิตต้องไปโน้น ไปดูใน
เวทนานุปัสสนาสูตร ปฏฐาน สัญญา ความจำ สังขารอารมณ์ที่ปรุงแต่งในด้านที่เป็นความดีหรือ

ความเลว วิชาความรู้พิเศษ หนาวร้อน หิว กระจาย เราไม่สนใจในมัน อันนี้ชอบใจคิดอย่างนี้ก็ได้ นะ ไม่ห้ามนะ ที่เรียกว่า รูปนาม ไม่คิด แต่อย่าไปคิดแต่รูปนาม นามรูป เสรีจ พัง เขาต้องดูว่ารูปมันไม่เที่ยง นี่เวลามันจะหมดแล้ว เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มันก็ไม่เที่ยงมันไม่ตรงตัว ใ้รูปไม่ซำมันก็พัง เป็นอนัตตา พอรูปเป็นอนัตตา เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มันก็พังด้วย ไปเกาะมันทำไม ไม่เกาะมันดีกว่า

เป็นอันว่า อวิชา ก็คือ ตัดมันทิ้ง ความพอใจในการเกิดเป็นมนุษย์ ในการเกิดเป็นเทวดา ในการเกิดเป็นพรหม ราคะตัดความรักในความเห็น ว่า มนุษย์สวย โลกมนุษย์ดี ตัดราคะในความเห็น ว่า เทวโลกสวย

คำสอนอบรมพระกรรมฐาน 61

พระอนาคามี และ พระอรหันต์

ดีไหม อย่างนี้เขาเรียกว่า อาจารย์แบบ โลกุตथิ รู้จักไหม รู้จัก โลกุตथิ ไหม โลกุตथิ ใน พระพุทธศาสนาเรามีพระชื่อ อุทथิ มี 3 องค์ อุทथิ เฉยๆ นี่คือ เป็นสหชาติของพระพุทธเจ้า เกิดพร้อมกัน วันเดียวกัน แล้วก็ไปเป็นเพื่อนกันกับพระพุทธเจ้า เพื่อนเล่นกันเรื่อยมา ตลอดเมื่อพระพุทธเจ้าครองราชย์ อุทथิ ก็เป็นอำมาตย์ผู้ใหญ่องค์นี้เป็นพระที่มีความดีมาก ตอนเมื่อองค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงบรรลุนิเสกสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว สิ้นเวลาถึง 5 ปี องค์สมเด็จพระประทีปแก้วก็ไม่เคยกลับไปสอนญาติโยมที่ กรุงกบิลพัสดุ์ ไซ้ไหม ฉะนั้น พระเจ้าสุทโธทนะ มหาราช ทรงทราบ แล้วคอยนานเข้าไม่เห็นมา จึงได้ตั้งอำมาตย์คนหนึ่งมีบริวารหนึ่งพันไปอาราธนาพระพุทธเจ้าจะให้มาเทศน์โปรด ท่านอำมาตย์ผู้นั้นไ้ ไปถึงฟังพระพุทธเจ้าเทศน์เป็นอรหันต์ทั้งป่าวทั้งนาย ขอบวชในพระพุทธศาสนา พ่อก็ล้มชิว สบายแล้วนิ ดีพุงเลย ส่งไปอีก 8 รุ่งจบเป็นอรหันต์หมด ไม่มีใครพูด ที่นี้ส่งเป็นรุ่นสุดท้าย พระเจ้าสุทโธทนะ เห็นว่าไม่ได้การส่งคนอื่นไปไม่ได้ความ หายหมด

จึงได้ส่งเพื่อนรักขององค์สมเด็จพระบรมสุคต คือ ท่านอุทथิ เป็นมหาอำมาตย์ผู้ใหญ่ นำบริวารมีพันคน พอไปถึงองค์สมเด็จพระทศพลก็ทรงเทศน์โปรดท่านฟังเทศน์จบทุกคนท่านก็เป็นอรหันต์หมด เมื่อเป็นอรหันต์แล้ว ท่านอุทथิ ท่านไม่ลืมคำสั่งของพระเจ้าสุทโธทนะ มหาราช แต่ว่าแทนที่ท่านจะกราบทูลองค์สมเด็จพระบรมโลกนาถว่า เวลานี้ พระเจ้าสุทโธทนะ มหาราช พร้อมไปด้วยหมู่พระประยูรญาติมีความต้องการพระองค์ ท่านไม่กราบทูลแบบนั้น ท่านใช้ลีลากราบทูลว่า การเดินทางมาจาก กรุงกบิลพัสดุ์มหานคร มาถึง กรุงราชคฤห์มหานคร นี้ ถนนหนทางมีทางร่มรื่นไปด้วยป่าและเขา มีความสุขความสบาย มีความเอือกเย็นน่าเดินทางเล่น และท่านพูดแบบนี้พระพุทธเจ้าก็เข้าใจ

พอพูดจบ องค์สมเด็จพระจอมไตรจึงได้มีพระพุทธปฏิภาตรัสว่า อุทथิ ถ้าอย่างนั้นเราจะไปกรุงกบิลพัสดุ์ ฉะนั้นเธอจงพาบริษัทยของเธอฟันองค์ ล้วนแล้วแต่เป็นอรหันต์ทั้งหมดไปล่วงหน้าไปก่อน แล้ว อุทथิ จึงได้ล่วงหน้าไปก่อนองค์สมเด็จพระชินวร แต่ว่าทางเดินจาก กรุงกบิลพัสดุ์ มาถึง กรุงราชคฤห์ ไซ้ระยะทาง 60 โยชน์ พระพุทธเจ้านำพระสงฆ์เดินทางไปวันละโยชน์ 400 เส้น ทรงพักครั้งหนึ่ง 400 เส้น ทรงพักครั้งหนึ่ง อุทथิ ก็ต้องเขาไปเรียกไปเคลียร์พื้นที่ก่อนไซ้ไหม แล้ว อุทथิ ก็กับพระอรหันต์ทั้งหลายก็ต้องไปเคลียร์พื้นที่ เอาธรรมะไปกระจายไปก่อน

ต่อมาองค์สมเด็จพระชินวรจึงได้เสด็จไปถึงที่นั่น เมื่อเสด็จไปต่างๆ ที่ส่งพระอรหันต์ไปก่อนตั้งพันรูป หมู่พระประยูรญาติทั้งหลายก็ยังมีความกระด้างกระเดื่อง มีมานะทิฎฐิมาก พระพุทธเจ้าทรงทราบว่าพระญาติพระองค์ของพระองค์มีมานะทิฎฐิมาก เวลาเฝ้าพระพุทธเจ้าญาติผู้ใหญ่ของเขาคิดกันไว้ก่อนว่า ลิตชัตตะราชกุมาร นี่เป็นคนคราวลูกคราวหลาน ไม่ควรที่จะ

ไหว้ แต่ถ้าหากว่าเราจะนั่งใกล้เราก็ต้องไหว้เธอ ฉะนั้นจึงจัดลูกจัดหลาน ที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกันหรืออ่อนกว่านั่งข้างหน้า ญาติผู้ใหญ่ นั่งข้างหลัง เวลาไหว้คนที่มียุ่เท่ากันกับมียุ่อ่อนกว่าไหว้ แต่ผู้ใหญ่ไม่ยอมไหว้

ตอนนี้องค์สมเด็จพระจอมไตรทรงพิจารณาว่า หมู่พระประยูรญาติมีมานะทิฐิมิมาก ไม่ควรแก่การสดับพระธรรมเทศนา จะเห็นว่า พระพุทธเจ้าไม่ได้เทศน์ส่งเดช ใครไม่เคารพท่านไม่ยอมเทศน์ เพราะธรรมะเป็นของดี ในเมื่อชาวบ้านไม่รักดีก็ไม่เทศน์ แต่องค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐ์ทรงรู้น้ำพระทัยของพระพุทธบิดาว่า มีความเคารพว่าตั้งแต่ประสูติออกมา ตอนที่พราหมณ์เข้าไปดูลักษณะพระพุทธเจ้าแสดงปาฏิหาริย์ก็ทรงนมัสการ คือ กราบลูกชา ตอนแรกนางขัณโฑองค์สมเด็จพระจอมไตรอายุเพียง 7 ปี นั่งอยู่โคนไทร นั่งอยู่คนเดียวเจริญสมาธิ ทรงปฐมฌาน เกาต์นไม้ไม้คล้อยไปในเวลาบ่าย ท่านเห็นเป็นอัศจรรย์ก็ไหว้ กราบลูกชายอีกครั้งหนึ่ง คือ พระพุทธเจ้ารู้น้ำพระทัยของพระราชบิดา แต่ทว่าญาติผู้ใหญ่ไม่เคารพไม่ควรเทศน์

ฉะนั้นองค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐ์ จึงได้ทรงแสดงพระปาฏิหาริย์เหาะไปบนอากาศ บรรดาหมู่พระประยูรญาติเห็นเป็นอัศจรรย์ พระจตุทโธทนะมหาราช ซึ่งเป็นพระพุทธบิดาลูกขึ้นนมัสการญาติทั้งหมดก็กราบ แล้วก็ทรงประกาศว่าข้าพระพุทธเจ้ากราบพระองค์มา 3 ครั้งแล้ว สมเด็จพระประทีปแก้วจึงได้เสด็จลงแล้วก็แสดงพระธรรมเทศนาโปรด

พอเทศน์โปรดจบวันนั้น ก็ปรากฏว่ามี **ฝนโภกขรพรรษ** ตกลงมาเป็นเหตุอัศจรรย์ ด้วยเหตุว่าบรรดาพระสงฆ์ทั้งหลายเหล่านั้นมานั่งประชุมกันภายหลังว่าวันนี้มันน่าอัศจรรย์หนอ ที่เราอยู่กับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามานาน ไม่เคยเห็นองค์สมเด็จพระพิชิตมารแสดงปาฏิหาริย์ให้ **ฝนโภกขรพรรษ** ตกลงมาสมเด็จพระบรมศาสดาได้ทรงสดับจึงได้เสด็จไปที่พระสงฆ์ถามว่า เธอคุยกันเรื่องอะไร บรรดาพระสงฆ์ทั้งหลายก็กราบทูลให้ทรงทราบ

สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าจึงได้พระพุทธฎีกาตรัสว่า ภิกขเว ดูกร ภิกษุทั้งหลาย การที่เราตถาคตมีบารมีเต็มเป็นพระพุทธเจ้าแล้วแสดงปาฏิหาริย์ให้ **ฝนโภกขรพรรษ** ตกมาได้ นี่ เป็นของไม่อัศจรรย์ เพราะมีบารมีเต็ม แต่เมื่อกาลก่อนนี้เรามีบารมียังไม่สมบูรณ์ สามารถทำ **ฝนโภกขรพรรษ** ให้ตกลงมาได้นี่เป็นของอัศจรรย์ เมื่อสมเด็จพระภควันต์แสดงตอนนี้จบลงก็นิ่งเสีย นิ่งหมายความว่าถ้าพระสงฆ์ถามให้เล่าเรื่องก็จะเล่า ถ้าพระสงฆ์ไม่ถามพระองค์ก็จะไม่พูดให้ฟัง บรรดาพระสงฆ์ทั้งหลายเหล่านั้นจึงถามว่า กาลเมื่อเวลาที่พระองค์ยังไม่ได้บรรลุอภิเษกสัมมาสัมโพธิญาณ ทำ **ฝนโภกขรพรรษ** ให้ตกลงมาได้ เรื่องราวเป็นอย่างไรพระพุทธเจ้าคะ สมเด็จพระบรมศาสดาจึงได้นำมาซึ่งเรื่อง **พระเวสสันดรชาดก**

เอาละวันนี้ไม่ต้องฟังนะ ชินฟังไม่ต้องกลับ เป็นอันว่า **อุทายี** องค์นี้เป็นพระดีบางแห่งเรียกท่านว่า **กาพุทธายี** เพราะท่านตัวดำ อีกองค์หนึ่งใช้นามว่า **มหาอุทายี มหาอุทายี** เป็นปุโรหิตของพระเจ้าสุทโธทนะ ชื่ออุทายีเหมือนกัน แต่ว่ามันพ้องกันทั้ง 3 องค์ ก็ต้องเรียกตามฉันทลักษณะ องค์นี้ก็คือ

แต่อีกองค์หนึ่งชื่อ โลกุทายี โลกุทายี นี้ออมโกลพระวินัยที่ทรงบัญญัติห้ามนี้ โลกุทายี สร้างมันตะ
เลยเก่งมาก ไม่งั้นเราไม่มีวินัยปฏิบัติหรอก

ฉะนั้นเมื่อคืนนี้อาตมาก็คงปฏิบัติแบบ พระโลกุทายี เพราะอะไร ลูกศิษย์ฟังคำสอนด้วยดี
ตั้งใจเจริญสมาธิจิต ตั้งใจเจริญวิปัสสนาญาณ พิจารณาชั้น 5 จิตใจผ่องใส กำลังใจสดชื่น แต่ว่าพ่อ
อาจารย์แตกตื่นหนีไปเที่ยวเสียดิบ ดีใหม่ขึ้นคบอาจารย์ แบบนี้ไม่ได้ดีนะ นี้อีตอนหนีไปเที่ยว พอ
หนีไปเที่ยว ก็ไป นี้อีเล่าสู่กันฟังนะ ใครว่าอย่างไรก็ช่างปะไร ไม่ใช่เรื่องชาวบ้านนิ อี ปากของชาว
บ้านชาวบ้านจะนิทานว่าร้ายเป็นเรื่องชาวบ้าน เรามีปากจะพูดเราก็พูดของเราไป ไม่ได้เข้าบ้านเข้า
ช่องใครพูดอยู่ตรงนี้นะ หนีไปเที่ยว

เมื่อคืนนี้กำลังดีซึ้งรู้สึกว่าจะสองสามวันนี้ เมื่อวันก่อนมาทำท่าจะตายแหละไม่ตายแหละ มัน
หมดแรงลงเอาจริงๆ ก็พอดีกำลังให้ท่านทั้งหลายเจริญพระกรรมฐานเห็นองค์สมเด็จพระพิชิตมาร
ท่านเสด็จมา เปล่งฉัพพรรณรังสีสว่างไสวมาก สวยมาเป็นพิเศษ เหมือนกับอีปี 15 ที่จะตาย ก็ไป
ไหว้ท่านก็กราบๆ ก็ยกหน้าขึ้นท่านก็บอกว่า คุณนับตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไปร่างกายจะดีขึ้นตามลำดับ
แล้วก็เพื่อนำแปลกวานนี้เหนื่อยแสนเหนื่อยซิดีมาก ไม่เพลีย งานหนัก วันนี้ก็รู้สึกกำลังดีซึ้ง เมื่อเช้า
นี้สาวปามข้าวเข้าไปตั้ง 2 ถ้วย ข้าวต้ม โจ๊กอีกหน่อยขนมอีกหน่อย เอ ทำมันจะตายยากเสียแล้ว นี่
มันไม่กินตั้งแต่เดือนมีนาแล้วนะเบื่อข้าวตะไป 2-3 ช้อนก็เลิก

เมื่อท่านทรงพยากรณ์ว่า นับแต่วันนี้เป็นต้นไป ร่างกายจะดีขึ้น อันนี้ท่านตรัสไม่เคยคิด
เมื่อคืนนี้ เมื่อวานนี้ความจริงตั้งแต่เช้าไม่มีเวลาหยุด แยกมาแต่เช้ากำลังฉันทข้าว เสร็จจากแยก
ข้างบนลงมาเขาก็ถวายสังฆทาน ออกจากนี้ไปโทรทัศน์ช่อง 9 ก็ปรากฏว่า ต้องเทศน์สองกัณฑ์ ได้
กัณฑ์แรกคนที่พากย์ปากพะงาบๆ ไม่มีเสียง ที่จริงเขาน่าจะประกาศนะ ว่าต่อแต่นี้ไปของท่าน
ทั้งหลายฟังพระธรรมเทศนาจาก ฤาษีลิงดำวัดท่าซุง ถ้าฟังเทศน์วันนี้ฟังเอาตายใจนึกใช้ใหม่ พากย์
พะงาบๆ ไม่มีเสียดี นึกอะไรก็ตามชอบใจ นำคำชาวบ้าน นึกชมชาวบ้าน ก็นึกไปตามเรื่องตามราว
ก็หมดเรื่อง มันไม่เอามั่นใจ ท่านบอกให้เทศน์ใหม่ เทศน์เป็นสองกัณฑ์ เออ เหนื่อย เพิ่มเหนื่อย
กลับมาญาติโยมเต็ม เด็กก็มาเต็มแล้วก็ดีใจคิดว่า กำลังจะไปไม่ไหว ก็ทำงานได้ดี

นี่เป็นอันว่า คำพยากรณ์ขององค์สมเด็จพระชินศรีนี้ตรง แล้ววันนี้ก็รู้สึกเหนื่อย
เหมือนกัน แล้วก็ดี ตอนกลางคืนนี้แทนที่จะเพลียก็ไม่เพลีย ฉะนั้นเมื่อพระองค์ทรงพยากรณ์แบบ
นั้นวันต้น เมื่อคืนนี้พอเวลาท่านทั้งหลายทำกรรมฐานกันพอท่านเจียบ อาตมา คติปกติก็มีว่า ปลง
ชั้น 5 เป็นปกติเพื่อความสุขของทางใจไอ้ทางกายนี้มันไม่มีความสำคัญ มันจะเป็นอย่างไรก็ช่าง
หัวมัน เอาใจสบายก็แล้วกัน มันกายนี้เราจะไปเอาให้มันดี ไม่มีทางถ้าเราเอาใจไปเกาะกายว่ากาย
ต้องเป็นอย่างนั้น กายต้องคืออย่างนี้ ชาตินี้ทั้งชาติกลุ่มทั้งชาตินะ ไม่มีความสุข

ความสุขของเราก็มีร่างกายจะเป็นอย่างไรก็ช่าง มันเป็นธรรมดาของมัน ให้ใช้อารมณ์จับ
สักสองนาที ก็เลยคิดว่า เออ เรานี้ห่างแม่มานาน ตั้งแต่ป่วยมาที่นี่ไม่ค่อยจะไปทางไหน ปลงแต่ชั้น
5 อย่างเดียวเพื่อจิตเป็นสุข วันนี้พอมีกำลังดีซึ้งไปไหว้พ่อไหว้แม่สักหน่อย ก็ไปดาวดึงส์ ไป

ดาวดึงส์ตกปติ โยมผู้ชายท่านออกมารับ แต่ความจริงท่านอยู่ครบคณะแต่ปรากฏว่า โยมหญิงท่านออกมารับ ตามปกติโยมหญิงนี้ท่านไม่ค่อยออกมารับ ท่านออกมารับก็มาขึ้นคุยด้วยมาคุยด้วยกันสองคน คุยสักประเดี๋ยวหนึ่ง ทั้งโยมผู้ชายท่านก็บอกว่า แม่ศรีใหญ่ นี่เวลาข้างล่างเหลืออีประมาณ 3-4 นาทีเท่านั้นนะ เดี่ยวนาฬิกามันก็ร้องกรีกหมดเวลา ปล่อยให้ลูกไปนมัสการพระเถอะ โยมท่านก็ให้โอกาส ให้โอกาสก็นึกว่าเอ๊ะ จะเข้า จูพามณี ดี หรือจะไปนิพพานดี พอลึกว่า ถ้าเข้า จูพามณี ก็ใกล้เกินไป แต่จุดหมายปลายทางจะไปกลับนี่จะต้องไปกลับจากนิพพาน

แล้วขึ้นไปเฝ้าท่านบนนั้น พอกราบๆ ท่านก็เงยหน้าขึ้น พอเงยหน้าขึ้นมาท่านก็ตรัส ท่านบอกว่าลูกศิษย์ของคุณซิ ให้คุณเห็นใจหมดทุกคน ไม่มีทาง จะเอาใจไปหลบที่ไหน ไม่มีทาง ถ้าคุณใจจะเห็นใจผ่องใส ส่วนใหญ่ แล้วท่านบอกว่าไอ้คนที่มานั่งนั่นนะ ส่วนใหญ่มันเป็นพระโสดาบัน กับสัทธาคามิ ท่านว่าอย่างนี้จะไปหาอาตมาเองไม่ได้นะ ท่านว่ามา บอกว่าจะทราบได้อย่างไร ประเดี๋ยวแกลไปแกลไปหลอกมันหะ ไปถามมันว่า ไอ้ใครมันเคารพพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ แล้วเคารพมันคงในศีล 5 มั่ง ให้มันยกมือขึ้น แล้วมันยกไม่หมดหรือ ไอ้ที่จี๊เกียจยกมันมี ก็เลยมานั่งหลอกเล่นเสียโก้ๆ หลอกเล่นก็ยกมือกับพริบ มองไปก็ตกใจ เอ๊ะ มันเกือบหมดนี้หว่า นี่นา ขนาดๆ จี๊เกียจดีแล้ว พวกไม่จี๊เกียจยังเต็มนะ ก็เลยดีใจ นี่เป็นเรื่องของท่านนะ ไม่ใช่เรื่องของอาตมา หรือผลที่ฟังจะแนะนำกันนี้

จึงได้บอกว่าการมาเยี่ยมท่านหรือมาหาท่านทุกเดือนนี้ ถ้าท่านทั้งหลายจะข้างบอกว่า เอามาสอนกันนี้ แต่ว่าสอนท่านทั้งหลายไม่สนใจ ข้างมา 3 วัน วันละสิบล้านบาท นี่ไม่มาทำไม ไม่ได้เกิดประโยชน์ พุดไปก็ไร้ประโยชน์ ถ้าพุดไปได้ประโยชน์อย่างนี้มาแล้ว ไม่ได้สตาจกลับก็เต็มใจมา เพราะว่าประโยชน์ที่ต้องการเขาต้องการอย่างเดียวคือ อย่างน้อยที่สุดตามสัญญาเดิมของโยมว่า ถ้าคณะของท่านนี้ จะต้องอย่างน้อยที่สุดไปอยู่ที่ดาวดึงส์ให้หมดถ้าหากว่าใครมีความดี ขยันหมั่นเพียร สร้างความดีมากขึ้นจะไปนิพพานได้ ท่านก็ไม่ขัดข้อง นี่ก็ถือว่าความดีหรือไม่ดีจะไหนได้ มันเป็นเรื่องของท่าน ของอาตมาก็ต้องถือตามแบบฉบับของพระพุทธเจ้าที่ตรัสว่า อักขาตาโร ตถาคตา ตถาคตาเป็นแต่เพียงผู้บอก ไม่ใช่ว่าคน ครู บารอาจารย์ จะนำลูกศิษย์ลูกหาไปสวรรค์ ไปนรก ไปพรหม ไปนิพพานได้ ได้แต่เป็นผู้บอก นี่การบอกของท่านนี้มีผลจะได้มีกำลังใจ อย่างนี้เหน้อยเท่าไรไม่ว่า จะอยู่ที่ปีก็ไม่เป็นไร ก็ลองพุดมาพุดไปไร้ประโยชน์เราก็ตายดีกว่า ไปนอนเอาเขนุกที่บ้านสบาย มาดูไอ้คนข้างล่างมันเดินไปเดินมา เดินมาเดินไปทำมาหากิน เดี่ยวจี๊แตกบ้าง เยี้ยวแตกบ้าง ทะเลาะกันมั่ง ยิ้มแย้มแจ่มใสกันมั่งนอนยิ้มสบายๆ ไซ้ไหม นี่พุดถึงผล ฉะนั้นเมื่อองค์สมเด็จพระทศพลตรัสมาอย่างนี้อาตมาก็ต้องเชื่อ เชื่อไม่เชื่อเปล่า ท่านสั่งให้มาหลอก ก็หลอกเสียด้วย จันคนหลอกก็ตกหลุมพราง ไซ้ไหม ฮี ได้ผลเฮะ

เป็นอันว่า คนแก่ยังมีลิลาไซ้ได้ ฮี ฮี แต่ไม่ใช่ลิลาคนแก่ ลิลาท่านสั่งมานะอย่างนี้ไม่ได้หรอก จะทำลิลาส่งเดชก็ไม่ได้ ฉะนั้นวันนี้ก็ขอต่อ เพราะเป็นวันที่สามวันที่สามนี้ก็ต้องถือว่าในเมื่อพระพุทธเจ้าท่านพุดมาแบบไหน แล้วก็ให้มาทดลองกับท่าน ความจริงถ้าจะบอกว่าใครเชื่อตัวเอง

บ้าง ว่าเป็นพระโศดาบัน สกิทาคามีจะหาคนยกมือไม่ได้ เพราะว่าคนยิ่งดียิ่งลดตัวมาก หากว่าคนดี น้อยทงนงตัวมากคนดีมากก็ทงนงตัวน้อย แล้วในเมื่อท่านตรัสมาอย่างนี้ก็ต้องเชื่อ แล้วผลที่ท่านให้ มาพูดแบบไหนเป็นไปตามท่านสั่ง อันนี้ก็ต้องเชื่อหนักขึ้น มีความมั่นใจ

ตอนนี้ไปยกขอกล่าวอันดับสุดท้าย กล่าวลำดับสุดท้ายที่อาตมาจะไม่กล่าวอนาคามี เพราะไม่มี ความสำคัญ คนเราถ้าเหยียบหัวหาดได้ถึงพระโศดาบันที่ เขาไม่สนใจ สกิทาคามี อนาคามี หรอก เขาสนใจอรหันต์ เพราะว่าถ้าเรามุ่งอรหันต์นี้พระสกิทาคามี อนาคามีมันอยู่ท่ามกลาง ไม่เป็นไร ถ้า มุ่งเอาพระอรหันต์อย่างเร็วที่สุดถ้าเราไม่ถึง เราก็ต้องไม่ติดอยู่แค่พระอนาคามี หรือที่ว่าอย่างดีเราก็ ไปติดอรหันต์มรรค อรหันต์มรรคนี้ถ้าตายไปแล้ว อรหันต์มรรคยังไปนิพพานไม่ได้ แต่ว่าอนาคามีก็ดี อรหันต์มรรคก็ดี ก็ไม่กลับมาเกิดอีก ถ้าตายไปเป็นเทวดาหรือพรหมไอ้เรื่องจะลงนรกนะไม่มี เลิกกัน เสียที คนที่มีกำลังใจตามที่พระองค์ทรงพูดเมื่อคนนี้ เรื่องนรก เลิกคิดกัน คิดกันอย่างเดียวว่า ชาตินี้ เราจะไปนิพพานได้หรือยัง ถ้าเราไปนิพพานไม่ได้ เราก็มีหวังว่า เราจะต้องไปค้างชั้นอนาคามี เพราะชีวิตของเรายังมีเวลาหลายวัน ใครอยากจะตายวันนี้ก็ตามใจ ไม่ได้ว่าอะไรนะ

นี่เราก็มานำอรหันต์มรรค วิธีปฏิบัติเบื้องสูงเขาปฏิบัติแบบนี้ คือ ให้พยายามสนใจใน สังโยชน์ทั้ง 10 ประการ สังโยชน์ 10 ประการ นี้ต้องท่องจำให้ได้นะ สังโยชน์ 10 ประการก็คือ

1. สักกายทิฎฐิ
2. วิจิกิจฉา
3. ลัทธิพตปรามาส
4. กามฉันทะ
5. ปฏิฆะ
6. รูปราคะ
7. อรูปราคะ
8. มานะ
9. ยุทธัจจะ
10. อวิชชา

มี 10 อย่าง กิเลสที่เราจะตัดจริงๆ มันมีเท่านี้ ไม่ต้องไปเปิดหนังสือดูมันมากหรอก นั่งย้ำต้อก กันไปย้ำต้อกกันมา เดียวก็เหลราญกันหมด ถ้าสังโยชน์ไม่เหลก เราก็เหลกไปเอง หมดเรื่องหมด ราว จริงไหม ก็เหลกกันข้างหนึ่ง อันนี้เวลาย้ำต้อก ถ้าเขาทำอะไร เกลา ก็นั่งดูมัน ความจริงกิเลส 10 ตัวนี้ เขาตัดตัวเดียว เขาตัดกันตรงที่สักกายทิฎฐิ ตัดตัวเดียวเท่านี้ ถ้าตัดตัวนี้ฟัง กิเลส 9 ตัวก็ฟัง เหมือนกับพูดมาในเรื่อง อุกุศล เอ่อ รากเหง้า อุกุศล 3 อย่าง คือ โลภะ โทสะ โมหะ ความจริงอกุศล 3 อย่างนี้ ถ้าเราตัดโลภะกับโทสะได้ โมหะก็ไม่ต้องตัดเพราะโมหะมันก็ตายไปด้วย

สำหรับสังโยชน์ 10 ประการนี้ ถ้าเราบสังโยชน์ 10 ประการเราก็เป็นอรหันต์ ถ้าเราพยายามทำลายสังโยชน์ 3 ประการได้ คือ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉาสีลพศปรามาส อันนี้ถ้าใจยังอ่อนกำลังอ่อนก็เป็นพระโศคาธิบดี ถ้ามีความเข้มแข็งก็เป็นพระสกิทาคามี

นี่ถ้าหากว่าตัดสังโยชน์ได้อีก 2 เป็น 5 คือ กามฉันทะ กับ ปฏิฆะ อันนี้เราก็เป็นพระอนาคามี เหลือจากนั้นอีก 5 ได้แก่ รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะอวิชา ตัดได้ก็เป็นอรหันต์

ตอนนี้ก็มานั่งกล่าวสังโยชน์ทั้งสิบประการว่า ถ้ากำลังใจของพวกท่านที่มีความมั่นคงในพระพุทธเจ้า มั่นคงในพระธรรม มั่นคงในพระอริยสงฆ์ แล้วก็มีกำลังรักศีล 5 ด้วยเจตนาแท้ ถ้าผิอู่มันจะประมาทพลาดพลั้งไปบ้างโดยไม่เจตนาอย่างนี้เขาไม่ถือทำลายศีล 5 ด้วยความตั้งใจจริง ไม่ขาด และโดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้ากำลังใจของบรรดาท่านพุทธบริษัทรักพระนิพพานเป็นอารมณ์อย่างนี้ เขาถือว่าตัดสังโยชน์ 3 ประการได้แบบเป็นคน คือ สังโยชน์ 3 ประการ 1. คือ สักกายทิฏฐิ สักกายทิฏฐิจริงๆ นี่ท่านให้เห็นว่า ร่างกายนี้ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา เราไม่มีในร่างกาย และร่างกายไม่มีในเรา จะว่าตามแบบ ท่านบอกว่าขั้น 5 นี้ ขั้น 5 คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ 5 ประการ ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา เราไม่มีในขั้น 5 ขั้น 5 ไม่มีในเรา

ทีนี้บางแบบเขาจะบอกว่า รูปกันนามไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา รูปได้แก่ สิ่งที่เรามองเห็นด้วยตาเปล่า เช่น ร่างกาย สำหรับนามนั้น ได้แก่ เวทนา ความเสวย อารมณ์ ใจเวทนามันมีความเสวย เวทนา ความเสวยอารมณ์ อารมณ์ที่เป็นสุข อารมณ์ที่เป็นทุกข์ อารมณ์ที่ไม่สุขไม่ทุกข์ แต่มันเป็นอารมณ์ สัญญา ได้แก่ความจำ สังขาร ได้แก่ อารมณ์ที่ปรุงแต่งใจ คิบบ้าง ชั่วบ้าง วิญญาณ ได้แก่ความรู้สึกละเอียดเป็นนามธรรม รูปก็ดี นามก็ดี ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา เมื่อถึงเวลารูปสลาย นามทั้งหมดก็สลายไปด้วย อันนี้จะเป็นแบบไหนมันก็ไม่ผิดทั้งนั้นแหละ ถ้ามันเนื่องด้วยขั้น 5

แต่สำหรับพระโศคาธิบดีสกิทาคามี ต้องฟังว่าพระพุทธเจ้าท่านบอกว่าทั้งสองประเภทนี้ สำหรับพระอริยเจ้าเป็นผู้ทรง อธิศีล ในเมื่อศีลบริสุทธิ์ มีความมั่นคงในคุณพระรัตนตรัย ก็เป็นพระอริยเจ้าสองประการนี้ได้ คือ โศคาธิบดีกับสกิทาคามี

สำหรับพระอนาคามีทรง อธิจิต คือต้องมีมานะเข้มแข็ง แต่คำว่ามานะเข้มแข็งนี้ ไม่ใช่ไปนั่งหลับตาตัวแข็ง คือ อารมณ์มานะมันทรงตัว เห็นว่ารูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณก็ดี หรือว่ารูป เสียง กลิ่น รส และสัมผัสก็ดี ร่างกายของคนบุคคลก็ตาม มันสกปรกโสโครกไม่ใช่เครื่องเป็นน่าประเล้าประโลม ไม่ใช่ที่น่าพอใจ บรรดากลิ่นทั้งหลายกระทบจมูกแล้วก็หายไป อย่างนี้เป็นต้น ไม่มีอะไรเป็นสาระ เป็นแก่นสาร ไม่คิดในรูป ในเสียง ในกลิ่น ในรส และสัมผัส ความรู้สึกในระหว่างเพศหายไปเพราะอำนาจอสุภสัญญาที่กายกตานุสสติ

สำหรับปฏิฆะ ความกระทบกระทั่งใจ ที่ทำให้เราไม่พอใจ เราสามารถ เราทำลายด้วยอำนาจพรหมวิหาร 4 คือ เมตตา ความรัก กรุณา ความสงสารเป็นต้นหรือว่าตามที่องค์สมเด็จพระทศพลทรงแนะนำ ลูกชายพระนายช่างทอง ให้กสิณ 4 อย่าง อย่างใดอย่างหนึ่ง คือ กสิณสีแดง สีเขียว สีเหลือง สีขาว ควบกับ สักกายทิฏฐิ เราก็ทำลายปฏิฆะลงไปเสียได้ ไม่สนใจกับวาจาของ

ชาวบ้าน เขาจะชมเราว่าดีหรือเขาจะติเราว่าเลว มันเป็นปากของเขา เรารู้ตัวของเราว่าเราดีหรือเราเลว มันอยู่ที่การประพฤติปฏิบัติ แล้วก็ไปเทียบกับร่างกายว่า ใ้ร่างกายเราเขาค่านีเขาค่ากาย แล้วที่เขาค่าเราเขาก็เอากายมาค่า กายของเราที่ถูกค่าหรือไม่ถูกค่ามันก็พัง กายของเขาที่เขาค่าเรา ไม่ซ้ากาย เราที่พัง มันไม่ได้มีประโยชน์อะไร สำหรับเราที่จะเข้าเกล้าใจ

เราก็เกล้าว่า ถ้าทรงขึ้นไปนะ จะสูงจับชั้นอรหันต์ ก็จับอย่างนี้ ว่าร่างกายนี้คือ ใ้ชั้น 5 ไม่เอา มันพุดยุง ว่าร่างกายของเรามันประกอบไปด้วยธาตุ 4 คือ ธาตุน้ำ ธาตุดิน ธาตุลม ธาตุไฟ ที่มันตั้งขึ้นมาเป็นตัวแล้วก็แบ่งสภาวะออกเป็น 32 ที่เรียกว่ากันว่า อากาโร 32 มี ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ ตับ ไต ใ้ ปอด อาหารใหม่ อาหารเก่า อุจจาระ ปัสสาวะ น้ำเลือด น้ำหนอง เป็นต้น ดูว่าเข้าร่างกายนี้มันเป็นของเราหรือเปล่า นี่ว่ากันถึงอารมณ์อรหันต์ ว่ามันเป็นของเราหรือเปล่า ถ้ามันเป็นเราจริง เป็นของเราจริง อยากจะถามว่าทุกคนต้องการความหิวไหม เป็นอันว่าไม่ต้องการ ไม่มีใครต้องการความหิว อยากจะให้ร่างกายนี้มันอืดตลอดเวลา มันมีความสดชื่นตลอดเวลา ความแก่ก็ไม่ต้องการ ความหนาวก็ไม่ต้องการ ความร้อนก็ไม่ต้องการ ปวดอุจจาระ ปัสสาวะก็ไม่ต้องการ ความหนาวก็ไม่ต้องการ ความร้อนก็ไม่ต้องการ ปวดอุจจาระ ปัสสาวะก็ไม่ต้องการป่วยไข้ไม่สบายก็ไม่ต้องการ แล้วเพราะความที่เราไม่ต้องการให้ร่างกายมันเป็นอย่างนั้นเราก็หาทุกทางที่หมดเขาแนะนำเราว่า ยาอย่างนั้นดี การบริหารกายอย่างนี้ดีนั่นมีวิตามิน ที่นี้วิตามินเอ นั่นวิตามินแซด ใ้เอกับแซดนี้ใ้กัน เรื่อยนำ ทั้งสองวิตามินนี้นะ อย่างป่าวิง นี้เวลานี้แกลงไม่พุดนะ เป็นวิตามินเอ แกลงสยก็ เอี่ไซหรือ ใ้ไม่ไซ ไซหรือ ใ้ไม่ไซ ไซใหม่ พอแกลงใจแกพุดขึ้นมาแซดเลย เสียงมันแซดอย่างนี้เขาเรียกวิตามินเอกับวิตามินแซด ไซใหม่ แต่ว่าการแนะนำของหมคว่าอย่างนั้นคืออย่างนั้นดี เราก็เชื่อหมอ ไซทั้งยาทั้งไซ ทั้งอาหารที่เป็นประโยชน์แก่ร่างกาย

มันทรงตัวตามที่เราต้องการหรือเปล่า เป็นอันว่า เราจะเชื่อหมดขนาดไหนก็ตาม ร่างกายเราก็แก่ไปทุกวัน มันก็ทรุดโทรมไปทุกวัน กินยาดีขนาดไหนร่างกายมันก็ไม่ทรงตัว ดีไม่ดี หมอนี้ตายไปนับไม่ถ้วนแล้ว แกสอนคนอื่นว่าใ้ใ้ดีใ้ดีดี ร่างกายคืออย่างนั้น โรคภัยไข้เจ็บไม่มี รักษาโรคด้วยยานี้หาย แล้วหมอเองตายฉิบ ใครเคยเห็นหมอตายมีไหม ก็นัดเผามาเสียหลายคน หมอนี้บังสุกุลมาเสียหลายรายแล้ว กินหมอชะ พระ หมอสู้พระไม่ได้ พระฟาดหมดไปหลายบาทไซใหม่

นี่เป็นอันว่า ร่างกายของเรา ถึงแม้ว่าจะทะนุถนอมมันอย่างไรก็ตาม มันไม่ทรงสภาพเพราะอะไร เพราะกฎธรรมดาของมันเป็นอย่างนั้น ธรรมดาของมันเกิดขึ้นมา มันก็เสื่อมไปทุกวันๆ ตามสภาพ อายุมากลงไปเท่าไร หมายถึงวันคืนล่วงไปเท่าไร มันก็ต้องเข้าไปถึงความใกล้ ความพังของมันเท่านั้น ในเมื่อสภาวะความเป็นจริงของมันอย่างนั้น เราจะมานั่งหลงอะไรอยู่ เราก็มานั่งดูที่กามฉันทะจับตรงนั้นเลย ตอนต้นสามจุดไม่ต้องแล้ว ที่มานั่งเป็นแฉๆ นะ แปดสิบเปอร์เซ็นต์กว่าๆ รับรองที่ไม่ยกมือไม่รู้ ที่ยกมือไม่ต้อง ถูกพระหรือไซใหม่ ผีหลอกกลัวอะไร ไซ เกิดมาไม่เคย ผีหลอก เมื่อคนพระหลอกไปสว่างๆ ผีพระนะสำคัญ ใ้นี้ไม่ต้องมาขู่ เราก็ไปจับอึดัวโน้นซิ

กามฉันทะ ว่าร่างกายของเรามีสภาพอย่างนี้ มันมีสภาพไม่ทรงตัว มันก็ไม่ใช่เราจริง ไม่ใช่ของเราจริง ถ้าเราจริง ของเราจริง ต้องบังคับมันได้ แล้วก็เรื่องเพื่อนระหว่างเพศที่เราต้องการ จะเข้ามาเป็นคู่ครอง ไม่ได้หมายความว่าทำให้สามีภรรยาเขาแตกกันนะ อยู่ด้วยกันก็คิดไว้ ถ้าเป็น อนาคตาก็อยู่กันเฉยๆ แบบนพะ แบบพระกันผู้หญิงที่เป็นชาวบ้านอยู่ด้วยกันกับพระ ก็อยู่เฉยๆ ก็ เป็นอันว่าร่างกายคนมันมี หนึ่ง ถ้าด้านสมถภาวนามันก็สกปรก ถ้าด้านวิปัสสนาญาณมันก็มีทาง ทรุคโทรม แล้วก็มันเป็นปัจจัยให้เกิดทุกข์ เราบริหารมันหาให้มันกินหาน้ำให้อาบ ทำเครื่องแต่งตัว ให้มัน หายรักษาโรคให้มัน บำรุงบำเรอ หาอาหารสถานที่ให้ อะไรต่ออะไรทุกอย่างหาให้มันทุก อย่าง มันเป็นทุกข์ ทุกข์แล้วมันก็โทรม ทุกข์มันก็พัง ในเมื่อร่างกายของเรามีสภาพอย่างนี้ ร่างกาย คนอื่นก็มีสภาพอย่างนั้น สกปรกด้วย ไม่ทรงตัวด้วย แล้วก็พังในที่สุดด้วย แล้วร่างกายแต่ละร่างกาย ไม่ได้ช่วยให้เรามีความสุข ในเมื่อเรามาในร่างกายของเรา เมาในร่างกายคนอื่น ชาตินี้ทุกข์ ไอ้ทุกข์ มันก็ตามไปชาติหน้า นี่เราจะไปเกาะมันทำไม เลิกเกาะมันดีกว่า ค่อยๆ ลดตัวชะ ค่อยๆ ลดใจ วิธีลด ใจก็ขอถือว่า เอาไอ้สภาพความไม่ทรงตัว ไม่ใช่เราของเราขึ้นมาตั้งเป็นเหตุ แล้วก็ดูความสกปรก ความเศร้าหมองของร่างกายเป็นเหตุ ไม่ใช่จิตใจมันก็มีความฟุ้งใส อารมณ์ใจฟุ้งใส ก็เสสน้อยลง ไปใจก็ใสมากขึ้น รู้ชัดว่าการเกาะในร่างกายหรือว่ารูป โจม โนม พรณ รูป เสียง กลิ่น รส และสัมผัส มันเป็นปัจจัยของความทุกข์หนักเข้าหนักเข้า เมื่อใจใสจริงๆ เห็นคนก็เหมือนเห็นสุนัขเนา

อันนี้ไม่ใช่ดูถูกนะ ดูเฉยๆ อันนี้ไม่ได้หมายความว่าจะรังเกียจ แต่ความรู้สึกมันเป็นอย่างนั้น เห็นคนข้างนอกพับ ใจมันเห็นข้างในทันที เห็นข้างใน เห็นดับ ใด ใส ปอด อาหารใหม่ อาหารเก่า อุจจาระ ปัสสาวะ มันยุ่งไปหมด มันก็เกิดอาการรังเกียจ ที่รังเกียจนี้ไม่ใช่รังเกียจคน คือ รังเกียจชั้น 5 คือ ร่างกายว่าสภาพมันเป็นอย่างนั้น แล้วก็รู้ชัดว่า แต่ละคนไม่ซำก็พังหมด ถ้าจิตใจมันกำหนดอยู่ อย่างนี้ไม่ซำตัวนี้มันก็ตัด ถ้ามันตัดจิตใจมันหลงละเมอ มันหลงระเริงไปติดความสวยสดงดงามรูป โจม โนม พรณ ก็มานั่งคลำตัวของเราใหม่ ว่า ไอ้ตัวเรามันแก่ลงไปหรือเปล่าการทรุคโทรมหรือ เปล่า มันปวดโน้นมันเจ็บนี้ ถ้าปากตรงนั้น ร้อนตรงนี้ หนาวตรงโน้นหรือเปล่า ถ้ามันเป็นอย่างนั้น ละก็หันไปจับอีก ไอ้คนอื่นมันก็เหมือนกัน แล้วจะไปสนใจอะไรกับมัน ค่อยๆ ตัดลงไปทีละน้อยๆ อย่าไปตัดมากถ้าตัดมากมันไม่ขาด ที่ว่าตัดมาไม่ขาดเพราะอะไร เพราะกำลังใจมันสูงเกินไปไม่ได้ผล

ค่อยๆ วิตรอนไปที่ละน้อยๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเห็นคนป่วยไข้ไม่สบายไปโรงพยาบาล บ่อยๆ จะเห็นว่าคนป่วยไข้ไม่สบายนี้มันแสนทุเรศทุรัง หากความสวยสดงดงามอะไรไม่ หากสภาพที่ น่าปรารถนาไม่ได้ แล้วยิ่งไปเผาศพคนตายก็พยายามให้เห็นภาพศพ พยายามดูกลิ่นของศพ ว่าไอ้ กลิ่นนี้ ความเน่ามันไม่ได้มาจากไหน คือ ความจริงมันเป็นของข้างใน ไม่ใช่ของใหม่ มันเป็นของ เก่า แต่ว่าชีวิตที่กลมปรานยังอยู่ มันก็ปิดโน้นบังนี่ เวลานี้ชีวิตอินทรีย์มันหมดไปเสียแล้วไม่มีใคร ห้าม ธาตุไฟหมดไปสลายตัวไป ธาตุลมหมดไปสลายตัวไป เหลือแต่ธาตุน้ำกับธาตุดิน ไอ้ธาตุ

น้ำมันก็ละลายดิน ไม่มีใครขัดคอดินมันก็ละลายออกมากลื่นเหมือน น้สภาพเนื้อแม่จริงๆ ของคน
มันอย่างนี้ มันสภาพมันเป็นอย่างนี้ เราจะมาหลงไหลใฝ่ฝันเพื่อประโยชน์อะไร

ถ้าคิดไว้อย่างนี้ให้ชื่นใจ มีความรู้สึกเป็นปกติ แล้วมีความรู้สึกเป็นปกติแล้วเกิด **นิพพิทา
ญาณ** ขึ้นมาแล้ว อย่าไปฆ่าตัวตายนะ เขาห้าม ถ้าเกิด **นิพพิทาญาณ** มีความเบื่อหน่ายในร่างกาย ก็
คิดว่า ในเมื่อมันเกิดมาแล้วก็ปล่อยมันไป ทนมันไปอยู่กับมันไป แต่อยู่อย่างคนมีประโยชน์ อยู่อย่าง
คนมีพรหมวิหาร 4 คือ เราจะเป็นผู้ที่ดีทั้งกับคนและสัตว์ เราจะหาโอกาสเกื้อกูลคนและสัตว์ที่เขา
ยังมีความหลงไหลใฝ่ฝันอยู่ ให้มีความสุขตามกำลังที่เราจะพึงทำได้ เราทำนี้ได้ไม่ได้ทำให้เขาเราทำ
เพื่อทำให้เรา เราเมตตาเขา ใจเรามีความสุข เราสงสารเขาใจเรามีความสุข เราไม่ถือโทษโกรธเคือง
กับบุคคลทั้งหลายที่ทำให้ความผิด เพราะอะไร เพราะว่าคนทั้งหลายเหล่านั้นเขาเป็นทาสของกิเลส
ตัณหา อุปาทาน และอกุศลกรรม เราให้อภัยกับเขาได้

นี่รวมคิดอย่างนี้แล้วก็ตัดทั้งสองอย่าง ทั้ง **กามฉันทะ** และ **ปฏิฆะ** เราก็เป็นอนาคามี ค่อยๆ
ตัด แต่ว่าจิตใจจริงๆ จงอย่ามุ่งอนาคามี มุ่งอรหัตต์ ถ้ามุ่งจริงๆ ต้องมุ่งอรหัตต์ ถ้ามันพลาดจาก
อรหัตต์มันก็มาค้างที่อนาคามี ถ้าเราไปมุ่งแค่อนาคามีนี้ดีไม่ดี ก็เทียบเปาะเปาะเปาะเปาะ มาดีแค่
สภิกษาคามีต้องไปเกิดอีกชาติหนึ่ง **สภิกษาคามี** กับ **เอกพิชโสดาบัน** ต้องเกิดเป็นมนุษย์อีกหนึ่งชาติ
อย่าลืมนะ เพียงเราอยู่แต่ละวัน เราก็เป็นทุกข์แล้ว ถ้าอีกชาติหนึ่งไปเกิดร้อยปีนี่มันลำบากร้อยปี ถ้า
เกิดสิบปีเราก็ลำบากสิบปี เกิดห้าปีเราก็ลำบากห้าปี จะไปลำบากมันทำไม ดายมันเสียอิตถอนี้ หมด
เรื่องหมดราว ไซ้ใหม่ ที่นี้ต่อไปเราก็คลำคลำมันจะไปถึงอรหัตต์ อย่าไปคลำแค่เป็นอนาคามี ใจ
ส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่ง ถ้ามีจังหวะดี เราก็นึกว่า เออ **รูปราคะ อรูปราคะ** อันนี้ได้แก่ **รูปฌานและ
อรูปฌานรูปฌานและอรูปฌาน**นี้ทำให้มีกำลังกล้า มีจิตใจมั่นคงทรงอยู่ในด้านของอกุศลมี
กำลังใจจนมันคง สร้างปัญญาให้เกิด

แต่ว่ารูปฌานและอรูปฌาน ทั้งสองประการนี้ ถ้าเราติดอยู่ตรงนี้ เราก็ไปนิพพานไม่ได้
เพราะรูปฌานทั้งสองประการเหมือนกับช้างที่มีกำลังมากเป็นเครื่องแบกทัพและสัมภาระนำเราไป
ส่งฟากป่าข้างโน้น ถ้าเราขึ้นเกาะอยู่แค่ข้างเราก็ไม่ถึงฝั่งข้างโน้น คือ ฝั่งป่าข้างโน้น ซึ่งเป็นแดนที่
อุดมสมบูรณ์ ฉะนั้นเราจะถือว่า เราจะอาศัยช้างนี้เป็นพาหนะเท่านั้น ยังไม่ถือว่าช้างเป็นผู้ประเสริฐ
ช้างได้แก่ รูปฌาน และอรูปฌาน จิตใจเราคิดว่ารูปฌานและอรูปฌานนี้ เราต้องเกาะคิดเข้าไว้ เพื่อ
เอากำลังไปใช้ประหัดประหารกิเลส กิเลสที่เราจะประหารต่อไป "ไอ้ตัวนี้ไม่ยาก "ไอ้การไม่เกาะติด
ในรูปฌานและอรูปฌาน นี้ของง่ายๆ มีปัญญารู้แล้วว่ารูปฌาน และอรูปฌานนี้ยังทำให้เราถึง
นิพพานไม่ได้ แต่เราต้องอาศัย เราก็ต้องใช้อารมณฺ์สมาธิให้ทรงตัว เป็นการอาศัยแรง

ตัวที่จะตัดต่อไปก็ **มานะ** การถือตัวถือตน ที่มีความถือตัวถือตนว่าเราดีกว่าเขา เราเสมอเขา
เราเลวกว่าเขา ที่มีความรู้สึกอย่างนี้เรา เอาอะไรเป็นเครื่องเทียบเอาฐานะ เอาความรู้ เอาตระกูล ไม่
เป็นเรื่อง เอาตำแหน่งหน้าที่ในการงานเป็นเครื่องเทียบ เพราะถ้าเราดีกว่าเขาหรือเราเลวกว่าเขา
เสมอเขา แล้วเรากับเขาตายเหมือนกันหรือเปล่า มันก็ไ้ตายเหมือนกัน ฐานะขนาดไหนก็ตาม มันก็

ไอ้กิน ไอ้ขี้ ไอ้แกแตก่า เหมือนกันตาย จนก็ตายรวยก็ตาย ฐานะสูงก็ตาย ฐานะต่ำก็ตาย มียศสูงก็ตาย มียศต่ำก็ตาย จบก็ตาย รวยก็ตาย ฐานะสูงก็ตาย ฐานะต่ำก็ตาย มียศสูงก็ตาย มียศต่ำก็ตาย มันก็ไอ้แก่นั่น

ไอ้ตัวตายนี้ไม่ใช่เรา มันคือขั้น 5 ฉะนั้นเราจะวางภาระตัวนี้เสีย แต่ว่าตามพระบาลีท่านกล่าวไว้ว่า เราไม่ถือตัวกินไป ไม่ใช่ว่าไม่ถือตัวเสียเลย คำว่าไม่ถือตัวกินไปนี้ เราจะวางกำลังใจของเราให้พอเหมาะพอดีกับฐานะในความเป็นอยู่เหมือนกับเราเป็นผู้ใหญ่จะไปวิ่งเล่นกับเด็กนี่มันก็ไม่ควร ต้องทรงตัวความเป็นผู้ใหญ่ แค่นี้เป็นผู้ใหญ่ แค่นี้เป็นผู้ใหญ่ ให้เขาเคารพนับถือ ไม่ใช่ว่าไปรังเกียจเด็กจนไม่พูดกับเด็กเสียเลย เราก็ทำตัวต่ำเกินไป เป็นการดูถูกดูหมิ่น เห็นชาวบ้านเราก็เดือดร้อนใจ ฉะนั้นเราวางตัวตามความเหมาะสม ว่าเวลานี้เราอายุเท่าไร เราควรจะวางตัวกับบุคคลที่อยู่กับเราหรือที่มาหาเราอย่างไร ถึงจะเหมาะสม แต่จิตใจของเรานี้มีความรู้สึกว่าเขากับเรานี้ ไม่มีอะไรต่างกัน มันมีธาตุ 5 ประคองเหมือนกัน มีขั้น 5 ประคองเหมือนกัน มีความเกิด ความแก่ ความตายเหมือนกัน เขาจะเป็นง่อยเป็นหงิก มือหงิกมือด้วนอะไรก็ช่าง หูหนวกตาบอดอะไรก็ช่าง ถือว่าเป็นเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตาย เหมือนกัน ทำใจให้สบาย คนที่มาหาเราสูงก็ตาม เสมอกันก็ตาม ต่ำก็ตามถือว่าเขาก็คน เราก็คือคน แต่ว่าวางจรรยาให้เหมาะสมแก่บุคคลนั้นๆ เท่านั้นเอง นี่ถือว่าเป็นละครฉากหนึ่งในชีวิตของเรา

ประการต่อไป **อุทธัจจะ** **อุทธัจจะ** ตัวนี้ไม่ใช่อารมณ์ชั่ว เป็น **อุทธัจจะ** ที่มัน แปลว่า อารมณ์ชาน แต่ท่านพระอรหันต์ท่านชานชั่วไม่มี มีแต่ชานดีแต่ว่าชานดีตัวนี้ ชานทำให้ชั่ว หมายความว่า ถ้าใจเราของเข้าไปถึงพระอนาคามี ก็อาจจะยับยั้งการปฏิบัติของเราไว้เพียงแค่นี้ เราตายจากคนก็ไปเป็นเทวดาก็มีความสุขเปลวๆ ก็ตายจากคนไปเกิดเป็นพรหม ก็มีความสุข มีสภาวะเป็นทิพย์ ไม่มีภาระงาน ไม่มีกรรมปวด ไม่มีกรรมเมื่อย ไม่มีกรรมแก่ ไม่มีกรรมทรุดโทรม แล้วในเมื่อเราอยู่ที่นั่น เราบำเพ็ญบารมีไปทีละน้อย ไม่ช้าเราก็สำเร็จอรหันต์ ถ้าเราได้อรหันต์เราก็ไปนิพพานบนเทวดา นี่ท่านจะชานมันชานตรงนี้

เราก็มาคิดตัดใจไว้ว่า ถ้าชีวิตเรายังมีอยู่ เราจะยอมเหนื่อยเสียคราวเดียวแล้วเป็นมหาเศรษฐีเลยไม่ดีกว่าหรือ เราจะยับยั้งแค่คบคิด แล้วไปสร้างความเป็นเศรษฐีภายหลัง มันก็เป็นการเหนื่อยสองชั้น ที่ไหนๆ มันเหนื่อยแล้วก็เหนื่อยเสียทีเดียว เราก็มาคิดตัดใจไว้ว่า ถ้าชีวิตเรายังมีอยู่ เราจะยอมเหนื่อยแล้วก็เหนื่อยเสียทีเดียว เราก็มาคิดตัดใจไว้ว่า ถ้าชีวิตเรายังมีอยู่ เราจะยอมเหนื่อยเสียคราวเดียวแล้วเป็นมหาเศรษฐีเลย ไม่ดีกว่าหรือ เราจะยับยั้งแค่คบคิด จะไปสร้างความเป็นเศรษฐีภายหลัง มันก็เป็นการเหนื่อย 2 ชั้น ที่ไหนๆ มันเหนื่อยแล้วก็เหนื่อยเสียคราวเดียวชาตินี้ แล้วก็ตัด **อุทธัจจะ** โดยควบคุมอารมณ์ใจ คิดว่าการที่จะไปพักที่เทวดาก็ดี การที่จะไปพักที่พรหมก็ดี การที่จะไปพักที่พรหมก็ดี ไม่มีความหมายสำหรับเรา เรามีความต้องการอย่างเดียวคือ พระนิพพาน ขึ้นชื่อว่าขั้น 5 ที่มันจะมีการเกิดอย่างนี้จะไม่ดีสำหรับเรามาก มนุษย์โลกก็ดี เทวโลกก็ดี พรหมโลกก็ดี จะไม่มีสำหรับเราถ้าเราสิ้นลมปราณเมื่อไร สิ่งที่เราจะไปนั่นก็คือ **พระนิพพาน** เอาจิตเกาะเฉพาะพระ

นิพพานเป็นอารมณ์ เราก็มานั่งคุมอารมณ์เหลียวลงมาดู รากเหง้าของอกุศลนี้ความจริงใช้อารมณ์ไม่
มากหรอก วนกัน ไปวนกันมาอยู่นิดเดียว มาดูรากเหง้าของอกุศลว่า ไอ้ โลภะ ความโลภมันยังติดใน
ใจของเรามั้งหรือเปล่า โทสะ ความโกรธยังติดไหม โมหะ ความโกรธยังติดไหม ถ้าเป็นอนาคามีนี้
เรียกว่า โทสะ มันไม่มีแล้ว เลิก แต่ โมหะ มีเพราะยังตัดอวิชชาไม่ได้ โลภะความโลภก็ไม่มี โทสะ
ความโกรธก็ไม่มี ทำไมถึงเราจะรู้ว่ามันไม่มี อย่าไปเชื่อตัวเองนัก ตัวเองนี่อย่าเชื่อสงสัยได้สวนไว้
เสมอ

ตามพระบาลีที่พระพุทธเจ้ากล่าวไว้ว่า **อัตตนา โจทยัตตานัง** จงเตือนตนด้วยตนเอง คือ อย่า
เชื่อว่าตัวดี คำว่า ดี จะมีความรู้สึกในใจของเรา เราพยายามหาช่องความผิดความชั่วในจิตของเราไว้
เสมอ นี่เรามามองดูความโลภ เรามองดูที่เขาแต่งตัวสวยๆ ของเขาวางในร้านค้า มันมีความแพรว
พราวสวดสดงดงาม เรออยากได้ไหม ถ้าความอยากได้มันมีขึ้นตามความจำเป็น กางเกงไม่มีเราจะ
ซื้อกางเกงเสื้อไม่มีเราจะซื้อเสื้อ สร้อยไม่มีเราจะซื้อสร้อย อย่างนี้ไม่ใช่ความโลภ มันเป็น
สัมมาอาชีวะ เราจะต้องแต่งผ้าให้มันดีตามฐานะ จะต้องแต่งหน้าให้มันดีตามสังคมการ
เครื่องประดับประดาของร่างกายจะให้เหมาะสมกับสังคม อย่างนี้ไม่ใช่ความโลภ เขาเรียกว่า ทำเพื่อ
ความเหมาะสมกับสังคม เพื่อป้องกันความเก้อเขินอันนี้รู้ไว้ด้วยนะ

ไม่ว่าจะเป็นพระอริยเจ้าแล้วก็เหวี่ยงเสื้อเหวี่ยงกางเกงทิ้ง เดินแก้ผ้าโท่งๆ เลยนะ เหอะ เอะ
เหอะ ได้ดีกันล่ะ ดีไม่ดีไม่เข้าตำราวจาจบอาจารย์แล้ว ไอ้เทวดานี้สอนให้คนแก้ผ้าเข้าดารงไม่เป็น
ไม่ใช่อย่างนั้นนะ แต่ไอ้ความโลภมันต้องคิดอย่างนี้ คิดว่าสิ่งทั้งหลายเหล่านี้มันมีค่ามากกว่า
ทรัพย์สินของเรา เราไม่มีโอกาสที่เอามาได้โดยชอบธรรม เราจะหาทางโกง เราจะหาทางขโมย
อารมณ์อย่างนี้เรามีไหม อารมณ์อย่างนี้ไม่มี ก็แสดงว่าความโลภไม่มีในใจ

ทีนี้ความโกรธความพยาบาทเขาพูดแล้วไม่ชอบใจมันมีความรู้สึกว่าเขาพูดเลวเขาทำทะเล
กับเรามา เขาทำเลว มันไม่สมควรจะทำอย่างนั้น ความรู้สึกว่าเขาเลวนั้นมีอยู่ แต่ว่าความคิดอาฆาต
มาดร้ายจะจงล้างจงผลาญในใจของเรามีไหม รู้มันเลว เขาตำรา ก็รู้ว่าเขาตำ เขานินทาเราก็รู้ว่า
เขานินทา เขากลับแก่งเรารู้ว่าเขากลับแก่ง เพราะเราไม่ใช่ต่อไม้ แต่ทว่าใจของเรามีความรู้สึก
อย่างไร ใจของเรามีความรู้สึกว่า ไอ้มันบ้างๆ บอๆ นิ การทำอย่างนี้นี่มันสร้างศัตรู สร้างความ
ทุกข์ให้แก่ตัวเอง เมื่อเขาจะบ้าก็เชิญบ้าไปคนเดียว ฉันไม่บ้าด้วย อย่างนี้แสดงว่าโทสะพยาบาทเราก็
ไม่มี

นี่เป็นอันว่ารากเหง้าที่มันจะดึงเราลงดึงลงได้เราไม่มีแล้ว เราสบาย ต่อไปเมื่อกำจัดตัวนี้ได้
ก็ไปนั่งมองอวิชชา ความโง่ อวิชชาที่เขาแปลว่า ไม่รู้ อาตมาไม่แปลอย่างนั้นหรอก ไอ้คนเกิดมานี้
มันต้องรู้ รู้หิว รู้ร้อน รู้หนาว รู้จักพ่อ รู้จักแม่ รู้จักปวดท้องจี้ ปวดท้องเยี้ยว มันรู้ ถ้าแปลว่าไม่รู้
เสียเลย ใช้ไม่ได้ แปลว่า ไม่รู้ตามสภาวะความเป็นจริงของความประมาท อย่างนี้ใช้ได้ แต่แปลว่า
ไม่รู้เฉยๆ ไม่ได้ ขอแปลว่า โง่ โง่ตรงไหนนะ โง่ยังมีอารมณ์คิดคิดว่ามนุษย์นี้มันศิวิไลซ์ นำมาเกิด
หรือมนุษย์ไม่เอาอะ เออเทวดา เทวดาหรือพรหมเป็นดินแดนที่ศิวิไลซ์ประกอบไปด้วยทิพย์ จะ

ปรารถนาอะไรก็ได้ มีความสุข จิตตัวนี้ถ้ายังมีอยู่ แสดงว่าเราโง่ มันติดตัวนี้ตัวเดียวแหละ เราไม่เอารามองหาความจริงว่า มนุษย์นี้มันเป็นแดนเต็มไปด้วยความทุกข์ ภายก็ไม่ทรงตัว สภาพการทำงานที่ต้องทำเต็มไปด้วยความทุกข์ ไม่เอา เทวดากับพรหมนี้สภาพเป็นทิพย์จริง แต่ทว่ามันอยู่ไม่ได้นาน มันเหมือนกับบ้านเช่า เช่าชั่วคราวมีความสุข หมคบุญวาสนามิเขาก็ไถ่ลงมา นี่พวกมานั่งป้อหลอนนี้ก็ถูกเขาไถ่มาหลายแสนครั้งแล้วนี่ หลอนแล้วช่วยด้วยฮี ว่าเคยเป็นเทวดาเคยเป็นพรหมกันมาแล้วนี่ ไอ้มนโอมยิทธิขึ้นไปพวกบานเลขนี้ทำไมเราไม่อยู่ของมันได้นะ มันอยู่ไม่ได้เพราะหมคบุญวาสนามิ บารมี มันอยู่ไม่ได้เราก็ต้องมาอันนี้ไอ้ดินแดนสามดินแดนนี้เราต้องการมัน เพื่อประโยชน์อะไรเราไม่เอา ขึ้นชื่อว่ามนุษย์ก็ดี เทวดาก็ดี พรหมก็ดี ไม่ต้องการ สิ่งที่เราต้องการก็คือพระนิพพานเท่านั้น

ในเมื่อเรารวบรวมกำลังใจไว้อย่างนี้ ก็รวบรวมกำลังใจไว้จุดหนึ่งเป็นองค์ภาวนาใช้ อุปสมาสูตติกรรมฐาน นั่นคือ นึกถึงพระนิพพานเป็นอารมณ์ เวลาบูชาพระแล้ว สมาทานพระกรรมฐานแล้ว เสร็จ หลังจากนั้นใช้องค์ภาวนา คำว่าพุทโธ ก็ได้ ถ้าหากว่าเราใช้พุทโธ เราพอชื่นใจก็ภาวนานึกมันไปเลย นิพพานะ สุขัง ตัดไปเลย นิพพานะ สุขัง หมายความว่าอะไร ว่าเวลานี้พระพุทธรเจ้าอยู่ที่นิพพาน เมื่อสิ้นลมปรานนี้เราไม่ไปไหน เราจะไปแดนที่พระพุทธรเจ้าอยู่ คือพระนิพพาน เมื่อสิ้นลมปรานนี้เราไม่ไปไหน เราจะไปแดนที่พระพุทธรเจ้าอยู่ คือ พระนิพพาน เพราะว่าพระนิพพานเป็นจุดของความสุข เอาอย่างนี้ให้มันติดดอกติดใจ คำว่า นิพพาน นิพพานัง นิพพานัง หรือ นิพพานัง สุขัง นะ ให้มันชื่นใจให้มันพอใจ ใช้แทนคำว่า พุทโธ จะนึกขึ้นมาเมื่อไร นิพพานัง นิพพานัง นิพพานะ สุขัง นิพพานะ สุขัง อย่างใดอย่างหนึ่งตามใจชอบ ให้จิตมันติดเป็นอารมณ์ว่างจากงานอย่างอื่น ว่างจากภารกิจอื่น จับอารมณ์พระนิพพาน นิพพานะ สุขัง นี้มันคิดจิตขึ้นมา ถ้าอารมณ์ของท่านจิตเป็นอย่างนี้เป็นปกติ หมายความว่าคิดเสียจนจำ อะไรนึคอะไรหน่อยฉันทำเพื่อนิพพาน เอาข้าวให้หมา เราก็จะไปนิพพาน ไปได้ไหม ได้ มันเมตตาบารมี อย่าไปลืมนะ อย่างนี้กว่าเวลานะ สูง เอาข้าวให้แก่คนขอทานกิน นี่ฉันทำเพื่อนิพพาน ฉันไม่ต้องการผลตอบแทน ยกมือไหว้พ่อไหว้แม่ นี่เราไหว้เพื่อไปพระนิพพาน ยกมือไหว้ครูบาอาจารย์ เราต้องการพระนิพพาน เรามบูชาพระเราต้องการพระนิพพาน เราถวายสังฆทาน เราใส่บาตรเราต้องการพระนิพพาน คนเขาหลงทางมาเข้าบ้านใครไม่ถูก ชี้บ้านให้เขา ว่าบ้านคนนั้นชื่อนั้น อยู่ตรงนั้น นี่เราทำเพื่อพระนิพพาน ไม่ทำเพื่อให้ต้องการให้คนนั้นเขามาชอบใจเรา ให้จิต นี่เราทำเพื่อพระนิพพาน ไม่ทำเพื่อให้ต้องการให้คนคนนั้นเขามาชอบใจเรา ให้จิต มันมีจิตอยู่อย่างนี้ เรื่องนิพพานเป็นของเล็ก เพราะอะไรเพราะได้แล้ว ที่กล้าพูด ก็เพราะว่า เมื่อคืนท่านบอกว่า ไอ้เจ้าพวกนี้ถ้ามันยังโง่อยู่นิดมันก็ติดแค่อนาคามี ถ้าใครที่มันมีกำลังใจดี ชาตินี้มันไปหมด ใช่ไหม

ใครอยากโง่ก็เชิญซิ สบายๆ โง่หรือไม่โง่ ใครอยากไปเร็วไปนิพพาน เอาค่าพาหนะมาเป็นค่าเป๊ะเจี๊ยะ ร้อยล้าน เป็นอันว่า แค่นี้มันเป็นของง่าย กำลังใจของเราพอ เพียงแค่จิตใจเราเหยียบเข้าสู่ความเป็นพระโสดาบันเท่านั้น เขาก็มุ่งพระอรหันต์กันเลย ไม่มีใครเขามานั่งย่ำต๊อก ที่นี้การ

พิจารณาใช้วนไปวนมาแบบที่พูดมานี้ เวลาปฏิบัติเขาปฏิบัติกันแบบนี้ละ นี่พูดตามสายที่เขาปฏิบัติกันมา

เป็นอันว่า ความหวังของท่านทั้งหลายมีแน่ อันนี้ต้องถือว่าเป็นพยากรณ์คำพยากรณ์ของพระพุทธเจ้า อย่าลืมนะ คนนั่งพูดไม่ใช่พระพุทธเจ้านะ อย่างนี้เขาเรียกพระพุทธเจ้า นั่งเจ้า แต่ว่าฟังมาเมื่อคืนนี้ แล้วก็ท่านสั่งมาออกไปยังมันซิพูดมันแค่นี้ ถ้าไปถามมัน บอกใครเป็นพระโสดาบัน สกิทาคามี มันเอามือชุกคุดหมด มันไม่ยกหрок มันอายุชาวบ้านเขา ถ้าถามว่าใครมันเคารพพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์บ้าง ใครมันนึกว่า สิด 5 มันบริสุทธิ์บ้าง มันใจในสิด ใ้ยกมือขึ้น แค่นี้มันยกมันเสียวทำ เคี้ยวมันไม่รู้ทันเราหрок มันยก แต่ไอ้ที่ยกมันยกไม่หมด ไอ้พวกก็เกียจยกยังมีอยู่ ท่านว่าอย่างนั้น ความจริงไปหาท่าน มองปั๊บ รู้หมดเลย อย่างป้าวิง นึกค่าใครไม่รู้ ได้ยินแจ้ว แค่นี้ไม่ต้องเอาปากคำ ได้ยินซัด โธ่เอ๊ย ป้าวิง จะมาหลอกพระแท้ไม่มีทาง พวกจะแก้งทำไม่รู้เท่านั้น

อ้อ ต่อแต่นี้ไปก็ขอบรรดาสาวกขององค์สมเด็จพระบรมครูตั้งใจสมาทานพระกรรมฐานนะ เวลาสมาทานพระกรรมฐานหันหน้าไปทางพระพุทธเถอะนะ ก็คิดว่าเวลานี้ องค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าประทับอยู่ที่ภูเขาที่เรามองเห็น นึกกันไว้อย่างนั้นนะ ท่านมาหรือไม่มาก็ช่าง นึกว่าท่านอยู่ตรงนั้นเอาใจปักเข้าไปไว้ว่าท่านอยู่ตรงนั้น เวลานี้เรานมัสการเฉพาะท่านโดยเฉพาะนะ ต่อนี้ไปก็ตั้งใจสมาทาน